

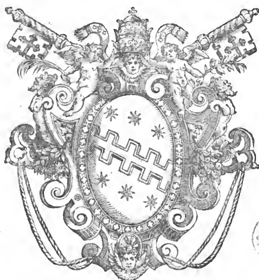
TRACTATVS
DE
IRREGVLARITATIBVS
BARTHOLOMAEO VGOLINO
Iuriſconſulto,ex Monte Scutulo diœceſis Ariminenſis,
ac Barbiani Archipresbytero Autore.

Ad forum Conſcientiæ,Pontificium,ac Ciuile Perutilis.

Nunc Primum in lucem editus.

AD CLEMENTEM VIII. PONT. MAX.

CVM PRIVILEGIO.

De Licentia Superiorum.

VENETIIS, MDCI.

Apud hæredem Hieronymi Scoti.

CLEMENTI OCTAVO
PONT. MAX.

ERTIVS meorum studiorum labor tuo nomini dicatus in lucem prodit, Beatissime Pater, Tractatus scilicet De Irregularitatibus: sicut igitur superioribus annis alterum De Censuris hic Romæ, alterum De Simonia Ferrariæ tibi obtuli, ita hunc in hac eadem Sanctissima Vrbe Sanctitati tuæ offero. Qua in re (bona tua venia dixerim) est, quòd meum studium hoc laudes, Pontifex Maximè. Tum quòd ipse ab Aldobrandina familia ortus es, quæ optimis artibus excolendis aucta, per te nouissimè supremum dignitatis gradum est consecuta. Tum quòd, te Summo Pontifice, scholæ nouæ, nouæ literarum Academiæ publicè aperiuntur. Addo denique iis de rebus à me hìc agi, de Irregularitatibus scilicet tum cognoscendis, tum tollendis, quæ ne in sacrosanctum sacerdotii asylum obrepant, summo studio, summaque vigilantia curas. Hilari animo igitur hosce labores meos accipias; nam, si, vt spero, mihi hoc dederis, ego, qui mea sponte pro Dei Optimi Maximi laude ad hæc studia inflammatus sum, ad eadem te fautore ardentius inflammabor.

Barbiani. Kalendis Decembris M. D C.

Sanctitatis Vestræ,

& eius præstantissimarum virtutum studiosissimus

Bartholomæus Vgolinus.

Procemium ad Lectorem.

ABES hucusque à meis studijs, humanissime Lector, Commentarios De Sacramentis; necnon Tractatus De Censuris, ac De Simonia vberrimos: nunc in lucem edo tibi Tractatum De Irregularitatibus locupletissimum. In quo quantum profecerim, aliorum sit iudicium: ego certè hoc fateor (esto materia hæc non minus difficilis sit quàm confusè, ac perobscurè tractata) me nihil prætermisisse aut studij, aut diligentiæ, quò ipsius cognitio illustrior redderetur, atque ornatior. Nam primùm instituto meo, quo iure irregularitates inuentæ sint, & idcirco, quæ earum causa efficiens, necnon qua ratione tollantur, apertissimè declaraui. Præterea effectus ipsarum tam per se, quàm per accidens aptè, distinctèque posui. Tertiò, quotuplex earum materia esset, & quæ vnaquæque, docui. Postremò, quæ earundem forma tam interior, quàm exterior, necnon accidentia, quæ à prædictis causis emanant, etiam aperui: simulque in singulis eisdem causis, quæ disputatione egebant, disputaui: & quamplura cùm à veteribus, tum à recentioribus aut omissa addidi, aut non satis explicata, abundè explicaui: quòque ordo hic oculis primo aspectu cerneretur, de more Irregularitatum Tabulam ante ipsarum tractationem præmisi. Verùm, vt nihil quantum in me erat, prætermitteretur, quòd ad huius operis absolutionem pertineret, duo alia etiam præstiti. Nam, cum doctissimis viris difficultates contuli: & vt mittam Ioannembaptistam vtriusque iuris peritissimum, necnon Ioannem Mattheum Philosophum grauissimum amantissimos fratres meos, quibuscum de difficillimis quæstionibus egi sæpius; multa quoque contuli cum Federico Surdo, Bononiensi Iurisconsulto, cuius illustre animi ingenium ne plus, an excellentem doctrinam commendem, ignoro: vnum hoc dicam ob præclaras animi sui dotes Perillustrem, ac Reuerendissimum Alexandrum Musottum Imolę Episcopum, virum cùm singulari prudentia, tum præstanti pietate insignem, ad Imolensem Ecclesiam gubernandam eum sibi Vicarium generalem asciuisse. At quid dicam de Luca Tudisco Massensi, Iurisconsulto celeberrimo, qui à nobilissima familia bonis omnibus affluente ortus, maiorum suorum studio parta gloria non contentus, proprijs virtutibus splendescere, quàm alienis maluit? ab his igitur doctissimis viris labores hosce meos comprobari volui. Postremò, vt dixi, ne quid desideraretur, hoc opus à Magnifico Melchiore Scotto, viro ornatissimo vt suis typis imprimeretur ob eius accuratam in eo munere diligentiam, quam adhibet, ne quid è sua officina in publicum prodeat, quod non vndique perfectum, & absolutum sit, curaui. Labores igitur hosce meos, humanissime Lector, hilari animo accipies: nam propediem De Bulla Cænæ Domini, vt aliàs pollicitus sum, necnon De Vsuris Tractatus habebis. Vale.

INDEX EORVM QVAE IN HOC OPERE NOTATV DIGNA IN PRIMIS SVNT.

A

B

Christianus

D

dispensare

F

G

Infamis

L

M

Manus

N

O

Ordinem

P

Pedes

Q

Ramos

R

S

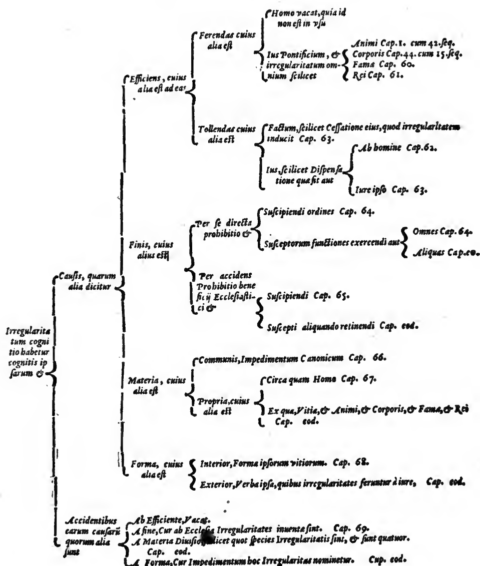
T

Vngulis

F I N I S.

Tabula Irregularitatum.

- *Irregularitatum cognitio habetur cognitis ipsarum &*
  - *Causis, quarum alia dicitur*
    - *Efficiens, cuius alia est ad eas*
      - *Ferendas cuius alia est*
        - *Homo vacat, quia id non est in vsu*
        - *Ius Pontificium, & irregularitatum omnium scilicet*
          - *Animi Cap. 1. cum 42. seq.*
          - *Corporis Cap. 44. cum 15. seq.*
          - *Famæ Cap. 60.*
          - *Rei Cap. 61.*
      - *Tollendas cuius alia est*
        - *Factum, scilicet Cessatione eius, quod irregularitatem inducit Cap. 63.*
        - *Ius, scilicet Dispensatione quæ fit aut*
          - *Ab homine Cap. 62.*
          - *Iure ipso Cap. 63.*
    - *Finis, cuius alius est*
      - *Per se directa probibitio &*
        - *Suscipiendi ordines Cap. 64.*
        - *Susceptorum functiones exercendi aut*
          - *Omnes Cap. 64.*
          - *Aliquas Cap. eo.*
      - *Per accidens Probibitio beneficij Ecclesiastici &*
        - *Suscipiendi Cap. 65.*
        - *Suscepti aliquando retinendi Cap. eod.*
    - *Materia, cuius alia est*
      - *Communis, Impedimentum Canonicum Cap. 66.*
      - *Propria, cuius alia est*
        - *Circa quam Homo Cap. 67.*
        - *Ex qua, Vitia, & Animi, & Corporis, & Famæ, & Rei Cap. eod.*
    - *Forma, cuius alia est*
      - *Interior, Forma ipsorum vitiorum. Cap. 68.*
      - *Exterior, Verba ipsa, quibus irregularitates feruntur à iure, Cap. eod.*
  - *Accidentibus earum causarũ quorum alia sunt*
    - *Ab Efficiente, Vacat.*
    - *A fine, Cur ab Eccl[illegible]a Irregularitates inuentæ sint. Cap. 69.*
    - *A Materia Diuisio[illegible]licet quot species Irregularitatis sint, & sint quatuor. Cap. eod.*
    - *A Forma, Cur Impedimentum hoc Irregularitas nominetur. Cap. eod.*

BARTHOLOMÆI VGOLINI
EX MONTE SCVTVLO
DIOECESIS ARIMINENSIS IVRISCONSVLTI,
AC BARBIANI ARCHIPRAESBYTERI
De Irregularitate Tractatus.

De Iure Positiuo Pontificio, quo irregularitas infertur, idest de efficiente causa irregularitatis, Cap. I.

S V M M A.

1 *Irregularitas quid sit.*
2 *Irregularitas à iure positiuo Pontificio est.*
3 *Irregularitas, quæ ab homicidio nascitur, de iure positiuo est.*
4 *Fæminæ irregulares propriè dici nequeunt.*
5 *Baptismo, qui initiati non sunt, irregulares propriè dici nequeunt.*
6 *Irregularitas non est de iure ciuili.*

TRACTATVRVS ob rationes in proœmio allatas de Irregularitate, † quæ est
1 Inpedimentum canonicum directè ordinum susceptionē impediens, necnon susceptorum executionem, vt suo loco videbimus, quò eius cognitionem non magis absolutam, quàm ordinatam habeamus, quatuor ipsius causas instituto meo cōtemplabor, scilicet Irregularitas à quo inferatur, illataq; tollatur, deinde, qui eius effectus; tertiò, quæ eiusdem materia; postremò, quæ forma sit, nec non accidētia, quæ ab his quatuor causis emanant. Verùm, vt facilior, illustriorque tractatio reddatur, hæc præmittenda sunt. Primùm, quo iure irregularitas inuenta sit. Deinde, vnde dicta. Postremò, quot eius species.

2 Quoad primum igitur, † quo iure irregularitas inuenta sit. Inn. à iure positiuo irregularitatem esse dixit in c. ad audientiam nume. 9. in fin. de homicid. idem tradidit in ca. si celebrat. num. 2. vers. Irregularitas, ibi, Dic quod nunquam sunt irregulares, de cler. excomm. min. & in c. nisi num. 8. vers. Nam cùm generaliter de renunciat. sequitur eum Abb. in c. ego. in fi. de iureiur. & Felin. in cit. c. ad audientiam nu. 2. vbi alios quamplures idem sentiētes refert: idem sentiunt Zab. in Clem. vn. de homicid. q. 16. & Ancharan. ibid. num. 10. & Gemin. in c. is qui. nu. 5. & Philip. Fr. vers. Tertiò infertur, & Addit. ad eum de sent. excom. lib. 6. in eadē sententia sunt Maiol. in Tractatu de Irregularitate lib. 1. cap. 2. in principio, & Naua. in Man. c. 27. nu. 191. vers. Dixi impedimentum, & nu. 194. vers. Quinto; communis denique DD. sententia hæc est, de qua testatur Borgas. de Irregu. p. 1. q. 1. & q. 3. in principio, & Syl. in ver. Irregularitas in fine, & Couar. in ead. Clem. vn. de homicid. p. 1. nu. 2. & 2. p. §. 3. nu. 3. Probatur autem communis hæc opinio, primùm per cit. c. is qui. de sen. excom. li. 6. ibi. n. rationem reddens Romanus Pont. quamobrem irregularis non fiat, qui in ecclesia polluta, præsentibusue excōmunicatis celebrat, inquit, quoniā id in iure expressum non est. Si ergo ob hāc rationem prędicti celebrantes irregulares non sunt, quoniam in iure expressum non est quem in dictis casibus irregularem fieri, ergo vbicūque expressum non est in iure quem irregularem esse, irregularis non erit, ergo de iure positiuo irregularitas est; de hoc. n. iure ibi agitur, ex quo nemo irregularis dicendus est, nisi vbi in iure id expressum habetur, atque sic DD. cōmuniter ibi no. Secundò probatur id etiam rōne, nam Romanus Pont. in omnibus irregularitatibus dispensare potest, vt tradidit Inno. in cit. c. nisi. nu. 8. ver. Nam cùm generaliter, & sequitur Fel. in eod. c. ad audientiam. n. 3. ver. Vnde instituitur Papa, & Abb. in c. sicut dignū vers. In ea Gl. de homicid. ergo à iure positiuo sunt; ipsi. n. præest, & in ipso dispensare pōt; vt habetur in c. proposuit de concess. præben. non autem de iure diuino, quandoquidem in ipso dispensare minime valet.

Contra sententiam hanc tamen facit, ꝙ irregularitatem, quę oritur ab homicidio, à iure diuino esse inquiunt Abb. in c. ad audientiā. n. 2. & Mar. Soc. Sen. n. 21. de homic. Et hoc primò ob hanc rationem, quoniā Deus prohibuit ipsi David, ne templum ipsi ædificaret ob id, quòd vir sanguinis esset, vt dicitur in c. 2. 1. q. 7. & in c. 1. de consecr. d. 1. & in Sum. d. 21. ergo multo magis dicendū est prohibuisse ipsi functiones sacerdotij, vt dixit gl. in cit. c. 1. de consec. ergo

de iure diuino est, ex quo Deus id iussit. Postremò facit pro hac sententia, q Deus pcepit, vt si quis per industriam occideret proximum suũ, & per insidias, ab altari suo euelleretur, vt habetur Exod. c. 21. & refertur in c. 1. de homici. ergo de iure diuino homicida irregularis est.

Atqui à proposita communi sententia discedendum non est, † scilicet irregularitatem omnem à iure positiuo esse, & idcirco etiam eam, quæ ab homicidio oritur; nam sic asserunt Innocent. in citat. locis, & Felin. in eod. c. ad audientiam, & Couar. in Clem. vn. de homicid. 2. p. Relect. §. 3. numero 3. vbi & hanc opinionem communem sentit, & Syl. in verb. Irregularitas in fine. Probatur autem primò eisdem rationibus, quibus superior conclusio probata est. Secundò probatur etiam argumẽto à numeratione partium sumpto, quod validissimum est in iure, vt habetur in Institu. de obligat. quæ ex quas. contract. & in titu. de obligat. quæ ex quas. delict. nam, si de iure diuino esset, aut de iure diuino veteri, aut de iure diuino nouo. Nõ est de iure veteri, seu de iure veteri dici nõ potest; nam Moyses sanguinem fudit, & homicidium commisit, vt legitur ca. 2. Exod. & refertur in capit. non in inferenda, 23. quæst. 3. & à Gloss. in cap. 1. in verb. Prohibitus de consecrat. d. 1. & tamen is altare Deo erexit, & consecrauit, vt dicitur in eod. cap. 1. de consecrat. immò ait Gloss. ibi, Olim sacerdotibus licuisse interficere, & facit §. item cum Balaam in fine. 2. quæst. 7. idem dixit Gloss. in Summ. d. 21. Addo si veteri lege irregularitas aliqua inducta esset, per nouam sublatam esse; vetus enim lex per christianam, & euangelicã fuit abrogata, vt dixit Couar. in cita. Clemen. vn. de homicid. p. 1. in principio num. 20. versi. Ex hac ipsa definitione, ibi Cui opinioni, & irregularitates quæcunque iure veteri inductæ, omnes abrogatę sunt, quę per ius nouum probatæ non sunt, vt illegitimatio. Non igitur in re veteri irregularitas prædicta inducta est, & si fuit inducta, per nouam est abrogata. Non etiam à iure diuino nouo est inducta, nusquã enim id legitur, atque habetur, vt dixit Coua. ibid. ergo nec nos id dicere debemus, argumẽ. l. de pretio, ff. de public. in rem act. Ex quo igitur nec iure diuino veteri, nec nouo irregularitas hæc inducta probatur, ergo de iure positiuo est.

Non repugnant modò contraria proposita; nam ad illud de Dauide, præter quã quòd ex proximè dictis responsum est, responderi etiam potest, ob eam rem id ei vetuisse Deum, quoniam templum illud præferre formam Ecclesiæ Christianæ debebat, quę in pacis vnione, & concordia, & charitate fundata est, vt scripsit Aposto. ad Ephesios cap. 4. Iure igitur prohibitus est Dauid templum illud ædificare, qui homicida, & vir sanguinum fuerat, & permissum id eius filio Salamoni, qui rex pacificus dictus est, ita Couar. & DD. eisdem in locis respondent.

Non repugnat aliud; ex quo enim iniuria, & insidiis quem interfecerat, mori debebat, & idcirco ab altari ammoueri. Quare, cùm nullis rationibus opinio hæc nitatur, à communi non discedemus, sed pro certo habebimus, & irregularitatem ab homicidio voluntario profectam, & sic irregularitatem omnem de iure positiuo esse.

Ex his iam patet impedimenta, quæ à iure diuino sunt, respectu habito ad ordines irregu-
4 laritates speciei huius dici non posse. † Quare nec fœminæ irregulares dici queunt; quandoquidem irregularitatis capaces non sunt, ita inquit Syl. & alii ab eo citati in verb. Irre-
5 gularitas q. 27. † nec etiam ij, qui baptismo initiati non sunt, quandoquidem diuino iure prohibentur, & inhabiles sunt ad ordines: id qđ & hinc patet, quòd characterem non recipiũt, si ordines ipsis conferantur, vt habetur in cap. 1. & in cap. veniens de presbyt. non bapt. & quòd cum his Romanus Pont. dispensare non potest, vt mulier, & non baptizatus etiam catechumenus ordinem recipiant. Non igitur rectè sensit Nauar. in Man. capi. 27. numer. 205. versi. Tertiò dico, qui inter irregulares non baptizatum, & catechumenum posuit.

6 Patet etiam ex iam dictis † irregularitatem esse à iure Pontificio, & canonico, non autem à iure ciuili; idque meritò, nam per irregularitatem prohibetur, ne quis ordines suscipiat, eorumve functiones exerceat, & sic spiritualia, vt ex definitione in initio tradita constat, & infra videbimus: at ius ciuile, quod à laicis promulgatur, de spiritualibus disponere non potest, sicut nec iudex laicus, vt habetur in cap. 2. & in c. at si clerici de ind. ergo à iure ciuili irregularitas non emanat. Nec repugnat, si dicatur infames de iure ciuili, & de iure canonico infames esse, & idcirco irregularitatem hanc ex infamia à iure ciuili quoque emanare; nam id ob eam rem fit, quoniam Ecclesia ciuile ius in hoc approbauit, & idcirco infames de iure ciuili perinde est, atque si infames sint de iure canonico. Hinc, etsi ius ciuile infamem voluit esse mulierem, quæ intra annum luctus post mortem mariti nuberet, vt habetur in le. 1. §. qui eam, & in l. genero cum pluribus sequent. ff. de iis, qui not. infam. quòd tamen pontificia lex infamiam hanc non admisit, infamis mulier non est, quæ intra annum luctus nubit, vt dicitur in c. pen. & c. vltim. de secund. nu. p. Sed de hoc primo satis; ad alterum transeamus.

S V M M A.

1 *Irregularitas vnde dicta sit.*

§. I.

1 §. †Secundo loco præmittendum, & explicandum nobis proposuimus, Irregularitas vnde dicta sit. In qua quæstione breuiter concludendum est dictam esse ab In &

& regula, quasi contra regulam, seu sine regula, vel extra regulam; quamobrem fit, vt quicquid contra quamcunque regulam fit, irregularitas illud dicatur, seu irregulare. Hic autē sumitur pro eo, quod est contra regulas Ecclesiæ latas de initiandis ordinibus. Nam, quòd ipsa Ecclesia regulas quasdam tulit, secundum quas voluit eos esse, qui ordines suscepturi essent, vt scilicet vitia quædam animi non haberent, sicut etiam nec corporis, atque famæ, & ne inopia laborarent, vt habetur d. 23. vsque ad d. 61. & in titu. de corp. vit. & in titu. de cler. ęgrot. vel debilit. & in titul. de homicid. & in titu. de cler. excomm. mino. & in titu. ne cler. secul. neg. se immisc. & in cap. infamibus de regul. iur. lib. 6. & apud Apost. in prima ad Timoth. cap. 3. & ad Tit. Episto. 1. ob eam rem, qui his affecti vitijs erāt, irregulares dicti sunt, vt qui non essent secundum prædictas regulas, & ob id inhabiles ad ordines; inhabilitates verò à vitijs ortæ, irregularitates sunt nominatæ, atque sic sensit Nicolau. Plou. in Tractatu de irregular. in principio; nam inqt irregularitatem dici ab In, quod est contra, & Regula quasi contra regulam Ecclesiæ natus, siue propter factum, vel deffectum extra Ecclesiam positus; idem & apertius tradidit Couar. in Clemen. vn. de homicid. p. 1. in initio num. 1. versic. Dicitur autem irregularitas; nam ait olim fuisse ab Apostolis, & sanctis patribus regulam constitutam de ijs, qui admittendi erant ad sacrorum ministeria, & ea quosdam ab eo ordine prohibuisse: qui ergo ex prohibitis admittebantur, initiati contra regulam dicebantur, & irregulares, ipsumque impedimentum irregularitatem. Hæc Couar. hæc autem impedimenta quænam sint, sunt prædicta vitia animi, corporis atque famæ, & rei, quorum qui aliquod patitur, irregularis dicitur. Et de quæstione hac satis, iam tertium aggrediamur.

SVMMA.

1 *Irregularitatis species plures sunt.*
2 *Irregularitatis species quot sint.*

§. II.

1 † Tertiò præmittendum, et explicandū nobis proposuimus, an species plures irregularitatis sint. In qua quæstione pro certo habendum est species plures quidem esse: id quod hinc patet, quòd illegitimatio, & bigamia specierum diuersarum sunt, ergo plures species irregularitatis dantur; idem & de infamia, & de perfectæ lenitatis vitio sentimus, quæ ibidem species diuersæ sunt. Non est igitur de hoc dubitandum.

2 Atqui quot sint; † in hoc DD. varii sunt. Nam Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ lib. 1. artic. 48. quem refert Maiol. ac sequitur in Tractatu de irregularitate lib. 1. cap. 1. numero 1. & refert quoque Nauar. in Man. cap. 27. num. 192. dixit irregularitates innumerabiles esse. Hanc opinionem inquit Nauar. veram esse posse, accipiendo irregularitatem generalissimè, non autem specialiter, vt in casu nostro, & hanc opinionem ratione hac ipse probat, quòd irregularitas non incurritur nisi in casibus iure expressis, c. is qui de senten. ex comm. lib. 6. Hanc sententiam ego etiam sequor; sed simpliciter, tum quòd si innumerabiles essent, & idcirco infinitæ, earum non esset sciētia; tum quod irregularitas aut genus, aut species est; at hæc infinita non sunt, & idcirco eorum est scientia; quicquid igitur ipse dixerit, & Maiol. qui eundem sequitur, irregularitates innumerabiles non sunt.

Vnde secundo loco Nauar. eod. capit. & n. quinque species irregularitatis ponit, habito respectu ad quinque defectuum genera, scilicet sacramenti, corporis, animæ, lenitatis per fectæ, & delicti: Hanc diuisionem specierum ego non sequor; tum quòd ponit defectum sacramenti, vt quid diuersum à defectibus corporis, & tamen corporis defectus est quodāmodo, vt videbimus: ponit etiam defectum perfectæ lenitatis, & delicti, vt diuersum à defectibus animi, & tamen hi duo defectus, scilicet lenitatis, & delicti, defectus animi sunt, vt per se patet, quippe qa corporis defectus dici nequeunt. Tum quòd diuisio hæc est māca, quandoquidem omittit defectum famæ, & defectum rei, qui defectus sub vitio animi, & corporis non sunt. Aliam diuisionem affert Mar. Soc. Sen. in c. ad audientiam num. 22. de homici. sed quia nulla est, ob eam rem ipsam omitto.

Quid igitur concludendum? Ego sentio quatuor esse irregularitatis species: id quod hac solidissima ratione probo; nam omnia, quæ inhabilem quem reddunt ad ordines cum suscipiendos, tum susceptos exercendos, aut sunt vitia animi, aut corporis, aut famæ, aut rei; nullum enim aliud vitium dari potest, quod ad rem nostram pertinet. Si ergo vitia hæc tantum sunt, quæ inhabiles nos reddunt, & irregulares ad prædicta; & ipsa sunt quatuor, ergo & irregularitatis species quatuor etiam tantùm habentur; non autem plures, aut pauciores, ex quo à vitijs prædictis, & non aliunde irregularitates proficiscuntur. Ab hac opinione igitur discedendum non cēseo, vt quæ ex medullis rei deprompta sit. Et de quæstione itidem satis; iam, quòd in initio polliciti sumus, quinam irregularitates inurant, videamus: id quod in seq. pręstabimus.

SVMMA.

1 *Ius Pontificium omnes irregularitates infert.*
2 *Irregularitates per sententiam non inferuntur.*
3 *Irregularitates animi quot sint.*

§. III.

§. Tribus præmissis iam, vt polliciti sumus, quis irregularitates inferat, & idcirco, quæ efficiens irregularitatis causa sit,
1 explicemus. † In qua quæstione breuiter concludimus ius ipsum canonicum, id est ius positiuum Pōtificium irregularitates omnes
2 inferre† (non enim per sententiam ab homine hodie inferūtur). Quod autem verum hoc sit, præterquam quòd supra præmissum est, omnes irregularitates à iure positiuo esse, hac vna solidiori ratione probatur, quoniam ius ipsum canonicum infert omnes irregularitates, quæ sunt aut à vitio animi, aut corporis, aut famæ, aut rei, vt probauimus: at omnes irregularitates sunt aut à vitio animi, aut corporis, aut famæ, aut rei, vt supra præmisimus, ergo omnes irregularitates à iure positiuo inferuntur. Hoc autem, vt speciatim magis probetur, cuiusque speciei irregularitates explicabimus; hac enim ratione quid vna quæque sit, habebimus, & à iure positiuo omnes emanare probabimus.

Verùm, quòd vt vidimus species primariæ irregularitatis quatuor sunt, & singulæ subalternæ; habent enim & ipsæ alias sub se species: ideo prius de irregularitate animi, eiusque speciebus, deinceps de aliis tribus, agamus. Id quod vt dilucidius fiat, summatim priùs, qui hac specie irregulares sint, ponamus, deinceps sigillatim singulas species
3 explicemus. † Irregulares igitur sunt.

Neophyti, & baptismum differentes,
Illiterati,
Perfectæ lenitatis defectum patientes,
Baptizati ab hæreticis aliquando,
Iterantes baptismum, aut ordinem,
Hæretici, Schismatici, Apostatæ, eorum filij, & fautores,
Exercentes functiones ordinum, quos non habent, ex officio.
Per saltum promoti,
Ordinem furtiuè adepti.
Vno die plures ordines sacros, vel minores, & vnum sacrum adepti.
Suscipientes ordinem ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui, & dignitati.
Suscipientes ordines à censura irretito, à simoniaco, à schismatico, ab hæretico, à deposito, vel à degradato.
Cēsura irretitus diuina celebrās ex officio.
Censura irretitus ordinem suscipiens.
Diuina officia celebrans in loco interdicto.
Delicta grauissima notoria commitentes.

Hæ sunt irregularitates, quæ sub proposita specie sunt, id est, quæ à vitiis animi proficiscuntur, de quibus singulis agendum est, & prius de prima.

De Irregularitatibus descendentibus à vitijs animi sine peccato habito respectu ad Neophytos Cap. II.

S V M M A.

1 *Neophytus quid sit.*
2 *Neophytus vnde dictus sit.*

DE Neophytis acturi quoad ipsorum irregularitatē, vt dilucidior eorum cognitio habeatur, hæc contemplabimur. Primum quid sint. Deinde, vnde dicti. Tertiò, quot eius species, & de qua hic agatur. Quartò an irregulares sint, &, esto sint, quamobrem: Quintò, à quo irregularitas hæc tollatur.

1 Quoad primum igitur † Neophytus est is, qui nuper in aliquem locum adscriptus est, vel dignitas sit, vel congregatio; & hoc si generatim nomen hoc summatur. Si verò speciatim, & vt ad rem nostrā pertinet, accipiatur, Neophytus est is, qui ex Iudaica lege, Mahumetica, Ethnicave nuper ad fidem accessit, ac baptismo initiatus est, quasi nuper in Ecclesiam plantatus, atque insitus, ita habetur in Concilio Niceno, quod refertur in c. 1. d. 48. & dixit id Sanctus Gregorius relat. in c. 2. ea. d. & in Summ. vbi Gloss. id not. & Couar. in Clem. vnic. de homicid. p. 1. §. 2. num. 7. versi. Prima conclusio, & Diaz. in Prax. Crim. Canon. cap. 22. & Nauar. in Man. cap. 27. nume. 205. ver. Neque Sacracenus; & Borgas. de Irregularitate p. 5. De Neophytis, & Maiol. de Irregula. lib. 1. cap. 31. num. 1. & Quint. Mandos. in Tractatu de sign. grat. in tit. Dispensatio cum neophytis; communis denique DD. sententia hæc est, de qua testatur Couar. ibid.

2 Dictus est autē† Neophytus ἀπὸ το νέος græcè, quod significat nouum latinè, & à verbo græco φύω, quod significat latinè Planto, & nō fidem, vt voluit Syl. in verb. Neophytus, & ita DD. antea allegati concludunt: sed iam tertiam quæstionem aggrediamur: id quod in seq. probabimus.

S V M M A.

1 *Nephytorum species quot sint, & de qua specie hic agatur.*

§. I.

1 §. †Quoad tertiū, scilicet quot neophytorū species sint. S. Gregorius rela. in c. fi. d. 48. sensit duas esse species, prima eorum, qui nuper ad fidem cōuersi sunt; alteram eorum, qui in religionem aliquam ingressi sunt, qui & nouitij dicuntur, idem sensit Gloss.

Sum-

Sum.ibi.Maiol.vero eod.ca.31. tertiam addit, scilicet eorum,qui,cùm laici sint, nullisque disciplinis imbuti,sine debitis interstitijs ad sacros ordines assummi volunt; immò & quartã speciem addit eorum,qui de laicis statim canonici fieri nituntur.

Quid igitur concludendum ? Si enim vocabuli sequamur, in quacunque re quis nouus sit,neophytus dici poterit; at non idcirco omnes irregulares sunt: quod ad rem nostram igitur attinet,Neophytus ille propriè dicitur,qui cùm christianus non esset,sed aut iudæus, aut Turcha,aut Saracenus,aut ad summam Ethnicus,baptismo nuper initiatus est, vt in initio huius Capitis probauimus. Vna ergo species erit,de qua hic agimus; nam irregularitas hic consideratur,quæ impedit, ne ordinem suscipiat,non autem alia ratione; etenim nouitius in aliqua religione non excludetur à susceptione ordinum;& laici,qui interstitijs temporum non interiectis volunt ordinem suscipere non ob hanc,quòd neophyti sunt,excluduntur,sed ob aliam irregularitatem,scilicet,quia illiterati sunt,vel quòd vetantur per Trid.Syno.Sess. 23.ca.4.de reform. Non igitur ad rem species hę faciunt.Sed de quæstione hac tertia satis; iã quartam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Neophyti irregulares sunt:quæ regula,quousque patear,declaratur.*
2 *Neophyti cur irregulares sint.*
3 *Neophyti irregularitas qua ratione tollatur.*
4 *Neophytus quantum temporis fuisse debet christianus,quo possit ordinibus initiari.*

§.II.

1 †Quarta quæstio est,an Neophyti irregulares sint,in qua quæstione videbatur dicendum ipsos irregulares non esse; nam Beatus Ambrosius,cùm nondum esset baptizatus,in Archiepiscopum electus est, vt habetur in c.statuimus §.è contra,& in ca.neophytus di.61.& tamẽ Archiepiscopus quis esse nõ potest,nisi priùs ordines suscipiat, ergo Ethnici,cuiusmodi erat Sanctus Ambrosius ad ordines admitti possunt,statim atque baptismum suscepetunt,& idcirco irregulares non sunt.

Atqui contrariam sententiam sequi debemus, scilicet Neophytos irregulares esse: & ad ordines admitti non debere. Nam primò id prohibuit Apostolus ad Timoth.1. capit.3. ibi enim recensens qualitates,quibus affectus esse debeat,qui ad Episcopatum vocatur , in his enumerat hanc, ne sit neophytus . Si ad Episcopatum igitur Neophytus admitti non debet,ergo nec ad ordines ; prohibito enim consequenti , & antecedens prohibitum esse intelligitur. Prohibuit etiam Nicena Synod. ne ad Episcopatum,sacerdotiumve hic admitteretur,vt refertur in cap.1.d. 48. sicut etiam alia Concilia relat.à Couar.in citat. Clement. vnic.1.par.§.2.numer.7. & generatim de sacris ordinibus sensit quoque S. Gregorius in cap.fin.ead.d.48.& DD. denique omnes antea allegati communiter id concludunt in initio capitis huius. Si ergo neophyti ad ordines non admittuntur,ergo irregulares sunt; nam irregularitatis effectus hic est, ne affectus ipso ordines suscipiat. Nec repugnat ratio contraria;id enim diuino spiritu factum est, & idcirco in alios,nisi ea ratione vocentur, trahi non debet argument. §.sed & quod principi,in Institut.de iur.nat.gent.& ciuil. Pro regula igitur habebimus neophytum irregularem esse:

2 †id quòd pluribus rationibus factum est; tum ne superbia elatus, quasi eo christiana religio egeret, in laqueum incidat Diaboli , vt dixit Apostolus in citat.loco,& Gloss.Summ.di.48. tum quòd, ex quo nouitius in religione christiana est,nec eius præcepta edoctus,cum aliis se facilè non conformabit , nec edocere alios poterit,quod absurdum est, vt scilicet, qui ad huc discipulus non est , aliorum magister fiat, vt refertur in Summ.ead.distinct. & facit ca. 1.di.59.& multa congesta à Couar. eod. §.2. num.7.in principio.

Hæc autem regula , vt excludantur Neophyti ab ordinibus , locum habet etiam in minoribus ordinibus,ita dixit Couar. in eodẽ §.numero 7.versic.Secunda conclusio, & Borgas.de Irregular.p.5.De Neophytis num.9.& Syl.in verb.Neophytus.

Secundò locum habet etiam in prima tonsura,vt dixit Syl.eo. Quare,quòd,qui clericus non est,beneficij capax non esse potest, & clericus quis fit per primam tonsuram , quam Neophytus suscipere nequit, ob eam rem nec ad beneficium admitti poterit; nam nec ad secularia munera admittitur,vt asserunt Couar. ibid.& Diaz.in sua Prax.crim.canon.cap. 22. numero 3.

3 Excipitur tamen primò, † vbi Romanus Pont.cum hoc dispensaret:hoc enim potest, vt dixit Borgas.eod.numer.4.& num. 13.in fine: idque merito, ex quo enim cum quocunque irregulari dispensare potest , propterea quòd irregularitas de iure positiuo est, argum. ca.is qui,de sentent.excomm.lib.6. cui iuri ipse præest,c.proposuit de concess.pręben. & cum hoc dispensare poterit.

Secundò excipitur is,qui iam diu baptizatus est:nam hic neophytus esse desinit, ex quo iam diu christianus est;cessante enim causa effectus cessare debet,c.cum cessante de appell. l.adigere.§.quamuis ff.de iur.patron.atque sic asseruit Couar.eod.§.2.nu.7.vers. Tertia conclusio,& Borgas.p.5.de neophytis num. 12.& Diaz.eod.cap.nu.7.vers. Poterit tamen Neophytus,& Decius in c.cùm te ,de rescript.†At

4 qui quãtum temporis ad id postulabitur, & in christiana fide versatus hic esse debebit? nõ.n. speciatim id iure cautũ est.DD.allegati cõclu

dũt in arbitrio Epiſcopi id verſari,qui arbitrabitur ipſe, an chriſtianã doctrinam adhuc imbiberit,ac pijs,ſanctiſq; moribus imbutus ſit, & idcirco an cauſę ceſſent,quamobrem excludebatur ab ordinũ ſuſceptione,& facit c. neophytus d.61.& c.1.diſt.57. Ego autem ſequor opinionem prædictorũ,vt in arbitrio Epiſcopi collocatum id ſit,& ipſe arbitrari debeat,an talis ſit,qui in clerum recipiatur, ex quo id iure cautum non eſt,arg.l.1. ff.de iur.delib.& ca.de cauſis de off. deleg. Sed hoc in prima tonſura; at in reliquis ordinibus interſtitia temporum ſeruabũtur,quæ à Trid.Syno. præſcripta ſunt S eſſ.23.de reform.ca.12.quibus temporibus, ſi neophyti idonei erunt, ad ordines admittentur.

Tertio excipitur,vbi quis,& ſi à iudęis,ſaracenis, turcis, ethniciſue natus eſt, infans tamen baptiſmum ſuſcepit;hic enim perinde habebitur,atq; ſi à chriſtianis ortus eſſet, ex quo prima chriſtianæ religionis rudimenta imbibit,& non alterius religionis, quamobrem ſtatim atque ad idoneam ætatem peruenerit, ordines ſuſcipere, dignitateſque Eccleſiaſticas conſequi poterit,atque ſic aſſeruit Couar.eod. §.verſic.Sexta concluſio.nume.8.& Diaz.eod. cap.22.num.8.verſic.Secundi autem, quando quidem Neophytus hic propriè dicendus non eſt,& idcirco diſpenſatione nulla hic eget.

Ex his iam patet poſtremum, quod explicandum propoſuimus, à quo ſcilicet irregularitas hæc tollatur; nam à Romano Pont. tantum tollitur,vt ait Nauar.in Man.cap.27. numer.205.in fine:item ipſo iure ceſſantibus cauſis, quamobrem prohibebatur Neophytus, quo minus ordines ſuſciperet,intercedente tamen declaratione in hoc Epiſcopi. Et de hac irregularitate hactenus. Verùm quid de ijs, qui ſuſceptionem baptiſmi differũt,& in mortis periculo ipſum ſuſcipiunt, an irregulares ſint. Hoc in ſeq.explicabimus.

S V M M A.

1 *Baptiſmum differens, & in periculo mortis conſtitutus baptiſmum ſuſcipiens an,& quando irregularis ſit.*

2 *Diſpenſare quis poſſit cum eo,qui baptiſmum diſtulit,& ſe baptizandum curauit metu mortis.*

§. III.

1 §. †Quæſtio hæc nobis proximè ꝓpoſita explicanda eſt,an qui differunt ſuſceptionem baptiſmi,& deinceps in articulo mortis conſtituti eum ſuſcipiunt, irregulares ſint. Hanc quæſtionem poſuit Gratian.d.57.quam nos vt dilucidiorem reddamus,duo præmittenda ſunt. Primùm quomodo hi antiquitus nominarentur:alterum, quoniam in plures ſententias quæſtio hæc accipi poteſt, in quam hic accipiatur.

Quoad primum igitur ſciendum eſt hos clinicos appellati conſueuiſſe, & hoc ob eam rationem,quòd morbo affecti, & ſic neceſſitate quodammodo compulſi in lecto baptizati eſſent; clinici enim dicti ſunt à verbo Græco κλίνη, quod lectum latine ſignificat, atque ſic Euſeb.ſcribit lib.6.Hiſtor.Eccleſiaſ.quem refert,ac ſequitur Couar.in Clem.vn. de homic. p.1.§.2.num.6.verſic. De Neophytis.

Quoad ſecundum pro certo habendum eſt locum non habere hanc quæſtionem, nec diſputari de ijs,qui à Iudæis,& alijs ethnicis orti ſunt;nam vt proxime vidimus,vel ſani baptiſmum ſuſcipiant,irregulares ſunt, vt antea probauimus. Secundò diſputari in ijs,qui ex chriſtianis orti ſunt:id quod hinc probatur; nam aut de iis quæſtio eſſe debet, aut de natis ab ethnicis,& huiuſmodi; non enim tertium datur. De ethnicis eſſe non poteſt, quandoquidē ob aliam cauſam irregulares ſunt, vt vidimus, ergo de natis à Chriſti fidelibus accipi debet; valet enim argumentum à partium enumeratione,argum.in Inſtitut.de oblig.quæ ex quaſi contract.& de obliga.quæ ex quaſi delict. Tertio,etſi in his locum habet,non tamen in omnibus; nam primo locum non habet in infante, qui in ægritudine baptiſmum ſuſcipit, vt ſenſit Gloſſ.in c.1.ead.d.57. quandoquidem in hoc ceſſat præſumptio,quod ex neceſſitate, & mortis metu baptiſmum potius ſuſcipiat ex quo rationis vſu caret,& ob quam rationem adulti irregulares ſunt. Item locum non habet in adulto,qui baptiſmum idcirco diſtulit, quod non habuit,qui ipſum baptizaret, & idcirco ipſum non ſuſcepit,vt pote, quia à turcis captus fuit puer,& adultus factus ad Chriſtianos redijt,& ad ſummam locum non habet in iis,qui baptiſmum diſtulerunt,propterea quod qui eos baptizarent,non habuerunt.

Locum igitur habebit in adulto,qui à chriſtianis natus eſt, & noluit vnquam baptizari, niſi in ægritudine conſtitutus,& ita diſputauit Gratian.ead.diſt.57.His præmiſſis an irregulares hi ſint, videamus.

Pro certo igitur habebimus adultos,qui baptiſmi ſuſceptionem diſtulerunt, & in ægritudine conſtituti ſe baptizandos curarunt, hos irregulares eſſe,ita habetur in c.1.ead.di. ſi quis in ægritudine conſtitutus fuerit baptizatus, dicitur enim ibi, præsbyter ordinari non debet;non enim fides illius voluntaria,ſed ex neceſſitate eſt. Ecce hic concluſionem propoſitam aperte probari;ſi enim hic pręsbyter ordinari non debet, qui in ægritudine conſtitutus baptizatus eſt,ergo differens baptiſmum vſq; ad eum caſum eſt irregularis;effectus enim ꝓprius irregularitatis eſt prohibere quem ab ordine,vt in initio diximus,atq.ſic DD.concludunt, Borgas.in Tractatu De Irregular. in tit. De differentibus baptizari vſque ad mortem, & Couar.eod.§.2.num.6.verſic.De Neophytis.& Syl. in ve. Irregularitas. q.21.& Angel. eod.q. 21.

Tollitur

6 Tollitur autem irregularitas hæc † Romani Pon. auctoritate, hoc dubitationem nō habet. Tollitur etiam ipso iure, si hic baptizatus, vbi conualuerit, piè sanctéque vixerit, vt habetur in cit. c. 1. dist. 57. ratio enim quamobrem repellitur est hæc, quod fides huius non voluntaria, sed ex necessitate esse existimatur, vt dicitur ibid. & idcirco si postea, vt christianum decet, viuat, tollitur ea præsumptio, & impedimētū cessat, ergo & prohibitio cessare debet: hoc tamen Episcopus arbitrabitur, an ijs moribus sit, vt ad ordines admitti queat; sicut etiam si necessitas clericorum adsit, vt habetur in eodē c. 1. id quod etiam in Episcopi arbitrio collocatum esse censeo, vt de Neophytis supra dixi. Hodie tamen in his regionibus, quoniam clericorum paucitas non est, vt ait Borgas. in cit. loco, dispensandi ratio hæc postrema aut nunquam, aut raro locum habebit: Sed de hac specie irregularitatis hactenus; ad alteram transeamus.

De Illiteratis, & eorum irregularitate. Cap. III.

S V M M A.

1 *Illiteratus quid sit.*
2 *Illiteratorum quot species.*

SECVNDA species irregularitatis animi est Illiteratura: qui enim illiterati sunt, ad ordines suscipiendos admitti non debent, vt videbimus: quam rem vt dilucidiorem habeamus, hæc contemplanda sunt. Primū quid sit illiteratus. Deinde quot eius species, & in quam sententiam in re nostra accipiatur. Tertiò, an irregularis sit. Quartò, esto sit, quamobrem. Quintò, à quo irregularitas hæc tollatur: hæc primaria sunt hic explicanda.

1 Quoad primum igitur † illiteratus est is, qui literas nescit, seu sine literis est: componitur enim ex propositione hac In, quod significat sine, vel non, & literatus, idest Non literatus: dictio enim illa In, vt grammatici docent, adiuncta alicui adimit id, quod ponitur ab eo, cui adiungitur. Illiteratus igitur, id est non literatus. Nec repugnat loco literæ N. positam esse alteram litteram L. id enim fit, vt cacophognia euitetur, idest malus sonus, vt grammatici etiam id docent. Illiteratus igitur is dicitur, qui sine literis est.

2 Quoad secundum † species duæ sunt: nā vna est eorum, qui omnino literas nesciunt: in quā sententiam accipitur à Gloss. in c. illiteratos d. 36. & à Gloss. in c. præcipimus d. 34. altera eorum, qui parum sciunt, id est, qui esto aliquas literas norint, non tamen eas, totve, quæ sat sint ad functiones, quas obire habent, & in hāc sententiam accipit etiam in citat. cap. illiteratos Hugutio, quem refert, ac sequitur Nauar. in c. si quando except. 13. de rescript. Quare, qui fidei rudimenta nouit, legere, scribereque scit, esto ad primam tonsuram suscipiendam hæc sat sint, & literatus dici possit, ex quo hæc solum Trident. Synod. in suscepturo primam tonsuram requirit quoad sciētiam, vt habetur Sess. 23. de refotm. cap. 4. ad minores tamen ordines, maioresque suscipiendos, quod alia requirūtur, illiteratus hic dicetur. Hæ duæ igitur illiteratorum species sunt: & in vtrāque sentētiam hic accipitur, vt videbimus.

Quoad tertium, an irregulares vtriusque speciei sint, in sequenti explicabimus.

S V M M A.

1 *Illiteratus, qui omnino literas non nouit, irregularis est.*
2 *Dispensare cum illiterato Episcopus non potest.*
3 *Dispensare cum illiterato Romanus Pont. potest, & quomodo.*
4 *Illiterati ordinem suscipiunt.*

§. I.

§. Duas species illiteratorum antea posuimus; iam videamus an hi omnes irregulares sint.

1 † Pro certo igitur habebimus eos illiteratos, qui omnino literas non norunt, irregulares esse. Nam primò id habetur in c. illiteratos dist. 36. iunct. Gloss. Illiteratos, dicitur enim ibi, nullus præsumat ad clericatus ordinem promouere, quia literis carens, sacris non potest esse aptus officijs. Hæc ibi Gelas. Papa. Si ad ordines igitur promouere quis nō debet illiteratos, ergo illiterati irregulares sunt; effectus enim irregularitatis est, vt quis ab ordinibus arceatur, vt cap. 1. diximus, & quoniā de illiteratis simpliciter ibi agitur, ergo proprie, seu in potiori sententia accipi debet, & sic de ijs, qui literas nullas omnino norunt, argu. l. quæritur. ff. de stat. homin. & l. non aliter. ff. de leg. 3. proprietas enim verbi illius Illiteratos hoc significat. Idem habetur in c. præcipimus, ibi Aut ignorantem literas, di. 34. & in ca. 1. d. 55. atque sic DD. communiter concludunt. In nocen. in cap. cum nostris nume. 1. de concess. præbend. Rebuff. in Prax. benefi. in tit. De clericis, & à quib. & quomod. creent. numer. 25. & Borgas. De Irregularitate in Tit. De Illiteratis, & idiot. p. 6. & Diaz. in sua Pract. Crimin. Canon. cap. 21. & Addit. ad eam in verb. Ordinari, & Nauar. in Man. cap. 27. num. 205. & in c. si quando excep. 12. cum multis sequent. de rescript. Id quod probatur etiam ratione; nam ordines conferuntur ob hanc rationem, vt functiones eorum ipsos recipiens exerceat: hinc Ostiariatus ordo dum confertur, hæc dicūtur. Sic age quasi redditurus Deo rationem pro ijs rebus, quæ his clauibus clauduntur. In lectoratus

tus traditione Accipe,& esto verbi Dei relator, habiturus,si fideliter, & vtiliter impleueris officium tuum,partem cum ijs,qui verbum Dei benè ministrarunt ab initio. In exorcistatus. Accipe,& commenda memoriæ,& habe potestatem imponendi manus super energumenos siue baptizatos,siue catechumenos,& sic in singulis ordinibus functiones aliquæ percipiuntur. Si ergo ordines ob eam rem conferuntur, quo eorum functiones quis exerceat; eas verò exercere non possit, qui omnino literas non nouit, vt per se constat; ergo literarum prorsus ignarus,& sic illiteratus, ne inutilis potestas illa ordinis apud ipsum sit, ad ordines suscipiendos admitti non debet.

Quæ regula locum habet non solum in maioribus ordinibus,verùm etiam in minoribus, & etiam in prima tonsura, vt habetur in c.fin. de tempor.ordin.lib.6.& apud Trid. Synod. Seß.23.de reform.cap.4.cum seq.

2 Atqui † an cum hoc dispensari potest,vt ad ordines admittatur? quoniam quæstio hæc de Romano Pontifice,& de Episcopo fieri potest,ideo quoad Episcopum pro certo habendum est ipsum dispensare non posse,nec ad primam tonsuram:nam sic habetur in ca. non confidat.d.50.ibi Vel sine literis,& ita not. Innocent.in c.dilectus filius.num.4.vers. Et not. quòd Episcopi, ibi Item cũ penitus illiterati, de tempor.ordin.idem sensit Rebuff. in tit.De Cler.& à quib.& quomod.creen.in Prax. benefi.num.28.& Diaz.in Prax.crim.can.capit. 21.nu.2.& Addit. ad eum in verb.Dispensare episcopi,& Nauar.in Man.eod.cap.27. nume. 205.vers.Secundò. iunct. versi. Quartò, nam inquit in hac irregularitate solum Romanum Pont.dispensare. Non ergo Episcopi dispensare queunt,arg.l.cum prætor.ff.de iud.& c.non ne de præsumpt. & ita DD. communiter concludunt,quæ conclusio, & ratione probatur. Nam,ne illiteratis ordo conferatur,communi iure prohibitum est,vt supra vidimus, at iuri communi Episcopi subiecti sunt,ca. 1.& c.fin. de constit. & c.ego de iureiur.ergo dispensare cum his Episcopi nequeunt. Confirmatur ratio hæc, quoniam,ne illiterati ad ordines admittantur,per concilium Trid. prohibitum id etiam est Seß.23.cap.4.cum seq.& ca.11. cum tribus sequent.de reform. ergo hac quoque ratione cum illiteratis Episcopus dispensare nõ potest;nam contra constitutionẽ Concilii Episcopi non dispensant:nisi expresse id ipsis concedatur,vt tradidit Gloss.communiter recept. in cap.cùm dilectus in verb. in Ætate de elect. quam sequitur,& plurimum commendat, & quotidie ad id allegari testatur Abb.num. 10. vers.Not.tamen Gloss. vbi & alias plures ad id citat,immò nec Legatum Romani Pont.id posse concludit,quin nec Romanum Pont. facile contra Concilium dispensare Abba. ibid. ait viden. Ex quo igitur & per Concilium id cautum est, nec dispensandi facultas Episcopis est tradita, ergo dispensare cum illiteratis Episcopi non poterunt, vt DD. communiter concludunt.

3 Quoad Romanum Pont. uero † diuersæ DD.sententiæ sunt. Turre Crem.in c. si in laicis.d.38.firmiter concludit nullam dispensationem cadere posse super omnimodam ignorantiam in sacerdote,& hoc ob eam rationem, quod de iure diuino est, vt sacerdos scientiam habeat,vt habetur apud Oseam cap.4.& sequitur eum Diaz.vbi ipsum etiam refert in Prax. Crim.canon.cap.21.& Maiol. de Irregularitate cap.32.num. 13. versi. Hic autem defectus lib. 1.idem sensit Felin.in cap.inquisitioni numer.5.de sentent.excomm. nam si Romanus Pont.pro illiterato scribat,credit ipse obediendum ei non esse ob eandem rationem, quòd vitium illiteraturæ de iure diuino est. Hæc opinio non mihi omnino satisfacit;nam si irregularitas hæc de iure diuino esset, non imprimeretur character ordinis, sicut non imprimitur mulieri,& ei,qui baptismum non suscepit:at si illiterato huic ordo conferatur,ordinis characterem recipit;nemo enim id inficiabitur,ergo vitium hoc de iure diuino non videtur. Præterea irregularitas omnis à iure positiuo est, vt communiter concluditur in c.is qui, de sentẽ. excomm.lib.6.ergo super eam dispensare Romanus Pont.potest;nam iuri positiuo ipse præest,c.proposuit de conceß. prębend. alioquin irregularitas hæc à iure positiuo non esset. Nõ igitur opinio hæc omnino mihi amplexanda videtur.

Quare contrariam sententiam,vt Romanus Pont.dispensare cum hoc possit sensisse videtur Nauar.in Man.cap.27. numero 205. versi.Secundò dico; nam ait rarò, aut nunquam in hoc defectu directè Papam dispensare,quãuis sic indirectè dispensando super ætate necessaria ad discendum:idem inquit in c.si quãdo except. 19.de rescript. Ex quibus apparet Romanum Pontificem dispensare cum hoc posse;nam non dicit simpliciter Papam dispensare non posse,sed rarò,aut nunquam dispensare. Quid igitur concludendum?

Ego sic distinguendum censeo. Aut quæritur, an Romanus Pont.dispensare possit,vt illiteratis ordo sine peccato conferatur;& in hoc casu ob rationes in initio huius quæstionis allatas, id posse censeo;& multo magis si indirectè super ætate,vt dixit Nauar. Aut quæritur,an dispensare possit,vt illiterati iam ordinibus initiati ordinum functiones exerceant, & in hoc casu,si functiones eæ sunt, in quibus cognitio literarũ aliqua requiritur,dispensare cum his non posse sentio,& hoc ob id,quòd de iure diuino,& naturali impeditur, nec potest in hoc defectum Summus Pont.supplere; qua enim ratione fieri potest,vt ego legam, si legere nesciam? In hoc igitur casu dispensatio non operabitur,& prior sententia locũ habebit. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo.

Verum

Verum † quòd diximus ab illiterato ordinem suscipi, an id ratione probetur? Et auctoritate, & ratione probari concludo. Auctoritate, quoniam id inquit Innocen. in ca. cum in cunctis num. 1. de elect. quem sequitur Diaz. eod. cap. num. 2. vers. Si autem carens literis, & Additio ad eum in litera E, in verb. Recipit characterem, & Maiol. eod. num. 11. & Gemi. Philipp. Franc. & Ancharan. in cap. fin. de tem po. ordin. lib. 6. communis denique DD. sententia hæc est. Ratione id etiam probatur, quo niam per baptismum imprimitur character in delebilis, vt asseruit Trid. Synod. Sess. 7. de sacram. canon. 9. quo charactere habilis quis efficitur ad reliqua sacramenta recipienda, vt tradunt DD. S. Tho. Dom. Sot. Pet. Sot. & alii à me cit. in Tract. de sacram. cap. 12. ergo, quo usque character ille remanet, habilis semper quis est ad ordinem recipiendum, nec ab extrinseco vllo impediri potest, nec etiam intrinseco vitio, modò recipientis voluntas non repugnet; at character ille deleri nequit, vt proxi mè diximus, ergo quis semper habilis erit, esto literis careat, ad ordinem suscipiẽdum: qua re ob hanc postremam rationem omnis irregularis ordinem suscipit, si ei conferatur, vt infra id alibi diximus. Et de his hactenus; ad al teram speciem illiteratorum transeamus.

SVMMA.

1 *Illiterati, qui eam literarum cognitionem non habent, quæ ad ordinum, quos recipere volunt, functiones exercendas, non sat est, irregulares sunt.*

2 *Scientia quæ requiratur in vno quoque ordine suscipiendo.*

3 *Dispensare cum illiterato, qui non omnino illiteratus est, quis possit.*

§. II.

Secunda species illiteratorum est eorum, qui esto aliquas literas norint, non tamen eas habent, quæ pertinent ad functiones ordinum exercendas, quos suscipere volunt; iã igitur videamus an & hi irregulares sint. † Pro certo igitur habebimus & hos irregulares esse. Nam primò id sensit Innocent. in c. cùm in cunctis de elect. num. 2. nam ait peccare eum, qui non habet scientiam saltem competentem recipiendo dignitatem, vel officium, quamuis ex ea causa cum his dispensandum dicat. Si ergo eum his, qui sciẽtiam sufficientem non habet, ex causa dispensandum est, ergo irregulares sunt, etiam qui aliquam literarum cognitionẽ habent, sed non sufficientem; non enim dispen satione opus esset, si irregulares non essent; irregularitas enim dispensatione tollitur: idem sensit Nauar. in c. si quando except. 13. de rescript. & hoc per c. illiteratos d. 36. nam ibi illi teratos ad ordines non admitti concluditur, & illiteratorum nomine non solùm comprehenduntur, qui nullas omnino literas norunt, verũ etiam & qui aliquas habent, sed non sufficientes, ita interpretantur Gemin. & alij, quos refert, ac sequitur Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 5. cas. 425. num. 50. & Nauar. eod. Secundò id probatur per cap. fin. de ætat. & qualit. vbi Episcopus depositus fuit, qui confessus est se grammaticam nũquam didicisse, nec etiam legisse Donatum, & tamen existimandum est legere eum saltem sciuisse. Si ergo deponitur, qui iam ad ordines admissus est ob id, quod scientiam ad suum munus pertinentem nõ ha bet, ergo multo magis excludetur, qui iam ad ordines admissus non fuit. l. patre furioso. de ijs, qui sunt sui, vel alien. iu. c. quemadmodum de iureiur. ergo talis irregularis est, ex quo ad ordines nõ admittitur. Posttemò id habemus apud Trid. Synod. nam Sess. 23. de reform. ca. 4. prohibet, ne quis prima tonsura initietur, qui legere, & scribere nescit, fideique erudimẽ ta edoctus non est, ca. 11. ne ad minores admit tantur, qui saltem linguam latinam non intelli gunt; cap. 13. ne subdiaconi, & Diaconi ordinẽ tur, qui in literis instructi non sunt, & ijs, quæ ad ordines exercendos pertinent; capit. 14. ne ad presbyteratus ordinem quis admittatur, qui idoneus probatus non sit ad docẽdum ea, quę scire omnibus necessarium est ad salutẽ, & ad sacramenta administranda; Sess. 22. de re for. c. 2. phibetur, ne quis in Episcopũ, assuma tur, qui non sit magister, siue doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, vel iure canonico, aut probatus idoneus ad alios docendos publi co alicuius accademiæ testimonio. Si ergo admitti non debent ad ordines, qui sciẽtiam iam dictam non habent; ergo, esto aliquam habeãt, inhabiles sunt, & idcircò irregulares. Non est igitur quòd in hoc ea su quicquam dubitemus, sed pro certo habendum est & hanc illiteratorum speciem irregularem esse.

Atqui quæ scientia in singulis ordinibus requiritur, ne irregularis fit? item quis cum hoc dispensare potest?

2 Quoad primum † DD. varia locuti sunt, communiter tamen concluditur eam scientiã requiri, quam ordo postulat, & quæ pertinet ad exercendas functiones ordinis, quem quis suscepturus est; nam Innocent. in cit. c. cum in cunctis nume. 1. inquit eam scientiam requiri, quam postulat locus, dignitas, & ordo, ad quẽ assumitur, eundem sequitur Abba. ibi, num. 4. & communiter DD. vt testatur Nauar. in ca. si quando. except. 14. num. 1. de rescript. & Addit. ad Diaz. in Prax. Crim. Canon. cap. 21. in verb. Ordinari, & Maiol. de irregular. lib. 1. ca. 32. eandem doctrinam tradidit S. Thom. p. 2. q. 76. art. 2. ab omnibus recept. in resp. Omnes tenentur scire (ait enim ibi) ea, quę sunt fidei; & vniuersalia iuris præcepta, singuli autem ea, quæ ad eorum statum, vel officium spectãt. Hæc ibi S. Thom. Hanc doctrinam ego etiam sequor; tum quòd Trid. Synod. eam sentit in al legat. locis; tum quòd ratione non caret: nam ordines

ordines ob hanc rationem conferuntur, vt ali bi diximus, quò eorum functiones quis exerceat; at, qui eas ignoraret, exercere ipsas non posset, quamobrem ordo ille in hoc quodammodo inutilis esset, & frustra; at Deus, & natura nihil frustra operantur. Meritò igitur scientiam hanc habere quis debet, quam ars postulat, quam quis profitetur; nō enim si in ea quis erret excusatur, arg. §. præterea in versi. Imperitia. in Instit. de leg. aquil. cum simil. citat. ibi à Gloss.

At in singulis ordinibus est ne speciatim magis præscriptum, quæ scientia requiratur? Planè sic à Trid. Synod. in allegat. locis proximè. Qui ergo primam tonsuram suscipere vult, fidei rudimenta scire debet, necnon legere, & scribere, vt habetur ead. Sess. 23. cap. 4. Qui minores ordines, saltem latinam linguam intelligere, eadem Sess. cap. 11. Subdiaconi, & Diaconi, multo magis instructi esse debent literis ca. 13. ead. Qui præsbyteri esse, edocti esse debent ea, quæ omnibus scire necesse est ad salutem, necnon sacramentorum cognitionem habere, quò populum sibi creditum erudire possint, sacramentaque administrare ead. Sess. cap. 14. quamuis in hoc casu Episcopus cautior esse debeat, habito respectu ad populum, & locum, cui præsbyterum præficere vult; maior enim scientia in sacerdote, qui in Vrbe est, requiritur; quàm in eo, qui in villis; qualis enim populus talis & sacerdos esse debet, sicut & qualis grex, & talis pastor, ita Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 32. num. 9. Immo sunt aliquando quædam loca in Syluestribus regionibus, & montanis, vbi nemo vir literatus, vel ob aeris insalubritatem, vel ob beneficij inopiam esse vult. Quare tunc Episcopus cogetur mittere minus literatos cap. priscis iunct. Gloss. d. 55. & facit c. 1. d. 57. vbi propter raritatem hominum permittitur, quòd aliàs non permitteretur. Ecclesiæ antistites igitur in his casibus faciles erunt in scrutinio, & examine, vt ita dicam, ne contingat populum quempiam pastore carere. In numero tamen illiteratorum non habentur, qui longo vsu didicerunt, quę ad ipsos pertinent, vt sensit Abba. in c. fin. num. 4. de ætat. & qualit. Episcopus autem, quòd non solùm iurisdictioné fori conscientiæ, sed exterioris exercere debet, nec non functiones ordinis, vt sacramentum confirmationis, & ordinis conferre, consecrationes quasdam cùm terum, tum personarum facere, verbum Dei prædicare, vt id probaui in Tractatu de Simonia Tab. 1. capit. 45. meritò Trid. Syno. vt magister, vel doctor, aut licentiatus in sacra Theologia, vel iure canonico esset, vel publico alicuius academiæ testimonio idoneus ad alios docendos, sanciuit ead. Sess. 22. cap. 2. Hæc est igitur scientia, quā speciatim scire quis debet, cuicunque ordini initietur, atque sic Addit. ad Diaz. etiam dixit cap. 21. in verb. Ordinari, ibi Hodie autem ex sacro concilio, & Maiol. eod. cap. num. 3. Tempestate nostra tamen non video id seruari, sed admitti eos, qui minus idonei sunt. Quare, qđ tacetur, planè hos irregulares non esse censeo, ex quo, etsi iure cautum id est, consuetudine tamen non seruatur, argu. c. 3. §. leges. d. 4. Solùm igitur irregularitas in prima specie locū habebit. Saluo semper Sanctæ Romanæ Ecclesiæ iudicio. Quamuis peccent, qui permittunt se minus idoneos promoueri, nec non promouentes.

3 Quoad alterum† quis dispensare cum hoc possit, Romanum Pont. tantùm id posse cōcludendum est ob rationes allatas in priori specie irregularitatis. Nec repugnat, quod Rebuff. ait in Prax. benefi. in tit. de cle. & à quib. & quom. creen. nu. 29. posse Episcopum cum iuuene dispensare, qui modicam scientiam habet ob spem futuri studij ad primam tonsurā; nam hoc ante Trid. Synod. verum esse potuit; at hodie, ex quo ipsa Sanct. Synod. etiam in prima tonsura scientiam præscripsit, qua præditus esse debet, qui eam suscepturus est, ab ea non discedemus, & ita Addit. ad Diaz. eod. ca. 21. in verb. Dispensare Episcopi in litera D. ibi, Hodie tamen. Non repugnat etiam, quod dixit Menoch. eod. num. 58. vbi sentit Trid. Synod. permittere Episcopis, vt possint dispensare ad minores ordines cum iis, qui adhuc latinam linguam non intelligunt, vbi expedite Ecclesiæ videtur ob verba illa, Nisi aliud Episcopo expedire magis videretur; nam verba hæc non referuntur ad ea verba remota, Qui saltem latinam linguam intelligant, sed ad proxima illa, Per temporum interstitia; duo enim ibi tradit Sanct. Synod. Primum vt ordines minores iis conferantur, qui saltem latinam linguam intelligunt. Alterum, quoniam minores ordines quatuor sunt, vt non vno tempore, sed interstitiis temporum. Sicut igitur illud saltē pertinet ad illa verba, Latinam linguam intelligant, qua dictione significatur omnimodo voluntatem San. Synodi fuisse, vt linguam latinā intelligerent, ita vers. ille Nisi aliud & ce. pertinet ad ea verba, Per temporum interstitia. Opinio igitur Menoch. recipienda mihi non videtur, quandoquidem vsu etiam recepta non est, nec dispensant in hoc Episcopi, sed in interstitiis temporum, & ita etiam seruatur, & ita reperij postea interpretari Nauar. eum canonem in cap. si quando. ex cep. 13. nume. 7. in fine de rescript. Opinio tamen Menoch. habere locum potest in eo qui linguam latinam intelligit, sed non perfectè. Immo mentem S. Synod. fuisse sentio, vt dummodo quis simpliciter verba intelligat, vt pote Epistolæ, Euangelij, catechismi, & huiusmodi sat esse; vt enim perfectam linguæ latinæ intelligentiam habeat, plus operis, ac studij requiritur. Et de hac quæstione hactenus. Tollitur etiam ipso iure, vbi scilicet scientia aduenit. Atqui an beneficij ecclesiastici capaces sunt? Hoc in sequenti explicabimus,

SVM-

SVMMA.

1 *Beneficij collatio prorsus illiterato facta non valet.*
2 *Laicus beneficij eccl. capax non est.*
3 *Beneficij collatio non omnino illiterato facta an valeat.*
4 *Pœna eorum, qui indignè accipiunt ordines, & beneficia.*
5 *Pœna, qua afficiuntur conferentes indignis ordines, & beneficia.*

§. III.

Quæstionem hanc explicãdam nobis pro ximè proposuimus, an illiterato beneficium ecclesiasticum conferri possit, & collatum an valeat. Quam quæstionem vt dilucidiorem habeamus, præmittendum est dispu tari, vbi beneficium, quod confertur ecclesiasti cum est, vel sit beneficium, quod potestatem ordinis, & iurisdictionis tam fori contentiosi, quam conscientiæ habeat, cuiusmodi sunt Episcopatus, & Archiepiscopatus; vel sit beneficium, quod habet potestatem ordinis fori con scientiæ tantùm, cuiusmodi sunt parochiales ecclesiæ; vel sit beneficium, quod potestatem nullam habeat, sed solùm onera quædam spiri tualia, cuiusmodi sunt canonicatus, capellæ, al taria, beneficia simplicia; necnon pensiones, quæ pro titulis dantur. In his igitur casibus quæstio hæc disputatur, non autem in pensionibus, quæ pro titulis non dantur. Secundò di sputari posse in illiterato penitus, & in illiterato, qui penitus illiteratus non est, sed tamen idoneus iudicari non debet ad beneficium, qđ ei confertur. Quare nos in vtroque casu quæstionem hanc disputabimus, & prius in eo, qui omnino illiteratus est, id est, qui neque legere, neque scribere sit.

1 Quoad quæstionem hanc igitur † pro certo habendum est, huic nullum beneficium ex dictis conferendum esse, & collatum ab inferiore Romano Pont. non valere. Et hoc ob has rationes. Primùm, quoniam hic clericus esse nõ potest, nec in clericorum numerum adscribi debet; vt enim id fiat, legere saltem, & scribere debet, idest hæc scire, vt sanciuit Trid. Synod. Sess. 23. cap. 4. de reform. quò primam tonsuram suscipiat, qua in clericorum numerum qs adscribitur, vt habetur in c. cùm contingat dê
2 ætat. & qualitat. † at, qui clericus non est, beneficii ecclesiastici capax esse non censetur, vt tra didit Gloss. in c. cùm adeo in verb. Nec clericus de rescript. & ibi not. Abba. num. 3. versic. Sed quęro, ibi. Nam beneficium, & in c. ex literis de transact. & vt inqnit Rebuff. in Prax. benefic. in titul. De cler. & à quib. & quomod. creen. num. 4. & Rot. de probat. in antiq. deci. 13. qui omnes laicos beneficiorum ecclesiasticorum incapaces esse concludunt, ergo cùm hic laicus etiã sit, beneficij capax esse nequit. Secundò probatur id, quoniam illiteratus hic irregularis est, vt in hoc capite probauimus; at irregularis beneficiorum ecclesiasticorum capax non est, vt infra suo loco videbimus, ergo prorsus illiterato beneficium conferri non debet; & si conferatur, collatio non valebit, atque sic concludunt Diaz. in Pract. Crim. canon. c. 21. num. 4. vers. Si verò omnino illiterato, vbi quosdam alios idem sentientes refert, & Addit. ad eum in litera H. & Nauar. in c. si quando except. 12. qui opinionem hanc communẽ sentit de rescript. & facit pro hac sententia ca. cùm in cunct. §. fi. & c. dudum de elect. viden. Ab hac igitur sententia non discedemus; nam nec per triennium beneficium possidendo coloratum titulum consequitur, vt ait Addit. ad Diaz. ibidem.

Excipitur tamen, vbi, qui illiteratus nũc est, olim tempore, quo beneficium ei collatum est, literatus erat; nam hic si legitimè beneficium adeptus est, beneficium ei retinere licebit, esto casu aliquo, vtpote morbo literarum cognitionem amittat, ita Additio ad Diaz. ibid. & facit tit. de cler. ægrot. vel debilit. sat enim est, vt habilis quis sit tempore acquisitionis beneficii. Facit quoque l. patre furioso. ff. de iis, qui sunt sui, vel alien. iur. & c. quemadmodum. de iureiur. Quæ diximus autem locum habent ẽt, si hic illiteratus primam tonsuram haberet, & idcirco esset clericus; nam & in hoc casu inhabilis est ad beneficia.

Secundò excipitur, vbi literas interim didicit, & is, qui beneficium contulit, voluntatem non mutauit; nam pristina collatio tacita voluntate reuiuiscit, ita asseruit Addit. ad Diaz. in Prax. Crim. canon. cap. 21. in litera H. vers. Secundò singulariter limita.

Tertiò excipitur, vbi Romanus Pontifex cũ hoc dispensaret, condonando ei tempus ad discendum. Et de hac specie hactenus.

Quoad alteram verò speciem illiteratòrum, eorum scilicet, qui legere, & scribere sciunt, sed tamen scientiam idoneam non habent ad ecclesiam gubernandam, quę ei collata est, an collatio facta valeat? Præmitto his collationes Episcopatuum, & electiones ad ipsos factas ab inferiore Romano Pont. non valere. Primò per c. cùm in cunctis. §. fin. de elect. nã ibi dicitur, qui indignum ob ætatis, sciẽtiæ, vel natalium defectum eligit, ea vice priuari eligendi facultate, & ad alium ipsam deuolui. Si ergo, vbi quis eligit indignum ob defectum scientiæ, ea vice deuoluitur electio ad alium ip so iure, ergo electio non valet. Idem habetur in c. dudum 1. eod. nam ibi habetur electionem eius, qui electionis tempore defectum scientię patiebatur, inutilem esse, & ita not. Abba. ibi, num. 8. Præmitto etiam, vbi à Romano Pont. collatio facta est, ipsam valere. His præmissis
3 † restat, vt videamus, vbi collatio aliorum beneficiorum ab inferiore facta est non idoneo sciẽtia, an valeat. Addit. ad Diaz. eod. & Nauar. in cit. c. si quando except. 13. num. 8. vers. Ad tertium, sentiunt ipsam non valere, sed contrariũ

confuetudini,

consuetudini, & praxi tam antiquæ, quàm nouæ, tam Vrbis, quam Orbis esse, vt valeat, vt testatur Nauar. eod. nō enim si mediocrem sciētiam habeant ij, quibus beneficium collatum est, eo priuantur. Et confirmatur per capitu. 6. Sess. 21. de reform. apud Trid. Synod. nam illiteratis, & imperitis parochialium ecclesiarum rectoribus, vt coadiutores, vel vicarij dentur, decernit, ergo pro certo habet collationem beneficiorum ipsis factā valere; nam sic inquit. Quia illiterati, & imperiti parochialium ecclesiarum Rectores sacris minus apti sunt officijs; vel alij propter eorum vitæ turpitudinem potius destruunt, quàm ædificant: Episcopi etiam tanquam Apostolicæ sedis delegati, eisdem illiteratis, & imperitis, si aliàs honestæ vitę sint, coadiutores, aut vicarios pro tempore deputare, partemque fructuum eisdem pro sufficienti victu assignare, vel aliter prouidere possint, quacumque appellatione, & exemptione remota. Eos verò, qui turpiter, & scandalosè viuunt, postquam præmoniti fuerint, coerceant, ac castigent; &, si adhuc incorrigibiles in sua nequitia perseuerent, eos beneficijs iuxta sacrorum canonum constitutiones, exemptione, & appellatione quacunque remota, priuandi facultatem habeant. Hæc ibi: ex quibus proposita conclusio probatur, & eo magis, quod priuandos eos mandat, si incorrigibiles sint, ergo collatio ab initio valuit; non enim locum haberet priuatio, si prius non affuisset acquisitio, & adeptio, arg. l. decem. ff. de verb. signif. Quid igitur concludendum? Ego sentio collationem factam valere non idoneo omnino, modò ignorantia nimia non laboret; vtpote, quia scit ex longo vsu sacramenta administrare, quamuis difficiles quæstiones, earumque solutiones nō noscat; nam hodie videmus beneficia conferri his personis sæpius, qui solùm missę sacrum facere sciunt, & vsu sacramēta administrare; sed rationem eorum, quę faciunt, reddere nesciūt, & noui ego duobus beneficia collata, qui praxim huiusmodi habebant.

Excipio tamen, vbi per concursus beneficium conferretur; si enim minus idoneo collatum sit, aduersarius appellari poterit, vt sanciuit Pius Quintus in Bulla In conferendis benefic. eccles. lata Pontificatus sui anno Secundo; hoc enim casu minus idoneus priuabitur. Sed de his hactenus.

Atqui qua pœna afficiuntur, qui ordinem suscipiunt, cùm idonei non sint, & beneficia ecclesiastica, & qua pœna ipsi collatores?

4 Quoad † suscipientes ordines se abstinere debent, & si contrafaciant, deponendi sunt, ita habetur in c. qui in aliquo. d. 61. ita Maiol. de irregularitate lib. 1. cap. 32. num. 10. versi. Literatus, quamuis Diaz. arbitraria pœna puniendos dicat. c. 21. nu. 3. † Collatores autem ordi-
5 num, & ipsi puniuntur, vt habetur in ca. fin. de tempor. ordin. lib. 6. nam si primam tonsuram illiterato quis conferat, ab eius collatione per annum suspensus est, vt ibi dicitur, ergo multo magis si alios ordines.

Quoad pœnam verò eorum, qui indigni beneficia suscipiunt priuari ipsis poterunt, argu. c. fin. de ætat. & qualit. Collatores verò varijs pœnis puniuntur, quas refert Rebuff. in sua Prax. benef. in tit. Pęne contra collatores indignis conferentes. Sed de hac specie irregularitatis hactenus, ad tertiam transeamus.

De Irregularitate ex defectu perfectæ lenitatis, quæ oritur ex homicidio, aut membri mutilatione. Cap. IV.

S V M M A.

1 *Irregularitas, quæ nascitur ex defectu perfectæ lenitatis quid sit.*
2 *Irregularitatis ex defectu perfectæ lenitatis quot species sint.*
3 *Irregularitas ex defectu perfectę lenitatis nascitur ex homicidio, & membri mutilatione.*
4 *Irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis quamobrem sit inducta.*
5 *Irregularitas ex defectu perfectę lenitatis cur sic dicta.*

TERTIA species irregularitatis est ea, quæ nascitur ex defectu perfectæ lenitatis, cuius absolutam cognitionē, vt habeamus, hæc præmittenda, & contemplāda sunt. Primùm, quid sit. Secundò, quot eius species. Tertiò, vnde nascatur. Quartò, quamobrem inducta sit. Quintò, ex quo nascitur ex homicidio, & membri mutilatione, cuius homicidium esse debeat, & mutilatio. Sexto, vbi nascitur ex homicidio, an requiratur sanguinis effusio. Septimò, vbi ex membri mutilatione nascitur, quid sit membrum: Octauò, quæ in hominis corpore membra sint. Nonò, quæ in hominis corpore membra non sunt. Decimò debilitans alicui membrum, sed non mutilans, an irregularis fiat. Vndecimò, an abscindens cuipiam digitum, vnde irregularis fiat is, cui est abscisus digitus, irregularis fiat ipse, qui eum abscidit.

1 Quoad primum igitur. † Irregularitas, quæ nascitur ex defectu perfectę lenitatis, est irregularitas, quæ oritur ex homicidio, membriue hominis mutilatione, vt probabimus. Posui Irregularitas pro genere; tam enim de hac, quā de alia irregularitate dicitur, quod generis proprium est, vt logicæ artis magistri docent. Posui reliqua pro differentijs, quamobrem separatur ab alijs irregularitatibus, quæ, vt videbimus, nec ex homicidio, neque ex membrorum mutilatione oriuntur.

Quoad

2 Quoad secundum † duæ species sunt. Altera, quæ nascitur ex homicidio: altera, quæ nascitur ex membri mutilatione, vt id proximè significauimus, & modò probabimus.

3 Quoad tertium † vnde nascatur, ex dictis idẽ habemus, ex homicidio scilicet, aut membri mutilatione, idest vbi quis aut hominem interficit, aut membrum ei abscidit, seu mutilauit, vt habetur in c. fin. de hom. lib. 6. Is, qui mãdat aliquem verberari, dicitur enim ibi, licet expressè inhibeat, ne occidatur vllactenus, vel membro aliquo mutiletur, irregularis efficitur, si mandatarius fines mandati excedens, mutilet, vel occidat. Hæc ibi. Si ergo, qui mandauit tantùm verberari, irregularis efficitur, si mandatarius aut occidat, aut mutilet, ergo irregularitas hæc nascitur ab altero horũ duorum, scilicet aut ex homicidio, aut ex mutilatione; alternatiua enim illa, aut, ex plurib. propositis, in vno tãtùm locum etiam habet, vt habetur in §. si plures in Instit. de hæred. instit. cũ simil. cit. ibi à Glo. Ex his duobus igitur, id est ex altero eorum, scilicet aut ex homicidio, aut membri mutilatione irregularitas hęc nascitur, & ita inquiunt Gemin. & Philipp. Franc. ibi, & Ancha. Idem habetur in Clem. vn. eo. de homici. nam ibi dicitur, si furiosus, aut infans, seu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam irregularitatem incurrere; ergo irregularitatem incurrit mutilans, vel occidens, si furiosus, aut infans, aut dormiens non sit: valet enim argumentum à contrario sensu. l. 1. & ibi DD. ff. de off. eius. Si igitur ex mutilatione, homicidiove irregularitas hæc nascitur, ergo paria sunt hæc duo quoad irregularitatem inducendam, scilicet hominem occidere, aut eum mutilare, atque sic not. Gloss. ibi. In verb. Mutilet, & ibi Zab. & Ancharan. & Coua. 3. p. in initio. nu. 8. Idem habetur in c. 1. & ibi not. Abba. nu. 1. de cler. pugn. in duel. in fine, & in c. in Archiepiscopatu de rapt. & in c. si quis post acceptam. d. 51. cum simil. & DD. etiam communiter id asserunt. Irregularitas igitur hæc ex his duobus tantùm nascitur homicidio, vel mẽbri mutilatione. Quare vel miraculo quis mortẽ euadat, irregularis non efficitur aggressor, ita Sot. de iust. & iur. lib. 5. q. 1. art. 9. versi. Sententia est Ang. ibi. Quare etiam si miraculosa. Nihil autem interest, an homicidium publicum, occultũve sit: nam irregularitas nihilominus contrahitur, vt DD. communiter concludunt, & Maiol. lib. 5. de irregular. c. 48. nu. 2.

4 Quoad quartum † inducta est irregularitas hæc, vt scilicet qui homicidium commiserit, aut membrum hominis mutilauerit, ne ad ordines admittatur, quoniã omnes clericorum ordines ordinantur ad altaris ministerium, in quo sub sacramẽto repræsentatur passio Christi secundum illud 1. ad Corinth. Quotiescunque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis, mortem domini annunciabitis, donec veniat, & ita non competit eis occidere, vel effundere sanguinem, sed magis esse paratos ad propriam sanguinis effusionem cum Christo, vt imitentur opere, quod gerunt ministerio, ita inquit S. Thom. 2. 2. q 40. ar. 2. in resp. At, qui homicidium committunt, aliquemve mutilant, hęc referre, imitariq. nequeunt, vt per se patet: ideo iure merito Ecclesia, qui hæc committũt, ordinem suscipere noluit, & si post susceptos ordines tale quid commiserint, ne eorum functiones exercerent, vetuit, & sic irregulares ipsos reddidit. Hanc rationem sensit etiam Romanus Pont. in c. suscepimus de homicid. nã, cum fures quidam pro rebus conseruãdis duorum sacerdotum opera interfecti essent, mandat ibi, vt prædicti sacerdotes abstineant se ab altaris ministerio, quia constat eos fures contra mansuetudinem eccl. ex vtriusque ope interemptos. Quod igitur mansuetudinem talia committentes præferre nequeunt, ac lenitatẽ Christi Domini, cui in altari inseruiunt, ob eã rem irregularitas hæc inuenta est, & ex defectu lenitatis perfectæ dicta.

5 Ex his iam apparet † cur irregularitas hæc nasci dicatur ex defectu perfectæ lenitatis, qđ etiam præponendum mihi proposui. Sed iam ad quintam quæstionem veniamus.

S V M M A.

1 *Christianus an esse debeat, quò irregularis fiat, qui eum occidit, mutilatve.*
2 *Mortuum mutilans an irregularis sit.*
3 *Non natum si quis interficiat, an irregularis sit.*
4 *Dubitans an abortui causam dederit, aliumve quẽpiam interfecerit, an irregularis sit.*

§. I.

Quinta quæstio est quem oporteat occidisse, mutilasseve, quò irregularis fiat.

Hęc quæstio tribus modis accipi potest: primò, an christianus esse debeat, qui occiditur, mutilaturve: secundò quid si mortuum qs mutilet: tertiò quid si nondum natum interficiat. Tres igitur hæ quæstiones sigillatim explicandæ nobis sunt.

1 Quoad primam igitur † breuiter concludimus, vel christianum, vel à christiana fide alienum, vt Iudæum, Turcham, & Ethnicum quis interficiat, mutiletve, hunc irregularẽ esse. Primò, quoniam iura non distinguunt quoad irregularitatem, an christianus sit nec ne, qui occiditur, aut mutilatur; ergo nec nos distinguere debemus. arg. l. de pretio. ff. de publ. in rẽ act. Præterea, quoniam iura, quæ loquũtur de hac irregularitate, solùm postulãt, vt homicidium committatur, idest, vt homo occidatur, mutileturve, vt habetur in Clem. vnic. de homici. ibi Hominem mutilet, vel occidat, & in c. 1. in fin. de cler. pugn. in duel. ergo modò homo sit, qui occiditur, mutilaturve, irregularis efficitur mutilans, aut occidens. Tertiò, quoniã sic dicitur in c. clericum, & in c. seq. d. 50. nam ibi habe-

tur,vel ad defensionem paganum quis occiderit,irregularem esse,vbi defensio fuit immoderata,et facit quoque c,pen. de homicid. atque sic inquiunt Speculat.de Irregular.nu.45.vers. Facto,& Maiol.eod.lib.1.cap.48.nu.2. versic. Quinimò.lib.5.& Socin.in c.ad audientiam.n. 130.de homicid. Postremò ratio,quamobrem irregularis quis fit ob homicidium,mutilationemve,est defectus perfectæ lenitatis,vt antea probauimus;at ratio hæc locum habet,vel Ethnicum quis interficiat,mutiletve(non enim & in hoc casu præferre potest lenitatem Christi Domini,qui non Ethnicos,à fideve alienos venit interficere,sed potius pro ipsis, & peccatoribus omnibus, quò salui fierent, sanguinem suum profundere) ergo,ex quo eadem ratio est in occisione,& mutilatione hominis à christiana fide alieni,eadem quoque dispositio esse debet. argum.l.illud.ff.ad leg.Aquil. & cap. cùm dilecta de confirm.vtil.vel inutil. Non est igitur, quod hac de re dubitemus.

Quare idem est dicendum, vt irregularitas contrahatur,esto bannitum occidat quis, quē licet impunè occidere, ita inquit Syl.in verb. Homicidium.1.q.2.versi. Vnde aduerte; nam hic est iustitiæ minister,quem irregularem fieri infra probabimus,& Maiol.ibid. Ad summam irregularis quis fit,modò homo sit,quē occidit,vel mutilat. Idem si hominem monstruosum;nam,modò ex anima rationali constet,vel duo capita habeat, irregularis qs fiet, secus si haberet caput animalis bruti, ita sentiunt Bald.Angel. & Imol. quos refert, ac sequitur Socin.in c.ad audientiam.num.219.de homicid. Multo magis si mulierem quis occidat,ita Socin.eod.nu.229. de homicid. quamuis nonnulli contrarium senserint,& malè. Et de quæstione hac satis.

2 Quoad secundam quæstionem† an irregularis fiat,qui mortuū mutilat,caputve ei abscindit,hoc etiam affectus animo, vt idem faceret, si viuum reperisset. Videbatur dicendum hūc irregularem fieri; quandoquidem, & mortuo iniuria fit,vt habetur in l.1.§. & si forte. ff. de iniur.& ita Maiol.de Irregula.lib.5.cap.48.§. 6.num.8.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus,scilicet irregularem nō fieri, qui mortuū quacunque ratione,& quocunque modo mutilat. Primò,quoniam irregularis tunc quis fit ob mutilationem,& homicidium, vbi hominē interficit,membrumve ei abscidit, vt habetur in Clem.1.de homicid.& in c. in Archiepiscopatu de rapt.& c.1.de cler.pugn.in duel. at homo mortuus nō est homo,sed cadauer à quo recessit anima;homo enim constat ex corpore,& anima rationali,vt Philo.docent,& habetur in Symbolo Athanasij in illis verbis. Nā sicut anima rōnalis,& caro vnus est homo, & in c.1.de Sum.Trin.& fid.cath.& in c.in quadā.ver.Nā ad esse hominis.de celeb.miss.& in c. cū Christus de hæret.& inquiūt Abb.Fel.ac DD.in c. sicut ex tuarum de homic.& Coua.in cit. Clē. vnic.de homic.2.p.in initio.nu.1.ergo, ex quo homo non est is,qui mortuus est, nec irregularis fit,qui ei mēbrū quacunq; rōne,& quocūq; animo præditus abscindit. Cōfirmatur rō hęc, qm̄ si homo mortu⁹ homo esset, occidi posset: at hoc est impossibile, ex quo homicidium nil aliud est,quàm factum,quo anima separatur à corpore,ergo homo mortuus homo non est,& idcirco ipsum mutilans irregularis non efficitur. Hinc nec de homicidio hūc accusari posse dixit Bal.in l.1.n.19.C.qui accus.nō poss.& refert,ac sequitur eum Couar.eo.n.1. Postremò facit,quoniam,qui abortui causam dedit, si factus non est animatus,irregularis non fit,vt habetur in c.sicut ex literarū,& ibi DD.de hom. & in c.si aliquis iunc.Gl.eo.ergo,sicut, si ante quā factus animatus est, ipsum quis perimat, irregularis non fit:neq. etiam irregularis fiet, q corpus scindit,ac mutilat,à quo recessit anima,idest hominem mortuum. Hæc igitur sententia verissima est,quā & cōem sentit Couar. in cit.Clem.vnic.p.2.in initio.nu.1. Quare nec anotomistæ irregulares sunt ex hoc capite, qcquid dixerit Maio.de Irreg.c.48.§.6.n.9.nam nullo iure id probat,& cōtraria opinio, vt mortuum mutilans irregularis non fiat, cōis est,vt testatur Syl.in ver.Homicidiū.3.q.7.vers. 11. & Tabien.in verb.Irregularitas.n.28. & ipsemet Maiol.ibid.& Couar.latè eo.n.1.vbi & ipse de DD.sententia testatur:vel igitur dolo malo,& inimico animo mutilet quis mortuū, vel ob aliam rationem,irregularis hic non fiet. Verùm quid si quis abscidit cuipiā manū aridā, aliudve huiusmodi membrum, an irregularis fiet? Breuiter concluditur irregularē fieri,nam est verum membrū,c.sicut vrgeri.1.q.1.& ita Soc.in c.ad audientiam.n.202.de homici.nam ornatum saltem affert corpori. Quare,& q oculum effodit,quo quis nō videt,irregularis fiet, quicquid dixerit Bal.viden. Et de quæstione hac itidem satis.

3 Quoad tertiā qōnem,†an irregularis fiat, q mutilat,occiditve eum, q ui nōdum natus est, vbi scilicet abortui causam dat; etsi ex dictis constare pōt,breuiter sic distinguēdū est. Aut fœtus animatus erat,& in hoc casu fœtū interficiens,irregularis efficitur. Aut animatus non dum est,& tunc secus, ita respondit Summus Pon.in c.sicut ex literarū.de homic.ibi.n.cùm presbyter quidam cum muliere prægnante luderet, atque idcirco abortui causam dedisset, consultus hac de re Summus Ponr. respondit. Si fœtus nondum erat viuificatus, ministrare eum posse in altari,idest irregularē ipsum non esse;si verò viuificatus erat,ab altaris officio se abstinere debere,ita ibi dicitur;ergo, vbi fœtus animatus est, irregularis fit eū interficiēs, aliàs secus,atque sic DD.ibi communiter no. & Gl.communiter recept.in c. si aliquis.eod. & Couar.in Clem.vnic.p.2.§.3.de homicid. q & de communi sententia testatur.

A t quid

4 At quid † si dubitetur, an animatus sit, an pro irregulari se gerere hic habebit? Abba. ac DD. quæstionem hanc disputarunt in c. ad audientiam. de homicid. & Coua. in Clem. de homicid. p. 1. in initio. numer. 3. Videbatur igitur dicendum pro irregulari se hunc habere non debere. Primò, quia nemo irregularis dicendus est, vbi in iure id expressum non habetur. cap. is, qui. de senten. excommu. lib. 6. & præsertim, ex quo sumus in pœnis, vbi strictior interpretatio facienda est. cap. in pœnis de regu. iur. lib. 6. & l. interpretatione. ff. de pœn.

Atqui contrarium suadere videtur, quòd in hac re tutior via est eligenda, & tutior est se irregularem existimare; quandoque idem absti nēdo se à celebratione, nullum periculum est, vt habetur in cap. ad audientiam. de homicid. vbi, cùm quidam esset mortuus, dubitareturque, an ex vulnere illato per imprudentiam à præsbytero mortuus esset, Summus Pontifex mandat, vt ab administratione præsbyter ille se abstineat: idem habetur in capit. significasti 2. eod.

Quid igitur concludendum? Abba. in citat. capit. ad audientiam sic distinguit. Aut sumus in foro pœnitentiæ, vel quasi; & in hoc casu hunc irregularem se debere existimate asserit. Aut in foro exteriori, & quia sumus in pœnis, contrarium concludit. Hæc distinctio improbatur à Couar. in ead. Clem. p. 1. in initio. numer. 3. tum quòd iura allegata scilicet cap. ad audientiam, & c. significasti 2. ad forum exterius, & iudiciale pertinent, vt colligitur ex ipsis, & ex ti. sub quo collocata sunt, non enim sub titulo de pœnit. sed de homicid. tum quòd citat. c. is, qui. de sen. excomm. tam locum habet in foro conscientiæ, quàm extra.

Quare Coua. aliter distinguit, nam inquit. Aut dubitatur in aliquo casu, an irregularitas iure Pontificio inducta sit nec ne; & in hoc casu pro certo irregularitatem inductam non esse concludere debemus ob rationes in priori opinione allatas. Aut constat pro aliquo facto irregularitatem inductam esse, dubitatur tamē an delictum, seu factum à nobis sit illud; quamobrem irregularitas illa incuritur: & in hoc casu in vtroque foro, qui delictum, factūve illud se fecisse dubitat, pro irregulari habebitur. Hanc opinionem ego etiam sequor; quādoquidem deducitur ex citat. iuribus, scilicet ex cap. ad audientiam, & ex capit. significasti, præsertim quòd irregularitas in vtroque foro locum habet. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo: vt irregularis sit, seu pro tali se habeat, ex quo quæstio & dubitatio facti est, & non iuris. iā sextam aggrediamur, quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Irregularitas, quæ nascitur ex homicidio, non requirit sanguinis effusionem.*

2 *Irregularitas, quæ nascitur ex homicidio, nascitur quacunque ratione homicidium sequatur.*

§. II.

1 §. † Sexta quæstio est, an irregularitas hæc, q̄ nascitur ex homicidio, postulet, vt homicidium fiat cum sanguinis effusione. Et videbatur dicendum id requiri; vbi enim vetatur clericis, ne homicidium committant, aut mutilent, sanguinis mentio fit; nam in cap. clericis, ne cler. vel monach. prohibetur ipsis clericis, ne iudicium sanguinis agitent: in cap. sententia eod. ne sententiam sanguinis dictent, aut proferant, ne sanguinis vindictam exerceant: item ne literas scribant destinandas pro vindicta sanguinis: idem habetur in c. fin. eod. lib. 6.

2 Atqui contrariam sententiam sequi debemus, scilicet, dummodo † homicidium sequatur, esto sine sanguinis effusione fiat, irregularitatem tamen ipsum inducere. Nam primò id habetur in cap. ex literis de excess. prælat. & in capitu. sicut ex literarum. de homicid. nam in prædict. capitu. ex literis, quod fur vt suspenderetur, auctor quis fuerat, irregularis fit, & in capitu. sicut ex literarum, quod abortui causam dederat: & tamen in illis mortis generibus sanguinis effusio non interuenerat, ergo irregularitas hæc nascitur ex homicidio, quamuis sanguinis effusio non fiat. Hinc, etsi ecclesia sanguinis effusione pollui dicitur in c. vnic. de consecra. eccl. vel alt. libr. 6. pollui tamen quoque dicitur si mors ibi sequatur sine sanguinis effusione, vt asseruit Gl. ibi in verb. Sanguinis. Præterea facit capitu. fin. de homicid. lib. 6. & cap. 1. de cler. pugn. in duel. & Clemen. 1. de homicid. vbi per simplicem occisionem quem irregularem fieri dicitur, nec distinguitur an occisio fiat sanguinis effusione, vel sine, ergo nec nos distinguere debemus, argum. l. de prætio. ff. de publ. in rem act. Postremò hac ratione quis fit irregularis ob mortē, & non ob modum, & rationem mortis, vt habetur in citat. iuribus, & in tot. titu. de homicid. ergo, quacunque ratione homicidium interueniat, qui eius auctor est, irregularis fit. Vel igitur caput quis cuipiam abscindat, in partesve seccet, vel laqueo suspendat, vel igne concremet, vel aquis mergat, vel veneno, fameve necet, vel lapidibus, terra ve obruat, irregularis hic erit; multis enim modis mors inferri potest, vt per se patet, vt habetur in le. vnic. C. de emend. lib. Nec repugnat sanguinis effusionis mentionem factam esse aliquando in allegatis iuribus; nam id factum est, vel quod gladio mors sæpius infertur, vel quò & homicidium, & mutilatio comprehenderentur, quæ mutilatio sine sanguinis effusione fieri nequit. Et de quæstione hac satis, ad septimam transeamus.

S V M M A.

1 *Membrum propriè quid sit.*

§. III.

1 †Septima quæstio est membri appellatione quid contineatur; ex quo enim per membri mutilationem irregularis quis fit, iure quid membri appellatione contineatur, inuestigandum est: id quod vt dilucidius fiat, duo contemplanda sunt. Primum, membrum quid sit: alterum, quę corporis partes membra sint.

Quoad primum igitur, membrum nil aliud est, quam corporis pars, quę officium propriũ, & distinctum habet ab aliis corporis partibus, vt pedes ad ambulãdum, oculi ad videndum, manus ad palpandum, & huiusmodi, ita DD. communiter Bart. in l. 2. num. 13. ff. de publ. iudi. & Bald. in auth. sed nouo iure. num. 2. vers. Secundò not. C. de seruis fugit. Abb. in c. clericis. num. 3. ne cler. vel monac. & in c. cũm illorum. num. 8. & ibi quoque Felin. num. 8. versi. Quærit Host. de senten. excomm. & Couar. in Clem. de homicid. in 3. p. in initio. num. 8. qui opinionem hanc communem esse testatur, & Nauar. in Man. cap. 27. num. 206. versi. Secundò, & Addit. ad Diaz. cap. 99. in versi. Dicatur membrum, & Syl. in verb. Homicidium. 3. q. 3. vers. Quartum truncatio: idem quoque sensit Diuus Paulus ad Corinth. epist. 1. & ad Romanos cap. 12. Omnia autem membra, ait. n. ibi, non eundem actum habent, ergo appellatione membri sensit eam corporis partem esse, quæ operationem propriam habet, atque sic refertur in c. 1. d. 89.

Contrariam opinionem tamen sequitur Caietan. 2. 2. q. 65. art. 1. sicut etiam Sot. de iustit. & iur. lib. 2. p. 5. art. 5. nam, vt pars corporis sit membrum, non necessariò requiri inquiunt, vt officium distinctum, & separatum habeat, sed sat esse, vt sit accessorium, & adiuuet ad illud officium. Et hoc ob eam rationem, quoniã testes sine genitalibus officium suum non exercent, & tamen, qui ipsis caret, inter mutilatos ponitur. Atqui ratio hæc nihil facit, aliud enim est quærere, an testes mẽbra sint: aliud, an sit irregularis, qui ipsis caret. Nam, & qui partem digiti sibi volens abscindit, irregularis est, vt dicitur in ca. qui partem. d. 75. & tamen pars digiti membrum non est, vt DD. communiter concludunt. Non igitur probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse. l. non hoc. C. vnde legit. leg. neque natales. C. de probat. Postrema ratio, quamobrem quis irregularis fit, si sibi testes abscindat, non est ea, quòd testes membra sint, sed seueritas illa, quan. in se exercuit, vt habetur in capit. si quis absciderit in fine, quæ seueritas, vbi notoria est, quem irregularem reddit ob notorium peccatum, vt de eo, qui sibi partem digiti abscindit, ut dixit Nauar. in Man. cap. 27. numero 198. versic. Secundò dico, & nos infra suo loco. A communi opinione igitur non discedemus; iam, quæ partes corporis membra sint, videamus: id quod in sequenti prę stabimus.

S V M M A.

1 *Oculi*
Aures
Nares
Lingua
Manus
Membrum genitale
Pedes corporis partes sunt, & membra dicuntur.

§. IV.

1 †Octaua quæstio est, quæ corporis partes membra sint; hoc enim scire plurimi interest ob secundam speciem irregularitatis, in quam quis incidit ob membri mutilationem. In hac igitur quæstione breuiter concludo hæc esse corporis membra, quibus ablatis efficitur quis irregularis, scilicet oculos, aures, nasum, seu nares, linguam, manus, membrum virile, seu genitale, & pedes: quę quidem conclusio & ratione & auctoritate probatur. Ratione, quoniam hæ partes proprium munus singulæ per se habent; oculis enim ad videndum utimur; auribus ad audiendum; naribus ad odorandum; lingua ad loquendum, & gustandum: pedibus ad ambulandum: At partes corporis, quę proprium officium habent, membra sunt, vt in antecedenti quæstione cõclusimus, ergo partes iam dictæ membra sunt. Auctoritate id etiam probatur; nam oculos esse membrum id inquiunt Bart. in l. 2. num. 13. ff. de publ. iud. & Bald. in auth. sed nouo iure, numero 2. C. de seru. fugitiuis, & Abba. in capitul. cũm illorum. numero 8. de sentent. excommun. & Couar. in Clem. vnic. in 3. part. in initio. numer. 8. de homicid. Pedes esse itidem membra citat. auctores in eisdem locis inquiunt, sicut etiam manus. Aures Bartol. in citat. le. 2. numero 13. & Couar. eodẽ. Nares, ac linguam Couar. ibid. Genitale Bald. in l. data opera. num. 79. C. qui accusl. poss. inquit enim generalia esse membra, & Bertach. in suo reper. in ver. Membrum. 2. Id sentit quoque Nauar. in Man. ca. 27. num. 206. vers. Secundò, ibi Quintò non est. De his igitur partibus, quod membra sint, concludendum est. Quare, qui surdum quempiam reddiderit, sensoriũ ei corrumpendo, irregularis fiet, sicut, qui oculum eruit, ita Maiol. de Irregula. lib 5. cap. 50. nu. 6. iam videamus quid iuris de nõnullis aliis partibus corporis, an membra sint.

S V M M A.

1 *Capilli capitis an membra sint, item Barba, id est capilli mento inhærentes, &*
2 *Cartilago, quę aures ambit, &*
3 *Digiti, &*

4 *vngues,*

4 *Vngues, &*
5 *Dentes, &*
6 *Labia, &*
7 *Palpebræ oculorum, &*
8 *Mammæ, &*
9 *Testes.*

§. V.

Nona quæstio est, an hæc corporis membra sint, scilicet capilli capitis, barba, id est capilli mento inhęrêtes, cartilago, quę aures ambit, dentes, labia, digiti, vngues, palpebræ oculorum, mammæ, & testes. Quam quæstionem vt dissoluamus, singula proposita separatim contemplemur.

1 Quoad capillos capitis ergo, † & barbam, idest capillos mento inhærentes Bald. existimauit barbam esse membrum, in l. reos. C. de accusat. Et hoc ob eam rationem, quoniam officium habet, vt corpus decoret. Hæc ratio nulla est; alioquin accidentia corporis, vt albedo, rubedo, & huiusmodi, quibus corpus decoratur, corporis partes essent, quod non minus absurdum, quàm ridiculum est, & ideo non dicendum. l. nam absurdum. ff. de bon. libert. Ad do si barba ob decorem membrum corporis esset, & capillos capitis ob eandem rationem membra corporis fore, vnde, qui ipsos incideret, irregularis fieret, quod itidem ridiculum est; nemo enim est, qui afferat capillos capitis corporis membra esse. Quare contrariam opinionem, vt capilli capitis, & barba, corporis membrum non sint, amplexati sunt DD. communiter, Felin. in cap. cùm illorum. numer. 12. versic. Quid de barba. de seutent. excomm. & Couar. in Clem. vn. de homicid. in 3. p. num. 8. versic. Aliæ verò partes sunt, quæ decorem, & Maiol. de irregular. lib. 5. cap. 50. nu. 3. & Bertach. in suo tepert. in verb. Barba. Id quod ratione etiam probatur; nam membrum corporis præterquàm quòd proprium officium habet, est etiam pars integralis corporis, cuiusmodi sunt pedes, manus, nasus, & similia: at barba, & capilli capitis nec proprium officiũ habent, quod per ipsa homo exerceat, nec integrales corporis partes sunt, quandoquidem sine illis corpus integrum est; alioquin iuuenes, qui adhuc barbam non habent, & omnino, qui ea, vel senes carent, dimiuuti dicêdi essent, & integrum corpus non habere, quod itidem absurdum est: ex quo igitur membri rationem non habent, ergo inter membra numerari non debent, sed solùm ad decorãdum corpus data esse asserendum est, vt allegati auctores eisdem in locis inquiunt. Accedit, quod ex corpore nascuntur, ergo eius partes, ac membra esse nequeunt; non enim effectus est pars causæ. Hinc capilli corporis superuacaneum quid in corpore esse dicuntur, vt sensit Catech. Roman. in tit. De ordine, vbi de prima tonsura agit, ibi, Quod capilli. Ab hac igitur sententia non discedemus.

2 Quoad cartilaginem autem auris, † idest, quæ aurem ambit, an membrum corporis sit, Couar. in citat. Clem. eod. num. 8. versic. Primum, non esse corporis membrum asseruit, & hoc ob hanc rationem, quòd eius abscissione officium membri non impeditur, nam non minus auditur post abscissam eam cartilaginem; at id, cuius abscissione nec corpus mutilatur, & membri propriùm officium non impeditur in totum, membrum non dicitur, vt tradidit Bald. in le. serui fugitiui. C. de seru. fugit. in fine, & habetur in leg. item Offilius. ff. de ædilit. ædict. ergo cartilago illa, quæ vulgo dicitur auris, membrum non est. Contrariam opinionem nihilominus tenet Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 50. num. 6. versicu. Ille etiam, & lib. 1. cap. 25. num. 5. nam ait eum, qui alicuius auriculam mutilauit, irregularem fieri: & hoc ob eam rationem, quia auris membrum est: ad hoc autem probandum allegat Gloss. in ca. singula. in verb. oculus d. 89. nam cùm in eo canone Gregor. dixisset officia ecclef. omnia vni committenda non esse, sed singula singulis, sicut in vno corpore multa membra sunt, & singula suum officium habent, alioquin si côtrarium fieret, sicut in corpore, ita & in hoc absurditas esset; si enim totum corpus esset oculus, vbi auditus? Gloss. interpretans verbum illud Auditus inquit id est auris, idest officiũ, quod ei attribuitur. Hoc inquit Gloss. ibi: quæ dictũ Maiol. nullo modo probat; nam illa interpretatur dictionem illam Auditus, non pro cartilagine, de qua agimus, sed pro ea parte, vnde auditus est, & ideo inquit Auditus, idest auris, id est officium, quod ei attribuitur, qui dicitur in Ecclesia auris. Si ergo aurem accipit ibi Gloss. pro officio audiendi, pro cartilagine illa accipi nullo modo potest; sine illa enim auditus non impeditur. Non ergo pro sua sententia quicquam facit. Quare à priori opinione non discedemus. Qui ergo abscindit alicui auriculã, irregularis non erit, ita Couar. in Clem. vnic. de homicid. in 3. p. in initio. num. 8. versic. Primum non esse.

3 Quoad digitos itidem † an mẽbra sint. Granis quęstio inter DD. est. Caiet. nu. 2. 2. q. 65. art. 1. inquit digitum membrum esse: & hoc ob eam rationem, quòd proprium officium habet, vt patet in exercitio musico, quandoquidẽ digito pulsatur cithara, organum, & huiusmodi musica instrumenta, & in illis digiti magis, quam manus eas functiones exercent. Felin. etiam in c. cùm illorum. num. 10. versi. Et not. limit. de sent. excom. tenet policem esse membrum in nobili artifice, vt in pictore. Contrariam opinionem tamen sequitur Bart. in l. publicorum. num. 13. de publ. iud. & in cons. 201. incip. Quæritur nunquid, & Bald. in leg. data opera num. 76. C. qui accus. non poss. idem Bartol. & ibi DD. in l. non sunt liberi. ff. de stat. hom. & Abba. in citat. cap. cùm illorum. nume. 8. & Couar. in cit. Clem. vn. de homicid. in 3. p.

in principio.num.8.versi. Tertiò ab eadem radice, qui opinionem hanc communem sentit. Probatur autem primò per l.item Offilius.ff. de ædilit.edi.nã ibi dr̃ si homini digitus abscissus sit, membrive quid laceratum, non videri sanum esse. Ecce hic Iureconſ. ponit digitum, vt quid diuersum à membro; nam ait si digitus abscissus sit, membrive quid laceratum, ergo membri nomine digitus non comprehenditur;tum quòd sat fuisset dicere si membrum quid abscissum, vel laceratum sit;tum quòd dictio illa ve inter diuersa ponitur: stat enim pro Vel, ergo sub membro digitus propriè non comprehenditur. Præterea manus ex vola, & ex digitis constat, hoc negari non potest, ergo digitus non est membrum, sed pars membri; manum enim membrum esse probauimus supra. Postremò, si digiti essent membra, manus ipsa membrum non esset; nam membrum diximus esse illud, quod proprium, & distinctum officium habet; at manus sine digitis nullum officium haberet; nõ enim comprehẽdere posset; non secare, ac denique nullam functionem earum, quæ manibus fiunt, exercere. Concludendum igitur est digitos membrum non esse, sed partes membri adiuuantes manum, vel pedem, vt inquit Bertach.in suo repert. in verb. Membrum 2. Nec repugnat dictum Caieta.ac Felin.nam, quod digiti faciunt in cithara, & aliis musicis instrumentis, & in pictura, & simili, id faciunt, vt partes membri, & non vt mẽbrum. Reiicienda igitur est eorum sententia. Qui ergo abscindit alicui digitum, irregularis non fit, esto irregularis factus sit is, cui est abscissus, propterea quòd hostiam contrectare non potest. argum.c.2.de cler.ægrot.non enim vera est regula Maioli, quam posuit in Tracta. De irregular.lib.1.cap.2.reg.19. vt irregularis sit quisquis facto suo quem irregularẽ reddit, vt Couar.in Clem.vnic.de homicid.p.3.in initio.num.8.verſ.Quartò. vbi hanc rem tuetur contra quosdam, ac rectè ob prædicta. Quare inquit ibi irregularem eum non esse, qui tres digitos ad consecrationem necessarios abscindit, esto irregularis fit is, cui abscissi sunt.

4 At quid † de vngulis digitorum, quæ extremas digiti partes contegunt, ornant, ac muniunt; ad hæc enim à natura datę sunt, an membra sint? Planè concludendum breuiter est membra non esse; si enim digiti membra non sunt, multo minus vngulæ, quæ ipsorum partes non sunt, sed accessoria quædam, argum.auth. multo magis C.de sacrosanct.eccl. Postremò facit.c.fin.de corp.vit.ibi enim, qui vngula pollicis caret, irregularis non esse dicitur, modo eucharistiam frangere possit, ergo vngulæ mẽbra non sunt, nam irregularis esset ipsis carẽs, esto eucharistiã frangere posset, atque sic DD. concludunt, & Abb.in eit.cap.cùm illorum.nume.8.verſ.Ad propositum ergo, & Felin, ibid. versi. Quærit Host.

5 Quoad dentes autem † an membra sint, variæ DD.etiam sententiæ sunt; quod enim mẽbra sint, suadere videtur, quod proprium officium habere existimantur, scilicet cibum scindendi, necnon mandendi; at pars corporis, quę proprium officium, ac distinctum habet ab aliis, membrum est, vt supra probauimus, ergo dentes membra sunt. Atqui cõtrariam opinionem sequi debemus, scilicet dentes membra non esse; nam primò id dixit Bart.in l. publicorum.num.13.in fin.ff.de publ.iud. idem sensit Innocen.in c.significauit.de corp.vit.& Couar.in cit.Clem.un.in 3.p.in initio.num.8.ibi, Apparet in humano corpore. Prętere a id probatur ratione; nam, qui partem corporis non habet, morbosus dicitur, vt habetur in l.mutũ, ff.de ædilit.ædict.at, qui dentibus caret, morbosus non est, vt dicitur, inl.cui dens.ff.eodem ergo dentes membra non sunt. Accedit, quòd magna pars hominum aliquo dente caret, & præsertim senes, & omnes sine dentibus nascimur, & tamen nemo hos irregulares dicet, ergo dentes membra non sunt. Nec repugnat contraria ratio; nam mandere non est propriũ dentium, sed maxillæ: id quod vt facilius fiat, pro instrumentis dati sunt ei dentes, sicut manibus digiti: id quod hinc etiam patet, quoniã & sine dentibus maxillæ cibum mandunt. Nõ igitur dentium officium proprium est mandere, sed maxillis mandentibus opem ferre.

6 Labia itidem † membra non sunt; nam officium proprium non habent, sed ori, ac dentibus inseruiunt, quasi ianua quędam, quamobrem decori sunt, opemque ferunt ori, vt quæ accipit, facilius contineat, atque sic dixit Maiol.de irregular.lib.1.cap.23.

7 Palpebrę itidem † in membrorum nomero non habentur, quandoquidem nec ipsę per se distinctum officium habent, sed à natura datæ ad claudendas pupillas, ne quid in ipsas incideret, ad easdemque aperiendas. Nec repugnat, si dicatur, qui labiis caret, irregularis est, & qui palpebris fortasse: nam ob eam rem irregularis est in priori casu ob periculum, ne Christi Domini sanguinem sumptus elabatur, extrave os fluat. Item ob horrorem, quem videntibus daret, sicut etiam in posteriori casu.

8 At quid de mammis? † Bald.in l.data opera.num.75.C.qui accuſ.non poſſ.quem sequitur Felin.in c.cùm illorum.num.12.verſ.Item mammilla.de sent.excommu. inquit mulieris mammam membrum esse, sed non uiri, & hoc ob eam rationem, quod mulierum mammæ proprium officium habẽt, quo hominis mammæ carent. Couar.tamen contrarium opinatur, scilicet mamillam fœminæ membrum nõ esse propriè, sed large, & idcirco, qui mamillã fœminæ abscindit, irregularem non fieri in Clem.de homicid.in 3.p.in initio num.8.verſ. Secundò dubium ex his. Mihi tamen opinio Bald.placet: nam sicut virile membrum, seu genitale membrum propriè est, quo generatio fit, ita

sit,ita & mammæ mulierum,per quas generatum alitur. Non discederem ergo à sententia Bald.

9 Testiculi demum † an membra sunt? Videbatur dicendum membra esse; quãdoquidem officium proprium,& distinctum habent, atq. sic sensit Bald.eod.num. 75. Contrariam opinionem tamen veriorem censeo,vt membrum non sint,quoniam per se non operantur, sed ad adiuuandum membrum genitale creati sunt,sicut digiti,vt manus operarentur,& dentes,vt maxillæ facilius manderent , alioquin quçuis partes corporis membra essent. Nec repugnat,si dicatur,qui eos sibi euulserit, irregularem esse,vt in c.si quis absciderit. cum sequ. d.55.nam illud fit,non quia membrum sibi absciderit,sed ob id,quod sui homicida esse videtur,& Dei conditioni inimicus,vt dicitur in cirat.c.si quis absciderit:ob notorietatem peccati potius igitur,vt ita dicam, quam ob aliud irregularis hic est,vt sensit in simili Innocen. in c.significauit de corp.vit.in eo, qui sibi digitũ abscidit,& vt infra suo loco probauimus. Sed de hac quæstione satis;iam ad decimam veniamus.

S V M M A.

1 *Debilitans membrum an sit irregularis,si illud non absciderit.*

2 *Vulnerans aliquem,irregularis non fit,modò membrum non abscindat,aut occidat.*

3 *Sanguinem effundens,nisi mutilatio interueniat,ir regularis non fit.*

§.VI.

1 S. † Decima quæstio est,an, qui membrum cuipiam non mutilat, sed tantùm debilitat, adeo vt inutile sit,irregularis fiat, si membrum non abscidit. In hac quæstione variç DD.sententiæ sunt. Abb.in ca. cùm illorũ, num.8.de sentent.excomm.irregularem hunc fieri sentit: nam inquit mutilare propriè esse, vbi impeditur officium membri,exempli gratia,percussus in tibia non valerambulare,& libere pedem mouere:truncare verò esse,vbi mẽbrum omnino absciditur,& subiungit in vtroque casu irregularitatẽ induci,& hoc per Clem. vnic.de homicid.& sic idem accipit mutilare, pro debilitare;qui enim membrum debilitat, hic impedit membrum illud , ne suum officiũ liberè obeat;& quoniam qui mutilat, irregularis fit,ergo & qui debilitat,cùm idem sit debilitare,quod mutilare. Hæc ratio mihi non satisfacit;non enim probatur ea Clem. vnic.mutilare esse,vbi membrum debilitatur;truncare verò,vbi membrum abscinditur; solùm enim mentio fit mutilationis,& occisionis,& mutilationis nomine DD.omnes interpretantur,vbi membrum abscinditur. Præterea à verborum proprietate discedendum non est, vbi de mente disponendis aliter non constat. l.non aliter. ff.de leg.3.at mutilare,& mutilum reddere,significat minutum esse,& vbi omnino membro caret , quod diminutum est, vt latinæ linguæ magistri docent. Debilem autem reddere est, vbi diminutio non fit,vt ijdem docent,ergo ratio Abba.respuenda est,quæ à verborum proprietate recedit,& vult idem esse,quem debilẽ reddere,& mutilare,quæ diuersa sunt, vt sensit Felin.in c.cùm illorum. nume. 14.qui dixit mutilationem,& truncationem idem esse , ergo sicut truncatio significat membri abscissionem,idem & mutilatio,ergo non est idem , qđ membri mutilatio ; idem sequitur Couar.in Clem.vnic.in 3.p.in initio.numer.9. de homi. Secundò pro hac sententia ratio hæc redditur, si quis membrum abscidisset,sine dubitatione irregularis esset, per citat. Clem. vnic.cum simil.ergo idem dicendum est, vbi debilitauit, & inutile membrum reddidit; paria enim videntur non esse,& esse inutile.l.quoties.ff. qui satisd.cog.l.1.§.quibus.ff.quod cuiusque vniuers.nom.hinc dicitur paria esse vxori non habere maritum,& habere,sed inutilem.l. fin.& ibi Gloss.C.ad leg.Flau.de plag. & Ecclesiam non habere prælatum,& habere inutilem . ca. inter corporalia de transla.& ita Abba.inquit in cap.1.num.9.& Add. ad eum qui cler. vel vouen. Hæc ratio etiam non probat, id quod hinc patet, quòd data instantia corruit argumentum.§.pauonum in Instit.de rer. diuis.instantia autem hęc est , quod habenti maritum non licet alium maritum ducere,quod ei liceret, si maritum non haberet; & Ecclesiæ prçlatus alius non datur viuente inutili,sed coadiutor,qui tamen daretur,si eum non haberet . §. affinitatis.in Instit.de nupt.iunct.c.pen.& vlt. de secund.nupt.& tot.tit.de cler.ægrot. vel de bilit.ergo paria non sunt non habere, & habere,sed inutile,præsertim hic,vbi membrum ad decorem saltem vtile erit.

Quare contrariam opinionem, vt irregularis hic non fiat,qui cuipiam membrum debile reddidit,adeo vt inutile sit,sequitur Abb. sibi contrarius in cap.1.num.9.qui cler.vel vou.& Gasp.idem sentientem ibi refert. In hac eadẽ sententia est Stephanus Auffrerius in foro exteriori in Addit.ad Capel.Tolosan.decis.207. hanc opinionem amplectitur quoque Nauar. in Man.cap.27.num.206.versi.Tertiò principaliter,& Mar.Soci. Sen.in c.ad audientiam. num.204.de homic.& Couar. qui & communiter receptam eam esse testatur,in cita. Clem. vnic.in 3.p.in initio.nume.9. Probatur autem primò per cap.sicut vrgeri. 1.q.1.nam ibi San. Augustin.ait manum aridam esse verum mẽbrum,quamuis sine sanguine, & inefficax, & mortuum.Si ergo debilitatum membrum ad huc verum membrum est,ergo, qui debile illud reddidit,irregularis non erit,ex quo membrum non mutilauit.Pręterea, quoniam membrum hoc inutile non omnino est; valet enim saltem ad decorem, vt allegati DD.inquiunt.

Posttremò

Postremò sumus in pœnis,ergo benignior interpretatio facienda est,vt scilicet hic irregularis non sit. c.in pœnis de regul.iur.lib.6.& l.in terpretationes. ff.de pœn.

Tertia fuit opinio Angel. in verb. Homicidium 5.numer.5.qui distinguebat hac ratione. Aut membrum est omnino debile redditũ, adeo vt nihil eo quis posest facere; & in hoc casu eum,qui illud debile reddidit, irregularem fore sensit. Aut non omnino inutile redditum est,& tunc contrarium existimauit. Hæc opinio respuenda est, quandoquidem nullo iure, nullaque ratione probatur, & neminem irregularem dicere possumus, vbi iure id expressum non habemus,cap. is qui. de sentent. excomm.lib.6.

Quid igitur concludendum? Ego communem sententiam,vt irregularis hic non sit, qui membrum cuipiam debile reddidit, etiam si omnino inutile sit,sequor. Primùm ob rationes pro hac sententia proximè allatas. Deinde ob hanc,quoniam,vbi pro facto aliquo à lege pœna inuritur ipso iure, vt in eam quis incidat,non conatus sat est,sed requiritur,vt delictum consummatum omnino sit,vt DD. communiter concludunt, quos retuli in Tractatu de Censuris Tabu.1.capit.9.§.13. vbi abundè hac de re egi:at irregularitas ipso iure pro homicidio,& membri mutilatione, idest abscissione fertur,vt supra declarauimus,& habetur in Clem.vnic.de homicid.& in cap.1.de cler. pugn.in duel.cum simil.ergo, quamuis membrum debile reddatur,& omnino inutile,irregularis tamen debilitans non erit,si omnino illud non absciderit. Tertiò facit,quoniam in pœnis sumus, at in pœnis non procedimus de similibus ad similia,nec pœna posita in vno casu trahitur ad alium similem,vt tradidit Glos. communiter recept.in Clem.vnic.de consan. & affinit. ergo esto quis efficiatur irregularis ob homicidium,membrique abscissionem,tamen non efficietur pro membri debilitatione, etenim esset argumentari a maiori ad minus affirmatiuè,contra communes regulas.Postremò:nemo irregularis dicendus est, vbi in iure id non exprimitur,vt proximè diximus per citat.c.is qui;at,vt irregularis quis fiat per quãtamcunque membri debilitationem, expressum iure non habemus,ergo nec nos id dicere possumus,argu.l.de prætio.ff.de publi. in rem act.Concludo igitur cum communi,hunc irregularem non esse, etiam si membrum inutile omnino redditum sit. Et de quæstione hac satis.

2 At quid† si quis vulneret aliquem, sanguinemve effundat,sine tamen homicidio,& mutilatione,an irregularis hic erit? Breuiter concludendum est hunc irregularem non fieri; nã sic inquit Abba. in citat.c.1.nume.9.qui cler.

3 vel vouen.† ibi enim ait irregularitatem non causari ex sola effusione sanguinis, sed oportere, vt interueniat mors, seu mutilatio, per Clem.vnic.de homicid.& c.in Archiepiscopatu de rapt.Idem asseruit in c.clericis,ne cleric. vel monac.nume.3.& in c.sententiam.numer. 2.eod.& Zab.in cit. Clem.quæst.31. qui & Lapum idem sentientem refert,idem inquit Soc. in c.ad audientiam.num.188.de hom. Probatur autem rationibus proximè allatis,quas iterum referre necesse non est,& facit ca. pen.de homicid.

Nec repugnat c.sententiam ne cler.vel monac.vbi qui sententiam sanguinis protulit, irregularem fieri videtur:nam canon ille intelligitur à DD.vbi per eam sentẽtiam aut mors, aut mutilatio interuenit: idque meritò, non enim per conatum tantùm irregularis fit, vt suo loco probabimus. Non repugnat etiam c. cùm illorum.de sentent.excommu. vbi paria fiunt membri mutilatio, & sanguinis effusio; nam æquatio illa fit ad declarãdum excessum enormem in percutiendo, non autem ad irregularitatem inducendam,atque sic Zab. ibid. respondit. Ab hac igitur sententia non discedemus:iam quæstionem vndecimo loco propositam aggrediamur.

SVMMA.

1 *Digitum abscindens cuipiam,cuius abscissione irregularis fit,cui absciditur,an irregularis efficiatur.*

2 *Irregularis an fiat,qui irregularem alium reddit.*

§. VII.

1 †Vndecima quæstio est, an qui digitum cuipiam abscidit,vt pote vel pollicem,vel indicem,quo casu is irregularis fit,cui digiti iam dicti abscissi sunt, an inquam abscindens,& irregularis ipse fiat; & generatim an qui quempiam irregularem reddit, irregularis & ipse reddatur. Quoad digitorum abscissionem Syl.in verb.Homicidium.3.q.3.art.4. sensit hunc irregularem esse: hanc opinionem sequitur Bonifac.& Annan.vt refert Couar.in Clem.vn.in 3.p.in initio.num.8.versi. Tertiò cum sequen.& Caietan.2.2.q.65.art. 1. & ob hanc rationem id sensit Caietan.quoniam existimauit ibi digitum esse membrum,cuius cõtrarium communiter receptum esse antea probauimus:immò facilius abscindentem irregularem fieri inquit,quàm eũ,cui digitus absciditur, modò digitus abscissus celebrationem non impediat,deformitatemve non afferat:nã in hoc casu abscindens irregularis erit,non autem is,cui digitus abscissus est.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus,scilicet qui abscidit cuipiam digitum, irregularem non fieri,esto irregularis factus sit

2 is,cui digitus est abscissus:† immò generatim concludendum est, qui irregularem quempiã reddit,irregularem ipsum non fieri,modò per membri mutilationem irregularem eum non reddat. Nam id asseruit Couar.in cit. Clem. vnic.

vnic.numer.8.versic.Tertiò cum sequent. & Nauar.in Mau.cap.27.nume.206. & in consil. 2.de homicid. Deinde probatur hac ratione, quoniam iure cautum est in hac irregularitatis specie,vt quis irregularis fiat, vbi aut mors interuenit,aut membri mutilatio, vt habetur in cap.1.de cler.pugn.in duel. & in cit. Clem. vnic.& vt antea probauimus,ergo aliàs secus, argum.l.cum prætor.ff.de iud.c.nonne.de præsump. Præterea irregularis quis non efficitur, nisi ubi iure id expressum est.cap.is qui.de sent.excomm.libr.6. ergo in hoc casu irregularis quis non est,quippe quia id iure expressum non habemus. Postremò,qui filium extra matrimonium generat, irregularem generatū reddit.cap.1.de fil.presbyt. Item iudex, qui furti quem iudicat,irregularem furem reddit, vt qui infamiam ipsi inurat,vt infra suo loco videbimus,& Nauar.ibid.asseruit,& tamen nec generans,nec iudex irregulares ipsi fiunt,ergo qui irregularem facit, duobus exceptis casibus iam dictis,irregularis non efficitur. Quare,qui faciem cuipiam deturpauit, & sic membrum non abscidit,irregularis hic nō erit,quã uis deturpatus ob deformitatem, irregularis ipse fiat.ita Nauar.in eod.consil. Ab hac igitur sententia non discedemus, quæ solidioribus rationibus nititur,contraria verò nulla ratione fulcitur.

De Irregularitate,quæ oritur ex homicidio voluntario,mutilationeque huiusmodi auctoritate publica factis in iudicio respectu habito ad iudicem. Cap. V.

SVMMA.

1 *Irregularitas nascitur ex homicidio, & membri mutilatione.*

2 *Homicidium multiplex est; necnon mutilatio.*

3 *Iudex,qui tulit sententiam,vt quis occidatur,mutiletur ve,irregularis fit, vbi mors, mutilatio ve ea sententia,consequitur.*

GENERALIA præmissimus,quæ ad irregularitatem hanc explicandam pertinent; iam ad specialia magis descendamus. † Et quoniam irregularitas
1 hæc nascitur ex homici-
2 dio,& mutilatione,vt probauimus.†Et homicidium,& mutilatio aut fiunt voluntaria, aut non voluntaria. Et voluntaria aut fiunt publica auctoritate in iudicijs,& in bello iusto; aut priuata auctoritate, & iniustè extra prædictos casus, quo casu dicitur propriè voluntarium homicidium. Non voluntaria, aut necessariò,aut non necessariò. Non necessario aut culpa,aut sine culpa. Et culpa,aut faciendo quod quis non debet,aut omittendo,quod debet. Sine culpa, vbi fortuito casu omnino fiunt.Ideo vt ordinatim rem agamus,priùs de irregularitate,quæ oritur ex homicidio, mutilationeque voluntarijs in iudicio factis, deinceps de reliquis agamus.

Verùm,quòd in iudicijs hæ personæ interueniunt Iudex,Accusator,seu fiscalis, Tabellio,Aduocatus, Procurator, Solicitator,vt ita dicā,publici Satellites,idest Sbirri, Indicantes, seu denunciantes reum,Testes,carcerum Custodes,Carnifex,seu Lictor, Præstantes instrumenta ad homicidium,mutilationemve faciēdam,opem Ferentes aut verbis,aut consilio ad homicidium,mutilationemque faciēdam,Accelerantes prædicta,& huiusmodi, Non adiuuantes;ideo de his omnibus agamus, & priùs de Iudice,de quo hęc contemplabimur. Primùm, an irregularis fiat, si sententiam ferat, vt quis mutiletur,occidaturve. Secundò, quid si sententiam tantùm scribat,alius verò proferat. Tertiò,quid si eam tātùm dictet. Quartò, quid si præsentiam pręstet, vbi mors, mutilatio ve fit. Quintò, quid si aliquid prædictorum præstet, sed tamen neque mors, neque mutilatio interuenit. Sextò,an electus iudex causarū criminalium irregularis fiat per ipsam electionem. Septimò,an iudex irregularis fiat, q reo victum adeo diminuit,vt moriatur. Octauò, quid si in carcere adeo teterrimo, constrictove reum iudex inclusum tenet, vnde moriatur. Nonò,an iudex irregularis fiat, qui ad triremes quempiam damnauit,si ob id quod malè tractatur,citò moriatur. Decimò,qua ratione iudices, & Principes ecclesiastici qui iurisdictionem temporalem habent, irregularitatem euadant, si quem suorum morte afficere habēt. Postremò,an iudex sæpius irregularis fiet, condemnando quem ad mortem, ex quo plures actus in ea causa facit. Hæ igitur quæstiones sunt nobis explicandæ,& priùs primam.

3 Prima quæstio igitur hæc est,†an iudex,qui sententiam tulit,vt quis mutiletur,occidaturve,irregularis fiat secuto homicidio,aut mutilatione. Et videbatur dicendum irregularem ipsum non fieri;tum quod iudex ad id cogitur. argum.l.3.§.illicitas.ff.de off.præsid. & leg.ita vulneratus.ff.ad leg.aquil.& l.1.ff.de iustit. & iur.tum quòd si iudices coercendi potestatem non haberent, inutilis eorum iurisdictio redderetur.l.fin.ff.de off.eius,& facit.ca.1.de homicid.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus,scilicet iudicem hunc irregularem fieri. Id quod probatur & iuribus,& auctoritate. Iuribus in cap.fin.ne cler.vel monach.lib.6.& in cap.clericis eod.in antiq.& in ca.his,à quibus 23.q.8.& in c.si quis viduam.d.50.nam in ea. fin.clerici,qui iurisdictionem temporalem habent,causas sanguinis delegare possunt, & delegando

legando irregulares non fiunt, ergo fecus fi ip fi eas exercent; valet enim argumentum à con trario fenfu.l.1.& ibi DD.ff. de off.eius; etenim & remedium illud ibi clericis datum eft, qui iurifdictionem temporalem habent, vt eã iurifdictionem delegent, quò irregularitatem effugiant. Item in c.clericis, prohibetur clericis, ne iudicent truncationes membrorum faciendas: id quod non aliunde fit, nifi vt irregularitatem euadant, & ita Gloff. ibi fubiungit in verb. Iudicent. Idem habetur in cap. fententiam eod. Item in c.his, à quibus, Concilium Toletanum vetuit, ne iudicium fanguinis clerici agitent, & ne fententia propria iudicare præfumant morte quem plectendum, alioquin ordinis honore priuantur, vt ibi habetur, ergo irregulares fiunt iudices fanguinis fententiam ferentes, ex quo ordinis honore priuantur, qđ irregularitatis proprium eft; ordinis enim honor eft poffe exercere eius functiones. Demũ in cap. fi quis viduam. dicitur, fi quis confcius fuerit alicuius homicidii perpetrati fuo præcepto, id eft fententia, dicitur inquam ibi, ut à clero deiiciatur; reddit ibi rationem Gloff. hoc fieri non propter peccatum, fed ob irregularitatem, quæ cõtrahitur, & de iudice ibi agitur, vt ead. Gloff. interpretatur. Idem habetur in cap.1.& ibi Glo.not.in verb. Ad facerdotium d.51. His igitur iuribus, vt alia prætercam, cõclufio hæc probatur. Probatur etiam auctoritatibus; nam præter Gloff. proximè allegatas, id inquiunt Mar.Socin.Sen.in cap.ad audientiam.numer.139.verfi. Vtrum de homicid. & Coua.in Clem.eod.de homicid.p.2.§.5.num. 1.& Nico.Plou.in Tractatu de Irregularitate. verfi.Quinta regula, & Ioann.Tabien.in verb. Irregularitas. t.num.5.verfic. Iudex autem, & Alphonf. Aluarez. in Thefauro Chriftianæ religionis.cap.38.verfi.Quinta regula, & Naua. in confi.44.de homicid.lib.t.& in confi.9.numer.4.de pœniten.& remif. eod.lib. & Maiol. de irregularitate. cap.6.num.2.communis denique D D. fententia hæc eft, à qua nemo difcrepat.

Non repugnant modò contraria allegata, efto enim iudex fontes punire debeat, & iurifdictionem nullam ferè effe, vbi coercitio non adeft, tamen quoad irregularitatem hoc nihil intereft; nam contrahitur hæc fine peccato, vt dixit Gloff. in citat. cap. fi quis viduam.d.50. imo vbi quis meretur, vt fenfit Gloff. in citat. cap. fententiam, & apertius Couar.eod.numero t. Et hoc ob eam rationem, quòd Chrifti Domini lenitatem præleferre nequeunt, cuius perfonam clerici in diuinis officijs agunt, vt fupra fuo loco probauimus. Irregulares igitur iudices fiunt, fi fua fententia quis occidatur, aut mutiletur, tam quoad ordines fufcipiendos, quam fufceptos exercendos, vt fenfit Coua.in Clem. vn.p.2.§.4.in fine, de hom. Immò fi clerici funt, grauiter, ac mortiferè peccant, vt qui contra prædicta iura veniant: fi verò laici irregulares folùm fiunt, modò aliàs iuftè iudicent. Sed de quæftione hac fatis, ad aliam veniamus.

SVMMA.

1 *Iudex irregularis fit, fi fententiam fanguinis fcribat, quamuis ipfe eam non proferat.*

2 *Iudex fententiam fanguinis dictans, vel tanquam iudex, vel tanquam alia perfona, irregularis fit.*

§. I.

1 † Secunda quæftio eft, an irregularis iudex fiat, fi fententiam ipfe fcribat, alius autem eam pronunciat (hoc enim contingere poteft, vt habetur in cap. fin. iunct. Gloff. Proferri, & ibi D D. de re iud. libr. 6.) In qua quæftione breuiter concludo hunc irregularẽ fieri. Id quod probatur primò per cap. fentẽtiam verf. Nec quifquam clericus, ne cler. vel monac. ibi enim prohibetur, ne clerici fententias huiufmodi fcribant; & hoc ob periculum irregularitatis, ergo fcribens fententiam irregularis fit; ob nullam enim rationem aliam clericis id prohibetur. Præterea, qui fententiam hanc fcribit, opem fert ad homicidium, vel mutilationem; at tales funt irregulares capi. ficut dignum.§.fin.de homicid.& vt dixit Abba.in cit.cap.fententiam.numer.2.& vt infra de publico fcriba videbimus; ergo iudex fententias fcribens irregularis efficitur, efto fententiam deinceps non pronunciet. Et de quæftione hac itidem fatis.

2 Tertia qſtio eft, † an iudex irregularis fiat, fi fententiam fanguinis tantùm dictet. In qua quæftione, quòd difputatione non eget, breuiter concludimus irregularem hunc fieri. Nam primò id fenfit Innocen. in cap. fententiam. in principio, & fequitur Abba. ibi. numero 2.& Nicol. Plou. in Tractatu de irregularitate verf. Quinta regula, & hoc locum habere inquit Ioan. Andr. vel fententiam dictet vt iudex, vel vt affeffor, vel iurifperitus, vel aliter qualitercunque: id quod & dixit Innocen. ibid. Præterea id probatur ratione; nam, qui fententiam dictat, fine dubitatione opẽ fert, & auxilium, & confilium, vt fenfit Innocen. eod. in loco; at, qui auxilium, confiliumque tribuit in caufa fanguinis irregularis fit, vt probabimus, ergo & hic irregularis fiet. Poftremò id habetur in citat. cap. fententiam; ibi enim prohibetur, ne clerici fententias fanguinis dictent; & hoc ob nullam aliam rationem, quàm quòd irregulares fiunt, ergo & in aliis idem contingit; non enim ratio alia contrarium fuadet in laicis. Nec repugnat, fi dicatur, ex quo clericis id prohibitum eft, ergo fecus de laicis. l. cùm prætor. ff. de iud. nam, quoad irregularitatem pares funt clerici, & laici, efto quoad peccatum fecus; nam clerici etiam peccant præter irregularitatem, laici verò tantùm fiunt irregulares. Concludimus ergo iudicem fententiam fanguinis

guinis distantem irregularem fieri, & si clericus sit, etiam peccare. Et de quæstione hac satis, ad quartam transeamus.

SVMMA.

1 *Iudex irregularis fit, qui interest, dum aliquis interficitur, aut mutilatur, ac demum, vbi sententia sanguinis exercetur: quæ regula, quousque pateat, declaratur.*

2 *Milites commitantes eum, qui ducitur ad mortem, ne eius mors impediatur, sunt irregulares.*

3 *Præsentia, quæ reddat quem irregularem, vbi quis præsens adest mutilationi, vel homicidio.*

4 *Homicidium, quod à iudice committitur, est voluntarium.*

§. II.

1 §. †Quarta quæstio est, an irregularis fiat iudex, Princeps ve, qui iurisdictionē habet, si intersit, dum vindicta sanguinis exercetur. In qua quæstione videbatur dicendum irregularem iudicem non fieri. Primò, quia absurdum videtur irregularem hunc fieri, qui nullum fauorem præstat sua præsentia. Postremò iniquum etiam id in iudice, qui in occulto loco lateret, quamuis ipse vindictam sanguinis fieri videret, vel aliud agendo.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet iudicem, qui præsens adest, dū sanguinis vindicta exercetur, irregularem fieri, vbi sua præsentia aliquo modo auctoritatem præstat, vel auxilium. Ita enim inquiunt DD. communiter. Innocē. in c. sententiam in verb. Interfit. ne cler. vel monac. nam ibi inquit interesse, vbi sanguinis vindicta exercetur, non facere irregularem, nisi intersit aut auctoritatē præstans, vel auxilium; ergo vbi autoritatem, auxilium ve præstat, irregularis efficitur. Idem Abba. ibi. num. 6. vbi & Host. & Specul. idem sentientes refert, & Nicol. Plou. in Tractatu de Irregularitate vers. Sexta regula, & Alphons. Aluarez. in Thesauro Christianæ relig. ca. 38. vers. Quinta regula, & Ioan. Tabien. in verb. Irregularitas. 1. & 6. ibi Autorizatione, & Maio. de irregularitate. li. 2. cap. 6. num. 2. Probatur autem per c. ex literis. de excess. præla. ibi enim Romanus Pont. indignum altaris ministerio reputauit Episcopum quendam, qui præstitit autoritatem, & etiam præsentiam corporalē, vt quidam fur laqueo suspenderetur, cùm ibi iurisdictionem temporalem haberet. Si ergo ob autoritatem, quàm præstitit sua præsentia, indignus altaris ministerio factus est, ergo & irregularis; irregularitas enim est, quæ indignum altaris ministerio facit, vt sæpe diximus, atque sic dixit Abba. ibi numer. 2. Iudex ergo præsentiam præstans autoritatis rationem habentem, vbi vindicta sanguinis exercetur, irregularis fit. Probatur id etiam ratione, quoniā & Episcopus excommunicatus permittens coram se diuina facere, irregularis fit, vt not. Abba. in cap. illud. num. 8. & DD. sequuntur de cler. excomm. min. Postremò sua præsentia opem, & auxilium fert; eo enim præsente nemo audet reum à morte eripere, vindictamq; sanguinis impedire, ex quo eius imperium veretur; ergo ob hoc auxilium, & fauorem irregularis efficitur. c. sicut dignum. §. fin. de homic.

2 †Hinc & milites, & publica familia, idest Sbirri, qui commitātur eum, qui ducit quempiam ad mortem, irregulares fiūt, quoniam præstāt tacitò auxilium, ne reus fugiat, auferaturve, & ne sanguinis vindicta impediatur. Principes ergo, qui iurisdictionem habent, vel laici, vel ecclesiastici, dum per suos ministros sanguinis vindicta exercetur, palam præsentiam suam ne præstent, & intersint; quandoquidem irregulares ob prædicta fiunt.

Excipitur tamen, vbi iudex interesset alicubi, vnde à nemine videretur, ibique esse sciretur, & ad summā, vbi auctoritas illa cessat, quā diximus; tunc enim irregularis non fiet, quandoquidem sua præsentia nullum auxilium, fauorem ve præstat, quibus casibus irregularitas inuritur, vt diximus, & ita sentiunt DD. supra allegati, & Innocen. in eo. c. sententiā. in uerb. Interfit; nam inquit ibi irregularem quem nō fieri, nisi intersit vt autoritatem præstans, uel auxilium, quæ duo in casu nostro non præstantur.

Postremò excipitur, ubi iudex unius territorij interesset uindictæ sanguinis, quæ exercetur in alterius territorio, & extra suam iurisdictionem; nam, quòd tūc eius præsentia nullum auxilium affert, nec autoritatem, quippe, quia ut priuata persona ibi interest. arg. le. fin. ff. de iurisd. omn. iud. & c. fin. de constit. lib. 6. ob eā rem irregularis hic non fit, cessante enim causa cessat effectus. c. cùm cessante de appell. atque sic dixit Abba. in cap. ex literis. num. 2. de excess. prælat. & Maiol. eod. cap. 6. num. 12. uersic. Non tamen per hoc; & ex his contraria opposita sublata sunt. Et de quæstione hac satis.

3 †Ex qua apparet eam præsentiam irregularem quem reddere, quæ autoritatem, auxilium, fauoremque præstat ad homicidium, mutilationemve.

At quid de alijs, qui intersunt, dū pœna sanguinis infertur, sed nullam tamen autoritatē, nullumque fauorem præstant, an irregulares fiunt? Hanc quæstionem in sequent. absoluemus. †Si illud addiderimus homicidiū à iudice cōmissum esse uoluntarium, ut tradidit Abba. in c. dilectus de hom. & Coua. sequitur eum in clem. un. p. 2. §. 4. in fin. de hom. contra Glo. in cit. c. dilectus. & communiter hoc receptum testatur. 4

SVMMA.

1 *Laici, qui intersunt, vbi vindicta sanguinis exercetur, irregulares non fiunt, vbi eorum præsentia fauorem nullum præstant.*

2 *Clerici,*

2 *Clerici, qui intersunt, vbi vindicta sanguinis exercetur, an irregulares fiãt, vbi nullum fauorem præstant.*

3 *Clerici an peccent, si intersint, vbi sententia sanguinis exercetur.*

4 *Clerici, qui intersunt, vbi vindicta sanguinis exercetur, quo hortentur reum, vt forti animo mortẽ sustineat, & vt in fide contineat, merentur.*

5 *Clerici, qui scandalum tribuũt, si intersint, dum pęna sanguinis exercetur, vel ea re sine iusta causa oblectantur, peccant.*

§. III.

§. Quæstio hæc explicanda nobis proximè proposita est, an, qui interest, dum pœna sanguinis infertur, irregularis fiat, vbi eius pręsentia nullus fauor, nullumve auxiliũ, præstatur.

Hæc quæstio quoad laicos dubitationẽ non
1 habet; † pro certo enim habendum est irregulares ipsos non fieri; tum quod id iure cautum non est, ergo irregulares dici non debent, ob vulgat. cap. is qui. de sentent. excommu. lib. 6. tum quòd interest ipsos adesse, quò à delictis se abstineant, alterius pœna edocti. iuxta l. aut facta. §. fin. ff. de pœn. cum simil. citat. ibi à Gl.

2 Quoad clericos autem† videbatur dicendũ ipsos irregulares fieri. Primò ob cap. ex literis de excess. prælat. nam ibi indignum altari iudicauit Romanus Pont. quendam Episcopum, qui præsentiam exhibuit corporalem, vbi quidam laqueo suspensus fuit, & sic irregularem, ex quo irregularitas quem indignum altari facit, vt sæpe vidimus, ergo irregularis fieri videtur clericus, qui præsentiam suam præstat in hoc casu. Atqui canon ille sententiam hanc nõ probat; nam loquitur de Episcopo, qui iurisdictionem habebat in eo loco, vt habetur in initio ibi, quo casu, præsentiam præstans ob iurisdictionem, quam ibi habebat, auctoritatem, opem, atque auxilium præstitisse illi actui existimatur, vt diximus in antecedenti quæstione, atque sic dixit Abba. ibi. num. 2. ergo secus in eo clerico, qui iurisdictionem non habet; licet enim suam præsentiã exhibeat, vbi talia exercentur, non tamen irregularis efficitur, atque sic Abba. ibid. declarat. Non igitur canon ille quicquam facit. Secundò pro ea sententia facere videtur capi. sententiam, ne cler. vel monac. nam ibi prohibetur, ne vllus clericus intersit, vbi vindicta sanguinis exercetur: item ne sentẽtiam dicter, aut proferat in simili causa; at vbi sententiam sanguinis dictat, aut profert, irregularis fit, vt DD. communiter cõcludunt ibi, & nos in antecedenti quæstione, ergo & vbi simpliciter interest, irregularis fiet; vna enim dispositio respiciens plura determinabilia æqualiter debet ea determinare, argu. l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupill. & l. eum, qui ædes ff. de vsucap. Atqui nec ratio hæc quicquam pro hac sententia facit; nam vna pars legis declarat alteram: at, qui sentẽtiam sanguinis dictat, profert ve, idcirco irregularis fit, quòd opem fert ad uindictam sanguinis, & adiuuat, vt sentiunt Innocen. & Abba. ac DD. ibi, ergo de ea præsentia quoad irregularitatem canon ille interpretandus est, quæ fauorem, & auxiliũ affert, quò sit eadem ratio in hoc casu, quæ in duobus superioribus, & idcirco eadem dispositio, quo casu prædicta regula locum habet, ut ait Ias. in citat. l. iam hoc iure. nume. 11. vbi & alios idem sentientes refert. Vt igitur irregularis sit, non sat est, vt simpliciter præsens adsit, verum requiritur, vt ea præsentia aliquid fauoris vindictæ sanguinis ferat. Verũ nos de hac præsentia non agimus, sed de simplici præsentia.

Quare contrariam opinionem sequi debemus, vt scilicet clerici irregulares non fiant, quando simpliciter intersunt, vbi vindicta sanguinis exercetur. Nam primò sic dixit Gloss. 1. in citat. cap. sententiam. Idem Innocen. ibid. nam ait interesse non facere quem irregularẽ, nisi quis intersit auctoritatem præstans, vel auxilium, & sequitur quoque Abb. ibi, & DD. & Nicol. Plou. in Tract. de irregularitate. nume. 3. versi. Sexta regula. Idque meritò nam iure cautum non est ob præsentiam tantùm quem irregularem fieri, sed solùm, vbi auctoritas aliqua præstatur, ergo aliàs secus. citat. ca. is qui, & citat. cap. ex literis, iunct. cap. nonne. de præsumpt. Concludo igitur non solùm laicos non fieri irregulares, sed nec etiam clericos, quamuis intersint, vbi vindicta sanguinis exercetur, modò simplicem præsentiam præstent. Et de quæstione hac satis.

3 Verùm† an peccent? Gloss. in citat. c. sententiam. sensit ipsos peccare; nam ait puniendos esse, quoniam intersunt contra præceptum canonis & sequitur eam Abba. ibi. num. 6. Hæc sententia mihi non probatur; Tum quod eo in re non fulcitur, esto enim prohibeatur ibi ne clericus intersit, vbi vindicta sanguinis exercetur, tamen de eo intelligi debet, qui dum interest, auxilium, fauoremque sua præsentia præstat; de his enim clericis ibi agitur in antecedentibus, vt de dictãtibus sententiam, aut proferentibus, aut exercentibus sanguinis vindictam, & antecedentia declarant consequentia. l. seruus plurium. §. fin. ff. de leg. 1. §. illud expeditum in Institut. de Societ. Tum quòd interest ipsos interesse, quò aliorum pœna perterriti à malis auocentur, argum. leg. aut facta. §. fin. ff. de pœn. Tum quod consuetudine contrarium seruatur. Quare pro regula ponendum censeo simpliciter, qui intersunt, vbi vindicta sanguinis exercetur, clericos non peccare. Et hoc, quia à iure vetitum ipsis non est.

4 Id quod † multo magis locum habet in iis clericis, qui intersunt, vt in fide, & patientia cõtineant ipsum reum puniendum; hi enim non solùm non peccant, sed contra plurimùm merentur, atque sic dixit Abba. in eod. ca. sententiam. num. 7.

Excipitur

5 Excipitur tamen,† ubi ob præsentiam cleri ci scandalum daretur.argum.c.ex literis.de ex cess.prælat.ut potè,quia esset Episcopus,& huiusmodi persona grauis.

Postremò excipitur, ubi ea immanitate oblectaretur sine causa; tunc enim & hic peccaret. Hinc Abba.in eodem numer. 7. locum habere uult eum canonem in clericis interessentibus ex sola libidine, seu uoluntate. Non tamen peccarent,si ob id lætarentur, quòd,ex quo reus ille è medio tollitur,pacem futuram sperant, persecutionesque bonorum cessaturas,quam pacem reus ille perturbabat,& quas persecutiones bonis ipse faciebat;nam in Psal mo legitur:lætabitur iustus,cum uiderit uindi ctam malorum,manus suas lauabit in sanguine peccatoris.In hac igitur quæstione sic concludendum censeo,ad aliam transeamus.

SVMMA.

1 *Iudex,qui sua sententia quem occidendum, mutilandumque iudicauit,an irregularis fiat,si executioni sententia non mandetur.*

2 *Venenum si quis cuipiam dederit,& mors non sequatur,irregularis non fit.*

3 *Homicidio,vel mutilationi operam dans,irregularis non efficitur,si non sequatur.*

4 *Conatus mutilare quempiam,vel occidere,irregularis non est,si ea non sequantur.*

§.IV.

1 §. †Quinta quæstio est, an si iudex sententiam tulit,qua comdemnauit reum , ut morti traderetur,aut mutilaretur,irregularis fiat, si neque mors, nec mutilatio secuta est;uel quòd gratiam reus à Principe impetrauit,uel ratione alia eam pœnam euasit.Nicol. Plou.in Tractatu de Irregularitate.numero 4. versi Septima regula , sensit hunc irregularem esse,sed cum hoc posse Episcopum dispensare: hanc opinionem sequitur Maiol.de Irregulari tate.lib.2.capi.6. numero 2.eandem Alphons. Aluarez.in suo Thesauro capitu.38.uersic.Septima regula.Probatur autem horum sententia per capitu.sententiam.ne cler.uel monach. ibi enim prohibetur clericis,ne sētētiam sanguinis dictent,aut proferāt; ergo inferunt ipsi, fiunt irregulares,si contrarium conentur.Hæc ratio nulla est; quamuis enim prohibeatur ibi clericis,ne prædicta faciant, non tamen irregu laritatis pœna deinceps inuritur, si contra ueniant;id enim ibi non dicitur . Ex quo igitur ibi pœna hæc non infertur clericis,qui sententiam sanguinis proferunt per simplicem prolationem,ergo nec nos inferre debemus. argument.l.de prætio.ff.de publ.in rem act.Immò, ex quo irregularitatis pœna ibi non proponitur contra non obtemperantes, ea pœna clericos non affici dicemus,nisi in casibus, ubi iura id dicunt: at iura hic irregularem quem fieri tantùm sentiunt, ubi aut mors , aut membri mutilatio interuenit,ut in capitul. 1. de cler. pugn.in duel.& in capitul.ex literis.de excess. prælat.& in capit.in Archiepiscopatu de rapt. & in capitul.fin.de homicid.lib.6. & in Clement.vnic.eod ergo eo casu irregulares clericos non fieri dicemus,esto sententiam protulerint,nisi uindicta sanguinis secuta sit . Secundò pro hac opinione citatur capitu. sæpè principes.23.quæst.8.vbi,si quis sacerdos con sentiat fieri iudex,ubi pœna corporis inuritur, reus effusi sanguinis apud Christum fieri dicitur,& apud Ecclesiam perdere debere propriū gradum.Hic canon etiam nihil facit : immò contrariam opinionem tuetur; nam si uult,ut reus sit effusi sanguinis apud Christum , ergo canon ille intelligitur, ubi executio facta est; id quod significant uerba illa sit reus effusi sanguinis,ergo secus si sanguis effusus non sit, & sic sententia executioni non mandata. Canon igitur hic allegari non merebatur, quicquid uoluerit Maiol.Tertiò citatur Gloss.in capitu. periculosè.de pœnitent.dist.in.1.ibi enim quęrens,an clericus irregularis sit, qui homicidiū uoluit facere,& non fecit,quia non potuit, irregularem esse tamquam de homicidio hūc ait, licet homicida non sit . Hac Gloss. niti non debent;nam hac ratione legitur in Codice impresso Venetiis 1572. at in vetustiori Codice impresso Venetiis 1514. *a Luca Antonio Giunta* contrarium legitur,sic enim ibi habetur,sed nunquid dices irregularem clericum,qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit ? Non credo, quòd sit irregularis tanquam de homicidio,licet sit voluntarius homicida, quia lex promotionis potius opus considerat,quàm uoluntatem,ita legitur ibi,& lectionem hanc refert quoque Couar.in Clement.unic.de homicid.2.par. in initio.numero 5.uersicu.Primò constat. Ex quo igitur uariè legitur, & uetustior lectio contrariam opinionem probat,horum sententiam nequaquam probabit.

Quare,cùm nullis rationibus ea opinio nitatur,contrarium amplexabimur, scilicet hūc irregularem non esse,quamuis sententiam tulerit,modò executioni mandata non sit. Probatur autem primò hac ratione, quoniam irregularis quis nō efficitur, nisi in casibus in iure expressis,capitu.is qui, & ibi communiter not.de sentent.excommun.libr.6. at hic casus non reperitur in iure expressus, ergo irregularis iudex hic non erit . Præterea irregularitas hæc ipso iure infertur,at, ubi pœna ipso iure infertur , locum non habet, & si ad actum propinquum peruenerit , nisi actus perfectus fuerit,ut asseruit Abba.in capit. 1.per eum canonem.numero 13. uersicu. Duo tamen.de eo qui mitt.in possess.caus.rei seruand. Felin. late in Tractatu quando conatus puniatur . numero octauo.uersicul.Fallit quartò, & Couar. ibidem & Nauar. in capitu. si quis non

dicam.numero 11.de pœnitent. dist. 1. ergo hac quoque ratione irregularis hic non erit. Hinc,qui percutere clericum conatus est, sed tamen non percussit, excommunicatus non est,ut dixit Gloss.communiter recept.in capi. in audientia,in uerb.Iniuriarum.de senten.ex commun. & sequitur Couar. eodem numero 5.in fine,& ego id pluribus probaui in Tractatu de Censuris.Tab.1.cap.9.§.fin. Et hoc ob eam rationem,quod & excommunicato eo in
2 casu ipso iure infertur. † Tertiò facit Gloss.in capitu.si aliquis.de homicid.nam, etsi ut homicidam puniendum esse dicitur ibi,qui venenum sterilitatis dedit,irregularem tamen hūc non esse ait ibi Gloss. ob eam rationem, quoniam irregularitas ipsa non contrahitur,nisi actu homo interficiatur, ergo non sat est conatus,atque sententia,& eam Gloss. not. ibi Abba.& Felin.in capitu.sicut dignum.numero 8. uersicu.Fallit tertiò de homicid.& Couar.eodem numer. 5. ubi & communiter eam receptam esse testatur:facit quoque capitu.pen.de homicid.Iudex ergo irregularis non fiet, esto sententiam sanguinis tulerit, nisi executioni mandata sit,atque sic sensit Diaz.in Pract. Crimi.canon.cap.99.uersic.Item etiam est aliud.
3 Idem si eam dictauerit,uel scripserit. † Idem dicimus de omnibus aliis,qui cooperati fuerant ad eam uindictam sanguinis,uel capiendo reum,uel testimonium contra ipsum ferendo,uel constringendo,uel consulendo,uel acta scribendo, ac demum quacunque ratione ob easdem rationes. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo,ad aliam transeamus.
4 †Si hoc addiderimus, quæ diximus de procurantibus homicidium,uel mutilationem in iu dicijs,locum etiam habere, ubi extra iudiciū, quis aliquem aut occidere,aut mutilare conatur; nam, si mutilatio,aut mors non sequatur, irregularis non fiet, ut asseruit Couar. eodem numero 5.ubi pluribus rem hanc egit.uersic. Primò constat,& uersicu.Hinc deducitur. Id quod & Gloss.communiter recept. asseruit in capitu.si aliquis.de homicid.& facit cap.pen. eodem.& quæ diximus supra.§.6.cap.4.& Nauar.in Man.cap.27.num.193.minus ergo irregularis erit,qui animo tantùm quem deformare cogitarat;exigit enim lex Pontificia,ut actu mors,aut mutilatio sequatur, quò irregularitas contrahatur,ut asseruit Couar.ibid.uersic. Hinc deducitur,& nos infra capit. 14. in quæstione fin.

SVMMA.

1 Iudex criminalium si quis eligatur,an irregularis sit statim post electionem,esto neminem mutilandum,neminemve occidendum curauerit.

§. V.

1 †Sexta quæstio est,an si quis iudex criminalium causarum eligatur,irregularis statim sit post ipsam electionem, esto executionem nullam fecerit,idest nec mortem intulerit,nec membrum absciderit sua sententia.Maiol.in Tractatu de Irregularitate.lib.2.capi.6. numero 3. hunc irregularem statim fieri concludit, sed hanc irregularitatem ab Episcopo tolli;eandem sententiam refert tenere Specular.& Summ.Confessor. Pro qua sententia allegat Gloss.in c.si quis post acceptum.dist.51. Verùm nec canon ipse pro hac sententia facit, nec etiam Gloss.Non canon; nam ibi sic dicitur,si quis post acceptum baptismum militauerit, & chlamydem sumpserit, ac cingulum ad necandos fideles,etiam si grauia non admiserit,si ad clerum admissus fuerit, diaconi non accipiat dignitatem. Hæc ibi;ex quibus uidetur probari per sumptionem militiæ irregularem quem fieri,etiam si grauia non admiserit, idest homicidium,uel mutilationem, ex quo remouetur à diaconatus dignitate. Atqui nihil hoc facit,idcirco enim ibi arcetur ab ordine,qui cingulum militiæ sumpsit;Vel,quia militiæ se obligauit,quo casu irregularis quis est, sicuti alij publicis rationibus obligati, & curiæ,ut habetur in cap.1.d.53.ubi hoc in uerbis habetur,ibi qui militiæ, sed irregularitas hæc non est ex defectu perfectæ lenitatis, de qua hic agimus, & idcirco dicitur in eo canone ēt si grauia non admisserit, ad diaconatum non admittendum esse;sat enim est ad irregularitatem quem implicatum esse publicis iudieiis. Vel idcirco arcetur ob scandalum, quod dederunt accipiendo cingulum ad necandum fideles,quod scandalum etiam irregularem facit, ut habetur in c.2.de cler.ęgrot.uel debilit. & ut infra suo loco uidebimus , sed & hæc alia species irregularitatis est. Vel ut inquit Gloss. hic idcirco arcetur ob dubitationem & periculum,ne homicidium, & mutilatio facta sit ab his,quæ dubitatio etiam in hoc casu quem irregularem reddit,ut habetur in capit. pen.de homicid. Canon igitur hic non probat iudicē hac irregularitatis specie affici,sed alia. Nō ēt Gloss.pro hac opinione facit,sed potius cōtra; nam interpretans uerbum illud, quod ex canone uidebatur inferre milites promoueri nō posse,ait hoc uerum esse de illis,qui irregularitatem contraxerunt,unde subiungit.Non concedo, quod hoc solum impediat promotionem,quòd gladium assumpsit,& militiam,nisi sæua facta exercuit.Ecce Gloss.hæc,quæ non tenet per promotionem quem arceri ab ordine,sed ubi sæua exercuit. Non igitur per promotionem arcetur miles ab ordine, sed ubi irregularitatem contraxit.Hoc idem tenet Glo. & ita interpretatur hunc canonem in cap. pręsens.in principio.20.quæsti.3. quamuis rationes priores duæ à me allatæ de illo canone magis accommodatæ ad eius uerba mihi uideantur.Opinio igitur horum eo canone,ac Gloss. non nititur.Vnde secundò citat.c.sæpe principes,23.q.8.ubi Concilium Toletanum prohibet,

bet,ne sacerdotes iudices fieri permittant,ubi discrimini sententia præparatur, ideft pœna sanguinis,& si quis contra fecerit, subiungitur ibi,sit reus effusi sanguinis apud Christum, & apud Ecclesiam perdat proprium gradum. Ecce hinc uidetur probari proposita sententia, ex quo hic dicitur hunc debere perdere proprium gradum apud Ecclesiam, si permisserit se iudicem creari, vbi pœna sanguinis inuritur. Atqui neque canon hic quicquam facit;immo contrarium eo canone probatur; non enim ibi proponitur proprii gradus amissio ob electionem factam de eo in iudicem criminalium causarum,sed ob id, quod causas huiusmodi exercuerit, & sanguinem fuderit:hoc significant verba illa. Si quis discussor in alienis periculis extiterit; quæ hunc sacerdotem non perstitisse in ipsa electione, sed causas etiam egisse& discussisse indicant. Item uerba illa sit reus effusi sanguinis, quæ declarant non solùm exercuisse causas huiusmodi, sed sanguinem effudisse, & sic uel mortem, uel membri mutilationem intulisse. Ex quo igitur eo iure agitur de eo,qui causas criminales discussit & sanguinem effudit, & ob id irregularis factus est, eodem probare quis non potest per susceptionem officii ordinis irregularem huius speciei quem fieri.

Quare,cum nullis rationibus proposita opinio nitatur,contrariam secutus est Mar.Socin. Sen.in c sententiam ne cle.uel monac.& Host. quos refert Maiol.ibid.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut quæritur,an qui electus est iudex causarum criminalium à Principe,uel ab alio,irregularis fit huius speciei,de qua agimus, quæ nascitur ex defectu perfectæ lenitatis. Et in hoc casu hunc irregularem non fieri concludo cum Socin. & Hostien. Primò, quoniam nullo iure cautum est,ut quis per simplicem susceptionem huius muneris irregularis fiat, ergo irregularis non est.capitul is qui.de sentent. excommun.libr. 6. Secundò, quoniam hanc irregularitatem quis tantùm subiit,aut ubi mortem infert,aut membri mutilationem.capitul.fin.de homicid.libr.6.& capitul.penult.eodem in antiqu. Clemen.unic.eod.capitu.in Archiepiscopatu. de rapt.capitul.ex literis. de excess. prælat. & ut supra uidimus,ergo per sumptionem huius modi officii irregularis quis non redditur, ex quo neutrum horum sequitur. Postremò irregularis non efficitur,qui conatus est quem aut morte afficere,aut mutilatione, ergo multo minus hic,qui officium hoc tantùm assumpsit. Quare postquam magistratum hoc adietit, si nemini mortem intulerit,aut membri mutilationem,dispensatione nulla egebit, quò ordinibus initietur, nec exemplum allatum à Maiol.me mouet, quandoquidem ibi non constabat eum causas sanguinis nô egisse ut mittam iure.& non exemplis iudicandum esse.

Aut quæritur,an irregularis sit alterius speciei,dum magistratum hunc gerit,& in hoc casu non solùm iudicem causarum criminalium, sed etiam ciuilium irregularem esse cô cludo, quippe, quia curię obligati sunt, qua etiam ratione quis irregularis fit ea obligatione durante,atque sic habetur in capitul. designata,& in capit.sequent.d.51.& in cap. unic. dist.53.& ut suo loco infra uidebimus. Et in hoc casu sententiam Maiol.& eorum,qui eam sequuntur,locum habere posse concludo,quãuis ipso iure hac irregularitate liberentur, nec ulla egeant dispensatione,ubi magistratibus illis liberati erunt. In hac igitur quęstione sic pertransseandum censeo, et distinctionem factam uerissimam, iurique consentaneam iudico.

SVMMA.

1 *Iudex irregularis fit,qui reo in carcerem coniecto uictum adeò diminuit,vt moriatur.*

2 *Iudex irregularis fit,qui carcerem adeò arctum,et durum reo tribuit,vt ob id infra paucos dies moriatur.*

3 *Iudex irregularis fit,qui in caueam, seu gabbiam, reum conycit,vnde verisimile est breui tempore ipsum moriturum.*

4 *Inquisitores an irregulares sint, qui muro hæreticos concludunt.*

§.VI.

1 §. †Septima quęstio est, an iudex irregularis fiat,qui reo in carcerem coniecto uictum adeo diminuit,ut moriatur. Antequam quæstionem hanc dissoluamus,præmittendum est iure ciuili carceres in primis inuētos ad custodiam,id est ad reos custodiendos, non autem puniendos,ut habetur in leg. 1.& in l.vltim.C.de custod.reor. & in le. aut damnum.§.solent. ff.de pœn.& in cap.quamuis eo dem.l.b.6.Menoch.de arbitr.iudi.lib 2.cent. 4.cal.305.numer.2. Secundò, iure canonico etiam ad pęnam,uel ad tempus, uel in perpetuum,ideft ad pœnitentiam agendam institutos,ut habetur in cit.cap.quamuis,& in c.pen. §.fin.de hæret.in antiq.

His præmissis,quæritur modo, uel ad custo diam,uel ad pœnitentiam agendam in carcerē quis iniiciatur, an iudex irregularis fiat, si uictū ei adeò diminuat,ut moriatur.Et uidebatur dicendū irregularem non fieri;quandoqui dem uictum ei diminuere potest,ut colligitur ex c.nouimus in fine.de uerb.oblig.ubi reum in carcere coniectum pane doloris, & aqua angustiæ sustentandum esse dicitur.

Atqui contrarium sequi debemus, scilicet hunc irregularem fore: & hoc ob eam rationem,quoniam hic iudex causa est per diminu

tionem uictus,ut reus celerius moriatur,& idcirco mortis causa est;at, qui est causa mortis, irregularis efficitur.cap.fin.de homicid.lib.6. capitu.sicut dignum eod.in antiqu.& capit. in Archiepiscopatu eod.de rapt.& cap.ex literis. de excess.prælat.ergo iudex hic irregularis est. Postremò,qui denegat cuipiam alimenta occidere existimatur.l.necare.ff. de lib.agnosc.ergo irregularis iudex hic est,ex quo uictum adeo diminuit reo,ut moriatur,cùm,ut antea præmissimus, nihil interfit quoad irregularitatẽ, an gladio,uel fame quem quis interficiat.Sine dubitatione igitur hũc irregularem dicemus, atque sic dixit Abba.in cap.à nobis. numer. 1. de apostat.& in cap.ad audientiam. numer.4. & ibi Additio in litera C. de crimin. fals. & in citat.capit.nonimus. numero 4.& ibi quoque Additio in litera B.& Ancharan.in Clemen. 1. numer.9.de pœnitent.& Zab quæsti.7. ead.& Couar.in 2.p.§.fin.numer.7.versicu. Decimo quintò,& Menoch.ibid.num.3.ubi supra, qui & alios idem sentientes refert , & Addit. ad Diaz.in Pract.crimin.canon.cap. 124. in litera B.versic.Carcere detineas;& Bald.in leg.de pecoribus.C.ad leg.Aquil.& Mar.Socin. Sen. in cap.ad audienriam.numer.263.uersi.Quinquagesimooctauò de homicid.communis denique DD.sententia hæc est.

Nec repugnat, quod diximus antea licere iudici uictum diminuere; etsi enim hoc uerũ est,non tamen diminutio tanta esse debet, ut moriatur,sed tantùm tribui debet, ut natura sustentetur,& ideo dicitur in citat.capi.nouimus.Pane doloris, & angustiæ aqua reum sustendandum,non autem necandum,& in eod. cap.à nobis,ita tractandum,ut uita sibi misera reseruetur,non autem dicit,mors inferatur,seu moriatur.Quare DD.allegari communiter cõcludunt ea subministranda esse, quæ ad naturam sustentandam pertinent. Non tamen,si pœnam inurat secundum canones vel inter regulares secundum ordinis sui constitutiones, & reus ob eam pœnam moriatur, irregularis fit,ita Tab.in uerb.Irregularitas. 2. questio.8. & sequitur Maiol.eod.lib.5.cap.48.§.3. numero 12.in fine.Idque meritò,nam, qui ad triremes damnatur sine dubitatione celerius moritur,& tamen,ubi iure id fit, irregularitas non contrahitur;quotidie enim videmus prælatos has pœnas inurere.

2 Ex his apparet † irregulares prælatos Ecclesiæ eos esse, qui etsi non uictus diminutione reum interficiunt, carcere tamen adeo arcto, & duro ipsum inclusum tenent, ut uerisimile sit infra paucos dies reum ob id moriturum; licet enim possint arctiori carcere reum cõstringere,& diminuere,ut diximus,modicè cibum, & potum,ut pœnitentiam agat, non tamẽ aue carcere,aut uinculis, aut ratione alia ita coarctandus est,vt inde mors sequatur,ita Abb.ac DD.allegati in eisdem locis concludunt.

3 Constat etiam † ex eisdem prælatum irregularem fore,qui clericos in cauea,seu,ut appellant,gabbia,ponunt,similiue loco, unde uerisimile est breui tempore eos interituros,ita dixit Ancharan.in citat.Clem.eod.num.& sentiunt DD.citati. Iudices ergo tam ecclesiastici,quàm seculares cauti sint,nec seueritatis nomen affectent contra.l.respiciendum.ff.de pœni.qua enim ratione alios iudicabunt, & ipsi à Deo iudicabuntur, & præsertim Ecclesiastici iudices,quibus prohibitum est, ne mortem et iustè inferant,membraue mutilent,per capitu. sententiam,& cap.clericis ne cler. uel monac.

4 & cap.ad audientiam uiden.de crim.fals. † At quid de inquisitoribus,qui muro hæreticos cõcludunt,unde citius moriuntur ? Irregulares hi non sunt.Tum quòd non arctant nimium cibum . Tum quòd nec inclusione ea sic arcta tenentur,ut mors celerior sit. Et ex his dissoluta est octaua etiam quæstio;iam ad alteram trãseamus.

S V M M A.

1 *Iudex an irregularis fiat,qui ad triremes quempiã in perpetuum condemnauit,si ob id , quòd male tractatur,citò moritur.*

2 *Iudex irregularis fit,si ex processu illegitimè facto, quem adulterij condemnauit,vnde maritus adulterum,uxoremve occidit.*

§. VII.

1 Nona quæstio est † an iudex irregularis fiat,qui ad triremes quempiam in perpetuum condemnauit, si ob id, quod malè tractatur, citò moriatur. Hæc quæstio tribus modis accipi potest. Primò, an iudex irregularis sit, qui simpliciter quempiam ad triremes condemnauit. Secundò, an irregularis fiat, ubi non simpliciter condemnationem hanc fecit,sed simul iussit, ut malè tractaretur,quò celerius moreretur.Tertiò si non iussu iudicis,sed eorum, qui triremibus præsunt, malè tractaretur,unde citò moritur, an iudex irregularis sit.

Quoad primum pro certo habendum est iudicem hunc irregularem non fieri . Primò, quia neque hic ad mortem,neque ad membrĩ mutilationem reum condemnauit, nec mortem intulit,nec membrum abscidit, hęcve facienda curauit,sed solùm ad triremes simpliciter condemnauit,ut in facto proponitur; at, qui nec mortis proxima causa est, nec etiam vt membrum mutiletur dando operam rei licitæ, irregularis non fit,etiam si mors sequatur.argumen.capitu.Ioannes,& capitu. fin. de homicid. ergo iudex hic irregularis non erit. Postremò facit,quod iure cautum non est, ut qui ad triremes quempiam condemnat, irregularis fiat,ergo nec nos eum irregularem dicere debemus,cùm neminem irregularẽ dicere debeamus, nisi ubi iure id cantũ habemus,

cap.is,

e.is, qui de senten.excommn.lib.6.Quare ob
has rationes non modò iudex irregularis non
erit,verùmetiam nec alii,qui hoc in iudicio ra
tione quapiam interfuerunt;ex quo enim prin
cipalis irregularis non est, nec accessorii irre-
gulares sunt,argum.c.vnic.de consec.eccl.uel
alt.lib.6.& c.si ciuitas.in fine, de sent.excom.
eod.lib.atque sic dixit Nauar.in consi.9.num.
4.de pœnitent. nam inquit ibi irregularem
quendam factum non esse, nec ad irregularita
tem subeundam sufficere,quòd iudicis senten
tia,vel iussu quis deferetur ad triremes,uel fu-
ne torqueretur,uel alio genere tormentorum.
Ex his constat nec iudicem irregularem esse,
qui in Insulam quem deportauit,in metallum
ve damnauit.Et de hoc primo casu satis.

Quoad secundum,an irregularis fiat,si præ-
ter prædictam cōdemnationem iubeat,vt ma-
lè tractetur,quò celerius moriatur, sine dubi-
tatione concludendum est irregularem hunc
effici: & hoc ob rationes, quas reddidimus
de iudice in carcere nimis arcto reum tenen-
te;hic enim & rationes prædictæ uigent, ergo
& dispositio uigere debet,argum.l. à Titio.ff.
de uerb.obligat.& l.illud.ff.ad leg.Aquil. & c.
cùm dilecta.de confirm.util.uel inutil.etenim
est causa,ut condemnatus citius moriatur.

Quoad tertium casum, ubi aliorum culpa
reus citius moritur,irregularis,qui eum ad tri
remes condemnauit,non efficitur, sed ii, qui
3 mortis causam dederunt,ut per se patet.†Irre
gularis etiam iudex fit,si ex processu non legi-
timè facto quem adulterii,stuprive condemna
uit, unde proximi mulieris eam occiderunt,
uel adulterū,secus si legitimè processit,ita Ma
iol.de Irregular.lib.5.cap.19.num.5. & capit.
48.§.3.num.15.eod.lib. Et de quæstione hac
satis,ad decimam transeamus.

SVMMA.

1 *Iudices,ac Principes,qui iurisdictionem temporalem habent,qua ratione irregularitatem euadere possunt,si contingat quem ex suis subditis delictū committere,unde morte, membrive mutilatione puniendus sit.*

2 *Iudex ecclesiasticus quicunque generatim iurisdictionem temporalem committens irregularis nō fit,esto contingat deinceps sequi mortem,membrive mutilationem.*

3 *Iudex ecclesiasticus speciatim causam aliquam cōmittens cuipiam,vt eam cognoscat, & iustitiam faciat,irregularis non fit,esto deinceps mors, aut mutilatio sequatur.*

4 *Iudex,qui speciatim causam commisit criminalē cuipiam,ut eam cognoscat,& iustitiam faciat, irregularis non fit,si appelletur, & appellationis causam ipse committat, & is, cui commissa primam sententiam probet,unde mors sequatur, aut mutilatio.*

5 *Iudex,qui commissit causam aliquam criminalem alicui,irregularis non fit, si iniustè mortem inferat is,cui eam comissit.*

6 *Clerici quicunque iurisdictionem habentes uel ratione Ecclesiæ,uel patrimonii,uel alia ratione irregulares non fiunt, si eam iurisdictionem cuipiā mandent,aut speciatim aliquam causam eiusdem iurisdictionis hac forma,ut eam cognoscant, et iustitiam faciant,si contingat inde mortem,aut mēbri mutilationem sequi.*

7 *Clerici iurisdictionem temporalem habentes etiam ad tempus,irregulares non fiunt,si causam cōmittant,ut proximè diximus,esto mors sequatur.*

8 *Præsides Romandiolæ,necnon Piceni, & huiusmodi,necnō legati à latere euadere irregularitatem possunt,si criminales causas, aut generatim aut speciatim alteri committant,esto mors, membrive mutilatio deinceps sequatur.*

9 *Laici committentes iurisdictionem temporalē aut generatim,aut speciatim an euadant irregularitatem,ut clerici.*

10 *Iudices quid agere debeant ne irregulares fiant,ubi temporalem iurisdictionem habent.*

11 *Prælatus si committat clerico,ut nomine suo eligat iudicem,qui causam criminalem cognoscat,& iustitiam faciat,an clericus ille irregularis fiat, si contingat mors,uel mutilatio.*

12 *Committens iudici,ut quem morte, mutilationeue afficiat,an irregularis fiat.*

§. VIII.

1 Decima quæstio est†qua ratione iudices,
ac Principes ecclesiastici, qui iurisdictio
nem temporalem habent, irregularitatē
euadant, si contingat quem suæ iurisdictionis
morte,membrive mutilatione puniendum es-
2 se.In qua quæstione,quæ notatu digna est. †
Primum pro certo pono iudices ecclesiasticos
irregularitatem euadere, etiam si mors dein-
ceps sequatur,membrive mutilatio,si eam alte
ri generatim committant, ut creando quem-
piam iudicem causarum criminalium, & hu-
iusmodi,ita dixit Gloss.in c.clericis in verb.Iu
dicent. ne cle.uel monac.Debet ergo prælatus
habens iurisdictionem temporalem, ait enim
ibi,committere generaliter alicui laico, ut fa-
ciat de omnibus malefactoribus iustitiam iux
ta illud Homicidas,& maleficos ne patiaris ui
uere,ita Gloss.ibi,quam DD.communiter se-
quuntur,cuius dicto proposita conclusio pro-
batur.Probatur etiam ratione, nam,qui gene-
ratim iurisdictionem hāc committit,se habet
sicut is,qui ubi casus non pendebat, consultus
est,qua pœna homicida,exempli gratia,sit af-
ficiendus, qui esto respondeat mortem pati
debere, irregularis tamen non fit, esto dein-
ceps contingat per illud consilium iudicem
quem necare,ubi casus euenit, ita dixit Ab
ba.in citat.capit. clericis. numero 9. versicu.
Quærò quid si prælati, & in capitul. ex lite-
ris. nu. quinto.vers. Et ex his infertur.de ex-

cess. prælat. ergo idem in casu nostro dicendum est, ut iudex irregularis non fiat, ubi generatim iurisdictionem mandat, uel iudicem causarum criminalium crear, ut causas incidentes cognoscat, & iustitiam faciat, esto deinceps cótingat alicuius mors, membrive mutilatio.

3 Secundò † pro certo etiam pono, ubi speciatim causam aliquam criminalem index ecclesiasticus committit dicendo Causam hanc cognoscas, & iustitiam facias, seu secundum iustitiam eam termines, esto iudex datus causa cognita reum morte afficiat, membrove priuet, tamen, qui causam committit, irregularis non fit, ita habetur in c. fin. ne cler. uel monac. libr. 6. Episcopus, seu quicunque alius prælatus, vel clericus iurisdictionem obtinens temporalē, dicitur enim ibi, si homicidio, aut alio maleficio, ab aliquibus in iurisdictione sua commisso balliuo suo aut alii cuicunque iniungat, ut super hoc ueritatem inquirens iustitiæ debitū exequatur, irregularis censeri non debet; quāuis ipse balliuus uel alius contra malefactores ad pœnam sanguinis processerint, iustitia mediante. Ecce hic agitur de delegatione, & commissione specialis causæ, quod significant uerba illa si homicidio, & illa super hoc, quod etiam significat Gloss. ibid. & tamen delegans irregularis non fit, esto delegatus mortem inferat, membrumue mutilet; ergo sine irregularitatis metu Ecclesiæ prælatis, ac clericis licet speciatim causas criminales committere hac forma, vt ueritatem delegati inquirant, seu ipsas cognoscant, & iustitiæ debitum exequātur, quamuis deinceps mors, membrive mutilatio sequatur, atque sic Gloss. inquit ibi in uerb. Super hoc, & Ancharan. num. 1. & Philipp. Fran. uers. In Gloss. fin. in fine, & Couar. in Clemen. de homicid. in 2. p. §. fin. num. 8.

4 At quid † si cōtingat ab hoc delegato appellari, quo casu delegans appellatur, quid fiet? Et in hoc casu appellationis iudex appellationis causam alteri delegare poterit; sicut enim primū iudicium sine irregularitatis metu delegare potest, ita & secundum, ita DD. sentiūt, quos refert Gloss. 1. in citat. cap. fin Idque merito, non enim diuersa ratio in appellationis commissione à primo iudicio reddi potest, & ideo eadem dispositio esse debet. argu. l. à Titio. ff. de uerb. oblig. & l. illud. ff. ad leg. Aquil. & cap. cùm dilecta de confirm. util. uel inutil.

5 Quid itidem, † si delegatus iniustè reū morte afficiat, an delegans irregularis erit? Videbatur dicendum irregularem ipsum fieri. arg. cap. fin. de homicid. lib. 6. ubi qui mandauit tātùm uerberari, irregularis fit, si mandatarius aut occidat, aut mutilet. Atqui contrarium hic concludere debemus, scilicet hunc irregularē non fieri; & hoc ob eam rationem, quoniam in mandato generali non uenit illicitum, ita Gl. inquit in citat. c. fin. in uerb. Iustitia mediante, quam in casu nostro sequitur ibi Philipp. Franc. uers. In Gloss. in uerb. iustitia, & Gemi. ibid. & Ancharan. vers. Tertiò not. at hic generaliter mandauit, ut iustitiam faciat, ergo illicitum non comprehenditur. Confirmatur id etiam ratione; nam mandans non tenetur mādati, ubi mandatarius mandati fines egressus est. l. diligenter. ff. mand at hic egressus est mādati fines; mandauit enim ut causam cognosceret, & iustitiæ debitum exequeretur, seu ut iustitiam faceret, ergo non tenetur, nec irregularis fit, ex quo iniustitiam, & non iustitiam fecit, atque sic DD. allegari proximè sentiunt. Non repugnat modo citat. cap. fin. de homici. nam ibi illicitum mandauerat, & ideo ei tribuitur, quod inde sequitur, ita Gloss. in cita. c. fin. ne cler. uel monac. in uerb. Iustitia mediante.

6 Verùm † an hoc locum habeat in quocūque clerico iurisdictionem temporalem habente? Planè, quicunque clericus sit, nihil interest; nā irregularitatem euadit, speciatim criminales causas delegando, quandoquidem allegatum cap. fin. ne cler. uel monach. generaliter loquitur; sic enim inquit, Episcopus, siue quicunque alius prælatus, uel clericus iurisdictionem obtinens temporalem & cæt. ergo quicunque clericus compræhenditur, & non solùm Episcopi, & alii prælati, ex quo generaliter clericos omnes complectitur; dispositio enim generaliter loquens, generaliter intelligi deber, capi. si romanorum d. 19. & l. 1. §. & generaliter. ff. de legat. præstan.

Quacunque ratione itidem clerici iurisdictionem hanc tēporalem habent, eius canonis dispositio locum haber; nam simpliciter loquitur, dum inquit Iurisdictionem obtinens temporalem, nec distinguit, an habeat iure ecclesiæ, uel patrimonii, ergo nec nos distinguere debemus, argum. l. de prætio. ff. de pub. in rem act. atque sic asserunt Gemin. ibid. nūme. 4. & Philipp. Franc. uers. In Gloss. fin. & Ancharan. ibid. in principio. Idque merito, beneficium enim principis est, ergo quam latissimè est interpretandum. l. e. beneficium. ff. de constitut. princip.

7 Immò † non solùm clerici beneficio huius canonis fruuntur, qui iurisdictionem hanc perpetuam habent, uerumetiam & qui ad tem-
8 pus, † ut Præsides à Romano Pont. missi in Romandiolam, & in Picenum ad iurisdictionem temporalem exercendam; nam & ipsi irregularitatem euadere possunt hac ratione criminales causas speciatim, ut generatim delegando, ita dixit Philipp. Franc. in citat. cap. fin. in fine. Idem asseruit Ioann. Andr. ab ipso relat. & Gemin. ibid. num. 7. uersi. Sed quid si Papa.

Quare & hac ratione legati è latere irregularitatem euitabunt, si & ipsi aut generatim, aut speciatim criminales causas alteri cōmittant, iuxta formam citat. cap. fin. ne cler. uel monac.

9 At quid † de laicis, an & ipsi, si iurisdictionē habent, irregularitatem effugient, si criminales

les causas aut generatim, aut speciatim committent? Videbatur dicendum dispositionẽ allegat.c.fin.ne cler.uel monac. in laicis locũ non habere. Primò,quia clericorum tantùm mentio fit, quæ uerba laicis non conueniunt, ergo nec dispositio; cui enim verba legis non conueniunt,nec dispositio conuenire potest.l. 4.§.toties.ff.de damn.infect. Postremò, quoniam clericis idcirco videtur esse concessum, quia per se causas sanguinis exercere nequeũt. c.clericis,& c. sententiam ne cler.uel monach. at impedimentum hoc laici non habent.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus,scilicet & laicis priuilegium hoc concessum intelligi,ut irregulares non fiant,si generatim,speciatimve generales causas committant. Primùm,quoniam ratio finalis, quamob rem priuilegium hoc concessum fuit,est ne fierent irregulares; fierent enim irregulares, ut colligitur ex eod.cap.fin.si causas sanguinis exercerent;at ratio hęc et in laicis locum habet, ut per se patet, ergo & ipsis priuilegium hoc concessum dici debet;esto enim causas sanguinis licitè exerceant,irregulares tamen fiunt,si id per se faciunt,(ca.si quis uiduam.d.50.cum simil.Secundò,quoniam & iudices laici cogũtur & ipsi iurisdictionem temporalem exercere,sicut & clerici,qui iurisdictionem hanc habent,cogerẽtur;ergo sicut, ne irregulares fiãt, concessum ipsis est, ut committendo eam iurisdictionẽ,causasve, irregularitatem euadãt, ita & laicis concessum intelligi debet;non .n. solida ratio ulla reddi potest,quamobrem clericis magis, quam laicis id concessum dicatur. Tertiò facit,quoniam beneficium eius citat.cap.fin.principis beneficium est, ut per se patet,ergo quam latissimè est interpretandũ, & ad laicos etiam trahendum.le. beneficium principis.ff.de constit.princ. Concludo igitur & laicis, qui iurisdictionem habent,si causas criminales,uel generatim,uel speciatim committant in casibus præmissis, irregulares non fieri,esto deinceps mors,membrive mutilatio sequatur,atque sic asseruit Philipp.Franc.in ci tat.cap.fin.in Gloss.fin.in fine,ubi & Ioan. Andr.idem sentientem refert; nam sic inquit.Et procedit dispositio istius tex. hic non solùm in simplicibus clericis habentibus iurisdictionem temporalem ratione ecclesiæ, uel patrimonii,ut supra in 2.not. sed etiam in laicis. Vnde si laicus habens talem iurisdictionem committat generaliter, uel specialiter alteri, non fit irregularis, & poterit postea ordinari, Immo secundum Ioann.Andr.satis probatur hic in text. ubi si hoc est in clericis, fortius in

10 laicis,& ita sequuntur DD.† Potest ergo clericus,uel laicus habens temporalem iurisdictionem delegate causas criminales generaliter,uel specialiter,ut fiat iustitia sine pœna irregularitatis.Hæc ibi Franc. Ex quibus propo sita conclusio habetur:eandem opinionem sequitur Ancharan.num.1.& Gemin. numer.5. uersic.Quid si laicus.ibid. Non repugnant modò contraria,esto enim clericorum mentio tã tùm fiat,ex quo tamen ratio generalis est,scilicet ut euitetur irregularitas,& ad laicos etiam pertinet;nam ratio anima legis est, argum.le. scire leges.ff.de leg.ideo quousque ratio pertinet,eousq. & legis dispositio pertinere debet. l.pen.§.pen.ff.de iur.& fact. ignor. Non repugnat etiam altera ratio,quoniam ratio finalis, quamobrem clericis id cõcessum est, non est, quia causas criminales cognoscere nequeant, sed ea,quam dixi,quoniam irregulares fierẽt, quæ ut uidimus, & in laicis locum sibi uindicat. Ab hac sententia igitur non discedemus.

11 Verùm tan si prælatus committat clerico, ut uice sua eligat iudicem, qui causam criminalem cognoscat,& iustitiam faciat, an clericus hic,qui elegit,irregularis fiet, si deinceps mors,membrive mutilatio sequatur? Hãc quęstionem posuit Ioan.And.in citat.cap.fin.qui tenuit hunc irregularem fieri; & hoc ob eam rationem,quoniam per citat. cap. fin.priuilegium illud conceditur iis,qui iurisdictionem habent,ob idque eam exercere coguntur;at talis clericus non cogitur mandatum suscipere. l.inuictus. C.de procurat. & idcirco uolens officium hoc exercet, ideo ei non succurritur. Quamobrem infert etiam ibi,si prælatus longe absit, & officialium notitiam non habeat, non debere ipsum committere clerico,ut officialem eligat,ne irregularis fiat, sed laico. Hanc opinionem sequuntur non simpliciter, sed secundum quid Philipp. Franc. ibi uersic. Sed quęrit hic Ioan.Andr.& Gemin.nume.6. uersi.Sed pone,& Ioan. Calderin.ab ipsis relata. ubi simpliciter talem potestatem concederet ei clerico,secus autem si illud ministerium, ut pote,quia dixit Eligas talem.

Ego autem sentio neutro casu irregularem hunc esse. Primò, quia accessorium sequitur naturam sui principalis,cap. accessorium.de regu.iur.lib.6.at hic,qui eligitur, accessorius est, ergo sicut principalis irregularis non fit, ergo nec ipse eligens.Postremo, quia res transit cum suis qualitatibus iuribus uulgaribus, at facultas illa delegandi concessa est, ut sine metu irregularitatis fiat, ergo ad quoscunque ea facultas transibit,eodem iure erit. Nec repugnat clericum sponte mandatum recipere; nam sæpius & iudices uolentes fiunt, & clerici iurisdictiones suscipiunt. Hanc igitur opinionem uti ueriorem sequor.

Quare eisdem rationibus nec irregularis fiet,qui eam electionem scriberet, quamuis DD.aliqui contrarium asserant in cit.c.fin.

Pro regula igitur habebimus,ut, unde digressi sumus,tedeamus,iudicem temporalem, ecclesiasticumve iurisdictionem temporalem habentem,nec non laicum irregulares non fieri,si causas criminales aut generatim, aut speciatim hac forma,uel simili committãt,ut causas cognoscant,& iustitiam faciant.

At

11 At quid † si nominatim dicatur à iudice, ut curet quem morte, membriue mutilatione afficiendum, si tale delictum commissum probetur, an irregularis fiet sic committens? Breuiter concludendum est irregularem hunc fieri. Primo, quia citat. ca. fin. locum habet, ubi quis causam aliquam cognoscendam, & iustitiæ debito terminandam committit, non autem, ubi simpliciter cõmittitur, ut mors inferatur, mēbrumve abscindatur. Postremò, quoniam, si cõtrarium diceremus, nullus ferè iudex irregularis esset; nemo enim eorum per se cuipiā mortem infert, membrumve abscindit, sed alii hæc facienda mandat, ergo, ne in absurdum incidamus, irregularem hunc fieri dicemus. Immò cit. cap. fin. inutile redderetur. A proposita sententia igitur non discedemus, atque sic sensit Gofred. quem refert, ac sequitur Philip. Fran. in cod. cap. fin. versic. In Gloss. ibi. Sed non specialem; consulebat enim Goffred. prælatis, ne in specie laicum puniendum corporaliter cõmitterent ob irregularitatem. Immò Philipp. Franc. inquit ibi necesse ipsos habere consilium illud sequi; quandoquidem sine dubitatione irregulares essent, si pœnam corporalem exprimerent. Idem Gemin. num. 9. versi Glos. 1. & Ancharan. ibid. num. 1. atque sic dixit Nauar. in consi. 16. de hom. de quodam vicelegato, qui scripsit cuidam commissario, ut sententiam mortis latam sequenti die exequeretur. Irregularis etiam erit, qui mandat quem capi, & ad se adduci, uel viuū, uel mortuum; Itē, q̃ proponit prēmium ei, qui uel uiuum, uel mortuum dederit talem reum in manibus; uel, qui indicauerit reum, si mors, mēbrive mutilatio sequatur, ita Maiol. de Irregularit. lib. 5. ca. 48. §. 2. num. 8. Sed de iudice hactenus; si tamen prius explicauerimus, an in plures irregularitates incidat iudex, si plures actus faciat pro quibus singulis irregularitas est proposita: quam quæstionem in seq. explicabimus.

SVMMA.

1 *Iudex an sępius irregularis fiat condemnando aliquem ad mortem, membri ue mutilationem, ex quo plures actus in ea causa fecit.*

2 *Iudex si plures una sententia condemnauit, an in plures irregularitates incidat.*

3 *Iudex mandans, ut cuipiam manus abscindatur, simulque ut oculi effodiantur, an in plures irregularitates incidat.*

§. IX.

1 †Quæstio hæc ultimo loco nobis explicā da proposita est, an iudex sæpius irregularis fiat condemnando quem ad mortē membrive mutilationem, ex quo plures actus in ea causa fecit; nam statim atque de delicto constat, iudex solet recipere indicia contra delinquētem, & se informare, qui est unus actus. Deinde quoquomodo edoctus, & informatus specialiter committere, ut capiatur, in scriptisque licentiam eam tradere, qui est alter actus. Præterea captum interrogare de delicto, & interrogationes, & responsiones factas in scriptis redigere, quæ Constitutum dicuntur, qui tertius actus est. Item recipere testes, & alia huiusmodi ad causam pertinentia, quæ plures actus etiam sunt. Ac demum conuicto reo sententiam ferre, ut DD. concludunt, & Iul. Clar. in Pract. Crim. recept. sentent. libr. 5. §. fin. quęstio. 20. in principio, & q. 28. uersi. Dictum est, & q. 45. uersic. Scias autem. Quęstio igitur hæc est, an sępius irregularis fiat, ex quo plures actus agit. Videbatur igitur dicendum toties irregularem ipsum fieri, quoties actum gerit ad causam pertinentem; nam sine dubitatione si iudex aliquis criminalem causam inchoasset, deinde eo eiecto alius substitueretur, qui causam concluderet, & reum morte, membrive mutilatione afficiendum condemnaret, plane uterque iudex irregularis fieret, ergo si unus omnes actus gerit, in tot irregularitates incidere debet, quot actus agit.

Atqui contrariam sententiam, uti ueriorem sequendam censeo, scilicet hunc semel tantum irregularem fieri. Primò, quia hic se habet sicut is, qui uno impetu sæpius clericum percussit, uel qui uno impetu pluribus uulneribus clericum occidit; unum. n. actum intēdit, scilicet reū condēnet, ubi de delicto cõstat; sicut ex dictis prior intendit clericum offendere. Postérior autem occidere, ergo iudex hic semel irregularis efficitur; nam & qui clericum percussit, semel excommunicatus est, esto sæpius eum percusserit, & qui hominē occidit, de homicidio tantum tenetur, non autem de uulneribus. c. cùm pro causa. de senten. excomm. & l. illud. §. 1. ff. ad leg. Aquil. Confirmatur cõclusio hæc, quoniam iudex hic unum intendit, ut reus puniatur, si delictum probetur, ipsumve reus confiteatur, ergo, quamuis actus plures agat, pro uno tamen habentur; sicut enim forma domus unum efficit, & indiuiduum, quamuis ex pluribus partibus constet, ut id per se patet, ita intentio iudicis, esto plures actus agat, unum tamen intendit, cui partes reliquæ, idest acta omnia inseruiunt. Semel igitur irregularis hic erit, & pertinēt huc plura allegata a me in Tractatu De Censuris Tab. 1. cap. 6. §. 3. numer. 5. Non obstat contrarium allegatum; nā diuersæ illæ personæ sunt, quæ operantur, & iō omnes irregulares fiunt, sicuti plures cõsilium dantes, opemve ferentes ad homicidium. c. sicut dignum. §. fin. de homicid. A proposita igitur sententia nō discedemus. Quare, & qui homicidium committit semel irregularis erit, & non pro quolibet actu, quo se parauit ad homicidium committendum; non enim irregularis hic erit ob id quod ensem ad id emit; non etiā ob id, quod socios ibi parauit, non denique, ne singula persequar, quod insidias parauit.

2 At quid † si iudex una sententia plures occidendos

dendos condemnauit,an in plures irregularitates incidet? Videbatur dicendum per prædicta irregularem semel hunc fieri,ex quo vno actu id facit:verùm contrariam sequemur,scilicet hunc toties irregularem fieri quot homines occidendos mandauit. Et hoc ob eam rationem,quoniam,qui occidit unum hominẽ, irregularis fit,seu mandat id fieri.ca. ex literis de excess.prælat.& cap.sicut dignum.de homicid.ergo,qui plures homines occidi mandat, in plures irregularitates incidit. Nam, & qui una pcussione plures clericos percutit, in plures excommunicationes incidit,in tot scilicet, quot sunt clerici percussi, ut asseruit Ioan. Andre.in cap.delictum.de reg.iur.libr.6.in Mercur.& ego id pluribus egi eod.capi. De censuris.num. 8.non enim plura delicta concurrentia faciunt,ut ea committens alicuius impuni tatem consequatur.l nunquam plura.ff.de priuat.delict.Non obstat contrarium allegatum; nam ibi homicidium unius tantùm interuenit: hic uerò plura,ut in facto proponitur:ad hanc materiam uide eam Tab.De Censuris eod ca. ubi multa huc pertinentia dilucide explicata habebis.

3 Verùm quid†si iudex quempiam condemnet,ut ei manus abscindatur,simulqne oculi effodiantur,an ter irregularis hic erit ob tria mẽbra,quæ obtruncat? Planè uidebatur dicẽdum ter irregularem esse; nam si aut oculum tantũ effodisset,aut manum abscidisset, irregularis esset,ergo eo quo simul & oculos effodit.& manum abscidit,seu hæc facienda curauit, irregularis erit. Contrarium tamen uerius censeo;nã hic mutilauit,& pro mutilatione quis fit irregularis,ergo,quamuis plura membra mutilarit,semel tantùm irregularis erit; unum enim in intentione habet.ut hic mutiletur,alioquin qui caput cuipiam abscidisset,irregularis esset ob mutilationem membri : item & irregularis, ob homicidium , quod absurdum est. Concludo igitur hunc irregularem semel fieri.Non repugnat contrarium; nam etsi irregularis fit iudex,qui vnum oculum,effodiendum curat,non tamen,qui ambos ; nam una ratio est irregularitatis,uel unũ membrum,uel plura abscindantur.scilicet mutilatio, & idcirco eadem iuris dispositio;& quamuis plura membra in vno,quam in alio casu abscindantur,nihil tamen interest,ex quo ea, quæ differunt secundum plus,& minus,diuersam speciem non constituãt, sicut diuersam speciem homicidii non facit,qui uno uulnere,uel pluribus quem interficit,ita igitur & hic mutilatio unius mẽbri,uel plurium diuersam speciem non constituet.

Excipio tamen.ubi diuersis temporibus, & non in instanti membra abscinderentur; tunc enim quot mutilationes essent;tot irregularitates etiam diceremus mutilantem subire;plures enim species sunt,& non una, & notissimũ est pro quacunque mutilatione quem irregularem fieri c. 1.de cle.pugn.in duel.Clemen. 1. iunct.Gloss.de homicid.cum simil. Et de hac materia satis.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate publica factis respectu habito ad accusatorem. Cap. VI.

S V M M A.

1 *Accusator in causa criminali vbi mors,membrive mutilatio interuenit,irregularis fit.*

2 *Accusator irregularis non fit,vbi protestatur se nõ ad vindictam sanguinis accusare, sed quo aut suũ recuperet,aut ne iniustè opprimatur.*

1 CCVSATOR quoque†in causa criminali irregularis fit,si ob suam accusationem aut mors,aut membri mutilatio interueniat,ita inquiũt Innocen.in capi. ad audientiam.num.7. uersic.facto.de homicid.& Couar.in Clemen. 1. de homicid. 2.p.§ 5.in principio,& Iul. Clar.in Practi.crimin.lib. 5.§.fin.quæst. 14.uersicu. Dixi in primis,qui & de communi testatur,& Abba.in c. accusasti.de accusat.qui hoc uerum etiam esse inquit uel iustè quis accuset;nam & sine peccato irregularitas contrahitur,ut ibid. ait, & Gloss.in cap. 1.in verb.Ad sacerdotium.d. 51. Nicol.Plou.de irregularitate.num. 3.uersic Secunda regula.& Syl.in verb.Homicidium. 3.q. 2.ibi.Vnde in causa mortis, & Ioann. Tabien. in uerb.Irregularitas. 1.num. 5. uersicu. Sextò not.communis denique opinio hæc est. Quæ & probatur per cap.pen.de homicid.lib. 6.nã ibi dicitur clericos irregulares non fieri querelam proponentes contra suos malefactores, si iudex illis mortem inferat, vbi expressè protestati sunt,se non ad uindictam sanguinis iudicium intendere.Si ergo, ubi sic protestãtur, irregulares non fiunt,ergo secus, vbi nõ protestantur; ualet enim argumentum à contrario sensu.leg. 1.& ibi not.ff.de off.eius, & inclusio unius alterius exclusio est.argumen.capi. non ne de præsumpt.& leg.cùm prætor.ff. de iudi. atque sic colligit, & argumentatur Couar.ex eod.capite in citat.Clem. 1.de homicid. 2.p. §. 5.in principio.Et quamuis ibi de clericis agatur,idem tamen & de laicis concludendum est;nam quoad irregularitatem ubi clericus irregularis fit,etiam laicus irregularis efficitur; non enim iure cautum est, ut in hoc differant, casu quodam excepto,quem infra uidebimus, ita asserit Syl.eod.quæstio. 1.uersicu. Sextò. Pro regula igitur habebimus accusatorem irregularem fieri, si ob eius accusationem aut mors,

mors,aut membri mutilatio sequatur.

1 Excipitur tamen†ubi protestatur se non ac cusare ad uindictam sanguinis, sed quò suum recuperet,ac deinceps ne damnum rei, personæve patiatur,ut habetur in cap. pen. de homicid.lib.6.Prælatis, uel clericis quibuscunque: dicitur enim ibi,qui de laicis suis malefactoribus querelam penes secularem iudicem deponentes,petunt emendam sibi fieri,& prouideri, ne contra eos talia de cetero præsumantur, protestando expressè,quod ad uindictam, seu pœnam sanguinis non intendunt,imputari nõ debet; quãuis alias in tali casu de iure debeat pœna sanguinis irrogari,si iudex mortem illis inferat,iustitia exigente. Alioqui si prælati,aut clerici propter metum huiusmodi(quia iudex ad pęnam sanguinis posset procedere de suis malefactoribus)taliter conqueri non auderet, daretur plerisque materia trucidãdi eosdem, & ipsorum bona liberè deprædandi. Hæc ibi: ex quibus duo habemus protestationem hanc ab irregularitate liberare, & rationem, etiam quamobrem fuit inuenta,scilicet ne metu irregularitatis clerici auertetentur quo minus se, suaque tuerentur,atque sic DD. omnes ibi cõcludunt.

Verùm quòd protestationis huius cognitio ad irregularitatem euitandam plurimum prodest,ideo eam cognitionem hic tradẽdam nobis proposuimus.Quæ ut dilucidior sit, de ipsa hæc contemplabimur. Primùm quid sit.Deinde cur inuenta.Tertiò,quibus detur, Quartò,pro quibus causis.Quintò, coram quo iudice,& in quo foro proponatur. Sextò, qua forma concipiatur. Septimò, quãdo proponatur. Octauò in quibus casibus, & in quo foro non est necessaria.Nonò,quando proposita non prodest,& quid de aliis,ut teste,& aduocato,an & ipsi protestatione hac adiuuẽtur. His enim explicatis,absolutam,nisi fallor, protestationis huius cognitionem habebimus; iam igitur primam quæstionem aggrediamur:id quod in sequent. pręstabimus.

S V M M A.

1 *Criminales causę aut ciuiliter, aut criminaliter aguntur.*

2 *Criminalibus in causis quando criminaliter,aut ciuiliter agi dicatur.*

3 *Protestatio hæc nihil prodest, vbi criminaliter agitur,& quamobrem.*

4 *Protestatio hæc prodest in criminalibus,ubi ciuiliter agitur,& quamobrem.*

5 *Protestatio hęc quid sit.*

§. I.

Prima quæstio igitur hæc est,protestatio hæc, qua quis eam proponens irregularitatem effugit,quid sit. Verùm, antequam eius definitionem ponamus scrupulus tollendus est, qui uidetur totam protestationem hanc inutilem reddere; nam protestatio hæc in criminalibus tantùm locum habet, ut videbimus;non autem in causis ciuilibus, ex quo per se nec mortem, nec membri mutilationem inferunt. Item† in criminalibus aut ci-

1 uiliter,aut criminaliter agitur,ut DD.communiter cõcludunt,sicut testatur Iul. Clar.in Practi.crim.lib.5.§ fin.quæstio. 1. paulo post prin

2 cipium.†Et criminaliter tunc agi dicitur, ubi ad commodum publicum pœna infertur, & pęna est aut corporalis,aut pecuniaria, sed fisco applicanda:ciuiliter verò, ubi ad commodum priuatum agitur,ita Gloss.in l.3. in verb. Centum aureorum.ff.de sepulcr.violat.quam Gl.communiter receptam esse testantur DD. & Clar. ead.q.1. & in versic. Ex quorum omnium.ead.q.His præmissis protestatio hæc inquam videtur inutilis esse;nam aut criminaliter agitur,aut ciuiliter.Si criminaliter, esto protestetur,tamen protestatio nihil prodest, ex quo protestationi factum est contrarium; qui enim vult criminaliter agere, vult pœna iuris ordinaria reũ puniri,quę potest esse aut mors, aut membri mutilatio, atque sic asseruit Phil.Franc.in cap.pen.paulo post principiũ ibi, Secus autem si ageretur criminaliter, ergo,ex quo factum cõtrarium protestationi facit, protestatio illa nihil operatur,ut Bart.ac DD. no. in l.e.non solùm.§ morte.ff.de oper.nou.nunc. Si verò ciuiliter agatur, videtur etiam inutilis hæc protestatio,quoniam,qui ciuiliter agit de crimine,non agit ad vindictam, & ad pœnam sanguinis,vnde mors,membrive mutilatio sequatur: verùm,vt quod sua interest, recuperet,vt ex dictis habetur.

3 Quid igitur concludendum?†Ego pro certo pono,vbi de crimine criminaliter agitur, protestationem hanc nihil prodesse,si mors, membrive mutilatio,sequatur; & hoc ob rationem proximè allatam quòd factum protestationi contrarium est, ex quo, vt dixi,qui criminaliter agit, pœnam ordinariam inferri intendit. Inutilis igitur quoad hanc partem hac ratione est.

4 Secundò pro certo pono † ubi de crimine ciuiliter agitur protestationem hãc prodesse. Primum,quia factum protestationi contrariũ non est;nam protestatur se vindictam, ac pęnam sanguinis non intendere: id quod & facto comprobat,quoniam petit suum damnum tantum,& interesse; esto igitur iudex pęnam sanguinis inurat,actor tamen irregularis ob protestationem non fit. Postremò,quoniam fieri potest,vt iudex,quamuis actor protestatus fit, & ciuiliter egerit,tamen reum puniat,aut morte,aut membri mutilatione pro delicti grauitate,quo casu actor irregularis non fit, sed irregularitatem euadit;quam non euaderet,si pro testatus nõ esset,quippe qui fuit causa, ut reus puniretur.Id quod iure potest,nam, ubi ciuiliter actum est,aut constat de delicto per confessionem rei;& tunc quoniam per confessionem

in

in iudiciũ factam delictum ootorium factum est,ut dicitur in cap.fin.de uit.& honest.cleri. Ideo,quamuis criminaliter actum non sit,iudex tamen potest huoc punire sine nouo processu,modò de crimine iudex tã ciuiliter, quã criminaliter cognoscere possit. Aut constat de crimine per testes,aliasve probationes,& tunc iudex,quamuis nõ possit ex processu ciuili cri minaliter reum punire,potest tamen inquirere,& nouum processum facere ob probationes factas in ciuili,& deinceps reum corpore puni re; & si iudex ipse de delicto criminaliter cognoscere nequeat, ad suum iudicem puniendum remittere, ne delicta remaneant impuni ta.contra cap.ut famę.de senten.excommu.& l.ita uulneratus.ff.ad leg. Aquil. atque sic tradidit Ancharan.io citat.cap.pen.num.2.& sequitur cum Philipp.Franc.ibid. uersi. Quartò not. Protestatio igitur, ubi ciuiliter agitur,ut ex dictis coostat,inutilis non est,& scrupolum sublatum habemus, qui inutilem protestationem hanc facere uidebatur,quare oon rectè di xit Maiol.de irregularitate lib.2.cap.7.oum. 3.qui existimauit agentem ciuiliter aduersus furem irregularem non fieri; etiam si noo fuit protestatus,si iudex furem deformet; oam rationes prædictæ obsunt. Iam igitur quid prote statio sit uideamus.

6 Protestatio igitur† hæc,est protestatio, qua quis de crimioe ciuiliter ageos deounciat expressè uindictam,seu pœnam sanguinis se non petere,quo irregularitatem euadat.

Dixi Protestatio pro genere; oam noo solũ dicitur de hac specie, uerùm de omnibus aliis protestationibus,quas agunt Bart.ac DD.in l. non solùm.§.morte.ff.de oper.nou.nunc.

Dixi Reliqua pro differentiis,quamobrem separatur ab omnibus aliis protestationibus, quæ non fiunt,ut uindicta sanguinis ne fiat, & ut irregularitas euitetur,sed ob aliàs causas,ut traditur io cit.§.morte. Hæc igitur breuis descriptio est huius protestationis, quæ dilucidior ex infra dicendis reddetur. Et de quæstio ne hac satis,ad alteram ueniamus.

S V M M A.

1 *Protestatio,quæ tuetur accusatorem, ne irregularis fiat,cur inuenta.*

§. II.

1 †Secunda quæstio est, cur protestatio hæc,de qua supra egimus,inuenta sit. In qua quęstione breuiter concludimus ab Ecclesia ob duplicem causam inuentam esse. Quarum prima per se,ac proxima est, ne quis irregularis fiat, si apud iudicem secularem de suis malefactoribus querelam proponat, & iu dex malefactores ipsos aut morte, aut membri mutilatione puniat, ita habetur in ca. pen. de homicid.lib.6.ibi Protestando expressè & c. Altera uero,& remota,ut comprimatur au dacia delinquentium; metu enim irregularitatis læsi,propterea quod aut clerici sunt, aut lai ci,qui clerici esse uellent,à querela proponenda contra suos malefactores auertebantur, quamobrem malefactores maiorem ansam ac cipiebant lædendi homines, eorumve bona. Concessa igitur hac protestatione, ab Ecclesia que instituta,querelam proponentes irregula res non fiunt,& malefactores,atque improbi à delictis auocantur. Hæc ratio colligitur etiam ex eod.c.pen.uersi. Alioqui. Sed iam tertiam quæstionem aggrediamur.

S V M M A.

1 *Protestatio,qua accusator irregularitatem euadit, an etiam laicis,sicut clericis concessa sit.*

2 *Clerici ubi fiunt irregulares,ibi & laici, & è contrario.*

§. III.

1 †Tertia quęstio est, protestatio hæc an lai cis etiam concessa sit. Et uidebatur dicen dum clericis tantùm; nam in cap.pen.de homicid.lib.6.protestatio hæc permittitur tã tùm prelatis,& clericis quibuscunque,ut habe tur ibi in initio, & in uersic. Alioqui si prelati, aut clerici;prelati enim & ipsi clerici sunt, qui iurisdictionem fori contentiosi habent, ut dixit Abba.in cap.cùm ab Ecclesiarum.numero 1.de offic.ordin.ergo laicis concessa protestatio hæc non uidetur;inclusio enim unius alterius exclusio est.l.cùm prætor.ff.de iud.& cap. nonne de presumpt.

Atqui contrariam sententiam sequi debemus,scilicet & laicis facultatem concessam esse,& eam ipsis quoque,si ab ipsis proponatur, prodesse. Nam primò protestatio illa idcirco concessa est,ne quis irregularis fiat, ergo & lai cis concessa dici debet; ipsi enim quoque irre

2 gulares fiunt,si non protestentur. Praterea † ubi clerici irregulares sunt,ibi etiam & laici ir regulares efficiuntur,& è contrario,ubi clerici non fiunt irregulares,neque etiam laici, ut dixit Syl.in uerb.Homicidium.3.qu.1.uersicu. Sextò,ergo & hic,ex quo clerici euitant irregu laritatem protestando, & laici eadem ratione euitare debent. Postremò priuilegiũ hoc prin cipis est,& ad pœnam euitandam concessum, ergo quàm latissimè interpretandum est.l.beneficium principis.ff.de constit.principi.& ca. in pęnis.de regu.iur.lib.6. Hinc,etsi in cap.fin. ne cler.uel monac.eod.lib. clericis iurisdictionem temporalem habentibus expressè permittitur ad euitandam irregularitatem,ut iurisdi ctionem eam aut generatim,aut speciatim de legent;tamen & in laicis iurisdictionem habẽ tibus locum habere antea uidimus:ergo idem & hic. Nec repugnat clericorum mentionem ibi tantùm factam esse;nam illud ob eam rem factum est,quoniam maius ipsorum periculũ uerlabatur;non solùm enim irregulares fiunt, uerùm etiam & grauiter peccãt sine dicta pro testatione,

testatione, ut dixit Nauar. in Man. cap. 27. numer. 216. in fine, ibi. Hæc tamen irregularitas non est, & sequitur Diaz. in Pract. crim. canon. cap. 98. numer. 4. uersic. Secundò clericum. Iure igitur ipsorum mẽtionem Ecclesia tantum facit, capit. ubi periculum. de elect. lib. 6. Addo sicut clerici ordinum functiones exercere non possent non protestando, ita nec laici ordines suscipere eandem protestationem ommittendo. Sicut igitur ipsis clericis cõceditur, ut per protestationem functiones ordinum exerceãt, ita per eandem laici se tuẽtur, ne inhabiles ad ordines suscipiendos reddantur. Quare, quod opinio hęc & religioni fauet, ne scilicet inhabilis quis reddatur ad ordines, ob eam rem amplexanda est, argumen. l. sunt personæ. ff. de relig. & sumpt. fun. Et de quæstione hac itidem satis.

SVMMA.

1 *Protestatio in causis criminalibus locum habet.*
2 *Protestatio, qua proposita irregularitatem quis effugit, non requiritur vbi pro illa causa neque mors, neque membri mutilatio inferri potest, esto per iniustitiam iudex eam inferat.*
3 *Protestatio dicta non etiam est necessaria in criminalibus, vbi pœna corporis aliqua debetur, sed nec est mors, neque membri mutilatio.*
4 *Protestatio hæc non requiritur in causis ciuilibus.*
5 *Protestatio an sit necessaria in causis ciuilibus, si pro certo habetur sine sanguine consequi quem suum non posse.*
6 *Deferens delictum, quod deformationem non meretur, existimat tamen iudicem reum deformaturũ, an irregularis fiat.*

§. IV.

1 § † Quarta quæstio est, pro quibus causis, seu in quibus causis fieri protestatio hęc debeat, ne irregularis quis efficiatur. In qua quæstione breuiter concludendum est, ipsam fieri debere in causis, ubi aut mors, aut mẽbri mutilatio infertur de iure, & sic in causis criminalibus. Id quod probatur primò per ca. pen. de homicid. libr. 6. nam ibi dicitur prælatis, aliisve clericis non abesse, si de suis malefactoribus quærelam penes secularem iudicem deponentes petant sibi emendam fieri, & protestentur exprefsè uindictam sanguinis non intendere; quamuis aliàs in tali casu pœna sanguinis irrogari debeat, si iudex mortem inferat iustitia exigente. Si ergo propositio quæstæ nõn obstat, ubi protestatio interuenit, quãuis de iure mortem iudex inferat, ergo secus si non protestetur. argumento sumpto à contrario sensu iuxt. le. 1. ff. de off. eius, ergo in causis criminalibus protestatio hæc requiritur, ex quo irregularis quis fieret, si mors interuenir et, omissa protestatione. Postremò protestatio hęc inuenta est, ut antea diximus, ne irregularis quis fiat, ergo in iis causis tantùm interponi protestatio debet, ubi irregularis quis efficitur; at talis quis efficitur, ubi mors, membrive mutilatio interuenit; & hæc in iudicio iure ordinario in causis criminalib. interueniũt, ergo protestatio hæc in causis criminalib. interponi necessariò debet, atque sic DD. sentiunt cit. c. 2. & Couat. in Clem. unic. 2. p. §. 5 num. 1. uersi. Quintò hæc protestatio. de homicid.

2 Excipitur tamen † ut in criminali causa protestatio necessaria non sit, ubi quærela de eo delicto proponitur, pro quo mors, membriue mutilatio non infertur; nam tunc, si iudex per impetitiam, sęuitiamve mortem iniustè inferat, membrumve mutilet, uel iustè ob alia delicta de eo reo aliunde delata, ut dixit Nauar. in Man. cap. 27. num. 214. uersi. Quintò infertur, irregularis tamen non fit, qui quęrelam proposuit, quamuis protestationem omisisset, ita sentit Ancharan. in cit. cap. penu. num. 7. uersicu. Secundò not. & Philipp. Franc. uersi. In Gloss. in verb. Iustitia, & Gemin. eod. & Innocent. in ca. tua nos. in verb. Cultum. de homicid. & Gl. in c. Maximianus. in uerb. Consilium. 23. quæsti. 3. Idem asseruit Diaz. in Pract. crim. Cano. cap. 98. num. 13. uersic. Vndecimò, & Couar. in Clemen. unic. de homicid. p. 2. §. 5. nume. 3. uersic. Nonò. Idque meritò, nam iustè protestationem omittit, qui pro quærela proposita mortem inferri non posse de iure scit. Hinc venditor, qui aliàs de euictione tenetur, ubi aut per impetitiã iudicis, aut errorem est euicta, non tenetur. leg. si per imperitiam. ff. de euict. Item, etsi patrono patroni filio non datur bonorum possessio contra tabulas liberti, ubi libertum patronum capitis accusauit, tamen locum non habet, ubi eo crimine ipsum accusauit, cuius pœna non est capitis, esto iudex p impetitiam, & sęuitiam pœnam auxerit; nam hæc nocere patri non debent, ergo neque hic. Accedit, quoniam in ciuili actione idcirco nõ est protestatio necessaria, quoniam ibi pœna mortis non infertur, nec membri mutilatio, ergo idem in hoc casu, ex quo neque hic pœna talis inferri potest; ubi enim eadẽ ratio est, ibi eadem iuris dispositio esse debet. argu. l. illud ff. ad leg. Aquil.

Quare, etsi ob fauorem, timorem, pręmium, & huiusmodi iudex mortem membrive mutilationem intulerit, qui quærelam proposuit, irregularis non efficitur etiam in his casibus, atque sic sensit Maiol. de Irregulat. lib. 2. cap. 7. nu. 3. nam ait irregularem eum non fieri, qui procurauit furem capi coram iudice ob leuẽ causam, quæ mortem, mutilationemve nõ meretur, si ob alia delicta captum iudex morte afficiat. Id quod locum habere ait in quocunq; simili casu.

3 Id quod locum habet, † esto alia pœna corporis inferatur, ut pote uel quia ferro candenti signatur, in exilium mittitur, ad triremesve damnatur, ita asseruit Diaz. eod. cap. nume. 6. uersic. Quartò, ubi alios idem sentientes refert; vel

ferr;uel in monasterium detruditur,ut dixit Innocent. in capitu.clericis,ne cler.uel monach. uel fustibus cędatur. Idq. meritò,ex quo enim irregularitas hæc contrahitur,vbi mors,membrive mutilatio interuenit,ergo secus,ubi hæc cessat,ut supra uidimus.

4 Tertiò excipitur† ubi causa merè ciuilis est; nam,uel laicus, uel clericus agat, irregulares non efficiuntur omissa protestatione. Primò, quoniam protestatio hæc fit,ubi de iure mors, membrive mutilatio communiter inferuntur, ut habetur in citat.capitu.penult. ibi Quamuis aliàs in tali casu de iure debeat pœna sanguinis irrogari; at communi iure in causis ciuilibus propositæ pœnæ non inferuntur, ergo nec protestatio locum habet. Postremò, quoniam protestatio hæc fit,ut irregularitas euitetur, quę in causis criminalibus locum tantùm habet, per cita.capitu.pen.atque sic inquiunt Diaz.eod.cap.num. 12.uersic.Decimò,ibi Secus uerò si causa ciuilis foret,& Couar.eod.num. 2.uersicu.Quintò,ibi Nec tamen est omnino prætermittenda,& Gloss.in citat.capit. Maximianus.

Immò ob prætermissam protestationem in his causis irregularis quis non efficitur, quam uis contingat membri mutilationem,mortem ve sequi,ut pote,quia reum non permittentem se capi, aut de facto executioni sententiæ resistentem familia iudicis, aut occidit,aut mutilauit:idque merito, non enim actoris culpa id fit,sed ipsius rei pertinacia. argum.cap. postulasti.de homicid.in antiq.& ita DD. communiter concludunt,& Diaz.& Coua.ibid.& Anchara.in citat.cap.pen.num.1.uersi.Et idem si petam executionem.

5 At quid † si causam ciuilem certo scio me mouere non posse,quin mors,membrive mutilatio interueniat,an, non præmissa protestatio ne irregularis fiam,si quid eorum contingat? Quoad quæstionem hanc tres sunt DD. sententiæ;quarum prima fuit quorundam, quos refert Abba.in capitu.postulasti.num. 3. de homicid.qui existimarunt irregularem hunc fieri.Et hoc per cap.2.& per cap.suscepimus. de homicid.nam in cap.2.punitur, qui furem interficit,& sic propter res, ergo non licet pro rebus esse causa,ut quis necetur:item in capi.suscepimus, irregulares quidam facti sunt,propterea quod latrones quosdam ob res suas tuendas occiderunt ; nam inquit Romanus Ponti.ibi expediuisse potius post tunicam relinquere palium,quàm pro conseruandis uilibus rebus , & transitoriis tam acerbè in eos exardescere, ut eos interficerent . Ecce hinc probari pro rebus non licere quempiam interficere,ergo neque in casu nostro licet esse causa,ut pro rebus quis necetur. Hæc iura proposi tam sententiam non tuentur.Non citat.capit. 2.primò,quoniam ibi fur comprehendi poterat,& ipse maluit tamen eum occidere,& ideo in culpa fuit.Hinc ibi dicitur. Interfecisti furem,ubi comprehendi poterat absque occisione ; at in casu nostro secus est;non enim actor eum interficit,nec suum aliunde consequi poterat. Præterea ibi auctoritate propria furem interfecit,& sua culpa occidit;at hic auctoritate publica,& non sua culpa, sed pertinacia ipsius rei,qui non uult satisfacere. Non etiam quicquam facit capitu.suscepimus, quoniam & ibi auctoritate propria interfecerant;at hic secus.

Quare,cum nullis rationibus opinio hæc nitatur,Ioan.Andr.quem refert,ac sequitur Abba.in capitu.postulasti.de homicid. irregularem hunc non fieri asseruit,ubi protestaretur, iux.cap.pen.de homicid.lib. 6. Hæc ratio, itidemque opinio mihi non probantur. Primò, quia corrigitur citat. c. postulasti , ubi de protestatione nihil dicitur, & periculum,ne sanguinis nindicta interueniret,aderat,& causa ciuilis ibi proposita erat,peritio scilicet decimarum,& tamen id ei licere concluditur; at legũ correctio uitanda est.l.iubemus.C. de testam. le.lancimus.C.de appella. Præterea protestatio,de qua agitur in citat.capitu.2.de criminalibus causis agit,& in ipsis,seu pro ipsis protestatio inuenta est,ergo ad causas ciuiles trahi non debet,alioquin criminales causæ à ciuilibus non differrent,quod absurdum est.

Quid igitur concludendum? Ego simpliciter teneo in hoc casu irregularem quem non fieri,esto mors,membrive mutilatio sequatur. Primò per citat.capi.postulasti;nam,cùm Episcopus quidam ibi decimas exigere à quibusdam non posset,nisi ad regem confugeret, & à rege uix absque sanguinis effusione ad eas præstandas adduci possent,ob idque dubitaret Episcopus ille,Romanus Pont.hac de re consultus respondet, si susceptam quærimoniam ad regem proposuerit, & rex quid durius contra ipsos agat,duritiæ,aut malitiæ ipsorum,nó autem Episcopo tribuendum id esse. Ecce hic cã ciuilis agebatur,scilicet decimarum;item sine sanguinis effusione quæstio terminari non poterat, & tamen id Episcopo non adscribendum,& idcirco irregularem non fieri concludit,quippe,quia non Episcopi culpa id fiat,sed ipsorum,qui decimas præstare nolebant. Secundò facit , quia quod contingat mortem, membrive mutilationem intetuenire, non ex natura causæ fit,ex quo est ciuilis , neque ex ipso actore,quia hoc non intendit, sed per accidens id contingit,scilicet ob suam pertinaciam,ergo id considerandum non est, præsertim,ubi quis rei licitæ operã dat; semper enim in unaquaque dispositione id,quod per se, ac principaliter agitur, considerandum est, non autem,quod per accidens.a gumen.l.non omnis.ff si cert.pet.& ibi nor.& l. 1.ff. de auctori. tut. Ex his igitur concludo irregularem hunc non fieri,esto deinceps mors,membrive mutilatio interueniat.

6 Excipio tamen,† ubi quis defert ad iudicem crimen,

crimen, quod deformationem non meretur, si enim iudex captum ob illud iniustè, uel ob alia crimina aliunde ad eum delata, deformet, cum deferens credere teneretur id euenturum; tunc irregularis efficitur, ut dixit Nauar. in Man. capitul. 27. numero 214. uersicul. Quintò, & Specula. in titu. De Irregularitate. numero 50. uersicu. Et sunt hæc in argument. & Mar. Socin. Sen. in capitu. ad audienejam. numero 253. uersicul. Et ex prædictis etiam sequitur, qui & Hostiens. idem sentientem refert. Id quod locum habet in re sua, ubi protestans non est, in re aliena etiã si sit protestatus, tamen irregularitatem non euadet per capi. 2. de homicid. lib. 6. Et de quæstione hac satis, ad quintam transeamus.

S V M M A.

1 *Protestatio, qua accusator irregularitatem euitat, coram quo iudice, & in quo foro facienda sit.*

2 *Protestatio hæc in foro ecclesiastico non requiritur.*

3 *Protestatio omissa in foro eccles. non reddit accusatorem irregularem, etiam si per eadem acta mors sequatur.*

§. V.

1 S † Quinta quæstio est, coram quo iudice, & in quo foro accusator protestationem hanc facere debet, quò irregularitatem euitet. In qua quæstione concludimus in foro seculari, & idcirco coram iudice seculari eam fieri debere. Primò, quoniam id dicitur in citat. capitul. penul. ubi de hac protestatione agitur. de homicid. libro 6. ibi. Penes secularem iudicem; nam ait ibi Romanus Pontif. imputari non debere clericis, qui de suis malefactoribus querelam penes iudicem secularem deponentes petant sibi emẽdam fieri, pro testando expresse, quod ad uindictam sanguinis non intendunt, si iudex mortem illis inferat, iustitia exigente. Ecce hic apertè habetur querelam hanc coram iudice seculari, & in iudicio seculari fieri debere. Secundò id probatur ratione, nam protestatio hæc ob eam rem fit, ne querelam proponens irregularis fiat, si mors, membrive mutilatio interueniat; at coram iudice seculari tantùm, & in foro seculari mors, membrive mutilatio inferuntur; ergo pro certo habendum est protestationem hãc in eo foro fieri debere. Postremò, quoniam mors, membrive mutilatio ab Ecclesiastico iudice non fit, ut habetur in capitul. in archiepiscopatu de rapt. & in capitu. nobis de apostat. hinc, ubi mortis mentio in iure canonico fit, pro excommunicatione intelligitur, ut habetur in capit. per uenerabilem. prope finem; qui fil. sint legiti. & ubi iudex ecclesiasticus reum habet morte dignum iudici seculari tradit, capitul. cum non ab homine. de indic. ergo ex quo in eo foro neque mors, neque membri mutilatio infertur, quamobrem protestatio hæc inuenta est, ad illud forum non requiritur, sed ad forum seculare, atque sic sensit Couar. in Clemen. de homicid. par. 2. §. 5. numero primo. uersicu. Quintò. Idem Diaz. qui de communi DD. sententia testatur in Practi. crimin. canon. capitul. 48. numero 14. uersicu. Duodecimò. Non est igitur ab hac sententia discedendum.

2 Quare † uel crimen grauissimum sit, quod in foro canonico proponitur, uel pro alio quis interueniat, uel ut accusator, uel testis, uel quacunque ratione protestatio necessaria non est, ut dixit Diaz. ibidem, ex quo neque mors; neque membri mutilatio ibi interuenire potest. Et de quæstione hac itidem satis, ad sextam ueniamus. † Si illud addiderimus eum, qui

3 apud Episcopum incestuosum quendam detulit, quò canonicè corrigeretur, irregularem nõ fieri, si mors incestuosi interueniat, propterea quòd Episcopus postea quam testes requisiuit, acta illa furtim sublata, & ad iudicem secularem delata fuere, unde mors deinceps secuta est, ut dixi; ex quo enim ecclesiasticum iudicem adierat, uindictam sanguinis se non petere significauit, & ex quo eo in iudicio agebat protestatione uti non habuit, ita Maiol. de Irregularitate. libr. 2. capitul. 7. uersic. Huc spectat quęstio.

S V M M A.

1 *Protestatio, quę fit ab accusatore, quid operetur.*

2 *Capiens reum, qui sibi damnum dedit, si eum iudici tradit, quò suum recuperet, irregularis non fit, si protestetur se ad vindictam sanguinis eum non tradidisse.*

§. VI.

1 S † Sexta quæstio est, quinam effectus protestationis huius sint. In qua quæstione breuiter concludimus effectus hos sequi. Primùm irregularis non fit, qui querelam proposuit, aut accusauit, esto mors, membrive mutilatio sequatur, ut habetur in c. pen. de homicid. lib. 6. quem canonem supra retulimus, & ut DD. omnes ibi concludunt, & Couar. in Clem. unic. de homicid. p. 2. §. 5. & Diaz. in Pra cti. Crim. can. cap. 48.

Hic autem effectus sequitur, esto pro certo habeatur iudicem mortem illaturum ob criminis qualitatem, nam nihilominus accusator irregularitatem euitat, ut supra uidimus, & ut dixit Diaz. eod. num. 11. uersic. Nonò, & Felin. in c. postulasti. num. 2. de homicid. ubi Ioan. An. idem sentientem refert, & Couar. in Clem. un. 2. p. §. 5. num. 1. uersi. quartò. de hom.

2 Item † locum habet non solù, ubi quis reum accusat, querelamve proponit ob suum interesse, uerùmetiam & ubi quis reum capit, qui ipsi damnum dedit, & quò suum recuperet, iudici eum tradit, si enim protestatur se ad uindictam

dictam sanguinis eum non tradere, sed quò recuperet id, quod suum interest, irregularis non fit, esto deinceps iudex eum morte afficiat, membrive mutilatione, ita Speculat. de Irregularitate. numero 49. & Philipp. Franc. ubi Hostien. idem sentient. refert in citat. capit. penu. versic. Tertiò not. & Gemin. numer. 6. uersicu. Quid si clericus, & Couar. in ead. Clement. eodem. §. numer. 3. uersic. Decimò, & Nauarr. in Man. capitul. 27. numer. 216. & Diaz. eod capitu. num. 17. qui opinionem hanc communiter receptam esse sentit. Non est igitur quod hac de re dubitemus. Immò etsi non protestetur, sed tamen causa ea est, pro qua pœna mortis, membrive mutilatio non infertur, irregularis non efficitur, si inquirendo deinceps iudex ob alia maiora delicta accusatum morte afficit, ita dixit Specula. de Irregularitate numero 50. uersicu. Et sunt hęc in argument. mò tamen ipse accusator non cogitauerit id, nec crediderit posse côtingere, & sequitur Maiol. de Irregular. lib. 2. capitu. 7. numero 3. uersicu. Declarantur prędicta. Tertiò locum habet, esto iudex iniustè accusatum deformet, ita inquit Gloss. in citat. capitu. penu. de homicid. quam communiter receptam testatur Couar. eod. §. 5. num. 3. uersic. Octauò.

Postremò operatur protestatio hæc in clerico, ne etiam peccet; peccaret enim accusando sine protestatione, si contingeret deinceps mẽbri mutilatio, mortisve illatio. Et de quęstione hac itidem satis.

SVMMA.

1 *Protestatio, quæ fit ab accusatore, quò irregularitatem effugiat, qua forma concipiatur.*
2 *Accusator si dicat Accuso, & Protestor, & cęte. an liberetur ab irregularitate.*
3 *Protestatio hęc an in scriptis fiat.*
4 *Protestatio hęc quando proponenda.*
5 *Protestatio hęc coram quo fieri debeat.*

§. VII.

1 †Septima quæstio est, qua forma protestatio hæc concipiatur, quo accusatorem ab irregularitate liberet. In qua quæstione breuiter concludimus hac forma idest his uerbis, uel similibus eandem sententiam habentibus concipiendam esse: Magnifice Domine iudex, quoniam Titius mihi par bouum furatus est, peto à dominatione vestra, ut faciat illos mihi restituere, & damna, quæ passus sum, & interesse mihi pręstare. Protestorq; me nullo modo pœnam sanguinis intendere, aut mortem, membrive mutilationem, ita colligitur ex c. pen. de homicid. lib. 6. Continere igitur protestatio hæc debet se non intendere uindictam sanguinis vllo modo.

At quid si accusator dicat, Peto meum interesse tantùm, & nihil præterea, quibus uerbis uidetur significari se uindictam sanguinis non intendere, ex quo nihil præter suum interesse petit, an irregularitatem euadet? Concludo his uerbis non se liberare ab irregularitate; nã pro forma requiritur, ut expresse protestetur, ut dicitur in cit. c. pen. ibi. Protestando expresse; at per ea uerba, Nihil prętereà non expresse, sed tacitò protestatio fit, ergo non satisfit dispositioni canonis: hinc Gloss. ibi not. non sufficere tacitum, ubi requiritur expressum, & sequuntur DD. alioquin, si hoc daremus & illud satis set: Peto emendam mihi fieri, ut dicitur in cit. ca. pen. ex quo enim hoc unum petit, nihil prætereà se uoluisse tacitò significat; inclusio enim unius alterius exclusio est. l. cùm prætor. ff. de iud. & ca. nonne de pręsumpt. Ex quo igitur pro forma cautum est, ut expresse protestatio fiat, tacito facta non sat erit.

2 Verùm † quid si dicatur Accuso, & Protestor, & cæt. an', ex quo usus est uerbo Accuso, quod significat potius ad uindictam, quàm ad interesse dictum esse, an inquã protestatio ab irregularitate immunem reddet? Hàc quęstio nem mouent DD. in cit. c. pe. communiter tamen concluditur protestationem prodesse; nã sic dixit Ioan. Andr. & Gemin. in eod. c. pen. & Philipp. Franc. ibid. uers. Secundò not. Probatur autem id ratione; nam uerba secundum mẽtem proferentis recipienda sunt. l. non omnis. ff. si cert. pet. item intentioni nostræ seruire debent, non intentio ipsis, ut dicitur in c. intelligentia de uerb. sign. & ut id pluribus tradidit Viu. in sua Syl. opin. 1030. Item nihil interest, quib. uerbis utamur, modò res, qua de agitur, intelligatur. arg. l. certum. ff. si cert. pet. & sensit Gloss. in l. quæ extrinsecus. ff. de uerb. oblig. at mens ipsius protestantis est ciuiliter agere, & suum interesse tantùm consequi, non autem ut corporaliter puniatur accusatus, ut ex protestatione colligitur; ergo, & si dixit Accuso, tamen ex quo dixit, Protestor me uindictam sanguinis non intendere, satis declarauit se quærelam proponere, & nõ accusationẽ. Postremò facit, quoniam accusatio etiam pro quærela ponitur; nam & quærela inofficiosi testamenti accusatio dicitur in le. parentibus. C. de inoffi. test. & tamen actio ciuilis est ipsa quærela, ut tradunt DD. proximè allegati, ergo idem & in casu nostro, ex quo uerba mẽti inseruire debent, & quæ mens fuerit accusantis, constat. Non est igitur quòd hac de re dubitemus.

3 Expresse † igitur protestatio hæc fieri debet necessariò, non autem in scriptis: nõ enim hoc de substantia est; tum quòd citat. cap. pen. id non requirit', sed solùm, ut protestetur expresse, ibi Protestãdo expresse, ergo ex quo lex id non dicit, nec nos dicere debemus. l. de prætio. ff. de publ. in rem act. tum quòd, ubi lex aliquid uult in scriptis fieri, id expressit, ut in c. 1. ibi. In scriptis proferat, de sent. excom. lib. 6 &

in capitu. 1. §. 1. cum aliis similibus propositis ibi à Gloss. de censu. eodem libr. Ex quo igitur hic hoc non dixit, ideo id fieret nec ne, non curauit.

Vtile tamen est, quò faciliùs protestatio hæc probetur, ut in scriptis fiat rogando publicum scribam in iudicio, ut eam scribat præsentibus testibus, atque sic dixit Gloss. in eodem c. pen. in uerb. Protestando; nam inquit clericum cautè facere, si de hac protestatione confici faciat publicam scripturam, quę Gloss. duo simul facit; nam significat necesse id non esse, sed tamen utile. Idem Philipp. Franc. ibidē, & Diaz. in Practi. crimin. canon. capitul. 98. numero 9.

4 Proponi † antem debet hæc protestatio, ut dicitur ex citat. capitu. pen. ubi quærela, aut accusatio proponitur; nam ibi dicitur non imputari clericis, qui de suis malefactoribus quęrelam penes secularem iudicem deponentes petunt emendam sibi fieri, & cæt. protestando expresse, quod ad uindictam, seu pœnam sanguinis non intendunt, & cæt. Ecce hic protestationē fieri, ubi accusatio, quærelaue proponitur. Hinc pract. receptum testatur Diaz. in ead. Prax. capitu. 98. numer. 9. in fine, vt protestatio fiat in limine quærelæ, uel accusationis.

At quid si fiat, postquam res agi cœpta est, an irregularitatem accusator effugiet? Adhuc sentio ipsam prodesse, si antequam processus perfectus sit, fiat, sat enim est eo tempore fieri, quo saluti accusati prospici potest, atque sic asseruit Couar. in Clement. de homicid. in 2. p. §. 5. uersic. Quartò; nam ait accusantem liberum esse ab irregularitate, si protestetur in ipsamet accusatione, in ipso ve iudicio. Non est igitur, quòd hac de re dubitemus.

5 Atqui † coram quo fieri debet? Planè coram iudice, apud quem quęrela proponitur, ita habetur in citat. capit. pen. nam ibi dicitur proponentes quærelam penes secularem iudicem irregulares non fieri, protestando expresse, & cæt. ergo apud eum iudicem fieri debet, apud quem quærela proponitur. Postremò ipse potest reum punire, aliive puniendum mittere, ergo apud eū protestatio fieri debet, quò, vbi periculum est, ibi cautio adhibeatur. Et de quęstione hac itidem satis.

SVMMA.

1 *Protestatio, qua accusator irregularitatem euadit, verbis non expressa, sed animo tantùm concepta an possit ad irregularitatem euitandam.*

2 *Protestatio prædicta an liberet quem ab irregularitate, si protestans animum protestationi contrarium habeat.*

§. VIII.

1 †Octaua quæstio est, an si accusator non protestetur, animum tamen habeat suum tantum recuperandi, non autem ad uindictam agendi, irregularis fiat. In qua quæstione breuiter concludimus irregularem hunc fieri: id quod probatur primò per capitu. 2. de homicid. lib. 6. nam protestatio hæc expresse fieri debet, ut ibi dicitur, scilicet se non ad uindictam sanguinis quęrelam proponere; at, qui animo protestationem hanc inclusam habet, expresse non protestatur, ut per se patet, ergo irregularis hic fiet, ex quo expresse protestatus non est. Postremò pro forma eo iure cautum est, ut expresse fiat, ergo ad unguem est adimplenda, ut tradidit Bald. in le. fin. C. de suis & le. & sequitur Ias. in l. hęc uerba. num. 41. ff. de leg. 1. Ex quo igitur expresse hic protestatus non est, protestatio illa animo concepta nihil prodest; propositum enim in mente retentum nihil operatur. leg. si non repetendi. C. de condit. dat. caus. non secun. Addo si hoc daremus in exteriori foro neminem in hoc casu irregularem fore, quippe, qui assereret semper se hoc animo accusasse; irregularis igitur hic erit, atque sic sensit Gloss. in citat. capitul. secundo. in uerb. Protestando; nam ait ibi non sufficere tacitum, id est, ut tacitò quis protestetur, sequitur eam Philipp. Franc. ubi & Ioā. Calderin. idem sentientem refert; nam inquit requiri expressam protestationem, & in foro etiam conscientiæ non sufficere protestationem hanc in mente conceptam, nisi expresse exponatur. Idem sensit Couar. in Clement. de homicid. secunda. par. §. quinto. versicu. Septimò, ubi & eam Gloss. communiter receptam esse testatur. Pertinent hic quoque, quæ diximus antea, ubi exprimi protestationem hanc asseruimus. Ab hac igitur opinione discedendum non est, quæ locum habet etiam in foro conscientiæ, ut scilicet irregularis hic sit, qui expresse protestatus non est; nam in foro exteriori fit irregularis, ut proximè probauimus; at, qui in eo foro irregularis est, & in conscientiæ foro irregularis censetur, atque sic inquiunt in hoc casu DD. pauloante allegati.

2 Verùm † quid è contrariò, si quis protestetur expresse quærelam se proponere, ut suum consequatur, non autem ad uindictam sanguinis, an irregularis nihilominus fiet, si contrarium animo conceptum habeat? In hac quęstione duę DD. sententiæ sunt; quarum altera est hunc irregularem fieri, & hanc opinionem tenent Domin. & Petrus. & Hostiens. in Summ. quos referunt, ac sequuntur Diaz. in Practic. crimin. Canon. capitu. 98. numero 15. uersicu. Decimotertiò, & Nauar. in Man. capitul. 27. numero 226. uersicul. Si autem uerè placeat; nam inquit hunc irregularem fieri quoad forum conscientiæ, & non semel se consuluisse iis, quibus id

id contigit, vt dispensationem obtinerent. Probatur autem horum sententia hac una potissimum ratione, quod protestatio ab hoc facta falsa est, & non talis, qualem requirit citat. capitu. pen. Hæc ratio non me mouet; nam canon ille requirit, ut expresse fiat, ut in eo dicitur, quod ab hoc factum proponimus; ergo protestatio fuit talis, qualem canon requirit. Præterea lex de eo fertur, de quo potest cognoscere; at de animi cogitationibus cognoscere non potest, ut per se patet (Deus enim tantùm scrutator cordium est) ergo humana lex de mente ipsius protestantis disponere non potuit; ergo nec in hac protestatione, ut id probauimus in Tractatu de Censuris capitu. 9. §. 12. ubi rem hanc abundè egimus. Nec repugnat, quod dixit Nauar. ex quo exterior accusatio interuenit, ob id irregularem fieri; nam, si accusatio interuenit exterior, & protestatio exterior etiam accessit; & quamuis canon protestationem mendacem, & fraudolentam nolit, si tamen fraus hæc exterior non appareat, ipsa lex punire eam non potuit; cogitationis enim peccatum pœnam in foro exteriori non meretur. capitul. cogitationis. de pœnitent. distinc. 1. Non igitur ratio proposita mihi satisfacit. Non etiam reliqua, quæ dicit Nauar. scilicet in foro conscientiæ hunc irregularem fieri; nam aut intelligit in foro conscientiæ tantùm irregularem esse, & hoc esse non potest; nam in eo foro nulla irregularitas est nisi peccatum, sed ipsum propriè irregularem non esse suo loco probauimus; aut intelligit irregularem esse, idest eum peccasse, & hoc quidem taceri potest, scilicet ipsum peccare, sed in hoc casu non necessariò requiritur dispensatio, quam ipse multis se suasisse fatetur; peccatum enim absolutione, & non dispensatione tollitur. Aut intelligit in foro conscientiæ, quia scilicet probari non potest, & hoc etiam uerum non est; nam, esto delictum probabile non sit, pœna tamen ipsum peccantem afficit, ubi ipso iure infertur, quandoquidem lex semper certa est. Quare non solum in foro consciẽtiæ, sed exteriori irregularis esset; at in foro conscientiæ id fieri non posse significauimus, & proximè uidebimus.

Hinc contrariam opinionem secutus est Felin. in capitul. postulasti de homicid. & apertius Couar. in Clement. de homicid. 2. p. §. 5. uersicu. Sextò. Hanc ego vti ueriorem, & benigniorem sequor. Primò, quoniam irregularitas fori exterioris pœna est, & à iure Pontificio inducta, ut habetur in capitul. is qui. de sentent. excommun. lib. 6. at pœna exterior non afficit animo tantùm delinquentem, ut probauimus in eod. §. 12. De Censuris. Tabu. 1. ergo irregularis hic non efficitur. Præterea, qui non protestatur, & tamen hoc animo affectus est, ut uindictam sanguinis nolit, irregularis tamen efficitur, ut supra probauimus, ergo & è contrariò, qui protestatur, irregularis fieri non debet, esto animum protestationi cõtrarium habeat; quod enim operatur propositum in proposito, operatur oppositum in opposito, le. fin. §. fin. ff. de leg. 3. Postremò sumus in pœnis, ergo benignior interpretatio facienda est, ut hic irregularis non sit, cap. in pœnis, & ibi Gloss. de regu. iur libr. 6. le. interpretatio ne. ff. de pœn. Addo, si contrarium sentiremus plures irregulares fore; cum sæpius animum contrarium protestationi habeant. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo; iam alteram quæstionem aggrediamur.

S V M M A.

1 *Protestatio, quæ accusantem ab irregularitate liberat, locum tantùm habet, vbi suum interesse prosequitur.*
2 *Protestatio non prodest, vbi de re aliena agitur.*
3 *Protestatio hæc non prodest procuratori, & aduocato.*
4 *Malefactores sui an dicantur, qui ascendentibus, et descendentibus damnum inferunt, quoad protestationem hanc, ita vt prosit.*
5 *Protestatio hæc locum habet etiam in damnis futuris.*
6 *Denuncians delictum committendum in graue rei publ. detrimentum, aut proximi, si protestetur, irregularis non fit.*
7 *Fiscus, seu aduocatus fiscalis, an irregularis fiat, qui accusatoris partes sustinet.*
8 *Delatores delictorum fiunt irregulares, qui creantur in uillis, & huiusmodi locis.*

§. IX.

1 §. †Nona quæstio est, an protestatio, quę liberat accusantem ab irregularitate, prosit tam in causis suis, quàm aliorum, idest tam ubi suum interesse prosequitur, quàm aliorum. Philipp. Franc. in capitul. de homicid. libr. 6. in principio inquit protestationem hanc tantùm prodesse, ubi quis querelam proponit pro se, aut suis malefactoribus: hanc opinionem sequitur quoque Felin. in capitul. postulasti. in fine. de homicid. nam inquit cita. capitu. penn. ubi de hac protestatione agitur, locum habere, dummodo agens prætendat interesse, aliàs autem protestationem hanc inanem esse. Eandem opinionem sequitur, & communem sentit Couar. in Clem. unic. de homicid. p. 2. §. 5. num. 4. Versi. Vndecimò, & Diaz. nu. 7. uersi. Quintò. c. 98. in Pract. crim. canon. Hãc opinionem uti ueriorem ego etiam sequor, quæ probatur eod. cit. ca. pen. nam de hac protestatione Summus Pontif. agens, quibusque ea profit, & quibus priuilegium illud concedat, iis prodesse inquit. Qui de suis malefactoribus pœnes secularem iudicem petunt emẽdã sibi fieri. Si ergo iis prodest protestatio,

qui de suis malefactoribus quærelam deponunr,& petunt emendam fieri, ergo protestatio hæc prodest,ubi quis de suo interesse agit. Postremò Romanus Pon. rationem reddens, quamobrem prælatis, ac clericis protestationem hanc concesserit, inquit ob eam rem, quia si clerici propter metum irregularitatis conqueri non auderent, daretur materia plerisque trucidandi eosdem, & ipsorum bona liberè deprędandi. Si ergo id factum est, ne detur materia eos trucidandi, & ipsorum bona deprędandi;ergo iis datur, quorum uel ratione personæ,uel ratione rei interest,& idcirco, ubi de suo interesse agitur. Pro certo igitur habebimus protestationem hanc iis prodesse, qui pro se,suisque bonis agunt.

Quare,si damnum detur seruis suis, uel ancillis, dominus eorum, quòd in eius bonis sunt,& eius idcirco interest, protestatio hæc proderit,atque sic dixit Philipp. Franc. eod.

Item si de bonis aduentitiis filii quis agat; nam eius interest,ex quo usumfructum eorum habet,ubi ususfructus impediretĩ impeditusve esset,& facit.c.postulasti de homicid. in antiq. iunct. Gloss. ubi pro decimis, quæ ex alieno fundo percipiuntur, protestatio hæc prodest.

Illud autem animaduertendum est,interesse hoc,pro quo interposita protestatio hæc ualet,debere esse proprium,& particulare.

2 Ex conclusione proposita† constat,ubi quis pro alterius causa,& interesse accusat,esto pro testetur, nihil quoad irregularitatem ei prodesse;ex quo enim pro se tantùm potest, ergo secus pro aliis;inclusio enim unius alterius exclusio est.l.cùm prætor.ff.de ind.ca. nonne.de

3 præsumpt.† Qui ergo testis,procuratoris,aduocatiue partes agit,hic nulla protestatione irregularitatem euadet;quippe,qui rem suam non agat,& proprium interesse,atque sic dixit Felin. de clerico accusante furem de furto alteri facto,testimoniumve ferente,in ca.postulasti. in fine.de homicid. quem communiter receptum sensit Couar.in Clem. de homicid. p.2. §.5.num.4.

4 Verùm† quòd in citat. cap. pen.de homici. lib.6.dicitur protestationem prodesse iis, qui de suis malefactoribus quærelam proponunt, an sui malefactores dicentur, qui suis filiis, aliisve descendentibus, uel ascendentibus,agnatis,cognatisve,iniuriam, damnumve inferunt? Videbatur dicendum & pro suis, & sic pro his agi nobis licere sine irregularitatis metu;nam suorum appellatione uniuersi comprę henduntur usque ad septimum gradum,ut dixit Gloss.in l.si fœmina.C.ad Turpill.quam sequitur Ias. in le.1.in fine.ff.in ius uoc.nt ean. & Bald.ab eo citat.multis in locis eam singularem appellat.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet protestationem hanc in his casibus non prodesse. Primò,quoniam id habetur in citat.cap.penu.nam,etsi in initio eius canonis de suis malefactoribus dixit, in fine tamen repetens eadem Romanus Pont.non amplius suorum mentionem facit, sed solùm inquit da ri materiam plerisque trucidandi eos,scilicet clericos, de his enim antea egerat,& ipsorum bona liberè deprædandi: ergo non de iniuria alteri personæ illata,de damnove alteri illato, quicunque sit,hac protestatione se quis tuebitur,nisi ipsemet læsus,eiusve bona damnũ passa sint.Id quod eo magis dicendum est, quod à uerborum forma non est recedendum, nisi aliter constet de contrario,ut dixit Gloss.in c. ad audientiam.de decim.ar in eo capitu. pen. prospicitur solùm iis, qui in se, suisque bonis damnum passi sunt,ergo ab illis uerbis non discedemus. Postremò facit Clemen.un. de homicid.ubi, etsi immunis est ab irregularitate, qui suum occidit,aut mutilat inuasorem, quã do aliter se tueri non potest, tamen pronomine illo suo non compræhenduntur Pater, mater,filius,uxor,& alia coniuncta persona, ut dixit Gloss.ibi communiter recept.ergo idem & hic eodem pronomine prædicti non compræhenduntur,atque sic conclusit Philipp.Fran.in citat.cap.pen.in principio.Couar.tamen in citat. Clement.2.p.§.5.num.4.uersic.Quasi constitutio, tenet,ut scilicet locum habeat protestatio,ubi proponitur accusatio pro iniuria illata accusatori,aut suis,& propinquis & communem opinionem hanc sentit. Mihi tamen contraria magis placet ob prędicta. Protestatio igitur hęc locum habet solùm,ubi pro suo interesse quis agit,uel personæ,uel rei,ut sępissimè diximus.

5 Hæc omnia† quæ hucusque de hac protestatione scripta sunt,locum sibi uindicant non solùm in damno iam illato,ut uidimus, uerùm etiam,& in dãno,quod sibi, suisve rebus quis timet; contra enim eos à quibus hæc metuimus,agere possumus, ut idoneam cautionem nobis præbeant, & si à iudice mutilationem, mortemve patiantur,actionis huius occasione irregulares non efficimur,modò protestati fuimus,ita habetur in citat.c.pen.& ibi DD.communiter nor.

6 At quid† si quis metuat ab aliquo graue dã num Reipubl. aut proximo, an tunc irregularis fiet,si hæc mala impẽdẽtia denunciet,in initio protestatus se ad uindictam sanguinis id non facere,sed ne ea mala contingant? Quoad quęstionem hanc uidebatur dicendum id nos non posse sine irregularitatis metu, etiam si ꝑtestatio fiat;& hoc ob hanc rationem, quod citat.cap.pen.beneficium hoc iis concessisse tantùm uidetur,qui pro se,suoque interesse agũt, ut proximè probauimus.

Atqui contrarium sequi debemus, scilicet nos posse denunciare delicta futura, quæ quis meruit ab aliquo in damnum Reipubl.uel proximi,esto clerici simus, utpote proditiones, conuentus,homicidia, & huiusmodi alia delicta cõmittenda, modò aliter subuenire eis nõ possimus,

possimus, & protestemur nos ea denunciare, quò impediantur, non autem, ut pœna sanguinis malefactoribus inferatur. Nam primò id asseruit Caietan. 2.2. quæstio. 33. articul. 7. quem sequitur Nauar. in capitu. inter uerba Cotolar. 58. 11. q. 3. & in Man. cap. 27. numero 213. uersic. Nullum tamen, & Maiol. de Irregularitate. cap. 7. versic. Delatores uerò. libr. 2. & Couar. eod. num. 4. versi. quæ quidem opinio. Postremò id probatur etiam ratione; nam tā lex naturalis, quàm diuina, idest charitatis mādat, ut periculo, quod Reipubl. proximove impendet, subueniamus, si possimus; lex enim charitatis iubet, ut proximum nostrum, sicut nos amemus; at, quòd lex naturalis, diuinaque mandant, per legem ecclesiasticam non impeditur; nullum enim Ecclesiæ præceptum contra iuris diuini præceptum est, ergo per legem ecclesiasticam prohibitum non est, ne in hoc casu Reipublicę, proximoq; subueniatur, nec etiam clericis, cùm & ipsi omnium maximè charitatem colere debeant. Si ergo per ecclesiasticam legem præceptum naturale, charitatisque non impeditur; ergo qui denunciant iudicibus delicta futura cum protestatione iam dicta, irregulares non fiunt: alioquin ob metū irregularitatis multi ab hac denunciatione, & præsertim clerici auocarētur. Accedit, quòd hic in casu necessitatis sumus, ergo hac quoq. ratione denunciando irregulares non efficimur; nam nullus status, nullum præceptū, nullum uotum inhabilem quem reddit ad huiusmodi subuentionem in casu extremæ necessitatis, ut asseruit Caietan. eod. uersic. Et confirmatur. Non obstat citat. cap. pen. de homicid. nā ibi extra casum necessitatis loquitur, quippe, ubi iam damnum datum est, quo casu, qui damnum est passus, potest sibimet consulere. Etsi de damno futuro ibi quoq. agi uelimus, adhuc, ut ecclesiasticum ius ad diuinum se cōformet, accipi debet extra casum necessitatis. Irregularis igitur is non fiet, qui denunciabit damna imminentia Reipubl. uel proximo, ubi aliter subueniri ipsis non potest protestatione præmissa.

Excipitur ergo, ubi aliter subueniri his malis posset, ut pote, quia suis admonitionibus, ac precibus pro certo haberet malefactorem à delicto cessaturum; tunc enim denunciare eū non debet, ita asseruit S. Thom. 2.2. q. 33. arti. 7. in respon. uersicu. Et quia illi, qui sic occultè peccant; etenim tunc cessat periculum, & necessitas denunciandi. & Couar. ibidem. Pro certo igitur id habere debet, & firmiter id ęstimare; atque sic DD. allegati concludunt.

Secundò excipitur, ubi posset malo occurrere solùm detegendo periculum imminens sine detectione malum præparātis; in hoc enim casu satserit præparationem denunciare; nam suæ obligationi satisfacit, aliàs autem si malo prouidere non potest, nec suasionibus, nec præparationem denunciando, simpliciter potest dicere Caueatis à tali, pręmissa protestatione, ut dixi. Et sic in hac quęstione cum allegatis DD. sentio, atque concludo.

7 Verùm quid de fisco, seu aduocato, syndicove fiscali, an irregularis & ipse fiat? Nam hodie de consuetudine fiscus creatur, qui uel fiscus simpliciter dicitur, uel aduocatus, seu syndicus fiscalis, & accusatoris, uel denunciantis potiùs partes summit, esto pars quærelam non proponat, ut de communi Praxi testatur Clar. in Pract. crimi. lib. 5. §. fin. quæst. 3. uersicu. Sed certe quicquid sit de iure, ibi. Et ratio est, quia hodie de cōsuetudine, & Diaz. in Pract. crimin. canon. cap. 4. & cap. 6. Plane concludendum est & ipsum irregularem fieri, ubi mors, mēbrive mutilatio interuenit; fuit enim causa & ipse horum, quo casu quis irregularis efficitur. cap. si quis uiduam. dist. 50. & ca. fin. de homicid. lib. 6. Nec protestatio ei quicquā prodest; quandoquidem nec de offensa ipsi facta, nec de damno eidem dato agit, sed alteri, quo casu protestatio non ualet per cap. pen. de homicid. lib. 6. & ut supra probauimus.

8 Delatores quoque, seu denunciatores delictorum irregulares sunt. Delatores autem appello eos, qui huic muneri pręposití sunt in Parothia, uilla, uel oppido, ut delicta denunciēt, quæ ibi fiunt, qui & per totam Italiam creantur, ut testatur Clar. eod. cap. 7 uersic. Scias autē, qui Syndici, Barbiani uero nostrati lingua Caudelari seu cautelarij nominantur; quippe qui cauent delicta, quę ibi fiunt. Hi ergo denūciant delicta, & subeunt locum quærelę, uel diffamationis, aperiuntque uiam iudici ad inquirendum, ita Clar. ibid. ubi & qua forma denunciare debeant, & an uiles personæ munus hoc exercere possint, denunciationumque ipsarum effectus explicat. Si per denunciationes ipsorum igitur mors, membrive mutilatio interueniat, irregulares & ipsi fiunt; quippe, qui causam deformationi præstent, atque sic dixit Maiol. de irregula. lib. 2. cap. 7. uersic. Illud uerò. Irregulares quoque & delatores, qui nō ex officio, sed sponte delicta denunciant, efficiuntur; nam quòd interest Reipublicæ, ne delicta impunita remaneant. l. ita uulneratus. ff. ad le. Aquil. ob eam rem & ipsi audiuntur, ita Clar. eod. cap. 7. Nec protestatio ipsis quicquam prodest ob rationem antea allatam. Vel igitur ad instantiam partis iudex procedat, uel ex officio, sicut ipse irregularis efficitur, ita in priori casu accusator, quærelamve proponēs, in posteriori uerò denuncians irregulares efficiuntur. Et de hac materia satis.

At quid de concionatoribus dicendum est, qui in suis concionibus hos, illosve reprehendunt, quamobrem iudices reos capiendos curant, & interficiunt, an irregulares fiunt? Hanc quæstionem in seq. explicabimus.

S V M-

l. nam absurdum. ff. de bon. libert. Tertiò facit capitu. Petrus. de homicid. ubi qui amicis suis protestatus est, & prohibuit quantum potuit, ne iniuriam sibi illatam ulciscerentur, irregularis non fit, si contrafaciant, ergo idem & hic. Postremò facit, quoniam, qui iubet quem licitè uerberari, protestando tamen, ne mutiletur, aut occidatur, irregularis non fit, si cōtrafiat, ut dixit Gloss. in citat. cap. fin. in uerb. Culpa. de homicid. lib. 6. & sequuntur eam ibi Ancharan. & Gemin. & communiter DD. ergo multo minus irregularis hic fiet, qui solùm clamauit, & protestatus est, ne fur occideretur, aut mutilaretur, ex quo rei licitæ operā dabat. Ab hac sententia igitur uti benigniori discedendum non censeo. Et de accusatore hactenus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilatione neve huiusmodi auctoritate publica factis, respectu habito ad testes. Cap. VII.

S V M M A.

1 *Testis irregularis efficitur, si ob suum testimonium mors, membrive mutilatio inferatur, quæ regula, quousque pateat, declaratur.*
2 *Testis irregularis fit, si ob suum testimonium mors sequatur, esto ad vindictam sanguinis se id non facere protestetur.*
3 *Testis testimonium ferens in causa criminali irregularis fit, etiam si metu ductus testimonium ferat.*
4 *Testis irregularis fit in criminali causa etiam si in dicium tantùm faciat ad captionem, vel quæstionem, seu torturam, vel ad inquirendum.*
5 *Testis irregularis non solùm efficitur in causa criminali, verùm etiam peccat si clericus sit.*
6 *Testis irregularis fit, qui adhibetur, dum reus inquiritur, seu examinatur, vel sententia sanguinis in reum promulgatur.*
7 *Testis an irregularis fiat, si pro reo testimonium ferat.*
8 *Testis irregularis non fit, vbi in causa ciuili testimonium fert, esto mutilatio, mors ve interueniat.*
9 *Testis an irregularis fiat si legitimè susceptus non sit.*

1 ESTIS quoque†in causa criminali irregularis efficitur, si ob suum testimonium mors, mēbrive mutilatio fiat, ita dixit Gloss. in cap. 1. in uerb. Ad sacerdotium. di. 51. & Innocē. in c. ad audientiam. num. 7. uersic. facto fecit. de homicid. & Abba. in ca. sententiam. num. 13. iunct. Addit. ne cler. uel monach. & Specula. in titu. De Irregularitate. num. 9. uersic. Ita litigiosus, & Syl. in uerb. Homicidium. 3. quæst. 2. uersic. 1. & Ioan. Tabien. in uerb. Irregularitas. 1. num. 5. uersicu. Sextò not. & Diaz. in Practi. crim. Canoni. ca. 98. nume. 21. & Couar. in Clem. un. 2. par. §. 5. nume. 5. uersicu. 13. qui de communi sententia testatur tam in clerico, quam in laico, de homi. Et probatur id etiam ratione; nam omnis, qui morti, mutilationive cooperatur, irregularis fit, ut habetur in cap. si quis uiduam. di. 50. at à testibus pendet facti ueritas, secundumque eorum dicta sententia fertur. argumen. l. illicitas. §. veritas. ff. de off. præsid. ergo testes, quorum opera præcipuè sententia fertur, irregulares efficiuntur, si mors, membrive mutilatio sequatur. Id quod pro regula habebimus.

2 Hæc autem regula multis modis amplificatur;†nam locum habet, esto testis protestetur, se testimonium non ferre ad pœnam sanguinis; nihilominus enim irregularis efficitur, vbi mors, membrive mutilatio seqtur, ut inquiūt Felin. in capitu. postulasti. in fine. de homicid. & in capit. de cætero. uersic. Fallit secundò. de testibus, & Couar. in Clement. 1. de homicid. in 2. par. §. fin. num. 5. uersicu. Decimotertiò, qui de communi sententia testatur, & Iul. Cla. in Pract. crim. lib. 5. §. fin. quæst. 24. versic. Sed quid si clericus. Idque iure meritò, nam c. pe. de homicid. lib. 6. ubi de protestatione hac agitur, locum habet solùm, ubi de suo interesse quis agit, ut in antecedenti capite probauimus; at testis pro re sua testimonium nō fert, ut per se patet.

3 Secundò†irregularis testis efficitur, etiamsi per uim, metumve, qui in constantem uirum cadat, testimonium ferat; esto enim uis, ac metus talis à peccato excuset, non tamen ab irregularitate, atque sic dixit Ioan. Tabien. in ver. Irregularitas. 2. quęst. 22. ubi eum irregularem factum inquit, qui indicat eum, qui ad mortē quæritur, quò ipse mortem fugiat. Idem Diaz. in Pract. crim. canon. capit. 98. num. 21. uersic. Nam etiam si quis, ubi ait si quis per uim, uel metum, qui in constantem uirum cadat, cogatur delinquentem exhibere, semper hunc irregularem fore, si mors, membrive mutilatio sequatur; quandoquidem uis à peccato excusat, non autem ab irregularitate, & Maiol. de Irregularitate. lib. 2. capitu 8. num. 2. Contrarium tamen dicēdum uidebatur; tum quòd, ubi aliter se tueri non potest contra ipsum aggredientem, sine irregularitatis metu ipsum interficere potest. per Clement unic. de homicid. tum quòd si quis uelit me percutere, & ego declinans percussionem euado, alius uerò ob meam declinationem percutitur, & moritur, irregularis non fio, ut dixit Tabien. eod. modò in fraudem id non faciam, & idem Tabien. eod. 3. qu. 2. Atqui à proposita cōclusione discedendum non est, nec rationes allegatę obstant. Non citat. Clement. unic. nam ipsa permittit eum interficere,

tetficere, qui nos inuadit; at in casu nostro qs causa non est, ut eum inuadens occidatur, sed ut iudex alium interficiat. Non etiam secunda ratio obstat; nam, qui declinat percussionem, id facit, quo se tueatur, esto per accidens contingat alium percuti, & mori: id quod à iure non consideratur. argum. c. sæpe numero. dist. 50. in uno enim quoque actu id inspicitur, qd principaliter agitur. l. non omnis. ff. si cer. pet. & l. 1. ff. de auctor. tut.

4 Tertiò † testis irregularis efficitur, ubi indicium etiam tantùm facit, aut ad inquirendū, aut ad capiendum, aut ad torquendum ipsum reum, si deinceps mors, membrive mutilatio ob alias probationes, reive confessionem sequatur, ita Maiol. de Irregular. lib. 2. cap. 8. numero 5.

5 Quartò † si clericus testimoniū ferat, in causis criminalibus, non solùm irregularis fit, si mors, membrive mutilatio sequatur; uerùm etiam peccat, esto prædicta non sequantur; non enim ubi pœna sanguinis interuenire potest, testimonium ferre clerici debent, ut habetur in cap. testimonium, & ibi Gloss. 11. quæst. 1. & Abba. ac Felin. in cap. de cetero de testibus, & Iul. Clar. eod. lib. 5. §. fin. q. 24. uersic. Vlterius quæro.

6 Postremò † irregularis etiam testis est non solùm, qui testimonium contra reum fert, uerùm etiam, ubi adhibetur testis, uel dum reus inquiritur, seu examinatur, uel sententia sanguinis promulgatur, ita Maiol. ibidem.

His igitur modis regula amplificatur, quæ tamen irregularitas locū non habet, ubi mors, membrive abscissio secuta non est; quoad irregularitatem enim Ecclesia effectum, non autē conatum considerat, ut supra uidimus.

Secundò excipitur, ubi in causa criminali quis testimonium fert, quæ pœnam sanguinis non meretur; esto enim iudex odio, imperitia ve reum deformet, aut ob aliam causam, testis tamen irregularis non efficitur, ut supra de accusatore conclusimus.

7 Tertiò † irregularis non efficitur testis, ubi pro reo testimonium fert; nam esto accusator pœna talionis, idest morte afficiatur, quòd tamen testis culpa uacat, ob eam rem irregularitatē euadet; per accidens enim cōtingit mors accusatoris, quę non curatur, ubi quis rei licitæ operam dat. argum. c. Ioannis, & c. fin. de homicid. & c. sępe, & ca. seq. d. 50 atque sic dixit Diaz. in Pract. crim. ca. 98. num 21.

8 Postremò † excipitur, ubi in causa ciuili quis testimonium fert; nam esto iudex pęnam sanguinis inferat, irregularis tamen testis non efficitur, ut de accusatore supra probauimus.

9 Verùm † quid si quis testimonium ferat, sed non legitimè, quia non fuit legitimè examinatus, ut pote, quia sine iureiurando testimoniū deposuit, an si nihilominus mors sequatur, irregularis fiet? Ego sentio & in hoc casu ipsum irregularem esse; nam extra iudicium, qui reum fugientem indicat, irregularis efficitur, ut infra probabimus, & qui illicitum actum gerit, irregularis fit. cap. fin. de homicid. lib. 6. ergo idem & hic; secus autem, si aliis probationibus mors secuta sit, & suum testimonium nihil profuerit, ita respondit de teste, qui in iudicio testimonium tulit, Nauar. in consil. 18 de homicid. lib. 5. ut scilicet irregularis non fit testis si ex eius dicto mors secuta non sit. Sed de teste hactenus, ad publicum scribam transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi, auctoritate publica factis respectu habito ad publicum scribam, seu tabellionem, seu notarium. Cap. VIII.

SVMMA.

1 *Publicus scriba, seu notarius, seu Tabellio irregularis efficitur, si acta iudicij criminalis scribat, ubi inde mors, membrive mutilatio sequitur.*

2 *Scripta non authentica in causa criminali an irregularem scribentem reddant.*

3 *Scripta à priuata persona in causa criminali an irregularem scribentem reddant.*

4 *Copistę processus criminalis irregulares etiam fiūt.*

1 PVBLICVS scriba itidem, † siue Notarius, uel Tabellio irregularis fit, qui sententiā, uel alia acta, quæ fiūt in causa criminali, scribit, ubi deinceps aut mors, aut membri mutilatio interuenit. Nam primo id dixit Glo. in cap. 1. in uerb. Ad sacerdotium. d. 51. ibi enim ait, quicunque fuit accusator, aut aduocatus, aut iudex, aut testis, uel notarius in causa sanguinis, non posse promoueri; ergo notarius irregularis est; ipse enim acta iudicii scribit. Idem dixit Specula. in tit. de Irregularitate. numer. 9. uersi. Item litigiosus, & Syl. in uerb. Homicidium. 3. quæst. 2. uersic. Vnde in causa mortis. Secundo id habetur in cap. sententiam. ne cler. uel monach. ubi prohibetur clericis, ne literas pro uindicta sanguinis scribant; & hoc ob eam rationem, ne irregulares fiant: ergo acta iudicii criminalis notarius scribens irregularis fit. Vel igitur attestationes recipiat, seu testimonia, uel rei confessionem, actaque alia iudicii, ac demum sententiam, irregularitatem non effugiet, ut de attestationibus dixit Innocen. in cit. ca. sententiā. in principio, & in uersic. Sed dices. propè finē. Postremò id probatur ratione; nam sine dubitatione notarius, qui acta iudicii criminalis scribit, auxilium prabet ad mortem, mutilationemve inferendam, ut inquit Innocen. in eod. capit.

capit. sententiam. in fine; ex actis enim quæ à notario conscribuntur, iudex edocetur mortē, membrive mutilationem inferendam esse. argu. l. illicitas. §. ueritas. ff. de offi. presid. at, qui auxilium ad hęc præbet, irregularis efficitur, ut habetur in capi. sicut dignum. §. illi etiam. & §. fin. de homicid. ob eam rem Notarius irregularis fit. Non est igitur, quod hac de re dubitemus. Verùm, quò materia hæc notior sit, absolutaque tradatur, has quęstiones dissoluendas nobis proponimus. Primò, quid si scripta à notario authentica non sint. Secundò, quid si sint scripta à priuata persona. Tertiò, quid si quis alio dictante literas scribat, quibus mandatur iudici, ut quem mutilet, occidatve. quartò quid si alio mandante quis literas scribat, ut aliquis simpliciter capiatur, nulla mentione uindictæ sanguinis facta. Quintò, quid de legente literas missas iudici, quibus mandatur, ut quem morte afficiat, aut mutilet. Sextò, an per susceptionem, officii notariatus in causis criminalibus irregularis quis fiat. Postremò, quid si quis acta in criminalibus scripserit, nulla tamen deformatio interuenerit, an nihilominus irregularis hic fiat. Has ergo quæstiones explicandas nobis proposuimus; iam igitur eas aggrediamur, & primùs primam.

2 Prima quæstio igitur hæc est, † an notarius, qui scripsit acta iudicii criminalis, sed scripta non sunt authentica, irregularis efficiatur, si mors, mēbriue mutilatio deinde sequatur occasione eorum actorum. Innocen. in citat. capi. sententiam, in principio. sentit hunc irregularem non fieri, sed tamen dubius; nam inquit scribere non tamen in forma authentica forte nō facere irregularem; & ratio potest esse, quoniam acta legitima esse debent, & authentica, quo sententia feratur. Contrarium tamē DD. communiter concludunt, ut sensit Abba in eodem cap. sententiam. numero 12. qui & hanc opinionem Innocen. etiam adscribit. Id quod uerum non est, ut ex eius uerbis proximè relatis dignoscitur. Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut mors inde secuta non est, scilicet ex illis actis, sed ex aliis, & ipsis iudex neque pro indiciis usus est; & in hoc casu non dubius, sed pro certo opinionem Innocent. uerissimam censeo, ut scilicet irregularis hic non fiat; quippe, quia non fuit causa, nec auxilium dedit, ut mors, membrive mutilatio sequeretur, & ad irregularitatē incurendam in hac specie, uel causa, uel culpa requiritur, ut uidebimus, non autem sat est conatus. Aut ex illis actis mors, membrive mutilatio secuta est, uel quia inde indicia sumpta sunt ad inquirendum, & in hoc casu irregularē hunc fore cum communi sententia concludo; nam, esto plenè per ipsa acta non probetur delictum, auxilium tamen tribuunt iudici contra eum, quod sat est ad irregularitatem incurrendam. argum. capitu. sicut dignum. §. illis autē, & §. fin. de homicid. In hac igitur quęstione sic concludendum censeo.

3 Secunda quæstio est, † an si priuata persona acta iudicii criminalis scribat, irregularis efficiatur. Quoad quæstionem hanc breuiter cō cludo irregularem hunc fore; nam facto adiuuat, quod sat est ad irregularitatem subeundā. argum. c. si quis uidua. n. d. 50. & cit. cap. sicut dignum. de homicid. in eisdem locis, atque sic dixit Maiol. de irregular. libr. 2. cap. 6. uersicu. Ad eosdem Tabelliones; etenim & proximè conclusimus ob auxilium datum per acta notarii nō authentica irregularitatem sequi, esto hoc casu pro priuatis habeantur. argum. l. fi. ff. de iurisdi. omn. iud. & cap. fin. de constit. lib. 6.

4 Exempla † etiam faciētes scripturarum, qui copistæ dicuntur, irregulares fiunt, quandoquidem adiuuant & ipsi causam, ita Maiol. de Irregular. lib. 2. cap. 8. num. 5. & cap 6. num. 8 Excipio tamen & hic, ubi ex hac scriptura priuata nullum auxilium datum esset, sed aliunde mors omnino secuta esset. Et de quæstione hac itidem satis, ad alias transeamus: id quod in sequen. præstabimus.

S V M M A.

1 *Scribens literas alio dictante, quibus mandatur iudici, ut quem occidat, mutilet ve, an irregularis fiat, si mors, membri ve mutilatio sequatur.*

2 *Scribens literas alio dictante, vt quis capiatur nulla mentione vindictæ sanguinis facta, an irregularis fiat, si ex ea captione mors, membri ve mutilatio interueniat.*

§. I.

1 †Tertia quæstio est, an scribens literas, alio eas dictante, uel mandante, quibus mandatur iudici, ut quempiam occidat, mutiletve irregularis fiat, exempli gratia Princeps ei, qui sibi est à secretis, mandat, ut scribat ad iudicem aliquem suum, ut Titium morte afficiat, mutiletve. In hac quęstione breuiter concludendum est scribentem irregularem fieri. Id quod probatur primò ob id, quod auxilium affert ad homicidium illud faciendum, quod sat est ad irregularitatem subeundam. ca. sicut dignum. §. ille etiam. de homicid. & cap. si quis viduam. d. 50. cum simil. Postremò facit, quoniam clerico prohibetur, ne literas pro uindicta sanguinis scribat, ut dicitur. in cap. sententiam. uersic. Nec quisquam. ne cler. uel mona. & hoc ob id ne fiat irregularis, si mors, membrive mutilatio sequatur, ut dixit Abba. ibi. numero 11. Si ergo clerici irregulares fiunt literas huiusmodi scribendo, & laici fient cùm in hoc casu pares sint. Ab hac igitur sententia nō discedemus; atque sic in simili consuluit Nauar. in consi. 16. de hom. lib. 5. ubi secretarium quendam irregularem factum dixit, qui literas à se scriptas detulit iudici, quibus iubebatur, ut quis morte afficeretur.

2 Quarta quęstio est, † an scribens literas alio dictante

dictante, uel mandante, ut quis capiatur, nulla uindictę sanguinis mentione facta, an irregularis inquam scribēs fiat, si ex ea captione mors, membriue mutilatio sequatur. Hanc quæstionem Abba. ac DD. disputarunt in cit. cap. sententiam, & uarię sententiæ de ipsa sunt. Hosti. sensit hunc irregularem esse; ex quo enim inquit periculosum hoc scribenti esse, tacitò sentit irregularem fieri, & ita DD. qui eum sequũtur, interpretantur, ut ait Abba. in eod. ca. sententiam. num. 12. uersic. Secundò quęro. Probatur autem hac potissimum ratione, quoniã h c culpa non uacat; cum enim homines capi non consueuerint pro nihilo (ut eorum uerbis utar) cogitare debuit mortem, membriue mutilationem interuenire posse.

Petr. autem de Ancharan. non simpliciter opinionem hanc sequitur, sed sic distinguit. Aut, qui mandauit has literas scribi est iudex causarum ciuilium, & non consueuit capere pro delicto; & in hoc casu, quamuis mors, mēbrive mutilatio sequatur, ut quòd primò erat fortè condemnatus, uel de crimine fuit conuictus, irregularis hic nō erit; sentit enim in hoc casu culpa ipsum uacare, & irregularem idcirco non fieri. Aut qui mandauit scribi, iudex causarum criminalium est, uel tam ciuilium, quàm criminalium; & in hoc casu sequitur opinionem Hostien. quippe qui non culpa careat, ex quo id euenire posse cogitare debebat.

Abb. uerò sic distinguebat. Aut scribens est in culpa, quia scilicet de mandato iudicis criminalium scripsit, uel alterius iudicis, cui obtemperare non tenebatur, nec officium illud exercere, & in hoc casu, ex quo operam dat rei illicitæ, irregularis tamen fit, licet sine sua culpa prędicta sequantur iuribus ab ipso cit. Aut non est in culpa, & tunc secus.

Quid igitur concludendum? Ego has opiniones conciliandas inter se sic censeo. Aut, qui scribit has literas laicus est, & idcirco is, cui non est interdictum, ne acta iudicii scribat, & huiusmodi munus obeat; & in hoc casu distinctionem Ancharan. sequor, ut scilicet si de mandato iudicis causarum criminalium scribat, irregularis fiat (non enim culpa uacat) ex quo id euenire posse cogitare debebat, & in hoc etiam Hostien. sententia uerissima est, & secunda pars diuisionis ipsius Abbatis, & Ancharan. secunda pars diuisionis. Si uerò de mandato iudicis causarum ciuilium scribat, & ita eius, qui nec mortem inferre, nec mutilationem potest, secus; nam dat operam rei licitę ipsi, & in nulla culpa est; ob eam rem, esto mors, membrive mutilatio sequatur, ei tamen id ad scribi non debet. argumen. cap. Ioannes, & ca. fin. de homicid. & in hoc etiam uera est prima pars diuisionis Ancharan. & secunda diuisionis Abba. Aut loquimur in clerico, & in hoc casu de mandato cuiuscunque iudicis laici, uel causarum criminalium, uel ciuilium scribat, irregularis fit, si mors, membrive mutilatio sequatur; nam, si de mandato iudicis causarum criminalium scribat, id euenire posse cogitare debuit, ut diximus de laico. Prętereа rei sibi illicitæ operam dedit; non enim clericis permissum est, ut scribant pro uindicta sanguinis, ut habetur in capitu. sententiam. uersic. Nec quisquam. ne cler. uel monaci; quo casu quicquid sequitur, etiam sine sua culpa ipsi tribuitur. argum. cap. continebatur. de homicid. & ut tradit Gloss. in cap. sicut dignum. in §. fin. eod. Si uerò de mandato iudicis laici causarum ciuilium, quòd in hoc casu rei illicitę etiam operã dat. argum. cap. sicut te. ne cler. uel monac. ob eam rem id ei tribuitur, esto aliàs culpa uacet. Excipio tamen in hoc postremo casu, ubi ab eo id ipsi perciperetur, qui id posset; vt à iudice eccl. & in his duobus membris iũcta exceptione locum etiam sibi uindicat opinio Abb. qui sensit hanc differentiam inter clericos, & laicos, etsi non apertè. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo, & uerissimam existimo; iam alteram aggrediamur.

S V M M A.

1 *Legens literas Principis, quibus continebatur, ut quendam caperet, & occideret, an ob lectionem irregularis fiat.*

2 *Portans literas, quibus mandabatur, ut quis occideretur, an irregularis fiat.*

3 *Publicus scriba, qui officium causarum criminaliũ sumpsit, an irregularis fiat ob solam tantum susceptionem.*

4 *Publicus scriba an irregularis fiat, si acta criminalia scripsit, immò & ipsam sententiam, qua quis morti condemnabatur, ubi mors deinceps secuta non est, nec membri mutilatio.*

§. II.

1 †Quinta quæstio est, si literę cuipiam iudici redditæ sint, quibus per principem significabatur, ut homicidam quempiam, qui in tali hospitio moratur, capiat, & morte afficiat, iudex uerò eas literas clerico suo, siue Capellano legendas tribuat, an clericus irregularis fiat, si lectis literis, homicidam capiendũ, & morte afficiendum curet. In hac quæstione, quam disputarunt Abba. ac DD. in cap. sententiam. ne cler. vel monac. duæ sentētię sunt; quarum altera fuit Ioan. Andr. & Host. qui existimarunt hunc irregularem esse. Probatur autẽ horum sententia primò hac ratione, quoniam per lectionem hanc homicidium secutum est, ergo irregularis est factus hic lector. argum. c. fin. de homicid. lib. 6. Hęc ratio mihi non satisfacit; nam homicidium non est secutum ob lectionem, sed ob iussum scribentis, quare ipsi legenti tribuendum non est. Secundò inquiunt, & opem ad mortem legentem pręstitisse, & idcirco irregularitatis notam non effugere. cap. sicut dignum. §. illi etiam. de homicid. Hæc ratio etiam nihil facit; nam dabat operam rei licitæ

citę,& ignorabat probabiliter, quid his litteris contineretur, ergo irregularis non efficitur. argum. c. Ioannes,& c. fin. eod. Postremò refert Clementem Quartum sic respondisse. Hæc auctoritas etiam non me mouet; nam aut respondit legem sanciendo, p modùve leg. s ius antiquum declarando, aut oppinando; de primo non constat, ergo de secundo accipi debet; at quod Romanus Pont. opinando inquit, vt qui uis doctor pro lege non habetur, vt apud Inn. in sexcentis locis id animaduertere licet, ergo hac auctoritate opinin hæc non nititur.

Quare cōtrariam opinionem amplexata est Additio ad Abb. in cit. c. sententiam. n. 14. in litera B. vt scilicet hic irregularis non fit. Probaturque hac potissimum ratione, quoniam, qui hominem casu occidit, irregularis non fit, vt dixit Bar. in l. illicitas. §. si enti. ff. de off. præsid. & Zab. in Clem. vnic. de homicid. q. 12. ergo ex quo hic casu homo interfectus est, irregularis existimari non debet; Hæc ratio taceri potest, modò rectè accipiatur; nam hic clericus literas legens rei licitæ operam dat; non. n. id prohibitum est, ergo quamuis mors deinceps sequatur, irregularis non subit. arg. cit. c. Ioannes,& c. fin. de homicid.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut hic lector sciebat, quid illis litteris continebatur? & in hoc casu irregularem ipsum fieri censeo, cum ipsi prohibitū sit legere literas sanguinis vindictam continē tes, ut habetur in cit. c. sententiam; sine dubitatione enim opē fert huic homicidio. Aut ignorabat, quid ipsæ literæ continerent; & in hoc casu irregularitatis notam ipsum euadere cēseo, nam dat operam rei ipsi quoque licitę, ignorat ipsum factum, prouidere etiam nō potest, quo casu, esto homicidium sequatur, irregularitatē tamen effugit. arg. cit. c. Ioānes,& c. fin. Nec facit si dicatur, debet desinere à lectione; nā uix hoc fieri potest, præsertim quod & dando iudici literas dicendum esset auxilium ad homicidium etiam ferre; & quę diximus de clerico, ea dē sentimus & de laico. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo, quæ conclusio & benignior, & uerior mihi uidetur; culpā enim punit, innocentiam uero à pœna immunem reddit.

Ex solutione huius quæstionis † soluitur & illa quæstio, an qui has literas detulit, irregularis ipse factus sit; nam, si non ignorabat, quid ipsis contineretur, planè irregularitatem non effugit; opem enim fert, & auxiliū homicidio, quo casu quis irregularis efficitur. c. si quis uiduam d. 50. & cit. c. sicut dignum. §. illi etiam. de homicid. Si uerò id ignorabat, ex quo rei licitæ operam dabat, irregularis nō efficitur. cit. c. Ioannes,& c. fin. de homici. Et quæ diximus de literis latis ad iudicē in casu licito, & in iudiciis, eadem sentimus, & de legentibus literas, & deferentibus extra iudicium, & in casu etiam illicito; nam deferens irregularis nō fit probabiliter id ignorans, nec etiam legēs, modò & ipse id prius non nouerit. Et de quæstione hac satis.

3 Sexta quæstio est. † an irregularis fiat publicus scriba, qui officium hoc sumpsit, scilicet cā rum criminalium per ipsam tantùm susceptionem, esto adhuc nullum actū gesserit, ac scripserit. Maiol. de irregularitate, lib. 2. ca. 6. nu. 4. irregularem hunc fieri sensit. Et hoc ob eam rationem, quoniā curię se dedir, & obligauit. Hæc ratio mihi non satisfacit; nam quæstio proposita est, an ob susceptionem huius officii irregularitate hac afficiatur, de qua agimus, quę cōtrahitur ob defectum perfectæ lenitatis, sed quia curiæ obligatus est, ratio hæc ad rem hāc non facit.

Quare contrariam sentētiam sequor, ut specie hac irregularitatis non afficiatur. Primò, quoniam, qui scribit literas pro uindicta sanguinis, irregularis non fit, vbi mors, membriue mutilatio non sequitur, ut dixit Abb. in c. sententiam. num. 11. uers. Venio nunc. sola enim scriptura, ut dixit Ioan. Andr. in nullo casu constituit irregularem scribentem, ergo multo minus, qui officium tantùm sumpsit. Postremò, quoniam conatus interficere aliquem irregularis non efficitur, si mors nō sequatur, aut mē bri mutilatio, ergo neque hic, atque sic sensit Diaz. in Pract. Crim. canon. cap. 58. nu. 4. uers. Quod ego adhuc subintellig. rem. nam ibi ait clericatum, & beneficium non perdere clericū ob susceptionem officii tabellionatus, antequā ceperit uti eo officio in criminalibus. Si ergo non amittit clericatum, ergo non efficitur irregularis; de charactere enim non est hoc dubiū; nam uel irregularis quis fiat, ipse remanet. Cōcludo igitur cùm his rationibus; tùm aliis red ditis à me supra Ca. 5. q. 6. de iudice, per susceptionem officii tabellionatus tantùm irregularitate huius speciei hunc non affici, quamuis alia afficiatur, quod scilicet obligatus est curiæ ob susceptionem officii.

4 Ex his remanet ēt soluta postrema quæstio. † an irregularis fiat publicus scriba, uel alius scriptor, qui acta, & sententiam scripsit in causa criminali, sed tamen mors, mutilatioue membri non est secuta; nam concludendum est irregularem ipsum non fieri, nisi prædicta sequantur ob ea, quæ diximus supra cap. 3. q. 5. Et de Tabellione satis, ad aduocatum transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio volūtario, mutilationeve huiusmodi auctoritate publica factis, respectu habito ad aduocatū, & consiliarium. Cap. IX.

S V M M A.

1 *Aduocatus actoris, & accusatoris irregularis fit, si ob*

E

si ob suam operam reus mortem, membri ve muti lationem patiatur: quæ regula, quousque pateat, declaratur.

2 *Aduocatus actoris, seu accusatoris irregularis fit, etiam si protestetur se ad uindictam sanguinis nõ aduocare.*

3 *Informans iudicem de processu criminali irregularis fit.*

DE Irregularitate aduocati cum hic agendum nobis sit, quò materiam hanc dilucidiorem habeamus priùs de aduocato accusatoris, dein-
1 ceps de aduocato rei agamus. † Aduocatus igit actoris, seu accusatoris in cã criminali irregularis fit, si mors rei, eiusdẽve membri mutilatio sequatur. Nam primò id dixit Gl. in c. 1. in uerb. Ad sacerdotium. d. 51. & sequitur Inn. in ca. ad audientiam. num. 7. uersi. facto fecit. de homicid. & in cap. sententiam in principio, ibi. Itẽ, nec aduocatus, & Abba. ibid. num. 15. ne clet. uel monac. Idem Abba. in c. 1. num. 4. in fine. de postulan. & Specul. in Titu. De Irregularitate. num. 9. uers. Item litigiosus, & Archiep. Flo. in Tract. de Irregularitate in cap. incip. Homicidium uerbo, & Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 2. uersi. 1. & Diaz. in Pract. crimin. canon. numer. 19. cap. 98. & Couar. in Clem. unic. 2. p. §. 5. num. 5. uersi. Duodecimò. de homi. communis denique DD. sententia hæc est, ut testatur Couarr. ibidem. Postremò probatur id etiam ratione; nam aduocatus auxilium præbet, ut reus puniatur, ut mors, membrive mutilatio inferatur, ut per se patet; at hic irregularis est, ut habetur in cap. sicut dignum. §. illi etiam. de homicid. Merito igitur irregularis aduocatus efficitur, si mors, membrive mutilatio sequatur.

Hæcque regula, seu sententia locum habet, etiã si iustè, seu in causa iusta patrocinetur: nã & iudex irregularis fit, esto iustè sententiam ferat, ac mereatur, ut antea suo loco ꝓbauimus,
2 Item locũ habet † esto protestetur se ad uindictam sanguinis non aduocare; nam ita dixit Ioan. de Imol. quem refert, ac communiter recept. testatur Couar. in Clem. unic. de homici. 2. p. §. 5. uers. Duodecimò. & Diaz. in Prac. crimi. canon. ca. 98. nume. 19. Idque iure meritò, protestatio enim solùm operatur, ubi quis in causa propria protestatur, ut habetur in c. 2. de homicid. lib. 6. & supra probauimus in cap. De accusatore, ergo aduocato in causa aliena non proderit.

Excipitur tamen primò, ubi in causa sua aduocaret ob rationem proximè allatam.

Secundò excipitur, ubi neque mors, neque mutilatio secuta est; tum quòd DD. allegati antea id omnes dicunt; tum quòd hæc irregularitas non nascitur, ubi mors, membrive mutilatio non interuenit.

Postremò excipitur, ubi in causa ciuili aduocatus esset, uel in causa criminali, sed tali, quæ mortem nõ meretur, vel si mortem mereatur, coram iudice ecclesiastico agitur; in his enim casibus, ob rationes, quas supra de accusatore attulimus, irregularis quis nõ efficitur, esto ex ipsis deformationibus altera sequatur. Sine du-
3 bio † autem irregularis erit, qui iudicẽ edocet, & informat de causa, & processu, uel summum facit processus ad faciliorem iudicis instructionem, uel elicit dubia pro fisco, uel exceptiones & nullitates pro eodem, vt asseruit Maiol. de Irregular. lib. 2. cap. 6. num 8. Et de aduocato accusatoris hactenus; iam de aduocato rei agamus; an & ipse irregularis fiat; id quod in sequenti præstabimus.

S V M M A.

1 *Aduocatus rei an irregularis fiat, si accusator morte, membriue mutilatione afficiatur.*

2 *Aduocatus rei irregularis fit, si petat accusatorem puniri pœna sanguinis, & pœna sequatur.*

3 *Aduocatus rei irregularis fit, si per dolum, & iniustè defendit reum, & idcirco pœna sanguinis accusator afficiatur.*

4 *Aduocatus rei irregularis efficitur, si ob eius imperitiam, culpam, negligentiam, dolumve reus morte, membriue mutilatione afficiatur.*

§. I.

1 §. † De aduocato *rei* agendum nobis ꝓposuimus, an irregularis fiat, si contingat accusatum ob aduocationem, morte, membrive mutilatione affici. Quę quidem quæstio sicut pluribus in locis à DD. pertractatur, scilicet à Gl. in c. 1. d. 51. & in c. 1. de postul. & in c. sententiam ne cler. uel monach. & à Couar. in Clem. unic. de homicid. 2. p. §. fin. nume. 5. *ita* etiam uariæ DD. sententiæ sunt. Nam primò Io. And. existimauit clericum, si ex officio aduocationis accusator, qui se ad pęnam talionis obligarat, sanguinis pœna afficeretur, irregularem fieri. Hanc opinionem tutiorem dixit Gl. in cit. c. 1. in uerb. Ad sacerdotium. d. 51. cũ eadem DD. communiter transire testatur Abba. in eod. c. sententiam. nu. 15. uers. Quintò quæro: eamq. ipse Abb. sequi uidetur quoad clericũ, in cit. c. 1. de postul. Et hoc ob eam rationẽ, quoniam contingere potest propter imperitiã aduocati reum succumbere, uel propter astutiam, ac malitiam absolui, & accusatorem ad pœnam talionis condemnari, quamobrem suadet, ut clericus omnino se abstineat, & si non uult se abstinere, ut protestetur sæpe coram iudice se non intendere ad uindictam, uel pœnã talionis, sed solùm ad defensionem rei, & ut curet, quò pęna sanguinis in pœnam carceris, uel exilii mutetur, ut refert Abb. in eod. c. 1. de postula. numer. 5. Hæc tamen ratio, sicut etiam consilium non mihi omnino probatur; nã quę

stio

ſtio diſputatur, ubi aduocatus rei iuſtè ipſum defendit, & calumnia non utitur, nec malitia in accuſatorem; non autem, ubi iniuſtè reum defendit, accuſatoréve oppugnat; in his enim caſibus ſine dubitatione irregularis fit ob ſuã culpam, ex quo illicitæ rei operam dat. iuxta capitu. tua. de homicid. Nunc etiam conſilium mihi probatur, quoad proteſtationem, quandoquidem proteſtatio non prodeſt, niſi ubi rem tuam quis agit, non autem alterius, ut habetur in capitu. penu. de homicid. lib. 6. & nos antea in Cap. de accuſatore id probauimus. Hinc eſto, concludat demum, ut clericus ſe abſtineat, antea tamen irregularem hunc non effici dixit, ſi aduocatus omnino culpa uacaret.

Quare altera fuit opinio quorundam, ut ſen ſit Gloſſ. in citat. capitul. 1. diſt. 51. & Abba. in eod. capitu. ſententiam. num. 15. qui exiſtimarunt aduocatum rei etiam clericum irregularem non fieri. Et hoc ob eam rationem, quoniam Eccleſia reos etiam defendit. capi. reos. 23. q. 5. Reos ſanguinis, dicitur enim ibi, defendat Eccleſia, id eſt clerici; ergo clerici poſſunt reos defendere, & aduocati reorum eſſe. Ad hoc tamen Gloſſ. in eod. cap. 1. reſpondet eum canonem accipi debere, quando Eccleſia intercedit, ut ſcilicet id liceat, non autem aliàs: intercedere autem intelligit, ubi præcibus, & commendatione utitur, ſicut facit, ubi reus ad Eccleſiam confugit. Hæc tamen reſponſio mihi non ſatisfacit, quandoquidem canon ille ſimpliciter inquit, ut Eccleſia reos defendat.

Tertia fuit opinio diſtinguentium, & primò Abba. in citat. capitul. ſententiam, qui ſic diſtinguebat. Aut aduocatus rei clericus eſt, & in hoc caſu, ex quo rei ſibi illicitæ operam dat (non enim clericis permiſſum eſt criminales cauſas agere, ut traditur in capitu. 1. de poſtulat.) irregularis fit, eſto ipſe non intendat accuſatum lædere, & eius mors, membrive mutilatio per accidens ſequatur; nam, ubi quis illicitæ rei operam dat, quicquid inde ſequitur, ipſi tribuitur, eſto omnem diligentiam adhibuerit, ut habetur in capitu. tua nos. de homicid. & tradidit Gloſſ. communiter recepe. in capitu. ſicut dignum. §. fin. de homicid. Aut aduocatus laicus eſt, uel clericus in minoribus ordinibus conſtitutus, & tunc contrariam opinionem de rigore iuris veriorem cenſet, ut aduocatus hic irregularis non fiat; & hoc ob eam rationem, quoniam, quę propter bonum finem fiunt, culpæ loco tribui nobis non debent, ſi quid mali accidat, ut habetur in capitul. de occidendis. 23. quæſtio. 3. Hæc poſterior ratio quoniam & in clericis in maioribus ordinibus conſtitutis locum habet; & prior eſt contra cit. c. reos, ob eam rem diuiſio hęc firma non redditur.

Vnde Couar. in citat. Clement. unic. 2. par. §. fin. num. 5. ſic diſtinguebat. Aut aduocatus petiit calumniam accuſatoris puniri, & in hoc caſu irregularis efficitur uel clericus, uel laicus ſit, eſto etiam fuerit proteſtatus; nam fuit cauſa, ut uindicta ſanguinis fieret, ex quo ad hoc egit. Aut id non petiit, ſed ſolùm intendit reum defendere, & in hoc caſu, uel clericus ad uocatus ſit, irregularem non fore exiſtimauit; & hoc ob hanc rationem, quoniam defenſio ac cuſati per ſe non tendit ad mortem accuſatoris, nec ad eam ordinatur, ſed ad tutelam innocentię ipſius accuſati: damnatur autem ipſe accuſator ob ſuam calumniam.

Quid igitur concludendum? Quò quæſtio-
2 nem hanc abſolutam habeamus. Præmitto † priùs omnes fateri aduocatum rei irregularẽ fieri, ſi petierit puniri accuſatorem pœna ſanguinis; hoc enim apertè id dixit Couarr. hoc etiam Ioann. Andr. ut colligitur ex conſilio dato; item quoque Abba. & communiter DD. Idque meritò, quippe, quia fuit cauſa, ut pœna ſanguinis inuereretur.

3 Secundò † præmitto aduocatum rei irregularem etiam eſſe, & omnes hoc fateri, ſi contra iuſtitiam reum defendat, & accuſator ob id pœna ſanguinis ſit damnatus; nam, ex quo rei illicitæ operam dedit, eſto accuſatoris uindictam non intenderet, tamen quicquid ſequitur, ipſi tribuitur per cap. tua. de homicid. atque ſic dixit Hoſtien. in cit. ca. ſententiam. qui clericum quendam ob iniuſtam fratris defenſionem irregularem factum dixit, propterea quod accuſator deinceps fuit morte affectus, & ſequitur eum, ac refert Diaz. in Practi. crimin. canon. capit. 98. num. 20. & idem ſenſit Couar. & Abba. ut ex eorum dictis conſtat.

4 Præmitto etiam id, † quod omnes fatentur, ſicut etiam Hoſtien. in capitu. 1. de poſtula. & Diaz. eodem. irregularem aduocatum rei fieri, ſi ob eius imperitiam, culpam, uel negligentiam reus morte, membrive mutilatione afficiatur; quippe, quia eius culpa mors interuenit, quo caſu quis irregularis efficitur. argument. capitu. fin. de homicid. libr. 6. nam & medicus ob eaſdem rationes irregularis efficitur, ſi ægrotus moriatur, vt tradit Innocent. in citat. capitu. tua. & ſequuntur DD. communiter, ut ait Nauar. in Man. capitu. 27. num. 228. & Specular. in Titu. de irregular. nume. 11. etenim, qui rei licitæ operam dat, diligẽtiamque debitam non adhibet, irregularis efficitur, ſi mors, membrive mutilatio ſequatur. argumẽ. à contrario ſenſu. ca. Ioannes, & cap. fin. de homicid. & tradidit Gloſſ. in ca. ſicut dignum. § fin. eod.

His præmiſſis, quæ ab omnibus communniter approbantur, quoad principalem quæſtionem in reliquis breuiter concludo aduocatũ rei, uel clericus, uel laicus ſit, irregularem non fieri, eſto accuſatoris mors, membrive mutilatio ſequatur, modò non petat accuſatorem puniri nec iniuſtè reum defendat. Id quod probatur primò, quoniam hoc ipſe non intẽdit, vt in facto proponitur, ſed ſolùm intendit reum

E 2 defendere;

defendere, item rei illicitæ operam non dat, ergo irregularis non efficitur, quamuis mors, membriuè mutilatio sequatur, arg. cit. c. Ioannes, & c. fin. de homicid. etenim in vnaquaque dispositione id inspicitur, quod in primis agitur, non aũt, quod per accidens cõtingit. arg. l. 1. ff. de auct. tutor. & l. si quis nec causam, & ibi not. ff. si cert. pet. & c. cùm volũtate. de sent. excom. Postremo non sua culpa id contigit, sed calumnia ipsius accusatoris, ergo alterius culpa ipsi tribui non debet, & idcirco irregularis fieri; pęna. n. peccantem egredi non debet. l. sãcimus. C. de pęn. & c. 2. de const. & c. 2. de iis, q̃ fiunt à maior. part. capi. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo, & conclusionem hanc vti verissimam amplector. Verum quid, si quis extra iudicium consulatur, qua pœna afficiendus sit reus, an irregularis consiliarius fiet, si pœnam mortis inferẽdam cõsulat? Hãc quæstionem in sequenti absoluemus, si huc illud addiderimus, quæ de aduocatis tam rei, quã accusatoris diximus, in appellatione etiã locum habere, & ad aduocatum fischalem etiã pertinere.

S V M M A.

1 *Consultus aliquis qua pęna fur, homicidaue afficiendus sit, an irregularis efficiatur, si responderit morte afficiendos esse, & iudex eius consilium secutus, morte ipsos afficiat.*

2 *Consulens, vt lege, statutoue caueatur, vt pro tali delicto mors, membriuè mutilatio inferatur, irregularis non fit, si aliquis iudex deinceps secũdum illud statutum, vel legem quem puniat.*

3 *Arma, & instrumenta militaria fabricantes irregulares non sunt, quamuis contingat deinceps ipsis quem occidi, vel mutilari.*

4 *Libros, tractatusque componentes de pęnis delictorum, in quibus etiam ponunt pro multis delictis mortem, mutilationemuè inferri, irregulares nõ fiunt, si iudex horum sententiam secutus aliquem morte afficiat, aut mutilet.*

5 *Magistri publicè in scholis legentes, vel priuatim docendo pœnam mortis, mutilationisve pro hoc, illove delicto inferri, irregulares non fiunt, si contingat eorum discipulos iudices factos eorum sententiam secutos aliquem occidere, vel mutilare.*

6 *Consultus generatim, qua pœna fur, homicidave puniendus sit, irregularis non fit, si morte afficiendos asserat, modo tunc casus talis non pendeat, e- sto deinceps eueniente casu iudex eius sententiam secutus mortis pœnam inferat:*

7 *Consultus à iudice, qua pœna fur, quem in carceribus tunc habet, afficiendus sit, irregularis non efficitur, si pœna mortis afficiendum respondeat, si iudex id quæsiuit, non, quia id ipse ignoraret, sed quia volebat periculum facere, an consultus id sciret, & ipse iam deliberauerat eum morte afficere.*

8 *Assessor iudicis criminalis irregularis fit, si consulit iudici quem morte afficiendum, & ob id mors infertur.*

§. II.

1 §. †Quæstio nobis proposita hæc est explicanda, an, qui consulit quempiam de iure ob delictũ aliquod morte, mutilationeve afficiendũ esse, irregularis fiat, si iudex cõsiliũ huius secutus, mortem, mutilationemve inferat; exempli gratia iudex captum homicidam, uel furem habet, consulit quempiam quid de illo facere habeat, consultus uerò respondet, morte, mutilationeve afficiendum esse, quod consilium secutus iudex, laqueo furem, homicidamve suspendit. Quæstio igitur est, an consiliarius irregularis factus sit.

Rayn. quem refert Mar. Socin. Sen. in ca. ad audientiam. q. 82. nume. 322. de homicid. inquit hunc irregularem esse, quoniam consultus fuit de casu, qui tunc agebatur, quamobrem tunc fit quis irregularis per consilium. argument. c. ex literis. de excess. prælat. ibi enim quidam Episcopus consultus, quid faciendum esset de fure, quoniam tacitò consuluerat non esse tolerandum, dixerat enim malum esse, si fur ille euaderet, unde fuit laqueo suspensus, irregularis factus est, & indignus altaris ministerio iudicatus, ergo multo magis in casu nostro id dicendum est consiliarium irregularem factum esse, ex quo apertè furem dignum morte iudicauit.

Contrariam opinionem tamen sequitur Gloss. in citat. ca. ex literis. in uerb. Consuluit; nam inquit clericum posse dare consilium in genere dicendo fures sic puniendi sunt, id est de iure, seu quid sit in iure respondere, non autem præcipere, uel consulere, ut vindicta sanguinis fiat; ita Gloss. hic, iunct. Gloss. in ca. fin. in uerb. Vt qui. d. 3. & ad hoc citat cap. delatori. 5. q. 6. ubi Adrianus Pont. ponens pœnam, qua delator afficiendus sit, inquit, caput amputandum ei, si conuictus sit. Ecce hic de iure respondet Romanus Pont. & mortem inferendam inquit delatori. Clericus ergo & de iure respondere poterit. Hæc tamen ratio nihil facit; tum quòd Romanus Pont. est, qui hoc ibi sancit, & idcirco irregularitatis notam non subit; ex quo enim irregularitas à iure positiuo est, ei iuri ipse non subiicitur. capit. proposuit. de concess. præbend. at quæstio nostra est de inferiori, qui iuri subiectus est. cap. 1. & ca. fin. de constitu. ergo nihil ad rem nostram. Tũ quòd ibi agitur de legislatore pœnam constituente pro delicto, quod sine irregularitatis periculo fieri potest, ut uidebimus; at in casu nostro tractatur de consilio dando in casu, qui tunc pendet.

Quare tertia fuit opinio distinguentium; nã Host. & Archid. quos refert Abba. in cit. c. ex literis, & Ioann. Andr. quem refert Mar. Socin. Sen. ac sequitur in eod. c. ad audientiam. q. 82. nu. 322. sic distinguũt. Aut crimen in præsenti

non imminet puniendum, quia scilicet iudex non habet in manibus furem, uel homicidam, quem puniat; & in hoc casu si quis consulatur, qua pœna fur, homicida ve puniatur, sine irregularitatis periculo respondere potest morte, membrive mutilatione afficiendos esse. Aut imminet tunc causa, quia iudex in carceribus furem, homicidam ve habet, & in hoc casu si iudex consulat quempiam, qua pœna puniendi sint, uel generatim consultus respondeat fures, vel homicidas morte afficiendos esse, uel speciatim in carceribus inclusos hac pœna puniendos, irregularis efficitur, si iudex eius consilio ductus mortem, mutilationem ve ipsis inferat, secus autem si aliàs facturus esset ipse iudex, ita DD. allegati concludunt, & Abba. in c. clericis. num. 9. ne cler. uel monac. & in cap. 1. in fine, de furt. & communiter diuisionē hanc receptam testatur Addit. Specular. in Titu. de Irregular. num. 4 t. uersic. Quid si iudex in litera D.

Quid igitur concludendum? Quò materiā hanc cognitam omnino habeamus pro certo, pono prius casus quosdam, in quibus quis irregularis non efficitur ob consilium in re nostra.

2 Pro certo igitur habebimus † qui statutum, legemve fert, & eo statuto, uel lege pœnā mortis, uel mutilationis pro aliquo delicto proponit, irregularem hunc non fieri, esto contingat per iudices deinde ui eius statuti, nel legis mortem, mutilationemve inferri. Nam primò id habetur in citat. capi. delatori. 5. q. 6. ubi Adrianus Papa mortis pœnam delatori proponit, & tamen nemo ipsum irregularem fieri dicet. Præterea id asseruit Addit. ad Abb. in eod. c. ex literis. in litera B. de excess. præl. & Quint. Mandos. De signat. grat. in Tit. Absolutiones, & rehabilitationes ab homicidio. uersi. An autem clerici, & Archid. quem refert, ac sequitur Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 7. vers. Nonum, & Addit. ad Specul. ibidem, quę Bald. idem asserentem ait, & Archiep. Flo. de irregularitate. cap. incip. uerbo autem contrahitur. in fine, & Mat. Socin. Sen. in ca. ad audientiam. numero 160. uersi. Quinquagesimoquintò. de homici. Postremò id probatur etiam ratione; nam nullo iure cautum est, ut quis irregularis fiat ferē do legem, uel statutum prędictas pœnas inferētes, ergo nec nos id dicere debemus, ex quo irregularis is tantum est, qui in iure pro tali habetur. ca. is, qui. de sent. excomm. lib. 6. Addo, ut quis irregularis fiat, speciatim in mortē alicuius intendere eum oportere. argum. citat. capi tu. ex literis. Id quod in casu nostro non est, atque sic ait Syl. ibidem. & Archiepi. Flor.

3 † Alioquin, si contrarium diceremus, omnes arma fabricantes, eaque uendentes, irregulares fierent, quoniam contingere potest ipsis quem occidi, uel mutilari, quod absurdum est, & idcirco non dicendum. l. nam absurdum. ff. de bon. libert. In hoc igitur casu secunda opinio locum habere potest.

4 Quare † nec tractatus, ac libros facientes
5 de pœnis delictorum, nec etiam † Doctores publicè in scholis hæc explicantes, irregulares fiunt, propterea quòd & de pœna mortis, ac mutilationis tractant, ac docent, & pro quibus delictis inferendæ sint, explicant; si contingat discipulos iudices factos, prędictorumque opinionem secutos, mortem, membrive mutilationem inferre ob eorum scripta, ac dicta. Idque iure meritò, quandoquidem nec opem, nec auxilium ferunt ad mortem cuipiam inferendam, ex quo tunc casus ille nondum occurrerat.

6 Item † pro certo pono irregularem eum non fieri, qui generatim interrogatus in iudicio, uel extra, qua pœna delictum quodpiam afficiatur, si morte, aut mutilatione mulctandum respondet, modò delictum illud in iudicium tunc deductum non sit, esto deinceps iudex, ubi casus occurrit, consulentis auctoritatem secutus, mortem, membrive mutilationē intulerit ob rationes in antecedenti conclusione allatas, & ita DD. concludunt in tertia opinione allegati, & in hoc casu, & est communis opinio, ut testatur Addit. ad Specula. ibidem. uel errauerit in apicibus iuris, uel ex crassa ignorantia; uel pro consulto habeatur, uel non, quicquid Speculat. uoluerit in eod. nume. 41. nam nulla ratione nititur.

7 Tertiò † irregularis etiam non fit, si iudex qui homicidam in manibus habet, & iam deliberauit cum morte afficere, sed ut periculum faciat, an Doctor aliquis id norit, interrogat, qua pœna homicida afficiendus sit; nam, si doctor ille mortis pœna afficiendum respondeat, & iudex mortem deinceps inferat, irregularis tamen non efficitur consiliarius, ex quo iudex eius consilio id non fecit, sed suo consilio, atque sic dixit Abba. in eodem capitu. ex literis in fine; nam inquit, ubi ex consilii responsione homicidium non sequitur, irregularem non esse, ex quo iudex sine eo consilio iam statuerat reum morte afficere; idem Syl. in uerb. Homicidium. 3. quæstio. 5. uersicul. Quartò. Hoc idem multo magis dicendum est, ubi non à iudice interrogatus, sed ab alio eadem ratione; id quod sensit Abba. ibid.

His propositis, & communiter ab omnibus receptis, quoad quæstionem propositam breuiter concludimus irregularem eum esse, qui ubi casus pendet, quoniam scilicet in carceribus est homicida, uel fur, à iudice interrogatus, qua pœna afficiendi sunt, morte afficiendos respondet, & iudex eo consilio ductus eam pœnam infert, quam non intulisset, nisi consilium illud habuisset; in hoc enim casu irregularis consiliarius fit, ex quo eius consilio mors est secuta. capitu. sicut dignum. §. fin. de homicid. & ita DD. allegati communiter sentiunt, & hic prior opinio locum habet.

Et hæc cõclusio locum habet, etiam si iudex in animo habeat mortem eam inferre, sed tamen dubius erat, & dubitatio per id consilium datum sublata est; in hoc enim casu consiliarius etiam irregularis efficitur, quoniam adiuit iudicem, ex quo dubitationem ei ammouit, & qui auxilium affert ad homicidium, irregularis est. cita. cap. sicut dignum. §. illi etiam.

8 Quæ diximus de consiliario†, eadem sentimus & de assessore iudicis criminalis, si consilium præstitit in causam sanguinis; nam sic inquit Gloss. in cap. si quis viduam. di. 50. & Speculator in Tit. de irregular. num. 9. uersic. Item litigiosus; Assessores autem sunt, qui assistunt iudici, uel ut uicarii, ut ait Iaso. in Rubr. de assessor. qui causas cognoscunt, & consulunt iudici quid faciendum, non autem expediunt, quoniam iurisdictionem non habẽt, ego existimo esse eos, qui dicuntur auditores. Sed de aduocato hactenus, ad procuratorem transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilatione-ve huiusmodi auctoritate publica factis, respectu habito ad procuratorem. Cap. X.

S V M M A.

1 *Procurator accusatoris irregularis fit, si ob suam operam mors, membrive mutilatio sequatur.*

2 *Procurator, seu Syndicus vniuersitatis si eius nomine quempiam accusat, an singuli de vniuersitate irregulares sint.*

3 *Procurator an possit interuenire pro accusato.*

4 *Vniuersitas an possit fieri irregularis.*

5 *Vniuersitatis singuli an irregulares fiant, si per syndicum quempiam accusent, & mors sequatur, ubi vniuersitas protestata est se ad vindictam sanguinis non accusare.*

6 *Vniuersitatis singuli, seu omnes an irregulares fiant, ubi protestatio ab vniuersitate facta non est.*

7 *Dubitatione existente, an aliquis de vniuersitate irregularis sit, quid dicendum.*

8 *Procurator fiscalis irregularis fit, vbi ob eius factum mors interuenit.*

ROCVRATOR quoq.
1 accusatoris† irregularis efficitur, si mors, membrive mutilatio sequatur; nam ita inquiũt Speculator in Tit. de Irregularitate. num. 9. uers. Item litigiosus, & Mar. Soc. Sen. in cap. ad audientiam. num. 139. uersicu. Vtrum omnis. de hom. Idque iure meritò, nã ipse operam præstat ad sanguinis vindictam, quo casu irregularis quis efficitur. capitu. sicut dignum. §. illi etiam. de homicid. Non solùm igitur qui eum constituit, sed etiam ipsemet procurator constitutus irregularitatis notam subiit, ubi mors, membrive mutilatio interuenit. Id quod locum habet, esto protestetur iux. capit. 2. de homicid. libr. 6. ut enim in capite de accusatore supra diximus, protestatio prodest, ubi rem suam quis agit, seu ad suum interesse, & non aliàs.

2 Verùm† quid si procurator uniuersitatis, id est Syndicus vniuersitatis nomine accuset, & mors sequatur, an irregulares fient omnes de uniuersitate? Hanc quęstionem disputauit Socin. eod. num. 299. quæst. 76. In qua quæstione Ioan. Andr. in cap. dilectus. 2. de Simon. quem refert Socin. eod. num. 300. sic distinguit. Aut uniuersitas protestata est, iux. citat. ca. 2. de homicid. & in hoc casu neminem de irregularitate irregularem fieri sentit. Aut non est protestata, & in hoc casu omnes irregulares esse inquit. Hãc opinionem quoad primam partem, ut nemo irregularis fiat, vbi uniuersitas protestata est, sequitur etiam Socin. ibid. Si verò nõ est protestata, tunc secundum membrum diuisionis Ioan. Andr. non simpliciter illud sequitur, sed cum hac distinctione, ut irregulares omnes sint, qui discerni possint suffragium dedisse in procuratoris constitutione. Si verò discerni non possint, tunc uel eorum conscientiæ id remittendum inquit, uel omnes ob dubitationem irregulares existimandos sentit. argu. citat. cap. ad audientiam. Hæc opinio omnino mihi non satisfacit. Non quoad primum mẽbrum; quandoquidem ea protestatio, ut dixi, solùm prodest, ubi suum interesse prosequitur. Non etiam quoad secundum membrum; nam modò consensum præstiterint ad constituendum Syndicum, esto quinam hi sint, ignoretur, quod tamen lex certa est. argum. §. conditiones. in Instit. de uerb. oblig. ob eam rem irregulares semper fiunt.

Quid igitur concludendum? Ego, ut absolutam rei huius cognitionem habeamus, hęc cõtemplanda mihi proposui. Primùm, an procurator possit interuenire ꝓ accusatore. Alterũ, an vniuersitas possit fieri irregularis. Tertium, an si vniuersitas accusat per Syndicum, singuli ex ea sint irregulares. Quartum, ubi non protestatur, an omnes de uniuersitate irregulares sint, uel solùm, qui consensum præstiterunt ad accusandum, seu Syndicum constituerunt. Postremùm, vbi non apparet quinam consensum præstiterint ad Syndicum constituendum, qui irregulares sint. Hæ igitur quæstiones omnes dissoluendæ nobis sunt.

3 Prima igitur quæstio est, †an procurator pro accusatore interuenire possit. In qua quæstione breuiter concludimus communi quidem iure procuratorem pro accusatore interuenire non posse, ita magis communiter id receptum esse testatur Clar. in Pract. crimi. lib. 5. §. fin. q. 32. Id quod ob eam rem sancitum est, quoniã si contingeret contrariam sententiam reporta-

te, ex

re,ex quo absens est,talionis pęnam euaderet, quæ in eum ferenda esset, & sic iudicia ludibrio essent. Ob hanc igitur rem per procurato rem accusationem proponi ius noluit. Multo minus etiam pro reo interuenire potest ob eã dem rationem,& per le. penul.§.ad crimen,& ibi not.ff.de publ.iudi.nisi esset captus, ut asserit Clar.ibid.& in uersicul. Item quæro quid si reus sit pręsens. Communi autem praxi receptum est,ex quo pœna talionis non est in usu, vt pro accusatore ,pcurator admittatur,de qua Ptaxi testatur Clar.ibid. uersicu. Quęro nunquid ea. Pro certo igitur habebimus procuratorem pro accusatore interuenire in iudicio posse,& idcirco Syndicum pro vniuersitate, at que sic affirmat Clar.q.14.uersic. Item quæro, nunquid possit quis nomine alieno. Et de hac quæstione satis.

4 Secunda quæstio est,† an uniuersitas irregularis fieri possit. In qua quęstione breuiter concludo uniuersitatem irregularem fieri non posse. Primò,quoniam,ut quis irregularis fiat, necessariò requiritur, ut homo sit: item & ut vit,vt infra suo loco videbimus; at vniuersitas non est homo uerus, & multominus vir, sed corpus fictum,& persona ficta, vt tradit Barto. communiter recept.in le.aut facta.§. nonnunquam.numer. 3.prope finem.ff.de pœn. & Abba.in cap.dilectus.2.num. 11.uersi. Ad primũ. de Simon.& Mar.Socin.Sen.in cap.ad audientiam.num. 301. de homicid. ergo irregularis vniuersitas fieri nequit. Postremò per irregularitatem inhabilis quis redditur ad ordines susscipiendos,& ad susceptos exercendos, & sic reddit ipsa inhabilem ad ordines, qui antea habilis erat;ergo hac quoque ratione vniuersitas irregularis esse non potest,nam antea habilis non est ad ordines, ex quo baptismi capax non est(cùm anima rationali careat, quippe, quæ persona ficta sit)& ad ordines suscipiendos baptismum suscepisse necesse est. argumẽ. tot.titu.de presbyt.non bapt.min. Iure igitur, qui habilis non est ad ordines, inhabilis per irregularitatem non redditur,cùm,ubi habitus non sit,ibi priuatio non detur.argu. l. decem, & ibi not.ff.de uerb.obliga. Esto igitur constituerit Syndicum vel ad accusandum,uel ad occidendum,irregularis non fiet, sed in secundo casu alia pœna punietur;sic enim & iudæus,q́ excommunicationis capax non est,alia pœna punitur,si clericum percusserit, ut habetur in cap. postulasti de iudæ. Et de hac quæstione itidem satis.

5 Tertia quęstio est,† an, vbi vniuersitas,quæ Syndicum constituit ad accusandum,protestata sit,in s.citat.capitu. 2.de homicid.lib.6.irregulares fiant singuli de uniuersitate. In qua quæstione,vt paucis rem absoluamus, si causa uniuersitatis sit,irregulares ipsos non fieri sentimus,esto enim quòd vniuersitatis est,singulorum non sit,sunt tamen & ipsi partes vniuersitatis.atg.l.tt rum mistura.§.tria.ff. de usuca.

6 Quarta quæstio est,† si vniuersitas protestata non est, an singuli de uniuersitate irregulares fiãt,si sanguinis vindicta deinde sequatur. In qua quæstione asserimus omnes de uniuersitate irregulares esse,si omnes uerè cõsenserũt ad Syndicum constituendum. Si verò aliqui tantum,& ipsi tantum irregulares; limitata.n. causa limitatum producit effectum.argum.le. in agris.ff.de acq. rer. domin. Nec repugnat quod factum à maiori parte uniuersitatis ab omnibus factum esse censetur.le. quod maior. ff.ad municipal.& tot.titu.de iis, quę fiunt à maior part.ca.nam ea regula hic cessat,ex quo requirit factum uerum,& nõ fictum, unde nec conatus sat est, ut alibi,supra diximus, atque sic sensit Ioan.Andr. quem refert, ac sequitur Mar.Socin.Sen.in cap.ad audientiam.numer. 299.q.76.de hom.cum sequẽ. Quod diximus, ubi omnes consenserunt irregulares omnes fieri,multo magis id asserimus, ubi omnes id mãdarunt non communicato consilio; non enim ab uniuersitate tunc mandatum, sed à singulis dicitur, ut tradidit Barto. communiter recept.in citat.§. nonnunquam.num.9. uersicu. Vlterius quæro,& sequitur Abba.in eod. capi. dilectus.num.13.

7 Postrema quæstio est† si dubitetur, qui consensum præstiterint ad constituendum Syndicum,quinam tunc irregulares sint. Socin. eod. inquit primo pro irregularibus omnes habendos,& ad hoc citat idem capi.ad audientiam. Hæc opinio vera non est simpliciter; nam aut qui est de vniuersitate, ipse scit se consensum præstitisse ad syndicum cõstituendum, sed id ab aliis ignoratur;& in hoc casu,ex quo de suo facto certus est, sine dubitatione irregularis est tam in foro conscientiæ, quàm in foro exteriori,esto in hoc postremo foro id probari nequeat;nam pœnæ,quæ inferuntur ipso iure,cuiusmodi est irregularitas, afficiunt etiam occultos,sicut censuræ. Aut ipse quoque dubitat prętetquam quòd alii id ignorant, an consensum præstiterit,& in hoc casu pro irregulari se habebit.iux.cit.ca.ad audientiam. ubi de hac dubitatione ibi sic dicitur.

Verùm quid,ubi pro certo scit se cõsensum non præstitisse,sed quoniam vniuersitas Syndicum constituit,& ob id existimatur, & ipse consensisse,qua ratione se purgabit? Planè iure iurando ipsius stabitur;in iis enim quę ab altetius animo pendent,ut hoc,iureiurando eius statur,ut DD.communiter concludunt.

8 Quæ diximus autem de procuratore priuati,& uniuersitatis,† eadem sentimus & de procuratore fischali, quamuis protestatio ei non prosit,ex quo interesse fisci,& non suum prosequitur. De procuratore autem rei idem dicimus,quod conclusimus de eius aduocato. Et de hac materia itidem satis; iam ad publicam familiam,quę reum cõprehendit,transeamus: id quod in sequenti præstabimus.

De

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate publica factis, respectu habito ad litores, milites, & publicam familiã iudicis, idest Sbirri, & huiusmodi, & alios, qui ad hæc opem ferunt, rationeve alia interueniunt. Cap. XI.

S V M M A.

1 *Indicantes, seu significantes, vel ostendentes militibus, litoribus, seu publicę familię iudicis, ubi reus sit, qui ab ipsis quęritur, irregulares fiunt, si capiatur, & mors membriue mutilatio sequatur.*

2 *Mortis metu si quis compulsus indicet, ubi reus sit, an irregularis fiat, si capiatur, & morte afficiatur.*

3 *Respondere non potens interroganti ubi sit reus, uel quà transierit, an irregularis fiat, si ob indiciũ eius inuentus, captus, & mortuus fuerit.*

4 *Furem manifestans compulsus à iudice, uel per pœnam pecuniariam, uel per excommunicationem, an irregularis fiat, si fur capiatur, & mors, membriue mutilatio sequatur.*

5 *Ignorans quem ad mortem quęri an irregularis fiat, si ipsum quęrenti ostendat, & capiatur, & morte, membriue mutilatione afficiatur.*

6 *Deferens dicta ab aliquo in aliquem, uel iniuriam factam ei, irregularis fit, si ob id homicidium sequatur.*

E iis, qui de iure ad homicidium, mutilationemve inferendam opem ferunt egimus: iam de iis, qui factis ad eadem opem præstant, uideamus: & quoniam hi litores sunt, milites, seu publica familia iudicis uulgò nominati Birri, uel Zaffi. Et hi aut reos capiunt, aut ad carceres ducunt, aut in carceribus custodiunt, aut torquent, dum quęstio fit, idest dum rei examinãtur, aut associantur dum ad mortem ducuntur uel mutilationem; aut carnifices sunt, idest aut mortem inferunt, aut mutilationem; aut carnifici uerbo, aut facto caula pietatis auxilium ferunt; aut instrumenta ad mortem inferendam præstant; aut commodant; aut reos hortantur, ut æquo animo mortem tolerent; aut campanam pulsant, dum ad mortem rei ducuntur. Ideo de his omnibus uidendum est, an irregulares fiant, ubi mors, membriue mutilatio consequitur, cùm priùs tamen explicauerimus, an qui indicat, ubi reus sit, idest qui delictum cõmissit, irregularis fiat, si reus inuentus, & captus morte, membrive mutilatione afficiatur.

Quęstio igitur hęc nobis explicanda propo-
1 sita est, †an litori, militibusve, publicęve familiæ, qui uulgo appellantur Birri quærentibus, qui delictum quodpiam commisit, exempli gratia homicidam, uel furem, si quis indicet qua transiuerit, quò iuerit, uel ubi sit à prædictis rogatus, irregularis fiat, si per huius indicium reus inuentus, & captus, morte, mutilationeve afficiatur. Et uidebatur dicendum irregularem hunc non fieri. Primò, quia fortasse, hic, qui est rogatus de reo, ignorat ad mortẽ, mutilationemve quæri; at, qui factum quodpiã ignorat, etiam si contra ipsum faciat, irregularis non efficitur, ut habetur in cap. apostolicæ. de cler. excommun. min. ubi suspensus, excommunicatusve celebrans irregularis non efficitur, si diuina faciat, ubi probabiliter se excommunicatum, suspensumve scit, ergo idem in casu nostro dicendum est, ut irregularis hic non fiat, si mors, membrive mutilatio sequatur; ex quo probabiliter ipsum ad mortẽ quæri ignorat. Hæc ratio generalis non est; quid enim si sciret, uel probabiliter scire posset ad id quæri, ut pote, quia nouit eum, qui quærebatur, homicidam, furemve esse, uel de crimine suspectũ, & qui eum quærebant, uel litores, ac milites esse, uel suos hostes, planè culpa hic non caret, & idcirco irregularis est. argumen. cap. fin. iunct. Gloss. de homicid. lib. 6. Secundò pro hac sententia facere uidetur, quòd sine irregularitatis metu aggressorem nostrũ occidere possumus, ubi aliter mortem euadere nequimus, ut habetur in Clemen. unic. & ibi not. de homicid. ergo in casu nostro dicendum est nobis indicare licere sine irregularitatis nota, ubi reus sit, etiã si deinceps morte, mutilationeve afficiatur, ubi mors nobis proponeretur, nisi, ubi reus esset, indicaremus. Hæc ratio conclusionem propositam etiam non probat. Tum quòd generalis non est; quid enim si mors non proponatur, sed contra potiùs præmium promittatur? Tum quòd, etsi licet nobis aggressorem nostrum occidere iuxt. citat. Clement. unic. non tamen licet alium, qui nos non aggreditur, interficere, uel esse causa, ut interficiatur, quò mortem euitemus: id quod fieret in casu nostro, si liceret nobis reum indicare. Tertiò facit, quoniam cõtingere potest, ut quis interrogatus non possit respondere, nisi indicando ipsum reum, ut exẽpli gratia si quis in biuio sit, & interrogetur an hac illacve reus trãsierit; si enim negat per nullam uiam transisse, ubi transiuit, mendaciũ dicit, quod non licet; si uerò inquit per hanc uiã non transiuit, consequitur tacitò per aliam trãsisse, & idcirco proinde est ac si dixisset per hãc, & non illam transiuit; par enim uirtus taciti, & expressi est. l. cum quid, & ibi not. ff. si cer. pet. Hæc ratio etiam non concludit; potest enim uel tacere, uel dicere nunquid custos sum eius, uel fateri, se id nescire, scilicet hoc animo affectus, ut ei hoc patefaciat. iux. responsionem factam à Christo Domino discipulis de die iudicii;

dicii; De die autem illa nemo scit, neque etiã filius hominis, scilicet, ut parefaciat uobis, uel debeat patefacere. Quartò facit, quoniã reus, qui queritur, fur est fortasse, at qui furem non indicat, reus furti & ipse existimatur.capi.qui cum fure.de furt.ergo indicare posse uidetur, ne furti teneatur. Hæc ratio eo iure non probatur; nam non dicitur ibi reum esse, qui furem non indicat, sed, qui rem furtiuam ubi sit, non indicat, ut ibi habetur, & ita inquit Bartol.in l. in ciuile.C.eod.& sequitur Abba in eod.c.qui cum fure.num.5. Quintò hac ratione uidetur excusari quis ab irregularitate indicando ubi reus sit, quoniam iudex id mandauit pęna proposita, uel excõmunicationis, uel pecuniariæ, exempli gratia edictum proponẽdo, ut qui scit quem tale furtum commisisse, id patefaceret; id enim fieri potest, ut tradunt Barto. ac Abb. in eisd.locis, & Clar.in Practic. Crimin.§. fin. quæstio. 27.uersicu. Sed quæro nunquid.libro primo. Ad hoc respondetur, ubi ab Episcopo edictum hoc proponatur excommunicatione proposita, liberè posse reum indicare, ac patefacere sine irregularitatis periculo, quandoquidem Ecclesia neque mortem, neque mutilationem infert.argum.c.per uenerabilem, qui fil. sint legit. Si uerò à iudice seculari, & mortis periculum, uel mutilationis, taceri potest. Postremò, ut testis quis potest interrogari à iudice, & cogitur tunc ueritatem dicere; ergo non uidetur irregularem hunc fieri debere, ex quo inuitus testimonium dicit. Hæc ratio etiam non concludit, ubi reus contra quem testimonium dicit, ob eius dictum morte, mutilationeve afficitur, ut supra de testibus probauimus.

Quare contrariam opinionem, ut irregularis hic fiat, qui indicat, patefacitve, ubi reus sit, uel fugerit, uel occultetur, uel transiuerit, si ob eius dictum mors, mutilatiove sequatur, DD. communiter concludunt, sicut Mar.Soci.Sen. in cap.ad audientiam.q.49.num. 247.de homicid.& Syl.in uerb.Homicidium.3.q. 7.uer. Sextum.& Archiepisco.Flor. in Tractatu de Irregularitate.in cap. Homicidium uerbo cõsultationis in fine, & Angel.in verb.Homicidium 2.in fine, & in verb.Irregularitas. 1.numer.14. & Ioan.Tabien.in uerb.Irregularitas.2.qu.22. & Nauar.in consil.9.de homicid. lib.5. & in Man.cap.27.numer.217.uersi.Duodecimò, & num.225.uersic.Vndecimò, communis denique, ut dixi, DD.sententia hęc est, quæ & ratione probatur. Nam primò hic fuit causa, ut reus caperetur, ac deformaretur, quo casu quis irregularis efficitur.argum.cap.fin.de homicid.li. 6. Postremò, quoniam sine dubitatione adiuuit quærentes reum, ergo hac quoque ratione irregularis fit; nam, qui auxilium affert ad homicidium, uel mutilationem, irregularitatis notam subiit, ut habetur in cap. sicut dignum. §.illi etiam & §.fin.de homicid. Qui ergo superioribus annis in Romandiolam militibus Romani Pont.ac Ducis Ferrariæ exules, quos quærebant, indicabant, irregulares facti sunt, ex quo omnes capti, & inuenti interfecti sunt, ex quo ob id quærebantur.

Contra tamen hanc communem opinionẽ facere uidetur c.tua nos.§.fin.de homicid.ubi quidam à iudice rogatus, si qua sciret de fure, qui eum uulnerauerat, ut id exponeret, uel traderet intersigna, cum cultrum, quem latroni abstulerat, & sotulares ab eodem in ipsius domo dimissas tradidisset, irregularis factus non est; quamuis Potestas deinceps, ei furi uirilia amputanda, & oculos eruendos curauerit, ergo per indicia quis irregularis fieri non debet. Atqui à communi sententia discedendum nõ est ob prædicta. Nec obstat citat.§.fin.quando quidem traditio illa earum rerum non pertinebat directò ad eam pœnam, quod requiritur ad irregularitatis notam subeundam, ubi iustè quis deformatur, idest aut occiditur, aut mutilatur, ut asseruit Nauar.in Man. capit.27. num.216.uersic.Tertiò urget; namque, qui intersigna ea misit super eo facto nihil amplius se intromisit, ut ibi refertur.

Hæc autem regula amplificatur multis mo
2 dis.†Nam primo locum habet etiam si mors ei proponatur, nisi reum indicet, ut antea uidimus; non enim ut se tueatur, alterum lædere debet.

3 Secundò locum habet, †ubi reus per alterã duarum uiarum transisset, & interrogaretur, an hac, uel illa abiisset, ipse uerò respondisset; per hanc non transiuit; nam tacitò significat per aliam transisse, ita DD.allegati. Ambiguo sermone igitur utetur, id quod extra iudicium potest, ita consulunt DD.& Maiol. de Irregular. lib. 2.cap.8.num.2.& Socin.eod.num. 247.

4 Tertiò locum habet† etiam si à iudice ecclesiastico, uel seculari pœna proponatur ob ea, quæ diximus antea; nam esto ad id cogatur à iudice; irregularis tamen efficitur, sicut iudex ipse, qui cogitur iustitiam administrare; non enim irregularitas peccatum est, & idcirco uel metu quis in ipsam incidat, nihil interest.

Postremo locum habet etiam si protestaretur iux.c.2.de homicid.lib.6.nam protestatio hæc illi non prodest, ex quo de re sua non est.

5 Excipitur tamen † vbi probabiliter ignorat ad mortẽ, mutilationemue queri, vt pote, quia ignorabat hominem illum delictum commisisse; vel, qui eum quærebant litores esse, vel suos inimicos; tamen irregularis hic non efficitur ob suum indicium per cit.c.Apostolicæ.de cler.excom.min.& vt DD.citat.supra omnes cõcludunt; ex quibus obiecta proposita soluta habemus.

6 Erunt etiam † irregulares, qui deferunt dicta ab aliquo contra aliquem, ei in quem dicta sunt, vnde inimicitiæ inter ipsos ortę sunt, & ob id homicidia secuta, ita sensit Maiol. de Irregul.lib.5.cap.48.§.2.num.6. Quare, & qui marito vxoris adulterium detulit, vel amasiæ infidelitatem, vnde mors alicuius secuta est,

delator

delator irregularis erit, si hoc euenire posse uidebat, uel uidere debebat, & multo magis si malo animo detulit hęc, ita Maiol. eod. nume. 7. & facit cap. sicut dignum. §. qui uero. de homicid. Irregularis tamen non erit, qui ob leuitatem hæc dixit, quoniam ab aliis audierat, si quid deinceps contingat, ita Maiol. ibid. Irregularis etiam fit, qui nomine alterius existimans se opus bonum facere, & nullam pœnam incurrere, significat iudici uirum, quem in carcere habet esse homicidam, & læsæ maiestatis reum, unde fuit morte affectus, ita Nauar. in consil. 17. de homicid. lib. 1. Et de quæstione hac satis, ad alteram transeamus.

S V M M A.

1 *Capientes reum, constringentes, in carcerem ducentes, in carcere inclusum custodientes, eundem torquentes dum quæstio fit ad veritatem eruendam, associantes reum, dum ad mortem ducitur, hi omnes secuta morte, mutilationeve irregulares fiũt.*

2 *Claues carceris afferentes, ut inde reus ad mortem ducatur, hostium carceris aperientes, uel quomodo aperiatur docentes, ob eandem causam irregulares sunt.*

§. I.

1 §. †Quæstio nobis hęc explicanda est, an, q reum capiunt, qui ad carcerem ducunt, qui in carcere eum custodiunt, qui torquent eum, dum quęstio fit ad ueritatem eruẽdam, idest dum examinatur, & qui associantur reum, dum ad mortem ducitur, ne aufugiat, subripiaturve, quæ munera litorum, militum, familiæque publicæ iudicis propriè sunt, id est delli Birri, an inquam hi omnes irregulares sint. In qua quæstione breuiter concludo hos omnes irregulares fieri. Primò, quoniam hi omnes auxilium, ad mortem, ac mutilationẽ præbent, ut per se patet; nemo enim id inficiabitur; nam si reus non capiatur, in carcere non custodiatur, delictique veritas non habeatur, ac demum si aufugiat, aut ei subripiatur, planè iudex sanguinis uindictam exercere non poterit, ergo omnes prædicti irregulares sunt; nam vbi quis auxilium, opemve fert ad mortẽ, mutilationemve irregularis efficitur, vt habetur in cap. si quis viduam. dist. 50. Si quis homicidii, aut facto, & cet. aut defensione conscius fuerit, dicitur enim ibi, & per aliquam subreptionem ad clericatum venerit, deiiciatur. Ecce hic inter aliàs causas duas proponi, quibus quis impeditur, ne ad clericatum veniat, & si furtim venerit, deiicitur; quarũ causarum prima est, si facto homicidii conscius sibi fuerit; at facto homicidii cõscius sibi esse nequit, nisi aut ipse homicidium commiserit, aut uno ex dictis modis, aut pluribus, aut omnibus ad homicidium committendum auxilium dederit; ergo prædicti irregulares sunt, quoniam facto auxilium ferunt ad mortem, vel mutilationẽ, scilicet aut capiendo reum, aut eum constringendo, aut in carcerem ducendo, aut torquendo ad veritatem, ut diximus, eruendam, atque sic sensit Gl. ibi in verb. Facto; nam exemplum afferẽs eorum, qui facto homicidii causa sunt, inquit, vt miles; at milites aut interficiunt, aut capiunt, aut aliquid aliud ex dictis faciunt. Altera vero causa est, qua quis irregularis efficitur, ubi defensione quis homicidii causa est; at defensione nõ potest quis homicidii causa, auctorue esse, nisi custodiendo reum, ne aut aufugiat, aut arripiatur, ac demum; ne uindicta sanguinis impediatur. Sic igitur factis, ac defensione prædictos irregulares fieri eo iure probatur. Idem habetur in cap. sicut dignum. §. illi etiam. de homicid. Postremò, ita DD. communiter concludunt, & inter ipsos Mar. Soci. Sen. in cap. ad audientiam. nume. 270. uersi. Dictae statutum, ibi, Secundo casu. de homicid. nam sic inquit de associante, & assistẽte homicidio, ut facilius committatur; & quamuis in casu illicito id asserat, idem tamen & in casu licito dicendum est; omnes enim qui auxilium præstant homicidio dicitur esse causa homicidii, ut ait idem Socin. ibid. Idem dixit Syl. in uerb. Homicidium. 3. quæstio. 2. uersic. Secundum de associante malefactorem ad mortem, id est dum ad mortem ducitur, & de trahentib. malefactores ad cordam, si inde fateantur, & occidantur, excepto inquisitionis negocio, idest di quelli, che danno la corda. idem Tabien. in uerb. Irregularitas. 3. quęst. 24. & Archiep. Flo. de Irregular. cap. Incip. Homicidium opere. & Maiol. eod. lib. 2. cap. 10. num. 2. Prædicti omnes ergo irregulares sunt. Quare superioribus annis dum exules Romandiolæ, Lugi, ac Barbiani, & in aliis propinquis locis delicta plurima committerent, quòd, cùm plures ex ipsis capti essent, & ex iis, qui ipsis fauerẽt, quodam die plures essent morte afficiendi, aut laqueo, aut gladio, æquites, qui uiarum aditus obsederant, ac custodiebant, ne aliunde venirent, qui prædictos auferent, & sic armati, quousque omnes interfecti sunt, in equis insederunt, irregulares facti sunt, quandoquidem sua præsentia deterrebantur homines, ne eam sanguinis uindictam impedirent.

2 Irregulares quoq; ob easdem rationes sunt ii, †qui, dum reus ad mortem ducendus est, claues carceris afferunt, & qui carceris ostium aperiunt, & quomodo aperiatur, docent. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo; iã ad aliam transeamus.

S V M M A.

1 *Carnifex, qui mortem, membriue mutilationem infert, irregularis est.*

2 *Opem ferens carnifici ad mortem inferendam irregularis est.*

3 *Ligna, ignemue prebens ad comburẽdum aliquem, irregularis fit.*

§. †Carnifex

§. II.

1 §. †Carnifex itidem, qui uindictam sanguinis exequitur uel laqueo,uel gladio, aliave ratione,irregularis efficitur. Id quod dubitationem non habet;nam ipse est,qui immediatè mortem,mutilationemve infert. Præterea ob mortem,mutilationemve, quæ deinceps sequitur,irregulares sunt iudex, accusator,Testis,Tabellio,Aduocatus,Procurator,ac familia publica indicis,ut uidimus, ergo multo magis,qui mortem,mutilationemve ipsam infert,irregularis efficitut.atque sic DD.communiter concludunt.

2 Irregulares ẽt sunt, †qui in eo facto ei opem ferunt,ut pote,qui scalam accommodât ad furchas,quibus reus est suspendendus, qui ipsas furchas erigunt,qui docẽt, quomodo laqueus accommodandus,& qni huiusmodi operas p̄stant;adiuuant enim ad homicidium, mutilationemve faciendam,quo casu irregularis quis efficitur.capit.sicut dignum.§.illi etiam de homicid.

3 Qui dat†etiam ligna, stramentave ad comburendum hæreticum uiuum, irregularis fit, ita inquiunt Zab.in Clem.vnic.in fin.de homicid.& Couar.2.p.§.4.num.5.uers.Nec tamen, qui & alios idem sentiẽtes refert: secus autem si præstita nou cooperarentur ad mortem hæretici,quia scilicet erat iam mortuus.Qui etiã dat ignem ad accendenda ligna,quibus hæreticus comburatur,irregularis fit. Quare scitè admonet Maiol.de Irregular.lib.5.ca.48.§.4.num.5.ne religiosi,qui deferunt luminaria ex suis luminaribus ignem accendant,nnde damnatus comburatur.Idem inquit Tab. in uerb. Irregularitas.3.q.23.& Mar.Socin.Seu.in ca.ad audientiam.uum.279.q.67.de homici.Verùm quid de iis,qui causa fuut,ut mors,mẽbriue mutilatio celerius sequantut,an irregulares & ipsi sunt?Hanc quæstionem in seq.explicabimus.

S V M M A.

1 *Accelerantes mortem, mutilationemve alicuius, irregulares sunt.*

2 *Hortans,vt reus,qui ad mortem ducitur,quò celerius eo dolore liberetur, ut breuiori via ducatur, aut reum ut admoueat caput ad stipitem, aut scalam ascendat,quò celerius suspendatur,vel carnificem,ut celerius officium suum exequatur, irregularis fit.*

3 *Vulneratũ mortiferè si quis misericordia ductus, ne eo dolore diutius afficiatur,alijs vulneribus eũ afficit,vt celerius moriatur,irregularis efficitur; etiamsi ipse vulneratus eum rogaret,ut se quamprimum interficeret.*

4 *Aegrotum uoluens,quo citius moriatur, irregularis efficitur.*

5 *Vulnerato extrahens gladium,sagitamve,quò celerius moriatur,an irregularis sit.*

6 *Nuncium malum afferens ęgroto,vel ad iram prouocans,vt celerius moriatur, irregularis fit.*

§. III.

1 §. †Quæstio hæc explicanda nobis hic est, an irregularis fiat,qui est causa,ut quis celerius moriatur,ant mutiletur.In quaquęstione uidebatur dicendum irregularem hunc non fieri;& hoc ob hanc rationẽ, quod qui ei, qni omnino quẽpiã occidere deliberarat, consulit,ut occidat,irregularis non efficitur, quoniam ex suo consilio eum non occidit,ut asseruit Abb.in c.ex literis in fine.de excess.prælat. ubi ait, si iudex deliberauit omnino quempiã occidere,ut postea consilium ab aliquo petat, irregularem consiliarium non fieri,si mortem ei consuluit,quoniam ex suo consilio mortem non infert,sed ex sua deliberatione: idem inqt Felin.in c.sicut dignum.num.8.uersi.Secunda conclusio,ibi,fallit secundò, & supra id suo loco probauimus ; ergo & hic, qui consulit,ut mors, membriue mutilatio acceleretur, irregularis fieri non uidetur, ex quo nihilominus mors,membrive motilatio sequi debebat.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus,scilicet hunc,qui mortem, mutilationemvè cuipiam accelerat,irregularem fieri. Nam primò id inquit Syl.in verb. Homicidium.3.q.2.vers.Tertium,& Couat.in Clem.vnic.2.p.§.4.n.3.vers.Ex his etiam apparet.de homici.& Maiol.de Irregularitate.lib.2.cap.10.versi.Sed & inter cooperatores,& Nauar.in Man.c.27.n.209.vers.Quintò,& n.217.vers. Decimo tertiò,qui de communi sententia testatur.Probatur id etiam ratione;nam,qui consulit, ut homicidium celerius committatur, consulit etiam homicidium;at,qui hoc facit irregularis fit,ergo & hic irregularis efficitur. Postremo,qui eum percussit, qui ab alio uulnus mortiferum accepit,& ob eam percussionem maturius obijt,homicida est,ut habetur in l.ita uulneratus.ff.ad leg.aquil.& in l.item Mella.§.sed si plures.ff.eod.ergo sicut is,qui opera facit,ut uulneratus mortifere celerius moriatur, homicida est,ita & qui consilio idem præstat,& idcirco ambo sunt irregulares.Nec repugnat cõtraria ratio;nam,qui consilium dat ei,qui iam deliberauit omuino quempiam occidere, nõ est causa occisionis nec tardæ,nec celeris: at, qui est causa,ut quis celerius occidatur, uel mutiletur,est causa occisionis celeris;suo.n.cõsilio citius occiditur,ergo mirandum non est, si irregularis fiat,prior uero irregularitatis notam euitet.A communi sententia igitur nõ discedemus.

2 Qui ergo hortâtut, † ubi reus ducitur ad mortem,quo celerius eo dolore reus ipse liberetur,nt uel breuiori uia ducatur,uel æquo uehatur ad locum,ubi morte,mutilationeve afficiendus est,hortator hic irregularis fit.

Qui etiam reum hortatur,ut admoueat caput ad stipitem,aut ut scalam ascendat,quò suspendatur,

ſpendatnt, uel carnificem, ut celerius ſuum officium exequatur, ſcilicet ut deiiciat reum è ſcala, ubi ſuſpenditur, uel funem præcidat, quo gladius ſuſtentatur, ubi caput eſt amputandũ, uel ut è collo rei pannos remoueat, ne inciſionem impediant, uel ut acuat gladium, quò minori, ac breuiori cũ dolore mors inferatur, irregularis etiam hic eſt, ut ſentiunt Nauar. & cit. auctores eiſdem in locis.

3 Qui itidem † extra iudicium quempiam uulneratum mortiferè inueniẽs celeriter eũ morte afficit, ne diutius in tanto dolore uiuat, irregularitatis notam hic non effugit; nam, ſi ubi quis alteri conſulit, ut alterius mortem acceleret, irregularis fit, multo magis ſi ipſemet occidat. arg. c. petitio tua, & c. ſicut dignum. de homicid. atque ſic dixit Marian. Socin. Sen. in c. ad audientiam. q. 35. nume. 213. de homicid. Hinc Nauar. in conſ. 5. de homicid. lib. 5. eum irregularem factum reſpondit, qui cùm lutheranus quidam mortiferè percuſſus ad exercitũ catholicum ueniſſet, inquiens ſe catholicum eſſe dixit compatiens ei, Melius eſſet, ut omninò hic occideretur, cùm ſanari nequeat, & cũ inde abiiſſet, quidam ex iis, qui eum audierũt, occiderunt; nam fuit cauſa, ut citius moreretur.

Immò, uel uulneratus ad mortem id ipſe rogaret, ut Saul in monte Gelboe id fecit, ut habetur lib. 1. Reg. ca. fin. & lib. 2 cap. 1. & in Rauẽnati prælio, & tempeſtate noſtra exules Romandiolæ, qui grauiter uulnerati rogabant ſocios, ut ſe ſtatim perimerent; nam irregulares tamen efficiuntur, immò peccant, qui eos occidunt, quamobrem Dauid eum, qui Saulem interfecerat, necandum ſtatim curauit. Quare multo magis irregulares erunt, qui reum, dum ad mortem ducitur, in itinere interficiunt, vel dum in carcere detinetur, ſi veneno, aliave re moriendum curant.

4 Qui etiam ægrotum voluunt † quem grauiter conflictari morbo uidẽt, & etiam moriturũ, quò citius moriatur, et eo dolore liberetur, irregulares etiam ſunt, ita dixit Speculat. in titu. de Irregularitate. nu. 46. uerſi. Quid ſi aliquis infirmum, ibi enim inquit irregularem eũ eſſe, qui hoc animo uoluit ęgrotum, ſi ob id moriatur, ut pote, quia ex motu occluditur uia anhelitus, uel apoſtema rũpitur, & ſuffocatur, aliàs ſecus: idem inquit Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 2. uerſi. Tertium, & Ioan. Tabien. in uerb. Irregularitas. 3. q. 13. nu. 14. & Couar. in Clemen. unic. p. 2. §. 4. uerſi. Ex his etiam apparet. de homicid. & Mar. Socin. Sen. in cit. ca. ad audientiam. q. 9. num. 155. ſecus autẽ ſi id facit, ut cõmodius quieſcat; modò probabiliter ob id non credat eum moriturum, & diligentiam debitam adhibeat, quamuis non omnino exactam, & eam, quæ ab oculatiſſimo adhibita eſſet, ſed eam, quam communiter prudẽs homo adhibet; id quod plurimum conſcientias timoratas, ac pias conſolari debet, atque ſic dixit Caiet. 2. 2. q. 64. art. 8. uerſ. Et hoc dixerim, ubi ait & ſacerdotes inſeruiendo infirmis eos uoluere in lecto poſſe, ut quietius taceant, & reliqua ſeruitia exhibere cum prudentia, quæ in huiuſmodi conſueta eſt, ita Caiet. ibid.

Verùm, quid ſi quis dubitet, an ex eo motu mortuus ſit, quid tunc fiet? Medici adeundi erunt, ac conſulendi, qui declarabunt, an eo motu mors ſecuta ſit nec ne, & eorum dictis ſtabitur, ut peritis. argu. l. ſeptimo menſe. ff. de ſtat. hominum. atque ſic dixit Specul. eod. ubi ait, aut conſcientiam eam dimittendam eſſe de auctoritate prudentis uiri, aut tutiorem uiam eligẽdo ſe irregularem exiſtimare.

5 Irregularis etiam fit † qui extraxit gladium, ſeu ſagittam, uel telum capiti, corporive alicuius infixum, quãobrẽ uulneratus citius obiit, quę ſententia, etſi DD. omnes eam ſequi uidẽtur, ſimpliciter tamen uera non eſt, ut animaduertit Couar. eod. num. & uerſi. Hi uerò auctores; nam ait ibi ueram eſſe eam ſententiam, ubi in culpa aliqua ſunt, qui extraxerunt, quia lethi eet non ſeruauerunt modum in extrahendo prædicta, qui à uiris huius peritiſſimis pręſcriptus eſt: id quod ſenſit etiam Socin. ibid. ut colligitur ex iure ab eo cita. ſecundum quod dictum DD. accipi debet, ut tradidit Barto. communiter recept. in l. cùm delanionis. §. liberationis uel bo. ff. de lib. leg. at allegat. l. culpa de regul. iur. quæ ait culpa eſt immiſcere ſe rei ad ſe nõ pertinenti, ergo accipi debet dictum eius, ubi culpa aliqua interuenit, aliàs ſecus. Si ergo chirurgus rei huius peritus telum extraxerit, quò uideat, an curari poſſit, dolorve minui, irregularis nõ fiet, ſi præcepta artis ſeruet, eſto mors ſequatur, ut ſuo loco uidebimus. Vel igitur pietatis gratia mortem cuipiam acceleret, irregu
6 laris efficitur. Irregularis etiam † fit ægroto malum nunciũ afferens, ad iramve eũ prouocãs, quo citius moriatur, ita Maiol. de irregular. li. 5. cap. 48. §. 1. nu. 2. Et de quęſtione hac ſatis.

S V M M A.

1 *Inſtrumenta, & arma pręſtantes ad mortem, mutilationemve inferendam an irregulares ſint.*
2 *Fabricantes, vendentes, commodantęs arma, & inſtrumenta ad mortem inferendam in iudicio an irregulares ſint.*
3 *Arma præſtantes carnifici ad occiſionem, mutilationemue, irregulares ſunt, eſto tunc eis uti nolit.*
4 *Præbens arma ad iuſtum bellum an irregularis ſit.*
5 *Bello iuſto ſi quis hortetur ad pugnam non ſit irregularis, ſecus bello iniuſto, & quamobrem.*
6 *Arma uendens ad homicidium irregularis ſit.*
7 *Arma prębens ei, quem credit ipſis homicidium committere uelle, irregularis ſit homicidio ſecuto.*
8 *Arma præbens ad bellũ iniuſtũ an irregularis fiat.*
9 *Arma tradens perſonę priuatę an irregularis fiat, ſi illis mors inferatur.*

10 *Inſtru-*

30 *Instrumenta destinata non ad mortem inferẽdam, sed ad alia, si quis prębeat, an irregularis fiet, si ipsis quispiam occidatur.*

31 *Fucos prębens mulieri an peccet.*

32 *Ramos tradens hebræis ad scenofegiam, uel adiuuans ad panes azimos conficiendos an peccet.*

§. IV.

1 §. †Qninta quæstio est, ex quo ad mortem, mutilationemve inferendam instrumenta aliqua requirũtur, & arma, ut laqueus, furca ad laqueo suspendendum, gladius, ac stipes, idest il Cepo ad caput amputãdum, in frustave homines secandos: item uenenum, & huiusmodi alia instrumenta, quæ ad prędicta inferenda adhibentur, an, inquam, qui hæc præstant, uendunt, aut fabricant, irregulares fiant, si contingat deinceps mortem, mutilationemve sequi? In hac quæstione, quæ plurimi quidẽ facienda est, & ex eius solutione multa iura declarantur, multæque quæstiones soluuntur, videbatur dicendum, irregulares hos non fieri. Primò, quoniam si hoc daremus, & illud dandum esset omnes fabros ferrarios, qui gladios, enses, arcus, sagittas, & huiusmodi alia faciunt; & omnes, qui funes componũt, irregulares fieri, si contingeret ipsis armis quempiam occidi, uel mutilari. Immò, quòd ex omnibus ferè, quæ ab hominibus fiunt, mors sequi potest, omnes irregulares fieri, quod absurdum est, & contra capitul. de occidendis. 23. quæstio. 5. ubi habetur nihil esse in usu hominum bono, ac licito, unde non possit pernicies irrogari; & idcirco reum sanguinis eum non esse, ex cuius re aliquis mortuus est, vnde nec reus est mortis alienæ: dicitur enim ibi, qui, cùm suæ possessioni murorum ambitum circumduxit aliquis ex ipsorum usu percussus interiit. Neque enim reus est Christianus, si bos eius aliquem feriendo, uel ęquus calce iacendo aliquem occidat; aut ideo non deberent christianorum boues habere cornua, aut equus ungulas, aut canes dentes. An uero, quoniam Paulus Apostol. satis egit, ut in tribuni notitiam perferret insidias sibi esse à quibusdam perditis præparatas, & ob hoc deductores accepit armatos, si in illos scelerati homines incidissent, Paulus in effusione sanguinis eorum suum crimen agnosceret? Absit, ut ea, quæ propter bonum, ac licitum facimus, aut habemus, si aliquid per hęc pręter nostram uoluntatem cuiquam mali acciderit, nobis imputetur; alioqui nec ferramenta domestica, aut agrestia sunt habenda, ne quis ex eis uel se, uel alterum interimat; nec arbores plantandæ, ne quis se inde suspendat, nec fenestra facienda, ne per hanc se quisquam pręcipitet. Et quid plura commemorem, cùm ea commemorando finire nõ possem? quid est in usu hominum bono, ac licito, unde non possit pernicies irrogari? Hęc ibi S. Augustinus; ex quibus proposita conclusio habetur. Secundò facit, quoniam qui in bello iusto ad sui defensionem, non oppugnationem balistam, seu arcum, seu sagittas præbet, ipse uerò sagittarius quempiam occidat, irregularis non efficitur ea arma prębens, modò ipse non intendat principaliter, ut sagittarius aduersarium occidat, nec credat ipsum sagittarium intendere ad occidendum, sed ut se, suaque defendat, ac recuperet, quamuis deinceps mors sequatur, ut dixit Innocent. in capit. sententiam. num. 3. uersic. Balistariis; ergo idem in casu nostro dicendum videtur. Postremò facit, quoniam contingere potest ipsum arma fabricantem, uendentem, uel accommodantem, ignorare ad uindictam sanguinis ea summi, ergo irregularis fieri non debet. argumen. capitu. apostolicæ. de cler. ex commun. min. qui enim se censura irretitum probabiliter ignorat, irregularis non fit, si diuina faciat, ergo & hic cùm eadem ratio sit.

Atqui contrariam opinionem nonnulli sequuntur, scilicet, qui præbet hęc arma, uel instrumenta, irregularem hunc fieri. Nam primò id dixit Gloss. in capitu. ita quorundam. de iudæ. in uerb. Subministrat; nam inde colligit clericum pro homicida haberi, qui pugnantibus arma ministrat, dummodò illis fiant homicidia. Hæc Gloss. Si ergo pro homicida habetur, irregularis fit arma prębens. Secundò facit c. quod in dubiis. de pœn. ubi habetur sacerdotes, qui gubernant naues ad pugnandum, & qui personaliter exercent conflictum, & qui alios incitant ad pugnandum, omnes enormiter peccare, & deponendos esse; si deponendi sunt, ergo irregulares sunt. Pręterea, qui in pręlio ad interficiendum incidit, quamuis bellum iustum sit, irregularis fit, sicut etiam qui balistam, aut sagittas ei pręber, quem credit aliquem interfecturum, ubi interficit, ut dixit Innocen. in eod. capi. sententiam. in uerb. Balistariis. ibi, sed si alterum prædictorum, ergo & prædicti irregulares fiunt. Postremò facit, quoniam, qui expreisè dat arma ad occidẽdum, & sic intentione actuali irregularis fit, ut dixit Innocen. ibid. quem communiter receptum testatur Nauar. in Man. cap. 27. numero 216. uersic. Et illius dicti Innocen. ergo & qui dat arma ad pręliandum, & uincẽdum hostes, tacitò uidetur uelle, ut percutiant, mutilent, & occidant eos, cùm id sine huiusmodi deformationibus contingere nequeat, ergo irregularis fit, ex quo par uirtus taciti, & expressi est. l. cùm quid. ff. si cert. pet. & ca. quemadmodum. de iure iur. Accedit, quòd hos irregulares fieri dixit Ioan. Tabie. in uerb. Irregularitas. 3. nume. 26. quæst. 25. nam inquit omnes irregulares fieri, qui acuit, uel portat manariam, uel mutuat, uel portat scalas, uel cordam, quia dat causam immediatã morti, idem dixit Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 2. uersic. Secundò.

Quid igitur concludendum? Quò quęstionem hanc dilucidiorem habeamus, has quęstiones declarabimus. Primùm, ubi quis

arma, instrumentaque prædicta ad mortem, mutilationemve inferendam in iudicio præstat an irregularis sit. Secundò quid iuris, si tunc illis armis, atque instrumentis carnifex vsurus non sit, quia casus tunc non adest, an, nihilominus irregularis fiat, qui instrumenta ad prędicta inferēda ei prętat, accommodat, seu accuit. Tertiò, quid si pręstat instrumenta, & arma ad bellum iustum, uel fabricat simpliciter non intendens mortem, neque aliud tale quicquam. Quartò, quid si hoc animo præbeat, ut homicidia fiant, & mutilationes. Quintò, quid si credit probabiliter ea euentura. Sextò quid si ea præstet ad bellum iniustum, uel simpliciter, uel cum hac intentione, ut homicidia fiant, uel mutilationes. Septimò, si priuatæ personæ eadem præstat, qui non in bello ipsis uti uult, sed alibi, an & hic irregularis sit. Postremò, quid si alia tribuat, quæ ꝓpriè ad mortem, mutilationemve inferendam instituta nō sunt, sed ad alias functiones, ut pote tastra, ligones, fudes, lapides, & huiusmodi alia, quibus is cui præstita sunt, quempiam interfecit, an irregularis factus sit, qui ea pęstitit. Hæ sunt quęstiones omnes dissoluendę, quibus dissolutis proposita quęstio erit dissoluta, & declarata.

2 Quoad primam quęstionem igitur † breuiter concludo fabricantem, uendentem, & accommodantem prædicta arma, & instrumenta ad mortem, mutilationemve in iudicio inferendam, irregulares hos fieri: nam sunt causa aut mortis, aut mutilationis; præstant enim materiam proximam, & immediatam, unde homicidium, & mutilatio sequūtur; at, qui est causa proxima homicidii, & mutilationis, irregularis fit, etiam si iustè id agat. argum. ca. si quis uiduam. di. 51. & cap. sententiam sanguinis. ne cler. uel monac. ergo prędicti irregulares sunt, & in hoc casu locum habet opinio Syl. & Tabien. in allegat. locis, & Nauar. in Man. capitu. 27. numero 217. uersicu. Vndecimò; ibi enim ait uendentem, uel commodantem scalas, funes, enses, sagittas, balistas, aut alia instrumenta ad sagittis configendum, laqueo suspendendum, iugulandum, aut membrum decidendum, irregularem fieri. Ecce hic uendentem, accommodantemve instrumenta huiusmodi irregularem fieri, modò ad mortē ea pręstet; non enim sat est ipsa uenditio, aut commodatum ad irregularitatem incurrendam, nisi ad mortem, mutilationemue fint; idem Syl. ibid. nam inquit, qui accuit, vel defert securim, vel aliud occisionis instrumentū, vel portat scalas, vel funes pro aliquo suspendendo, irregularem hunc fieri, quibus uerbis significatur ad occisionem ut hęc fiant, postulari. Duo igitur necessariò requiruntur ad irregularitatis notam subeundam, & vt hæc præstentur, fiantve, & ad hunc finem, scilicet ad mortem, membriue mutilationem inferendam, & in hanc sententiam accipienda est Gloss. in citat. capit. ita quorundam. de iudi. & ita interpretatur Nauarr. eod. numero 216. & allegat pro secunda opinione. Non ergo fabri ferrarii, qui arma hęc fabricant, nec mercatores, qui ea uendunt, irregulares fiunt, si ad occisionem, mutilationemue hæc non gerant, nec, qui ea emunt, uel quibus ea fabricant, ad prædicta summere sciant. Et de quæstione hac satis.

3 Secunda quæstio est † si quis præstat carnifici arma ad occisionem, uel mutilationem, quibus tamen armis carnifex tunc uti non uult, quippe, quia casus non adest, an irregularis fiat, si de inceps carnifex ipsis vsus sit, ubi casus euenerit. In qua quęstione uidebatur dicendum irregularem hunc non fieri: tum quod q legem, uel statutum facit, quibus mortis pœna proponitur, irregularis non fit, ut supra uidimus; tum quòd, vbi causa non pendet, consultus, qua pœna homicida afficiendus fit, irregularis non efficitur, si pœna mortis afficiendus respondit, ut suo loco probauimus, ergo neque hic irregularem fieri dicendum uidetur, qui ad mortem ea instrumenta præbet, vel fabricat, cùm illis tunc vsurus non fit, & causa non pendeat.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet hunc irregularem fieri. Et hoc ob eam rationem, quòd ad hunc finem tradit, scilicet ad mutilationem, & mortem inferendam, quo casu quē irregularem fieri proximè conclusimus; nam, & qui consilium prębet ad homicidiū cōmittendū, irregularis efficitur, si statim uel post multū tēporis homicidium committatur, vt dixit Innocen. in capi. ad audientiam versicu. Item non interest. de homicid. & sequitur Abba. ibi in fine, & Mar. Socin. Sen. quęstio. 78. nnmer. 316. & vt suo loco uidebimus. Non repugnant rationes contrarię de statuto, & de respondente de iure, nam neuter homicidium, & mutilationem in primis intendit, sed qui statutum, ac legem facit, hoc potissimum uult, ut homines à delictis se abstineant, qui verò consultus respondet qua pœna homicida afficiendus sit, in primis hoc facit, vt doceat quid sit in iure, quo casu non inspicitur deinceps quid sequatur; in una enim quaque dispositione semper inspicitur id, quod in primis agitur. leg. non omnis, & ibi not. ff. si cert. pet. & se. ... de auct. tut. & capit. cùm uoluntate de senten. excommu. at, qui accuit instrumenta carnifici, uel vendit, uel fabricat, uel scit ipsis carnificem ad mortem inferendam usurum per se, & in primis, uel ea intentione illa facit, ergo irregularis, qui præbet instrumenta ad mortem inferendam, uel ei, quem credebat probabiliter hoc intendere, irregularis fit, ut dixit Innocen. in capit. sententiam. in uerb. Balistariis, ibi. Sed si aliter prædictarum. ne cler. uel monac. Sicut etiam, qui fabricaret arma, uel uenderet ei, quem scit ad interficiendum tantùm, uel mutilandum uti uelle. Et de quæstione hac itidem satis.

Tertia

4 Tertia quæstio est † quid si præstat instrumenta,& arma ad bellum iustum,uel fabricat simpliciter non intendens mortem,neque mutilationem . In hac quæstione breuiter concludendum est hunc irregularem non fieri. Et hoc ob eam rationem,quòd non dat prædicta arma specialiter ad occidendum, sed generaliter ad bellandum, præliandum, & uincendum:immò etiam ad lucrandum; at,qui hoc animo hæc præstat,irregularis non fit,ut dixit Innocen.in capitu. sententiam. in uerb. Balistariis.ne cler.uel monach. & Nauar.in Man. capitu.27.nume.216.ergo irregularitatis notam hic euadit. Postremò facit capi.2.ne cler. uel monac.lib.6.nam clericus,qui iurisdictionem temporalem habet,si homicidio,aut alio maleficio ab aliquibus in iurisdictione sua cõmisso cuipiam committat, ut super hoc ueritatem inquirens, iustitiæ debitum exequatur, irregularis tamen non efficitur, quamuis deinceps iustitia ad uolente pœna sanguinis inflicta sit . Ecce hic clericus, qui causam committit principaliter, & generaliter ut iustitia fiat,irregularem non fieri,quamuis deinceps uindicta sanguinis sequatur, & tamen irregularis fieret,si mandaret,ut occideret, ergo,ubi non principaliter in causa iusta, & bello iusto quis mortis causa est, sed per consequentiam, irregularem hunc non fieri,quia hoc ipse scilicet non intendebat,ergo neque hic, qui præstat,uel uendit arma ad bellum iustum non intendens occisionem,uel mutilationem,irregularis non fit,quamuis deinceps mors,membri ve mutilatio sequatur.

Nec repugnat, quòd in secunda opinione supra dictum est,parem uirtutem esse taciti,& expressi, & quod hic poterat cogitare per ipsa arma quem probabiliter interfectum iri.argum.cap.fin.de homicid lib. 6. ubi,qui mandauit quem uerberari,irregularis efficitur, si mors sequatur;nam & ratio,& illud ius locum habent,ubi ad iniustum opus instrumẽta quis præstat;tunc enim uerum est culpę loco ipsi tribui, qui cogitare potuit mortem interuenire posse,quamuis ipse eam expresè prohibuerit, ut in citat.cap.fin.de homicid. At ubi ad opus iustum,ut pote ad iustum bellum arma præstãtur,si non principaliter, & ad hunc finem præstentur,ut occidant, ac mutilent, irregulares non efficiuntur.argum.cit.cap.fin.ne cler.uel monac.& c. pen. de homicid. ubi nec clericus irregularis efficitur, qui in pugna quempiam

5 etiam percussit,sed neminem interfecit, † & communiter concluditur,qui in bello iusto ad pugnandum hortantur generaliter ad uictoriam,& percutiẽdo multos propriis manibus, & efficiendo,ut commilitones eius ope,& hortatu inflamati multos occidant, irregularem non fieri,modò ipse non occidat;nam ipse nõ dat causam propinquam occidendi, cùm non hortetur,neque incitet ad occidendum,atque sic dixit etiam Nauar.eod.numero 215.iunct. numer.sequent.uersicu. Tertiò urget. Ex his apparet , ubi ad iniustum opus quis ratione quapiam opem fert,etiam si propinqnam causam morti non tribuat , neque etiam id intendat , immò expresè prohibeat, irregularem fieri,ut habetur in citat.capit.fin. & quicquid inde sequitur ei assignari . Vbi uerò ad iustum opus opem præstat, tunc irregularem non fieri,nisi,ubi propinqua causa est homicidii,uel mutilationis , non autem per consequentiam.argument. capitul. fin.ne cler.uel monach. Id quod summa ratione factum est; nam sicut speciale in hoc secundo casu est, ut pro actu etiam iustissimo irregularitas inuratur, ita irregularitas coarctari debuit , ut ea quis tantùm afficiatur, ubi causam propinquã dat, specialiterve id intendit quoad mortem, aut mutilationem, non autem ubi aut generatim,aut remota causa est . At ubi ad delictum opem fert, æquum fuit,quò delicta coerceantur;(interest enim id Reipublicę.l.ita uulneratus.ff ad leg. Aquil.)ut remota etiam causa,contra,ac pręter opinionem puniretur,& auctores eius irregulares fierent.iuxt.citat.capi. fin.de homicid.lib.6.Et de quæstione hac iti dem satis.

6 Quarta quæstio est, † an irregularis fiat, qui arma uendit, accommodatve ad homicidium, aut mutilationem . In qua quæstione breuiter concludimus hunc irregularem fieri. Id quod primò ex dictis constat ; nam si,ubi simpliciter quis in bello arma, & instrumenta tribuit non intendens mortem, mutilationemve,irregularis non efficitur, ut supra conclusimus,ergo secus, ubi hoc animo prę ditus ea præstat;cognito enim uno ex contrariis, & aliud cognoscitur.argument. Institut. de iis, qui sunt sui,uel alien.iur.in principio.cum simil.citat. ibi à Gloss. Prętereà id probatur ratione,nam hic facto adiuuat, ex quo instrumenta præbet hoc animo ad mortem,mutilationemve inferendam ; & talis irregularis fit, ut habetur in capit.sicut dignum.§. illi etiam. de homicid. Postremò id sensit Innocen. in capit.sententiam.in uerb. Balistariis . in uersicu. Sed si alterum prædictorum;nam inquit ibi,Si quis parauit balistam balistario in iusto bello, & hoc principale intendebat, ut per balistarium aliquis occideretur , hunc irregularem effesficut etiam si existimabat balistarium ad hoc intendere;ergo,ubi hoc animo instrumenta,& arma præbet,ut occisio, mutilatiove fiat, irregularis fit, & sequitur Abba. ibi numero 18.& Nauarr. qui opinionem hanc communem sentit in Man.capitu.27.nume.216.Hæc autem sententia locum habet nõ solùm in bello iniusto,uerùm etiam in bello iusto,& ubi datur publico carnifici ad uindictam sanguinis faciendam,ob easdem rationes.

7 Ex huius quæstionis solutione † quinta quæstio soluta est, an irregularis fiat , qui credit probabiliter eum,cui arma pręstat,homicidiũ

mutilationemve commissurum;nam pro certohabendum est irregularem hunc esse ; sic enim inquit Inno.in cit.c.sententiam.in eod. versi.Sed si alterum prædictorum. & quoniam ibi de eo agit,qui ad bellum iustum arma præbet,multo magis eius dictum locū habet, ubi ad bellum iniustum.

8 Sexta quæstio est † an irregularis fiat,qui pręstat instrumenta ad bellum iniustum,ut arma, uel simpliciter,uel hoc animo, ut homicidia fiant,vel mutilationes. In qua quęstione breuiter etiam concludimus,uel simpliciter,uel hoc animo affectus quis ea tradat, irregularē hunc fieri. Nam in posteriori casu, ubi scilicet hoc animo ea tribuit,non est dubitandum,quin irregularis fiat;si enim ubi ad bellum iustū præstantur,irregularis fit is, qui præstat,ut probauimus,multo magis irregularis fiet,ubi ad bellum iniustum ea præbet,præsertim quod auxilium hic fert,& quòd sic DD. omnes concludunt,& Inno.in citat.cap. sententiam. uersi.Si uerò in iusto bello. In posteriori autem casu; ubi simpliciter ea præstat,modò sciat ad bellū iniustum dari,irregularitatis notam etiam nō effugit;ubi enim ad iniustum opus faciendum quidpiam datur,quicquid inde sequitur,danti tribuitur,esto id ipse non cogitauerit,nec etiā voluerit,ut habetur in cap.fin.de homicid.lib.6.ibi enim qui mandauit quempiam uerberari,si mors sequatur,irregularis efficitur,esto id expressè prohibuerit;& ratio ea est, quòd non culpa vacat,ex quo illicitæ rei operam dat, & euenire id posse cogitare debebat. Nec repugnat si dicatur in bello iusto id non considerari;ut enim supra probauimus,speciale hoc est, ex quo pro iustissima etiam causa irregularis quis efficitur,ut id tunc tantum contingat,ubi principaliter id intendit;at secus,ubi rei illicitæ operam dat;sat enim habuit lex ad irregularitatis notam subeūdam quem etiam remotam causam fuisse,ut traditur in citat.cap. fin. de homicid. Id quod ex quo iure traditum habemus,quo iure irregularitas est inuenta.cap. is qui.de senteut.excomm.lib.6.ab eo non discedemus,atque sic dixit Nauar.eod. numero 216.uersic.Tertiò,& Innocent.in cap.petitio tua.de homicid.nam inquit ibi in bello iniusto quandocunque auxilium,vel consilium dederit in mortem alicuius,uel culpabilis, uel negligens fuerit,irregularem hūc fieri,si mors sequatur. Sat igitur est culpa,esto intentio nō adsit.Et de quæstione hac satis.

9 Septima quæstio est † an si personæ priuatæ arma,& instrumenta,quæ mortem afferre possunt,tradantur,an tradens irregularis fiat,si illis armis mors deinceps inferatur. Hæc quæstio disputatur,ubi tradens scit eum,cui tradit ad bellum iturum non esse,nec etiam in iudicio ad uindictam sanguinis ipsis usurum . In hac quęstione ego sic distinguendum censeo. Aut est persona,cui arma traduntur,quam probabile non est ad homicidium,uel mutilationem ea petere.Et in hoc casu irregularem hūc non fieri censeo:tum ob eam fidem,quam habet;tum ob facti ignorantiam , quæ excusat ab irregularitate.capit.apostolicę de cler.excommun.min. Quare,qui rusticis arma uendunt, item & ciuibus,& exteris irregulares non fiūt, ex quo probabiliter ignorant ad mortem ea comparari:etenim armis & benè, & male uti possumus,scilicet ad oppugnationem,& defensionem, & dolus re dubia non pręsumitur.le. merito.ff.pro soc.Aut uerisimile est ad homicidium armis illis accipientem usurum,uel dubitat,vt pote, quia audiuerat eum ad aliquod facinus perpetrandum ire uelle. Et in hoc casu pro certo habendum est hunc irregularem fieri,si mors mutilatiove sequatur,& ita Maio. de Irregular.lib.5.cap.48.§.3.numer.17.uersicu.Huc spectat. Et de hac itidem quęstione satis.

10 Postrema quęstio est † quid si quis præstet non arma , sed alia instrumenta ad alia opera facienda destinata,cuiusmodi sunt ligones, rastra,& huiusmodi,& illis,qui ea habuit, ad homicidium usus sit,an irregularis fiat,qui ea ipsi præstitit; hęc enim etsi sua natura ad mortē inferendam destinata non sunt, intentione tamen talia fiūt,ut probauimus in Tractatu Bullæ Cœnę Domini.In hac quęstione,quoniam, qui hæc tradit,ac uēdit,rei licitæ operam dat, irregularem hunc non fieri censeo,nisi hoc animo tradat,vel sciat accipiētem ad hunc finem accipere;tunc enim auxilium huic præbet, & idcirco irregularis fit. Si uerò neutrum eorum interueuit,quia scilicet nec ipse hoc animo arma uendit,neque scit ementem ad hūc finem emere,esto homicidium per ea fiat, irregularis vendens non erit; alioquin irregularis esset faber,qui fenestrā patefacit,vnde quis se proiiciens mortuus est,& qui turrim ædificauit, si ab ea quis se præcipitem dedit, & qui pisces vendit,si quis nimia festinatione ipsis uescens se occidit, quæ omnia absurda sunt, & contra c.de occidendis. 23.q.5.

Ex his soluta quæstio principalis mihi videtur,an,qui arma uendit,vel fabricat, irregula-
11 ris fiat;sicut etiam alia quęstio dissoluta,† an præbens fucos,vel alia,quæ indifferentia sunt, id est,quibus quis benè,& malè uti potest, an peccet,nam si simpliciter ea iis tradidit, quos probabiliter ignorat malè uti ipsis uelle, non peccat,si nec ipse ad malum finem tradit;contra verò eum peccare , qui ad malum finem tradit, uel scit ad malum finem accipientem ipsis ulurum esse,ut sensit Nauar.in Man. capi-
12 tul.14.num.38.uersicu. Nonò. † quare peccare mihi uidentur,qui ramos mitti, & huiusmodi hębreis tradunt ad scenofegiæ festum celebrandum. modò id eis non licere tradens non ignoret,sicut etiam, qui ad azimos panes conficiendos,eos adiuuant . Sed iam ad alia transeamus.

SVMMA

S V M M A.

1 *Hortans reum, dum ad mortem ducitur, ut æquo animo mortem toleret, irregularis non efficitur.*

2 *Crucem amouens à facie rei, vt è scala deyciatur, irregularis non fit.*

3 *Hortans reum, vt scalam patibuli ascendat, uel ad iuuans eum ad ascendendum, vel hortans, vt genua flectat, & caput accommodet ad cipum, uel vt amoueat pannos, quæ circa collum sunt, quò ce lerius gladius cedat, celeriusque mors sequatur, ir regularis fit.*

§. V.

1 §. †Sexta quæstio est, an qui hortantur reū, dum ad mortem ducitur, vt æquo animo mortem toleret, irregulares fiant. In qua quęstione breuiter sentio irregulares hos non fieri. Primò, quoniam causa non sunt, ut mors inferatur, quod per se constat; non enim ipsi mortem afferunt, non mortem afferentem re, aut uerbis adiuuant, ergo irregulares non fiunt; alterum enim horum requiritur ad irregularitatis notam subeundam, ut habetur in c. si quis uiduam. dist. 51. Præterea non fiunt etiā causa, ut mors acceleretur, quandoquidem id unum student, ut eam pœnam, quam reus ob sua delicta meretur, patienter toleret, vt ea ad suorum peccatorum pœnas expiandas utatur, & ad summam, ne desperet exemplis sanctorū ei propositis, & in primis Christi Domini, qui, cum neque in eius ore dolus inuentus esset, pro nostris delictis expiandis vltrò accerbissimæ morti se obtulit. Nec repugnat, si dicatur, nisi eum hortarentur, saltem non sic celeriter mortem inferrent; esto enim iniquo animo mortem ferat, & peccatorum reum non pœniteat, mortem tamen non euaderet; alioquin meliori coditione esset hic, si morti non traderetur, eo, qui pertinax in peccatis non perseuerat; materiaque daretur, ut obstinato animo rei essent, quò mortem fugerent, quod est absurdum, & ideo non dicendum. leg. nam ablu dum. ff. de bon. libert. Postremò, qui hos reos hortantur, consolanturque, intendunt, quod di ximus, non autem ut mors celerius inferatur, ergo irregulares non fiunt, quamuis deinceps mors acceleretur; nam nec, qui ad pugnandum in bello iusto milites hortantur, irregulares fiunt, esto mors sequatur, modò ipsi princi paliter id non intendant.

2 Verùm qui. † si dum crucem ante reum habet, qui consolatur, carnifex, qui uult reum iam è scala deiicere, dicat habenti crucem, uel annuat, quò eam remoueat, an quasi impedimentum mortis tollens, irregularis fiat? Videbatur dicēdum hunc irregularem fieri, ut qui causa sit, ut impedimento remoto mors acceleretur. Cōtrarium tamen sentio, scilicet hunc irregularem non fieri; tum quòd, esto eam non remoueret, tamen reum è scala deiceret; non enim per se crux illa mortem impedit, nec mo ratur; solùm enim ibi eo adhibetur, ut reus exēplo Christi Domini motus, mortem facilius toleret. Concludo igitur hunc irregularem non fieri, & minus, qui reum consolantur, ut DD. communiter concludunt.

3 Efficiuntur tamen irregulares† qui reū hortantur, ut scalam ascendat, uel ad eam ascendendam adiuuant, uel hortantur, vt genua flectat, & ad terram se prosternat, & collum gladio supponat, uel admonent, vt panni amoueātur, qui circa collum sunt, ne incisio impediatur; hi enim omnes causa sunt, ut mors celerius inferatur, & idcirco irregulares; secus si alios actus ad mortem ui sua non pertinentes faciāt, ut si dicerēt reo, ut ambularet; re dubia autem Episcopus arbitrabitur an actus sit talis, qui irregularem quem reddit. Et de quęstione hac itidem satis.

S V M M A.

1 *Campanas pulsantes dum ad mortem reus ducitur, an irregulares fiant.*

2 *Campanas pulsantes ad arma, unde homines congregati homicidium committunt, an irregulares fiant.*

3 *Campanas pulsantes ad homicidia irregulares fiūt secutis homicidijs.*

4 *Pulsantes campanas, ut homines congregentur ad tuendam patriam, vel seditionem sedandam, irregulares non fiunt.*

§. VI.

1 §. †Septima quęstio est, an pulsantes campanas in signum, quòd aliquis est furcha suspendendus, aut à ministris iustitię iugulandus, irregulares fiant. In hac quæstione duæ DD. sententiæ sunt; quarum altera fuit Io. Andr. in c. Ioannes. in fine. de homicid. & Ant. ubi tenent pulsantem campanam irregularem fieri, eosdem refert, ac sequitur Mar. Soci. Sen. in c. ad audientiam. q. 59. nume. 263. de homi. Altera verò Couar. in Clem. un. in 2. p. §. 4. nu. 5. versic. Nec tamen admisserim. de homicid. nam inquit se nō admittere eum irregularem esse, qui campanam pulsauerit in signū quod aliquis est furca suspendendus, aut à ministris iustitiæ iugulandus. Et hoc ob eam rationem, quoniam hic nec causam propinquam, nec remotam morti dat, aut homicidio.

Quid igitur concludendum? Ego has opiniones sic cōciliandas inter se censeo. Aut pulsatio cāpanæ ad hunc finem inducta est, ut homines eo signo moniti quem ad mortem duci sciant, & idcirco pro reo preces ad Deum fundant; eiusq. rei pœna preteriti à delictis amoueātur; & in hoc casu sententiam Couar. uerissimā censeo; tum quòd, ut ipse ait, nec causa proxima, nec propinqua est mortis; tum quod nec intētio est ipsius pulsantis campanā, ut mors inferatur, ergo irregularis non est, cū ut irregularitas incurratur ob mortem, mutilationēve necessario alterum prædictorum requiritur. arg. cit.

ca.si quis uiduam.dist.51. Quare uel tuba, uel alio instrumento signum hoc detur,tibicem irregularis non erit.

Aut cāpana pulsatur,ut milites, & ministri iustitiæ sciant quando reus è carcere ad mortē duci debeat; & in hoc casu alteram opinionē verissimam concludo, ut scilicet pulsantes cāpanam,irregulares sint;nam hi sunt causa, ut eo signo dato ad mortem reus ducatur, & sic mors acceleretur,quo casu quem irregularem fieri antea diximus. In hoc igitur casu hæc sententia locum habebit. Locum etiam sibi uindicabit,ubi per illud signum loci uel consuetudine,uel statuto id iubente milites admonerentur,ut armati adessent,vbi mors est inferenda, ne reus,aut fugeret,aut eriperetur;in hoc enim casu,quòd adiuuant sua præsentia,ob eam rem irregulares fiunt,'atque sic sensit etiam Maiol. de Irregular.lib.2 cap. 10.num.4. nam ait irregulatem fieri pulsantem campanā,si ob id fiat, quò reus tutius ad mortem ducatur, aliàs nō. Idem inquit de pullante campanas, quò populus currat ad capiendos è carcere fugientes; nā si capiantur, & occidantur, irregularis fit,qui campanam pulsauit;non enim vt se tueretur id fecit.Idem ego sentio,si pulsaret, ut homicida caperetur,qui trāsibat illac,& neminem offendebat,uel lædebat. Et de quæstione hac satis.

2 Verùm,quid de iis † qui signum dant cāpana ad arma,unde homines congregari homicidium committunt,an irregulares sunt? Conar.eod.num.uers.Tertiò eadem posterior,in quit irregularem eum esse,qui ad seditionem, & arma pulsauerit campanā, & inde fuerit ex prælio inito,aut pugna secuta mors,cùm maximam huic morti causam dederit. Hæc Couar. Hæc opinio Couar.simpliciter ueta nō est,nec totam materiam hâc complectitur; quid enim si in bello iusto campanis signum detur ad arma ad hostes propulsandos?uel se suaque tuendas?Quid si de iudicis mandato,ubi in ciuitate tumultus excitati sunt, & quò quiescant,ac sedentur,signum campanæ datur,ut homines ad id congregentur? Planè in his casibus campanas pulsantes,uel tubam, uel aliud instrumentum,irregulares non fiunt, ut uidebimus.

3 Quid igitur concludendum? † Ego sic distinguendum censeo. Aut campanæ pulsantur,quò homines congregati homicidia committant, exēpli gratia, quia in Ciuitate factiones sunt, & campanis signum datur, vt vtriusque factiones,uel alterius homines congregati suas partes tueantur;& in hoc casu,quòd rei illicitæ operam dant,idcirco irregulares sunt,ubi homicidia sequuntur,& in hoc casu opinio Couarr. locum habet,quam etiam opinionem sequitur Felin.& communiter DD.ut ipse testatur in c. Ioannes.de homic.qui & quod in hoc casu senserint eorum uerba id nobis indicant;nam Couar.inquit,Qui ad seditionem,& arma pulsauerit,seditionis autem uerbum significat tumultum illicitū,ut habetur in titu. C.de seditios.& apud Virg.Aeneidos li.1.ibi,Ac ueluti magno in populo cū sæpe coorta est seditio,seuitque animis ignobile uulgus. Indicant quoque uerba ipsius Felin.nam simpliciter inquit irregularem pulsantem fieri, ubi cāpanam pulsaret, ut populus curreret ad arma, ex quo enim ad hunc finem tantum pulsat,ad illicitum finem pulsat.

4 Aut pulsantur † campanæ uel in bello iusto, ut milites congregati irruentes hostes propulsent,uel se,suaque tueantur, uel ut sua ab hostibus recuperent; & in hoc casu irregulares non fieri censeo pulsantes campanas, uel tubas,uel timpanos,huiusmodique alia instrumenta. Primùm,quia non sunt causa proxima homicidiorum,quæ sequuntur,nec hoc intendunt, sed solū,ut dixi, quo eo sono excitati milites hostes propulsent,se,suaque tueantur,uel recuperent, & suo duci,ac reipubli.operam suam præstent; at,qui in bello iusto hæc agunt, quod homicidii causa proxima non sunt, nec id intendunt, irregulares non fiunt, ut probauimus antea de iis,qui instrumenta bellica præstant, ergo neque hi. Præterea,qui ad pugnandum hortātur in bello licito,etiam si dicāt præliamini, & uincite,irregulares non fiunt,ut de communi sententia testatur Nauar.in Man.cap.23.numero 215.in fine,ergo neq. hi irregulares sunt. Hinc in bellis contra Turchas in Vngaria superioribus annis fratres capucini plures ad illud bellum iuerunt,qui hoc munus præstabant,ut hortarentur cruce præmissa in prælio christianos ad fortiter pro Christi fide pugnandum, quos irregulares non fieri sine dubio existimandum est. Postremò, qui adiuuat,ut hostes propulsentur etiam uulnerando, uel clericus sit, irregularis non fit, ut habetur in cap. pen.de homici.ergo multo minus hi,qui huiusmodi instrumentis signum dant ad homines congregandos ob easdem causas.

Idem asserimus,vbi in ciuitate seditione orta ad eam sedandam campanis signum datur, ut homines congregentur,quò seditiosi homines coerceātur, ne homicidia committāt;esto enim homicidia aliqua contingant, non tamē irregularem pulsantem reddunt, quandoquidem id non intendebat,& in uno quoque actu id inspici debet,quod in primis agitur. le. non omnis,& ibi not.ff.si cert.pet.l.1.ff. de auctorit.tut.cap.cum uoluntate de sent.excom.

Immò & priuata auctoritate, ubi publica haberi non potest,quia periculum vrget, quò facinorosos expellant, & pericula tum rerum, tum personarum uitent. Quare superioribus annis, dum exules his in locis quodammodo dominabantur,& homicidia passim, nulloque discrimine faciebant,incendia,& captiuos, tutò poterat,ubi eorum aduentus audiebatur,in uillis sine irregularitatis metu campanas quis pulsare,ut homines eius loci congregati impedirent,ne exules uillam ingrederentur, & ingressi ut expellerent;id enim potest ob periculum

lum personæ, uel rerum: id quod & dixit Fely. in cit. cap. Ioannes in fine; postquam enim dixit pulsantem campanam, ut populus curreret ad arma irregularem fieri secutis homicidiis, excipit tamen, ubi hoc fecisset uidens periculũ personæ, uel rerum, ibi: Nisi, contra hos enim bellum iustum est, ex quo hostes facti sunt.

Idem sentio, si una uilla contra aliam uillã ueniret, quippe, quia in una esset factio, & in alia altera; ex quo enim iniustæ sunt, ob eam rẽ homines uillæ, qui aggrediuntur aliam, expelli possunt hominibus congregatis per sonum campanæ ab alia uilla.

Idem sentio de furibus: sed iam ad alia trãseamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi in bello iusto factis. Cap. XII.

S V M M A.

1 *Bellum quid sit.*
2 *Bellum quotuplex, quod ad rem nostram pertinet.*
3 *Bellum iustum quodnam sit.*
4 *Bellum iniustum quodnam sit.*

DE Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate publica factis in iudicio egimus; iam de irregularitate agamus, quæ oritur ex homicidio, & mutilatione itidem uoluntariis auctoritate publica in bello iusto factis. Verùm, ne terminos ignoremus, præmittenda hæc sunt. Primũ bellum quid sit. Deinde quotuplex. Tertiò bellũ iustum quid sit. Postremò, & quid bellum iniustum.

1 Quoad primum igitur †bellum est disceptatio, quæ armis fit auctoritate publica. Hęc descriptio bona est; cõstat enim ex genere, & differentiis, quæ duo ad definitionem constituendam pertinent.

Dixi Disceptatio pro genere; non solum. n. dicitur de bello propriè, uerumetiam, & de quacunque disceptatione, quæ in iudicio, uel extra iudicium sine armis fit, & sic de quacunque disceptationis specie.

Dixi Quæ armis fit, quo tanquam differẽtia separatur à disceptatione, quę sine armis fiunt, ut in iudicio, & etiam extra iudicium.

Dixi Auctoritate publica, quo tãquam alia differentia separatur ab aliis disceptationib. quę armis etiam fiunt, sed priuata auctoritate, cuiusmodi sunt, quę à priuatis hominib. fiunt. Et de hac prima quæstione satis.

2 Quoad secundam quæstionem †scilicet bellum quotuplex sit, etsi DD. multa dixerunt in l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iur. & Bar. in le. hostes. ff. de capt. & postlim. reuers. & Alciat. in l. hostes. ff. de uerb. sign. & Innocen. in ca. sicut. de iureiur. quod ad tẽ nostrã tamen spectat, Bellum duplex est, aliud iustum, & aliud iniustum.

3 Quoad tertium. †Bellum iustum est bellum illatum ab habente ad id potestatem ob legitimam causam; ut enim bellum iustum sit, illatũ ab eo esse debet, qui ad id potestatem habet, uel à se, uel ab alio. A se & hi sunt, qui superiorem non habent in suo principatu, cuiusmodi sunt Romanus Pont. Imperator, & alii non recognoscentes itidem superiorem. & multi Reges, & Respublicæ, & in primis Serenissima Venetorum Respublica, sicut tradidit Ias. in cita. l. ex hoc iure. ff. de iustit. & iur. & Innocen. in c. olim. 1. num. 8. uersi. Bellum autem. de restitu. spol. Bellum autem, ait enim ibi, secundum qđ propriè dicitur, solus Princeps, qui superiorẽ non habet, indicere potest. idem Abb. in ca. sicut. de iureiurand. num. 7. uersic. Nunc restat expedire, & Barto. in cit. l. hostes. num. 14. & S. Thom. 2. 2. quæst. 40. in respon. & Caietan. in Summ. in uerb. Bellum. uers. Tu autem confessor, & Couar. in reg. Peccatum. 2. p. §. 9. nume. 1. & Nauar. in Rubr. de iud. nume. 104. qui testatur Innocent. communiter receptum esse. Ab alio, sunt inferiores, & qui superiorem cognoscunt.

Requiritur etiam, quò bellum iustum sit, ut ob legitimam causam sumptum sit; legitimę autem causæ variæ à DD. recensentur, sed summa earum hæc est, iustas causas belli esse, ubi sumitur, uel ad imperium, regnumve tuendũ, vel ad ipsum recuperandum, uel ad iniurias illatas ulciscendas, & ad summam ad ius nostrũ conseruandum, vnde S. Augustinus sic inquit in cap. 2. 23. quæstio. 2. Iusta autem bella solẽt definiri, quæ ulciscuntur iniurias, si gens, & ciuitas petẽda est, quę vel vindicare neglexerit, quod à suis superbè factum est, uel reddere, qđ p iniurias ablatum est. Hæc S. Augustinus: idẽ sensit Isidor. ibid. cap. 1. & sequuntur DD. cõmuniter. Hæc igitur sunt, quę requiruntur, ut bellum iustum sit secundum se consideratum; at opinione potest etiam bellum iustum esse, vbi scilicet bona fide quis existimat se bellum sumere, etsi enim fieri non potest, vt re vera ex vtraque parte bellum iustum sit, vt DD. communiter concludunt, ex altera parte tamen veritate iustum esse potest, ex altera bona fide, vt asseruit Couar. in reg. Peccatum. 2. p. §. 10. nu. 6. Quare neuter hic peccabit, bona fide durante.

4 Ex his haberi iam facilè potest †bellum iniustum quodnam sit; est enim illud, quod prædictis caret: Quare sic ipsum definiemus. Bellũ iniustum est bellum illatum vel à non habente ad id potestatem à se, vel ab alio; vel ob non iustam causam. His præmissis, iam quando in

bello

bello iusto irregularis quis fiat, uideamus; id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Bello in iusto, idest, qui in bello iusto quempiam interficit, aut mutilat, irregularis fit. Item &*
2 *Qui dat arma ad occidendum, & mutilandum. Itē*
3 *Qui quacunque ratione ad prædicta opem fert aut re, aut verbis.*

§. I.

1 Prædictis iā præmissis uideamus modò, qui in bello iusto irregulares fiunt.† Pro certo igitur habendum est primum eos omnes irregulares fieri, qui in bello iusto quēpiam interficiunt, aut mutilant. Id quod probatur primò per ca. pen. de homicid. ubi clericum, qui hostes percusserat, pro irregulari Romanus Pont. eum non habet, modò quempiā non interfecerit; ergo secus si aliquem interfecisset; irregularis enim factus esset, ex quo mandat ibi, si de hoc conscientia eum mordeat, ut à ministerio altaris se abstineat. Irregularis igitur fit, qui etiam in bello iusto interficit, cuiusmodi erat illud ibi, ut quod cōtra inimicos Catholicæ fidei motū erat. Præterea iudex criminalis condemnans quempiam ad mortem, & omnes, qui ad hoc ei opem ferunt re, aut verbis, irregulares fiunt, ut antea probauimus, ergo & qui in bello iusto quempiam interficit, irregularis efficitur, cùm & qui bellum iustum suscipit, iudicis criminalis personam gerat, ut asseruit Caiet. in Summ. in verb. Bellum. Postremò pro regula habemus per mutilationē, & occisionem quem irregularem fieri, & exceptos mutilantes, & occidentes in bello iusto non habemus, ergo nec nos eos excipere possumus; non enim à iuris regulis discedendum est, nisi expressum contrarium habeamus. arg. l. iubemus. C. de testam. & l. præcipimus. C. de appella. atque sic sensit Couar. in Clem. unic. p. 2. §. 3. num. 2. uersic. Sed si quis. de homicid. & in antecedenti uersi. Duodecimò, ibi, si quidem clericus, qui & de cōmuni testatur. Quare uel clerici, uel laici sint, uel duces, uel priuati milites, qui quempiam in bello iusto interficiunt, irregulares fient, nisi priuilegium à Romano Pont. ad id habeant; id enim ab eo concedi posse antea conclusimus.

2 Secundò † pro certo habendum est etiā omnes irregulares esse, qui ad hunc finem, ut milites occidant, ac mutilent, arma præstant, & ad occidendum etiam hunc, uel illum hortantur, modò mors, aut mutilatio sequatur. Et hoc ob id, quòd causa proxima homicidii, aut mutilationis sunt quo casu quis irregularis efficitur. arg. c. si quis uiduam. d. st. 51.

3 Postremò omnes irregulares sunt, † qui quacunque ratione, re, aut uerbis ad hunc finē bello huic intersunt, ut homicidia, aut mutilationes fiant, simulque adiuuāt, atque sic dixit Maiol. de Irregu. lib. 5. cap. 49. num. 4. Sed iam uideamus, qui in bello iusto irregularitatem effugiunt; id quod in seq. uidebimus.

S V M M A.

1 *Bellum dum iustum est irregularis quis non efficitur nisi occidat, aut mutilet, aut ad hęc opem ferat.*
2 *Bellum dum iustum, ad ipsum, qui militum delectus habent, irregulares non fiunt.*
3 *Nec, qui ad pugnam eos accommodant.*
4 *Nec, qui ad pugnandum, & vincendum hortātur,*
5 *Non Tibicines, nec tympanos pulsantes.*
6 *Non docentes, qua ratione hostes adoriendi.*
7 *Non prestantes arma, & commeatus.*
8 *Non uulnerantes, modò mors, vel mutilatio non sequatur.*
9 *Non stantes armati, dum prælium committitur, ut hostibus terrorem incutiant.*
10 *Non denique, qui ratione quapiam opem ferunt.*

§. II.

1 Qui in bello iusto irregulares fierent, vidimus; modò, qui irregularitatis notā euadunt, uideamus.† In hac quęstione igitur pro regula habendum est, modò ipse non occidat, mutiletve quempiā; aut speciatim ad certam aliquam personam occidendam, mutilandamve opem non ferat, irregularem neminem fieri, qui re, aut uerbis ad ipsum bellum gerendum suam operam præstat. Id quod probatur primo per cap. pen. de homicid. ubi, cùm christianæ religionis hostes castrum quoddā christianorum inuasissent, contraque ipsos christiani irruissent, & hinc inde plurimi occisi essent, præsbytero, qui in eo prælio quosdam percusserat, dubitāti, ne irregularis esset factus, Romanus Pont. consultus respondit, si de interfectione cuiusquam in illo conflictu conscientia eū remorderet, ut à ministerio altaris se abstineret. Ecce hic bellum iustum erat, quippe cōtra christianæ fidei hostes, & inuasores, & præsbyter in eo certamine percusserat quospiam, & sic in eo prælio factis opem tulerat, & tamen Summus Pontifex solū mandat, ut à ministerio altaris se abstineat, ubi conscientia eum remordebat de interfectione, quod autem plures percusserat nullum uerbum facit, ergo in bello iusto, quacunque ratione opem ferat, irregularis non efficitur, modo ipse, ut dixi, non occidat, uel mutilet; si enim presbyter ille, cui prohibitum est etiam in bello iusto pugnare, cap. quod in dubiis. de pœnit. & cap. ex multa. §. fin. de uot. cum simil. irregularitatis notam effugit, qui re adiuuit, multo magis, qui uerbis auxilium ferret, irregularitatem effugiet, atq; sic not. DD. in citat. cap. pen. & Abb. qui & vbi bellum iustū est, & clericos interesse ipsi posse, & alios ad pugnandum hortāri sine irregularitatis metu ait: id quod idem inquit Fel. ibid. uersi. Secunda conclusio. Hinc dixit Anchara. in cap. fin. de homicid. lib. 6. si plures ad expugnandum

gnandum Episcopi castrũ conueniant, & Episcopus subditis mandet, ut arma capiant, & similiter se defendant, irregularem Episcopum non fieri, licet homicidia, & mutilationes fiãt. Secundò pro hac sententia facit cit. ca. ex multa. §. fin. de uot. ubi, clericus, qui uouit se iturũ contra infideles, uotum hoc redimere debet; quippe, quia clerici ob clericatus officium, inhabiles sunt, nisi consilio strenuus sit. Ecce & hic clericum, qui cõsilio ualet, obligari ad persoluendum uotum, scilicet eundi contra infideles. Consilio autem prodesse non potest, nisi doceat, qua ratione hostes uincendi, & superãdi sint, & ob id tamen irregularem hunc non fieri ibi dicitur, cùm omnino necesse sit, ut per suum consilium mors, aut mutilatio interueniat, ergo uerbis opem ferens in bello iusto, cuiusmodi est id, de quo agitur iu cit. §. fin. irregularis non efficitur. Ex his omnibus igitur habetur, in bello iusto, qui re, aut uerbis opem fert, irregularem non fieri, modò ipse, ut diximus, neque occidat, neque mutilet. atque sic asseruit quoque Couar. in Clem. uu. 2. p. §. 3. numer. 2. de hom.

Contra sententiam hanc tamen faciunt omnia, quę diximus de iis, qui re, aut uerbis opem ferunt ad homicidium, mutilationemve faciẽdam in iudiciis, ubi omnes irregulares fieri cõclusimus, unde idem uidebatur dicendum in casu nostro. Atqui à proposita sententia, communi discedendum non est, scilicet in bello iusto re, aut uerbis opem ferentem irregularẽ non fieri, modò homicidium, mutilatiove ab ipso non committatur. Nec obstat, quod dictũ est de opem ferentibus in iudiciis ad mortem, mutilationemve, idcirco enim omnes ibi irregulares fiunt, quoniam speciatim ad homicidium mutilationemve rei pertinent, quæ ab ipsis ibi aut fiunt, aut dicuntur: hic uerò generatim, quo casu, esto mors sequatur, irregularis quis non efficitur, ut habetur in cap. fin. ne cler. vel monac. lib. 6. ubi, si clericus iurisdictionem temporalem habens committat causam homicidii, ut eam cognoscat, & iustitiam exequatur, irregularis non efficitur, esto ad pœnã sanguinis procedatur, ut ibi dicitur, quam tamen irregularitatem non effugeret, si speciatim committeret, ut reum morte, mutilatione ve afficeret, ut ibi notatur. Differt ergo plurimum quoad irregularitatem, àn generatim, an speciatim quid fiat, quamobrem cessat obiectio, quæ fieri poterat de intentione tacita, seu expressa. Non est igitur mirandum si in iudiciis re, aut uerbis opem ferens ad homicidium irregularis fit; non autem, qui iu bello generatim opem fert ad pugnandum, & uincendum. Id quod mea sententia summa ratione factum est; bellũ enim nisi pro re graui, & quæ ad omnes pertinet, sumitur, quamobrem Ecclesia irregularitate noluit pro quacumque causa quẽ afficere, ne Christi fideles à patria tuenda, christianaque religione auocarẽtur: in iudiciis uerò non ea res agitur, quæ immediatè ad omnes pertineat. A communi opinione igitur discedendum nõ censeo, ut scilicet irregularis quis non fiat in bello iusto, nisi, qui aut homicidiũ commisisit, aut mutilauit, aut speciatim adhęc opem tulit.

2 Irregulares igitur† non fiunt Duces, qui mi-
3 litum delectus habent.† Non qui ad prælium cõ mittendum milites accommodant.

4 Non,† qui hortantur ad strenue pugnandũ: Non, qui in nauali pugna nauẽ gubernat: hinc in bellum, quod contra Turchas superioribus annis in Vngaria gestum est, fratres plures capucini se contuleruut, qui in præliis crucem ante se ferentes milites ad pugnandum hortabãtur, quos irregulares factos nemo dicere audebit, esto homicidia plura secuta sint: hinc & superioribus annis, cùm bellum motum esset à Romano Pont. quamplures Ecclesiæ pręsides aderant, qui partim exercitui præerant, partim commeatibus parandis, partim consilio dãdo, & quamuis, quòd à Summo Pont. mittebãtur, ab irregularitate immunes dici poterant, ob p̃dicta tamen & ipso iure immunes fuisse ab ea censeo.

5 Non etiam† tibicines, nec tympanos pulsantes, quibus ad prælium milites inflamantur, irregulares fiunt.

6 Non,† qui consulunt, ac docent, qua ratione hostes uincendi, insidiæve ipsis ponendæ sunt.

7 Non etiam,† qui præstant arma, & cõmea-
8 tus.† Non, qui uulnerant modo mors, mutilatiove non sequatur, ut sæpe dixi, ob citat. cap. pen. de homicid.

9 Non,† qui armati stant, dum prælium committitur, ut hostibus terrorem iucutiant, suis verò præsidio sint, animumve dent.

10 Non denique,† qui alia quacunque ratione re, aut uerbis opem ferunt; nam nec, qui adiuuat inuasum, qui occidit suum inuasorem, cùm aliter mortem euadere non potest; irregularis fit, si ipsum non occidat, ita Nauar. in Rubr. de iudi. num. 109. uersi. Quartò, ibi Consequens est; & hoc ob eam rationem, quòd ex parte inuasi bellum iustum est, & ideo eum addiuuans irregularis non efficitur, per citat. cap. penu. de homicid. quare non egent dispensatione, ut dixit Nauar. in cons. 4. de hom. lib. 5. modo suis manibus quem non deformarint. idem dixit in cons. 5. eod. & in cons. 8. & cons. 10. In hac quæstione igitur sic concludendũ censeo. Sed de irregularitate, quæ oritur ex bello iusto hactenus; ad irregularitatem, quæ nascitur ex homicidio, & mutilatione in bello iniusto factis, agamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi in bello iniusto factis. Cap. XIII.

S V M M A.

1 *Bello iniusto existente, idest si quis est in bellò iniusto, irregularis fit, si quem occidat, vel mutilet. Item*

2 *Si re opem ferat.*

3 *Præsens, qui est in bello iniusto, vel vt opem ferat, ne socij impediantur, vel vt subsidio sint, terrorẽve hostibus incutiant, irregularis fit, si mors, mutilatiove sequatur.*

4 *Bello iniusto qui consilio opem fert, irregularis fit, si mors ob id sequatur, vel mutilatio.*

5 *Bello iniusto si quis suadeat iactum machinę, vel bombardę in aliquam arcem, irregularis fit, si ob id, qui in arce sunt, occidantur.*

VANDO irregularis quis fieret ex homicidio, murilationeve voluntariis in bello iusto factis uidimus; modò in bello iniusto si hęc contingant, an irregulatis quis fiat, uideamus; id quod ut dilucidius fiat, primò de occidentibus, & mutilantibus agemus; deinde de opem te ad occidẽdum, vel mutilandũ: tertio ad opẽ ferentib. consilio, & hortatu; quartò de iis, quorum culpa alia secuta sunt.

1 Quoad primum† igitur pro certo habendũ est irregulares eos fieri, qui in bello iniusto quempiam occidunt, aut mutilant. c. si quis uiduam. d. 50. in uerb. Aut facto. iunct. ibi Gloss. etenim si irregulares fiunt homicidæ, ac mutilatores in bello iusto, multo magis in bello iniusto irregulares hos fieri dicendum est. Vel duces igitur; uel milites mutilent, occidantue in bello iniusto, irregulares fiunt.

2 Quoad secundum† pro certo etiam habendum est irregulares eos fieri, qui re ipsa auxilium ferunt. Et hoc ob hanc rationem, quòd
3 causa homicidii, ac mutilationis etiam sũnt. † Quare, si qui huic bello intersunt, non ut feriant, sed ut pugnantibus subsidio sint, si forte ab aduersariis urgerentur, hi irregulares sunt. argum. c. sicut dignum. §. illi etiam. iunct. §. si. de homici. ibi enim imputatum homicidium illius sancti uiri, qui non ut ferirent, aderant, sed ut percussoribus opem ferrent, si fortè per aliorum uiolentiam impedirentur, ergo idem hic dicendum est. Hinc Innocen. in cap. pe. de homicid. ait in bello iniusto, quandocunque quis auxilium, uel consilium dederit in mortẽ alterius, uel si culpabilis, negligensve fuerit, irregularem fieri, ubi ex hoc secuta mors est, unde infert si euntes ad bellum iniustum fauorẽ præstent his, quia securius inimicos lædant siue terrorem incutiant aduersariis, ut fugiant, defendereve se non audeant, uel socii, & amici sui eos desetant, irregulares hos esse ait, si ob id mors secuta est, & sequitur eum Abba. ibi. Hinc quoque Coua. in Clem. unic. p. 2. §. 3. numer. 2. in fine ait, qui pugnat in bello iniusto, aut auxilium, opemue dat, irregularem fieri, si hostis mors, membrive mutilatio sequatur, & hoc communiter receptum esse testatur. Idem inquit Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiam. numer. 275. de homicid. Ex his apparet, si dũ prælium committitur, choors aliqua in subsidio stet, ut suis opem ferat, si necessè sit, & hostes ipsa uideant, quamobrem timore affecti in fugam se dedunt, & in fuga plures occiduntur, eius choortis milites irregulares fieri. Qui ergo præsentes tantùm sunt in fauorem suorũ, timoremve hostium, irregularitatis notam nõ euadunt. Excipit tamen Innocen. vbi quis bello iniusto interesset pacis conciliandæ gratia, uel alterius iustę causæ; tunc enim irregularis hic non fiet, si ob eius pręsentiam suis animus addatur, aduersariis uerò diminuatur; modo absit dolus, & lata culpa, ita Innoce. ibid. & sequuntur Abb. ac DD.

Qui itidem delectus militum habet ad bellum iniustum idest pro iis, qui bellum iniustum gerunt, qui arma, ut bombardas, hastas, sclopetos, equos, naues, & huiusmodi; q commeatus etiam præbent; hi omnes irregulares fiũt. si homicidia, mutilationesve deinceps ob ea auxilia data sequantur, modò bellum iniustum esse non ignorent; non enim culpa carent, ex quo existimare poterant homicidia, ac mutilationes fieri posse, argum. c. fin. de homicid. lib. 6.

4 Quoad tertium, † qui consilio opem ferunt, irregulares etiam sunt, vt in citat. cap. *sicut* dignum. §. si. Qui ergo suasit, vt bellum iniustum moueretur, ob homicidia deinceps secuta, vel mutilationes, irregulares sunt ob citat. c. sicut dignum. §. qui verò se asserunt, ubi qui animũ Regis inflamarũt ad odium contra Sanctum illum virum, vnde homicidium secutum est, puniuntur, quia causa fuerunt homicidii, & si nõ
5 proxima, vnde facti sunt etiam irregulares. † Qui itidem suasit iactum machinæ, vel balistæ, seu bombardę in locum, vbi homines sunt, quamobrem facilè cõtingere potest mors, vel mutilatio, irregularis fit homicidio secuto, vel mutilatione, ita dixit Innocent. in capi. ad audientiam. ibi: Sed & qui non consuluit homicidium. de homicid. & sequitur Felin. in cit. cap. sicut dignum. num. 8. versic. Secunda conclusio si ex consilio, & in ca. 1. num. 8. versic. Verũ autem ratione consilii, ibi: Amplia etiam nedum in homicidio. de off. deleg. & Mar. Soci. Sen. in cap. ad audientiam. q. 79. num. 319. Idque iure meritò, nam causa propinqua homicidii hic est, quo casu quis fit irregularis, ut tradidit Gloss. communiter recept. in cap. de cætero.

tero.de homicid. Qui etiam admonuit, ut cuniculi fierent; qui in insidiis milites posuit; qui hortatur milites dum prælium committitur, vt fortiter pugnent: hi omnes irregulares sunt; id quod locum habet, esto homicidium nō intenderent: in bello enim iniusto id non intenditur, ut colligitur ex capitu. penul. & ibi DD. de homicid.

Verùm an dux exercitus, qui iniustum bellum gerit, toties irregularis fiat, quoties homicidium, uel mutilatio interuenit? Itē quid de iis, qui ad sarcinas morantur, & in castris manent, dum alii ad pugnam eunt? Quid si hostibus insidiæ parentur, & pars militum una uia, pars altera eat, sed una tantùm pars, quæ hostibus obuia facta est, hostes fugauit, & occidit, altera parte id ignorante, an irregularis fiat hæc pars. Postremò, quid si prælium committatur, & ex hostibus aliqui occidantur ab aliquibus tantùm militibus, an omnes milites irregulares euadant? Has quæstiones in sequent. explicabimus.

S V M M A.

1 *Bellum iniustum quis suscipiens irregularis fit ob homicidia, & mutilationes in eo facta, & toties, quoties ea fiunt.*

2 *Bello illicito qui interest, si dum prælium ab aliis militibus committitur, ipse sarcinas custodit, irregularis fit.*

3 *Bello illicito si pars exercitus sine alia parte homicidium committit, alia pars, quę in insidiis erat, irregularis non fit, si neque re, neque verbis alteri parti opem tulit.*

4 *Bello illicito qui intersunt, irregulares fiunt omnes, qui in prælium eunt, esto ab vno tantum committatur homicidium.*

§. I.

§. Quatuor quæstiones explicandas nobis proposuimus, iam igitur rem aggrediamur. Prima quæstio igitur hæc est, an prīceps, qui bellum iniustum mouit, irregularis fiat toties, quoties homicidia, ac mutilationes committuntur; quæ quidem quæstio duo ponit. Primò an irregularis fiat; deinde alterum, quod diximus.

1 Quoad primum igitur † teneo irregularem hunc fieri; tum quòd ipse fuit causa principalis, ut homicidia committantur, ut per se patet, ergo homicidia ei tribuuntur: tum quod mandando militibus ut pugnarent, mandatū illicitum fecit, ergo quicquid inde sequitur, & idcirco etiam homicidia ipsi tribuuntur. argu. cap. fin. de homicid. libr. 6. ubi, qui mandauit quempiam tantùm uerberari, irregularis tamē efficitur, si mors sequatur; & hoc ob id, quia cogitare poterat ipsum mandatarium occidere posse; ergo & hic princeps, qui bellum iniustū mouit cogitare poterat homicidia interuenire posse. Irregularis igitur & hic efficietur. arg. cit. ca. fin. Immò, quot homicidia, & mutilationes fient, tot irregularitatibus se obligabit; non enim plura delicta immunitatem præbent, ut probatur in l. nunquam plura. ff. de priuat. delict. Nec ratio vlla suadet, quamobrem potiùs in primo homicidio, quàm in altero irregularitatem contrahat.

2 Secunda quæstio est, † an irregulares fiant milites, qui sarcinas custodiunt, dum alii in prælio sunt, si mors sequatur. In qua quæstione cōcludo itidem hos irregulares fieri. Primò, quoniam culpa non uacant homicidiorum, quæ fiunt. c. sicut dignum. §. hi quoque. de homicid. ubi quoad homicidium illius sancti uiri à culpa, & pœna eos liberos non esse ait Romanus Pō. qui licet fuerint illius machinationis ignari, tamen eis, quos sciebant esse sicarios, in sarcinis custodiendis ministerium præbuerunt. Si ergo ob id tantùm, quòd sicariis operā præstabant ad sarcinas, peccant, esto ignorarent iuisse ad sanctum illum uirum occidendum, multo magis hi, qui sciebant suos commilitones in prælium iuisse. Accedit, quòd & ipsi fuerunt causa, ut promptiores essent ad bellandū, & non curarent de suis rebus, quas in tuto esse existimabant. Cōcludo igitur irregulares hos etiam fieri; nam & prædę participes fiunt, ubi uictoria parta est, ut habetur lib. Reg.

3 Tertia quæstio est, † an si exercitus diuidatur, & vna pars huc, altera illuc eat, quò hostes adoriantur, contingat uerò unam partem tantum obuiam fieri hostibus, & ex illis aliquos occidi, an altera pars exercitus irregularis fiat, quæ pugnę non interfecit, nec ullam opem prę stitit. In hac quæstione breuiter sentio milites eius partis irregulares non fieri; quandoquidem neque uerbis, neque factis opem ullā tulerunt; id quod requiritur ad irregularitatē contrahendum. arg. c. si quis uiduam. di. 50. & c. fin. de homicid.

4 Postrema quæstio est † an, si prælium cōmittatur, & homicidia ab aliquibus fiant, omnes milites exercitus irregulares fiant. In qua quæstione breuiter concludo irregulares omnes fieri, ex quo bellum iniustum gerunt; & hoc ob plures rationes. Primò, quoniam omnes pugnando mutuò sibi animum faciunt, mutuò sibi opem ferunt, mutuò parati sunt ad sibi subueniendum, & idcirco etiam ipsis, qui homicidia committunt; ac tales irregulares fiunt, ut habetur in citat. capit. sicut dignum. §. 1. cùm duobus sequentib. & §. fi. ubi puniuntur, qui in occidendo eo uiro sancto iuerunt cum illis homicidis, uel armati stabant, ne impedirentur ab homicidio, uel inflamarunt regem, unde homicidium est ortum, ergo idem hic concludendum est, ex quo mutuas operas sibi præstant, atque sic asseruit quoque Naua. in Rub. de iudi. numer. 107. uersicu. Octauò, ibi Certū est; Certum est, ait enim ibi, quod omnis bellans, & fauens bello iniusto fit irregularis, si quis occidatur in eo, etiam ab alio, & etiam si ipse

ipse non percusserit,& generatim de mandante,consulente,ministrante arma, adhortante, incitante,assistente,fauente, asseruit Maiol.de Irregular.lib.5.cap.49.num.5.& Abba. in ca. significasti. 2.nume.6.de homi.qui hoc inquit de clerico adhibente præsentiam auxiliando, licet non interfecerit. Sed de irregularitate hac satis,ad eam transeamus,quæ oritur ex homicidio uoluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate priuata factis.

De Irregularitate,quæ oritur ex homicidio voluntario,mutilationeve huiusmodi auctoritate priuata factis, & sic iniustè habito respectu ad occidentem, vel mutilantem. Cap. XIV.

S V M M A.

1 *Occidens,vel mutilans quempiam priuata auctoritate,idest ut priuata persona,irregularis fit,quæ regula,quousque pateat,declaratur.*

2 *Occidens,uel mutilans, quò se tueatur, & sic pro sua defensione non seruato moderamine inculpatæ tutelæ,irregularis fit.*

3 *Occidens, uel mutilans de mandato alterius irregularis fit.*

4 *Occidens alium,quem alius uolebat interficere,uel qui pro certo moriturus erat,irregularis fit.*

5 *Plures si aggrediantur aliquem, & ex ipsis aliqui mortiferè uulnerent,alij non mortiferè,irregulares tamen omnes fiunt,si moriatur.*

E Irregularitate, quæ oritur ex homicidio uoluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate publica factis in iudicio,& in bello, egimus; iam de irregularitate agamus, quæ ex eisdem causis oritur, ubi priuata auctoritate, & sic iniustè mors,mutilatiove fit. Verùm,ut eius cognitionem dilucidiorem habeamus, ipsam contemplabimur primo in eo,qui per se homicidium mutilationemve committit;deinde in eo, qui ea facienda mandat;tertio in eo, qui ea consulit,ut fiant:postremò in eo, qui ad ea facienda re opem fert: his enim explicatis materiam hanc optimè,ni fallor,cognitam habebimus.

Prima quæstio igitur est de eo,qui homicidium uoluntarium, aut mutilationem huiusmodi priuata auctoritate committit (priuata auctoritate autem homicidium, mutilationẽve committi accipio, ubi homo priuatus sua auctoritate,& nõ aut iuris,aut iudicis,& sic iniustè quempiam occidit,aut mutilat, de quo homicidio agitur in titu.ff.ad leg. Iul. de sicar.& in titu.de homicid.)† Quoad quæstio-
1 nem hanc igitur pro certo pono eum,qui propria auctoritate nullo iure,nulloque iudice id legitimè permittente, quempiam occidit,uel mutilat,hunc irregularem fieri. Nam primò id habetur in capit.1.de homicid.ubi mandatur,ut ab altari euellatur,qui per insidias, & industriam proximum occiderit.Si ergo ab altari euelli debet, idest à functionibus ordinum, ergo irregularis est; hunc enim effectum irregularitas affert. Facit quoque ca. suscepimus. eod.ubi mandat Romanus Pont. ut quidam sacerdos abstineat se ab altaris ministerio,qui quosdam fures ligatos,& custodiæ suæ mandatos occidit, ueritus ne ipse ab eis occideretur, cũ ipsi fures soluere se niterentur;poruit enim sine occisione mortem uitare, exemplo Christi fugiendo,ut sensit Gloss. ibi in uerb.Interimeretur.Si ergo ab altaris ministerio se abstinere ille debet, ex quo illicitè eos fures occiderat,ut sensit ead.Gloss.in uerb. Detinere;ergo,qui illicitè homicidium committit,irregularis fit, ex quo per irregularitatem ab altari quis remouetur. Præterea,qui hominem occidit in iudicio, in belloue iusto,& sic auctoritate publica,irregularis fit,ut habetur in c.penu. de homicid.& ut suo loco antea probauimus, ergo multo magis, qui illicitum homicidium cõmittit propria auctoritate. Postremò DD. omnes hoc sentiunt. Non est igitur quod hac de re dubitemus.

2 Hæc autem irregularitas contrahitur etiã,† si quis occidat quempiam,quò se tueatur, sed non seruato moderamine inculpatæ tutelę,sic enim habetur in cap.significasti.2.ubi sacerdos ab homicidii pœna non omnino excusatur,qui à quodam sacrilego percussus,eundem mox cum ligone in capite percussit; & hoc ob eam rationem, quia cũ moderamine inculpatæ tutelæ id non fecit, ut ait Romanus Pont. ibi.Si ergo ab homicidii pœna non excusatur, ergo nec ab irregularitate. Irregularis ergo quis fit,ubi etiam,ut se tueatur,quempiam interficit,uel mutilat,ubi hęc non agit cum moderamine inculpatæ tutelę.Idem dixit Nauar. in consil.36.num.2.de homicid.lib.5. Quare, qui mortem euadere poterat fugiendo, irregularis fit,si ut dedecus uitet, quod ex fuga consequeretur,maluit suum aggressorem occidere,quàm fugere,atque sic sensit Gloss.in cita.c. suscepimus.

3 Secundò irregularitas hæc contrahitur† uel de mandato alterius quempiam quis interficiat,uel mutilet; si enim irregularis fit carnifex,qui de mandato iudicis quempiam occidit;si miles,qui de mandato ducis in bello iusto interficit;multo magis, qui ex mandato in iusto homicidium committit, quamobrem etiam mortiferè peccat,irregularis efficitur.

Tertiò contrahitur irregularitas , uel post multum tẽporis mors sequatur. Quare,& qui uenenũ ad tempus dedit,si mors sequatur,etiã post multum temporis,irregularis fiet.

Quartò

4 Quarto contrahitur irregularitas, † uel is, quem quis interficit, aliàs esset moriturus; nā non ideirco homicida esse desinit, qui, cùm multi uellent quempiam occidere, ipse percurrens occidit. argumen. le. item Mella. §. Celsus. ff. ad le. Aquil. nam ibi dicitur si alius mortifero uulnere percusserit, alius postea exanimauerit, priorem quidem non teneri quasi occiderit, sed quasi uulnerauerit, quia ex alio uulnere periit; posteriorem teneri, quia occidit. Ecce hic eum pro homicida non haberi, qui mortiferum uulnus inflixit, unde uulneratus mortuus fuisset, sed eum pro homicida haberi, qui mortem accelerauit. Si ergo homicida est, ergo & irregularis. Hinc, ut habetur libr. Reg. Amalacitam Dauid interficiendum curauit, qui Sauli mortem accelerauit.

Quintò contrahitur irregularitas, uel uolenti quis mortem inferat; nam nihilominus homicida est, nec excusatur, q; de uoluntate occisi id fecerit, q; cōtigit illi Amalacitæ.

Sextò contrahitur irregularitas; uel plures eundem hominem occiderint, ut pote, quia omnes mortifera uulnera intulerunt. Hinc omnes lege Aquilia tenentur, qui simul trabem deiecerunt, & hominem oppresserunt. le. item Mela. §. si plures. ff. ad leg. Aquil.

5 Verùm, † quid si plures homines quem aggrediantur, & alius mortiferè, alius leuiter ipsum uulneret, unde mors tamen eius secuta est, an omnes irregulares sunt? Videbatur dicendum eum tantùm irregularem esse, cuius uulnere ille interiit, argument. cita. l. item Mela. §. sed si plures, ubi si plures ferrum percusserint, & appareat cuius ictu perierit, ille quasi occiderit, tenetur, & non aliis. ergo idem in casu nostro. Præterea in capitu. penul. de homicid. ubi clericus tantùm percussit, & nō occidit, irregularis factus non fuit, esto plures alii occidissent, ergo idem in casu nostro dicendum uidetur.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet omnes hos irregulares factos esse; & de eo, qui mortiferum uulnus accepit nō est dubitandum, ipse enim occidit. Non etiam de aliis; tum quòd adiuuarunt locciforem uulnerando, tum quòd animum ei addiderunt sua præsentia, & armis; tum quòd occiso terrorem incusserunt, quibus casibus, ubi mors sequitur ab aliis inflicta, irregularis quis efficitur, ut habetur iu capitu. sicut dignum. §. ille autem, cum sequen. & §. fin. de homicid. & sensit Innocent. quem Abba. ac DD. sequuntur in capitu. penul. eod. de homicid. & ita de communi sententia testatur Couar. in Clem. unic. 2. par. §. 2. num. 3. uersicu. Primus calus, ibi, & Sane hic primus casus; nam & omnes homicidii pœna tenentur, ut dixit Bart. communiter receptus. in l. si in rixa. ff de sicar. Non obstat. §. sed si plures; nam etsi quoad pœnam ordinariam homicidii non tenentur, tenentur tamē quoad aliam pœnam, ut ii, qui assistendo auxilium præstiterint homicidæ, ut dixit Bart. in cita. l. si in rixa. nume. 10. & colligitur etiam ex citat. §. nu. 10. quod ad irregularitatem subeūdam sat est, ut scilicet si non occiderint, opem tamē ad occisionem præstiterint, ob cit. c. sicut dignum. Non obstat etiam cit. c. pen. quandoquidem canon ille loquitur de percutiente in bello iusto, nos autē in bello priuato iniusto, & ita Innocen. Abba. ac DD. ibi inquiunt. In hoc igitur casu omnes irregulares sunt. Idem sentio, si subito rixa exorta inter plures quidā ex una parte alium alterius partis occiderunt; nam, si rixa mota est ab ea parte, quę occidit, omnes eius partis irregulares facti sunt, ut qui re, aut uerbis, aut præsentia opem tulerint in re illicita, ob cit. c. sicut dignum. Nec repugnat, quod Couar. eod. nu. 3. uers. Secundus casus, tenet eum tantùm irregularem esse, qui homicidium commisit, ubi constat quis lathale uulnus intulit, si in rixa subito contingenti nō præmisso consilio hoc interuenerit, & hoc per l. itē Mela. ff. ad le. aqui. nam lex ea loquitur quoad pœnam ordinariam homicidii, non autē quoad pœnam extraordinariam, ut proximè dixi, quamobrem quis ab irregularitate non liberatur, ob cit. c. sicut dignum. Non obstat etiam c. significasti. 2. de homici. unde colligi dictum suum ait Couar. nam loquitur canon ille ubi ex parte uulnerātium, & percutientium iusta pugna est ob rerum defensionem, quo casu irregularitas tantùm ab eo contrahitur, qui occidit, aut mutilauit, ut habetur in cit. c. pen. & ibi not. de homicid. Locum igitur habebit opinio Couar. ut scilicet is tantùm irregularis sit, qui homicidium commisit, ubi ex ea parte quæ iustam cām fouebat, homicidium commissum est, ob cit. c. significasti, & cit. c. pen.

Verùm, quid si quis mortiferum uulnus intulit cuipiam, qui deinceps ab alio occisus est, an uterq. irregularis erit, & qui uulnus mortiferū intulit, & qui occidit? Secūdò, quid si dubitetur an uulnus mortiferum sit nec ne, an irregularis nihilominus erit, si ab alio deinceps uulneratus fuerit occisus? Tertiò, quid si quis à pluribus percussus moriatur, & dubitetur, cuius percussione mortuus sit, an omnes irregulares erunt? Quartò, quid si à pluribus fuit quis uulneratus, sed à nemine mortiferè, an irregulares omnes sint, si nihilominus uulneratus moriatur? Quintò, quid si uno lęthali uulnere tantùm percussus fuerit, nec apparet à quo, cū tamen plures eum percussissent, ac uulnerassent, an omnes irregulares erunt? Sextò, quid si præsbyter percutiat furem exportantem extra ecclesiam eucharistiam, & altariū ornamēta, iuxta c. significasti. 2. de homi. non quidem mortiferè, sed tamē ita, ut fugere nō potuerit, unde parochiani eum furem occiderunt, an irregularis presbyter hic erit? Septimò, quid si quis inuento fure domi clamauit, *Alli ladri, Alli ladri*, unde uicini currentes furem occiderunt, an, qui clamauit irregularis sit?

G Octauò

Octauò, quid si quis uulnerauit quempiam, sed non mortiferè, uulneratus tamen moritur, aut medici imperitia, aut ob malam curationem, ex aliave causa, an qui eum uulnerauit irregularis fiet? Postremò, an ignorantia ab irregularitate excuset? Hæ sunt quæstiones omnes hic nobis explicandæ, & ptius ptima; id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Vulnus mortale, qui cuipiam intulit, an irregularis fiat, si ab alio deinceps occisus est.*
2 *Vulnus qui cuipiam intulit, qui ab alio deinceps occisus est, an irregularis fiat, si dubitetur an uulnus mortiferum fuerit necne.*
3 *Percussus seu uulneratus à pluribus ubi quis fuit, & dubitatur cuius ictu interierit, an omnes irregulares sint.*
4 *Percussus seu uulneratus à pluribus ubi quis fuit, sed nullum uulnus per se fuit mortale, mortuus tamen est uulneratus, an omnes irregulares sint.*
5 *Vulneratus à pluribus, sed uno tantum læthali uulnere ubi est, an omnes irregulares sint, qui uulnerarunt, ex quo non apparet quis lęthale illud uulnus intulerit.*
6 *Præsbyter, qui percussit non tamen mortiferè furem exportantē res Ecclesiæ, unde ausugere non potuit, & idcirco à parochianis fuit occisus, an irregularis fiat.*
7 *Fure inuento domi à domino, si clamet,* Alli ladri, Alli ladri, *& uicini currentes furem occidant, an dominus irregularis sit.*
8 *Vulneratus à quopiam, sed non mortiferè, moritur culpa medici, uel mala curatione, an qui eum uulnerauit irregularis fiat.*
9 *Ignorantia, an excuset ab irregularitate.*
10 *Conatus occidere aliquem an irregularis sit, si eum non occidat, uel mutilet.*

§. I.

§ Quæstiones plures explicandæ nobis propositæ sunt; iam igitur ipsas explicemus, & prius primam, † quæ est, an qui
1 uulnus mortiferum cuipiam intulit irregularis fiat, si antequam eo uulnere moriatur, ab alio occisus sit. In qua quæstione, de eo, qui uulneratum occidit nemo dubitat ipsum irregularem esse; nam & homicidii tenetur, ut dicitur in le. item Mela. §. Celsus. ff. ad le. aquil. & te uera est homicida, omnis autem homicida irregularis est. argument. toto titu. de homicid. Postremò mortem hic accelerauit, ut per se patet, at talis irregularis fit, ut suo loco abundè probauimus. Quoad alium uerò, qui mortiferè priùs eum uulnerauit, dubitari fortasse posset, concludendum tamen est breuiter & irregularem ipsum fieri; nam sic habetur in capitu. significasti. 2. de homicid. ibi enim Romanus Pont. consultus, an præsbyter quidam irregularis factus esset, quoniam furem asportantem res ecclesiæ percusserat, quem deinceps parochiani occiderunt, Respondit, si constare posset præfatum præsbyterum non inflixisse percussionem læthalem, unde non esset mortuus, si à parochianis non fuisset occisus, irregulatem eum non esse. Ecce hic sacerdos irregularis non existimatur, quamuis percusserit, & percussus ab alio fuerit occisus, si percussio læthalis non fuit; ergo si constaret percussionem læthalem fuisse, ut in casu nostro, irregularis fuisset; ualet enim argumentum à contrario sensu. le. 1. & ibi not. ff. de off. eius. Pro certo igitur habebimus & qui uulnerauit irregularem fieri, atque sic DD. omnes concludunt in citat. capitu. significasti, ubi quoque Abba. numero 2. & Couar. in Clemen. unic. 2. p. §. 2. numero 4. uersicu. Tertia subiicitur species. de homicid. & facit. lex ita uulneratus. ff. ad leg. Aquil. Et de quæstione hac prima satis.

2 Secunda quæstio est, † an qui uulnus cuipiam intulit, sed ignoratur an mortiferum fuerit, irregularis fiat, si deinceps ab alio occidatur uulneratus. Gloss. & Ioann. Andr. & Abba. quos sequitur Gons. à Villa. in Tract. de irregular. cap. de percussore, irregularem hunc fieri inquiunt, & opinionem hanc tutiorem inquit Couar. ibidem. numero 4. & communiter eam receptam esse testatur Ioan. Ignius, quem refert, ac sequitur Couar. eodem num. Probaturque per capitu. significasti. 2. vbi sacerdos ille pro irregulari non habetur, si constet percussionem lęthalem non intulisse furi, quem parochiani occiderunt; ergo secus, si discerni non potest, an lęthale uulnus intulerit, ut in casu nostro. A communi opinione igitur discedendum non censeo.

3 Tertia quæstio est, † ubi à pluribus quis percussus, ac uulneratus est, & interiit, sed cuius uulnere interierit, ignoratur, an omnes irregulares sint. In qua quæstione concluditur irregulares omnes esse. Primùm ob cit. c. significasti. uers. Quod si discerni non potest, ubi habetur pro irregulari non haberi, qui uulnus intulit, ubi discerni nō pōt, si ipsius an alteri*, ictu uulneratus interierit, ergo idē in casu nostro. Secundò facit c. fin. 23. q. 8. ubi si plures homines quem uulnerauerint, & idcirco uulneratus mortuus fuerit, ut homicidæ omnes habentur, ergo omnes sunt irregulares, atque sic dixit Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiam. nume. 221. uersic. Secus si esset dubium. de homicid. & Couar. eod. §. 2. num. 4. uersicu. Quarta constituitur species.

4 Quare ob easdem rationes † si à pluribus quis uulneratus fuerit, sed à nemine mortifero uulnere, qui tamen ob plura illa uulnera mortuus est, irregulares omnes sunt, ita not. Innocent. in cit. cap. significasti, & Abba. in fine, & Socin. eod. nume. 222. Et hæc omnia locum habent non solùm, ubi iniustè uulnera illata sunt, uerùm etiam & ubi iustè. Et ex his quarta quæstio soluta est.

Quinta

5 Quinta quæstio est † ubi à pluribus quis uulneratus est, sed uno uulnere tantùm morta li, quod ignoratur à quo fuerit illatum, quis in hoc casu irregularis fit, si moriatur. Nonnulli existimarunt suæ consciéntię quemcumque relinq endum esse, ut Hostien. & Speculat. & nonnulli, quos refert Couar. eod. §. 2. nume. 5. uer sic. Quoad irregularitatem. Alii verò existimarunt omnes irregulares esse in utroque foro, & hanc opinionem tutiorem dixit Bartho. Bri x. in quęst. ueneral. 15 ubi quęstionem hãc disputauit; & hoc per cita. capi. significasti. de homicid. & cit. capit. fin. 23. quæstio. 8. hanc sequũtur DD. plures, quos refert, ac sequitur Couar. ibid. eandem magis communiter receptã esse Albert. Trot. relatus à Couar. eod. in loco. Quid igitur concludendum ? Ego à communi opinione discedendum non censeo; nã, si iniustè uulnera intulerunt, ex quo mutuum auxilium sibi præstitere, omnes irregulares sunt, esto unus tantum mortale uulnus intulerit; & hoc ob capitu. sicut dignum. de homicid. ubi ob præsentiam solùm pręstitam in homicidio irregularitas contrahitur, atque sic in simili consuluit Nauarr. consil. 13. de homicid. vbi clericum irregularem factum inquit, quæ ad occidendum iniustè quempiam iuit, esto ipse non occiderit, & hoc ob id, quòd cooperator, & auxiliator fuit. Idem consuluit in consi. 14. de clericis qui iuerunt cum laicis ad extrahendum quem è carcere, unde unus aparitorũ occisus fuit, si uerò iustè uulnerarunt, ex quo discerni non potest quis mortiferum uulnus intulerit, omnes pro irregularibus se habere debent ob citat. cap. significasti. uersic. Quod si discerni non possit; secus autem si discerni possit; nam ille tantùm irregularis erit, qui mortiferum uulnus intulit. ob cap. pen. de homicid. ubi habetur in pugna iusta eum tantùm irregularem fieri, qui occidit, non autem, qui uulnerauit.

Ex his apparet quid dicendum sit, si plures in huiusmodi conflictu in aliquem contenderent, & mortiferum vulnus tãtùm illatum est, nullo alio uulnere etiam non mortifero illato, & ignoratur à quo uulnus prædictum illatum sit; nam si illicitæ rei operam dabaut, omnes irregulares sunt, esto etiam sciretur, qui uulnus intulerit. ob citat. capit. sicut dignum. si verò licitę rei, & nemo prædictorum scit an ipse uulnus intulerit uec ne, qu sque pro irregulari se habebit. ob citat. capitul. significasti. uersicu. Quod si discerni nõn possit. Secus autem si discerni possit; tunc enim ille tantùm irregularis erit, qui uulnus intulit, non alii, ob cit. c. pen. de homicid.

Verùm quid si aliqui ex prædictis pro certo sciunt se uulnus non intulisse, sed probare id nequeunt, an irregulares hi erunt ? Planè irregulares hos non esse censeo, ex quo rei licitæ operam dabant, & neminem deformarunt. Nec repugnat citat. capitu. significasti; nam dispositio eius canonis locum habet, non solum, ubi discerni non potest quis mortale uulnus intulit, uerùm etiam & ubi, qui uulnus intulerunt, nesciunt an lęthale uulnus intulerint nec ne, & idcirco consulitur ibi, ex quo res dubia est, ut se pro irregularibus habeant: at nos loquimur de iis, qui pro certo sciunt se vulnus non intulisse.

6 Sexta quæstio est, † an præsbyter irregularis fit, qui percussit non quidem mortiferè, sed tamen ira, ut fugere non potuerit, furem exportantem extra ecclesiam euchatistiam, & ornamenta, quem parochiani deinceps occiderunt. In hac quęstione Hostien. quo etiam communiter transeunt DD. ut testatur Abba. in eodem capitul. significasti. numero 10. uers. Ex Gloss. irregularem hunc factum esse inquit. Et hoc ob hanc rationem, quod, ex quo eum inhabilem ad fugiendum reddidit, fuit causa homicidii, quòd ad irregularitatem contrahendam sat est. argumen. capitu. de cętero. de homicid. Ego autem contrariam opinionem ueriorem censeo, ut scilicet hic præsbyter irregularis non fit, ex quo rei licitæ operam dabat, defendendo sua; nam irregularitas pendet omnino à iure positiuo pontificio. capitu. is, qui. de sentent. excommun. lib. 6. at hoc iure, ubi licitè quis bellum gerit, uel priuatum, irregularis non fit, esto uulneret, modò non interficiat, ut habetur in capitu. penul. de homicid. ergo, ex quo hic pręsbyter iustè in furem bellum gerebat, irregularis non efficietur, nisi furem ipse occiderit. Hinc. Abba in eodem capi. significasti, esto opinionem Hostien. tutiorem dicat, eam tamen ipse non omnino sequitur. Quæ tamen opinio locum habere posset, & ratio, ubi hoc animo eum debilitauit, quò parochiani eum consecuti occiderent. argumen. citat. cap. significasti; nam & in bello iusto, qui hac ratione quidpiã in aliquem molitur, quò interficiatur, irregularis fit. Et de quæstione hac satis.

7 Septima quæstio est, † an, qui inuento fure domi clamauit: *Alli ladri, Alli ladri*, unde uicini currentes furem occiderunt, irregularis hic fiat. Planè censeo irregularem hunc non fieri; nam si irregularis non efficitur, ubi furem quis uulnerat in casu licito, modo mortiferè eum non uulneret, ut dicitur in citat. capitu. significasti, & in eod. c. fin. de homicid. minus irregularis fiet solum clamando, atque sic sensit Abba. quamuis dubius in eod. c. significasti. num. 12. Idem si dixisset *Piglia, Piglia*. Excipio tamen, ubi dixisset *Amazza, Amazza*, uel hoc animo clamaret, ut uenientes eum occiderent.

At quid si clamando caperetur fur, & iudex eum morti traderet, an irregularis fiet, qui clamauit ? Planè censeo, si protestetur se non animo uindictę id fecisse, sed ut suum haberet, irregularem hunc non futurum, ut habetur in capitul. penultim. de homicid.

lib. 6. absurdum enim esset, et iniquum non posse etiam uerbisse contra furem tueri. capi. postulasti. de homicid. in antiqu. Nec repugnat, si dicatur; ergo in superiori casu, ubi præsbyter furem debilitauit, quamobrem parochiani eum occideruot, irregularis fiet, quia protestatus non est; nam, ex quo priuatis non licet quempiam occidere, non erat, quod protestaretur, secus autem ubi in manibus iudicis est. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo.

8 Octaua quæstio est, † an si quis vulnerauit quempiam, non mortifere quidem, qui tamen aut medici imperitia, aut mala gubernatione, aliave causa moritur, irregularis fiat, qui eum vulnerauit. In hac quæstione duæ DD. sententiæ sunt. Nauarr. in Man. capitu. 27. numero 223. uersicu. Octanò. inquit hunc irregularem esse: idem Couar. in Clement. unic. 2. p. §. 2. numero 9. de homicid. ubi & alios quosdam idem sentientes refert. Probatur autem primò sententia hæc per capitu. præsbyterum de homicid. ubi, cùm præsbyter intuitu disciplinæ puerum quendam in capite percussisset, & post paucos dies mortuus esset, Romanus Pont. respondit eum præsbyterum remouendum esse ab omni officio sacerdotali, si ex ipsa percussione interierit, uel aliam infirmitatem incurrerit, de qua noscitur expirasse. Ecce hic presbyter pro irregulari habetur non solùm si à se percussus ex ea percussione interiit, uerum etiam, si ob infirmitatem interierit, in quam ob percussionem inciderat; ergo idem in casu nostro dicendum uidetur, ut hic, qui uulnerauit, irregularis factus sit, quamuis non ex uulnere, sed ob imperitiam, malumve regimen, aliamve ob causam mortuus sit. Secundò citatur capit. tua nos. eodem. de homi. ubi monacus ille irregularis habetur, qui tumorem quendam mulieri apetuit, quamobrem mulier illa mortua est, non ob culpam monaci, sed quia uento se exposuit. Si ergo monacus ille irregularis euasit, qui illicitæ rei non per se, sed per accidens operam dedit, quamuis ob alterius causam mors interuenerit, multo magis irregularis hic erit, qui illicitæ rei per se operam dedit, ut, qui illicitè uulnerauit. Postremò, si hic uulnus non intulisset, sine dubitatione mortuus non esset, ergo, ex quo ob eius uulnus mors est secuta, irregularis effectus dicendus est, ut, qui mortis causa fuerit. argument. capitu. de cætero de homicid.

Contrariam opinionem nihilominus sequitur Caietan. 2. 2. quæstio. 64 atticul. 8. & hoc ob hanc rationem, quoniam, ut ipse inquit, mors non sequitur ex eius intentione, non enim intendebat eum occidere, neque etiam ex opere, ex quo uulnus mortiferum non erat. Hæc tamen ratio nulla est; ex quo enim illicitæ rei operam dabat, id euenire posse cogitare debebat, esto id ipse non intenderet, nec opus tale esset; nam in hoc casu quicquid inde euenit, id ei tribuitur, ut tradidit Gloss. in capitul. sicut dignum. §. fin. in uerb. Consilium. de homicid. & facit capitul. fin. eodem libro 6.

Quid igitur concludendum? Ego pro certo primum pono irregularem eum non fieri, qui iustè quem percussit, sed non mortifere, sed aut moritur culpa medici, aut malo regimine, aut morbo superueniente, & multo minus, si ab alio occisus sit; nam sic asseruit Nauar. in Man. capitu. 27. numero 223. uersicul. Octauò. & facit citat. capitul. significasti. de homicid.

Secundò pro certo etiam pono, ubi etiam iniustè quempiam quis uulnerauit, sed adeo leuiter, ut sine cura alia conualuisset, sed ob uenenum infusum uulneri mortuus est, neque in hoc casu irregularem hunc fieri; nam non ex uulnere mortuus est, sed ob uenenum, atque sic asseruit Couar. eodem uersicu. Quid si uulnus illatum adeo leue. His præmissis tanquam certis, quoad quæstionem propositam opinionem Couar. & Nauar. uti uerissimam sequor, scilicet irregularem hunc fieri; nam, ut dixi supra, mortuus hic non esset, si uulneratus non fuisset, alias tamen pœnas euitabit, ut asseruit Couar. ibidem uersicul. His tamen addendum.

Hoc autem locum habet uel post multum temporis ob illud uulnus interiret.

9 Postremo quæstio est, † an ignorantia excuset ab irregularitate. Hæc quæstio disputari potest solum in irregularitate, quæ proficiscitur ex uitio animi: nam quoad irregularitatem, quæ nascitur ex defectu rei, ex infamia, uitiove corporis, frustra quæstio hæc proponitur; quòd enim inuitis nobis etiam irregularitas ex his orta contrahitur, multo magis nobis ignorantibus id contingit. argumen. l. qui potest inuitis. ff. de regul. iur. Quare rebus carens, unde se sustentari non potest, ad ordines non admittetur, quamuis defectum hunc impedire ordinum susceptionem ipse ignoret. Infamis etiam, necnon illegitimus, & bigamus irregulares sunt, esto eos lateat infamiam, illegitimationem, bigamiamve, & huiusmodi corporis uitia quem irregularem reddere.

Disputatur igitur, vt dixi quæstio hæc in irregularitate, quæ ex animi uitio nascitur. An igitur ignorantia excuset ab hac irregularitate? In hac quæstione sic breuiter distinguendum est. Aut irregularitas contrahitur sine peccato; & in hoc casu pro regula habebimus irregularitatem, & ab ignorante contrahi; nam ignorantia, & scientia consideratur in primis ut uideatur, an culpa adsit necne. argument. cap. Apostolicæ. de cler. excomm. min. Esto igitur Neophyti, Illiterati, defectum perfectæ lenitatis parientes ignorent se irregulares esse, irregulares tamen sunt. argument. tot. titu. de fil. præsbyter. & facit capitu. cum illorum. de senten. excommu. & capitu. 1. & 2. de ordin.

ordin.ab Episcop.qui renunc.episcop. nam in cap.cum illorum excommunicatus ordines suscipiens irregularis fit,uel ignorantia iuris,factive labo:et:id quod ob eam rem fit, quoniā excommunicatus iure inhabilis est ad ordinū susceptionem, ac functionem , & idcirco uel ignorans eos suscipiat,executionem non recipit.Qui suscepit etiam ordinem sacrum ab eo, qui renunciauit dignitati episcopali,uel ab excommunicato notorio, denunciatove, quòd prędicti ordines conferendi potestatem non habent, irregulares sunt, esto excommunicationem,renunciationemve prędictam ignorēt, ut habetur in citat. cap. 1.& 2. Quod ignorantia etiam iuris non excuset dixit Nauar.in cōsil. 17.num. 1.de homicid.lib. 5. de præsbytero rurali,qui existimans se opus bonum facere nomine alterius scripsit iudici,eum, quem in carcere detinebat homicidam esse,& læsę maiestatis reum , unde fuit morte affectus.

Aut non contrahitur sine peccato,& in hoc casu ignorantia facti excusat, & etiam iuris,nisi aliter cautum habeatur.argum.citat.c. apostolicę.de cler.excommun.min.nam,qui probabiliter ignorat se excommunicatum, cenfu rave alia irretitum esse,irregularis non fit,si diuina faciat,ut ibi habetur; & hoc ob eam rationem,quod irregularitas in eo casu non contrahitur nisi ubi peccat; at,qui ignorat probabiliter se actum illicitum facere,non peccat, ut in prędicto casu,ergo nec irregularis fit . In hac quæstione igitur sic concludendum censeo.

10 Verùm quid †si quis animo occidendi quē uulneret,homicidium autem secutum non sit, an irregularis nihilominus hic erit ? Hanc quęstionem disputauit Maiol. de Irregular.li. 5.capitu.4. 8.numero 3.& in ip a tres sunt DD. sententiæ, quarum altera fuit hunc irregularē esse:hanc sequitur Specula.in titu. de Irregular.versicu.Sed quid de iudice , ibi. Et similiter.nam ait eum,qui ex odio operam dedit,& fecit quod potuit,ut occideret,non tamen occidit,nec mutilauit,indigere dispensatione,ergo sentit irregularem hunc factum esse,ex quo indiget dispensatione; irregularitas enim dispensatione tollitur;sentit quoque Thom. Fastol.in suis decis.caul. 14.& nonnulli alii,quos refert Maiol.ibid.Hæc tamen opinio reiicienda est,nulla enim ratione solidiori nititur; nā capit.4.si cui.de pœniten. dist. 1. quod pro hac sententia citatur , nihil facit;& si enim uerum est quoad peccatum committendum sat esse uoluntatem,de quo ibi agitur,secus autē quoad irregularitatem,de qua ibi non agitur;nam ad irregularitatem hanc contrahendam factū requiritur , scilicet uel mutilatio,uel homicidium.cap.2.de cler.pugn.in duel. & cap.pen. de homicid.& Clem.unic.eod.Non etiam facit,quod in atrocissimis etiam non secuto effe ctu pœna infertur,ut dixit Bald.in leg.si fugiti ui.C.de seruo fugit.& latissimè Couar.in Clemen.unic. 2.p.in initio.num.5.cum mul is sequent.de homicid.'nam locum habet in aliis pœnis,non autem in irregularitate , in qua actū deformatio interuenisse debet iuribus supra citatis.

Quare,cum nullis rationibus opinio hæc nitatur,contrariam sequitur Ancharan. ut scilicet irregularis hic non fiat,ut refert Maiol.ibidem.nume.4.Hanc eandem opinionem tenet Couar.in citat. Clemen.unic.eod. num.5.ubi & communem opinionem hanc esse testatur. Probatur autem primo per ea.fin. 15. quęst. 1. ibi enim dicitur , quantum ad legem promotionis requiri opera,idest,quò quis remoueatur à promotione ad ordines,requiri, ut opere adimpleuerit id, quod eum remouet ab ordine,ergo non sat est conatus . Ad hoc tamen respōderi posset satis opus interuenisse,ex quo fecit quantum potuit. Secundò pro hac sentētia citantur iura supra allegata,scilicet capit. 1. de cler.pugn.in duel.& Clemen.unic.de homicid.ubi habetur irregularitatem hanc contrahi per mutilationem,& homicidium,ergo conatus non sat est. Tertiò facit,quoniam si contrarium diceremus,uulnerādo quempiam, etiamsi mortem non inferet , irregularis fieret; at hoc est contra capitu.penu.de homicid.ubi clericus,qui in bello iusto vulnerauerat,pro irregula:i non habetur,nisi conscientia eum remordeat,quod occiderit.Facit quoque c.signi ficasti.2.eod.

Vnde tertia fuit opinio Maiol. qui sic distinguebat.Aut quis se præparauit tantùm ad homicidium,sed nihil præterea fecit;& in hoc casu irregularitatem non contrahi dixit,quandoquidem,ut ipse dixit,homicidium mentale est. Aut non solùm se pręparauit,sed ad actus proximos uenit,scilicet ad uulnerandum ; & in hoc casu inquit ipse irregularem hunc fieri. Hęc distinctio quoad primam partem uerissima est;quoad secundam falsa;nam in cit.c.pe. de homicid. uentum erat ad actus proximos, scilicet ad vulnera,& tamen irregularis non indicatur ibi à Romano Pont. nisi conscientia eum remorderet de homicid.

Quid igitur concludendum? Ego à communi opinione discedendum non censeo, ut scilicet irregularis non fiat,qui conatur quem occidere,vel mutilare,esto eum uulneret, uel clericus,uel laicus sit; nā pręter rationes supra pro opinione hac allegatas , ego confirmo , quoniam irregularitatis pœna ipso iure contrahitur,ut notissimum id est, non enim iudicis sententia requiritur,at nulla pœna ipso iure illata cōtrahitur nisi delictum perfectum sit,ut DD. communiter concludunt relati à Felin. in Tracta.suo quando conat.pun.num. 8.uersi. Fallit quarto , ergo uel sexcenties quis conatus sit quem occidere , irregularis non erit, si mors, membrive mutilatio secuta non sit, esto uulnera plura infixerit. In hac quęstione igitur sic concludendum censeo.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiuſmodi auctoritate priuata factis, & ſic iniuſtè, habito reſpectu ad mandantem. Cap. XV.

S V M M A.

1 *Mandans homicidium, mutilationemve fieri, irregularis fit: quæ regula, quouſque pateat, declaratur.*

2 *Mandato patris vel domini quem deformans irregularis eſt.*

3 *Mandans occidi aliquem fit irregularis, eſto non ſeruetur mandatum omnino.*

DE Irregularitate eius, qui ipſemet homicidium committit, vel mutilat, egimus; iam de irregularitate eius agamus, qui mandauit quē occidi, vel mutilari, & ſic ꝑ alium, & iniuſtè. Verùm, ut materiam hāc ordinatam habeamus, has quæſtiones contemplabimur. Primò, an irregularis ſit ipſe mandans. Deinde, quid ſi non expreſsè mandauit, ſed tacitò. Tertiò, quid ſi mādatarius iuratus depoſuit ſe non ob mandatū, ſed ſua ſponte homicidium commiſiſſe, uel mutilaſſe, an mandans irregularis fiat. Quartò, quid ſi is, qui mandatum dedit, illud reuocet pœnitentia ductus: mandatarius autem nihilominus mandatum exequatur, an mandās irregularis fiat. Quintò, quid ſi mandans uidet mandatarium exequi uelle mandatum reuocatum, an patefacere id debeat. Sextò quid ſi tacitò mandans mandatum reuocet. Septimò, quid ſi iudex eccleſiaſticus præcipiat iudici ſeculari, ut quempiam malefactorē puniat. Poſtremò, quid ſi princeps ſubdito, pater filio, dominus ſeruo hæc præcipiat, an omnes irregulares fiant. Has quęſtiones igitur explicemus, & prius primam.

1 Quoad primam quæſtionē igitur † pro certo habendum eſt, mandantem homicidiū, uel mutilationem fieri irregularem euadere, ſi homcidium, mutilatiove ſequatur. Id quod probatur primò per cap. ſignificaſti. 2. in uerſ. Mādato, de homicid. ubi, cùm ſacerdos ſacrilegū quendam percuſſiſſet, quem deinceps alii occiderunt, dubitaretque, an eſſet irregularis, Romanus Pont. de hoc conſultus reſpondit, ſi cōſtare poſſet uel lethale uulnus non inflixiſſe, neque ipſius ſtudio, conſilio, uel mandato proceſſiſſe alios contra illum, in ſacerdotali officio miniſtrare poſſe. Si ergo ſuo mandato alii contra eum non proceſſerint, in miniſterio ſacerdotali manere poteſt, & idcirco irregularis non eſt factus; ergo ſumpto argumento à contrario ſenſu. iux. le. 1. ff. de off. eius, ſi mandato ſuo reliqui contra illum ſacrilegum proceſſerunt, & eum occiderunt, in ſacerdotali officio miniſtrare non poterit, & idcirco irregularis erit. Ob mandatum igitur irregularis quis efficitur, ſi mors, mutilatiove ſequatur. Secundò facit, quoniam, qui mandat quempiam uerberari, eſto expreſſe prohibeat, ne mandatarius occidat, uel mutilet, irregularis tamen mādās efficitur, ſi mandatarius occidat, uel mutilet, vt dicitur in c. fin. de homicid. lib. 6. Et hoc ob eam rationem, quoniam id euenire poſſe exiſtimare debebat, ut ibi dicitur, & ſic culpa non uacat; ergo multo magis irregularis erit, qui in dolo eſt, ex quo id expreſſe mandauit. Tertiò facit cap. ſi quis uiduam, ibi. Præcepto. di. 50. Poſtremò DD. omnes ſic concludunt. Innoc. in cap. ad audientiam. numer. 1. de homicid. Mar. Socin. Sen. num. 280. verſic. Sed redeundo ad principalem materiam. eod. Felin. in c. ſicut dignum. numer. 2. uerſicu. Not. ex §. illi autem. eod. de hom. & Couar. in Clem. unic. 2. p. §. 1. num. 2. eod. Naua. in Man cap. 27. num. 233. ac denique reliqui omnes. Non eſt igitur quod hac de re dubitemus. Multo minus de ipſo mandatario.

2 Hæc † quæ diximus, locum habent, uel mandatum à patre filio fiat, uel à domino ſeruo; nō enim in hoc ipſis parendum eſt: & quoad irregularitatem nihil intereſt an iuſſus, uel præceptum, uel mandatum ſit, & ita ſenſit Socin. in citat. cap. ad audientiam. num. 286. uerſic. Sed redeundo, & ſic expedita eſt quæſtio ultimo loco propoſita.

3 Quæ locum habet † etiam ſi mandatarius tēpore mandati recuſauit, ſed poſtea mutata uoluntate executus eſt mandatum, ita *Maiol. de* irregular. lib. 5. cap. 48. §. 2. numero 2. uerſicu. Quartò, quod uerum cenſeo, ubi mandans nō reuocaſſet tunc mandatum, ut *ſi dixiſſet; Nolo* id facias. Item locum habet, uel mandauerit, ut occideret de nocte, & mandatarius occidit de die, uel mandauerit, ut occideret poſt magiſtratum depoſitum, & ipſe occidit ante, ita dixit Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiā. num. 290. cum ſequ. q. 72. de homicid. & facit, quod dixit Bart. in l. is qui opem. prope finem. ff. de furt. Sed de quęſtione hac ſatis; ad alterā tranſeamus.

S V M M A.

1 *Mandatum tacitum quodnam ſit.*

2 *Mandans tacitò homicidium, uel mutilationem irregularis fit, ſi quid eorum ſequatur.*

3 *Iniuria affectus ab aliquo, ſi dicat filio, uel ſeruo, ne reuertaris domum, donec aliquid noui audiam de illo, qui eum iniuria affecit, an irregularis fiat, ſi à filio, uel ſeruo ille mutiletur, uel occidatur.*

§. I.

§. Secunda quæſtio eſt, an irregularis fiat, q tacitò mandatum dedit ad homicidium,

vel

vel mutilationem,quam quęstionem ut diluci diorem habeamus, præmittendum est , quid mandatum tacitum sit.

1 Mandatum tacitum igitur,† quod ad rem nostram pertinet,est mandatum,quo homicidium,uel mutilatio non propriis uerbis mandantur,sed aliis perobscuris,vt videbimus.

2 Quoad quæstionem autem†breuiter cōcludendum est , uel tacitò quis mandet homicidium,mutilationemve committi,si sequantur irregularem hunc fieri , ut asseruit Couar. in Clem.unic.2.p.§.1.num.3.de homicid.Probatur id quoque ratione,quoniam par uirtus taciti,& expressi est,arg.l.cùm quid,& ibi not.ff. si cert.pet.

3 Quare † qui iniuria affectus ab aliquo dixit filio,uel seruo,ne reuertaris domum,donec no ui aliquid audiam,planè irregularis hic erit,si filius,aut seruus mortem, mutilationemve ei inferat;etenim in hoc casu id mandasse existimatur,ac præsumitur,& sic mandatum tacitū, ut tenet Bartol.in l.si quis mihi bona.§. sed si mandauit.ff.de acq.hæredit.quem communiter receptum testantur Ias.in citat.§.& Clar.in Pract.crim.lib.5.recept.senten.§.fin.q.89.uersicu.Sed hic incidenter,& Abba.in cap.sententiam.num.10.ne cler.uel monac.& in c.ex litteris.num.3.uersicu. Et facit ad quæstionem,& ibi Addit.de excess.prælat. & Couar. ibid.in cit.loco, ubi quamplures idem sentientes refert,ac sequitur.& Maiol.de irregul.lib.5.cap. 48.§.2.num.8.uersic.Ampl.nou.

Hæc autem conclusio locum habet, uel offensa facta sit domino,vel patri alapa, uel pugno,etsi enim contrarium sentit citat. Addit. eius tamen opinionem veram esse censeo quo ad pœnam ordinariam mandatis homicidiū , quæ est eadem cum eo,qui mandatum executus est,ut de communi sententia testatur Clar. ead.q.in principio:secus autem quoad extraordinariam,& sic quoad irregularitatem;nam ex quo rei illicitæ operam dabat,quicquid inde contingit,id ei tribuitur,vt in ca.fin. de homicid.habetur.Idem,si cauisset expresse mandans,ne mortem, mutilationemve inferrent, ita Couar.ibidem ob cit.c.fin.de hom.lib. 6.

Idem,si dixisset sume, ut ait Addit. ibi,unum bastonum,ob easdem rationes, ob quas idem dicendum est de exceptionibus aliis traditis ibi ab ea uiden.

Excipitur tamen , si dixisset suo aduocato, uel procuratori,eadem uerba; tunc enim existimatur,ut in iudicio reum cōueniat,non autem,ut extra eum lędat. Verùm quid de ratum habente homicidium,uel mutilationem,an irregularis hic fiet?Hanc quæstionem in sequenti explicabimus.

SVMMA.

1 *Ratum habens homicidium,vel mutilationem an irregularis fiat.*

§. II.

1 † Quæstio nobis hæc explicanda proximè proposita est,an,qui homicidium ab aliquo factum ratum habet , vel mutilationem,irregularis hic fiat. In qua quæstione Gloss.in c.si quis uiduam.in uerb.Consilio.di. 50.sensit irregularem non fieri eum, qui ante homicidium uellet illud factum esse, uel post factum gratum habet.Hęc Gloss.si ergo irregularis non fit,qui post homicidium factum gratum id habet,& sic ratum habet,ergo ratihabitio irregularem quem non reddit . Ad hanc Gloss.responderi potest eā locum habere, ubi non suo nomine homicidium factum est; hoc enim casu, quamuis gratum habeat homicidium factum esse,tamen irregularis non efficitur,cùm suo nomine factum non sit;nam nec qui percussionem clerici factam non suo nomine ratam habet,in excommunicationem incidit,esto peccet,ut dicitur in capi.cum aliquis. de senten.excommun.lib.6. Hanc opinionē tamen,ut irregularis non fiat,etiam si nomine suo homicidium factum sit, & sic simpliciter sequitur Couar.in cit.Clem.in 2.p.§.1. nume. 4.uersic.Quartò ex præmissis. Probatur autē primò hac ratione,quoniam irregularitas non contrahitur nisi in casibus in iure expressis. c. is qui.de senten.excommun.lib.6.at iure Pontificio cautum non reperitur,ut quis irregularis fiat pro homicidio facto nomine meo,ergo per ratihabitionem irregularis quis non efficitur.Ad hanc rationem respondeři posset, immò iure id expressum esse;ex quo enim ratihabitio mandato comparatur,ut dicitur in ca. ratihabitionem.de regu.iur.lib.6.& de mandato cautum habeamus,ut antea uidimus, ergo idem & de ratihabitione. Vnde secundò probatur hæc sententia,quoniam,ut irregularitas hęc contrahatur,uel iustè , uel iniustè homicidium fiat,necessario requiritur, vt ratione quapiam cooperati simus ad ipsum homicidium ante,uel in ipso actu,ut colligitur ex cita. ca. si quis uiduam,& tot.titu.de homicid.at, qui ratum habuit,nulla ratione cooperatus est, ut in facto proponitur,ergo irregularis non fit.

Contrariam sententiam nihilominus sequi uidetur Speculator de Irregularitate.nume. 51. uersicu.Sed quid si agenti; nam inquit ipse;Ego simpliciter credo solam ratihabitionem,siue complacentiam,ut ita dixerim,non inducere irregularitatem, ubi nullus consensus, uel cooperatio,uel exhortatio præcessit, nec eius nomine factum est.Ecce hic Speculator sentire uidetur,ubi simpliciter homicidium cuipiā placuit,non fieri irregularem, ubi eius nomine factum non est,ergo contrarium sentit esse, ubi eius nomine factum est,& idcirco hunc fieri irregularem,atque sic eum interpretatur Felin.in cap.sicut dignum.numer. 8.uersicu. Et ideo dicit singulariter Specula.quamuis aliter eum interpretetur Cou.in allegato loco,& nō rectè mea sententia.Hanc opinionem sequitur quoque

quoq ue Nauat.in Man.cap.27.num.233.uer. Idem de ratificatione, modò nomine nostro factum sit,& eo tempore, quo mandare id poteramus. idem sentit Mar.Socin. Sen. in ca.ad audientiam.num.360 q.100.de hom. Probatur autem horum sententia hac ratione, quoniam ratihabitio mandato comparatur, ut dicitur in cita.cap. ratihabitionē; at per mandatum quis fit irregularis,ut probauimus, ergo & per ratihabitionem. Hanc opinionem sequitur quoque Maiol.de Irregular.cap.48.§.6.n.5.uer.sic.Tertius casus est.

Quid igitur concludendum? Vt absolutam quæstionem hanc habeamus. Propono primū id,quod nemo inficiatur,immò omnes liberè fatentur,irregularem eum nō esse,cui ante homicidium illud fieri placebat,modò neq.uerbis,neque re ad illud opem tulerit, uel suaserit. Et in hanc sententiam accipienda est Glo. in cit.cap.si quis uiduam.di.50.in verb.Consilio.illis uerbis,qui ante homicidium uellet illud factum esse.

Itèm pro certo pono id, quod etiam communiter receptum est, nec irregularem eum esse,qui homicidium ratū habuit, posteaquā factum est,ubi suo nomine non est factum; allegati enim DD.omnes id sentiunt:idque meritò,nam mandatum uerum,& expressum nō est,non etiam fictum per ratihabitionem, ex quo ratum habere nequeo id,quod meo nomine factum non est.per c.ratum de reg. iur.li.6.

Tertiò pro certo pono in duobus illis casibus semper mortiferè hunc peccare, ut qui optet tam graue malum proximo,uel ubi euenit, eo oblectatur; nam & qui habet ratam percussionem clerici, non suo nomine factam,grauiter peccat,ut habetur in cit.cap.i. cùm quis.de senten.excomm His præmissis, de quibus null a dubitatio est.

Quoad quæstionem propositam ego sequor opinionem Couar. ut scilicet quis irregularis non fiat,esto ratum habeat homicidium, uel mutilationem suo nomine factam. Et hoc ob rationem secundam supra allatam,quod scilicet ad irregularitatem suscipiendam in hoc casu necessariò requiritur,ut mediatè,uel immediatè ad homicidium ante,uel in ipso actu aliquid cooperatus sit,ut colligitur ex tot. titul. de homicid.at post factum homicidium nulla ratione,nec animo nec facto cooperari potest, ut per se patet,ergo irregularis quis non efficitur. Nec repugnat in excommunicationem eū incidere,qui clerici percussionem suo nomine factam,ratam habet,ut dicitur in cit.cap. cùm quis; nam primò respondeo illud idcirco esse,quoniam id expressè Ecclesia cauit, quod in casu nostro non est; & fortasse si id non cauisset,contrarium dicendum uidebatur etiam in excommunicatione,ex quo in pœnis sumus. l.interpretatione.ff.de pœn.& cap.odia.de reg.iur.lib.6. Postremò per percussionem clerici iniuria fit clerico,& ordini ecclesiastico;

& hæc iniuria fieri etiam potest per ratihabitionem iactando se de illa;at hoc non contingit in irregularitate quoad homicidium; non enim per ratihabitionem homicidium iteratur,uel augetur,alioquin dicendum esset multo magis irregularem eum esse,qui hominem mortuum mutilauit, quod tamen uerum non esse antea probauimus. In hac quæstione igitur opinionem hanc uti benigniorem, ac ueriorem sequendam censeo;sed iam tertiam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Mandans occidi, mutilariue aliquem, an irregularis sit, si mandatarius iuratus deposuit non ob mandatum occidisse,mutilasseve, sed sua voluntate.*

§. III.

1 Tertia quæstio est,an qui mandauit quē occidi,uel mutilari,irregularis sit, si mandatarius iureiurando examinatus, & requisitus deposuit se non ob mandatum, sed propria uoluntate homicidium, mutilationemue commisisse. Hanc quæstionem posuit Ioann. Andr.in cap.ad audientiam,ut refert Mar.Socin.Sen.ibi,q.75.num.196.in ea autem sic idē Ioan.Andr.distinguit.Aut est famosum adeo, ut scandalum ex eo mandato excitatum sit; & in hoc casu mandatario credendum non esse ait,ob cap.ex literis.de homicid.ubi,cùm presbyter fœnum de curru deponens perticam super currū alligatam in terram proiecisset, & deinceps puerum semiuiuum reperisset, qui postea mortuus est, Romanus Pont. hac de re consultus respondit,eum presbyterum librè posse sacerdotis officium exequi, nisi contra eum graue scandalum ortum sit, uel tāta labor et infamia,quòd deficiente accusatore oporteat eidem canonicam purgationem indici. Ecce hic dubitabatur,an puer ille ex facto sacerdotis mortuus esset, & nisi scandalum ortum sit,uel infamia,eum non prohiberi à ministerio altaris;ergo,secus,ubi scandalum ortum est;& idcirco idem in casu nostro est dicēdum,ut mandatario credendum non sit. Ad hoc tamen responderi posset nos non agere hic de irregularitate, quæ oritur ex scandalo, & infamia,sed de ea,quæ oritur ex defectu perfectæ lenitatis. Aut,inquit ipse,idest occultum, & tunc mandantem suam sequi conscientiam debere ait & si dubitet,potius se abstinere debere,per cap.penul.de homicid. ubi Summus Pont.cuidam presbytero consulit,ut si conscīetia eum remordeat de interfectione alicuius, à ministerio altaris se abstineat. Hæc Ioann. Andr.

Quid igitur concludendum? Ego pro certo pono primùm, qui mandatum hoc dedit mortiferè peccasse:id quod per se notissimum est. Secundò præmitto etiam pro certo,ubi man-

mandatarius tam ex mandato suo, quàm propria uoluntate,& ob proprium interesse homicidium,mutilationemve commisit, irregularem ipsum mandantem factum esse; & hoc ob id,quod & ipse causa fuit, ut ea committerentur,quo casu quis irregularis efficitur. argum. c.sicut dignum.§.qui verò.de homici. Tertiò præmitto irregularem etiam mandantem esse,ubi, etsi mandatarius ea commisit in primis propter suum interesse, multo magis etiã ob mandatum ad id animum appulit;nam magis,magisque eius animum mandans inflamauit,argum.cit.§.qui uerò. Quartò præmitto, ubi eo mandato nulla ratione mandatarius homicidium fecit,uel mutilationem, mandantem irregularem non esse, quippe qnia de suo mãdato secuta ea non sunt. Quintò præmitto, quamuis de suo mandato secuta ea non sint, si tamen scandalum ortum sit ob illud mandatum,& ille infamatus,irregularem esse,quousque scandalum,& infamia cesset ob scandalũ ipsum,& infamiam,ob cit.c.ex literis.non autem ob defectum perfectæ lenitatis.

His præmissis,restat quæstio,ubi ignoratur, an suo,alienove nomine mandatarius homicidium commisit,uel mutilationem; & in hoc casu concludo hunc se irregularem existimare debere,cùm ob mandatum,quod scit se dedisse;tum ob executionem factam;in huiusmodi enim casu,esto contrarium esset,pro tali tamen se haberi debet.argum.cap.significasti.2. uersic.Quid si discerni. tum quod communiter concluditur in mandato non considerari, an mandatarius aliàs id esset facturus,ut testatur Couar.in Clemen.unic.2.p.§.2.num.1.uersicu.Sed si quis,ibi.Hæc uerò distinctio de homicid.& nos infra in titu.de consilium dante. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo;iam ad aliam veniamus.

SVMMA.

1 *Mandatum qui dedit ad homicidium, uel mutilationem,si illud reuocet re integra, mãdatarius autem nihilominus ipsum exequatur, an irregularis fiat.*

2 *Mandatarius si exequatur mandatum, quod tacitò reuocatum est,an mandans irregularis nihilominus fiat.*

§. IV.

1 Quarta quæstio est,† an qui mandauit homicidium,mutilationemve fieri, irregularis fiat, si re integra mandatum reuocet, & mandatarius nihilominus mandatum exequatur.Et uidebatur dicendum nihilominus mandantem irregularem fieri; nam & qui consilium dedit ad idem,non sat est, ut reuocet,quò irregularitatem effugiat, ut simpliciter dixit Bart.communiter recept.in l.non solum.§.si mandato meo.num.21.ff.de iniur. Atqui cõtrariam opinionem sequi debemus, scilicet hunc irregularem non fieri. Primùm, quoniam mandatum consensu contrahitur, ergo cõtrario sensu tolli posse debet;unumquod que enim eo modo tollitur,quo inductum est, ut dicitur in c.1.de regu.iur.& l.nihil tam naturale.ff.eo. Præterea natura mandati hæc est, ut re integra si reuocetur,reuocatio ualeat, & obligatio deinceps non nascatur,ut habetur in §.recte quoque.in Institu.de mandat. ergo si reuocauit, esto deinceps homicidium sequatur,irregularis tamen mandans nõ erit,ex quo ui mandati,quod sublatum est reuocatione,factum dici non potest.Postremò,ita asseruit Innocen.in cap.ad audientiam.num.3.uersic.In eo autem,de homi. quem communiter receptum testatur Nauar.in Man.cap.27.num.233. & Specular.De Irregularitate.num.39.uersic. Sed si insisteret consilio,ibi;In eo autem, qui mandauit pro se fieri homicidium,& Mar.Socin.Sen.in cita.cap.ad audientiam.num.293. quæst.73.

Nõ repugnat modò, quod supradictum est de consilio;nam idcirco non sat est consilium reuocare,quoniam consilium datur semper in gratiam eius,cui datur,& per simplicem reuocationem non tollitur; is enim qui consilium accepit,ductus rationibus, quibus sibi fuerat persuasum homicidium,ab eo non se abstinebit,nisi contrariis rationibus id ei probetur. Non igitur sat est simplex reuocatio; at mandatum mandantis gratia fit, & mandatarii nõ interest,& idcirco simplici reuocatione tollitur,ita tradidit Innocen.quem reliqui sequuntur in cita.cap.ad audientiam.uersic. In eo autem,qui mandasset,& Bart.in cit.§. si mandato meo.nume.21.Non repugnat etiam opinio Maiol.de Irregular.lib.5.cap.48.§. 2.nume.3. ampl.5.qui existimauit hanc sententiam periculosam esse;nã si irregularitas euitatur à mandante,ubi affinitas orta est inter ipsum, & eũ, quem occidendnm mandarat,ut ait ibi, & sic ubi tacitò mandatum est reuocatum, multo magis,ubi expressè.In hac quęstione igitur sic concludendum est.

2 Verùm quid† si tacitò mandatum reuocetur,exempli gratia mandans cum eo,quem occidendum,mutilandumve mãdauerat, in amicitiam rediit,cum eo ve pacem iniit, uel affinitate coniunctus est, uel alia ratione mandati eum pœnituit,an irregularis fiet mandator, si nihilominus mandatum mandatarius executus fit?In hac quæstione sic DD. communiter distinguunt.Innoc.in cap. ad audientiam.nu. 3.uersic.In eo autem,qui mandauit de homicid.& Speculator in Tit.de Irregularitate.nume.39.uersic. In eo autem, qui mandauit homicidium pro se fieri,& Nauar.in Man.ca.27. num.233.qui opinionem Innocen.communiter receptam testatur,& Mar.Socin.Sen.in eo. cap.ad audientiam.q.72.num.293.cum sequ. & in cap.peruenit.num.43.de senten. excom. communiter inquam,sic DD.distinguũt. Aut mandatarius

mandatarius fecit amicitiam, pacemque initã, affinitatemve contractam, nel aliàs mandantẽ mandati pœnituisse; & in hoc casu irregularem mandãtem non fieri asserunt, si homicidium nihilominus committat, quamuis de prędictis mandatarius certior factus non sit; nam,ex quo certum id habet, certior fieri non potest.le.1.ff.de act.empt.& capitu.cùm inter uniuersas.de elect. Aut mandatarius id non nouit, & tunc mandantem irregularem fieri concludunt. Idque meritò, quamuis enim eum mandati pœnituerit, non tamen culpa uacat,ex quo certiorem mandatarium non fecit, esto etiam certiorem eum facere non potuerit;nam & in hoc casu irregularem fie ri ob culpam sentio.Quod diximus autem irregularem non fieri, ubi amicitia interuenit, locum habet,ubi re uera,& ex animo facta est; aliàs enim si dolo malo finxisset se amicitiam contrahere,quò inimicus incautior esset,si homicidium sequatur, irregularem fore sentio; mandatum enim re uera reuocatum nõ est.Simulatæ autem amicitiæ exemplo nobis esse potest raptus Dynę filiæ Iacob. Et de hac quęstione satis;iam quintam aggrediamur.

SVMMA.

1 *Mandatum qui reuocauit de homicidio faciendo an obligatus sit patefacere ei, quem occidendum mandarat, vt caueat ab ipso mandatario, quem uidet nihilominus mandatum reuocatum exequi velle.*

§. V.

1 † Quinta quęstio est, an, qui mandatum de homicidio reuocauit certiorem facere eum debeat, quem occidendum mandauit,si uidet mandatarium exequi nihilominus mandatum uelle. In qua quæstione sic distinguendum censeo. Aut quæritur,an ipsum certiorem non faciendo peccet,& in hoc casu sen tio ipsum peccare,si uidet sine suo periculo id facere posse. Aut quęritur,an fiat irregularis,& in hoc casu dummodo re uera mandatum reuocauerit, irregularem non fieri hunc censeo; suo enim officio functus est,ex quo mãdatum reuocauit;ad certiorem autem eum faciendũ obligatus est officio charitatis, non autem iustitiæ specialis.In hac igitur quæstione sic breuiter concludendum censeo; iam sextam aggrediamur.

SVMMA.

1 *Iudex ecclesiasticus præcipiens iudici seculari, vt puniat malefactorem,an irregularis fiat, si mors, membrive mutilatio interueniat.*

§. VI.

1 † Sexta quæstio est,an iudex ecclesiasticus, qui præcipit iudici seculari,ut puniat malefactorem,irregularis fiat,si mors,mutilatiove interueniat. Hanc quæstionem disputauit Gloss.in cap.2.15.q.6.& Mar.Socin.Sen.in ca. ad audientiam.q.75.nume.298. In qua quæstione tres DD. sententiæ sunt;quarum prima fuit Gloss.in citat.cap.2.quę ait iudicem ecclesiasticum præcipere posse iudici seculari,ut puniat maleficos. Hanc opinionem nonnulli alii sequuntur,quos refert Socin. ibid. Probatur autem sententia hæc primò per cita.cap.2. 15.q.6.nam ibi mandat Romanus Pont. quibusdam ut spirituali simul,& materiali gladio quosdam malignos insequantur, quousque bona quędam Ecclesię recuperent. Ecce hic Romanus Pont.mandat uti materiali gladio etiã, ergo etiam & sanguinis uindicta.Hoc tamen canone opinio Glo.non probatur.Primò,quoniam non mandat simpliciter,ut puniantur,ut in casu nostro, sed ut reuocentur bona Ecclesię tam spirituali gladio,scilicet censuris, quã materiali,scilicet bello ea prosequendo, & sic quodammodo hortatur, & mandat,quòd in bello iusto licet sine irregularitatis metu, ut antea probauimus; licitè enim in bello iusto præcipitur,ut hostes quis prosequatur,quousque sua bona quis recuperet sine irregularitatis metu.Postremò Romanus Pont.id ibi pręcipit,qui irregularitati subiectus non est. arg. cap.proposuit de concess.pręben. at non ualet argumentum sumptum ab eo ad alios inferiores,sicut non ualet à maiori ad minus affirmatiuè.Secundò facit cap.si quis igitur. 23.quęstio.4.ubi generatim iubetur,ut mali corrigantur. Hic canon etiam nihil facit; generatim enim mandari potest,ut iustitia fiat, sicut habetur in cap.pen.ne cler.uel monac.lib.6.Deinde facit quod generatim per leges etiam id caueri posse antea conclusimus, eisdem rationibus respondetur ad cap. relegentes.23.q.5. & ad cap.ut pridem. ead.quęst.io.8.Postremò Deus sic mandauit Moysi; Malefactores ne permittas uiuere super terram,ergo etiam id nũc licere in casu nostro dicendum uidetur. Hæc ratio etiam nihil facit;tum quòd Deus erat, q id pręcepit;tum quod per modum legis id iubebat,quo casu irregularis quis non efficitur, ut antea uidimus; tum quòd irregularitas tũc non aderat.

Quare,ut irregularis iudex hic fiat,suadere uidetur capit.is,à quibus.23.quęst. 8.ibi enim Concilium Toletanum prohibet,ut hi, quibus domini sacramenta tractanda sunt, ne præcipiant,ut inferantur trũcationes membrorum. Ecce id clericis prohiberi,ne id mandent, ergo idem prohibitum dici debet,ne præcipiant quem puniendum. Hęc ratio nihil facit; nam intelligitur,ubi speciatim mandarent truncationes membrorum fieri,secus autem,ubi simpliciter.

Tertia fuit opinio Socin.ibid.qui sic distinguit.Aut generatim mandatur, ut malefactores puniantur,& tunc primam sententiam Gl. veram

ueram inquit, ut scilicet irregularis non fiat. Aut speciatim, ut scilicet puniat hūc, uel illū, & in hoc casu etsi dubius secundam opinionē sequitur, ut scilicet irregularis fiat: dubitat autem ob id, quoniam non mandatur, ut mors inferatur, sed simpliciter, ut puniatur.

Quid igitur concludendum? Ego præmitto primùm, ubi generatim mandatur à iudice ecclesiastico, ut malefactores puniat, irregularē quem non fieri; id enim per legem, & statutū posse antea probauimus. Secundò præmitto, ubi iudex hic de auctoritate Romani Pont. mandat, ut hunc, uel illum morte afficiat, uel mutilet, irregularem in hoc casu etiam non fieri; ex quo enim iussu Romani Pon. id facit, qui potest eum ab irregularitate eximere, ne ecclesiasticus iudex irregularis fiat, eximere eum uoluisse præsumitur, cùm aliàs sine irregularitate id mandare non posset. argum. l. quidam consulebant, & ibi not. ff. de re iudic. Tertiò præmitto, ubi non de auctoritate Summi Pontificis mandat speciatim iudici laico, ut quem aut interficiendum, aut mutilandum curet, irregularem euadere, ob cap. sententiam. ne cle. uel monac. & c. si quis uiduam. d. 50.

His præmissis, quæ nullam dubitationem habent, restat, ut uideamus, ubi mandatum speciatim est, ut quem puniat, ut Titium, sed non dixit, nec expressit, ut morte, mutilationeve afficiat, an irregularis fiat, si contingat alterum horum consequi. Et in hoc casu sic distinguendum censeo. Aut delictum mortem, mutilationemve meretur, & in hoc casu, si hæc sequātur, irregularem fieri mandantem concludo; ex quo enim pro eo delicto mortis, mutilationisve pœna inferenda erat, perinde est, atque si de ea expresse mandasset, ex quo de alia propriè intelligi non poterat. argumen. l. nominatim. ff. de lib. & posthu. & l. certum. ff. si cert. pet. at, qui mandat mutilationem, mortemve inferri, irregularitatis notam non effugere antea probauimus, ergo & in hoc casu locum habebit secunda opinio. Quę locum habet uel non expressè id mandet, ut habetur in cap. ex literis. de excess. prælat. ubi cùm quidam fur de furto infamaretur, & per ferrum candens uolens fur probare se innocentem esse, in ea probatione defecisset, iudexque consuluisset Episcopum, ad quem iurisdictio eius ullæ spectabat, ubi fur captus fuit, quid agendum esset, quoniam respondit si fur sic euaderet, malum esset, uel iudicis, Quantus est clamor populi, omnes dicunt malum est si sic euaserit impunitus; & idcirco laqueo fuit suspensus, irregularis factus ibi habetur; ergo uel nō expressè pœnam quis mandet, sed tacitò eam innuat, irregularis efficitur.

Aut delictum est tale, ut nec mortē, nec mutilationem mereatur, & in hoc casu irregularis mandans non fit, si iudex laicus iuris termi nos egrediens morte, mutilationeve reum afficiat odio, gratia, pecunia, aliave re ductus, ut supra de accusatore conclusimus, ut sensit Gl. in cap. fin. in uerb. Iustitia mediante. ne cleri. uel monac. lib. 6. quam & DD. communiter sequuntur, & in hoc casu prior opinio locum habebit. In hac igitur quęstione sic concludendum censeo, & conclusionem uerissimam esse pro certo habeo; distinctio enim Socin. manca est, & dubia ab eo proposita, & etiam ex parte confusa.

Quę diximus aūt in hac qōne locū habere etiam censeo si quis mandasset quem corporaliter puniri, ut distinguatur ea ratione, qua supra distinximus; non enim pœnę corporales tantùm sunt mors, & mutilatio, uerùm etiam & aliæ, ut ictus funium, fustibus cessiones, exilia, & huiusmodi: sed de irregularitate, quę ex mandato uenit satis; ad irregularitatem, quæ ex consilio oritur, transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate priuata factis, & sic iniustè habito respectu ad consilium de facto dantē. Cap. XVI.

SUMMA.

1 *Consilium dare quis dicatur.*
2 *Consilium dans ad homicidium, mutilationemve ei, qui aliàs hęc facturus non erat, irregularis est.*
3 *Consulens ialtum machinę eo, ubi homines sunt, irregularis fit, si mors sequatur.*
4 *Consulens ut furtim arx capiatur, an irregularis fiat si mors sequatur.*
5 *Suadens cuipiam dolo, ut transeat, ubi sunt sui inimici, irregularis fit, si mors sequatur, sicut si per alium locum periculosum, secus si non dolo malo.*
6 *Consulens delictum, vnde mors sequatur, irregularis efficitur.*
7 *Dicens multa mala hic faciet, si viuet, vel utile esset si occidatur, irregularis fit, si quis, hac re ductus id faciat.*
8 *Suadens cuipiam, ut se pręcipitem det, irregularis fit, si mors sequatur.*
9 *Suadens aliquid, unde mors sequatur, uel dicens ali quid tale, irregularis fit.*
10 *Consilium dans, ut quid periculosum agat, quò mortem uitet, an irregularis fiat, si mors sequatur.*
11 *Concionator suadens mortem contemnendam non fit irregularis, si quis ob id se interimat.*
12 *Confessarius suadens reo, ut delictum confiteatur, unde mors eius interuenit, an irregularis fiat.*

VI etiam cōsilium ad homicidiū, mutilationēve faciendam tribuit, irregularis fit, ut uidebimus. Verùm, ut hanc materiam nō minus dilucidam, quàm absolutam habeamus, de ipsa hæc contemplanda sunt. Primùm

Primùm consilium dare quis dicatur, quoad rem nostram pertinet. Deinde id, quod diximus in initio, an consulens homicidium, mutilationemve irregularis fiat. Tertiò, quid si quis suadeat homicidium eius, qui nondum natus est. Quartò, quid si suadeat homicidium cuipiam, quò se à morte liberet. Quintò, quid si suasit cuipiam, ne à morte quem liberet. Sextò, quid si tacitò id suadeat. Septimò, quid si quis suadeat cuipiam, ut se morti obiiciat pro Christi fide, uel pro patria, amicis, & huiusmodi. Octauò, quid de eo, qui suasit homicidium ei, qui aliàs uolebat illud committere. Nonò, quid si quis consulit alicui aliquod licitum, sed consultor fines mandati egressus quempiã occidit. Decimò, quid si uolenti cuipiam suos inimicos fugere suadeat, ne fugiat, unde occisus est. Vndecimò, quid si occidatur is, ab eo, quem ut occideret, mandatum habebat, an irregularis fiat, qui consilium dedit. Postremò, quid si consilium à se datum reuocauit, sed tamen is, cui consilium datum est, homicidium commisit, uel mutilationem? Hę sunt quæstiones, quas explicandas hic nobis proposuimus, iam igitur primam aggrediamur.

1 Prima quæstio igitur hæc est, † quod ad rem nostram pertinet, quisnam consilium dare dicatur. In qua quæstione breuiter cõcludimus, consilium dare eum dici, qui uerbis mouere nititur aliquem ad homicidium, mutilationẽ ue faciendam. Vel igitur rationibus conetur suadere homicidium, mutilationemve facere quem debere uel posse; uel conetur admonere, instruere, docereque, quomodo se gerere ad hęc facienda debeat; uel suggerere quibus rationibus ea commodè fieri possint, uel ad ea instigare; hi omnes modi sunt, quibus quis consilium dare existimatur, ut sensit Bart. in l. non solum. §. si mandato meo. in fine. ff. de iniur. & in re nostra id apertissimè dixit Mar Soci. Sen. in cap. ad audientiam. num. 305. iunct. nume. 315. uersic. Tamen quantum ad casum nostrũ. de homici. Qui ergo alterum horum agit, hic consilium dare dicitur. Et de quæstione hac satis.

2 Secunda quęstio est, † an irregularis fiat, qui consilium cuipiam dat, ut quem occidat, uel mutilet, cùm aliàs id facturus non esset. Et uidebatur dicendum. irregularem hunc non fieri; & hoc ob eam rationem, quòd non cogit, qui consilium dat, ut quis suum consilium sequatur, ut habetur in c. fin. 14. q. 1. & capi. cum olim. de arb. & notat Gl. in ca. nullus ex consilio. de reg. iur. libr. 6. & Dec. in l. cõsilii. ff. eo

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet eum irregularem fieri, qui alteri consuluit, ut quempiam occideret, uel mutilaret, cùm aliàs id facturus non esset. Id quod probatur primò per capitu. 2. de cler. pugn. in duc. nam ibi dicitur: Homicidium autem tam facto, quàm precepto, siue consilio, aut defensione non est dubium perpetrari. Hęc ibi. Si homicidium ergo perpetratur & consilio, qui consilium dat, irregularis fit [illegible] nam, qui facto, aut præcepto homicidium committunt, irregulares fiunt. Idem habetur in capitu. sicut dignum. §. clericos. de homicid. nam ibi dicitur clericos deponendos esse, qui consilium dederunt, ut sanctus uir caperetur, unde occisus est; si ergo deponendi sunt, ergo ad ordines admitti non debent; facilius enim permittuntur esse, quæ iam facta sunt, quàm ut denuò fiant. argum. l. patre furioso. ff. de iis, qui sunt sui, uel alien. iur. c. quemadmodum. de iureiur. Facit quoq. §. qui uerò. eod. ubi dicitur eos, qui animum Regis prouocarunt suis sugestionibus, scilicet, cùm aliàs id facturus nõ esset, ad illud homicidium, puniendos esse, ut qui occiderũt; at, qui occiderunt, irregulares sunt, ergo & hi, qui consilium dederunt. Facit etiam ca. si quis uiduam. d. 50. Postremò. ita DD. inquiunt, scilicet irregularem eum esse, qui suo consilio operatus est, ut quis homicidium faceret, cùm aliàs facturus id non esset; sic enim inquit Abba. in capitu. ex literis. nume. 5. uersicu. Ex his infertur. de excess. prælat. ubi ait si clericus interrogatus dicat, pro tali casu debetur mors, esto casus pendeat, irregularem non fieri, si iudex omnino erat dispositus ad illud decapitãdum. & hoc ob id, quoniam non ex suo consilio id fit, ergo secus, ubi ex suo consilio. Idem Felin. in cita. capitu. sicut dignum. num. 8. uersicu. Secunda conclusio; nam ait ibi si sequatur homicidium ex cõsilio clerici irregularem eũ esse; ergo aliàs non erat facturus, si ex consilio sequitur homicidium: idem inquit in capit. 1. num. 8. uersicu. Vtrum autem consilii ratione. De communi quoque sententia testatur Cou. in Clem. unic. 2. p. §. 2. in principio. & in uersi. Est igitur in hoc tractatu obseruand. de homicid. & Mar. Socin. Sen. in capi. ad audientiam. q. 78. num. 316. iunct. num. 327. uersic. Vnum distinguamus circa consilium. de homic. Non est igitur quod hac de re dubitemus; etenim ipse causa est primaria homicidii, qui ei illud suasit, qui aliàs id facturus non erat. Non obstat modò ratio contraria; etsi enim consilium non cogit ad faciendum id, quod consulitur, ex quo tamen in delictis datur, obligatus remanet ipsum consilium dans, ut habetur in l. 1. §. persuadere. ff. de seruo corrupt. cum simil. cita. à Couar. in eo. §. in principio. Pręterea esto cõsilium nõ cogat, mouet tamen ad homicidiũ, & idcirco eius causa est, & ob id fit irregularis. A proposita sententia igitur non discedemus.

Quę conclusio locum habet, esto post multum temporis is, cui consilium datum est, homicidium commisserit; nam nihilominus irregularis efficitur, qui consilium dedit, ut dixit Innocen. in cit. cap. ad audientiam. uers. Item non interest. de homicid. & sequitur Abb. ibi. in fine & Mar Socin. Sen. quęst. 78. nume. 316. & Bart. in l. non solum. §. si mandato meo. nu. 12. uers. Quæro mandaui tibi. ff. de iniur. & Io.

Tabien.

Tabi.in verb. Irregularitas.2.q.13.& Naua.in Man.c.27.nu.233.Idq; merito; esto.n.tardius homicidium fiat, adhuc tamen eius causa ipse est. idem de mandante dixit Maiol.de irregu. lib.5.c.48.§.2.nu.2.uers. Amplia tertio.

Itē locū hēt proposita cōclusio nō solū, ubi quis homicidiū, mutilationēve immediatè cōsuluit,uerū ēt & id,unde sæpiùs homicidiū sequi solet,ut dixit Inn.in cit.c.ad audiētiā, ibi. Sed & qui nō cōsuluit homicidiū,sed consuluit id, unde sequitur homicidiū; etsi .n. cā proxima nō est,sed paululū remota, tñ in delictis id nō inspicitur,& in re illicita, ut tradidit Speculator de Irregularitate.n.39.ibi.In talib.n. ita punitur,qui remotā cām homicidio præbet, sicut qui propinquā,& Naua.in Man.c.27.nu.216. uers. Tertiò urget,& antea suo loco id declarauimus.

3 Quare†qui iactum machinę,uel balistæ,vel bōbardæ in locū suasit,ubi hoīes sunt,q̄obrem facilè contingere pōt mors,vel mutilatio,irregularis hic fiet,si mors, mutilatiove sequatur, ut inqt Inn.in eo.c.ad audiētiā.nu.8.& seqtur Feli.in cit.c.sicut dig.ū.n.8.uers. Scd a conclusio,& in c.pen.n.8.uers. Vtrū aūt rōne consilii, ibi Amplia etiam nedum in homicidio. eo.& Soc.in cit.c.ad audientiam. quæstio. 79. numero 219.

4 Verū quid†si consuluit,ut p proditionē, & furtim arcē qs aggrediatur, an irregularis fiet, si mors intercueniat? Nōnulli,ut refert Inno.in c.ad audientiā.de homi.sic distinguebāt. Aut uerisimile est id fieri non posse sine hominum mutilatione,uel morte;& in hoc casu, qui cōsiliū dedit,si mors cuiuspiā sequatur, irregularē fore sentiūt.Aut uerisimile est mortē nō interuenturā,& tūc secus;nā dedisse cām morti ipse nō uř,sed casu,quaobrē quis irregularis nō efficitur.Hāc opinionē nō sequitur Inn.& rectè; nā,ubi rei illicitæ qs operā dat, quicquid inde euenit,cōsulēti tribuitur.arg.c.Ioānes, & c.fi. de homic.à cōtrario sensu.Quare alia rōne distinguit,& distinctio uerissima est; nā sic inqt. Aut quis consulit id in casu licito, ut in bello iusto,& tūc,esto mors sequatur,irregularis hic nō fiet,mō directò in mortē alicuius cōsilium nō dederit,& pro hac suia facit c.pe.de homi. Aut id cōsulit in casu illicito,& tūc secus;irregularis.n.tunc fit,ex quo illicitę rei operā dat. Hāc opinionem sequitur Inn.& Soc.& Feli.in allegat.locis.Hāc ego quoq. uti uerissimam sequor,nā licita suadere possunt, esto contingat quid aduersi cōtingere;id.n.nō natura rei,nec cōsilio,sed casu cōtingit,& iō culpę loco nobis nō tribuitur,ut hř in c.dilectus.cū trib. seq. de hom.at in scdo casu,qūa rē illicitā suasit,semp in culpa est,& iō fit irregularis,esto id nō intēderit,immò uel prohibuisset.arg.ca.fin.de homicid.lib.6.In hanc quæstione igitur sic concludendum censeo.

5 Qui itidē† dolo suasit cuipiā,ut per quædā loca trāsiret,ubi in insidiis sui inimici aderāt, irregularis fit,si ille trāsiens interfectus fit,uel mutilatus;idem,qui suasit cuipiā,ut per pontē transiret,quem ruiturum pro certo sciebat,uel per flumen,q pedib.tranari nō pōt,ubi mors ipsius interueniret;quod fortasse locum non habet, ubi per ea loca transire omnino delibera uerat, qui consilium accepit ob dicta in superioribus.

Secus etiam,ubi bona fide,& nō dolo malo, vt pote,quia ignorabat suos hostes in insidiis, uel pontē nō ruiturum,uel flumen tranari posse;nā per se licita res est suasio hæc,& non dolo malo facta. Quare irregularē eū factū nō esse dixit Specul.in tit.de Irregul.nu.40.uer.Sed si aliquis alicui consuluit, ut proiiciat se in mare,& sequitur eū Soc.in cita.c.ad audientiam. nu.335.q.93.& Maiol.de Irreg.li.5.ca.48.§.2. nu.9.uer.eadē rōne,qui,cum rusticus quidam asino insidens flumen transire uellet,& in medio flumine positus nollet asinus ulterius, uel retrò ire,consuluit,ex quo aqua augebatur, ut de asino descēderet,ne periret,existimās uerisimiliter mortē euadere pedib.posse,qui tamē postquā descendit,submersus est;etenim,quæ ad bonū finē fiūt,ubi mala non sunt, tribui culpæ loco non debent,ut habetur in c.de occidēdis.23.q.5.In his igitur casibus irregularis qs non efficitur.

6 Qui ēt cōsuluit†rē illicitam,ut pote furtum clandestinū,uel rapinā, irregularis efficitur,si ob id mors,mutilatiove sequatur, ut dixit Speculator,quē refert,ac sequitur Fel.in c.sicut dignū.n.8.uers.scda conclusio si ex consilio, ibi. Et idem si consuluit rem illicitā,& in c.1. n.8. uers. Vtrū aūt rōne consilii.uers.Scdò amplia, de off.deleg.esto.n. uerisimile sit ea inde non secutura,q tñ rē illicitā consuluit, ob eā rē irregularis efficitur,ut allegati DD.inquiunt.

7 Item†si quis consuleret dicendo utile fore, si talis occideretur,uel si diceret, multa mala hic faciet si uiuet,ita Feli.in eisdem locis.

8 Multo magis irregularis est,†qui suasit cuipiā,ut se in mare proiiciat, uel pręcipitem det per fenestram,uel alias se occidat, ut dixit Innocen.in eod.cap.ad audientiam.num.4.uers. Si autem aliquis consuleret alicui, & sequitur Socin.ibid.q.92.num.334.

9 Idem de eo sentimus,† qui dixit, ac retulit iniurias illatas in aliquem, quamobrē iniuria affectus occidit,abscīditve membrum ei, qui iniuriam intulit;rei illicitæ enim operā dedit, & id euenire posse cogitare debebat.

Idem de eo,qui suasit, ut iret ad uxorem alicuius, quamobrem à marito repertus occisus est.

Idem de eo,qui suasit cuipiam,qui ad hoc tenebatur,ne subueniret fame pereunti. Idem de eo,qui uerbis asperis ęgrotū irritauit, quāobrem celerius mortuus est.

Idem de eo, qui suadet alteri ad ascendendam fenestram,uel arborem, quò quid furetur,& è fenestra,arboreve cadit,& moritur,cui id suaserat.

Idem de eo,qui suadet mulieri,ut ad se per

H tecta

tecta veniat, uel per fenestram, quò eius copula utatur, si mulier cadendo moriatur.

Idem si ut flumen periculosum transiret, & ob id obruatur, quod Leandro contigit. Idem de eo, qui suis amicis inqt, uolo inferamus metum Titio fingendo eũ occidere uelle; nam si Titius seriò id fieri existimans, aliquem sociũ eius, qui hoc consilium dedit, occidat, irregularis consiliarius ille fit.

10 Verùm † quid si is, qui consilia hæc dat, quò is, qui consilium accepit, liberet se à morte, vt pote quia eũ sequuntur sui inimici, & non põt eorũ manus euadere, an irregularis fiet, ex quo non dolo malo id suadet, sed ut uideat, si possit eũ à morte liberare? Ego sentio si verisimile est ea rõne mortẽ non euasurum, quia. s. in medio mari est, uel fenestra altior, hunc irregularẽ fieri, ex quo illicitum suadet; & culpa non caret; hoc. n. consilium non mortẽ, sed genus mortis mutat; secus aũt si propè litus esset, & qui cõsilium accipit natare sciret, uel fenestra minus altior esset; in hoc. n. casu, si mors contingat, irregularem hunc non fieri censeo; dat. n. operã rei licitæ, & in qua non uerisimilis mors est ꝓposita; non sic aũt in superiori casu, ubi põt facilimè credere consilium accipientem moriturũ, uel saltẽ dubitare, unde sicut medicus dubitãs, an medicina ꝓfutura sit nec ne, irregularis fit, si ægrotus moriatur, ea tributa, ita & hic.

11 Quid itidem † si concionator publicè in cõcione mortem contemnendam esse suaderet, & non metuẽdã, ex quo per ipsam tot miseriis liberamur, & ad Deũ proficiscimur, an, si rusticus huius concionatoris uerbis ductus se interimat, concionator irregularis erit? Hoc. n. contigisse legimus apud Marcum Ciceronẽ in qõnibus Tusculanis de morte contemnenda: cũ. n. Philosophus quidã mortẽ contẽnendã pluribus rõnib. probasset, felicitatemq. alterius uitæ ipsis proposuisset, miseri illi discipuli se plures interfecerunt. Planè si hoc aĩo id suaderet, ut se quis interimeret, irregularis esset. Si uerò id fieret, quò, ubi mors aduenit, eã ęquo aĩo tolerarent, q̃ opera rei licitæ datur (id quod in concionatorib. Christianis existimandũ est) irregularis nõ fiet; absit. n. ut ea, quæ ꝑ bonũ finẽ, ac licitum facimus, aut habemus, si quid ꝑ se præter nr̃am uolũtatẽ cuipiã mali acciderit, nobis imputẽtur, ut dixit S. Aug. relat. in c. de occidendis. 23. q. 5. Quare pater, qui filio interminatus est se uelle eũ uerberare, irregularis non fit, si filius timens patris pia uerbera præcipitio pereat, ut dr̃ in c. cũ hõ. 23. q. 5. quãuis secus sit, si pater nouisset filium tanto timore affici, ut sibi mortem consciſſeret.

12 At quid † si confessarius reo in carcerẽ cõiecto suadeat, ut delictum cõfiteatur, unde ob eã confessionẽ morte afficitur, an confessarius irregularis fiet? Quoad hanc qõnẽ ego sic distinguẽdum cẽseo. Aut reus ad suũ delictũ fatẽdũ tenetur: id q̃ contigit, ubi delictũ semiplenè ꝓbatũ est corã iudice competente, & de hoc certior ipse factus est, ut inquiunt DD. & Nau. in Man. c. & in hoc casu irregularis non fit. Tũ q̃ se hẽt sicut is, qui cõmittit cãm criminalẽ cuipiã, ut eã cognoscat, & iustitiã faciat, quo casu irregularis nõ fit, si mors deinceps sequatur. c. si. ne cler. uel mon. li. 6. ergo neque hic; esto. n. suadeat, ut delictũ confiteatur, nõ tñ speciatim id suadet, quò morti se obiiciat, sed ut sacramẽtũ pœnitẽtiæ valeat. Tum q̃ si cõtrariũ diceremus, pęnitẽtię sacramẽtũ quis administrare ob irregularitatis periculũ ei nollet, unde cõtingere posset, ut reus sine pnĩa remaneret, quod ab Ecclesiæ pietate alienissimũ est, & ob id nõ dicendũ; etenim nec unq̃ auditum est quempiã in hoc casu, qui hmõi reos audiuit in pœnitentię foro, dispensationem ab irregularitate contractã petiisse. Aut nõ est delictũ semiplenè ꝓbatum, nec apud cõpetentẽ iudicẽ, nec de hoc ipse edoctus, & in hoc casu confessariũ irregularẽ fieri censeo, si suadeat, ut delictũ confiteatur, qñquidẽ rẽ illicitã suadet; non. n. in hoc casu reus ad id obligatus est, ut DD. cõcludunt, & idcirco tanquã rei illicitę operã dederit, irregularitatẽ nõ effugit, quamuis non hoc animo suaserit, quò mors interueniret; quod. n. cogitate poterat id euenturum esse, ob eam rem culpa ei tribuitur. arg. c. fi. de homicid. li. 6. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo; iã ad tertiam propositam transeamus.

S V M M A.

1 *Consilium dans alicui ad homicidium, mutilationẽ ve faciendam, ubi aliàs is, cui consilium datur, ea esset facturus, an irregularis sit, et an præsumatur nec ne facturus.*

2 *Mãdato in ipso, idest in mandato, non distinguitur, an mandatarius aliàs esset facturus nec ne, quoad irregularitatem.*

§. I.

1 §. † Tertia qõ est, an irregularis fiat, qui cõsiliũ homicidij, mutilationis ve ei dedit, qui aliàs ea esset facturus. Et uidebatur dicẽdũ hunc irregularẽ fieri. Primò, qm̃ mortiferè peccat, ex quo rẽ illicitã consulit. Deinde, qm̃ magis, magisq. cõfirmat animũ eius, qui forsã se dubitabat, an id faceret, nec ne, uel saltẽ animum addit. Postremò, quoniam celerius fortasse hæc exequetur.

Atqui cõtrariã opinionẽ DD. cõiter sequũtur, ut. s. hic irregularis non fiat. Abb. in c. ex literis n. 5. uer. secus dic. de excess. ꝓla. & Feli. in c. 1. n. 8. uer. Verũ aũt, ibi, limita nisi ille, cui clericus cõsuluit esset aliàs facturus. de off. dele. & in c. sicut dignũ. n. 8. uer. Secũda conclusio, ibi fallit scd̃ò; nã ibi ait irregularẽ nõ fieri clericũ, q cõsuluit homicidiũ ei, qui aliàs esset oĩno homicidiũ facturus, ita Mar. Soci. Sen. in c. ad audientiam. q. 78. num. 316. ibi. Dicit tamen. de homicid. & Couar. in Clem. unic. p. 2. §. 2. nu. 1. uer. Est igitur in hoc tractatu, ibi, Quod si qs consilium dederit. de homic. Et ratione id probatur, quoniam communiter DD. concludũt, ut testatur Dec. in l. consilij. nu. 4. ff. de reg. iur. & Couar. eo. §. 2. in principio, non teneri eum de consilio, qui illud ei dedit de delicto, quod

alias

alias esset facturus.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut is, cui consilium de homicidio datũ est, deliberauerat omnino illud committere,& ex consilio ipsi dato, nec dubitatio ulla est ei adempta,nec timor, nec mora, qa nec timebat,nec morari uolebat; & in hoc casu communem opinionem uerissimam censeo,ut scilicet hic irregularis non fiat. Idq; merito,primùm,quoniã homicidiũ, ac mutilatio ex suo consilio non sequitur; id quod requiritur,ut ex consilio quis irregularis fiat. Postremò,quoniam hic se habet,sicut is,qui conatus est quempiam interficere,uel mutilare,sed nõ potuit,qui ob id irregularis factus nõ est. arg. c.pen.de homic.& ut id antea nos suo loco ꝓbauimus; ergo neque hic,qui consilium dedit irregularis fiet,ex quo per suum consilium homicidium secutum non est,esto id conatus sit, atque sic sensit Abb.in eod.c.ex literis,ubi ait, qui consiliũm dedit ad mortem,irregularẽ nõ fieri,ubi ex eo homicidium secutum nõ est,vt pote,quia,ut ait ibi,omnino iudex erat dispositus ad illum decapitandum, dictio enim illa Omnino,significat pet consilium nihil ei adiectum,neque animum eius mutatum: idem sensit Feli.in cit.c.sicut dignum.nu. 8.uers.Secunda conclusio,ibi,fallit secundò,ubi ait irregularem non fieri clericum,si recipiens cõsilium à clerico esset omninò aliàs homicidium facturus. Ecce ipse quoque ob dictionem illam omnino,sentit irregularem tunc non fieri,qui consilium dedit,ubi nihil operatum est in eo,qui illud recepit.

Aut is,cui consilium datum est,animũ prõptiorem habuit,accelerare mortem curauit, timorem,dubitationemve abiecit, & ad summã rationem quapiam consilium profecit; & in hoc casu irregularem hunc fore censeo; nam adiuuat ipsum homicidam, ex quo dubitationem, timoremque leuat,& mortem accelerat, quo casu irregularis quis fit,ut antea probauimus, & facit c.sicut dignum.§.illi etiam, & §.qui verò,& §.fin.atque sic sensit Couar.ibid. in uers. Est igitur;nam ait ibi, quod si quis consilium dederit alicui facturo,ita tamen, ut ex iniquo sit factus deterior,tunc fortasse hunc irregularem esse propter homicidium inde secutũ.Sentit igitur hoc Couar. & si dubius; & dubitatio eius per prædicta facilè tollitur. Idem sensit Dec.in cit.l.consilii.n.5.uers.Non obstat tex. nam postquam dixit non obligari quem ex cõsilio,ubi aliàs esset facturus, qui consiliũ acceperit;secus,inquit,accideret in consilio,quod augeret malitiã,licet aliàs esset facturus. Quo circunque igitur per consilium aliquod adiectum est,irregularis quis fit, qui consilium dedit,esto is,qui illud accepit,aliàs id esset facturus. In hac igitur quęstione sic concludendum censeo.

Verùm an is,qui consilium accepit,pręsumatur seu existimetur aliàs fuisse facturus? Communiter cõcluditur re dubia id non pręsumi, nec existimari,sic.n.dixit Dec.in l. consilii. n. 9.ff.de reg.iur.nam ait in dubio pęsumi motum esse ex consilio,& non fuisse aliàs facturũ, & Felin.in c. 1.nu. 10.uers. Verum autem pręsumatur in dubio.de off. deleg. & in c.sicut dignum.nu.9.uers.Tertia conclusio,& Couar.in Clem.unic.p. 2.§. 2.nu. 1.uers.Sed si quis consilium dederit,ibi.In eo uero dubio,vbi alios q̃ plures idem sentientes refert,de homici.Cõis deniq.DD.sententia hęc est,ut dixi.Idq.meritò,nã in dubio delictum committere quis nolle non præsumitur.argu.l.merito.ff.pro soc.& c.1.de scrutin.

Si tamen contrarium probetur,uel ex cõiecturis,præsumptio cessabit, utpote si probetur eum,cui consilium datum est, ante consilium parasse,quæ ad homicidium faciendum pertinent,iux.Gl.in l.apud Celsum in uer.Causa. ff. de dol.except.uel si ante cõsiliũ occiso mortẽ minatus esset,& ipse minas exequi cõsueuisset, atq.sic inquiunt Felin. ac DD.in alleg. locis.

2 Hæc autem distinctio,†an,qui consilium habuit,esset aliàs homicidium commissurus nec ne,in mandato locum non habet:nã,esto mandatarius aliàs id esset facturus, tamen mandãs irregularis efficitur,quoniam ex mandato suo facit,& mandantis gratia atque sic dixit Cou. ibid.& Bar.in cit.§.si mandato,quem communiter recept.testatur Ias.in l. 1.nu.21.uers. Nõ omitto tamen tres,ibi,sed tu aduerte.C de ser ui.fugit. Atqui ad quartam quæstionem iam transeamus.

S V M M A.

1 *Abortus quid sit.*

2 *Consulens mulieri prægnanti abortum,an irregularis fiat.*

3 *Abortum consulens an irregularis fiat, si dubitetur,an animatus sit.*

§. II.

Quarta quæstio est, an, qui cõsulit mortẽ eius,qui nondum natus est,idest prægnanti mulieri abortũ,an irregularis fiat,si abortus sequatur;quam qõnem ut dilucidiorem habeamus pręmittendum prius est quid abor
1 tus sit†Abortus igitur est fętus,siue partus,qui ante tempus debitũ eiicitur, uel animatus sit, uel non animatus.

2 Hoc præmisso quoad qõnem pertinet†sic distinguẽdũ est.Aut quæritur,an hic peccet,& in hoc casu pro certo habendũ est ipsum mortifere peccare,ut qui in re graui offendat,ut per se patet.

Aut quæritur,an irregularis fiat,& in hoc casu rursus sic distinguendum est. Aut fœtus est animatus(quod fit in masculo post quadraginta dies, in fœmina post octuaginta, ut dixit Gloss.in principio.di.5.& sequitur Abb.in c.si aliquis.de homicid.& Couarr. in Clem.unic. 2.p.§.3.nu.1.uer.Fœtus autem dicitur animatus,vbi & opinionem hanc communiter recept.testatur,& si dubitetur an masculus,fœmi-

H 2 naue

naue fit, post dies 50. ut dixit Nauar. in consi. 46. num. 2. de hom. lib. 5. qui & sacram Pœnitẽtiariam ita tenere ait. Aut inquam fœtus est animatus; & in hoc casu pro certo habendum est hunc irregularem fieri, ubi abortus secutus est; nam suo consilio hominis mors interuenit, ut in facto proponitur, & sic homicidium; at, qui suo consilio mortis causam dat, irregularis efficitur. c. si quis uiduam. d. 50. & c. sententiam. ne cler. secul. neg se immisc. ergo iure irregularis hic efficitur. Postremò id habetur in c. sicut ex literarum. de homici. ubi in eo, qui abortus causam dederat etiam non dolo malo, sed ludi gratia Romanus Pō. sic distinguir, ut si fœtus conceptus uiuificatus erat, ab altaris officio se abstineat, qui ei causam dedit ludendo; secus autem si nō erat uiuificatus, ut ibi habetur. Quare si salus prægnantis periclitetur, nisi abortio fiat, tamen id procurari nō debet, ubi fœtus animatus est, uel dubitatur, an sit animatus; nam & grauissimè peccatur, & irregularitas contrahitur, ita sensit Coua. eod. §. 3. num. 1. in fine contra quosdam.

Aut non est animatus, seu uiuificatus, & tūc irregularem hunc non fieri asserendum est, ut habetur in cit. c. sicut ex literarum. Idque meritò, nam irregularitas non contrahitur, nisi hominem quis interficiat, aut mutilet, ut alibi supra probauimus, & Gloss. ac DD. tradunt in c. si aliquis. de homicid. at, qui conceptum nondum animatum interficit, uel causam dedit, ut interficeretur, homicidium non committit, quippe qui hominem non interficiat, ex quo conceptus ille anima caret, sine qua homo esse nō potest, ut dicitur in c. in quadam. de celeb. miss. & in c. cùm Christum de hæret. ergo irregularis hic non efficitur. Nec repugnat cit. c. si aliquis, ubi dicitur, ut homicidam eum teneri, qui aliquid fecerit, uel ad potandum dederit mulieri, uel homini, ut nō possit generare, aut concipere, uel nasci soboles; nam, ut homicida tenetur habito respectu ad pœnam legalem. l. si quis aliquid. 2. §. qui abortionis. ff. de pœ. nō autem quoad irregularitatem, ut dixit Gl. ibi, & sequuntur DD. communiter, & Couar. eod. uers. Non oberit. Accedit cit. c. sicut ex literarum, quod dubitationem omnem tollit, ut supra uidimus, ex qua distinctio hæc elicitur, & apertissimè probatur, & DD. communiter sequuntur Abb. Feli. ac Soci. in c. ad audientiā. q. 94. n. 336. de homic. qui & de communi sententia testatur. Nec nos ab hac discedimus. Quare opinio Maiol. reiicienda est, qui tenuit irregularem hunc esse, quamuis fœtus nōdum animatus occisus sit in lib. 5. de Irregula. c. 48. §. 2. nu. 4. nulla enim ratione nititur.

3 At quid † si dubitetur, an fœtus animatus sit, an qui abortui causam dedit, pro irregulari se habebit? In hoc idem cōcludimus, quod antea conclusimus c. 4. §. 1. nu. 3. Quæ igitur huc pertinent, illinc summantur. Et de quæstione hac satis, ad alteram transeamus.

S V M M A.

1 *Consilium dans, seu suadens mulieri prægnanti, ut abortum curet, quò se à morte liberet, ubi nulla ratione alia eam uitare potest, an irregularis fiat, si abortus sequatur.*

2 *Suadens alicui, ut suum aggressorem occidat, an irregularis fiat.*

§. III.

1 §. † Quinta quæstio est, an, si immineat mors mulieri prægnanti, & nulla ratione alia ei subueniri possit, nisi abortionē faciat, an irregularis fiat, qui id ei cōsuluit, uel suasit. In hac qōne duæ DD. sniæ sunt, quarū alterā sequitur Mar. Soci. Sen. in c. ad audiētiā. q. 94. n. 336. de ho. qui simpliciter inquit medicum, qui id suasit, uel, ut fieret, curauit, nō teneri, id que multis rationibus, & hac potissimum, quoniam ex quo & fœtui, & matri mors impēdet, de duobus malis minus eligendum est, ut scilicet unus tantùm moriatur, & sic fetus. Hæc tñ ratio mihi non satisfacit; tum quod de duob. malis regula locum habet, ubi minus eligēdo in altero non offenditur, ut DD. inquiūt; at hic mortiferè offenditur, & si fœtus animatus sit, homicidium committitur, tum quòd si id detur, malum fit, ut bonū inde eueniat; at nō sunt facienda mala, ut bona eueniant, quod hic cōtingeret. c. denique. 14. q. 5.

Quare altera fuit opinio Io. à Neapoli, & Archiep. Flor. quos refert, ac sequitur Couarr. in Clem. unic. 2. p. §. 3. nu. 1. uers. Hinc est omnino, qui sic distinguūt. Aut fœtus animatus est, & tunc nec per potationes, nec per aliud remedium abortio, ut fiat, curare quis debet, & hoc ob id, quòd nunquàm innocentem interficere licet, ut tradit S. Thom. 2. 2. q. 64.

Aut pro certo scitur, existimatur cū nō esse animatum; & in hoc casu licere obortionem concludunt; Et hoc ob hanc rōnem, ut, quæ est animata, idest mater, uiuat, fetus aūt perfectio impediatur. Hanc distinctionem ego ēt quoad irregularitatē sequor; nā, si irregularis quis nō efficitur, ubi dolo quis abortum curat, quando fetus non est animatus, ut supra uidimus, & habetur in c. sicut ex literarum. de homici. multo minus irregularis hic fiet, q pietate ductus id suadet. Opinionem igitur hanc uti uerissimam in utroque casu sequor, etiam quoad peccatū, ut dixit quoq. Syl. in uerb. Medicus. q. 4. uer. 2. At quid si dubitetur, an fetus animatus sit nec ne, an irregularis fiet id suadēs? Planè, si ea dubitatio remanet, pro irregulari se habebit arg. c. ad audientiā. de hom & c. significasti. 2. eod.

2 Quid itidem † si quis suadeat cuipiam, ut aggressorem suum interficiat, uel mutilet, ex quo uidet eius manus aliter eum euadere non posse, an si deinceps mors sequatur, uel mutilatio, irregularis fiet, qui illud consilium dedit? Breuiter concludendum est eum, qui suum aggressorem interfecit, irregularem quidem nō fieri, ubi ratione alia mortem euadere non poterat,

terat, ut habetur in Clem. unic. de homicid. at, qui id suasit irregularitatem non effugiet; subuenitur enim per cit. Clem. un. ei, qui suum aggressorem tantùm interficit, non autem alteri, ut ait Gloss. ibi, quam DD. communiter sequuntur: sed iam sextam quæstionē aggrediamur.

S V M M A.

1 *Consulens; seu suadens cuipiam volenti liberare quem à morte, ne id faciat, an irregularis consulens sit.*

§. IV.

1 †Sexta quæstio est, an irregularis fiat is, qui uolenti quem à morte liberare consulit, ac suadet, ne id faciat. Specul. in tit. de Irregular. num. 48. uer. Quid si cùm nelles hominem liberare, inquit, irregularem eū esse, si te volentem hominem iniustè à morte liberare ab hoc reuocat, eūdem sequitur Mar. Soc. Sen. in c. ad audientiam. num. 324. q. 84. & hoc ob eam rationem, quoniam indirectè homicidiū hic committit, quod ad irregularitatem satis esse sentiunt. ca. si quis uiduam. d. 50. & c. periculosè. de pœnit. d. 1. ubi habetur homicidium non solùm committi, ubi manibus hominem quis occidit, uerùm, etiam & ubi consilio, & fraude. Hæc opinio simpliciter sic posita uera non est, ut uidebimus.

Ego igitur sic distinguendum censeo. Aut quis suadet ei, qui potest, & debet defendere ab iniusta morte; & in hoc casu irregularem hunc fieri censeo; nam & is, qui defensionē huius prætermissit, irregularis fit; sicut etiam medicus, ad quem ægroti cura pertinet, si eius incuria moriatur, ut DD. communiter concludunt. Quare. quod ad iudices pertinet defensio suorum subditorum, si quis eis suadeat, ne à morte iniusta suorum quempiam liberent, ut pote à prędonibus, irregularis fiet, qui id consilium dedit, nec non ipsi, qui consiliū hoc acceperunt.

Aut suasit ei, qui nec potuit, nec debuit iure iustitiæ specialis, & tunc neuter irregularis erit, ex quo iustitia speciali ad id non obligabatur.

Aut suasit ei, qui potuit defendere, sed ex officio ad id non tenebatur; & hic etiam irregularis neuter fiet ob rationem proxime dictam, quamuis in omnibus his casibus consilium dans peccet. argum. cit. c. periculosè. Qui autem sint ii, ad quos aliorum defensio spectet infra id explicabimus, ubi de irregularitate, quę oritur ex omissione, agemus.

Quę diximus autem de suadēte ei, qui uult quēpiam à morte iniusta liberare, ne liberet, multo magis locum habent in suadente ne liberetur quis à iusta morte; in nullo enim ex dictis casibus irregularis hic fiet. Et præsertim, si quis suaderet ei, qui per uim uolebat è iudicis manibus reum liberare. Quare mea sententia irregularis factus non esset is, qui suasisset ei, ne quendam suorum è morte liberaret magna pecunia soluta, ne eius familia inops redderetur, ex quo iustè ad mortem damnatus erat. Sed de quæstione hac satis; ad alteram ueniamus.

S V M M A.

1 *Consulens cuipiam, ut pro Christi fide tuenda martyrium subeat, an irregularis fiat.*

2 *Consulens cuipiam, ut pro patria moriatur, an irregularis fiat.*

§. V.

1 †Septima quęstio est an si quis cuipiam consulat, ut pro Christi fide tuenda martyrium subeat, irregularis efficiatur. Inn. in ca. ad audientiam. nu. 6. uers. si autem suadeter aliquis. de homic. inquit hunc sic consulentem irregularem non fieri; nam ait si quis cōsulat cuipiā, quòd se exponat indubitatę morti pro honore Christi, uel ꝓ fide, uel pro statu Ecclesiæ, irregularem non fieri, et si sequat mors, & hoc ob hanc rationem, quòd Christus mortem pro nobis subiit, & sancti martyres pro Ecclesia sanguinem suum fuderūt. Hæc Inn. quē sequitur Abb. ibi. nu. 5. uers. Et hoc intellige, & Mar. Soc. Sen. q. 90. nu. 331. & Feli. nu. 8. uers. Secunda conclusio, & Cou. qui & alios quosdā idem sentientes refert in Clem. unic. 2. pa. §. 5. nu. 6. uers. Nec quicquam ad hanc rem pertinet. Communis denique DD. sentētia hæc est. Quæ tamē ratione ab Inn. allata probari mihi non uidetur; nam &, qui ligna ad hæreticū cōburēdum deferunt, irregulares fiunt, & tamen propter zelum fidei id faciunt.

Quid igitur concludendum? Ego pro certo primū pono irregularem eum fieri, qui consuluit cuipiā, ut se ꝓpter Christi fidē interficiat; hic. n. directè ad mortē consulit, & ut dixit Couar. ibid. irregularis efficitur. Secundò præmitto eum, qui propter zelum fidei suadet, ut eius aduersarios, quis occidat, nec hunc irregularitatem euasurū, sicut nec qui in bello iusto hortatur ad interficiendum; esto enim mereātur, tamen irregularitatem non effugiunt.

His pręmissis, restat, ut uideamus, quid dicēdū sit, ubi quis hortatur solū quēpiā, ut Christi fidem constanter tueatur, pro eaque tuēda quoduis tormentorum genus, immò & mortē patiatur, an irregularis hic fiat. In qua qōne breuiter concludo cum communi sententia irregularem hunc non fieri. Primò, quia hic non consulit, ut sibi mortē conciscat, neq; alteri, ut ei mortem inferat, sed ut pro Christi nomine mortem patiatur: at qui suadet cuipiā, ut mortem fortiter toleret, ubi ab aliis infertur, irregularis non efficitur: alioquin consolātes reos, qui ad mortē ducuntur, ut æquo animo mortē tolerēt, irregulares fierēt, quod absurdū est, & à ueritate alienum, ut antea probauimus, ergo

neque hic irregularis fiet. Præterea, qui suadet hoc, mortem certam nō suadet in primis, sed id, ut tueatur Christianam fidem, & in ea vsque ad mortem perseueret; fieri enim potest ut aduersarii resipiscant, ergo irregularis hic non fiet, esto mors contingat; in unaquaque enim dispositione inspici illud semper debet, quod principaliter agitur, non autem id, quod per accidens consequitur. arg. c. cùm uoluntate. de sentent. excommun. & l. non omnis. ff. si cert. pet. Postremò, qui hoc suadet, facit id, qđ Christus Dominus præcepit, dum dixit: Nolite timere eos, qui occidunt corpus, sed eum, q. cùm corpus occiderit, & animam potest mittere in gehennam. Ex quo igitur hic nec mortem infert, nec inferendam curat, nec eam accellerat, sed solum hortatur, ut patienter eam toleret, & si eueniat, irregularis hic nō efficitur, ut ex dictis constat. Ab opinione communi ergo non discedemus. Quare irregulares non fieri antea sacerdotes conclusimus, qui christianos in bello contra Turchas ad fortiter dimicandum pro Christi fide hortantur; multo minus, qui à Turcis captos hortantur, ut in fide perseuerent, uel mortes proponantur.

2 Verùm † quid si quis consulat, hortetur, suadeat, instigetve quempiam, ut pro patria arma summat, & si necesse sit, moriatur etiam, an irregularis hic fiet, si contingat eum ob id mori. Innocen. in cap. ad audientiam. num. 6. uers. Si autem aliqnis suaderet, quem sequitur Socin. ibid. q. 89. num. 330. de homi. sic distinguit. Aut is, qni hoc consulit, scit eum, cui cōsilium dat, moriturum esse, & tunc consiliarium irregulatem fore ait; nam ordinata charitas est, ut quis plus corpus suum diligat, quàm alterius. Aut ignorat eum moriturum, & tunc contrarium sentit, & hoc per c. pro membris, & c. seq. 23. qu. 3. quibus iuribus dicitur fortitudinem eam iustitiæ plenam esse, quæ tuetur patriam à latronibus. Hoc tamen nihil facit; nam & iudex curando, ut latrones laqueo suspēdantur, iustitiæ actus exercet, & tamen irregularis efficitur, ut antea probauimus.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut iustè hoc fit, ut in bello iusto, utpote, quia patria iniustè oppugnatur, uel à latronibus, uel ab aliis, iux. ca. pen. de homicid. & in hoc casu suadet id, quod sine morte fieri nō potest, utpote, ut cuniculos effodiat, & eo tempore ipsos emittat, unde tā ipse, quā hostes occidantur, & in hoc casu sentētiam Innocen. quoad primam partem ueram censeo, scilicet, ut irregularis fiat; quippe quia ei apertam mortem consulat. Qnare & qui actionem similem ei, quam Sanson fecit, occidendo se. & Philisteos, suaderet, irregularis fieret. Aut suadet, ut simpliciter pro patria arma summat, fortiter pugnet, & moriatur etiā si necesse sit; & in hoc casu contrarium sentio; licet enim in bello iusto hortari ad pugnādum, ut supra suo loco probauimus, & etiam pugnare per cita. c. pen. de homicid. Nec repugnat si dicatur irregularem fieri, ex quo hortatur, si necesse sit, ut moriatur, nam principale propositum, & intentio est, ut patriam tueatur, & si contingat deinceps ob id mori, eam mortem fortiter ferat. Ex quo igitur principale propositum id non est, sed patriæ defensio, quicquid deinceps sequitur curandum non est, ut in antecedenti quæstione conclusimus.

Aut iniustè pro patria pugnatur; & in hoc casu, uel certo quis sciat eum moriturum quē pro patria ad pugnandum hortatur; uel ignoret, ex quo rei illicitæ operam dat, irregularis efficitur, ut antea de iniusto bello diximus; cogitare enim poterat id euenire posse. argumē. cap. fin. de homicid. libr. 6. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo; iam alteram aggrediamur.

S V M M A.

1 *Consulens quidpiam, quod licitum est, nec mortem mutilationem ve affert, an irregularis fiat, si is, cui consilium datum est, cōsilij terminos egressus quem deformet.*

§. VI.

1 §. † Octaua quæstio est, an irregularis fiat, qui consuluit id, quod licitum est, quodque mortem, nec mutilationem affert, si consultor consilii terminos egressus quem aut occidit, aut mutilauit. In qua quęstione breuiter concludendum censeo irregularem hunc non fieri. Tum quòd rem licitam consulit, & q̄ mortem, mutilationem ve non affert, quo casu irregularis quis non efficitur. argum. cap. dilectus filius. de homicid. Tum quòd, ubi quis aliquid licitum mādat, irregularis efficitur, esto mandatarius fines mandati egressus sit, ut dicitur in ca. fin. de homicid. libr. 6. ergo secus, ubi rem licitam quis consuluit, ut scilicet irregularis consiliarius non fiat, si is, qui consilium accepit, terminos egressus quem occidit, aut mutilauit; quod enim operatur propositum in proposito, operatur oppositum in opposito. arg. l. fin. §. fin. ff. de leg. 3. atque sic sensit Gloss. in citat. c. fin. in verb. Culpa; nam ibi sic ait. Et per hanc literam patet Decretal. locum non habere in illo, qui licitè uerberati mandat. Hoc idē sentit ibid. Anchara. de mandante rem licitā, uers. Tertiò not. nam, si castrum Episcopi plures egrediantur, & Episcopus dicat, ut arma capiant, & se fortiter defendant, ait ipsum Episcopum irregularem non esse, esto homicidiū interuenerit, nam licitè mandatum dedit, & non speciatim, ut mortem inferrēt: idem Gemin. ibi in uerb. Culpæ, & Philipp. Franc. in fine. Quare, qui consuluit patri, ut filium mediocriter uerberaret ob delictum commissum, ne deinceps illud amplius committeret. Qui itidem domino in seruum idem consuleret, uel magistro in discipulum, uel marito in uxorem

ob

ob huiusmodi rationem, irregularis hic non fiet, ex quo rem licitam consuluit, si is, cui cõsilium dedit, aut mortem, aut mutilationem intulit, modò tamen ab initio uerisimile non esset ob illud consilium consilii terminum prædictos egressuros, & mortem, mutilationemve laturos. Quare mea sententia irregularis fieret, qui marito consuleret, ut vxorem de adulterio suspectam castigaret, si maritus esset in castigando consilii terminos egressurus. Et de quæstione hac itidem satis; iam ad aliam transeamus.

S V M M A.

1 *Consulens cuipiam volenti suos hostes fugere, ne fugiat promittens ei securitatẽ, an irregularis fiat, si inimici venientes eum interfecerunt, aut mutilarunt.*

§. VII.

1 §. †Decima quæstio est, an si quis inimicos suos timens uult aufugere ne ab ipsis occidatur, remaneat, propterea quòd aliquis ei consuluit, ne fugeret, promittens ei securitatem, & idcirco occidatur, uel mutiletur, an inquam irregularis fiat, qui hoc ei consilium dedit. In hac quæstione sic DD. distinguunt, scilicet Specula. in titu. De Irregularitate. nume. 6. uers. Quid si aliquis mori timens, & Mar. Socin. Sen. in ca. ad audientiam. q. 87. num. 327. Aut, qui promisit securitatẽ, pro certo habet se posse eum tueri, ut pote, quia ius habet in eos, qui eum persequuntur; uel quòd eius serui, uel filii sunt; uel quòd amicitia, necessitudineve aliqua ei deuinciuntur; & in hoc casu, q. hoc ei consuluit, irregularem ipsum non fore inquiũt. Aut pro certo habebat se tueri ipsum non posse, & in hoc casu irregularem hunc sentiunt.

Hæc distinctio etsi uera est, non tamen perfectè explicata mihi uidetur. Non quoad primam partem, exempla enim proposita nõ mihi satisfaciunt, nisi aliàs de facto tueri ipsum posset, vt pote, quia secum armatos habebat, vel aliquo in loco includere ipsum poterat, quò inimici peruenire non valerent, aliàs autẽ irregularem eum fieri censerem; ex quo enim ira affecti sunt & indignatione inflamati eũ persequuntur, non facile in officio continebũtur, ut experientia rerum magistra docet. ¶Quoad secundam partem itidem absoluta non est; quid enim si dubitaret, an tueri eum posset? In hoc casu igitur hic quoque irregularis fiet. Et de quęstione hac itidem satis.

S V M M A.

1 *Consilium dans alicui, vt quempiam occidat, vel mutilet, an irregularis fiat, si contingat eum occidi, vel mutilari, cui consilium hoc dedit.*

§. VIII.

1 §. †Vndecima quæstio est, an irregularis fiat qui consuluit alicui, vt quempiam occideret, aut mutilaret, sed contrarium tamen accidit, quoniam, qui cõsilium accepit, aut occisus, aut mutilatus est. In hac quęstione pro certo pono primùm irregularem fieri, vbi hoc animo consilium dedit, quò id ei accideret. Item pro certo pono consilium hoc dantem irregularem fieri, vbi probabiliter sciebat, scireve poterat ipsum, cui consilium hoc dedit, interfectum iri, quoniam fortior, & validior, & magis armatus is erat, quem occidendum cõsuluerat, atque sic sentiũt non nulli, vt ait Inn. in cap. ad audientiam. num. 4. uers. Sed si consuleret alicui, quos & tacitè sequitur, & DD. communiter. de hom.

His præmissis, de quibus nemo dubitat, restat, vt disputemus, quid in iure sit, vbi nõ hoc animo id consuluit, & vbi non existimauit ab ipso interfectum iri probabiliter. In quo casu duæ sunt DD. sententiæ; quarum prima fuit eorum, qui existimarunt hunc irregularem esse. Et hoc ob eam rationem, quoniam consilium de re illicita est, ut per se patet; ergo, uel culpa, vel casu malum contingat, consiliario tribuitur, ut habetur in cap. continebatur. de homicid.

Altera fuit opinio Specul. in Tit. De Irregular. num. 43. vers. Quid si aliquis, qui existimauit hunc irregularem non esse, & eum sequi videtur Innocen. in eod. cap. ad audientiam; & hoc ob eam rationem, quoniam consilium ad id datum non est. Esto igitur illicitum consilium sit, quod tamen culpa vacat, ob eam rem sibi tribuat, qui consilium cępit, qui non benè sibi prospexit, nec sibi id euenire posse cogitauit.

Quid igitur concludendum? Ego priorem sententiam sequor, vt scilicet irregularis hic fiat, nam eam sequitur Abb. in eod. capitul. ad audientiam. numer. 6. vers. Secundò quæritur, & Ioan. Andr. in Addit. ad Specul & Mar. Soc. Sen. in eod. c. ad audientiam. q. 91. & Felin. in cap. 1. num. 8. vers. Vtrum autem ratione consilii. in vltim. amplia. de off. delega. qui & alios idem sentientes refert, sequitur eam quoque Couar. in Clem. vnic. 2. pa. §. 2. vers. Quid si ex prauo ad homicidium consilio, vbi quamplures alios idem sentientes refert. de hom. Communis denique DD. sententia hęc est. Probatur autem hac potissimum ratione, quoniã cõsilium hoc de re illicita fuit, vt per se patet; at vbi quis illicitum consilium tribuit, ei tribuitur, quicquid inde deinceps sequitur. argumẽ. cap. fin. de homicid. libr. 6. vbi qui mandauit quempiam verberari, esto expresè prohibeat, ne occidat, mutiletve, tamen irregularis efficitur, qui mandatum dedit, si occisio, mutilatio ve interueniat; & hoc ob id, quia in mandato fuit culpa, ergo & i casu nostro irregularis hic erit, ex quo nec ipse culpa vacat, vt per se patet;

vbi

ubi enim eadem ratio est, ibi eadem dispositio esse debet.c.cum dilecta.de confirm. util. uel inutil.& l.illud.ff.ad le.aqui. Quibus rationibus contraria ratio sublata est, & idcirco ab hac communi opinione discedendum nō censeo. Quare & idem concludendum est in mandante, ut irregularis fiat, si mandatarius occidatur, ut asseruit Maiol.de Irregular.lib. 5.ca. 48.§.2.nume.4. quæ conclusio in utroque casu locum habet, etiam si hic, qui mandatum suscepit, consiliumve, à iudice morte mutilationeve affectus est, ita Maiol.ibidem; fuit enim causa horum, & hęc euenire posse cogitare debebat; iam ad duodecimam quęstionem transeamus.

S V M M A.

1 *Consilium reuocans, quod dederat ad homicidium, mutilationemve committendam, an irregularis fiat, si nibilominus is, qui consilium habuit, homicidium, mutilationemve committit.*

2 *Consilium qui dedit ad homicidium, mutilationēve faciendam, irregularis non efficitur, si neutrū prædictorum sequatur.*

§. IX.

1 §. †Postrema quęstio est, an irregularis fiat, qui consilium dedit ad homicidium, mutilationemue, si illud re integra reuocauit; sed tamen, qui consilium accepit, aut homicidiū, aut mutilationem cōmisit. In qua quęstione breuiter concludimus irregularem hunc non fieri, si consilium reuocauit non simpliciter, sed contrariis rationibus etiam suasit nullo modo debere eum talia committere; nō enim sat est consilium simpliciter reuocare, sed necessariò requiritur, sicut dixi alibi, scilicet ut contrarium rationibus suadeat; nam, cùm consilium detur eius causa, cui consilium datū est, non facilè à consilio dato auocabitur, nisi contrarium ei probetur, ita dixit Innocen.in cap. ad audientiam.uers.Item non interest. de homicid.& Mar.Socin.Sen.q.78.num. 316. cum sequen.qui hoc communiter receptum esse testatur.sequitur quoque Felin.in capi. sicut dignum.num.11.uers.Vltima conclusio.eod. & Bart.in l.non solùm.§.si mandato meo. nume. 21.ff. de iniur. Simplex igitur reuocatio non sat est. Quare, qui abortum mulieri suasit, postea uerò eum pœnituit, & simpliciter consilium reuocauit, irregularitatem non euadet, si mulier sibi timens abortum fecit, cùm iam fętus animatus esset, atque sic in simili cōsuluit Nauar.in consil.46.de homicid.lib.5.

Verùm quid si is, qui consilium dedit neqt à proposito eum remouere, qui consilium dedit? In hoc casu certiorem faciat eum, contra quem consilium datum est, ut sibi caueat, modò tamen cautè id faciat, ne prodat eum, qui delictum committere uult, argum.c. clericis. di.46.& c.si peccauerit.2.q.1.& ita DD. allegati eisdem in locis inquiunt. Faciat igitur quantum in se erit, ne delictum committatur; hac enim ratione irregularitatem euadet. Et de quęstione hac iridem satis.

2 In omnibus autem casibus † ubi consilium dantem irregularem fieri cōclusimus, si mors, mutilatioue sequatur, in eisdem cōtrarium asserimus, scilicet irregularem eum non fieri, si neutrum prędictorum sequatur; tum quòd nō sat est conatus ad irregularitatem subeūdam; tum quòd non contrahitur nisi ex morte, mutilationeue, ut sæpè diximus, & habetur in Clemen.unic.de homicid.& c.2.de cler. pugn. in duel. Quamuis igitur, qui consil:um habuit, conatus esset illud exequi, sed nihil perfecit, irregularis tamen consiliarius non fiet, ita Arch. & alii inquiunt, quos refert, ac sequitur Felin. in cir.cap. sicut dignum.num.8.uers. Fallit tertiò.dūmodo consilio fuit paritum, & in c.1.numer.8.uersic. Limita etiam dummodo. de off. delega. Sed iam de consiliū dāte hactenus, ad alios transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio voluntario, mutilationeve huiusmodi auctoritate priuata factis, & sic iniustè, habito respectu ad eum, qui re ipsa opem tulit ad ea committenda. Cap. XVII.

S V M M A.

1 *Arma prębens ad homicidium, mutilationemue cōmittendam, irregularis fit. Item & qui socios, & pecuniam tribuit.*

2 *Arma si quis præstitit ei, qui ad homicidium cōmittendum ibat, an irregularis fiat, si aliis armis deinceps homicidium committatur.*

3 *Panem, aliaque ad uictum pertinentia, equos prębens iis, qui ad homicidium committēdum eunt, an irregulares fiant.*

DE Irregularitate, quæ cōtrahitur ex homicidio, uel mutilatione à priuata persona factis per se, uel per aliū, aut ui mandati, aut consilii, egimus; restat, ut agamus de iis, qui opem re ipsa ferunt ad prædicta committēda. Verùm, quòd id fieri potest tribus tēporibus, scilicet ante ipsum homicidium, & mutilationem, & dum fiunt, & postquam facta sunt: ideo prius de ipsis agamus, qui ad homicidium committendum opē ferunt, antequam committatur.

1 Primùm † igitur irregulares fiunt, qui studiosè, & dedita opera ad homicidium, mutilationemve committendam arma præbent: nam primò id habetur in cap. si quis uiduam. dist. 50.ibi

50.ubi enim dicitur,si quis conscius fuerit homicidii,aut facto,aut præcepto,aut consilio,à clero deiiciatur.Si ergo à clero deiicitur,qui præcepto,aut consilio homicidii sibi conscius est,ergo & qui facto,quia scilicet uel ipse illud commisit,uel alius eius ope,& sic facto à clero deiici debet,& idcirco est irregularis. Postremò si is,qui hortatur ad homicidium, irregularis fit,ut supra probauimus, multo magis,& qui re ipsa ad homicidium opem tulit.

Qui itidem milites,sociosque præbuit, qui pecuniam,uel alia huiusmodi,ut equos,ob easdem rationes,hi quoque irregulares erunt, esto eorum opera usus non sit;nam audacior factus est ob ipsorum præsentiam.c.sicut dignũ. §.illi etiam.de homicid.

2 Verùm quia †sr armis,quæ quis ad homicidium committendum prçstitit, usus non est homicida,an præstans irregularis fiet? Ego sic distinguendum censeo. Aut arma secum tulit, qui ea habuit,quamobrem audacior factus est ad homicidium committendum,& inimicus timidior,esto illis usus non sit; & in hoc casu hunc irregularem factum concludo; nam illis animus additus est,quamobrem homicidium commodius,& celerius commisit. Præterea se habet hic per hęc arma, sicut is iudex, qui, dũ uindicta sanguinis fit,præsens adest, & sua præsentia auctoritatem præbet, terretque, ne impediatur pœna sanguinis: itẽ sicut milites, qui astant ob eandem rationem,ergo irregularis hic efficitur; nam & iudex, & milites suam præsentiam præstantes,irregulares fiunt,ut de iudice habetur in c.ex literis.de excess.prælat. & ibi not.& de militibus in c.sicut dignum.§. illi etiam.de homicid. Aut illis armis nihil profuit,& in hoc casu irregularis non fiet, qui ea dedit,sicut irregularis non efficitur is,qui consilium ad homicidium dedit, sed ex eo tamen consilio homicidium consecutum non est. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo.

3 Quid itidem de iis,†qui panem prębẽt,aliaque ad uictum necessaria. In hoc casu etiã sic distinguendum censeo.Aut,qui hęc prębet ad hunc finem id facit,quò homicidium fiat;& in hoc casu hunc irregularem fore censeo, adiuuat enim quantum in ipso est. Quare irregulares erunt,qui domi alunt sicarios, quousque occasio ei offeratur homicidii committendi; stabularii quoque, qui equos ad homicidium committendum eis accommodant, necnon nautæ,qui eos ducunt eo,ubi homicidium est committendum. Qui item exercet sicarios in armis ad hunc finem . Hi omnes irregulares sunt, ex quo omnes ad homicidium opem ferunt,ut per se patet.Aut non ad hunc finẽ, sed simpliciter quis dat panem ad uescendum,stabularius equum ignorans,quid facturi sint, & in hoc casu irregulares non fiunt: ignorantia enim quæ adest,& dolus,qui abest ab irregularitate hos liberat.argu.c.Apostolicæ. de cler. excomm.min.& c.cum uoluntate. de senten. excomm.atque sic sensit Felin.in cap. sicut dignum.num.5.uer.Quartò limi.ibi.vbi limita. de homicid.nam ait non teneri, qui præstitit arma,& equum dicenti se uelle ire rus,si deinceps quem occidat,ergo idem hic de præstante opem dicendum est,& de his hactenus;iam de iis agamus,qui in ipso actu re ipsa opem ferunt;id quod in seq.prçstabimus.

S V M M A.

1 *Adiuuantes eos,qui homicidium committunt,irregulares fiunt.*
2 *Astantes,dum homicidium fit,ne homicidium impediatur,homicidæue offendantur, irregulares sunt.*
3 *Hortantes etiam, & incitantes homicidas in ipso actu irregulares sunt.*

§. I.

1 †Qui opem ferunt, antequam homicidiũ committatur,uidimus; modò quando opem ferunt in ipso homicidio,ubi irregulares fiant,uideamus. Primùm igitur adiuuantes ipsum homicidium,sine dubitatione irregulares sunt;eo enim modo & puniuntur, quo & ipsi principales;nam potius auctores criminis,quàm auxiliatores dicendi sunt;ita inquit Couar.in Clem.unic.p.2.§.2.num.2.uam potius auctores.

2 Qui astant ẽt armati,†ne homicidiũ prohibeatur,hi quoque irregularitatis notã nõ euadũt,ut habetur in c.sicut dignum.§.illi etiam. de homicid. ibi enim Summus Pont. ait eos quoque puniendos,qui astabant, ut percussoribus opem ferrent,si fortè per aliorum uiolentiam impedirentur;ac planè,si iudex irregularis efficitur ob suam presentiam, dum uindicta sanguinis exercetur, qui tamen nõ peccat. argum.c.ex literis, de excess.pręlat.& ibi not.

3 multo magis,qui iniusto homicidio astant. † Sicut etiam, qui hortantur ipsos percussores, ut fortiter se præbeant;nam audaciores delinquẽtes redduntur ex eorum præsentia, & ideo irregulares fiunt,ita Feli.in cit.c.sicut dignũ. num.6.uers.Septimò,& ultimò lim.ibi.Et adde,ubi hanc rem pluribus probauit,uiden. Id quod uerum est,ut irregulares fiant,esto suasissent,ne delictum committeretur, sed tamen amicus noluit acquiescere, & idcirco eum associati sunt,ne ab aduersario offendatur,ita Felin.ibid.Idem,quod irregulares fiant, qui opẽ ferunt,unde audacia augetur,asseruit Couarr. ibid.uers.Quamuis.Sed de hoc itidem satis,iã ubi post homicidium factum homicidis opẽ quis fert,uideamus.

S V M M A.

1 *Opem ferens homicidis post homicidium,an irregularis fiat.*

§.† Restat

§. II.

1 † Restat ut uideamus, an qui opem fert homicidis, uel mutilatoribus post homicidium mutilatiónève factã irregularis fiat. In qua quõne breuiter concludimus irregularitatem hanc non fieri; nam ad irregularitatẽ hac ratione contrahendam necessariò requiritur, ut ad homicidium, mutilationemve opera tus sit, ut sæpè uidimus; at in hoc casu opem ferendo homicidis post homicidium nullam opem fert ad homicidium.

Excipio tamen, ubi ante homicidium quis conuenisset cum ipsis homicidis, vt post homicidium paratos haberet equos ad portã, quò fugerent, uel socios, qui eos committarentur, uel domum, quò tutò se reciperent; etsi enim hæc post homicidiũ fiunt, tamen ad ipsum homicidium committendum adiuuant; promptiores enim & alacriores homicidę fiunt ob facilitatem, quam uident impunitatis consequẽdæ. Ob hoc igitur auxilium irregularis hic efficitur, & ita sensit Felin. eod. c. sicut dignum. num. 5. uers. quartò limit. ibi. Est uerum, quod contra, & Conar. eod. uers. quatenus uerò. Et de irregularitate hac satis, de ea agamus, quæ oritur ex homicidio uoluntario, & non necessario ob culpam commissam in faciẽdo quod quis non debet: id quod in sequenti præstabimus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio non quidem voluntario, nec necessario, sed ob culpam cõmissam in faciendo quod quis nõ debet, idest rei licitæ operam dando. Cap. XVIII.

S V M M A.

1 *Homicidium non voluntarium quodnam sit.*
2 *Homicidium non voluntarium duplex est necessarium, & non necessarium.*
3 *Homicidium non voluntarium necessarium quodnam sit.*
4 *Homicidium non voluntarium, & non necessariũ duobus modis committitur.*
5 *Illicitum quot modis dicatur.*

DE Irregularitate, quę oritur ex homicidio uoluntario tã auctoritate publica, quàm priuata, facto egimus, nunc de irregularitate, quæ oritur ex homicidio non uolũtario agamus; id quod ut dilucidius fiat, præmittenda hæc sunt. Primùm homicidium non uoluntarium quodnam sit, quod ad rem nostram pertinet. Deinde quotuplex. Tertiò, ex quo duplex est, quid unum quodq. sit. Postremò, quoniã secunda species uersatur etiam ubi illicitę rei operam dat, illicita res quænam sit, quod ad rem hanc attinet.

1 Quoad primum igitur † homicidium nõ uoluntarium est id, quod contra nostram uoluntatem contingit, & sic ubi nos illud non intendimus uerè, & propriè, & expresse, & per se; nã si uoluntarium illud dicitur, quod ut nobis uolentibus, & id studentibus; è contrario non uoluntarium erit, quod nobis nolentibus contingit, ut quod operatur propositum in proposito operetur oppositum in opposito. l. fin. §. fin. ff. de leg. 3.

2 Quoad secundum † duplex est, aliud necessarium, aliud non necessarium, de quo hic agendum est.

3 Quoad tertium † homicidium non uoluntarium, sed necessarium, est homicidium quod quis facit ob suam defensionem, quando aliter se tueri non potest, de quo agitur in re nostra,
4 in Clem. unic. de homicid. † Non necessarium autem est, quod committitur duobus modis. Primò aut dando operam rei illicitę, & sic faciendo quod quis non debet. Secundò non faciendo, quod debet ob diligentiam non adhibitam, dum rem licitam facit, uel ob omissionem rei licitę, quam facere deberet, ut infra uidebimus. Et quoniam prius agendum hic est de irregularitate, ubi quis illicitę rei operam dat, idest, quę nascitur à re illicita, quam facimus, ideo & hoc præmittendum est, quid res illicita sit, ut supra præmisimus.

Illicitum igitur, quod ad rem nostram perti-
5 net, id dicitur, † quod uel sua natura prohibetur, & sic per se, uel ob personæ conditionem, quæ illam facit ob periculum mortis, uel mutilationis, quod inde sequi sæpe potest, ut probabimus.

Ex hoc apparet illicitum duplex esse; aliud per se, & aliud per accidens. Per se id, quod sua natura tale est, ut homicidiũ. furtũ, adulteriũ, percussio, & hmôi. Per accidens ob cõditionẽ psonæ, ut clericis ars chirurgiæ; ipsis. n. ars hęc prohibita est ob adustionem, & incisionem, ut habetur in cap. sententiam. ne cler. uel monac. Nullus quoque clericus, dicitur enim ibi, nuptiariis, uel balistariis aut huiusmodi uiris sanguinum præponatur. Nec illam chirugię artẽ subdiaconus, diaconus, uel sacerdos exerceat, quæ adustionem, uel incisionem adducit. Hæc ibi. Si ergo clericus, uel monachus hanc artem exerceat, rem illicitam exercet, & idcirco irregularis fit, si ob eius adustionem, uel incisionẽ mors sequatur, ut habetur in c. tua nos. de homicid. Per accidens igitur illicitum quid dicitur ob periculum mortis, uel mutilationis, qđ sępius contingere potest, ut ex assiludio; iam igitur, an irregularis quis ex illicito per accidens fiat, uideamus: id quod in sequen. præstabimus.

SVM

S V M M A.

1 *Illicitæ rei ratione personæ operam dans irregularis an fiat, si inde mors, mutilatiove sequatur.*

2 *Clericus irregularis non fit, si in bello iusto pugnãs quem percussit, modò neminem occiderit, uel mutilauerit, quamuis ab alijs multi occisi sint.*

3 *Chirurgus laicus, cui in pœnam prohibitum est, ne chirurgi officio fungatur, irregularis non fit, si eo officio vtatur, & non sua culpa, sed ęgroti mors sequatur.*

4 *Prohibitus exire domo à iudice, si contempto pręcepto extra domum equitet, & absque eius culpa equus calce quem occidat, irregularis non fit.*

5 *Campanas pulsans interdicti ecclesiastici tempore irregularis non efficitur, si absque sua culpa tintinabulum cadens quem occidat.*

6 *Ense fabricato ex ferro, quod artifex surripuit, si qui eum emit, quem occidat, irregularis artifex non fit.*

7 *Chartas lusorias si quis faciat contra prohibitionẽ, irregularis non fit, si ipsis quis ludens quem occidat.*

8 *Chirurgi officio sacerdos fungens irregularis fit, si quem inciderit, & sine sua culpa incisus moriatur.*

9 *Clericus venationi prohibitæ ob periculum mortis, mutilationisve operam dãs, irregularis efficitur, si quempiam casu occidat, esto diligentiã omnem adhibuerit.*

§. I.

1 §. †Quæstio explicanda nobis proposita hęc
est, an rei illicitæ ratione personæ operam
dans, irregularis fiat, si inde mors alicu-
ius sequatur, quam nullo modo ipse intende-
bat. Videbatur igitur dicendum irregularem
hunc non fieri, ubi nulla ipsius culpa interce-
2 dente homicidium, mutilatiove interuenit. †
Primò ob ca. pen. de homicid. ibi enim in bel-
lo iusto clericus pugnans, aliquosque percu-
tiens, irregularis tamen non existimatur, quã-
uis ibi plurimi occisi sint, modò conscius si-
bi non sit se aliquem eorum interfecisse. Ecce
hic clericus illicitæ sibi rei operam dabat; non
enim clericis permissum est etiam in bello iu-
sto pugnare. c. ex multa. §. fin. de uot. & tamen
irregularis nõ censetur, esto multa homicidia
in eo bello interuenerint, & tamen dubiũ non
est ipsum pugnando commilitonibus animũ
addidisse. Illicitæ rei ratione personæ igitur o-
peram dans irregularis non efficitur, si homi-
cidia, mutilationelve sequantur absque sua spe
3 ciali culpa. †Secũdò facit, quoniam chirurgus
laicus peritissimus, cui in pœnam ob aliud de
lictum prohibitum est, ne ad tempus chirurgi
officio fungatur, irregularitatem non contra-
hit, si contra prohibitionem ea arte uratur, &
ob aliquam incisionẽ, ut ars postular, factam,
ægroti culpa mors sequatur, ut asseruit Coua.
in Clem. unic. 2. p. §. 5. nu. 10. uers. Tertiò sub-
4 sequitur. †Item domo exire prohibitus à iudi
ce contempto pręcepto si extra domum equi
tet, & absque eius culpa æquus calce quem oc
cidat, irregularitatem effugit, ut asseruit Cou.
5 ibid. †Sicut etiam, qui interdicti ecclesiastici
tempore campanas pulsat: id quod tunc prohi
bitum est. cap. fin. de sentent. excomm. lib. 6. si
absque sua culpa alia tintinabulum cadẽs quẽ
occidat, ut sensit Couar. eod. num. 9. uers. Quin
tò. ergo rei illicitæ operam dans irregularis nõ
efficitur, ubi mors, mutilatiove sine sua culpa
interuenit, ut ex propositis exemplis habetur.
6 †Hinc irregularem fabrum non fieri, qui ex fer
ro furtim sublato ensem fabricauit; & eo, qui
ipsum emit, quem interfecit. Alphõs à Castro,
quem refert, ac sequitur Couar. eod. §. 4. num.
7 9. uers Secundò. idem asseruit, †& Socin. in c.
ad audientiam. de homici. quem sequitur idẽ
Couar. eod. num. uers. Primus. dixit irregula-
rem eum non fieri, qui contra prohibitionem,
cartas ad ludendum fecit, & qui eisdem lude-
bat, alterum occidit, & tamen illicitæ rei artifi
ces hi operam dederunt, ergo illicitę rei ope-
ram dans, ubi illicita est ratione personæ, irre-
gularis nõ efficitur, si mors, mutilatiove sequa
tur sine alia ulla culpa, sicut nec etiam clericus,
qui per uiam planam mulierem grauidam do
mum ducit, & in uia aut abortum facit, aut mo
ritur; nam esto ductio illa sit peccatum, & pro
hibita, non tamen ob periculum mortis est ꝓ
hibita. Secus autem, si per tectum, arctumque
pontem periculosum, unde cadere quis facile
potest; tunc enim irregularis fiet, si quid prædi
ctorum ei mulieri cõtingat, ita Nauar. in Man.
cap. 27. num. 235. uers. Vigesimotertio.

Contrarium tamen, ut scilicet irregularis
fiat, qui rei illicitæ ratione personæ operam
8 dat. si ob id mors sequatur, suadet primo † ca.
tua nos. de homicid. nam quòd chirurgiæ ars
sacerdotibus prohibita est, ut habetur in capi.
sententiam. uers. Nullus quoq. ne cler. uel mo-
nac. monacus, qui tumorem gutturis pietatis
ratione ductus cuidam mulieri ferro aperuit,
quamuis in ea arte peritissimus esset, et admo
nuisset mulierem, ne uento se exponeret, om-
nemque diligentiam debitam adhibuisset, ir-
regularis tamen à Romano Pon. iudicatus est
ibi, quoniam ea mulier contempta admonitio
ne uento se exposuit, & per aperitionem gutu-
ris plurimo sanguine effuso extincta est. Id qđ
nulla ratione alia factum est, nisi quod alienũ
officium, & sibi ratione personæ prohibitum
usurpauit, ut ait ibi Romanus Pont. ergo ubi
quis operam dat illicitæ rei quoad se, & ratio-
ne personæ irregularis efficitur eam rẽ gerens,
si eius occasione quis moriatur, esto alterius
culpa id acciderit, ut in casu proposito, & non
sua, nisi quòd illicitam rem gessit, atq. sic not.
Couar. eod. §. 4. num. 2. cum sequen. iunct. uer-
9 sic. Quoniam quorum opinionem. †Postremò
facit, quoniam clericus uexationi ob periculũ
mortis, mutilationisve ipsi prohibitæ operam
dans irregularis fit, si quempiam casu occidat,

ut

ut telum emittendo, uel sclopetum, csto diligentiam omnem adhibuerit, & cautionem, ut dixit Couar. in cita. Clem. unic. 2. p. §. 5. numero 10. uers. Quartò infertur, & Nauar. in Man. cap. 27. num. 235. uers. Vigesimosecundò, ibi. Et quod clericus uenans, & Syl. in uerb. Homicidium. 2. num. 7. q. 6. secus autem si uenationi licitæ operam daret, diligentiáque omnem adhiberet, ergo illicitę rei operam dãs irregularis efficitur quamcunque diligentiam adhibeat.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut id, quod illicitum est ratione personæ, id est prohibitum aliquibus pſonis, ubi aliàs licitum esset, est prohibitũ ob periculum mortis, seu mutilationis, quę ex illo actu, seu ex illa re sæpius interuenire solet; & in hoc casu proximam opinionem, quæ cõmunis est, ut testatur Couar. eod. §. 4. nume. 1. uerissimam censeo, ut scilicet irregularis fit, q huic rei illicitæ operam dat, quamcunque diligentiã adhibuerit, si mors, mutilatioue sequatur, & hoc ob eam rationem, quod etsi cautionem omnem adhibuerit, non tamen hac culpa uacat, quòd eam rem aggredi conatus est, quę ob periculum mortis, mutilationisve fuit illi prohibita. Ob hanc culpam igitur, & non ob aliam irregularis hic efficitur. Et hęc ratio colligitur ex cita. cap. tua nos. de homicid. nõ aliunde enim monacus ille irregularis factus est, quam quòd chirurgiam exercere uoluit, q̃ ob periculum mortis prohibita clericis est, atque sic sensit Couar. eod. §. 4. nume. 10. uer. Igitur, is. ibi. Aut saltẽ. & in uers. Secundò deducitur. Non aliunde etiam clericus uenationi prohibitæ operam dans ob periculum mortis, mutilationisve irregularitate obligatur, quã q̃d culpa non vacat hac, quòd eam rem agere uoluit.

Aut illicitum alicui personæ, ac prohibitum est tale non ob mortis periculum, uel mutilationis, sed aut in pœnam, ut chirurgo peritissimo, ne chirurgiam exerceat, sicut in exemplo proposito uidimus, & ei, qui domo exire prohibitus est; aut ratione alterius rei, ut interdicti tempore, ne campanę ad diuina officia pulsentur; aut ob dignitatem, ut clericis ne negocientur, & ne in ludis etiam non periculosis se exerceant; & in hoc casu, si contra fiat, & mors sequatur, modò omnem diligentiam necessariã quis adhibuerit, ne mors, mutilatioue interueniret, illicitę huic rei operam dans irregularis non efficitur; non enim ob iniuriam irregularitati nota notari potest, quoniam omnem diligentiam necessariam adhibitam ab hoc esse pro certo ponimus; nõ etiam quòd contra prohibitionem fecerit, ex quo prohibitio illa non ob periculum homicidii facta est, sed ob aliam causam, ut diximus; ut autem irregularis quis fiat rem prohibitam agendo, ubi diligentiam omnem adhibuit, necessariò requiritur, ut prohibitio ob id facta sit, quòd inde mors, membrive mutilatio sequi solet. argum. cita. ca. tua nos, & ut asseruit Couar. eod. §. 4. num. 10. uersic. Igitur is, ibi. Aut saltem, & in uers. Secundò deducitur. Quare in hoc casu prior opinio locum habet, & exempla proposita, ut ex ipsis colligi facilè potest. In hac quęstione igitur sic concludendum censeo, & decisionem hanc verissimam esse sentio. Pro regula igitur habebimus rei illicitæ ratione personę operam dantẽ tunc irregularem esse, ubi est ei personæ illicita ob periculum mortis, & mutilationis, quæ sępius inde sequi solent, ut ex dictis patet, secus si est illicita ob aliam causam, modò diligentiam debitam adhibeat, & hæc regula notanda est. Sed iam ad eos transeamus, qui illicitæ rei, secundum se, & suam naturam operã dant, an irregulares fiant, si mors inde, mutilatiove sequatur, quamuis ipsi hoc non intenderent.

SVMMA.

1 *Rixa à clerico mota contra aliquẽ, si superueniant eius amici, & eum interficiant contra quem clericus rixã mouit, an clericus irregularis sit, quãuis id suis amicis prohibuisset, quantum potuit.*

2 *Poculum dans, uel ad aliciendum ad amorem, vel ad abortum, uel ad impediendam conceptionem, vel generationem, an irregularis fiat, si moriatur is, cui ipsum dedit.*

3 *Vino si quis quem ebrium faciat, unde ebrius aut se, aut alium mutilat, occiditve, an irregularis fiat, qui ebrium eum reddidit.*

4 *Persequens quempiam, qui fugiendo puerum oppressit non volens, an irregularis fiat, qui eum persequebatur.*

5 *Lapidem proijciens in aliquem an irregularis fiat si alium prætereuntem occidat.*

6 *Tueri se uolens si est causa, ut alius occidatur, an irregularis fiat.*

7 *Lapidem in se proiectum si uitando alius percutiatur eo, & moriatur, an irregularis fiat.*

8 *Canem in aliquem irritando, an irregularis fiat, si canis eum occidat, vel mutilet.*

9 *Furioso gladium præbens, unde se, aut alium occidit, mutilautve, an irregularis fiat.*

10 *Ponte quem proijciens ioco, an irregularis fiat, si proiectus obruatur.*

11 *Pugno mulierem percutiens, unde abortus animati fœtus factus est, an irregularis efficiatur.*

12 *Occidere uolens unum, & per errorem alium occidens an irregularis fiat.*

13 *Mandans alicui, ut aliquem percutiat, sed omnino prohibens ne occidat an irregularis nihilominus fiat, si mors sequatur.*

§. II.

Egimus de iis, qui illicitæ rei ratione personæ operam dant, quando irregulares fiant, modò agamus de iis, qui illicitæ rei secundum se, & secundum naturam operã dando irregulares fiunt ob homicidium, mutilationemve secutam, cùm tamen ipsi hæc directe non

&c non intenderent. Immò id prohiberent.

1 Primũ igitur† irregularis efficitur clericus, uel laicus, si iniustè, & sua culpa rixam in quẽpiam mouit, & superuenientes eius amici uel necessitudine aliqua coniuncti, uel serui eũ occiderunt, ob causam ipsius clerici, quamuis clericus id eis prohibuisset; & ne id facerent, vehementer interdixisset, ita DD. cõiter concludunt, ut testantur Abb. in c. Petrus. n. 1. de homic. & Mar. Soc. Sen. in c. ad audientiã. n. 239. de hom. & Cou. in cit. Clem. p. 2. §. 2. n. 8. uers. Primò etenim, & Syl. in uerb. Homicidiũ. 2. q. 1. idq. ob hanc rõnem, quòd illicitæ rei operã dabat, quo casu, quãcunq. diligentiã quis adhibeat, irregularis efficitur. arg. c. tua nos. de homic. Id q; locũ hẽt, uel superuenientes non ob cãm clerici eũ occiderint, sed ob inimicitias, quas cũ eo habebãt, si clericus fuit cã detinẽdi eũ ob motã rixã, unde eius inimici ipsum occiderunt, uel hoc aĩo detinuit. Excipitur tamen, vbi neq. ob cãm clerici neque ob rixam motã à clerico, occisus est, sed à suis inimicis, & ob proprias inimicitias: ita sensit Cou. co. nu. uers. Tertius, & Soc. ibid. nu. 240. & Abb. in eo. c. Petrus, q̃uis Villad. contrarium senserit, & male.

2 Scdo† qui poculũ amatoriũ dedit, idest ad aliciendũ, quẽpiam ad se amãdũ, irregularis efficitur, si moriatur is, cui poculum illud dedit, esto non hoc aĩo ipse dederit, nec id intenderit; nã illicitæ rei operã dedit, & id contingere posse existimare debebat. arg. c. fi. de homi. li. 6. atq. sic dixit Abb. in c. si aliquis. de homici. quẽ sequitur Syl. in uerb. Homicidiũ. 2. q. 9. Id que iure meritò, nã summo supplicio hic afficitur, de iure ciuili, ut dr̃ in l. si quis aliquid. §. qui abortionis. ff. de pę. quib. rõnibus ẽt, & iurib. irregularis efficitur, qui poculũ dedit, uel ut abortus fieret, uel ne mulier conciperet, uel ne uir generare posset, si uir, aut mulier moriatur, cui poculum illud datum est, ita Abba. ac DD. in cit. c. si aliquis. de homic. & Specula. in tit. de Irregul. n. 59. uers. Itẽ, qui homini. si uerò non moriatur, irregularis non fiet. Irregularis etiam fit, qui præsente muliere prægnante, aut sclopettum emittit, aut uesicam turgidã subito rumpit, unde eo strepitu mulier abortum facit, ita Syl. in uerb. Homicidiũ. 2. q. 22. modò fœtus animatus sit. Idem censeo de utente copula mulieris prægnantis, ita ut aborũ faciat, ita Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. §. 3. num. 14. uers. Huc quoque spectat.

3 Tertiò † qui uino etiam ebriũ quem reddidit, quamobrem ebrius ille factus se aut interimit, aut alium, uel mutilauit, irregularis efficitur: illicitæ enim rei operam dedit, & id euenire posse cogitare debebat.

4 Quarto† persequẽs inimicum suum irregularis efficitur, si inimicus ille fugiens, idq. non animaduertens puerum in fuga oppressit ob rationes in antecedentibus casibus allatas.

5 Quintò† qui proiicit lapidem in suũ inimicum, uel bombardulam emisit, sed non eũ attigit, uerũ prætereuntem illac, illicve existentem iterfecit, mutilauitue, irregularis ẽt hic efficietur; esto enim hoc ipse non intenderet, ex quo tamen illicitæ rei operam dabat, idq. euenire posse cogitare poterat, id culpæ loco ei tribuitur. arg c. fin de homicid. lib. 6.

6 Sextò† si quis uult exempli gratia Titium p̃cutere, Titius autem, quò se tueatur, medium hominẽ complectitur, & percurere uolenti obiicit quocunq. se uertit, unde cõtingit Titium percusiones euadere, eũ aũt, quem mediũ cõplexus est, occidi, aut mutilari, an irregularis hic Titius efficietur? Videbatur dicendum irregularem Titium nõ fieri: nam absque dubio permittitur ei, ut se tueatur. c. dilecto. de sent. excom li. 6. & l. ut uim. ff. de iustit. & iur. & ibi DD. & l. scientiam. ff. ad leg. aquil. & cui conceditur aliquid. & oẽ concessum illud esse intelligitur, sine quo cõcessum haberi non põt. l. 2. & ibi Ias. ac DD. not. ff. de iurisd. omn. iudi. & c. de causis. de off. dele. ergo & huic concesũ uř, ut quacunque ratione se tueatur, & idcirco etiam per huiusmodi complexum. Atqui contrarium sentire debemus, scilicet, & proiicientem lapidem, uel quid aliud irregularem fieri, & ipsum Titiũ. Primus, qm̃ illicitæ rei operam dabat, & id euenire posse cognoscere debebat: ipsum aũt Titiũ, quoniã cãm homicidii dedit. Nec obstat cõtraria rõ: esto. n. cuique concessũ sit, ut se tueatur, id tamen intelligitur concessum contra iniuriã inferentẽ sine alterius p̃iudicio, atq. iniuria. Hinc lege Aquilia tenetur, q̃ se defendendi cã lapidẽ in aduersariũ mittens nõ eũ, sed prætereuntẽ percussit; & hoc ob hãc rõnem, q; eum solũ, qui uim infert, ferire cõceditur, non aũt aliũ, ut habetur in cit. l. scientiã. §. qui cũ aliter. ff. ad leg. aquil. ergo idẽ in casu nostro; esto. n. Titius se defendere poterat, non autem cum periculo, & iniuria tertii, ex quo facienda mala non sunt, ut eueniant bona.

7 Veiũm† quid si quis proiiciat in me lapidẽ, ego verò declinãs ipsum euasi, alius aũt eo p̃cussus interiit, an irregularis ego fiã? Planè concludendũ est me irregularẽ non fieri; nã legitima tutela utor, ex quo aliter euadere nequeo; & q̃uis contingat alium occidi, eius tamen cã minime ego sum, sed, qui lapidem immissit, quò idcirco irregularis est, ut antea uidimus, atque sic dixit Hugo. quem refert, ac sequitur Ang. in uerb. Homicidium. 2. nu. 19. nam irregularem eum non fieri ait, qui declinauerat eum, qui eum percutere uolebat, unde alius est percussus, & occisus, modò in fraudem declinans nõ fecisset. Idem inquit Tabi. in uerb. Irregularitas. 3. quæstio. 2. Quare, etsi uolentis me percutere, percussionem euado declinando, alius deformatur, irregularis tamen ego non fio, sed percutiens, ut iidem DD. inquiunt. Si quoque me in aliquem impellas, qui ob id mortuus est, uel rõne quapiam mutilatus, non ego, sed tu primus impellens irregularis es. arg. l. qua actione. §. p̃inde. ff. ad le.

Aquil. Si itidē in ingressu Ecclesiæ, frequentia populi quis opprimatur, ut Calē. Augusti Assisii ad ædem sacram Portiunculæ, nemo irregularis efficitur, modo careat dolo, alter enim ab altero impellitur ob frequentiam, & nemo uellet occidere, & non potest etiam se continere. Idem de morte cōtingente in huiusmodi aliis angustiis, ut dixit Maiol. de Irreg. lib. 5. §. 3. n. 7. & Mar. Socin. Sen. in c. ad audientiam. n. 160. qui in simili sic respondit. de homicid.

8 Septimò † irregularis efficitur, qui canem in aliquē irritauit, esto non dolo malo, sed tamen canis eum, in quem irritatus erat, mutilauit, atque occidit, illicitæ rei enim operā dabat, ut per se paret, & facit l. item Mella. §. item & cū eo. ff. ad leg. aquil. ubi lege aquilia teneri eum ait, qui canē irritauerat, & effecerat, ut aliquē morderet, quamuis eum non tenuit.

At quid si canis ille mordere non consueuerat, sed tūc rabie affectus momordit, ignorāte eius rabiem eo, qui ipsum irritauerat, an & in hoc casu irregularis hic erit? Adhuc teneo irregularem hunc esse; esto enim id rarè contingat, id tamen contingere posse dubiū non est.

9 Nonò † irregularis etiam efficitur, qui furioso gladiū dedit, unde quempiam eo gladio aut occidit, aut mutilauit; esto enim hoc ipse non intenderet, cogitare tamen id euenire posse debebat, & facit. l. qua actiōe. §. sed si quis seruū. uers. Quēadmodum. ff. ad leg. aquil. ubi in factum tenetur, qui furenti gladium porrexit, & tunc causam mortis præstitisse ibi dicitur, sicut is, qui pro medicamento uenenum dedit.

10 Decimò † irregularis efficitur is, qui de ponte quempiam præcipitauit per iocū, si ob hanc causam præcipitatus aut interiit, aut mutilatus est; illicitæ enim rei operam dat, & id euenire posse cogitare debebat, & facit l. qua actione. §. sed si quis de ponte. ff. ad leg. aquil. Immo si quis id fecisset, quò prodesset præcipitato, ut pote, quia existimabat ea ratione, scilicet per metus illationem quartana febri eū liberare, ut uulgo existimatur; nō. n. faciēda mala sunt, ut bona eueniant. Qui ioci gratia etiam metū subitò infert, unde quis se præcipitem dat, & moritur, irregularis fit metum incutiens. Tab. in verb. Irregularitas. 3. q. 4. & sequitur Maiol. de Irre. li. 5. c. 48. §. 3. n. 8. Quare circulatores, qui serpentibus metum subito inferunt, uel alii, & deformatio aliqua contingit, irregulares fiūt; nā nō culpa vacant. l. si. ff. de extraord. cri.

11 Vndecimò, † qui mulierem prægnantē percussit, uel alia ratione, unde abortus fœtus animati factus est, irregularis efficitur; id. n. euenire posse cogitare debebat; nā & lege aquilia tenetur. l. si seruus seruū. §. si mulier. ff. ad l. aqui.

12 Duodecimò † irregularis ēt efficitur, qui uolens occidere unū per errorē, & contra suā uoluntatem alium occidit; nam illicitæ rei operā hic dabat. Contrarium tñ uidebatur dicendū; nam in excōicationem non incidit, qui clericum existimans se percutere, laicum percutit, ut in Tractatu de Censuris probauimus.

Atqui à contraria opinione discedendū nō est ob rōnem prædictam, & facit le. scientiam. §. 1. ff. ad le. aqui. ubi lege aquilia tenet, qui liberum se occidere existimans seruū occidit. Non repugnat rō contraria; nam excōicatio illa c. si quis suadente diabolo. 17. q. 4. afficit solum, qui ecclesiasticā personā percutit. Ex quo igitur limitata persona est, ad aliam non pertinet. arg. l. in agris. ff. de acq. ret. dom. Nō repugnat ēt si dicatur, qui uoluit occidere clericū unum, & per errorem aliū occidit; uel, qui uoluit percutere laicum, per errorem clericum percussit, excōicatus hic non efficitur; nā idcirco id consequitur, qm̄ in cōtemptum clericatus ordinis vt fiat, necesse est, & ut iniuriā inferre velit in personam, quam percutit; at quoad irregularitatem sat est, ut factum interueniat, & sciat se illicitæ rei operā dare. Qui dormiendo ēt suffocat infantem in eodē lecto illicitè positum, irregularis fit; aliàs secus. Illicitè aūt ponitur, ubi lectus est paruus, uel put se solet mutare locum, uel propè se posuit. Secus autem si nihil tale itereueniat, ita dixit Nau. in Man. c. 27. nu. 236. uers. Vigesimoquintò, & ea. 15. nu. 13. Idem dī de mittente puerum ad puteū, uel flumen, si obruatur, ita Nau. ibid. si enim periculum erat, fit irregularis, aliàs non.

13 Postremò † irregularis etiam fit, qui mandauit quem uerberari, sed prohibuit omnino, ac præcepit, ne eū occideret, sed nihilominus eū occidit, ut habetur in c. si. de homici. li. 6. & ita asseruit Coua. in Clem. unic. p. 2. §. 1. nu. 2. de homic. euenire enim id posse cogitare debebat, ut dī in eo. c. si. Qui mādauit ēt mulierem libidinis cā tapi, irregularis est mandans si interueniat mors mulieris, ut asserit Coua. ibid. n. 2 uers. Sic sanè. Immò idē censeo, si alterius mors sequatur, uel ipsius rapientis. Irregularis ēt fit, qui sclopum oneratū tota eius nō dimissa alicui posuit, vnde puer rotā mouens exonerauit sclopum, & puerum occidit, seu aliū; non. n. culpa uacat, atq. sic consuluit Nauar. in cons. 41. de hom. lib. 5.

Ex his igitur apparet, ubi rei illicitę sua natura quis operā dat, si mors, membrive mutilatio sequatur, irregularē hūc fieri, ut l hæc nō intenderet, is, qui rē illā illicitā gessit, immò diligētiā, ne cōtingeret, adhibuit. Modò rē, quam facit, sua natura mortē inferat, mutilationēve, aut sæpius inferre soleat, ut in propositis casib. habetur, & ut sensit Bal. in l. quid. §. fi. ff. de le. 1. quē refert, ac sequitur Feli. in c. de cætero. in fin. de homic. nam inquit clericum irregularē fieri, qui furtum fieri mandauit, & ob id fur suspensus est; esto. n. clericus nollet eum suspēdi, in causa tamen, quam mandauit, uoluisse cēsetur. Sed de hac irregularitate hactenus, ad eam trāseamus, q̄ nascitur ex homicidio itidem nō voluntario, & non necessario, sed quia diligentia adhibita non est debita, ubi quis licitæ rei operam dabat: id quod in seq. prestabimus.

De

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio non voluntario, nec necessario, sed ob debitam diligentiam nõ adhibitam, dum quis rei licitæ natura deformationem nõ inferenti, operam dat, habito respectu ad medicos, chirurgos, aromatharios, ægrotique curam habentes. Cap. XIX.

SVMMA.

1 *Licita res quid sit.*
2 *Licita res quotuplex.*

E prima specie homicidii nõ uoluntarii, nec necessarii, sed ob culpã commissi rei illicitæ operam dando, quã do irregularitas inde oriatur, egimus; modò de altera specie homicidii itidem non uoluntarii, nec necessarii, quod committitur dando operam rei licitæ, sed diligentiam debitam non adhibendo, quando irregularis quis fiat, agamus. Præmisso priùs quid res licita sit. Secundò quotuplex.

1 Quoad primum igitur† licita res ea dicitur, quę iure fieri potest, et sic, quæ iure prohibita non est, & quæ sua natura mortem, mutilationemve non infert (si enim hæc inferret, irregularitatem contrahi dubitandum non esset) idque meritò, si enim illicitum dicitur, quod iure prohibitum est, ne fiat, ergo licitum illud dicetur, quod ut fiat permissum est.

2 Quoad secundum† res licita duplex est, seu duobus modis dicitur. Per se, & secundum sui naturam, & hac ratione sunt res omnes, quæ fieri non prohibentur. Item per accidens, scilicet habito respectu ad personas; & hæ non prædictæ omnes sunt, sed aliquæ tantùm, exempli gratia pugnare in iusto bello permissum est, & licitum sua natura, illicitum tamen ratione personæ, ut clericis. per cap. ex multa. §. fin. de uot. Item chirurgię artem exercere per se licita est, clericis autem illicita, ut habetur in cap. sententiam. ne cler. uel monac.

His pręmissis iam uideamus quinam irregularis fiat rei licitæ operam dando ob debitam diligentiam non adhibitam: id quod considerabimus primò in medicis, & chirurgis, & aromatariis, nec non ægrotorum curam gerentibus; deinde in iis, qui alios corrigendi potestatem habent: tertio in artificibus, & operariis: quartò in ludis, ac uenationibus, & iocis; iam igitur primum aggrediamur: id quod in sequ. præstabimus.

SVMMA.

1 *Medicus irregularis fit, si ob eius imperitiam ægrotus moriatur.*
2 *Medicus irregularis fit, si ob eius negligentiã ęgrotus moriatur.*
3 *Medicus irregularis non fit, vbi ægrotus moritur, si nulla culpa ei tribui potest.*
4 *Medicus ordinibus initiari potest, si ob eius culpã nemo ęgrotus mortuus est, cuius cura ei credita fuit.*
5 *Medicus an irregularis fiat, si eam medicinam facit ægroto, quę an profutura sit, ignorat, vel dubitat.*

§. I.

§ De medicis, an irregulares fiant, agendũ nobis proposuimus, si ob suam causam ęgrotus moriatur, de eo ægroto loqmur, cuius curã susceperũt ratione aut priuata, aut publica, quia scilicet conducti sunt ad publico, aue priuato stipendio, uel gratis curam susceperunt. Id quod ut dilucidius fiat, de ipsis hęc contẽplabimur. Primum, vbi ægrotus moritur ob eorũ imperitiã. Secundò, ubi ob negligẽtiam. Tertiò, an si nulla culpa eis tribui possit, irregulares fiant. Quarto, an ordinibus initiari possint. Quintò, an irregulares fiant, ægroto si medicinam eam faciant, quę an profutura sit, aut ignorant, aut dubitant.

1 Quoad primã qõnẽ igitur† pro certo habendum est medicũ irregularẽ fieri, si ob eius imperitiam ægrotus moriatur. Primò, quoniã, ex quo rem, quã ignorat, profitetur, non culpa vacat, ut habetur in l. imperitia. ff. de reg. iu. Imperitia. n. ut ibi dicitur, culpæ annumeratur. Idẽ habetur speciatim de medico in l. illicitas. §. sicut. ff. de off. presid. nã ait ibi Iurecon. imputari non debere medico euentum mortalitatis, sed quod per imperitiã commisit. Idem dr in l. qua actione. in fine. iunct. l. seq. ff. ad le. Aqui. & in §. pręterea. in Insti. eo. nã ibi habetur teneri medicũ, si seruum occiderit, quia malè eum secuit, aut perperam ei medicamentũ tribuit; at ubi quis rei licitæ operã dat, irregularis efficitur, si culpam aliquã committit, ut DD. cõiter cõcludũt, sicut testatur Cou. in Clem. unic. 2. p. §. 4. de homic. ergo & hic irregularis erit. Scdò probatur id per c. ad aures. de æta. & qua li. nã ibi canonicus quidã cũ in arte physicę eruditus esset, & idcirco medicus, pluribus iuxta ipsius artis traditionẽ exhibuisset cũ diligentia medicinã: & nihilominus plures mortui essent, cupiens ad ordines sacros promoueri, Romanum Pont. consuluisse, responsum accepit ne ad ordines ascenderet, si conscientia eũ remorderet sup præmissis, scilicet de mortuis, qbus medicinã fecerat, ꝓpterea quod uel ꝑ suã imperitiam, uel negligẽtiã mortui essent. Hęc ibi; si ergo ad ordines ascẽdere nõ dẽt, ubi mortui aliqui sunt, quorum curã ipse gerebat, si cõscientia remordet, & remordere cõsciẽtia eũ non potest in illo casu, nisi de imperitia uel negli-

gentia, ut dixi, ergo, ubi per imperitiam, uel negligentiam medici ęgrotus moritur, irregularis efficitur, ex quo ad ordines ascendere nō debet, ut ibi habetur, quod irregularitatis proprium est. Postremò, ita dixit Innocent. in ca. t..a nos. de homicid. & sequitur eum Abb. ibi, & Felin. & Mar. Socin. Sen. num. 5 uersi. Circa medicum; nam ibi ait si medicus reperiatur in aliqua culpa propter mortem infirmi, tunc irregularem fieri. Idem ait in capitu. ad audientiam. num. 149. uersi. Octauum quæro utrum exercens artem chirurgię. cum sequen. de homicid. Idem Speculator. in Tit. de Irregularit. num. 145. uersi. Facto autem, ibi: Hinc est; nam ait, Si medicus in aliqua negligentia fuerit, irregularem esse, ergo multo magis, ubi ob imperitiam, idem sensit Gloss. in cita. cap. ad aures. in uerb. Remorderet, & not. Abba. ibi. nume. 2. & Addit. optima ad eum. Idem Syl. in uerb. Medicus. q. 1. uersicu. Secundò. communis denique DD. sententia hæc est, à qua nec nos discedemus. Medicus ergo, qui ob imperitiam morbum non nouit, & idcirco medicinā ad eum accommodatam non adhibuit, irregularis efficietur, si ægrotus moriatur. Et de quæstione hac satis.

2 Quoad secundam quęstionem, † quæ diximus de imperitia medici, eadem sentimus, & de negligentia eiusdem, ut scilicet irregularis efficiatur, ut DD. allegati communiter cōcludunt, & rationes allegatę; nam & communiter concluditur medicum hæc obseruare debere primò, ut sit peritus deinde diligēs quo ad medicinas parandas, ne ex ueteratis, & ex rebus malis conficiantur, ut uisat sępius ægrotum, si id morbus postulet: admoneat, quę cauere debeat, & medicinam secundum præcepta artis tribuat, ita colligitur ex cita. capi. tua nos, & ibi Socin. & ex c. ad aures, ubi Abba. & ex Syl. in uerb. Medicus eod.

3 Quoad tertiā † an medicus irregularis fiat, si nulla culpa ei imputari possit, & nihilominus ægroti moriantur. Planè concludendum est, & pro certo habendum irregularem eum non fieri. Id quod probatur primò per cit. cap. ad aures. de ætat. & qualita. Si enim ibi Summus Pont. consulit ei canonico, ne ad ordines ascendat, si cum conscientia remordet de morte eorum, quibus ægrotis medicinam fecerat, ergo secus si conscientia eum non remordet; tunc enim ad ordines ascendere liberè ei licebit, & idcirco irregularis non erit; ualet enim argumentum à contrario sensu. l. 1. ff. de offic. eius. Præterea facit quoque c. tua nos, de homicid. ubi monacus ob eam rem tantùm irregularis habitus est, propterea quòd alienum officium usurpauerat, ut ibi dicitur; nam aliàs peritus erat, & omnem diligentiam adhibuerat, ergo secus si laicus fuisset. †

4 Postremò, ita DD. in allegatis locis, in antecedent. quęst. cō cludunt, & Gofred. in Sum. de homici. in princi. nam ibi ait medicum physicum, uel chirurgum, qui artem exercent, licet infirmi moriantur in eorum manibus, posse tamen ad episcopatum, uel sacros ordines promoueri, si in medendo habent conscientiam integram. Idem Addit. ad Abb. in cit. c. ad aures inquit, & Syl. in uerb. Medicus. q. 8. nam ait medicos physicos, uel chirurgos posse ad ordines promoueri, si erant periti, & nihil de contingentibus omisserunt, & habent de hoc conscientiam probabilem. Et de quæstione hac itidem satis: ex qua quæstio quarta est dissoluta. Poterit igitur medicus in hoc casu ordinibus initiari, ut allegati DD. inquiunt, & Angel. in uerb. Medicus. nu. 13. uers. Vtrum medicus possit promoueri. & Maiol. de Irreg. lib. 2. cap. 12. nu. 2.

5 Quoad quintam quæstionem † an irregularis fiat medicus, si eam medicinam facit, & ægroto tribuit, quæ, an profutura sit, nec ne, ignorat. Innoc. in c. tua nos. num. 1. de homicid. inquit hunc peccare; immò addit, quamuis credat uehementer eam profuturam, sed tamen, aliqd dubitationis habet, habereve debet, ne noceat & hic eum offendere; tum quòd tutiorem partem eligere debet, c. iuuenis de sponsa. & c. petitio de homici. tum quòd tutius est relinquere ægrotum in manu creatoris sui, quā medicinæ credere, de qua dubitat, & sequitur eum Felin. ibi. num. 5. uers. Postremò scias, & Abb. num. 4 & Mar. Socin. Sen. nume. 5. qui & opinionem hanc communiter receptā esse sentit. Hanc opinionem ego ēt sequor, & ob hanc rationem; nam omnia medicamenta uenena sunt, ut dicitur in l. qui uenenum. ff. de uerb. sign. ergo non uacat culpa, ex quo eam adhibet, quam dubitat, an profutura sit nec ne; contra conscientiam enim facit, & artem.

Atqui an irregularis hic fiet? Et hunc irregularem fieri censeo, ex quo non est sine culpa ob ea, quæ in prima quæstione diximus, atque sic sensit Soci. in cit. c. tua nos. Sed de medico satis, ad chirurgos transeamus.

S V M M A.

1 *Chirurgus an irregularis sit, si ob eius imperitiam, uel negligentiam ęgrotus moriatur.*
2 *Chirurgus an irregularis fiat, si mēbrū abscindat.*
3 *Membrum sibimet ob infirmam valetudinem abscindens irregularis non efficitur.*
4 *Chirurgum adiuuans, dum membrum cuipiam abscindit, irregularis non efficitur, vel clericus fit.*
5 *Chirurgus sacerdos fieri potest, modò conscientia eum non mordeat sua culpa quem mortuum esse, vel mutilatum.*
6 *Chirurgus dubitans, an membrum abscindendum sit, an irregularis fiat, si id faciat, & abscisus moriatur.*
7 *Medicus permittere non debet, vt membrum abscindatur, vbi non est, qui id facere sciat.*
8 *Chirurgus, qui non est expertus, an si uolentē ægrotum abscindat, irregularis fiat, si deinceps moriatur.*

§. De

§. II.

De chirurgo agendum nobis proposuimus an irregularis & ipse fiat, si contingat ęgrotū mori, uel ab eo mutilari; quā quęstionem ut ordinatiu magis habeamus, hæc contemplabimur. Primum, ubi ob imperitiam uel negligentiam mors interuenit. De inde quid si membrum abscindat. Tertiò, qd de adiuuante eum, dum membrum abscindit.

1 Prima quæstio igitur hæc est,† an irregularis fiat chirurgus, si per eius imperitiam, negligentiamve ægroti mors sequatur. In qua quæstione breuiter concludimus irregularem tunc ipsum fieri; nam primò id DD. omnes allegati in huiusmodi quæstione de medico inquiunt, scilicet in capitu. tua nos. de homicid. & Abba. in capitu. sententiam. numero 10. & numero 13. ne cler. vel monac. & hoc ob eam rationem, quoniam non culpa caret, ergo fit irregularis. Secundò facit capitu. ad aures de ætat. & qualitat. ubi Romanus Pont. consulit clerico, si eum conscientia remordet de morte quorundam, quibus ægrotis medicinam fecerat, ne ad alios ordines ascendat; at remordere conscientia eum non poterat ni si imperitia eius, uel negligentia mortui essent. Si ergo ob id quis remouetur ab ordine, ergo irregularis efficitur; hoc enim irregularitas ipsa efficit, ut ab ordine eū remoueat. Nisi ergo & ipse secundum artem suas functiones exerceat, & diligentiam debitam adhibeat, irregularis efficietur, si ęgroti mors sequatur. Verùm quid si ob eius negligentiam membrum putridum factum est, uel ob imperitiam, unde necesse est, ut abscindatur, an irregularis hic fiet? Planè censeo & hunc irregularem hic fieri; sicut enim ob culpam suam si mors interueniat, irregularis efficitur, ita si est causa, ut mutiletur. Et de quæstione hac satis.

2 Secunda quæstio est, † an chirurgus irregularis fiat, si membrum ob corporis conseruationem abscindat, & uidebatur dicendum irregularem ipsum fieri, nam & iudex irregularis efficitur, qui & iustè hoc faciendum curaret, capitu. sententiam. ne cler. uel monac. & ut suo loco supra probauimus, ergo idem & hic.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet hunc irregularem non fieri. Primò, quia chirurgus irregularis fit, ubi ob imperitiam, negligentiamve mors, mutilatioue sequitur, ut proximè probauimus; ergo secus si id faciat, quoniam morbus id postulat, & ars id requirit, quò reliquum corpus seruetur. Preterea nullo iure id cautum reperitur, ergo irregularem eum non dicemus, cùm nemo irregularis dicendus sit, nisi ubi in iure id habetur, capitul. is qui. de sentent. excommunic. libro 6. Tertiò, quoniam nec irregularis efficitur, qui mutilatur de consensu medici, modò ad diuina habilis remaneat, & scandalum ne præbeat, ut habetur in capit. ex parte. de corp. uit. & in capitul. si quis medicis, & in capitu. si quis pro ęgritudine. dist. 55. Postremò, quoniam sic dixit Abba. in capitu. sententiam. nume. 13. ne cler. uel monac. nam ait, si clericus exerceat hanc artem chirurgiæ, & mors, uel membri mutilatio sequatur, irregularem eum fieri, & si non fuit in culpa, & hoc ob id, quoniam artem sibi prohibitam exercet, & facit capitu. tua nos. de homicid. at laicum non fieri irregularem, ex quo in culpa non reperitur. Ecce hic apertè haberi laicum irregularem non fieri, ubi culpa uacat. Hanc opinionem quoque, ut chirurgus irregularis non fiat, modò culpa uacet, esto mors sequatur, uel mutilatio, sequitur Nauar. in consil. 12. nume. 1. de homicid. lib. 5. nam ait laicum exercentem artem chirurgiæ non incurrere irregularitatem ob alicuius membri obtruncationem. Nec obstat, quod diximus de iudice; nam iudex ad uindictam id facit, qua ratione præsefert horrorem, ac terrorem, & sic patitur defectum per fectæ lenitatis, ac chirurgus contrarium facit; per ademptionem enim unius membri saluti totius corporis consulit. Non est igitur mirandum, si irregularis efficiatur iudex, non autem chirurgus. A proposita igitur sententia non di

3 scedemus.† Quare nec qui se ipsum abscindit, ubi ob ualetudinem id necesse habet, irregularis efficitur. arg. c. si quis pro ęgritudine. dist. 55. nam ibi si quis sanus se abscindat, remouetur à clericatu, ergo secus si non ut sanus id fecisset, sed ut se morbo liberaret, atque sic dixit Nauar. eod. consi. num. 3. Et de quæstione hac satis.

4 Postrema quæstio est,† an irregularis fiat, q adiuuat chirurgum membrum abscindentē, in casu licito. In qua quęstione breuiter cōcludimus adiuuantem chirurgum irregularē non fieri; si enim principalis non efficitur, ergo neque accessorius, & ita dixit Naua. eo. consi. 12.

Id quod locum habet uel clericus sit, qui eū adiuuat; esto enim principaliter prohibeatur clerico artem chirurgię per cap. tua nos. de homicid. secus tamen si simpliciter adiuuet, scilicet uel tenendo infirmum, uel facem ardentē, ut lumen faciat, atque sic dixit Nauar. eod. cō sil. 12. & in Man. cap. 27. nu. 217. uers. Decimo tertiò, secus autem sentirem, ubi clericus ipse secaret, & abscinderet. ob cit. c. tua nos. Nec repugnat quòd adiuuās iudicem fit irregularis; nam id fit ob rōnem allatam in antecedenti q̄stione, & ita Nauar. ibid. In hac quęstione igi-

5 tur sic concludendum censeo.† Poterit igitur chirurgus fieri sacerdos, modò conscientia eum non remordeat. iux. cit. c. ad aures. de ęta. & quali. & ita Addit. ibi ad Abb. inquit, & Syl. in verb. Medicus. q. 8.

6 At quid si chirurgus dubitet † an membrum abscindēdum sit, an abscindere illud debet, & si abscindet, & moriatur ægrotus, an

irregularis fiet? Planè sentio non debere illud abscindere; nam nec medicus medicinam facere debet, quam dubitat, an sit profutura, ut supra conclusimus, atque sic dixit Innocen. in capitu. tua nos. numero 9. ibi. Et ipse incisor. de homicid. nam ait ipsum incisorē potius omittere debere incisionem membri, quàm incidere, si in aliquo dubitet. Idem Angel. in uerb. Medicus. num. 4. uers. Vtrum chirurgus.

7 Immò † nec medicus curare debet, ut membrum cuipiam incidatur, esto incidendum sit, ubi non habet, qui benè id faciat, uel si de hoc dubitet, ita Innocen. ibid. uers. Hoc tamen attendat. Quare si contrarium uel medicus, uel chirurgus faceret, irregulares fierent, si moreretur ęgrotus, ex quo culpa non uacant. Secus autem, si in incidendo erraretur non ob culpam incisoris, uel medici, sed ob ęgroti qualitatem, uel quia consuetam dispositionem membrorum, uenarumve non habet, uel ob subitum timorem, qui supraueniat; in hoc enim casu neuter peccat, neuterve irregularis efficitur, ut inquit Innocen. ibid. uers. Immò plus uidetur, & Angel. ibid.

8 At quid † si ægrotus uelit sibi medicinam præstari ab eo, qui se excusat, eo, quod non sit in hoc exercitatus, an si ægrotus id nihilominus uelit, & idcirco ei medicus obtemperet, quamobrem moritur ęgrotus ob medicinam adhibitam irregularis efficietur? Abb. in ca. ad aures. num. 3. de ętat. & qualitat. sentit in hoc casu medicum non teneri, ubi necessitate assumpsit officium, secus si uoluntariè, & sequitur Angel. in uerb. Medicus. nume. 1. ibi, Secus si ex necessitate. Atqui contrariam opinionē uerissimam cēseo, & hoc ob id, quod nec quis ab irregularitate immunis est, qui absque necessitate sibi membrum abscindit, ut habetur in cap. si quis abscindat se ipsum, & in capit. si quis pro ægritudine. uersic. Si quis autem sanus. dist. 55. ergo idem etsi alius abscindat de abscisi uoluntate; non enim plus iuris in alium transferre potest, quàm ipse habet. argumen. l. nemo plus iuris. ff. de reg. iur. nam nec ab irregularitate liber est, nec etiam ab homicidio, qui uolentem occidit. Sed de his hactenus ad aromatarios transeamus.

S V M M A.

1 *Aromatarij an irregulares sint, si per malas medicinas ab ipsis præstitas ægrotus moriatur.*

2 *Custodientes ęgrotos, an irregulares fiant, si quid eis præstent, quod mortem afferat.*

§. III.

1 §. † Aromatarii quoque irregulares fiunt, si ægrotus moriatur, ubi id contingit ob medicinas ab ipsis compositas ex rebus corruptis ob uetustatem, uel ob aliam rationem; nam in culpa sunt, & etiam causa, ut ægrotus moriatur. Peccant igitur mortiferè, & irregulares fiunt, ut dixit Abba. in cap. tua nos. num. 4. uers. Aduerte, ibi. Quod nota contra istos aromatarios. Caueant igitur ne auaritia obcecati æternis cruciatibus se addicant. Et de hac quæstione satis.

2 Postrema quæstio est †, quid de iis dicēdum sit, qui ægroti curam gerunt, an irregulares fiant, si quid ei præbeant, quod mortē afferat. In qua quæstione sic distinguendum censeo. Aut prębent ea, quæ medicus ægroto præscripsit; & in hoc casu, quamuis ægrotus moriatur, nec peccant, nec irregulares fiunt, modò pro certo non habeant à medico pręscripta nō esse huiusmodi, quæ mortē afferant, ad ipsos enim de his iudicare non pertinet.

Aut de consilio medici ea præbent, quæ sciunt nocitura, & in hoc casu, si mors sequatur, irregulares fiunt, ut dixit Innocen. in cap. tua nos. num. 5. uers. De seruientibus autem. de homicid. & sequitur Abb. ibid. nu. 6. uersic. Circa ultimum, & Mar. Soci. Sen. in fine, quippe qui mortis causam dederint.

At quid si misericordia ducti id faciant? Et hic etiam grauiter peccant, tum quod gustui corrupto ęgroti obedire non debent; tū quod medico non obediunt, cui obedire, & credere debent, sicut cuilibet artifici in sua arte. argumen. capitu. significasti. de homicid. & leg. septimo mense. ff. de stat. homin. Quare mulieres, quę facilè misericordia ductæ ægrotis morem gerunt, sæpè peccant, ut inquit Abb. ibi.

An autem irregulares tunc fiant? Rursum sic distinguendum est. Aut id, quod præbent, uetitum est à medico, ne præbeant, & in hoc casu irregulares fiunt, quippe quia non *culpa* uacant, ex quo medico non obediunt, *idem si* dolo id faciant, uel notabili culpa, atque sic dixit Angel. in uerb. Medicus. num. 10. uer. Vtrū infirmis, & Nauar. in Man. cap. 27. nume. 228. & Couar. in Clemen. unic. de homicid. p. 2. §. 4. num. 3. uersic. Ex his etiam apparet, & Socin. in capitu. ad audientiam. num. 158. de homicid. Aut id medicus non uetuit, & in hoc casu uel sciebant id ei facilè nociturum, uel ignorātia probabili non laborabant, uel saltem dubitabant, & in hoc casu irregulares fiunt, ut dixit Angel. ibid. nam & de medico ita supra conclusimus. Quare laboranti morbo pleuritidis, idest di mal di costa, quod uinum eo morbo laboranti inimicissimum est, id quod nec rustici ignorant, ob eam rem custodientes ægrotos huiusmodi, ipsis uinum præbentes irregulares fiunt, si ob id moriantur, secus autem si misericordia ducti aliquid aliud prębeant, quod necitum eis non est, nec dubitant nociturum, atque sic DD. allegati concludunt. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo. Fit quoque irregularis custos ægroti frenetici, si permittat eum exire lecto, uel domo, unde aut se præcipitat, aut quem deformat. Idem si somno deditus ob crapulam sit, & ægrotus eadem faciat, ita Maiol. de Iregulat. lib. 5. cap. 48. §. 4. numer.

num.4. Et de his hactenus, ad eos, qui coercendi uim habent, transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio non voluntario, nec necessario, sed ob debitam diligentiam non adhibitam, dum quis rei licitæ operam dat, respectu habito ad eos, qui correctionis gratia, & factis castigandi potestatẽ habent. Cap. XX.

S V M M A.

1 *Castigare correctionis gratia possunt, qui iurisdictionem fori exterioris habent suos subditos.*
2 *Parentes liberos.*
3 *Propinqui propinquos.*
4 *Domini seruos.*
5 *Quisque suam familiam.*
6 *Mariti suas vxores.*
7 *Parochi suos parochianos.*
8 *Magistri suos discipulos.*
9 *Licitæ rei operam dans irregularis non efficitur, ubi diligentiam omnem debitam adhibet, esto mors, mutilatio ve sequatur.*
10 *Præsbyter, qui uolens corrigere quempiam de sua familia cingulo, quo cingi solebat, uerberãdo gladio è vagina, quę cingulo adhærebat dorsum eius, quem castigabat, uulnerans, irregularis fit, ubi ex ea percussione moritur.*
11 *Magister, qui in discipulum non benè aliquid faciẽtem aliquid in caput proiecit, vnde occulum ei effodit, irregularis efficitur.*
12 *Magister, qui calce discipuli uentrem percussit, vnde crepuit, & mortuus est, irregularis efficitur.*

DE eorum irregularitate hic agendum est, qui, cùm correctionis gratia, & factis castigandi ius habent, moderatione non adhibita ad correctionem, nec diligentia, eos, quos castigant, aut mutilant, aut occidunt: id quod ut dilucidius fit, primò uidebimus, quinã hi sint. Deinde quando irregulares non fiant, esto mors, membriue mutilatio interueniat. Tertiò, ubi fiunt irregulares.

Quoad primam quęstionem corrigendi a-
1 lios, & ob id castigandi potestatem habent. † primum, qui fori exterioris iurisdictionem habent, ut terrarum Domini, & iudices. Deinde, qui eandem iurisdictionem habẽt in personas sibi subditas sed sine territorio, ut sunt Generales, & Prouinciales religionum, nec non Abbates, Priores, & huiusmodi, qui subditos sub se habent; hi enim omnes corrigendi, & castigandi potestatem habent, ut habetur in capit. uniuersitatis. de sentent. excommun. & inquit Gloss. in capit. potest. uersicu. Item Abbas. de regu. iur. lib. 6. & Angel. in §. 1. num. 10. in In-
2 stitu. de iis, qui sui, uel alien. iur. sunt. † Secundò castigare possunt, qui iurisdictionem fori exterioris non habent, ut Parentes suos filios.
3 Tertiò† propinqui propinquos, ut habetur in tot. titu. C. de emend. propinq. & ut Ange. ibi-
4 dem ait. † Quartò domini suos seruos, ut habetur in cita. §. 1. & fin. in Instit. de iis, qui sui, uel alien. iur. sunt. & in leg. unic. C. de emend. seruor. Id quod conceditur non solùm, ubi quis absolutum dominium in seruos habet, uerùm etiam usumfructum, ut habetur in l. locum. §. ex eo. ff. de usufruct. & not. Angel. eod. §. 1. nu
5 me. 10. † Quintò quisque suam familiam, ut habetur in cap. cum uoluntate. §. fin. uersi. Quod
6 & de iis. de sentent. excommun. † Sextò mari-
7 tus suam vxorem, ut ait Angel. ibid. † Septimò Parochi suos parochianos, & seniores iuuenes, ut habetur in citat. capitu. cùm uoluntate.
8 §. fin. † Octauò magistri suos discipulos, ut habetur in l. sed etsi quemcunque. §. fin. ff. ad le. Aquil. & in cap. ex tenore. de senten. excomm. & in eod. §. cum uoluntate. §. fin. Hi omnes ergo correctionis gratia castigandi prædictos facultatem habent. Et de quæstione hac satis.
9 Secunda quæstio est, † an prædicti (de iudicibus non loquor) irregulares fiant, si in correctione contingat quem mutilari, aut occidi eorum, qui corriguntur. In hac quæstione breuiter concludimus, modò corrigentium culpa nulla sit, quippe quia adhibuerunt diligentiã, quam potuerunt, & debuerunt, irregulares nõ fieri. Et hoc ob eam rationem, quòd licitæ rei operam dant, & debitam diligentiam adhibẽt, quo casu irregularis quis non efficitur, ut tradit Gloss. communiter recept. in capitu. sicut dignum. §. fin. in uerb. Consilium. uersi. Si verò casu committitur homicidium. de homici. Facit etiam cap. ex literis. 1. eod. ubi pręsbyter irregularis non existimatur, qui, cum fœnum de curru deponere uellet, & perticam superius alligatam in terrã proiecisset, deinceps puerum, iuxta curum semiuiuum reperiit, qui & mortuus est; & hoc ob id, quod priusquam iaceret perticam, solicitè circumspexerat, an aliquis circa currum esset, & neminem uidit. Hoc autem idcirco fit, quoniam rei licitę operam dabat, & diligentiam, quam potuit, ac debuit, adhibuit, ut inquit Gloss. in eod. uers. & notatur. in cita. cap. ex literis. Facit quoque ca. ex literis. 2. eod. ubi monachus subseruiens ad deponendam de campanili campanam ab ordinum susceptione non remouetur, quamuis quoddam lignum, quod corruit ipso mouente, quendam puerũ oppressit, & occidit; & hoc ob eam rationem, quoniam rei licitę operam dabat, & in eo loco, per quem aliquem transire, uel existere, uel uenire de consuetudine nõ credebat. Idem probatur in capitu. dilectus filius,

lius,& in cap.significasti.eod.nam in capi.dilectus,capellanus impeditus nō fuit, quominus diuina celebraret,qui morbo affectus, ut comedendi appetitum excitaret, equum ascendit,qui non bene habenis parens, sed præter sessoris arbitrium,saltibus lasciuiēs,fracto freno proprio arbitrio relictus currens festinanter in quandam mulierem,quę infantem baiulabat,irruit,& procul abiecto sessore, infantulum ipsum oppressit;nam licitæ rei operam dabat,ut sensit ibi Romanus Pon. Idem habetur in citat.capitu.significasti.Quotiescunque igitur quis rei licitæ operam dando omnem diligentiam adhibet,quam debet,ac potest, irregularis non efficitur,ergo nec prędicti irregulares fiunt.Quare,si magister uolens alapam discipulo inferre,discipulus uerò declinare, & euadere eam uolens,retro se trahens cadat,& caput sic lædat,ut moriatur,magister irregularis non efficitur;non enim id egit, quod culpā secum haberet.Non itidem prædicti irregulares fient,si mandent correctionis gratia sibi subiectos castigari,si contingat castigantem correctionis terminos egressum aut mortem, aut mutilationem inferre,ita Innocen.in capit ad audientiam,& ibi Abba.in simili. de homi.& Maiol.de Irregular.lib.5.cap.48.§.2. nume.5. uersi.Quod procedit. Et de quęstione hac itidem satis.

Tertia quæstio est,quando prædicti in correctione irregulares fiunt;quę quidem quęstio ex antecedenti facilè dissoluitur; tunc enim irregulares fiunt,ubi diligentiam, quam debēt, ac possunt,non adhibent;ob hanc enim rationem irregularis quis efficitur,ubi licitæ rei q̃s operam dat.

10 Quare præsbyter ille†de quo habetur in c. ad audientiam.de homicid.pro irregulari habitus est,qui uolens corrigere quendam de familia cingulo, quo cingi solebat, eum uerberans,gladio de uagina,qui cingulo adherebat, elapso,dorsum eius famuli uulnerauit,& deinceps mortuus est;& hoc ob eam rationē,quod cogitare debebat id euenire posse, & idcirco uaginam inde, uel gladiū amouere debuisset.

11 Qui etiam†discipulo non benefacienti, qd̄ præceptum ei est, aliquid in eius caput proiicit,unde oculum ei effodit,irregularis efficitur.argum.l.sed etsi quemcunque.§.proponitur.ff.ad leg.aquil.ubi sutor lege aquilia tenetur ob id,quod hac ratione puero occulum eruisset;nam & hic culpa non caruit, ex quo cogitare poterat id euenire posse:leuis enim castigatio docenti permissa est,ut ibi dicitur, nimia uerò seuitia culpæ assignatur. l.præceptoris.ff.eod.& l.item quæritur.§. item Iulianus. ff.loc.Facit quoque cap.præsbyterum.de homicid. Vbicunque igitur culpa aliqua magistri interuenit quoad mutilationem,uel homicidium irregularis efficitur. Et quæ diximus de magistris eadem asserimus & de aliis prædictis,qui correctionis gratia castigare alios pos-

12 sunt.†Si itidem magister calce pueri uentrem percutiat,unde crepuit,& mortuus est,irregularis etiam efficitur.Et ad summam, ubi culpa aliqua ei tribui potest;Secus autem,ubi culpa uacat,ut pote,quia seruauit modum in correctione.ita inquiunt Nauar.in Man.capi. 27. num.235.& Conar.in Clemen.unic.2.pa.§.4. num.5.uers. Ad eandem partem,qui & de cōmuni sententia testatur.

De Irregularitate,quæ oritur, ex homicidio non uoluntario, nec necessario,sed ob debitam diligentiam non adhibitam, dum quis rei licitæ operam dat, habito respectu ad artifices, & operarios quoscunque. Cap. XXI.

SVMMA.

1 *Artifices,& operarij quicunque irregulares fiūt, si ob debitam diligentiam ab ipsis non adhibitam per eorum artes,atque operas quis occiditur aut mutilatur.*

2 *Rusticus de curru ligna, fœnumue in terram deijciens,uel de arboribus cedens si quem opprimat sua culpa,& ob debitam diligentiam non adhibitam,irregularis efficitur.*

3 *Auriga,muliones,si impetu equos,mulosue impellant,& aliquos opprimant non admonitos priùs, ita ut inde euadere possint,irregulares efficiūtur, si mors,mutilatioue interueniat.*

4 *Aequitans irregularis efficitur,si equus morsu,uel calcibus quem feriens interficiat,si ob eius imperitiam equi gubernandi,uel imbecillitate id fiat.*

5 *Faber ædium si dum tecta instaurat,tegitue,& inde cementa,& alia in terram proijciat, irregularis fit,si ob proiectionem earum rerum quis moriatur,modò locus ille frequentaretur, in quē ea proiecit, ubi prius prætereuntes ratione quapiā non admonuit.*

6 *Idem si dum ędificium exędificat,scalas non benè accommodat,uel armaturas,sic enim appellant; unde ipsi inseruientes moriuntur, scalis,atque armaturis corruentibus.*

7 *Idem si pontem quempiam fabricent,non adhibita diligentia,unde facilè corruit,si alicuius mors interueniat.*

8 *Nautæ irregulares fiunt,si ob eorum Imperitiam, uel negligentiam in naui gubernanda aquis obruuntur,qui uehuntur.*

9 *Campanas pulsantes an irregulares fiant, si tintinabulum cadens quem occidat.*

1 IRREGVLARES quoque fiunt,†artifices, & operarii omnes, qui artibus suis exercendis ob diligentiā non adhibitam,uel imperitiam, quem occidunt uel mutilāt; esto enim licitas artes exerceant, ob culpam tamen commissam proficiscentem

scentem uel ab imperitia, uel ab incuria, irregularitatem non euadunt, ut tradidit Gloss. cōmuniter recept. in cap. sicut dignum. §. fin. in verb. Consilium. uers. Si uerò casu committitur homicidium. de homicid.

2 Quare† Rusticus de arbore ligna, de curru ve deijciens, uel fœnum in locum, qui ab hominibus frequentatur, si prætereuntes non prius admonuerit, ut fugere possent, irregularis efficitur. argum. c. ex literis. 1. de homicid. & c. fi. eod. nam in cap. ex literis, præsbyter irregularitatem euasit, qui de curru fœnum deponendo puerum oppressit ob id, quòd antea circūspexit diligenter, & neminem uiderat, ut ibi dicitur, ergo secus si non diligenter cōspexisset; ualet enim argumentum à contrario sensu. argum. l. 1. ff. de off. eius. Idem habetur in cit. c. fin. ubi & sacerdos irregularis nō est existimatus, quamuis quidam oppressus interierit ruēte quodam ex ædificio; & hoc ob hanc rationem, quoniam, ut ibi dicitur, diligentiam, quā debuit, adhibuit circumstantibus, quibus periculum imminebat, ita tempestiuè, & alta uoce præmonitis, quod & intelligere, & fugere potuerunt; ergo secus si prædictam diligentiam non adhibuerint. Facit quoque. l. si putator. ff. ad leg. aquil. ubi si putator ex arbore ramum deiiciens prætereuntem occidat, lege aquilia tenetur; & hoc ob id, quod in culpa est, ex quo id puidere poterat, ut in facto proponitur. Hi ergo omnes irregulares efficiuntur. Excipitur tamen, ubi diligentiam eam adhibuerint, scilicet circumspiciendo, ne quem offendāt, & clamando, & admonendo etiam alta uoce, & tanto ante, ut fugere possint, ut habetur in cit. cap. fin. de homici. & in ead. l. si putator. & c. hi q. cum duob. seq. d i. 50. non enim tunc irregularitas contrahitur neque quoad ordines suscep tos, neque suscipiendos, ut de communi sententia testatur Couar. in Clemē. nnic. p. 2. §. 4. prope finem, contra Gloss. in c. dilectus. de homicid. Secus autem in loco non frequentato, q frequētari non solet, ut in medio agro, uel fundo; tunc enim non tenetur, modo dolus absit. arg. cit. l. si putator. Vel fur sit, qui arborem cedit, quicquid dixerit Maiol. de Irregular. li. 5. §. 3. num. 10. uers. Incautus.

3 Auriga quoque† & muliones, nec non equo insidentes irregulares fiunt, si eorum culpa uel quadriga, uel equis, uel mulis quem oppresserint, quia scilicet ante proficiscentes tempestiuè non admonuerunt ob easdem rationes, & iuta. Immò, & locātes equos, qui uitio aliquo laborant, unde mortis periculum imminere potest, si mors sequatur, ut poteq eft equus resides, idest Restio, uel si sæpius pedibus offendat, idest inzampi; debet enim admonere eos, quibus illos locant.

Item equo insidens si ob imperitiam equitandi, uel ob imbecillitatem equum regendi, equo quem oppresserit, ex quo freno cohibere non potuit, nec sciuit, irregularis efficitur; im peritia enim irregularem quem reddit, ut de medico, & chirurgo supra uidimus, & facit ca. dilectus. de homici. ubi capellanus excusatur ab irregularitate, esto equus puerum oppresserit, & hoc ob hanc rationem, quod non ob eius imperitiam, & imbecillitatem, sed ob freni fractionem id contigit; ergo secus, si ob aliā causam. Excipitur ergo, ubi casu, & non sua culpa, uel imperitia id contigit.

4 At quid† si quis insidens equo, cuius uitia ignorat, existimans eum uitiosum non esse, p mittit, eum liberè ire de more, & ut fieri solet, quempiam oppressit per ipsum equum, ut pote uel morsibus, uel calcibus, uel furiosè curendo, an irregularis hic efficietur? Concludendū est irregularem hunc non fieri; & hoc ob id, ꝗ probabilem ignorantiam habebat, quæ ab irregularitate excusat, ut habetur in cap. apostolicæ. de cler. excomm. min. & facit. c. significasti. de homicid. ubi ob hanc causam clericus irregularitatem euasit, quoniam equi uitium ignorabat.

5 Fabricantes quoque ædes,† si dū tecta cooperiunt, uel reficiunt, cementa & tignos in locum deiiciant, in quo esse homines solent, uel transire, irregulares efficiuntur, si non admonuerint, uel uerbis, uel signis solitis poni in huiusmodi locis; tunc enim excusabuntur, ut habetur in citat. cap. fin. de homici.† Irregulares

6 etiam efficientur, si scalas, & loca, id est armaturas, sic enim uulgo appellantur, ita negligenter accommodauerint, ut ipsis corruentibus uel opprimantur, qui super ipsas erant, uel qui

7 sub ipsis.† Sicut etiam si pontem nō ut debet, ædificauerint, unde eo corruente, quia ob imperitiam, uel negligentiam ipsorum fabrorum debilis erat, transeuntes mortui sunt.

8 Nautæ† itidem si eorum imperitia uel negligentia intereant, qui in naui sunt, aquis obruta naui, irregularitatem non effugiunt ob iura supra allegata, atq; ita dixit Maiol. de Irregul. lib. 5. cap. 48. §. 3. nume. 14. uers. Ideo. & §. 5. num. 4. secus autem si subito uentorum impetu id contingat, qui præuideri non potuit, tunc enim quis irregularis non efficitur, ut habetur in cap. Ioannes, & cap. fin. de homicid. & ad summam ubi culpa uacat.

Ad summam quotiescunque quis aliquid licitū exercet, uel facit, ne irregularis fiat, cauere debet, ne sua imperitia, uel negligentia, seu culpa mors, membriue mutilatio interueniat. Et quoniam infinitum esset uel omnes casus percurrere, & quando imperitia, negligentia ve interuenit, ideo ad arbitrium iudicis in hoc casu confugiemus, qui & ipse ex æquo, & bono, ubi culpa interuenerit, arbitrabitur. Id qđ faciendum est, ubi certa regula perscribi non potest. arg. l. 1. ff. de iur. delib. & c. de causis. de off. deleg. secundum enim regulas propositas & ipse iudicabit, factis diligenter inspectis.

9 At quid de pulsantibus campanas,† an irregulares fient, si tintinabulum cadens quem occidat?

cidat? Concludendum est irregulares non fieri ob cita. cap. Ioannes, ubi hoc habetur. Excipio tamen, ubi non ea ratione ipsum constrinxisset, aut eo fune ualidiori, unde uel dissolui, uel rumpi facilè posset; tunc enim si pulsantes ipsi hoc fecerunt, uel alios id fecisse non ignorant, irregulares fiunt, quoniam non culpa carent. Sed de his hactenus, ad alios transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex homicidio non uoluntario, nec necessario, sed ob debitam diligentiam non adhibitam, dum quis rei licitæ operam dat, habito respectu ad ludentes quocunque ludi genere, aut venantes, aut iocantes. Cap. XXII.

S V M M A.

1 *Ludentes quocunque ludi genere si ob eorum culpā quis mutilatur, occiditurve in ludo, irregulares fiunt.*

2 *Ludentes in locis non destinatis, an irregulares fiant, si quem occidant.*

3 *Ludens si percutiat pila manum tonsoris, dum nouaculā ad gutur alicuius habet, quem tondet, vnde fauces eius secat, & moritur, an irregularis efficiatur.*

4 *Ludens niue an irregularis fiat, si cui occulos effodiat.*

5 *Armis inter se concurrentes, seu concertantes, ludi gratia, an irregulares fiant, si alter alterum occidat, occulosve eruat.*

6 *Saltans cum muliere pregnante, an irregularis fiat, si abortum faciat.*

7 *Lapidibus certantes, an irregulares fiant, si mors, mutilatiove interueniat.*

8 *Cursu pedibus, uel equo se exercentes, si ob eā causam aut moriantur, aut mutilentur, an irregulares sint, qui cursus auctores fuerunt.*

9 *Currens post alterum an irregularis fiat, si is, post quem currit, cadat, & moriatur.*

10 *Ludens, & terrorem incutere colludenti volens, an irregularis fiat, si lapidem proyciat, & alter euadere eum uolens cadat, & moriatur.*

11 *Proijciens quem ludi gratia in terram, si læsus gladio eius, quem in terram proiecit, moriatur, an proiectus in terram, irregularis fiat.*

12 *Venationibus operam dans, an irregularis fiat, si in ipsis quem occidat.*

13 *Clericis quæ uenationes prohibitæ, & quando per ipsas irregulares fiant.*

14 *Dicens in communibus congressibus se audisse Titium, exempli gratia, adulterium commisisse eū uxore talis, uel Titium furtum commisisse, uel alicubi exules esse, an irregularis fiat, si prius delictū aliquis audiēs marito deferat, unde maritus uxorem occidit, uel duo posteriora iudici quis defert, unde & fur, & exules suspenduntur.*

1
LVDENTES itidem† nec non uenationibus operam dantes, iocantesve irregulares fiunt, ubi sua culpa quis mutilatur, aut occiditur; etsi enim ludi, & uenationes, necnon ioci liciti sunt, tamen ubi diligentia non adhibita, quæ debet, mors, mutilatiove interuenit, irregularis quis efficitur, ut tradidit Gloss. communiter recept. in ca. sicut dignum. §. fin. in uerb. Consilium. de homici.

2 Quare† quoad ludos, qui exercent se sclopetis, qui sole, uel ad proiiciendam pilam ligneā malo ligno, idest al Palamaio, & huiusmodi ludis in locis ad id non destinatis, sed hominum frequentia celebribus, irregulares fient, si illis pilis, uel sclopis quem occidant, uel mutilent; etsi enim rei licitæ operam dant, quod tamen non in loco licito id faciunt, ob eam rem irregularitatem non euadunt ob culpam commissam in exercendis iis ludis ibi, ubi populus frequens adesse consueuerat. argum. l. item Mella. uers. Et sanè. ff. ad leg. Aquil. ubi tonsor non excusatur ob mortem eius, quem tondebat, q̄ accidit, ob id, quod eo in loco eum tondebat, ubi ex consuetudine ludebatur, ergo à contrario sensu si ludi prædicti exerceantur in locis non consuetis imputabitur ludentibus mors, mutilatioue interueniens; præuideri enim poterat hic casus, quamobrem quis ab irregularitate non excusatur. arg. c. Ioannes, & c. fin. à cō trario sensu. de homicid.

3 Verùm† quid si ubi pila luderetur, quis pilā in tonsoris manus deiecit, & eius, quem tōsor radebat, gula præcisa est, deiecto cultello, an ludens, tonsorve irregularis erit? Planè si culpa tonsoris id contigit, qui, ut videret ludentes, extra suam tabernam, tondere uoluit, irregularis erit. Si autem ob ludentis culpam, qui in loco ad id non destinato ludebat, ipsi tribuetur, & irregularis efficietur; debuit enim hoc animaduertere, secus autem si in loco consueto, & destinato ad ludum luderet. Quare, si forte pila in ædes tonsoris mittatur, & casus prædictus eueniat, neuter irregularis erit. Non ludens, quoniam id non intendebat, & in loco destinato ludebat; non tonsor, quoniam in sua solita apoteca tondebat, & sic neuter in culpa erat.

4 Qui etiam † hyemali tempore pilis niueis mutuo se percutiunt, irregulares fiūt, si quem mutilare contingat, modò tamen pilas glacie conficiant, uel lapidibus misceant; id enim cō tingere facile potest, & idcirco non culpa uacant, ex quo lapidibus, & glacie, uel niue iam in glaciem transeunte pilas conficiunt; immò hanc eorum culpam, etsi dolum appellare non audeam, laram culpam tamen appellare non dubito, aliàs secus.

5 Gladiatores itidem† qui se armis exercent, raro irregularitatem euadent, nisi diligenti a

summa utantur.

Qui hastis etiam inter se concurrunt ludi gratia, id est *Giostrano l'uno con l'altro*, irregulares efficiuntur ob homicidium, mutilationem ve, si ipsis interueniant; & hoc ob id, quòd prohibitę rei operam dant; quæ ob id prohibita est, quoniam mors interuenire, mutilatio ve sę pius solet, ut habetur in titu. de torneam. Vel diligentiam igitur quamcunque adhibeant, irregularitatem non euadét; nam ubi illicitæ rei quis operam dat, uel diligentiam omnem adhibeat, irregularis efficitur, ut tradidit Gloss. communiter recept. in c. sicut dignum. §. fin. in verb. Consilio. de homicid.

6 Qui † cum muliere grauida etiam saltat, vel actus alios gerit, unde abortus fit, irregularis efficitur, ut habetur in c. sicut ex literarum. de homicid. ubi Romanus Pont. persuasit illi sacerdoti, qui lusérat cum quadam sua, & ob lusum abortum fecerat, ut abstineret se ab altari, si fœtus animatus erat; idque merito, ludus enim noxius in culpa est, ut dicitur in le. nam lusus. ff. ad leg. aquil. & ait Gloss. in c. exhibita. in uerb. Proiecit. de homicid. Nec repugnat si dicatur eum sacerdotem irregularē fuisse ob id quod inhonestam consuetudinem cum ipsa habuerat, ut DD. communiter ibi inquiūt, tum quòd eorum dictum nulla ratione solida probatur; tum quòd Romanus Pont. id nō cōsiderat, sed solùm distinguit, an fœtus esset animatus, atque sic dixit Couar. in Clem. unic. 2. p. §. 4. nu. 10 uers. Quintò libenter. de homici. Quare uel frater esset, tantundem dicendum esset. Excipitur tamen, ubi quis probabiliter ignoraret eam prægnantem esse, ignorantia. n. facti ab irregularitate excusat, ut habetur in c. apostolicæ. de cler. excomm. min. & in c. significasti. de homicid. & ita asseruit Couar. ibid. uers. Deinde, & n. 4. uer. Scdò. Secundò excipitur, ubi ludus talis non esset, & saltatio, quæ abortum generare solerent: id quod probatur per cit. cap. sicut ex literarum; nam saltādo per zonam arripuit: qui modus facilè abortum generare poterat, ergo aliàs secus.

7 Qui etiam ludi causa † lapidibus inter se certant, irregulares fiunt, si mors, mutilatio ve interueniat; nam est ludus periculosus, & mea sententia non licitus ob mutilationis, mortisuè periculum. argum. tot. tit. de torneam. Quare ob id Bononiæ fuit hic ludus prohibitus, esto per aliquot dies fuisset tolleratus, atque sic dixit Couar. in Clem. unic. 2. p. §. 4. num. 6. de homicid. nam quoties agitur de ludo proiiciēdi lapides ad offensionem, licitū non esse ait, nec inter pueros, nec inter minores, quia ludus noxius est. Secus autem, si lapides iacerentur in aliquem locum, uires corporis, & industriam experiendi gratia; tunc enim licitus esset ludus hic: ita Couar. ibidem inquit.

8 At quid † de iis, qui cursu se exercent, uel pedibus, uel equo ob brauium, seu ad brauium, unde contingit aliquem eorum cadere, & mori, uel à socio prætereūte percuti, & cadere, uel per se? Planè irregularem non fieri censeo socium, si impetu equi id faciat ipso id non volēte, & multo minus si casu cadat; nam tunc nec qui brauiū proposuit, irregularis fiet; est enim ludus licitus, cui & Sanctus Paulus uitam nostram comparauit. Irregularis tamen mea sententia fiet socius, qui dolo conaretur socium equo deiicere, uel alia ratione in terram eum deiicere; cursu enim tunc contenditur, & ideo uirtute, & non dolo certari debet. Addo & in bello licito si quem occidat, irregularem fieri, ut suo loco probauimus.

9 Non etiam † irregularis efficietur, ubi plures hoc ludo se exercent, ut alter post alterum currat, quò eum comprehendat, si is, qui præcurrit, cadat, & moriatur, licitus enim ludus hic est, quippe quia non est prohibitus, & ob id sat est, ne quis dolo incitatur.

10 Non etiam † irregularis fit, qui ludendo, si ut terrorem incutiat alteri lapidem proiiciat, & alter uolens lapidem euitare, currens cadat, & moriatur, ut habetur in simili in cap. exhibita. de homicid. Excipitur tamen, ubi lapidem ita grauem misit, ut uulnus non fugienti periculosum inferre potuisset; tunc enim irregularis esset, qui lapidem misit, atque sic not. ibi Innocen. & Abb. num. 5. & DD. communiter, ut testatur Couar. in Clemē. unic. de homicid. p. 2. §. 4. num. 6. Idque meritò, nam non culpa caruit tūc. Idem si finxit se magnum lapidem iacere, ita sensit Tab. in uerb. Irregularitas. 3. q. 4.

11 Non etiam † si ex ludentibus alter alterum in terram proiiciat, & qui proiecit feriatur à gladio, quem habebat in terram proiectus ad latera; non inquam irregularis erit in terram proiectus, si moriatur proiiciēs, ut habetur in cap. lator præsentium. de homicid. Excipitur tamen, ubi qualitas ludi postularet, ut sine armis quis esset; tunc enim quod culpa non uacaret, non exuendo se armis, ob eam rem irregularis efficeretur. ob cap. continebatur. de homicid.

12 Quoad uenationes itidem † irregularitas cōtingere potest. Verùm quod uenationum species uariæ sunt; nam quædam fiunt canibus, & accipitribus, & huiusmodi auibus; quędam retibus, & uisco; quędam arcubus, & sclopis; & aliis armis, ut uenatio ursorum, ceruorum, & aprorum, luporum, & huiusmodi: ob eam rem si hac posteriori specie uenationis quis utatur, & sclopum emittendo in feram hominem interficiat, non adhibita debita diligentia, utpote uel quia ante non circumspexit, an aliquis prope esset, aliunde ueniret, illacve transiret, vel in locum emisit, ubi frequentes homines esse solent, irregularis sine dubio hic erit: sicut etiam qui arcu sagittas emittendo idem fecit; diligēter enim animaduertere debent ante sagittæ emissionem, ne quē offendant. Hinc Lamech grauissimè peccauit, qui cum minus ipse occulis

lis cerneret,iudicio pueri,qui eum ducebat,sagitt.m in feram existimans se dirigere,Caym occ.dit inter fructeta latentem,non enim culpa uacabat, qui iudicio pueri in hoc usus est.

13 Clerici autem † & religiosi ob eandem rõnem in eisdem casibus irregulares fiunt,quam uis diligentiam adhibeant tantam, quæ laicũ liberet ab irregularitate; nam ipsos non liberabit.Secus autem in aliis uenationibus, quæ sine armis fiunt,sed accipitribus, auium cantu, & retibus; nam esto prohibitæ uenationes & hæ clericis sint ob honestatem,ut dixit Couar. in Clem.unic.p.2.§.4.nume.10.uers.Quartò, & ut mea fert sententia ob id,quòd ad alendos & canes,& accipitres sumptus plurimi necessarii fiunt:patrimonium autem Christi Domini in aleendis canibus consumi non debet;irregulares tamen non erunt modò sua culpa mors non interuenerit,ita Nauar.in Man. cap. 27.num.237.uers.Vigesimoseptimo.

Quoad iocos autem,qui uerbis fiunt, rarò

14 contingere potest,ut quis irregularis fiat.† Verùm quid si quis in aliquo hominum congressu dicat,ego audiui Titium adulterium committere cum uxore Seii, uel furtum factũ Domitio esse factum à Lutio, vel exules in tali loco esse,an,qui hæc dixit,irregularis fiet,si contingat ob hæc verba homicidium cõmitti, mutilationemve interuenire,ut pote,quia aliquis detulit Seio huius dictum, unde uxorem occidit,uel adulterum,uel iudici furẽ,uel exules , quamobrem ipsos capiendos curauit, & morte affecit.In hac quęstione uidebatur dicendũ irregularem hunc non fieri.Primùm.quia non hoc animo id dixit.Secundò per cap. tua nos. §.fin.de homicid.ubi,qui iudici latronis indicia tradidit, seu intersignia,irregularis factus non est,esto latronem comprehenderit, & oculos,& uitilia eruenda curauerit, & deinceps mortuus sit, ob id,quod nec cibũ , nec potum deinceps summere uoluit, ergo multominus hic,qui nec iudici quidpiã dixit,sed solùm in communi congressu. Postremò facit,quod dixit Nauar.in consil.20.de homicid.lib.5.ubi, cum mulier interfecta esset, & non nulli de ea loquerẽtur,religiosus quidam,qui ibi aderat, sine ulla mala intentione sic dixit. Est ne forte illa mulier,quam uidi nudiustertius eũtem cũ marito suo extra urbem?quamobrem audientes iudici hoc detulerunt,qui ob id inquisitionem contra interfectorem fecit, & eum occidit,& tamen eum religiosum irregularem non factum conclusit.

Contrarium tamen suadere uidetur, quòd infamando alium,illicitę rei operam dedit,ergo quicquid inde sequitur illi tribuitur, & idcirco irregularis efficitur,si mors sequatur,ubi enim illicite rei quis operam dat, uel diligentiam adhibeat,irregularis tamen efficitur, ut dicit Gloss.communiter recept. in ca.sicut dignum.§.fin in uerb.Consilium.uers.Si uerò dabat operam illicitæ rei.de homicid.

Quid igitur concludendum?Quoad patefactionem exulum ego sic distinguendum censeo. Aut simpliciter hoc dixit,& non animo ut res ad iudicem deferatur, & in hoc casu irregularem ipsum non fieri censeo,tum quòd nõ dolo malo id dixit,sed simplicitate ductus; tũ quòd res per se licita erat,& huc pertinent rationes allegatæ pro prima opinione; aut malo animo id dixit,& in hoc casu contrarium sentio;esto enim licitæ rei operam dabat,cogitare tamen poterat id euenire posse,scilicet, ut morte afficerentur;nam,& qui accusat, licitæ rei operam dat, & tamen irregularis efficitur.

Quoad patefactionem adulteri,& furis simpliciter teneo irregularem ipsum fieri, & hoc ob hanc potissimum rationem, quod illicitæ rei operam dat,ex quo alium infamat, quod est contra septimum præceptum Decalogi, & idcirco id ei tribuitur,ut tradidit cit.Gloss.in eod.uers. Nec repugnat si dicatur non malo animo id dixisse, nam ob id non culpa uacat, ex quo cogitare debebat id contingere posse. sibi igitur tribuat, si irregularitate obligatur, ex quo rem illicitam gessit; non enim in communibus congressibus aliorum famam obscurare,uitamque in periculũ ducere quis debet. Non repugnat modo cit.ca.tua nos.§.fin. nam ibi rei licitæ discipulus ille dedit operã. Non obstat,quod dixit Nauar.in cit.consi.20.nam religiosus ille non detexit alterius uitium, sed solùm interrogauit , an mulier illa mortua,esset ea,quam uiderat ipse exeuntem extra urbẽ cum marito,& idcirco rei licitæ operam & hic dabat.Concludo igitur,ubi quis uitium ac delictum alterius occultum coram aliis detegit, unde aliquis ad iudicem rem defert,uel ad alium,quem uerisimile est uindictam facturũ, irregularem fieri,si mors mutilatiove interueniat,uel nõ malo animo id dicat;& hoc ob hanc rationem,quòd illicitæ rei operam dat,& quæ scita mortem mutilationemve afferre solet, atque sic in simili respondit Nauar.in consi.21. de homicid.lib.5.immò in re magis dubia sic ipse respondit,quamuis ipse excipiat,ubi non malo animo id dixisset,& non peccasset,quę exceptio taceri potest,quoniam fortasse rem licitam dixerat,ut ibi habetur.Sed de homicidio non necessario,nec uolũtario,quod fit dum licitæ rei quis operam dat ob diligentiam debitam nõ adhibitam hactenus ad homicidiũ, & & mutilationem huiusmodi, quę contingunt ob omissionem simpliciter rei licitę, quã quis facere debebat,transeamus.

De Irregularitate,quæ oritur ex homicidio non uolũtario,nec necessario ob omissionem rei licitę,quã quis facere debebat,& sic ob culpam. Cap. XXIII.

SVM-

SVMMA.

1 *Charitatis debitum quid sit.*
2 *Charitatis debito quinam teneantur.*
3 *Charitatis debitum omittens an peccet.*
4 *Charitatis debitum omittens an irregularis fiat, si ob id mors, membrive mutilatio contingat.*

De Irregularitate agendum nobis hic est, quę oritur ex homicidio, mutilationeve non uoluntariis, consecutis tamen ob id, quod quis omisit facere, quod debebat. Verùm ut rem hanc explicatam magis habeamus, quoniam id, quod omittitur, quamobrem mors, mutilatiove interuenit debitum est nascens aut ex officio charitatis, aut ex officio iustitiæ specialis: ideo priùs de primò, deinceps de altero agamus. Id qđ ut dilucidius fiat, hæc contemplabimur. Primum debitum hoc charitatis quodnam sit. Itē debito hoc quinam teneantur. Tertiò an illud omittens peccet. Quartò, an tunc fiat irregularis.

1 Quoad primum igitur† debitum charitatis est debitum, quo Christianus post Deum Optimum Maximum diligere proximum, sicut se ipsum debet; ita enim habetur apud S. Matth. cap. 22. & apud S. Thom. 2. 2. q. 25. art. 1. Qui ergo proximum diligit, ubi potest, ei opē fert, si egeat; & eum tuetur, si quis ipsum lædere uelit; dilectio enim proximi non requirit solū, ut uelimus ei bonum, sed etiam ut operemur, unde illud S. Ioannis. Non diligamus uerbo, neque lingua, sed opere, & ueritate, & ita San. Thom. 2. 2. q. 32. art. 5. in resp. Quare, qui fame esurientem nō pascit, ubi potest, nec alius est, qui eum pascat, contra charitatem facit, & necare eum dicitur, ut ait S. Ambrosius relat. in cap. pasce. d. 86. Qui etiam non repellit iniuriā à socio, si potest, & hic contra charitatem facit, & tam in uitio est, quam ille, qui eam infert, ut ait idem S. Ambros. relat. in c. non in inferēda. 23. q. 3. Et de hoc primo satis.

2 Quoad secundum† scilicet quinam hoc debito teneantur, breuiter concludimus omnes christianos teneri, qui salui fieri uolunt, sicut enim omnis super omnia diligere Deum debet, ita & proximū sicut se ipsum, ut ex dictis constat. Hoc igitur debito omnes obligantur.

3 Quoad tertium† an peccet, qui debitū hoc omittit, generaliter cōcludendū est hunc mortiferè peccare, ubi necessitas adest, ꝓximo sub ueniendi, & non est alius probabiliter ei opem laturus, & id facere ipse potest, ita S. Th. 2. 2. q. 32. art. 5. in resp. & Nau. in cit. c. non in inferē da. conclu. 2. nu. 10. Idque meritò, nam contra diuinum præceptum hic facit, quo nobis præcipitur, ut Deum super omnia diligamus, & proximum sicut nos ipsos. Hinc Christus Dominus, cùm ad iudicandum uenerit, bonis ęternā felicitatem se condonatutum pollicetur, quod charitatis munere erga se, idest proximos usi sunt: æterno autē supplicio se malos ob id potissimum addicturum, quod charitatis munera prętermiserūt, ergo mortiferè peccatur charitatis functionibus omissis; ob mortiferam. n. culpam ad æternos ignes quis damnatur.

4 Quoad quartum † an hic fiet irregularis, si contingat quem fame perire, gladioue occidi, quòd noluit ei opem ferre, uel defendere cū posset, nec alius esset, qui eū adiuuaret. Breuiter & hic concludendum est irregularē hūc non fieri; & hoc ob hanc rōnem, ꝙ ob omissionem huius debiti neque diuina lege, neque humana irregularis quis efficitur. Non diuina, quoniā irregularitas eo iure non fertur, ex quo omnis irregularitas à iure positiuo est, ut habetur in c. is qui, & ibi communiter not. de sentē. excom. lib. 6. Non positiua, quoniam nullo iure id cautum reperitur, ergo nec nos id dicere debemus. per cit. c. is qui. Præterea irregularitas est pœna iustitiæ, ubi contra eius præcepta quis peccat, ergo non afficit peccātem contra pręcepta charitatis, ut dixit Naua. in cit. c. non in inferenda. num. 33. uers. Septimò.

Hinc, ut ait S. Antonius in sua Summa de Irreg. c. 3. Qui uidet aliquem occidi, & delectatur, & possit etiam eum sine sui periculo liberare, si uellet, quamuis pessimè faciat, non tamen est irregularis; sicut nec etiam medicus, qui dimittit infirmum mori, nolēs mederi (de eo tamen medico intelligitur, qui ad id nulla ratione obligatus est, ut pote, uel quia de publico non est conductus, uel ab ipso ęgroto; tunc. n. fieret irregularis.) Diues etiam irregularis nō fit, qui dimittit pauperē fame mori, sequiturq. eum Nau. in Man. c. 27. nu. 23 t. uers. Decimonono, ibi. Nec consequēter medicus; nam & ipse ait irregularem non fieri medicum, qui non vult curare infirmū: qui ob id moritur: nec diuitem, qui non palcit, uel non uestit fame, uel frigore morientem; nec, qui cùm pôt, nō defenditeū, quē aliqui deformāt; & hoc ob eā rōnē, quoniam horū omissio est omissio eorū, ꝗ ex officio charitatis debentur, quæ charitas non obligat ad restitutionē dāni, nec ad pœnā irregularitatis. Idē sentit Nau. in cit. c. non in inferenda. nu. 35. nā clericum quendā non factum irregularem respondit, qui sciens tractatū esse factū de aliquo interficiendo, per negligentiā certiorem eum non fecit, unde interfectus est. Idem dixit in Man. c. 27. n. 234. nā ait irregularem nō esse, qui scit tractari de alicuius deformatione illicita, & nō id ei significat, qcqd dixerit Syl. quē refutat & bene, ibi, ob prædicta à nobis supra, & Mar. Soc. Sen. in c. ad audientiā. n. 35 3. q. 97. nam horum opinio locum habet, ubi ex debito iustitiæ quis tenetur, non autem ex debito charitatis. Vnde conciliantur dissentientes inter se DD. opiniones. Idem Nauar. in consilio vigesimotertio. de homicid. ubi irregularem factum non esse dixit, qui fratrē nō prohibuit,

prohibuit, ne se morte inimici ulcisceretur: irregularis ergo quis non efficitur ob homicidium, mutilationemve, quæ sequuntur ob id, quòd nos opem ferre noluimus. Quare, qui videt aliquos pugnantes, & conciliare eos inter se non nititur; qui uidet etiam aliquem eunte ad interficiendum aliquem, & non prohibet: qui uidet quempiam transeuntem per aliquẽ locum, & futurum esse, ut à suis inimicis occidatur, quos ignorat ibi esse, & eum non admonet; qui uidet quempiam mortis periculũ adituruм, si hoc, illudve faciat: si uidet quem sibi manus cõsciscere uelle, uel gladio, uel laqueo, uel aquis, uel per fenestram se proiicere uelle, & non ipsum prohibet. c. nimium. 23. q. 4. qui uidet quem è domo exire nolle, quæ iam iam casura est, & nõ extrahit. c. ipsa pietas. ead. q. 4. qui uidet uenenum cuipiam dari, mortemve alicui parari, & id non patefacit, irregularis hic non efficitur, esto prohibere aliqua ratione poterat, ne mors sequeretur, & nemo alius esset, qui hoc præstare posset. Hinc Caiet. 2. 2. q. 64. art. 8. inquit excusari quem ab homicidio, qui petenti à se pecuniam non tribuit, unde petens cogitur ire ad occidendum, quò pecuniam habeat.

Hæcque regula locum habet ob rationes allatas, ut irregularis hic non fiat, esto mortem illius intercedere uellet, ideft eius mors ipsi grata esset; immò ea delectaretur; nam modò nec factis, nec uerbis opem tulerit ad mortem inferendam, irregularis non efficitur, ut sensit Gloss. communiter recep. in c. si quis uiduam. in uerb. Aut consilio. di. 50. nam ait irregularẽ eum non fieri, qui, antequam homicidium fieret, uellet illud fieri; idem dixit. S. Anton. in cita. uersi. & Nauar. eod. num. 35. uersi. Decimotertiò, & Maiol. de irregular. lib. 5. capi. 48. §. 5. uers. Quandoque enim quis. Excipitur tamen, ubi hic, qui gaudet, exterius signum aliquod daret, uel risum, uel applausum; nam qđ tunc audacior fit delinquens, ex quo præsentem sibi affuturum existimauit, irregularis efficitur, ut qui opem quodammodo ferat, ita Maiol. ibid. Multo minus irregularis est, si stuprum quis petat, & quia hoc non impetrauit, ob id se interemit. is enim qui noluit consentire, irregularis non efficitur, idem & de aliis delictis; nam sic habetur in capit. cùm homo. 23. q. 5. non enim negans est reus mortis ullo modo. Non etiam irregularis fit, qui consultus ab aliquo, an deberet quem interficere, neglexit homicidium ei dissuadere, sed tamen ei non consuluit, ut homicidium faceret, & generatim quicunque omisit homicidium prohibere cùm ad id obligatus non esset ex debito iustitiæ, quicquid dixerit Socin. Sen. in cap. ad audientiam. numer. 338. q. 95. & q. sequen. de homicid. nam eius dicta locum habent, ubi ex debito iustitiæ quis obligatus est, & non aliàs.

Atqui an is, qui defendere potest, ne quis occidatur, mutiletur ve, & ex officio charitatis tantùm ad id obligatus est, aliis pœnis à iure ciuili, pontificio ve afficitur? Concludendum est neutro iure puniri; & hòc ob hãc rationem, quòd neutro iure ad defendendum quis obligatur, ut dixit Abba. in cap. 1. num. 9. uersi. Fu. so, quòd in foro conscientię, ibi. Sed in foro cõtentioso. de restit. spol. & Dec. in ca. 1. num. 7. de off. deleg. & Felin. num. 5. uersic. Conclude ergo. eodem, & in cap. quantæ. uer. Extra Glo. ibi: Primo casu. iunct. uer. Secundò casu. de sen ten. excom. & Nauar. in c. non in inferenda. n. 33. 23. q. 3. & de communi sententia testatur Clar. lib. 5. recept. sent. in Pract. Crim. §. fin. q. 87. uers. Dictum est, quòd ex sola scientia, ibi enim tam de iure canonico, quam ciuili quem ad alium defendendum non teneri communiter receptum id testatur; quamuis nonnulli contrarium senserint, et malè, de eadem communi testatur quoque Viu. in sua Syl. opinio. 190. Quæ opinio de iure ciuili probatur etiam per l. metum. §. sed licet. ff. quod met. cau. nam ibi dicitur licitè posse quem accipere pecuniã ut alium defendat, ergo non tenetur, alias. n. si ad id teneretur, turpiter pecuniã acciperet. per l. fin. ff. de cond. ob turp. caus. quãuis Dec. in eod c. 1. uariè ad eam legem responderit. Ex quo igitur neutro iure ad id obligatur, meritò nec pœna à iure pontificio ciuili ve afficitur. Quare, si quis uult te occidere, nisi ei centũ dem, irregularis non fio si occidaris ob pecuniam non datam, ex quo ad id obligatus non eram, quicquid dixerit Mat. Socin. Sen. in ca. ad audientiam. num. 355. q. 98. de homic. qui contrarium sentit, nam locum habet eius opinio, ubi ex debito iustitiæ quis teneretur.

Immò nec ad damnum illatum sarciendum in foro conscientiæ hic tenetur, ut de communi Theologorum conscientia testatur Medin. de restitu. q. 9. relat. à Clar. in uersicu. Sed præsupposita, & Couar. in Reg. peccatum. 2. p. §. 3. numer. 5. Et hoc ob eam rationem, quoniam omissio hæc defensionis contra legem charitatis est, & non contra legem iustitię specialis, quæ sola ad restitutionem obligat. Iure pontificio igitur, ac ciuili nulla pœna infertur in eũ, qui cùm posset quempiam defendere, eum nõ defendit, uel clamando, uel coniurationem cõtra ipsum factam explicando.

Contra communem opinionem hanc tamẽ duo faciunt. Primò §. alia. in Instit. de publ. iu di. ubi, qui conscius est paricidii committendi, & tacuit, licet extraneus sit, pœna paricidii punitur. Secundò cap. quantæ. de sentent. excomm. ubi excommunicatur, qui non defendit clericum, cùm posset, ergo & iure ciuili, & põtificio, qui potest alium defendere, & ipsum non defendit, punitur.

Atqui à communi opinione discedendum non est; nam quoad citat. §. aliæ. ut mittam l. utrum. ff. ad leg. Pomp. de paricid. ubi idem habetur, Gloss. in uerb. Conscii subaudire conscios.

conſcios teneri, ubi & participes ſunt, & idcirco ſentiat ob ſcientiam ſolùm quem non puniri, quam interpretationem Barto. ibi ſequitur, & ſi uerbis repugnare uidetur; ego tamen ſentio ibi ſpecialem caſum eſſe ob criminis grauitatem, ut ſcilicet conſcii tantùm teneantur, ergo ſecus quoad alios caſus; exceptio enim contrariam regulam eſſe ſignificat. argum. le. cùm prætor. ff. de iud. cap. non ne de præſumpt. Quo ad cap. quãtę. varię DD. interpretationes ſunt, mihi tamen placet ſpeciale hoc eſſe etiam in hoc caſu: id quod procemium eius canonis nobis indicat, dum inquit; Quantæ præſumptionis, & temeritatis exiſtat in rectores Eccleſiæ manus inicere uiolentas; procemium autem intentionem loquentis oſtendit. l. fin. ff. de hęred. inſtit. & ibi not. quæ autem accipienda ſit infra explicabimus; iam ad debitum iuſtitiæ transeamus.

S V M M A.

1 *Debitum iuſtitiæ quodnam ſit.*
2 *Debitum iuſtitiæ quid comprehendat.*
3 *Debito iuſtitiæ qui teneantur defendere.*
4 *Reges, ac Principes ſubditos.*
5 *Milites, quos tuendos ſuſceperunt.*
6 *Litores, ac publica familia, id eſt li Sbirri, o Zaffi homines loci, ubi ſunt.*
7 *Medici, & chirurgi ſuos ægrotos.*
8 *Parentes liberos, & domini ſeruos.*
9 *Generales, Prouinciales ordinũ, atque ſimiles ſuos ſubditos.*
10 *Magiſtri diſcipulos, parochi parochianos.*
11 *Subditi ſuos ſuperiores.*
12 *Procurator, & Aduocatus reum.*
13 *Tueri qua ratione prędicti debeant ſuos.*

§. I.

Ob debitum charitatis omiſſum quem irregularẽ non fieri uidimus, eſto mors, membrive mutilatio ſequatur: modò uideamus, an irregularis quis fiat ob debitum iuſtitiæ ſpecialis omiſſum, ſi mors, mẽbriue mutilatio ſequatur. Id quod ut dilucidius fiat, de ipſo debito hęc contemplabimur. Primùm qd debitum hoc ſit. Deinde debito hoc quæ comprehendantur. Tertiò debito hoc quinam teneantur, præſertim quod ad rem noſtram pertinet. Quartò an peccẽt, qui illud committũt. Poſtremò, an ſi mors, membrive mutilatio cõtingat ob debiti huius omiſſionem, irregularis quis fiat.

1 Quoad primum igitur† debitum iuſtitię ſpecialis eſt debitum, quo iure gentium, uel ciuili ad aliquid dandum, uel faciendum quis obligatur.

Dixi Debitum, & poſui pro genere; non ſolùm enim de debito iuſtitię dicitur, ſed & de debito charitatis, & ſic de pluribus ſpeciebus, quod generis proprium eſt.

Dixi Reliqua pro differẽtiis, quò ſeparetur à debito charitatis ad qđ iure diuino quis obligatur, & non iure gentium, uel ciuili.

2 Quoad ſm† quæ hoc debito comprehendãtur, breuitet concludendũ eſt oĩa comprehẽdi quæ quis dare, aut reſtituere debet, aut ob contractũ, uel quaſi contractũ, aut ob delictũ, uel quaſi delictum. Hinc DD. oẽs reſtitutionẽ eſſe actũ iuſtitiæ concludũt, & Cou. in Reg. Peccatum. in 2. p. in initio, & Nau. in Man. c. 17. n. 1. uer. Dixi Iuſtitiæ cũ ſeq. Item oĩa, quę qs facere dẽt obligatione ciuili, uel naturali, & inter alia, ut quis tueatur ẽt aliquem, ne offendatur, mutiletur, aut occidatur. Hęc omnia igitur complectitur debitum hoc iuſtitiæ.

3 Quoad tertium† ſcilicet qui hoc debito teneãtur ex dictis facilè colligi põt quoad dationem, & reſtitutionem; nam oẽs tenẽtur, qui ex contractu, uel quaſi, aut ex delicto, uel quaſi obligati ſunt. Quoad faciẽdum aũt aliquid, & defendendum ẽt aliquos, oẽs, qui obligatione generali, ſeu tacita, aut obligatione ſpeciali, & expreſſa ſe obligarunt. Obligationem aũt generalẽ, & tacitã eã accipio, ubi quis accipit officium aliquod, ut iudicis ad aliquẽ locũ gubernandum; nã hic tacitè ſe obligat ad hoĩes illius loci tuendos. Specialem appello, ubi quis ſpeciatim ad defenſionẽ aliquorũ ſe obligauit, ut milites, & cuſtodes, & huiuſmodi. Et quoniã materia dationis, & reſtitutionis ad rẽ noſtrã non pertinet, ſed defenſionis, ob eam rem, quinam ad defenſionem ex debito iuſtitiæ ſpecialis teneantur, hic enumeremus.

4 Primũ igitur† ob officium, & magiſtratum quẽ gerũt Imperatores, Reges, & alii terrarum domini, necnõ iudices ad ſuos ſubditos tuendos obligãtur, ut habetur in c. regũ. 23. q. 5. Regũ officiũ eſt propriũ, dr̃. n. ibi, facere iudiciũ, atq; iuſtitiã, & liberare de manu calumniantium ui oppreſſos, & peregrinis, pupillis q. & uiduis, qui facilius opprimuntur à potẽtib. præbere auxiliũ. Et ut curã eis preceptorũ Dei maiorem iniiceret propheta inquit; Nolite cõtriſtari, ut nõ ſolũ eripiatis, ſed ne patiamini quidem, ut ueſtra cõniuentia eueniat eos ab aliis contriſtari. Ecce hic S. Hieronymum explicare, & declarare officium Regũ eſſe proprium, ne ſubditi opprimantur, & ita Gl. ibi no. Idem habetur in c. rex. ead. q. & in c. adminiſtratores, ubi dr̃ adminiſtratores ſecularium dignitatum conſtitutos eſſe ad protectionem bonorũ, & refrenationem rapacium. Idem quoque habetur in c. ab imperatoribus. ea. q. 3. Hoc quoque aſſeruit Fel. in c. quãtę, & ibi quoq. DD. de ſen. exc. Hinc Iurecõſultus in l. cõgruit. ff. de off. præſid. inquit ad bonum, & graue præſidẽ pertinere, ut expurgatam à malis hominibus prouinciam habeat, ergo, ne quis offendatur, curare debet.

5 Milites quoq.† ad tutandã ciuitatẽ aliquam, populũve aliquẽ cõducti, deſtinatiue ad idẽ tenẽtur, ut habetur in c. de occidendis. & in c. miles. ea. q. 5. defenſores. n. eſſe debent milites, ut

 in l.

in l.ab hostibus.C.de postlim.reuers. & in l.si quis ingenuam.§.quod si publicè.ff.eod.et de leuissima culpa tenetur.l.qui mercedem,& ibi Gloss.ff.loc.& Bart.& Couar.in Clem.un.2.p. §.4.num.9.uers.Posset etiam leuissima culpa. de homicid.

6 Idem de litoribus† & de publica familia iudicis,id est *delli Sbirri*,cōcludendum est. Hinc si extet statutum,quòd præmium tribuat bannitum capienti, non tamen hoc præmium tribuetur officialibus, uel familiæ potestatis eos capientibus;& hoc ob hanc rationem,quoniam non ultro id faciūt,sed ex necessitate sui officii,quod est prouinciam malis hominibus expurgare,ita dixit Bar.in l.si quis in graui.§. utrum.ff.ad Syllen.Idem inquit Bald.in le.2. C.de oper.libert.& Felin.in ca.de hoc.nn.10. uers.In ead.Gloss.in fine.de Simon.Si ergo ex necessitate officii obligātur,ergo ad ipsos pertinet uel iudices,uel milites,uel litores sint,ad tuendos homines eius loci, ad quem, tuēdum uocati sunt.

7 Medici quoque† & chirurgi conducti ab aliqua republica,uel à priuata pſona ad ægrotos curandos obligati sunt ad eorum curam gerēdam, ex quo ad id muneris suas operas locarunt.

8 Parentes itidem liberos,† nec non domini seruos tueri debent ob potestatem,& iura,quę habent in liberos,ac seruos, & ob emolumenta,quæ ab ipsis consequuntur, ut habetur in titu.C.de emend.propinq.& in titu. C. de emē. seruor.iunct.titu. C.de patr.qui fil. distrax. & l.in suis.ff.de lib.& posth.& in Instit. de pat. potest.& in Instit.per quas pers.nob.acqui. & in Instit.de iis,qui sui,uel alien.iur.sunt.

9 Generales itidem,† Prouinciales, Abbates, & Priores religiosorum suos subditos tueri etiam debent;nam & in ipsos iurisdictionē habent,ut tradidit Abba.in cap. cùm contingat. num.21.de for.compet.& supra alibi ibi diximus.

10 Magistri etiam † suos discipulos, & parochi suos parochianos;loco enim parētum sunt.argu.c.omnes cum duob.seq.30.q.1.

11 Et è contrario† subditi obligati sunt ad suos Reges,Imperatores,ac principes tuendos,itē & iudices, sicut liberi parentes tueri debent, serui dominos , & feudatarii dominos directos,monaci suos Generales,Prouinciales, Abbates,Priores, & huiusmodi, parochiani suos parochos,clerici suos Episcopos,discipuli suos præceptores;nam sic sensit Barto.in l.1.§.occisorum.numer.3.ff.ad Syllen.nam inquit ibi si quis sciat delictum committendum esse non teneri de sola scientia,nisi maleficiū in dominum committēdum sit,ut ibi dicitur,uel in patrem,ut in l.2.ff.ad leg.pomp.de paricid.uel in principem,uel in rempublicam, cui quis subest.l.quisquis.ff.ad leg. Iul.maiest.alias autem quē non teneri,nisi & maleficii ipse particeps sit.Idem dixit Bar.in le.utrum.nu.3.ff.ad leg. pomp. de paricid. nam inquit ex sola scientia delicti quem non debere puniri, nisi quando maleficium debet committi in personam, cui potestati est subiectus is,qui delictū committēdum nouit,ut si seruus sciuit mortem domino parari,uel filius patri, uel uasallus domino, uel sciuit perturbationem suę ciuitatis, uel in principem;in omnibus enim his casibus prædicti puniuntur,si delictum non patefaciant,& suos,quibus subiecti sunt,non defendant. Sequitur eum Abb.in c.1.nu.9.de restit.spoll.nā inquit ex sola scientia delicti committēdi quē non teneri,si illud non patefecerit,nisi delictū esset committendum in unum, cui subiectus est is,qui delicti conscius erat; & ideo si filius sciat delictum committēdum in patrem, teneri ex sola scientia,licet aliter particeps non sit, & idem in seruo respectu habito ad dominū,& in uasallo respectu habito ad directum dominum,& in subdito non patefaciente delictum, seu coniurationem committēdam cōtra Principem,seu ciuitatem propriā; & in clerico nō reuelante delictum contra Episcopum, uel sacerdotem parochialem,cùm isti sint parentes spirituales ipsius,& facit ci.c.omnes.cū duob. seq.30.q.1. Hæc Abb. Decius quoq. idē dixit in c.1.n.9.uers.Ex quo infert. Bar.de off.dele. 5.subditum puniri, qui sciens coniurationem contra principem , uel rempublicam fieri non patefacit.De seruo,& filio,necnon & de subdito idem quoque inquiunt Bal.in l.ut uim.nu. 9.q.8.& Ias.nu.31.uers.Tenet contrarium,ibi uel nisi in filio.ff.de iustit.& iur.Hæc eadem,q. scilicet mutuo se tueri debent, scilicet subditi suos præpositos,& è cōtrario,& sic de reliquis asseruit Nauar.in c.non in inferenda.num.14. uersic. Vndecimum.23.quæstio.3.nam præcepto iustitiæ teneri se defendere inquit reges inter se,& alios superiores,qui iurisdictionem habent,& eorum subditos, & feudatarios , & eorum dominos;patres item, tutores, curatores,hæros,pedagogos,parochos,custodes,& alios similes tueri eos debere, quorum curam habent, & è contrariò ipsos defendi debere à filiis,pupillis,minoribus,famulis, mancipiis, parochianis,& similibus; & Ludouicus Falcstrelus in suo libro inscripto Responsiones casuum conscientiæ cas.60.uers.Tenentur autē, & Maiol.de Iregular.cap.48.§.5.uers. Quandoque uerò,qui defendere potuit.iunct. uersi. Ex qua conclusione.& uersi. Idem est in omnibus aliis personis.lib.quinto. Hi omnes ergo ex iustitiæ debito ad defendendum obligati sunt.

12 In iudicio etiam† si aduocatus,procuratorve à reo conductus sit,ut se tueatur, & ob imperitiam,iniuriam,dolumve eum non defendat,tenetur;obligatus enim & ipse est, ex quo ad id fuit conductus . Ex his iam patet, quinam ex debito iustitiæ ad alios defendendos obligati sint ; prædicti enim & ipsis similes obligantur, iam uerò quartum aggrediamur,

an

an scilicet prædicti peccent; id quod in sequẽ. præstabimus. Cum priùs id explicauerimus, q̃ quisque ex prædictis facere debeat, quò eum, quem debet tueatur.

13 Primùm igitur† Reges, ac Principes, necnõ iudices, ut periculi ratio postulabit, maiorem, minoremve cautionem adhibebunt, si hostiũ incursiones timeantur, delectum militum habebunt, quò resistere hostibus queant. Custodes, ac uigiles diligentes in confinibus, & suspectis locis tenebunt. Si nouerint uerò priuatos homines suos subditos offendere uelle, ne id contingat, studiosè curabunt; uel eos inter se conciliando; uel ut de non offendẽdo cautiones idoneas præstent, curando, uel cãpiendo; uel extra territorium eiiciendo. Si, dum rixa fit, interuenerint, uel propositis pœnis, uel militibus, uel publica familia, ut rixam cohibeãt, studebunt.

Milites uerò mercede conducti, quò rempublicam tueantur, uel Principes etiam, pugnabunt, ad hoc enim conducti sunt.

Parentes autem, domini, magistri, parochi, & huiusmodi si nouerint coniurationem in filios, seruos, discipulos, parochianosve factam, uel iudice adito, ut eam dissipet, operam dabunt, certioresue prędictos facient, ne oscitantes opprimantur? Si uerò interuenerint, dũ aliquis eos offendere uult pro ipsis pugnare, & occidere etiam offendentem debebunt, quando aliter tueri ipsos nequibunt; id enim possunt, ut sensit Gloss. in Clem. unic. de homicid. & facit c. dilecto. de sent. excom. lib. 6.

Econtrario autem subditi suos Reges, ac Principes, iudicesque tueri debent, pro ipsis pugnare, sicut etiam pro patria, & pro parentibus; si conspirationes in ipsos factas nouerint, eas patefacere, sicut etiam serui, ac parochiani, & quando aliter nequeunt, clamando eis subuenire, ut habetur in l. 1. §. tulisse, & tot. titu. ff. ad sen. cons. Syllan.

Medici demum, & chirurgi, quò ægroti corporis salutem recuperent, hoc studere debent, ut medicinas bonas faciant; quæ ægrotis obfutura sunt, prohibeant: quæque eis conducunt, doceant, ac sępiùs, si morbi qualitas id postulet, ægrotos uisant. Ad summam ea pręstare debent, quę excusant eos ab imperitia, & negligentia. Sed iam propositam quæstionem aggrediamur.

S V M M A.

1 *Debitum iustitiæ omittens, quamobrem mors, mutilatiove interuenit, an peccet.*

§. II.

1 §. †Quarta quæstio est, an mortiferè peccet, qui debitum iustitiæ omittit non defendẽdo, quantum potest, eum, quem defendere debet, quamobrem mors, mutilatiove interuenit. In qua quæstione breuiter concludimus hunc mortiferè peccare. Primò, quoniam in te graui offendit; & suum officium omittit, ut in facto proponitur, in graue detrimentum proximi, cui debet, ergo mortiferè peccat, quicquid enim in graue detrimentum proximi fit iniustè, mortiferum peccatum est, vt sensit Lopes in libro inscripto Instructorium cõscientię. in tertia regula. Præterea, qui obligatus est ad defendendum aliquem ex debito iustitiæ, est ẽt obligatus ex debito charitatis, ut ex dictis antea constat; at in eo casu peccat, ut supra uidimus, ergo multo magis hic, ubi duplex debitũ prætermittitur. arg. c. 1. de treg. & pac. Hinc cõstitutus custos ciuitatis, uel agri peccat nõ obstando damno notabili, quod fieri uidet, saltẽ clamando, ut dixit Naua. in Man. c. 17. n. 136. & n. 112. Postremò sic DD. inquiunt. S. Th. 2. 2. q 62. art. 7. nã ait in resp. eum teneri, qui non obstat, cũ obstare teneatur, & Nau. in c. non inferenda. 23. q. 3. nu. 10. & nu. 20. & n. 27. uer. Intellectus igitur uerus, & n. 16. in fine, & Ludouicus Palæstrelus in libro inscripto Responsiones casuum consciẽtiæ. cas. 60. uers. Vnde licet; nam ait ad peccandũ sat esse nõ ferre opẽ, siue sit persona priuata, siue publica, siue id omittat dolo, siue negligẽtia, siue ad id lege charitatis, siue iustitię teneatur. Hæc ibi. Pro regula igitur habebimus, qui ad defendendum aliquẽ ex officio iustitiæ tenetur mortiferè peccare, si cùm potest, eum non defendat. Et de q̃stione hac satis, ad postremam transeamus.

S V M M A.

1 *Omittens defendere eum, ne occidatur, mutileturve, vbi ex officio, & debito iustitiæ defendere ipsum tenetur, irregularis efficitur, si mors, membrive mutilatio interueniat.*
2 *Iudex non defendens quẽ debet, irregularis fit. Itẽ*
3 *Litores.*
4 *Custodes ciuitatis.*
5 *Conducti mercede ad tuendum.*
6 *Promittens aliquem tueri.*
7 *Denunciare qui tenetur ex officio delicta committenda, & non denunciat.*
8 *Custodes viarum.*
9 *Aduocati, & Procuratores, si eorum clientes morte afficiantur ob eorum incuriam, uel imperitiã, irregulares sunt.*
10 *Testis productus non dicens veritatem, unde reus morte afficitur.*
11 *Parentes, & domini non defendentes suos liberos, ac seruos.*
12 *Maritus non prospiciens mulieri de iis, quæ ad eius salutem pertinent.*
13 *Parentes & domini filios, seruosque languidos exponentes, unde moriuntur.*
14 *Hospitalarij existentes causa, vt ægroti moriantur, uel celerius.*
15 *Tutores negãtes alimẽta pupillis, unde moriãtur.*
16 *Curator furiosi permittens eum aliquẽ occidere.*
17 *Iniuriã tibi illatã si quis vindicare se uelle dicat an irregularis fiat, si id ei non uetes.*
18 *Nomine meo homicidium si quis committat, an irregularis ego efficiar.*

19 *Mandatum accipiens ab aliquo, ut certiorem quempiam facia de comuratione in ipsum facta ab aliquibus, uel literas de eadem re deferendas sumens, an irregularis fiat, sit nec mandatum executus est, nec literas detulit, & contingat prædictum occidi.*

§. III.

1 §. † Postrema quæstio est, an irregulares fiant, qui ex officio iustitiæ aliquem defendere tenentur, si ob eorum culpam mors, membrive mutilatio interueniat. In qua quęstione concludimus irregulares hos fieri; nam primò id inquiunt DD. Mar. Soci. Sen. in cap. ad audientiam. num. 338. q. 95. iunct. numer. 345. ibi. Vtrum ergo ille, ubi generatim inquit irregularem fieri, qui potuit defendere, & non defendit, & quamuis ipse non distinguat, an, qui defensionem omittit, obligatus esset ex debito charitatis, uel iustitiæ; tamen accipi debet, ubi quis ex debito iustitiæ ad id obligatus est, ob ea, quæ diximus antea, & in eandem sententiam accipiendum est aliud eius dictum ibi numer. 353. q. 97. ut scilicet nō reuelans tractatum irregularis fiat; nam intelligi debet, ubi ad hoc ex debito iustitiæ tenebatur. Idem sensit Nauar. in Man. cap. 27. nume. 231. uers. Nec consequenter medicus, ibi Nisi sit iudex; cum enim supra dixisset neminē fieri irregularem ob id, quod placeret ei deformatio alicuius; nec eum, qui cùm potest, nō defendit eum, quem aliqui deformant, subiūgit: Nisi sit index, aut, q suo officio ad id tenetur. Hæc ibi. Si ergo irregulares non fiunt, qui non defendunt, ubi possunt, nisi sit iudex, aut alius, qui ex officio ad id teneatur; ergo iudex, & qui ex officio defendere tenetur, non defendendo irregulares sunt; iudex enim & huiusmodi ex debito iustitiæ ad defensionem obligantur, vt supra probauimus. Idem asserit Ludouic. Palestrel. ibid. in libr. inscripto. Responsiones casuum conscientiæ. cas. 60. nam ait neminem incurrere censuras, & irregularitatem non defendendo alium, nisi lege iustitiæ ad id teneatur; ergo, ubi lege iustitiæ ad defendendum quis tenetur, & non defendit, irregularis efficitur, si offensi mors, mēbrive mutilatio interueniat. Idem tradidit Maiol. de Irregular. lib. 5. c. 48. §. 5. uers. Quandoque uerò, qui defendere potuit, est publica persona, & in eodem cap. §. 4. nume. 1. uers. Quæ omnia; nam ait dominum Castri in propriæ iurisdictionis loco constitutum irregularem fieri, si patiatur homicidium committi, quod posset impedire: id quod nō aliunde fit, quam quod ad id tenetur. Probatur postremò communis hęc opinio hac ratione, quoniam eius culpa homicidium, mutilatione interuenit, ex quo defensionem omisit, quam debebat; at is, cuius culpa mors, membriue mutilatio interuenit, irregularis efficitur. argum. cap. ad audientiā. de homicid. & c. fin. sumpto argumento à contrario sensu, ergo iure meritò irregularis efficitur: Omnes igitur, qui ex officio iustitiæ ad quempiam defendendum tenentur, irregulares fiūt, si ob eorum omissam defensionem mors, membriue mutilatio interueniat: qui autem hi sint, antea uidimus.

2 Iudex † ergo, qui scit quempiam uelle suum subditum offendere, & non prospicit, ne id fiat cum id possit, irregularis efficitur, si membri mutilatio, morsve subditi interueniat. Et hoc ob id, quoniam ad id tenetur, ut supra probauimus. Idem si sciat suos subditos uelle extraneos, & non subditos lædere.

3 Litores quoque, & publica familia iudicis † idest *gli Birri*, q possunt cauere, ne homicidiū aliquod fiat, & id non cauent, irregulares quoque efficiūtur; ex officio enim & ipsi ad hoc tenentur.

4 Custodes etiam Ciuitatis, † qui dolo, uel negligentia, uel auaritia permittunt hostes in ciuitatem ingredi, irregularitate obligātur, si ab ipsis hostibus homicidia, mutilationesve fiāt. Idem sentimus de custodibus ad portas constitutis tempore pestilentiæ, ne quem sine fide sanitatis ingredi permittant; si enim fidem nō habentem ingredi permittant, unde Ciuitas pestilentia afficitur, & multi moriuntur, irregulares fiunt.

5 Qui etiam † à priuata persona mercede conducti sunt, ut se tueantur, id enim fieri solet. le. metu. §. sed licet. ff. quod met. cauf. irregularitatem non effugit, si sua culpa & ob diligentiā non adhibitam occidatur, mutiletur ve, qui eū conduxit, ut dixit Maiol. de Irregularitate. ca. 48. §. 5. uers. Ex qua conclusione; nam, qui tenetur aliquid facere, non faciendo dicitur proprię facere. l. qui facit. ff. de regu. iur. & non faciens id, ad quod tenetur, dicitur propriè contrafacere, ut dixit Alex. in l. ubi autem. §. qui id quod. ff. de uerb. oblig. quem refert, ac sequitur Maiol. ibid.

6 At quid † si quis nō mercede ductus promisit cuipiam se eum defensurum, sed postea uisis inimicis aufugit timore perteritus, an irregularis fiet, si occidatur is, cui defensionem p miserat? Maiol. ibid. ait. hunc irregularem non fieri, ubi non dolo id facit. Ego autem sentio hunc irregularem esse, si dolum non admisit, sed ob suam culpam id contigit, ut pote, quia sciebat, quinam essent inimici, & nihilominus ausus est promittere defensionem, quam deinceps non præstitit; si enim eam non præstitisset, ratione alia ille suæ saluti sibi consuluisset. Locum tamen habere poterit opinio Maiol. ubi ob inimicorum multitudinem nō potuit, quam tantam esse probabiliter non existimabat, uel ubi simpliciter iactitauit se.

7 Qui etiam † tenentur ex officio denunciare iudici delicta committenda, & non denūciāt, irregulares fiunt, si deinceps mors, mutilatio ve alicuius interueniat; omnis enim qui in suo officio negligens est, irregularis efficitur, ubi ob

ob suam negligentiam,& culpam deformatio interuenit.argum.c.ad aures.de ętat.& qualit. atque sic dixit Maiol.eod.uers. Quicunque ēt ex officio tenetur accusare.Quare,& filii,& serui,& subditi,qui non denunciant proditiones paratas in parentes, & dominos, irregulares sunt,si eorum deformatio interueniat.

8 Obligati etiam† ad itinera custodienda, ne iter facientes offendantur, irregulares fiunt,si quis eorum culpa deformetur, quoniam ipsis pręsentibus,& nec facto,nec uerbo adiuuantibus occisio,mntilatiove interuenit: si ergo nō defendunt iter agentes uerbo,uel facto,quantum in ipsis erit,pœnam hanc non effugiēt, ut dixit Maiol.ibid.uer.Idem erit in illis,& hoc, quoniam ad id obligati sunt.

9 Aduocati quoque † & Procuratores a reo conducti,si ob eorum negligentiam, imperitiamve reus damnetur,irregulares efficientur, & multo magis,si dolo id faciant,ita Hostien. in cap.1.de postul.& sequitur eum Maiol.eod. in loco.uersic.Possunt etiam prædicta inferri.

10 Testis quoque † à reo productus,si sileat ea, quæ dicenda erant pro ueritate facti ad defensionem rei,unde reus morte affectus est,irregularis efficitur;sicut etiam publicus scriba,si occultet scripturas,& alia ad rei defensionem ptinentia,& ita Maio.ibid.& hoc ob hanc rationem,quòd ad id obligati sunt.

11 Parentes quoque†,nec non domini, si norint suos filios,uel seruos uelle aliquem lædere,& eos non auocant ab eo delicto, quantum in ipsis est,irregularitate obligantur, si mors, membrive mutilatio interueniat;eorum enim cura ad ipsos pertinet,ut habetur in tit. C.de emend.seruor.& in tit.C.de emend.propinq.

12 Marirus etiam† ad quem uxorem alere pertinet,si ægrotantem contemnat,& idcirco nec medicum ad eam curandam adhibeat,uel malum,quod perinde habetur,atque si occidisset, ut ait Gloss.in le.si ab hostibus.§.1.ff.sol.mat. & sequitur Bartol.ibi.num.3.& Ias.num. 9. & communiter DD.irregularis efficictur, si moriatur,sicut etiam si alimenta deneget;nam ad ipsum alere ipsam pertinet,& facit le. si seruū. ff.de uerb.oblig.ubi Ias.ac DD.not.

Quæ diximus autem de marito respectu habito ad vxorem,eadem sentimus ,& de patre, & domino respectu habito ad filios,uel seruos, ut si ægrotos permittant mori,uel alimenta ipsis non præstando,uel medicum non adhibendo,irregulares fiūt,si seruus, filiusve moriatur, ad id enim tenentur,ubi possunt,ut de patrib. habetur in l.si quis à liberis.ff.de lib.agnos. & è contrario filii irregularitatem non euadunt, si permittant suos parentes,uel fame mori,uel ob id quia medicum non adhibent , modò id possint,& id animaduertant; nam & ipsi parētes alere tenentur,atque sic habetur in cit. l.si quis à liberis,& in §.si mater.eod.& quod irregulares fiant,dixit Maiol.eod.num.4.uer.Iuxta prędicta etiam concludi potest ; Excipio tamen,ubi,ut dixi,non possent , uel id per inscitiam non animaduerterent,quod sepe rusticis contingit;quod enim medicos adire non consueuerunt,ideo raro pro se , uel suis medicos adeunt.

13 Multo magis irregulares fiunt, † qui filios, seruosve languidos exponunt alicubi,quò exportentur ad hospitalia;nam , si uel ob frigus, antequam reperiantur,uel à canibus occidantur , uel ratione alia pereant in ipsa expositione,irregulares fiunt,qui eos exponunt , & qui exponendos curāt,ad ipsos enim pertinet eos alere, & curam eorum gerere.

14 Hospitalarii etiam,†qui ægrotos curant,si ob molestiam,quā patiuntur alicuius ægroti,quò ea se molestia liberent,uel præbēt ea,quę mortem ipsi allatura sunt, ut cibos ipsi contrarios, uel denegant ea,& subtrahunt,quæ prodesse ipsi possunt,unde moriantur , irregulares etiā hi fient,sicut etiam medicus ob eandem rationē, si dietam nimiam iubeat,uel medicinas opportunas omittat;nam ad hoc obligati sunt ex officio , & idcirco irregulares euadunt prædicta faciendo,ita Maiol.ibid.uersic. Ex præmissis quoque,ibi.At si non sit simplex omissio . Immò medicus publico stipendio conductus ad curam alicuius populi,irregularis fit,si ob eius culpam,& negligentiam quispiam ex eo populo moriatur; & hoc ob id, quod obligatus est ad medendum ægrotis eius populi,ita Maiol. de Irregul.lib.2.cap.12.numer.3. unde teneri de damno dixit Syl.in uerb.Restitutio.3.q.5. art.2.Idem asserimus de medico à priuata persona conducto ob eandem tationem,licet nolit ei mercedem præbere; nam non debet eius curam omittere; quandoquidem potest deinceps in iudicio mercedem suam petere , & ita Armill.in uerb.Medicus.num.2.& Gloss.dist. 83.& Syl.in uer.Medicus.q.5. Idem sentimus de medico,qui gratis curam ægroti suscepit,si ob eius culpam moriatur.Ad summam medicus fit irregularis,quoties ægrotus ,quem curare debet,ob eius culpam moritur,secus si ad id non tenetur.

15 Tutor quoque,& cutator† si alimenta deneget pupillo,uel minori,uel ægroto medicinas, uel medicum,unde ob id moriantur,irregulares & ipsi efficiuntur; nam & ipsi ad hęc obligati sunt,ut habetur in titul.ff.de admini.tut. uel curat.

16 Sicutatot furiosi† etiam uideat ipsum lædere aliquem uelle,& id permittat,unde contingit furiosum quem occidere,uel mutilare,quāuis furiosus ipse irregularis nō fiet, ex quo nō intelligit,quod agit:per Clemen. unic. de homici.irregularis tamen efficitur iple curatot, qui permissit eum id facere,ad quem eius cura pertinet.Idem sentio de eo,qui pupillo etiā infanti sclopetum tribueret pulueris , & pila plenum,quamobrem eum conrrectando, & silicem ad rotam admouendo eum emissit , unde aliquis interfectus est;nam puer quidem,&

pupillus

pupillus si rationis usum non habent, non fiūt irregulares. per cit. Clem. unic. qui tamen scelo petum tradidit, quod id euenire posse cogitare debebat, irregularis fit. arg. c. Ioannes, & ca. fin. à contrario sensu. de homicid.

Quæ diximus de prædictis dicimus etiā de curatore minoris non furiosi, qui potuit sua auctoritate prohibere minorem, ne homicidiū, mutilationēve committeret, & non prohibuit; nam curator irregularis fiet, ex quo suum munus erat id prohibere; item & minor, ex quo rationis usum habebat.

17 Verùm quid† si quis te damno, incutiave affecerit, amici verò tui, uel consanguinei se uelle hanc iniuriam illatam uindicare, tibi dicāt, an irregularis fies, si id eis non uetueris, ipsi verò occidant, mutilentve illum, qui tibi iniuriā intulit? Videbatur dicendum te irregularē nō fieri; tum quod nec facto, nec mandato, nec cō silio ipsis opem tulisti, quorum alterum requiritur, quò irregularitas contrahatur. argum. c. si quis uiduam, & ibi Gloss. d. 50. tum quòd nō teneris id eis uetare, ex quo nec liberi, nec serui, subditi ve tibi sunt.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet te irregularem fieri. Primò, quoniam, ex quo id non prohibuisti, & de iniuria tibi illata uindicāda agebatur, & sic de re tua, tacitò id mandasse existimaris. argum. l. si remunerandi. §. si passus sim. ff. mand. ubi, qui patitur quempiam pro se fideiubere, uel aliàs interuenire, mandati tenetur, tanquam si id expresse mandauerit; ergo idem & hic. Accedit, quoniam præsentia tua sine prohibitione consensus uim habet, ut sensit Innocen. in capi. ex parte decani. de rescript. nam inquit si me præsente aliquis procurat causam nomine meo, uideo eum facere procuratorem, & facit quoque c. fin. de iureiur. lib. 6. Postremò id habetur in ca. Petrus. de homicid. ubi quidam diaconus irregularis factus non est, quamuis sui amici, & cognati ei dixissent se uelle uindicare iniuriam ipsi illatam à quodam Abbate, & idcirco eum occidissent; & hoc ob id, quoniam ipse diaconus expresse id ipsis inhibuerat, ne abbatem occiderent, ut ibi habetur. Si ergo ob hanc rationem irregularis factus non est, quoniam ipsis id prohibuerat, ergo secus si id eis non prohibuisset; ualet enim argumentum à contrario sensu. l. 1. ff. de off. eius, & ideo in casu nostro irregularis efficeris, ex quo id non prohibuisti; nam & sic not. Abba. in cit. a. c. Petrus, quandoquidem ait homicidium cōmissum per consanguineos fauore clerici, non imputari ipsi clerico ignoranti, secus si id sciret, & non contradiceret, ut in casu nostro. Idem no. Felyn. ibid. à contrario sensu, & communiter DD. & Couar. de homicid. in Clem. unic. p. 2. §. 2. num. 8. uers. Quartò, nam ait, qui præsens fuit tractatui habito de occidendo eius inimico ab eius seruis, aut consanguineis, & tacuit, hunc esse irregularem, quandoquidem consentire uidetur, ubi & alios quosdam idem sentiētes refert. Immò idem sentit si præsens nō fuit tractatui, sed nouit, & quomodo potuit, id non impediuit, esto necessaria esset reuelatio. Nec repugnat ratio contraria; nam per taciturnitatem, & non prohibitionem probasse eorum cō silium uidetur, ex quo res sua agebatur.

18 Pro regula igitur habebimus† irregularem eum esse, si nomine suo quis se homicidium facere uelle dixit, & id ipse non prohibuit. iux. cit. ca. Petrus. Quę regula locum etiam habet, ubi & consultus de eo homicidio, an faciendū esset nec ne, ipse tacuisset, ita dixit Felin. in cit. cap. Petrus. Si ergo filii, & serui tractant de occidendo, qui iniuriam intulit patri, uel domino, & pater, dominusque non prohibeant, irregulares fiunt.

Excipitur tamen primò, ubi homicidiū cōmittendum ignorauit; esto enim nomine suo fiat, tamen irregularis non efficitur, ita not. Abba. in cit. cap. Petrus, & DD. communiter, & facit. cap. quia præsulatus. 1. q. 4. ubi delicta cō sanguineorum clericis non tribuuntur, si eorū conscii non fuerant, esto eorum nomine facta sint; facit quoque cap. cum quis. de senten. excomm. lib. 6. ubi si meo nomine clericum percusseris me ignorante, in excommunicationē non incido, nisi deinceps percussionem ratam habeā, ergo idem in casu nostro: etenim ignorantia facti hęc est, quæ ab irregularitate excusat. capitu. apostolicæ. de cler. excom. min.

Postremò excipitur, ubi qui sciuit suos uel cognatos, uel consanguineos, uel amicos, uel alios uelle quempiam suo nomine aut occidere, aut mutilare, sed id eis prohibuit; nam neq. in hoc casu irregularis hic efficietur, ut habetur in eod. cap. Petrus, ubi & DD. omnes hoc not. Hinc nęc simonia ei imputatur, qui prohibuit ne pro confirmatione quicquam daretur, si contrarium factum sit, ut dicitur in ca. sicut tuis. de simon. id quod summa ratione factū est: contingeret enim quem me inuitum irregularem reddere posse, quod iniquū est, ut dē simonia dicitur in cit. a. cap. sicut tuis. In hac igitur quęstione sic cōcludendum censeo. Propinquorum autem facta quando nobis tribuātur declarant DD. ac præcipue Felin. in eod. c. Petrus. de homicid.

19 Qui† mandatum etiam accepit ab aliquo, ut significaret alteri coniurationem in ipsum facta, & idcirco sibi caueret, uel literas eandē rem significantes sciens deferendas suscepit, irregularis efficitur, si aut mandatum non exposuit, aut literas non reddidit; fuit enim causa, ne ille sibi caueret, & ad id significandum se obligauerat; mandatum enim ab initio suscipere uoluntatis est, susceptum uerò, ut adimpleatur, est necessitatis, ut dicitur in §. mandatum, & ibi not. in Institu. de mandat. atque sic dixit Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. §. 5. nume. 3. uers. Et cōsequitur. ibi: Idem etiam erit, si ego mittam te tanquam nuncium. Id quod locum

locum habere censeo, uel dolo id non fecerit, modò iusto impedimento exequi id non prætermisserit, & hoc ob hanc rationem, quod mā dato obligabatur, quicquid dixerit Maiol. ibi dem, qui irregularem hunc fieri tantum censuit, ubi dolo id prætermisisset, & malè ob rationem allatam; nam ubi quis ad aliquid obligatur, uel negligentia id omittat, tenetur. argu. §. præterea si medicus. in Instit. de leg. aquil. Verùm quid si quis impediat ratione quapiam, ne alius se tueri possit, unde aut occiditur, aut mutilatur, an irregularis hic efficitur? Hoc in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Impediens, ne quis se tueri possit à morte, mutilatione ve, irregularis efficitur.*

2 *Naufragium patienti, si tabulam, cui adhæserat, quis arripiat, irregularis fit, si obruatur.*

3 *Aquarum impetu latus adhęserat naui, uel remo, dominus nauis eum inde eiecit, & obrutus est, an irregularis fiat dominus nauis.*

4 *Clamanti in periculū constituto, an irregularis fiat is, qui ei opem ferre potest, si non ferat.*

5 *Arboris ramo, ne obrueretur, quis adhæserat, irregularis fit, qui ramum incidit, si deinceps obruatur.*

6 *Ensem si quis obliget eunti in locum periculosum, irregularis fit, si occidatur.*

7 *Noctu per locum præcipitem eunti si quis lucernā extinguat, & idcirco pereat, irregularis est, qui lucernam extinxit.*

8 *Occulis orbato si quis quidpiam obijciat, unde cadat, & moriatur, irregularis efficitur.*

9 *Rixa orta ante tuas ædes, si occludas ostium intro ingredienti, ne occidatur, an irregularis fias.*

10 *Clamando qui pòterat euadere mortem iniustam, irregularis fit, qui suadet ei, qui ipsum captiuum habet, ut os ei claudatur.*

11 *Offendicula in itinere ponens irregularis fit, si quis ob id pereat.*

12 *Incipiens opem ferre cuipiam in periculo constituto, an irregularis fiat, si antequam periculo liberatus sit, desinat ipsi opem ferre.*

§. IV.

Quando quis omissione eius, quod facere debebat, irregularis efficitur, uidimus modò uideamus, an irregularis quis fiat, si impedit, ne aliquis se tueatur, uel remouet adiumenta, quibus se tueri poterat, ne periret:

1 †Pro tegula igitur habebimus irregularem eū fieri, qui impedit, ne quis se à morte tueatur, uel adiumenta remouet, quibus mortem euasisset; & hoc ob hanc rationem, quòd facto mortis causa est, quo casu quis fit irregularis, ut habetur in cap. si quis uiduam. dist. 50. nam hic est causa proxima, quamobrem irregularitas contrahitur, ut dixit Gloss. communiter recept. in c. de cetero. de homicid. & Gloss. fin. in c. Petrus eod.

2 Qui ergo† naufragium patiēti tabulam, cui adhęserat, surripuit, unde uel celerius aquis obrutus est, irregularis efficitur. Id quod locū habet nel in eodem periculo ipse esset, non. n. cum alterius damno iniusto tueri quis se debet. & ita Maiol. de irreg. lib. 5. cap. 48. nume. 11. uers. Ex iis infertur.

3 Qui iidem† impetu aquarum ferebatur, & naui, uel remo adheserat, dominus uerò nauis eum eiecit è naui, uel remum abstul it, irregularis efficitur, si ille pereat; modò in eodem periculo non esset, si remum, uel nauim apprehē-

4 dentem non impedisset; †sicut etiam irregularis non efficitur, si clamantem in aquis, ut ipsi opem ferret, cum posset, opem ferre, noluit; ex quo enim ex officio, & debito iustitiæ ad id nō tenetur, quamuis morriferè peccet, irregularis non efficitur, atque sic dixit Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. §. 5. num. 3. uers. Ex prædictis etiam deciditur, ibi: Iuxta prædicta.

5 Multo magis† irregularis efficietur, qui arboris ramum abscidit, quem quis apprehenderat, ne aquis obrueretur, unde ob id obrutus est. Id quod locum habere censeo, uel nō posset suam nauim aliter in tuto collocare, potior enim est ipse, qui prius ramum apprehendit, ita Maiol. ibid. in uers. Et in casu contingenti.

6 Irregularis etiā efficitur, †qui eunti ad locū periculosum ensem cingulo ligat, ne eum extrahere possit, uel sclopetū clauo occludit, unde, se defendere cum nō posset, occisus est, uel mutilatus. Id quod locum habet, uel ioco id fecisset, modò sciret in locum periculosum ipsum ire; cogitare enim poterat id euenire posse. argum. cap. Ioannes, & cap. fin. de homicid. à contrario sensu, & c. fi. de homicid. libr. 6. ita Maiol. eod. num. 3.

7 Irregularis etiam efficitur, †qui de nocte p locum præcipitem ituro lumen extinguit, unde cecidit, & mortuus est, uel dolo, uel ioco id fecerit, ut, qui id euenire posse cogitare debebat, ut in antecedenti casu, ita Maiol. ibid.

8 Multo magis† fiet irregularis, qui oculis orbato per pontem transituro tabulas admouet, unde cadens mortuus est, uel ioco etiam id fecisset, ita Maiol. ibid.

9 Si rixa etiam, † & tumultus ante tuas ædes fiant; &, ne is, quem sui inimici persequuntur, in ædes tuas aufugiat, quò mortem euitet, tu fores occludas, irregularis efficieris; secus autē si id fecisti, ne tumultus, & rixa in tuas ędes uenirent, ita Maiol. ibid. uer. Ex prædictis etiā deciditur.

10 Irregularis etiam efficitur, † qui, cùm iniustè ad mortem quem duci uidet, & ab amicis, fautoribusve clamando liberari posset, suadet, ut os ei obturetur, ne clamet, ita inquit Syl. in uer. Homicidium. 3. uers. 5. & sequitur Maiol. eod. uers. & probatur id ratione, quoniam cōsilio homicidium adiuuat, ut habetur in c. sicut dignum. §. illi etiam, & §. fin. de homicid. ubi, qui interest homicidio, ne illud impediatur,

irregularis

irregularis efficitur, esto ipse ferire nolit. Id quod locum habet uel in illè ad mortem quis duceretur. arg. c. ex literis. de excess. prælat. & supra id egimus, ubi de præsentia eorum tractauimus, qui astant, dum homicidium committitur. Ob eandem rationem, qui impedit aliũ, ne quem à morte liberet, irregularis efficitur, sicut etiam, qui abstrahit alicui ensem, uel arma, quamobrem inermis occisus est, ut supra in finali diximus.

11 Multo magis etiam, † qui offendicula in itinere ponit ob hanc causam, ut aliquis corruat, ut lapides, trabes, funes, uel etiam foueas effodeat, quò in eam quis incidat; si enim quis ob id cadens moriatur, uel mutiletur, irregularis hic efficitur, uel ioco id fecisset; rem illicitam enim fecit, & id euenire posse facilè cogitare poterat. argumen. cita. capitu. fin. de homicid. lib. 6.

12 At quid † si quis in periculo existenti opem ferre cœperit, deinceps desierit, unde in periculo constitutus periit, an irregularis hic efficiatur? Plane si ex iis est, qui ex debito iustitiæ ad id tenentur, irregularis efficitur, ut antea uidimus, ubi & de medico, & de chirurgo plura diximus. Idem sentimus, si alium quæsiisset, nisi hic opem ferre illi cœpisset; nam irregularis efficietur, esto ex iis non sit, qui ex officio ad id obligaretur; & hoc ob hãc rationem, quòd suis cœptis abstulit ei auxilium aliud, quod sibi pararet.

Verùm quid si neminem parare posset? Planè sentio irregularem hunc non fieri, ut si pugnare pro ipso cœpit, pugnare desinat, secus autem, si in naufragio existenti, uel ab inimicis circumuento instrumenta dedisset, quò se tueretur; ex quo enim iam ea instrumenta dedit, uel commodauit, intempestiuè, & antequam periculum illud euadat, adimere ei nõ potest; nõ enim commodatum repeti potest, nisi, ubi quis eo usus fuerit ad eum finem, cuius gratia fuerat accommodatum, esto in idem periculũ qui commodauit, incidisset. At quid de habentibus ursos, leones, & alias feras bestias, quæ obesse possunt, an irregulares efficiatur, si quẽ occidant, uel mutilent, ob id quòd non cautè custodita sunt? Hanc quæstionem in seq. explicabimus.

SVMMA.

1 *Leonem, ursum, & animalia huiusmodi fera habẽs, an irregularis fiat, si quem mutilent, aut occidant.*

2 *Animalia natura domestica si quem occidant, uel mutilent, an dominus eorum irregularis fiat.*

§. V.

1 † Quæstio hæc nobis explicanda est, an habens leonem, ursum, & huiusmodi animalia irregularis fiat, si quem mutilent, aut occidant. In hac quæstione uariæ DD. sententiæ sunt. Innocen. in cap. ad audientiam. numero 8. uersic. Si autem aliquis. de homicid. existimat hunc irregularem non esse, dummodò malitiam, uel latam culpam ad mortem, uel mutilationemve non adhibuerit; nõ enim uidetur, ut ipse ait, leuem culpam, uel negligentiã huic tribui debere, cùm multum remota causa sit. Hanc opinionem sequitur Ioann. Andr. & Anton. quos refert Mar. Socin. Sen. in cita. cap. ad audientiam. num. 244. q. 46. Sequitur quoque eum Specul. in tit. de Irregularitate. uers. Quid si aliquis. Hęc opinio mihi omnino non probatur; nam, ubi dolo, eiusve lata culpa homicidium interuenit, sine dubitatione horum sententia uerissima est; at si leuis culpa, uel negligentia tantùm, interuenerit, eorum sententiam non sequor, & hoc ob hanc rationem, quòd eorum cura ad ipsos pertinet, ergo non sat est, ut latam culpam uitent. Præsertim quòd naturã earum animantium setam esse non ignorant.

Altera fuit opinio eorum, qui existimarunt hunc semper irregularem esse; & hoc ob hanc rationẽ, quòd ipsi tribui potest, quòd hęc animalia teneat. Horum sententia neque omnino etiam uera est; nam non est prohibitum generatim, ne quis ea animalia habeat, sed solũ, ne in loco publico, ut habetur in §. fin. in Insti. si quadrup. paup. fecis. dicat.

Tertia fuit opinio distinguentium; nã Mar. Soci. Sen. eod. num. sic distinguit. Aut hic non tenuit ligata ea animalia debito modo; & in hoc casu, si quem occidant, uel mutilent, irregularem hunc fieri censuit. Aut tenuit, & tunc secus. Hæc opinio quoad secundam partẽ omnino uera non est; quid enim si in loco, per quẽ uulgo iter fit, ea habeat? Planè, quod id iure prohibitum est per cit. §. fin. & in l. hi enim. cũ duob. sequen. ff. de ędilit. edict. esto ligata teneat, irregularis tamen efficitur, si quẽ deforment, ex quo in loco prohibito ea habet nõ ob aliam causam, quàm quòd nocere transeuntibus possent, quo casu, ubi aliquid prohibetur ob huiusmodi causam, irregularis efficitur uel diligentiam omnem adhibuerit. argum. c. tua nos. de homicid. Ac planè id summa ratione factum est; huiusmodi enim animantes transeuntes, qui hoc non animaduertũt, dum aliis negotiis student, & alibi animum habent, de improuiso aggrediuntur, dum ipsis hominęs appropinquant. Quare uel ligatæ sint, nocent.

Vnde Couar. in Clemen. unic. in 2. par. §. 4. num. 11. uersicu. De eo autem. etsi opinionem Innocen. sequi uidetur, modò animalia hæc benè, & cautè custodiantur, si tamen in uia, vel in itinere, aut in alio publico loco habeantur, irregularem hunc fieri censuit, ob id, quod iuribus allegatis prohibentur haberi hęc animalia in dictis locis.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut sunt animantes natura feræ, ut leones, lupi, ursi, simiæ, & huiusmodi; & in hoc casu sic subdistinguendum puto. Aut dominus

dominos ea animalia hēt in loco priuato, quo uulgo iter non fit, & ad summam quò ire homines non solent; & in hoc casu, si benè ligata ea teneat, contingat verò quem nihilominus deformari, uel quia ad ipsa accessit, uel quia ratione quapiam soluta sunt, quæ quis diligens non existimasset, in hoc inquam casu opinionem Innocen. & qui eam sequuntur, uerissimā censeo. Et hoc ob eam rationem, quoniam rē licitam habebat, & diligentiam omnem adhibuit, ergo irregularis effici non debet. argum. cap. Ioannes, & c. fin. de homici. non enim omnis casus fortuitus preuideri potest. Postremò, quoniam, ubi soluta sunt, non culpa ipsius domini, & fugerunt, desinunt esse eius domini, ex quo in pristinam libertatem uenerunt, & idcirco dominus non tenetur, si cui nocuerūt, ut dicitur in le. 1. §. in bestiis autem. ff. si quadrup. paup. fecis. dicat. innō. §. feræ igitur bestiæ. in Instit. de rer. diuis. Si uerò non benè ligata ipsa habet, & ob id culpa domini soluātur, & tūc in ipsa solutione cuipiam noceant, tunc irregularem dominum fieri ob suam culpam concludo, secus autem si posteaquam in pristinā libertatem uenerint, ut pote extra ciuitatē fugerint, & amplius in dominio pristini domini non sunt. ob cit. §. in bestiis.

Aut ea habet in uia, uel in itinere, uel in alio loco publico, & in hoc casu, uel diligentiā omnē adhibuerit, si cuipiam nocuerint sine eius culpa, irregularem dominum fieri censeo. Et hoc ob rationem proximè allatam, quoniam rei prohibitæ operam dat, & idcirco quamcunque diligentiam adhibeat, irregularis nihilominus fit, si mors, mutilatioue interueniat. per cit. cap. tua nos, & tradidit Gloss. communiter recept. in cap. sicut dignum. §. fin. in uerb. Consilio. de homicid. & in hoc casu locum habebit sententia eorum, qui existimarunt semper irregularem quem fieri.

Aut sunt animantes natura domesticæ, † sed feritate quadam præter naturam præditæ; & in hoc casu, si dominus id sciens non prouidet, ne cui noceant, irregularis efficitur. argum. ca. significasti. de homicid. ubi cùm equus, sub quo insidebat clericus, mulierem quandā occidisset, irregularis habitus non est, ob id, qđ equi uitiū ignorabat, ergo secus si id nō ignorasset; ualet enim argumentum à contrario sensu. l. 1. & ibi DD. ff. de off. eius. Quare, qui canē huiusmodi haberet, qui aptum, & huiusmodi animalia, quæ homines occidere, mutilareve solerent, nisi ligata ea haberent, irregularis dominus efficeretur, si cui is mutilatio, morsve contingeret; ea enim ratio, quæ in feris, & hīc locum habet, ergo & eadem iuris dispositio. argum. l. illud. ff. ad leg. aquil. ca. cùm dilecta. de confirm. util. uel inutil.

Excipitur tamen, ubi dominus uitium huiusmodi ignorasset, ut pote, quia per hæreditatem ea animalia adeptus est, uel per emptionem; tunc enim ab irregularitate immunis est, ut habetur in cit. c. significasti. de homicid.

Secundò excipitur, ubi animal illud id non consueuerat, nec uitii id habebat, sed casu quopiam, nescio ve quo impetu quem deformauit; & hic enim ignorantia dominum excusat. argum. c. apostolicæ. de cler. excom. ministra.

Postremò excipitur, ubi nouerat uitium, & benè prospexerat ea ligando, sed nescio quo casu ea animalia soluta sunt, & quem deforma runt; quod enim casus omnes præuideri nequeunt, ob eam rem irregularis dominus non efficitur. argum. cap. Ioannes, & c. fin. de homicid. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo. Sed iam ad homicidium, mutilationēve casu, fortuitove commissam, transeamus.

De Irregularitate an oriatur ex homicidio non necessario, nec voluntario, nec culpa interueniente, sed casu fortuitove, habito respectu ad furiosum. Cap. XXIV.

S V M M A.

1 *Furiosus quid sit.*

2 *Furiosus qua ratione quis probetur.*

3 *Furiosus homicidium, mutilationem ve committens irregularis non efficitur, quę regula quousq. pateat, declaratur.*

E Irregularitate, quæ oritur ex homicidio non uoluntario, & non necessario, culpa tamen aliqua, uel omissione interueniente egimus; modò agamus, an irregularitas oriatur ex homicidio non uoluntario, & non necessario, & sine culpa ulla commisso, sed casu, aut fortuito. Verùm, quòd hoc contingit multis modis. Primùm respectu habito ad furiosum. Deinde ad ebriū. Tertiò ad dormientem. Quartò ad infantem. Postremò ad eum, quo aliquid committente ad mortem per se non destinato, mors tamen mutilatiove interuenit; ideò de singulis agamus, & prius de homicidio commisso, uel mutilatione à furioso. Id quod ut dilucidius fiat, hæc contemplabimur. Primùm furiosus quid sit. Deinde, qua ratione furiosus quis probetur. Postremò an homicidium, mutilationēve committens, irregularis fiat.

1 Quoad primum igitur † furiosus homo est homo, qui ob impedimentum aliquod accidentale rationis usum nō habet. Posui Homo pro genere; nam non solùm dicitur de furioso, sed de non furioso. Posui reliqua pro differentia, quò separetur ab homine, qui usum rationis non habet ob impedimentum naturale, scilicet ob ætatem, ut infantes; non. n. ob accidentale uitiū, sed ob naturale hi usu rōnis carent.

Quoad

Quoad secundum † scilicet qua ratione quis furiosus probetur, breuiter concludendum est duobus modis, scilicet & uerbis, & factis. Verbis, quoniam temerè, extra propositũ, & insulsè loquitur, unde Isaias capit. 32. sic inquit: fatuus fatua loquitur, & refertur in ca. legimus. d. 93. Idem inquit Gloss. in cap. Gonsaldus. in uerb. Refutauit. 17. q. 2. Factis quoque, ut lapides proiiciendo, suos etiam sine causa interficiendo. argu. l. diuus. ff. de off. præsid. & ut tradidit Abb. in c. fin. de success. ab intest.

3 Quoad tertium † pro certo habendum est, furiosum, si quem mutilet, uel occidat, irregulatem nõ fieri; Nam primò id habetur in Clem. unic. de homicid. Si furiosus, dicitur enim ibi, & cęt. hominem mutilet, uel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Hæc ibi. Non est igitur quod hac de re dubitemus. Præterea DD. ibi id communiter not. Postremò id probatur ratione, nam irregularitas, quæ contrahitur facto nostro iniusto, aut contrahitur dolo, & iniuria, ut in cap. sicut dignum. de homicid. & in cap. si quis uiduam. d. 50. at furiosus iniuriam facere non potest, nec dolum committere, sed pati, ut habetur. in l. illud. §. 1. ff. de iniu. & c. illud. 15. q. 1. iniuria enim non fit sine uoluntate iniuriæ inferendæ, quę uoluntas in eo non est, qui rationis usum non habet. Aut contrahitur ex facto iusto, sed cõsulto, ut habetur in cap. sententiam, ne cler. uel monac. & in eo. cap. si quis uiduam. furiosi uerò consultò quid agere non dicuntur, ex quo non intelligũt, qđ agunt. §. præterea. in Instit. Quib. non est permiss. fac. test. ergo consulto nihil facere dicuntur; uoluntas enim in hoc casu requiritur, quæ in eo desideratur, qui rationis usu caret, ut asseruit Couar. in cita. Clem. in 3. p. num. 1. uers. Igitur furiosus. Aut contrahitur ob culpã, quia dabat operam rei illicitę, uel rei licitæ, sed non omnem tamen diligẽtiam adhibuit, quam debebat. argum. c. dilectus filius. cum ibi not. de homicid. & cap. tua nos. eod. at furiosus culpã committere non potest, ex quo nullum animi iudicium habet; quod enim facit, perinde habetur atque si sine facto personæ casu fiat. l. vlt. in fine. ff. de admin. tut. & not. Glo. in ead. Clemen. in principio, & DD. communiter, & Couar. eod. in principio, & Mar. Socin. Sen. in ca. ad audientiam. num. 28. de homi. ergo, ex quo nullum ex dictis habet, quę necessariò postulãtur ad irregularitatem contrahendam, meritò irregularis non fit. Accedit, quòd, ut dixit Couar. ibid. irregularitas contrahitur ab homine, quatenus est rationabilis, & non quatenus est animal, ergo requiritur, ut operationes, quibus irregularitas contrahitur, rationales sint, idest factę cum ratione, & ab habente rationem; at furiosus non est talis, sed perinde est, atque si quadrupes operetur, uel tegula cadat, ut dicitur. in l. sed etsi quemcunque. §. 2. ff. ad le. aqui. & tradidit Gloss. t. in cita. Clemẽ. unic. de homici. ergo irregularis furiosus non fit, ex quo cum ratione operari nequit, nec in culpa esse, cum suæ mentis non sit, ut dixit Iureconsf. in cita. l. sed etsi quemcunque. eod. §.

Hęc autem regula locum habet, ut scilicet furiosus irregularis non fiat, non solùm, ubi assiduè furiosus est, uerùm etiam & ubi furor aliquando cessat, modò furoris tempore homicidium mutilationemve committat; tum quòd rationes propositæ & hic locum habent, ergo & dispositio locum habere debet. argum. le. illud. ff. ad leg. aquil. & cap. cùm dilecta. de confirm. util. uel inutil. tum quòd factum eo tempore à furioso factum dicitur, ut per se patet: tu quòd idem ait Gloss. 1. in cit. Clemen. unic. in initio, & sequuntur eam ibi DD. & Zab. q. 1.

Item locum habet, non solùm, si furiosus natus sit, uerùmetiam casu, etiam sua culpa, utpote amore, aliove animi corporisve dolore ob rationes proximè allatas, & ut dixit Couar. ibi n. 4. ibi, Nec refert, & Maio. de Irreg. li. 5. c. 48. num. 11. uers. Inter homicidas, & Socin. ibidẽ num. 31. in cita. cap. ad audientiam. Excipit tamen eum, qui sciens furiosum se existẽtem homines occidere consueuisse, & in furorem incidere, ubi quid comedit, & tamen comedere uoluit; in hoc enim casu hunc irregularem fieri dixit, id quod si contingat, uerum esse credo.

Excipitur tamen, ubi dilucida interualla habet, & sic eo tempore, quo furor cessat, hominem occidat, uel mutilet; nam, quòd tũc rationes propositæ cessant, & cit. Clemen. unic. quę de furioso loquitur, qui actu talis est, & dispositio cessare debet. argum. capi. cùm cessante. de appell. & l. adigere. §. quamuis. ff. de iure patr. esto enim deinceps in furorem incidat, irregularis tamen remanet, sicut & aliæ dispositiones ab eo tite factę, ut dicitur in §. preterea. in fine. in Instit. Quib. non est permiss. fac. test. & l. patre furioso. ff. de iis, qui sunt sui, uel alien. iur. Verùm quid si dubitetur, an homicidium furoris tempore factum sit, an irregularis hic existimabitur? Hanc quæstionem in sequen. explicabimus.

SVMMA.

1 *Homicidium commissum ab aliquo, qui furiosus est, sed aliquando habet dilucida interualla, an existimetur commissum tempore furoris, vel nõ.*

§. I.

1 †Quæstio hæc explicanda nobis est, an si homicidium commissum ab eo sit, qui aliquando furiosus est, furoris tẽpore, an alio commissum existimetur. Planè uidebatur dicendum non esse à furioso factum, sed ubi sanus erat; quilibet enim sanæ mentis esse præsumitur, nisi contrarium probetur, ut nonnulli sentiunt, quos refert Ancharan. in Clem. unic. num. 6. uers. Quæro sextò. de homici.

Contrarium tamen suadere uidetur, quòd, ubi

ubi semel probatum est, quem furiosum esse, semper talis esse existimatur.arg.c. semel malus.de reg.iur.lib.6.nam ut ait Dyn.ibi accidens naturę cōtrarium tollit effectum præsumptionis eius naturæ.

Quid igitur concludendum? Ego pro certo primùm pono in foro conscientię illi standum esse tam quoad peccatum, quàm quoad irregularitatem. Quoad forum verò exterius concludo re dubia censendum esse homicidium furoris tempore factum esse. Primò, quoniam in pœnis sumus, ergo benignior interpretatio facienda est, ut pœna euitetur.l.interpretatione.ff.de pœn.& c.in pœnis.de regu.iur.lib.6.iun. traditis ibi à Gloss. Hinc tutor remotus non expressa causa, non propter dolum, sed propter causam remotus intelligitur.l.c. hæc enim §.1. ff.de suspect.tut.& cassatio vitio electionis, nō personę facta præsumitur, ut ait Gl. cum simil. in cit.ca.in pœnis.postremò, ubi de dolo agitur, potiùs re dubia dolus non interuenisse existimatur.arg.l.dolo.ff.pro socio. Quę sententia locum habet, ubi semel furor antea probatus est; nam semper durare existimatur, ut sensit Gloss.in ca.fin.in uerb. Compotem. de success.ab intest.quam communiter receptam testatur Ancharan.in ead.Clem.unic.num. 6. & ita nonnulli hoc ibi sentiunt, quos refert, ac sequitur Anchara.ibid.Sed de furiosis hactenus, ad ebrios transeamus.

De Irregularitate; an oriatur ex homicidio non necessario, nec volūtario, nec culpa interueniente, sed casu, fortuitòve, habito respectu ad ebrium. Cap. XXV.

S V M M A.

1 *Ebrius quis dicatur quoad rem nostram pertinet.*

2 *Ebrius non fit irregularis, si quem occidat, vbi alterius dolo ebrius factus est.*

3 *Irregularis fit, qui quempiam ebrium reddidit, si quem ebrius occidat.*

4 *Ebrius sua culpa irregularis fit, si quem occidat, uel mutilet, ubi sciebat se tunc temporis percutere, & mutilare solere.*

5 *Ebrius irregularis fit, qui ob eam rem se inebriat, quò impunè peccet, si homicidium, mutilationemve committat.*

SECVNDO loco explicandum nobis proposuimus, an irregularis fiat ebrius, si quē occidat, uel mutilet. Verū, vt absolutam cognitionē huius habeamus, & dilucidā, hæc contemplanda sunt. Primùm, quid ebrius sit. Deinde, quid iuris, ubi alterius dolo se inebriauit, & quem ebrius occidit. Tertiò, quid ubi sua culpa, uel dolo, cū sciret se ebrium occidere, mutilareve cōsueuisse.

1 Quoad primum igitur † Ebrius est is, qui rationis usum nō habet, nec intelligit, quod agit ob nimiam uini potionem.

Posui Qui usum rationis non habet pro genere; non solùm enim dicitur de ebrio, sed de furioso, & infante. Posui reliqua pro differentiis, quamobrem ab infante, & furioso separatur.

2 Quoad secūdum † pro certo pono eum, qui alterius dolo se inebriauit, quia scilicet aliquis vino sal, uel huiusmodi miscuit, hunc irregulatem non fieri, si quem occidat, uel mutilet; nam sic inquit Couar.in Clem. uni.in 3.p. in initio.num.3.uers.Sed quoad irregularitatem illud sit constantissimum, & sequitur Mari.Socin.Sen.in c.ad audientiam.nume.55.de homicid. Et hoc ob eam rationem, quoniam, ut irregularitas ex delictis contrahatur, requiritur aliqua culpa, quæ hic omnino desideratur, ex quo alterius dolo ebrius factus est, atq; sic dixit Clar.in Pract.crim §.fin.q.60. uersic. Præterea quæro, nunquid committens delictū
3 libr.5. Irregularis tamen † fiet is, qui ebrietatis causa fuit, ex quo rei illicitæ operam dedit, q̄obrem ei tribuitur, quicquid inde contingit, ut dixit Glo.communiter recept.in c.sicut dignū.§.fin.in uerb. Consilio.de homicid.

4 Quoad tertiam quæstionem † pro certo pono, ubi culpa sua se inebriauit, & sciebat se tūc percutere, & mutilare, hunc irregularem fieri, si quem mutilet, uel occidat, ut dixit Mar.Soc. Sen.in eod.c.ad audientiam.nu.56.de homic. & sequitur Couar.eod.nu.4.uers. Posset quidē uera censeri, & Syl.in uerb. Ebrietas.q.4.in fine. Et probatur ratione; nam dat operam rei illicitæ, quo casu scit se consueuisse percutere, & occidere, ergo quicquid cōtingit, ei tribuitur, ob cit.Gloss.in eod.§.fin. Irregularis etiam fit mea sententia is, qui sciens eius naturam, uinū nimiū subministrat, uel ioco id faciat, cooperatur enim ipsi.

5 Pro certo etiam pono † irregulatem eum fieri, qui ob eam rationem se inebriat, quò impunè occidat, mutilet, & delicta committat, dat enim operam rei illicitæ, & idcirco quicquid contingit, ipsi tribuitur ob proximè dicta. Postremò est in culpa, & homicidium si contingat, uel mutilatio, sunt uoluntaria, atque sic inquit Couar.eod.nume.3.in fine, ubi quosdam alios idem sentientes refert. In his quęstionibus igitur sic concludendum breuiter censeo. Verùm quid de eo, qui sua culpa ebrius factus est, quippe, quia sciebat se inebriari, ubi multū bibebat, & tamen multum bibere uoluit, non consueuerat tamen ebrius quempiam percutere, nec hoc animo se inebriauit, an irregularis hic fiet, si ebrius factus quem mutilet, uel occidat? Hanc quęstionem in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Ebrius, qui se inebriauit sciens, & commisit homicidium, an irregularis fiat, cùm non hoc animo se inebriauerit, nec talia committere consueuerit.*

§. I.

1 †Quæstio nobis explicanda hęc est, an is, qui plurimum uini bibendo se ebrium fieri nouit; & tamen uoluit plurimum bibere, unde ebrius factus quem occidit, uel mutilauit, irregularis fiat, cum tamen non hoc animo se inebriauerit, nec aliàs ebrius hęc facere consueuerit. Zab. in Clem. unic. q. 8. de homic. sentit hunc non excusari, ibi & quosdam alios idem sentientes refert. item & Maiol. de Irregul. lib. 5. cap. 48. num. 11. uer. Infans quoque. Primò, quoniam ebrium à delicto non excusari inquiunt, per c. inebriauerunt. 15. q. 1. ibi. n. Loth repręhenditur, qui ebrius coiuit cum filiabus, ergo ebrietas non excusat, & sic est in culpa, ut ibi dicitur, ergo idem & hic, & ob id fit irregularis. Atqui eo iure conclusio hæc non probatur; nam solum culpandus ibi dicitur, quantum ebrietas illa meretur, & non quâ tum incestus, ergo non propter incestum culpatur; & idcirco idem in casu nostro, ut scilicet quamuis in culpa sit ob ebrietatem, non tamen propter homicidium. Secundò citatur c. sanè ead. q. 1. nam ibi dicitur, si qui per uinum deliquerunt, apud sapientes iudices uenia quidem facta donantur. sed leuitatis damnantur auctores. Ecce hic, & si ueniam habent, qui per vinum deliquerunt, tamen ut leuitatis auctores damnantur. Atqui nec ratio hæc quicquã facit; nam non puniri hi dicuntur, sed solum leuitatis damnari, idest ut leues homines haberi. Iure igitur hoc nec conclusio nititur. Postremo inquit Zabar. casus hic de ebrio non est exceptus à Clem. unic. de homicid. ergo irregularis fit. argum. l. cum prætor. ff. de iud. & cap. non ne. de præsumpt. Verùm hęc ratio nihil officit; nam, ex quo dormiens ibi, & infans, & furiosus irregulares non fiunt ob homicidium, mutilationemve, ob hanc rationem, quòd usũ rationis non habent, ergo & in casu nostro idẽ dicendum est de ebrio, ex quo & eadem ratio in ipso uiget, scilicet usus rationis priuatio, esto enim dispositio legis specialis sit, si tamen generalis sit ratio, & dispositio generalis est. l. fin. §. pen. ff. de iur. & fact. ignor.

Quare, cùm nullis rationibus ratio hæc nitatur, contrariam opinionem sequitur Couar. in ead. Clem. unic. p. 3. in initio. num. 4. ut scilicet irregularis hic non fiat. Primò, quoniam ebrius furioso similis est. cap. uenter. d. 35. Vbi enim ebrietas, dicitur enim in illo loco, ibi dominatur, & furor. Ecce hic in ebrio dici dominari furorem; at furor liberat quem ab irregularitate, per citat. Clemen. unic. ergo & ebrietas. Secundò facit, quoniam furiosus, infans, & dormiens ob hanc unam rationem irregularitatem effugiunt, quod usum rationis non habent; at ratio hæc uiget etiam in ebrio hoc (de eo enim agimus, qui usum rationis non habet) ergo & dispositio uigere debet. l. illud. ff. ad le. aquil. cum simil. Tertiò facit, quoniam pœna, quæ infertur ebrio, non infertur ob delictum in ebrietate commissum, sed ob ebrietatem, ut habetur in iuribus allegat. pro prima opinione, & id dixit quoque S. Bonauentur. in libro 2. sentent. dist. in. 22. argumen. 1. quęstio. 3. nam ibi ait nec furiosum, nec ebrium, quamuis uterque illorum sit sua culpa usu rationis priuatus, posse committere nouam culpã, sed omne malum, quod durante furore, uel ebrietate factum fuerit, esse circumstantiam, quę aggrauat ebrietatis, aut furoris peccatum. Hæc ille. Ex quo igitur noua culpa non committitur, ergo nec irregularitas contrahetur; ad irregularitatem enim contrahendam ex delicto, culpa aliqua requiritur. argum. tot. tit. de homicid. Postremò inquit Couar. ebrietatem nõ esse causam homicidii nec per se, nec per accidens; nam uoluntas directa fuit potatio; uoluit enim bibere vinum immoderatè; ebrietas uerò indirectè, & per accidens secuta est, ut dixit. S. Thom. 1. 2. quæstio. 76. articu. 4 homicidium uerò nec per se, nec per accidens, seu indirectè à voluntate proficiscitur, alioquin id ei imputaretur, cuius contrarium probatur in citar. capitu. inebriauerunt, & cap. sanè 15. quæstio. 1.

Quid igitur concludendum? Ego sententiã Couar. uti uerissimam sequor, quam ratione hac potissimum probo, quoniam irregularitas, quæ ex delicto contrahitur, nunquam contrahitur sine aliqua culpa, & peccato, ut colligi potest ex tot. titu. de homicid & not. Couar. in ead. Clement. in 3. par. in initio. numero 5. uersicu. Vnde constat homicidium; at ebrius; qui nullum rationis vsum habet, nec ueniali ter peccat delictum committendo in ebrietate, ex quo non adest voluntas, & peccatum nõ est nisi uoluntarium, ergo nec irregularitas cõtrahi potest. Nec repugnat, si dicatur illicitæ rei operam dedit se inebriando, nam non est res illicita, quę sua natura, aut sæpius mortem, mutilationemve inferat, & ideo non reddit quem irregularem, ut suo loco probanimus cap. 18. §. fin. in fine. Ab hac igitur opinione discedendum non censeo, ut scilicet irregularis hic non fiat, quam & sequitur Alphons. de Castr. quem refert Couar. eod. nu. 4.

Excipio tamen, ubi ebrietas rationis vsum non omnino ademisset; tunc enim quòd huic rationis vsus non omnino est ademptus, irregularem hunc fieri censerem, & in hoc casu contraria opinio locum habere potest. Sed de dormiente iam agamus.

De

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio non necessario nec voluntario, nec culpa interueniente, sed casu, fortuitove, habito respectu ad dormientem. Cap. XXVI.

S V M M A.

1 *Dormiens irregularis non efficitur si quem mutilet, vel occidat.*

2 *Dormiens si consueuerat dormiendo arma summere, percutere, & occidere, an irregularis fiat, si quem mutilet, aut occidat.*

3 *Dormiens si hoc animo dormiendum iuit, vt dormiendo quem occidat, irregularis efficitur.*

1 DORMIENS quoq.† irregularis non efficitur, si quem mutilet, aut occidat, ut dicitur in Clem. unic. de homicid. & hoc ob eam rationem, quoniam, ex quo usu rationis caret, non intelligit, quod agit, nec occidendi uoluntatem habet, atque sic DD. communiter ibi no. & Mar. Soc. Sen. in cap. ad audientiam. num. 51. de homici. Idem sensit Clar. in Pract. crim. li. 5. §. fi. q. 60. uer. Quæro etiam tunc quod aliquis dormiendo, ubi hunc nec aliis pœnis affici testat.

Verum quid si quis consueuit dormiens arma summere, percutere, & occidere, an irregularis hic fiet? Itẽ qd si quis hoc animo ad dormiendum iuit, ut somno oppressus quid hmõi faceret? Tertiò, quid si quis non erat solitus arma summere, sed tamen ita ira affectus in aliquem dormitum iuit, unde somno oppressus arma summens, eum, cui iratus fuerat, occidit? Quartò, an peccet? Postremò, an aliis pœnis afficiatur? Hæ igitur quęstiones nobis dissoluẽdæ sunt, & prius prima.

2 Prima igitur quęstio hæc est, † an irregularis fiat, qui consueuerat dormiẽs arma summere, percutere, & occidere, si quẽ dormiẽs occidat, aut mutilet. Videbatur dicendum irregularẽ hunc non fieri; & hoc ob eam rõnem, quoniam cit. Clem. uni. eximit dormientem ab irregularitate, nec distinguit, an consueuerit arma sũmere, nec ne; ergo nec nos distinguere debemus. l. de pratio. ff. de publ. in rem act. & ita tenet Maio. de Irreg. li. 5. c. 48. n. 11. uer. quę oĩa. Atqui contrariam opinionẽ sequũtur DD. cõiter. Mar. Soc. Sen. in c. ad audiẽtiam. q. 12. nu. 54. de hom. Anch. in cit. Clem. un. n. 3. uers. Secundò not. & Zab. q. 6. & Cou. in 3. p. in initio. n. 6. qui opinionem hanc cõem sentit, & Bar. in l. pęna. ff. ad le. Põp. de paricid. Et hoc ob has rationes. Primò, quia hic nõ culpa uacat, ut inquiunt allegat. DD. nã debebat ostium claudere, vbi dormiebat, quò inde exire non posset, uel arma inde amouere, ex quo suam cõsuetudinẽ norat; at, q in culpa est, ut deformatio fiat, irregularis efficitur, ut antea uidimus, ergo idẽ & hic. Hæc tamen rõ locum hẽt, ubi prædicta non fecisset. Verũ, quid si ea præstitit, sed tamẽ ab alio ostiũ cubiculi apertũ est, uel eo nõ animaduertente arma relicta sunt? Planè, ex quo hic culpa uacat, irregularis non efficitur. Sed ò pro hac sententia citatur. l. si seruus seruum. §. si fornacarius. ff. ad l. aqui. nã, cùm fornacarius ad fornacem obdormisset, & uilla exusta esset, ibi inquit Iureconsl. in eũ dãdam actionẽ; esto .n. dormiens rẽ humanã, & naturalẽ passus sit, tamẽ, quoniã potuit id cogitare, & idcirco debebat uel ignẽ extinguere, uel ita munire, ne uagaretur, ob eã rem tenetur. Hęc ibi. Sicut igitur fornacarius ille tenetur, ex quo id potuit prouidere, ita & hic teneri debet nõ ob dormitionẽ, sed quia culpa præcessit. Ad hanc rõnem respondetur, ut ad superiorẽ respõsum est. Facit quoq. l. fluminũ. §. seruius quoq. ff. de dam. infect. ubi si uiolentia uentorũ tegulę cadant de tuo tecto in meum, ad illud damnum non teneris, quia scilicet non tua culpa id cõtigit, secus si uitio ędificii; nam in hoc non culpa uacas, quoniam poteras illud sarciendum curare.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum cẽseo. Aut hic fecit, quod debuit, qa scilicet abdidit se in cubiculũ, & arma ẽt amouit, sed tamen alius reclusit ostiũ, eo id nõ animaduertẽte, & deinceps somno oppressus è cubiculo exiẽs quem interfecit, uel mutilauit, & in hoc casu prior sententia locum habet, quippe, quia culpa uacat.

Aut diligentiã, q̃ debuit, non adhibuit; & in hoc casu cõis opinio locum hẽt ob rõnes, & iura allegata. Nec repugnat cit. Clem. unic. esto .n. simpliciter loquatur, rõ tamen non simpliciter loquitur, nam rõ, quãobrem canon ille dormiẽtes ab irregularitate eximit, ea est, quoniã ex quo vsum rõnis non habent, existimauit nõ potuisse tunc huic prouideri; nulla .n. alia ratio reddi põt: at rõ hæc hic cessat, ex quo suũ usum nouit, & prouideri potuit, ergo & dispositio eius Cle. un. cessare dẽt. arg. c. cũ cessante. de appe. quousq. .n. legis rõ pertinet, eousque & eius dispositio, ut habetur. in l. pen. §. pe. ff. de iur. & fac. ign. In hac igitur quęstione sic concludendum censeo.

3 Quare, † qui hoc aĩo init ad dormiẽdum, vt somno oppressus quẽ occideret, uel mutilaret, irregularis efficitur, si quid eorũ cõmittat ob antecedentem culpã, si hoc facere consueuerat: nã hic utitur somno pro instrõ ad delictum committendũ, atq. sic asseruit Cou. in cit. Cle. in 3. p. in initio. n. 7. uers. Hac uerò in parte, sic enim & peccare eũ ait, qui data opera dormit, ut polluatur, & sic absoluta est secũda quæstio proposita; iam tertiam aggrediamur, quam in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Dominus, qui non erat solitus arma summere, nec quem percutere, an irregularis fiat, si eum occidat,*

cum quo vigilans altercatus erat, & occidere eũ conatus fuerat.

2 *Dormiens an peccet, si quem mutilet, uel occidat.*

3 *Dormiens an alys pœnis afficiatur ab irregularitate, si quem deformet.*

§. I.

1 S. †Tertia queſtio eſt, an, qui non erat ſolitus, dum dormiebat, arma ſummere, irregularis fiat, ſi eum occidat, cum quo ante cedenti die altercatus fuerat, & illum occidere conatus erat, & poſtea ſic affectus dormitũ iuerat, & ea phantaſia motus ſomno oppreſſus eum interficit. In hac quæſtione uidebatur dicendum hunc irregularem fieri ob antecedentem opinionem; nam uidetur dediſſe cauſam ipſi homicidio, dum vigilaret, & hanc opinionem ſenſit Palud. lib. 4. ſenten. d. 32. q. 1. art. 3.

Atqui contrariam opinionem ſequi debemus, ſcilicet hunc irregularem non fieri; nam hoc ſenſit Mar. Socin. Sen. in c. ad audientiam. q. 12. nu. 54. & Alphonſ. à Caſt, quem refert, ac ſequitur Couar. in Clem. unic. in 3. p. in initio. nu. 6. uer l. Subſequitur ſtatim, ibi. Poteſt autẽ contingere. ubi & opinionem hanc communiter receptam teſtatur. de hom. Probatur autẽ primò, quoniam ira illa non erat cauſa certa ſemper, quæ efficeret illam imaginationem, eſto imaginatio illa fuerit cauſa homicidii; illa enim ira fuit cauſa remota; non enim frequenter ex huiuſmodi rixa effectum huiuſmodi qs operatur dormiendo, ergo non fuit hic irregularis factus. Poſtremò ſicuti per iram illam nõ eſt factus irregularis, ita nec per homicidium ſecutum, quoniam ab eo factum eſt, qui uſum rationis non habet, & ideo nec culpam ullã cõmittit. Nec repugnat antecedentis queſtionis cõcluſio; nã ibi idcirco irregularis fit, quoniã ſciebat ſe dormientem ſurgere, arma ſummere, & percutere, & non proſpexit, ne facere ea poſſet; at hic non erat ſolitus, & idcirco ignorabat hoc euenturum, & idcirco irregularis nõ efficitur; ignorantia facti enim ab irregularitate excuſat, ut habetur in ca. apoſtolicæ. de cler. excom. min. A communi opinione igitur non diſcedemus.

2 Quarta queſtio eſt, †an hic peccet, cuius qõnis ſolutio ex dictis habetur; nam, ſi nullã culpã admiſſit, quia ſcilicet ignorabat, nec cõſueuerat de nocte cõſurgere ſomno oppreſſus, uel ubi erat ſolitus, huic proſpexit, quantum in ipſo fuit, ſed alterius culpa id contigit, in hoc caſu non peccabit; ſic enim & pollutio nocturna, nec venialis, nec mortifera eſt, ubi quis nullam cauſam ei dedit; nam omne peccatum à rõnis iudicio pendet, quod hic ceſſat, atque ſic inqt S. Th. 2. 2. q. 154. art. 5. & Couar. in Clem. uni. de homici. in 3. p. in initio. nu. 7. Secus autem ſi culpam aliquam admiſit. Et de quæſtione hac itidem ſatis.

3 Poſtrema quæſtio hæc eſt, † an hic aliis pœnis præter irregularitatem afficiatur. In qua quæſtione breuiter concludimus nec aliis pœnis affici, ubi nec irregularis efficitur, & ſic ubi nullam culpam comiſſit; nam ſe habet, ſicut furioſus. arg. c. maiorem. §. item dormientes. de bapt. at furioſus non punitur, ergo neque etiã hic. Si uerò culpam aliquam commiſſit, punitur, ſed pœna extraordinaria, ita Bart. in l. pœna. ff. de paricid. & DD. communiter, ut teſtatur Couar. ibid. nu. 6. & Iul. Clar. in Prac. crim. li. 5. §. fin. q. 6. uerſ. quæri etiam poſſe, quod aliquis dormiens. Sed de dormiente hactenus, ad infantem tranſeamus.

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio non voluntario, nec neceſſario, nec culpa interueniente, ſed caſu, fortuitove, habito reſpectu ad infantem. Cap. XXVII.

S V M M A.

1 *Infans quid ſit.*

2 *Infans irregularis non efficitur, ſi quem mutilet, oc cidat ve.*

3 *Infans irregularis efficitur, ſi doli capax ſit.*

4 *Infante maior an irregularis fiat, ſi doli capax non ſit.*

5 *Infante maior quis dicatur.*

QVARTO loco hic agẽdum eſt, an infans irregularis fiat ſi quẽ mutilet, aut occidat; quam queſtionem ut dilucidiorem habeamus, hæc contemplabimur. Primùm qđ ſit infans. Deinde, an fiat irregularis, Tertiò, quid ſi doli capax ſit. Poſtremò, quid de eo, qui infante maior eſt, ſed tamẽ doli capax non eſt.

1 Quoad primam qõnem, †ſcilicet quid ſit infans, breuiter concludimus eũ eſſe, qui minor ſeptenio eſt, ut habetur in l. ſi infanti. C. de iur. deli. ibi. n. ff. Si infanti, id eſt minori ſeptẽ annis. Ecce hic infantẽ eũ dici, qui minor ſeptenio: idẽ habetur in c. uni. in princip. de diſp. impub. li. 6. & no. Gl. in proœm. eiuſd. li. in uerb. Imperfectus. Et de prima qõne hactenus.

2 Quoad ſecundã qõnẽ, †an ſcilicet infans irregularis fiat, ſi quem mutilet; aut occidat, pro certo ponimus hunc irregularẽ nõ fieri, nã ſic dr in Clem. nn. de homi. & DD. ibi cõiter not. exploſa opinione Hoſt. qui cõtrariũ ſentiebat; nã & ab aliis pœnis excuſatur, ut de cõi ſententia teſtatur Clar. in Pract. cri. §. fi. q. 60. in prin. Idque ob hanc rõnem, quoniam in ea ætate quis non intelligit, quod agit, ut habetur in l. infans. ff. ad le. corn. de ſicar. & in l. 1. C. de fal. monet. & not. Gloſſ. ac DD. communiter in cita. Clem. unic. at quò irregularis quis fiat ob delictum, neceſſariò requiritur, ut in culpa ſit,

quæ in hoc desideratur, ex quo rationis usum non habet, ut tradidit Couar. in cita. Clemen. unic. in 3. p. in initio. num. 5. uersicu. Vnde constat. In hac quæstione igitur sic concludendum est.

3 Quoad tertiam quæstionem, † an irregularis fiat infans, si doli capax sit. In hoc etiam breuiter concludimus irregularem hunc fieri. Et hoc ob hanc rationem, quòniam intelligit, quod agit, quamobrem cessat ratio in antecedenti quæstione reddita, quæ ipsum excusabat, ergo & dispositio cessare debet. capi. cùm cessante. de apppell. Pręterea hic non est sine culpa, & ad delictum uoluntas adest, quæ ad irregularitatem contrahendam sat sunt; non enim absurdum est in ea ætate quem doli capacem esse, ut ait Abb. in c. 1. nu. 4. de delict. pueror. atque sic dixit Abb. ibid. ut scilicet infans doli capax irregularis fiat, & sic limitat cit. Clemé. unic. de homicid. sequiturque eum Couar. in cit. Clem. unic. in 3. p. in initio. nu. 5. ibi. Est tamen hæc constitutio intelligēda, nisi infans esset doli capax, ubi & alios plures idem sentientes refert. Et de hac quęstione satis.

4 Quoad postremam quęstionem, † an maior infante irregularis fiat, si quem deformet, ubi doli capax non est. Breuiter concludēdum est irregularem hunc non fieri, quicquid dixerit Host. quem reprobat Glo. in cit. Clem. unic. in uerb. Infans, esto Maiol. pro se eam alleget, & malè. Tū quòd ratio, quæ in infante est, ubi irregularis non fit, & hic locum habet, quia scilicet doli capax non est, ergo & dispositio locū habere debet. argumen. l. illud. ff. ad leg. aquil. Tum quòd sicut, si infans doli capax sit, irregularis efficitur, ut proximè conclusimus, ita & maior infante non doli capax, irregularis effici non debet, ut quod operatur propositum in proposito operetur oppositum in opposito. argum. l. fin. §. fi. ff. de leg. 3. Tum quòd hic est si eut furiosus, at furiosus in quacunque ętate sit, irregularis non efficitur, ergo neque etiā hic, atque sic dixit Couar. in Clem. unic. in 3. pa. in initio. nu. 5. uers. Hinc sequitur maiorē infante, & Anchar. in ead. Clem. n. 7. quem sequitur Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 2. uers. Tertiū. quare ab opinione Maio. discedendum est, qui contrarium sensit, lib. 5. de Irregular. capi. 48. nu. 11. uers. Infans; nam Gl. non id sentit, quā allegat. In hac quæstione igitur sic concludendum est.

5 Quis autē maior infante dicatur † variæ DD. sententiæ sunt; communis tamen opinio est, in arbitrio iudicis id collocatum esse, ita Couar. ibid. num. 5. uersi. Quis autem dicatur doli capax; & in tit. de sponsal. 2. p. ca. 5. nu. 5. nō enim iure id declaratum est, ergo ad arbitrium iudicis confugitur. arg. l. 1. ff. de iur delib. & ca. de causis. de off. deleg. & de infante hactenus. Sed iam ad eum ueniamus, qui quidpiam committit, aut facit, quod mortem per se, aut sua natura inferre non solet, sed aliūde omnino uenit, an hic irregularis fiat.

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio non necessario, nec volūtario, nec culpa interueniente, sed casu, fortuitove, habito respectu ad eum, qui quidpiam committit, aut facit, quod mortem per se, aut sua natura inferre non solet, sed aliūde omnino venit. C. XXVIII.

S V M M A.

1 *Homicidium non necessarium, nec voluntarium, nec culpa alia interueniente commissum, sed casu fortuitove, an irregularitatem inducat.*

2 *Cadens è tecto si quem occidat, irregularis non fit. Nec*

3 *Vinum bonum, qui fecit, irregularis est, si eo quis ebrius quem occidat.*

4 *Turrim, fenestram ve qui ędificat, irregularis non fit, si inde quis se præcipitem dedit.*

5 *Conuiuium lautum, qui fecit, irregularis non fit, si quis se ingurgitauit, vt crepuerit.*

6 *Reprahensus ad conuersionem, si ob id se occidat, vel mutilet, irregularis non fit, qui eum reprehendit.*

7 *Mittens quem aliquò, si in eo itinere pereat, irregularis non fit.*

8 *Mittens rusticum ad ligna caedenda, vel ad hauriēdam aquam, irregularis non fit, si pereat missus.*

9 *Mittens ad carnes emendas, irregularis non fit, si missus à macellario occidatur.*

10 *Furti, adulterij ve committendi gratia si quis mittatur, & in itinere fulmine percussus intereat, irregularis non fit, qui eum misit.*

DE irregularitate hic denique nobis agendum est, an oriatur ex homicidio non necessario, nec uoluntario, nec culpa interueniente, sed casu, fortuitove, vbi quis quidpiam committit, aut facit, quod mortem per se, & sua natura inferre non

1 solet, sed aliūde, ut dixi omninò uenit. † In qua quōne breuiter cōcludimus irregularem quem in hoc casu non fieri. Id quod probatur hac potissimum rōne, quoniam respectu habito ad operantem nulla culpa adest, nec respectu habito ad rē, quæ fit, ergo irregularitas non contrahitur; nā ad contrahendā irregularitatem pp homicidium à priuata persona cōmissum, culpa aliqua interuenisse necesse est, vt asseruit Couar. in Clem. un. de hom. 3. p. §. unic. in initio, uel saltē, ut res quę agitur natura mortē inferre consueuerit. c. sicut ex literarum. de homici. at in hoc casu nihil horum interuenit, ergo nec irregularitas contrahitur.

2 Si ergo†, quis de tecto, quem cooperit, cadendo aliquem occidat, irregularis hic non efficitur; tum quod nec qui cecidit, hoc uoluit, nec cooperire tecta id facere consueuit. Secus si sponte, esto non dolo malo; nam, quòd tenetur. l. in lege, & ibi Gloss. ff. ad leg. Corn. de sicar. ob eam rem irregularis fit, & ita Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. §. 3. numer. 11. uersicu. Quintò.

3 Qui etiam† uinum bonum fecit, quo quidã ebrius factus alium occidit, irregularis non habebitur ob easdem rationes.

4 Qui turrim ædificauit† fenestramve, unde quis se præcipitem dedit, irregularis non efficitur. arg. c. de occidendis. 23. q. 5.

5 Non itidem† qui lautum conuiuium parauit, unde conuiuæ adeo se ingurgitarunt, ut nonnulli crepuerint; sua enim culpa perierunt, & non parantis conuiuium, uel ipsius conuiuii natura.

6 Qui etiam† reprehendit aliquem ob delicta commissa, ut desinat deinceps ea facere, & pœnas proponat, quas meretur ob commissa, ut pote mortem, uel membri mutilationem, irregularis non efficitur, si reprehensus ea reprehensione adeo motus est, ut se uel occiderit, uel mutilauerit. nam reprehensio ad correctionem, & non ad mortem erat. Quare S. Antonius de Padua irregularis factus non fuit, cùm quidam pœnitens, qui sua ei peccata confessus fuerat, pedem sibi abscidisset, propterea quòd ea pœna eum dignum ipse dixit, ex quo uentrem matris eo percusserat; nam Sanctus ille nõ ut sibi pedem abscinderet illud dixerat, sed ut posthac caueret, & peccati commissi cõtritionem conciperet.

7 Qui etiam† mittit Venetias ad quid agendum, contingatque tempestate orta missum in mari perire, irregularis mittens non efficitur; non enim mittens hoc intendit, & iter illud per se id facere non solet.

8 Qui mittit etiam† rusticum ad ligna cedẽda, uel ad aquam hauriendam; & dum incidit, arbor super eum cadit, & moritur, uel dũ aquã haurit, in puteum cadit, & obruitur, irregularitas non contrahitur à mandante. modò, ubi ad puteum mittis scit, de quo id timendum non erat; secus enim si puetum misisset, & facilè in puteum cadere posset.

9 Qui itidem† ad carnes emendas quem mittit, & missus contendens cum eo, à quo uult emere, à vendente occiditur, ob prædicta irregularis non efficitur.

Quę diximus autem de eo, qui facit, uel mittit quempiam ad aliquid agendum, quod licitum est; eadem sentimus & de eo, qui mittit quempiam ad aliquod illicitum agendum, si non ob illud, sed ob aliud occiditur.

10 Non† ergo irregularis efficietur, qui mittit quem ad furandum, uel ad adulterium cõmittendum, si in itinere aut fulmine pereat, aut à suis inimicis, quibus obuiam factus est, occidatur; nõ enim mors interuenit ex natura eius delicti, ut per se patet, nec ex uoluntate ipsius mittentis. ita Nauar. in Consil. 19. numer. 5. de homicid. lib. 5. Sed de homicidio hoc hactenus; iam ad homicidium necessarium transeamus, & an inde irregularitas contrahatur, contemplemur.

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio necessario commisso, vt quis mortem, membrive mutilationem euadat. Cap. XXIX.

SVMMA.

1 *Defendendo se, ne quis morte afficiatur, irregularis non efficitur, ubi aliter mortem euadere non potest.*

2 *Defendere se quocunque iure permissum est.*

3 *Defendere se contra furiosum, dormientem ve quis potest, etiam eos occidendo.*

De Irregularitate quando cõtrahatur ex homicidio uoluntario, antea copiosè, & abundè egimus, restat, ut agamus, an contrahatur ex homicidio, uel mutilatione necessariò commissis, vel ut se tueatur, uel honorem suum, seu famam, uel rem familiarem, uel alios, scilicet, ubi se, prædictosve, seu prędicta tueri non potest, nisi quẽ mutilet, aut occidat, ob hanc rationem enim homicidium necessarium hoc appellamus. Verùm, ut rem hanc dilucidiorem habeamus primò, de qui homicidium committit, uel mutilationem; quo se tueatur, deinceps alia eo ordine, quo proposita sunt, contemplemur; iam igitur rem ipsam aggrediamur, de qua hæc videbimus. Primùm, an irregularis fiat, si quem occidat, uel mutilet, ut se à morte liberet. Deinde, quid si ea committat, ne mutiletur. Tertiò, ne uerberetur. Quartò, ne uerbis iniuria afficiatur. Quintò, quid iuris. si ipse in ea necessitate se conieceit. Sextò, ubi licet quem occidere, ut se tueatur, an liceat iudices occidere iniustè mortem inferre volentes. Septimò, an principes viros Octauò, ubi occidere licet, an liceat arma alteri dare, quò nos tueatur, uel vocare, ut præsto nobis sit, opemque ferat. Nonò, an liceat arma alii arripere, quò se tueatur cũ damno eius, cui ea arripit. Decimò, an liceat occidere eum, qui uenit ad nos occidendum, & sic præuenire. Vndecimò, an qui fuga se tueri potest, ne occidatur, irregularitatẽ euadat, si maluit occidere, quàm fugere. Duodecimò, vbi homicidium quis commisit, uel mutilationem, an existimetur defensionis necessariæ gratia id fecisse. Decimotertiò, qua ratione probabitur defensionis necessarię gratia quem occidisse,

occidisse,uel mutilasse. Postremò,an irregularis fiat,qui occidit aliquem ob suam defensionem, sed non ob necessitatem ineuitabilem. Hæ sunt quæstiones omnes,quæ in hoc primo capite dissoluendæ sunt & prius primam.

1 Prima quæstio igitur hęc est, † an irregularis fiat,qui suum aggressorem occidit,uel mutilat,cùm aliter mortem euadere non ualet. In qua quęstione breuiter concludimus irregularem hunc nō fieri,ut habetur in Clem.uni.de homicid.sic enim ibi dicitur;si furiosus,aut infans seu dormiens hominem mutilet,uel occidat,nullam ex hoc irregularitatem incurrit. Et idem de illo censemus, qui mortem aliter uitare non ualens suum occidit inualorē. Hęc ibi. Si ergo idem censet Summus Pont.de eo, qui quempiam occidit,uel mutilat, ubi mortē aliter euadere non ualet,quod de furioso, de infante,& de dormiente, ergo hic irregularis non efficitur,& nullam irregularitatem cōtrahitnam nec prædicti ullam irregularitatem incurrunt homicidium committentes,uel mutilationem,ut ex dictis apertissimè habetur. Nō

2 est igitur quòd hac de re dubitemus. † Id qđ & summa ratione factum est; omni enim iure tam diuino,& naturali, quàm humano quis se tueri potest,ut habetur in c.dilecto. de sentē. excom.libr.6. Præterea, dicitur enim ibi,cùm omnes leges, omniaque iura uim ui repellere, cunctisque sese defendere permittāt. Hæc ibi. Si ergo omnes leges, & omnia iura defensionē permittunt,ergo tam ius diuinum, & naturale,quàm humanum id permittit. Idem habetur in cap.significasti.2.de homicid. & in leg. scientiam.§.qui cum aliter.ff.ad leg. aquil. & l.ut uim,& ibi DD.ff.de iustit.& iur.cum sim. ergo omni culpa hic uacat, ex quo omni iure defensio permissa est,ergo irregularis non efficitur;nam irregularitas,quę cōtrahitur ob homicidium à priuata persona factum, culpā aliquam requirit,ut supra uidimus, & inquit Couar.in cit.Clem.unic.p.3.§.unic.in principio. Postremò.ubi ius aliquid concedit,& id omne concessisse existimatur,sine quo haberi cōcessum non potest.le.2.& ibi lasiac DD. ff.de iurisd omn.iud.& ca.de causis. de off. delega. Ex quo igitur ius omne defensionem nobis permittit,ergo & ut aggressorem nostrum occidamus,uel mutilemus permisisse dicendum est, ubi aliter mortem euadere non possumus. Irregularis igitur quis non efficitur quempiam occidendo,ubi aggressorem suum occidit,uel mutilat, quando aliter mortem euadere non potest, atque sic concludunt cōmuniter DD. in cit.Clem.unic.& Ancharan.nume.4.& Couar.ead.p.3.§.unic.in principio. Quare reiecienda est opinio Specul.in tit.De Irregularitate. nume.47.qui contrariam sententiam secutus est. Nec repugnat, si dicatur iudicem quoque necessario ui iuris,& officii, quo fungitur, ad mortem inferendam compelli, & idcirco nec ipsum irregularem esse debere, cuius contrarium tamen supra concludimus; nam necessitas illa fuit uoluntaria ab initio, hæc autē omnino necessaria,si mortem effugere uelit, quāobrem hunc,& non iudicem ab irregularitate exemit,cit. Clem.

3 Hęc † autem opinio locū habet uel occidat, furiosum,dormiētemve,qui eum aggreditur; nam si aliter mortem euadere non potest,sine metu irregularitatis eos licite occidit, sicut etiam nullum damnum patitur quis occidēdo animal irrationale,atque sic asseruit Mar.Soc. Sen.in cap.ad audientiam.num.176. de homicid. Immo celebrans aggressorem occidēs potest deinceps inchoata sacrificia obire ita Ioā. de Lign.quem refert Socin.in cap. ad audientiam.nume.185.de hom. Item quicunque uel fratres minores sint,uel prædicatores. Item vel uotum quis fecisset se non defendere; nam illud uotum non ualet,ita Socin.eod.num.205. cum sequen.& quisque se defendere potest.

Verùm,an,qui se defendendo ob hanc rationem suum inuasorem occidit, quòd aliter mortem euadere non potest, irregularis erit tam quo ad ordines susceptos,quàm suscipiendos? Maiol.de Irregular.lib.5.cap.48.num. 9. uers.Sexta declaratio,& num.11.uers.Octaua declaratio.sic distinguit. Aut loquimur de laico,& in hoc casu inquit admitti hunc ad ordines suscipiendos posse,obtenta prius tamē declaratoria sententia, scilicet ob necessitatem suæ uitæ id fecisse, & in hoc casu uera est hæc opinio,quam & DD. communiter tenent. Aut loquimur de clerico,& tunc inquit quoad ordines susceptos administrare posse,obtēta prius declaratoria, quò plenè constet homicidium factum esse ob necessitatem uitę seruandę; id quod etiam uerum est,quoad ordines uerò altiores ascendere non posse sine dispensatione. Hanc autem opinionem probat primo per c. de his.d.5.ubi clericis,qui in obsidione positi sanguinem fuderunt pœna imponitur, & officio priuantur,& tamen,ex quo obsessi tenebātur,necessitate compulsos id fecisse existimādum uidetur. Hic tamen canon nihil facit; nā etsi obsessi tenebantur, non tamen consequitur mortem aliter euadere non potuisse. Non ob necessitatem igitur uitæ tuendæ, & quod aliter mortem euadere nō possent. homicidia commisserunt,& facit cap.suscepimus.de homicid. Addo Clem.unic. de homicid.latam fuisse post eum canonem, & ob eam iē ipsi tāquam posteriori standum esse.argum.leg. non est nouum.cum sequent. ff. de leg. Secundò allegat Maiol.Trid.Synod.sess.14.capi.7. de reform.nam ait ibi Sancta Synod. si homicidiū non ex proposito,sed casu,uel uim repellēdo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur, quamobrem iure quodamodo dispensatio debeatur, cōmittendum hoc esse loci ordinario, aut Metropolitano,seu uicinio ri Episcopo,qui causa cognita cum hoc dispenset. Ecce hic apertè haberi uidetur etiā si eum repellendo,

repellendo, ut se à morte defendat, quis homicidium committat, dispēsatione egere: Vnde inquit Maiol.eod.uer.Octaua. Sanctam Synod.per eum canonem addere aliquid ad cit. Clem.unic.de homicid.

Quid igitur concludendum? Ego à communi opinione supra posita discedendum nō censeo, ut scilicet uel clericus sit, qui ob necessariā sui defensionem quem occidit, irregularem nō fieri. Primùm, quoniam cit. Clem. unic. indefinitè loquitur, & simpliciter, indefinita autem æquipolet uniuersali, ut dixit Bar. in l. 1. §. sed & si. num. 3. ff. de uent. in possess. mitt. Immò generaliter loquitur, nam sic ibi dicitur, Et idē de illo, qui, quæ uerba generalia sunt, ut sentit Gloss. in cap. eos, qui de tempor. ordin. libr. 6. Vel igitur clericus sit, uel laicus nihil interest. Item uel agatur de ordinibus susceptis, uel suscipiendis; nam totum contrarium colligitur ex cit. Clem. unic. nam inquit Nullam iregularitatem incurrit. Si ergo nullam irregularitatē incurrit, ergo non solùm quoad ordines susceptos, uerumetiam & quoad suscipiendos irregularis non erit; dictio enim illa, Nullam, omnem irregularitatem tollit. Postremò facit S. Synod. eod. cap. 7. quæ & ipsa generaliter loqtur, nec distinguit de clerico, & laico, nec inter ordines susceptos, nec suscipiendos. Ex quo igitur & ius vetus, & nouum inter se conueniunt, nec distinguunt, ergo nec nos distinguere debemus. argum. l. de pretio. ff. de public. in rem. act. Nec uerum est Sanct. Synod. loqui ibi de eo, qui occidit, propterea quod mortem aliter euadere non posset. Primò, quoniam etsi loquitur, ubi quis vim repellendo, ut se à morte defenderet, occidit, non tamen intelligit, vbi se aliter tueri nō poterat, sed de eo, qui moderationem inculpatę tutelę egressus est; id qđ hinc patet, quòd dispensatione opus esse ibi dicitur quoad ordines, & dignitates admittatur, at dispensatio non est necessaria, ubi quis mortem aliter euadere non potest, homicidiū cōmisit. ob cit. Clem. unic. Nec facit, si dicatur correctam esse cit. Clem. à Sanct. Synod. nam, si hoc daremus p subauditos intellectus legis, correctio induceretur, quod fieri non debet, ut dixit Ias. in Auth. quas actiones. numer. 2 1. C. de sacrosanct. eccl. & Gloss. communiter recepta in cap. cupientes. §. quod si per viginti. de elect. lib. 6. legum enim correctio vitanda est iuribus uulgaribus. Postremò, ita interpretatur Sanct. Synod. eo in loco. Naua. in consilio. 36. & in cons. 40. ibi. Tertium. de homicid. lib. 5. ut scilicet loquatur de homicida, qui moderationem inculpatæ tutelæ egressus est, ut ille dispensatione egeat, non autem de eo, qui aliter mortem euadere non potens suum inuasorem occidit. A proposita igitur regula cōmuni non discedemus, ut scilicet, irregularis non sit, qui cùm aliter mortem euadere non posset, occidit suum inuasorem, uel hic laicus, uel clericus sit, uel de susceptis ordinibus agatur, uel de suscipiendis. Sed de quæstione hac satis, ad alteram transeamus.

SVMMA.

1 *Occidens eum, qui te aggreditur, ne te mutilet, an irregularis fias.*

§. I.

1 §. †Secūda quæstio est: an irregularis fiat, qui occidit aggressorem, quem uitare nō potest, ne ipsum mutilet, nisi eum occidat. In qua quęstione duæ sunt DD. sententiæ: quarum prima est Gonsal. à Villad. De Irregular. cap. De percussore, & Lap. quem refert, nō tamen sequitur Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiam. numer. 173. q. 20. de homicidio. qui existimarunt hunc irregularem esse. eādem sequitur Maiol. de irreg. lib. 5. cap. 48. numer. 7. Probari autem potest horum sententia, primò per Clemen. unic. de homicid. nam ibi eximitur per eam ab irregularitate, qui alium occidit, ubi mortem aliter uitare non valer, ergo secus, ubi occidit, ut mutilationem euitet: inclusio enim vnius alterius exclusio est. l. cùm prætor. ff. de iud. cap. nonne. de præsumpt. Hęc tamen ratio horum sententiam non omnino probat; & hoc ob hanc rationem, quòd per membri mutilationem mors sequi sæpè solet, ut experientia rerum magistra docet, ergo ut mortem uitet, quæ p mutilationem inferri potest, sine irregularitatis metu occidere suū aggressorem potest. Secundò pro hac sententia ratio hęc facit; quoniam excedere moderationem inculpatæ tutelę hic uidetur, contra c. significasti. 2. de homici. & l. 1. C. unde ui. Atqui neque ratio hęc concludit ob rationem, ac responsionem factam ad priorem oppositionem, ex quo eum occidit, ubi aliter mutilationem euadere non potest, quæ mortem afferre sæpè solet, ut dixi, nec ob id terminos moderatæ tutelæ egreditur; nam immoderata tutela quis utitur, ubi quis se oratione alia tueri potest, quod in casu nostro non contingit, sed culpa aggredientis.

Quare, cùm nulla ratione solida opinio hæc nitatur, contrarium sequuntur Zabar. in Clemen. unic. de homicid. q. 23. & Couar. in 3. pa. §. unic. num. 2. uersic. Primò ex his infertur, & Mar. Socin. Sen. in cit. cap. ad audientiam. nume. 173 q. 20. & Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 4. & Nauar. in Man. cap. 27. numer. 21 1. uersicu. Dixi extra necessitatem ineuitabilem. Probatur autem horum sententia primò, quoniam mutilatio, & occisio equiparantur, quoad irregularitatem contrahendam; ergo & ēt quoad euitandam paria esse debent, & idcirco sicut pro uitanda morte sine irregularitatis periculo aggressorem licet occidere, ita & pro mutilatione uitanda, idem posse fieri uidetur, ubi aliter fieri non potest. Hæc ratio tamen mihi non omnino probatur; nam ad irregularitatem

tatem contrahendam idcirco æquiparantur, quoniam sic lex cauit;at non ita habetur cautum,quoad eam euitandam.Postremò ob hãc rationem irregularitatem quem euadere sensit Couar.quouiam sicut ratione naturali,& iure diuino quis se defendere à morte potest, ita & à mutilatione et à morte se defendendo irregularis non fit,ergo neque ubi à mutilatione se defendit. Hæc ratio mihi non quadrat, nam proponit id pro certo,de quo quęstio est; nos enim quærimus;an pro mutilatione membri liceat occidere sine irregularitatis metu,ipse uerò ponit pro certo id licere. Tertiò inquit Couar.id posse sine metu irregularitatis,quoniam contingere potest ex membri abscissione mortem sequi.

Quid igitur concludendum?Ego à posteriori sententia discedendum non censeo,ut scilicet irregularis non sit, qui aggressorem occidit,ut mutilationem euitet,quàm ratione alia uitare non potest ob rationem, quam reddit Couar.quòd scilicet contingere potest per mẽbri mutilationem quem mori. Secundò,quoniam quis pro certo nõ habet mutilationem tantùm interuenturam;non enim in huiusmodi actibus moderari quis se potest.argum.ca. fin.de homicid.lib.6.ubi,qui mandauit quem uerberari tantùm,irregularis efficitur, ubi occisio interuenit etiam contra suam uoluntatẽ; & hoc ob hãc rationem, quod hoc euenire posse cogitare debebat. Multo magis igitur hic, qui mutilationem timet,quive eã inferre uult, mortem interuenire posse cogitare debet, ergo defendendo se à mutilatione,defendit se à morte,quæ uerisimiliter contingere potest. Postremò facit,quoniam, si contrarium diceremus,ex quo aliter,quàm per mortem aggressoris mutilationem euadere quis non potest,e duobus necesse esset alterũ fateri, scilicet aut nobis non licere nos defendere;aut aggressori licere nos mutilare:at utrunque absurdum est, & contra iura tam diuina,quàm humana,ergo ut absurdum non est dicendum.l. nam absurdum.ff.de bon. liberr. Concludo igitur cum communi sententia irregularem eum non fieri,qui aggressorem occcidit, ubi mutilationẽ aliter euadere non potest.Non tamen irregularitatem euadet,qui non aggressorem,sed eũ, qui mandauit,uel consuluit hoc,occidit ; nam uerbis tantùm te hic aggressus,& non re,& ita Socin.in cap.ad audientiam.num.184. qui & Bald.idem sententem refert. de homicid. Et de quęstione hac satis; iam tertiam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Occidens eum,qui te uerberat,an irregularis fias.*
2 *Occidens eum,qui tibi iniuriam verbis infert, an irregularis fias.*
3 *Barba iniuriæ gratia tenentem te si occidas,irregularis efficieris.*

§. II.

1 †Tertia quęstio est,an liceat cuipiam illũ occidere,qui eum uerberat , cùm aliter uerbera euitare nequeat. In qua q̃stione ego sic distinguendum censeo. Aut in capite, & eo bacculo uerberat,quo uerisimile est hũc mortem illaturum;& in hoc casu,si aliter uerberatus se tueri non potest(quoniam hac ratione percutiens mortem inferre potest,ut habetur in cap.significasti.2.uers.Si uerò quemadmodum.de homicid. ubi dicitur ob modicũ ictum in caput,quem lætaliter solere lędi) irregularis hic non efficietur, si uerberantem occidat,quoniam,ut se à morte liberet, id facit, quo casu irregularitatem quis euadit,ut habetur in Clem.uuic.de homicid.

Aut ea in parte eum uerberat,& ea re,ut pote ramo aliquo tenui,unde mortis periculum non adest;& in hoc casu hunc irregularem fieri censeo,ex quo mortis, mutilationisque periculum non adest;nam occidere suum aggressorem sine irregularitatis metu tantùm quis potest,vbi mortem,mortilve periculum ratione alia euadere non potest.

Atqui an licebit huic se defendere,eum occidendo,quando aliter se tueri non potest qn uerberetur?Ego sentio id posse,ex quo & diuino,& humano iure defensio permissa est, alioquin dicendum esset alteri licere eum uerberare,quod iniquum est,& contra §. iuris præcepta.in Instit.de iustit.& iur.fiet tamen hic irregularis. Excipio tamen,ubi uerberans correctionis gratia uerberaret,& ad id facultatẽ haberet,ut Pater,Dominus,Magister, Patochus, Abbas,Maritus,& huiusmodi;in hoc enim casu irregularis fieret, hos occidens , uel mutilans,

2 Verùm quid †si quis te uerbis iniuria afficiat,uel per barbam etiam capiat,nec te dimitere uelit,an irregularis fies,si aliter ab eo te liberare non potens,eum occidas,uel mutiles ? Planè,vbi uerbis iniuria tantùm fit, si iniuriã tibi inferentem occideris,irregularis fies? nã permittitur occisio, ubi corporalis uiolentia infertur,& non ubi uerbalis, ut ait Innocen. in cap.dilecto.propè finem.de sent.excommu. lib.6.& sequitur.Gemin.ibid.num.12.uersic. Gloss.in uerb. Eisdem.Postremò per cita.Clemen.unic.de homicid. quis ab irregularitate eximitur alium occidens,uel mutilans, ubi qs aliter mortem uitare non potest , ut ibi habetur;at in casu nostro sine occisione mortẽ euadere potest,ut per se patet ; non enim uerbis mors per se infertur,ut per se patet;ergo.

3 Immò †nec irregularitatem effugit is, qui eum per barbam tenentem occidit , cùm nollet tamen occidere,qui per barbam eum tenebat,& hoc ob rationẽ proximè allatam, quòd occisio sine irregularitatis metu permittitur, ubi mortem aliter quis euadere non potest.p cita.Clem.unic.hic uerò mortis periculum nõ adest,ut in facto proponitur.Quare quidam sacerdos

cerdos irregularis factus est, qui quendam se p barbam tenentem occidit. Ex his quarta quæstio absoluta est; iam quintam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Occidens aliquem, quò se à mortis periculo liberet, an irregularis fiat, si ob delictum, & suam culpā, in illud periculum se coniecit.*

2 *Adulter occidens maritum adulteræ, quò se à morte tueatur, irregularis fit.*

3 *Adulter irregularis est, si maritus vxorem adulteram occidat.*

4 *Adulter irregularis an sit, si maritus adulterā percutiat, & ipsa abortum faciat.*

§. III.

1 §. † Quinta quæstio est, an irregularis quis fiat occidendo aliquem, ut se à mortis periculo liberet, in cuius periculum sua culpa, & delicto se coniecit, S. Antoninus. in 3. pa. tit. 5. cap. 8. §. 1. quem refert, sequitur, ac declarat Nauar. in Man. cap. 15. nume. 7. & cap. 27.
2 num. 238. sensit hunc irregularem esse; † nam eum irregularem esse dixit, qui cum uxore alterius inuentus à marito, maritum interficit, quò se ab eo defendat, qui eum occidere volebat; & hoc ob hanc rationem, quoniam ingressus hic dici potest esse uia ad hoc homicidiū, & ubi illicitum quidpiam quis aggreditur, qđ est causa, ut ob sui necessariam defensionem alium occidat, irregularis efficitur. Hanc opinionem S. Antonini sequitur etiam Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. nume. 7. uers. Tertia, & Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 4. uer. 3. & probauit Pius Quintus, ut refert Nauar. in consil. 34. de homicid. lib. 5. vt scilicet inuentus à marito in adulterio cum uxore irregularis efficia
3 tur, si se defendendo maritum occidat; † Immò idem Pius Quintus, ut ibidem testatur Nauar. irregularem eum esse dixit, qui adulteriū commisit, & maritus id sciens uxorem occidit, ut pote, qa illicitæ rei causam dederat, quāuis Alphon. à Castro contrarium senserit, si itidem extra iudicium maritus, uel pater, uel cōsanguineus occidat mulierem etiam ob simplicem fornicationem, uel meretricem, ut dedecus tollat, irregularis est, qui fornicatus est, ita
4 Maiol. eod. ca. §. 3. num. 15. † Sicut etiam, si ob id maritus uxorem percussit, unde abortum fecit; nam & in hoc casu ob ipsum abortum irregularem fieri adulterum sensit, ut refert Nau. in consil. 35. eod. Additio tamen ad eum testatur Gregorium Decimumtertium, quoad casum hunc postremum cōtrarium sensisse, se tamen dixisse ad cautellam posse cum eo dispensari, & sic executioni mandatum fuisse. Postremò clericus, ut conclusit Nauar. in cita. consil. 34. irregularis factus est, qui mulierē in ecclesiam uocauit, quæ iuuenis erat, sicut & ipse, ut de quodam matrimonio secum ageret, & ut ingressa est, ianuam clausit; id quod ubi consanguinei nouerunt, eam interfecerunt.

Quid igitur concludendum? Ego in hac quæstione sic distinguendum censeo, ut absoluti materiæ huius cognitionem habeamus. Aut quis rem licitam aggreditur, & in hoc casu si contingat eum sine sua culpa in hanc necessitatem venire, irregularem non fieri censeo, si, ut mortem euitet, quem occidat, ubi aliter eā uitare non potest, ut exempli gratia duobus se se mutuo uulnerantibus, tertius interueniat, & dum uult eos seiungere, alter prædictorum in eum currit, quò eum occidat; in hoc enim casu, si tertius hic eum occidit, cùm aliter se tueri non possit, irregularis non efficitur ob. Cle. unic. de homicid. omni enim culpa uacat, ut in facto proponitur.

Aut quis rem illicitam aggreditur, & ex ea re sæpius mors sequi solet; & in hoc casu, si ob hanc rationem hic quem occidat, irregularem fieri concludo; nam id euenire posse cogitare debebat, & idcirco non culpa uacat. argum. c. fin. de homicid. lib. 6. Si ergo quis, exempli gratia, de nocte domum alterius ingreditur, ut furetur, siue adulterium committat, & maritus, dominusve ab ipso occidatur, quò à morte se liberet, planè irregularis erit, esto aliter se tueri non posset; nam in culpa est ob rei naturā, qui itidem à iustitiæ ministris inuasus iuste, se defendens, ne capiatur, quem eorum occidit, irregularis fit, ita Syl. in uerb. Homicidium. 3. q. 4. art. 3. & Maiol. ibid. & uersi. Quarta declaratio. Non tamen irregularis bannitus fit, qui impunè occidi potest, si occidat conantem se occidere, nam defensio est de iure naturali, ita Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiam. numer. 181. de homicid.

Aut ex ea re illicita non solet sæpius mortē contingere, ut in ludo alearum; & in hoc casu, si ludentes inter se contendere incipiant, alterque alterum occidere uelit, qui se tuetur, si occidat, modò aliter mortem euadere non possit, irregularis nō efficitur: esto enim rei illicitæ operam daret, non tamen talis erat, quæ natura mortem inferre soleret. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo: iam sextam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Iudicem occidere an liceat, vbi mortem iniustè alicui inferre conatur, & aliunde se defendere nequit.*

§. IV.

1 §. † Sexta quæstio est, an contra iudicem se tueri quis possit, ubi iniustè quem persequitur, & mortem ei inferre uult. Innoc. in cap. dilecto in principio. de sentent. excom. inquit licere etiam laico se tueri, si iudex suus ordinarius ordine iudiciario non seruato iniuriatur sibi in rebus, uel persona. Hæc Innocen. ex quibus duo colliguntur unum expressè, scilicet,

licet,

licet, ubi ordine non seruato iudex iniuriam affert,licere se defendere contra eum,alterum tacitò,scilicet secus esse,ubi ordine seruato id facit.

Quid igitur concludendum?ego sic distinguendum censeo. Aut iudex inuadit quempiā ut eum occidat,idque iniustè,& id constat; & in hoc casu potest quis se tuendo,quando aliter non potest, eum interficere sine metu irregularitatis;nam iudici licet occidere licitè,nō illicitè,atque sic dixit Sot.de iustit.& iur.libr. 5.q.1.art.8.uersic.Quid autem si quis me iniuria lacessiuit.nam & in hoc casu ut priuata persona existimatur.

Aut non cōstat iudicem illicitè facere,reus tamen scit se innocentem esse;& in hoc casu licet etiam ei resistere, & si contingat eum occidere,irregularem ipsum non fieri censeo, ubi aliter se tueri non potest,per Clem.unic.de homicid. quę non distinguit contra quem nos tueamur, ergo nec nos distinguere debemus. l.de pretio.ff. de publ. in rem act. praelertim, vbi de damno irrecuperabili agitur, ut hic;iudici enim nobis resistere tunc licet. Quare ob has rationes,si iudex per suam sententiam quē occidendum iniustè mandet, eadem ratione innocens condemnatus se defendere contra familiam executioni sententiam mandare uolētem poterit,ubi quò confugiat,non habet,quid dixerit Zabar.in cit.Clem.unic. opposition.6.

Aut iustè inuadit,exempli gratia exules ad mortē dānatos, & in hoc casu irregulares fiūt iustè damnari,si iudicem,familiāve occidunt, etiam se defendendo,ne occidantur; quandoquidem ex parte ipsorum bellum iniustū est, iustum autem ex parte iudicis,& idcirco irregulares fiunt.Secus si priuata persona eos inuadit; nam, ex quo defensio est de iure communi permissa eam non amittunt exules,ut dixit Zabar.in cit.Clem.unic.q.32.de homici. & nos supra in antecedenti §.diximus.

Aut sententia iudex quem morte afficiēdū damnat; & in hoc casu iustè, uel iniustè sententiam tulerit, condemnato occidere ipsum non licet,nec etiam testes,qui falsum testimonium in ipsum dixerunt sine irregularitatis nota,nam occidere lex nobis permittit sine irregularitatis metu, ubi factis nos quis aggreditur,non autem ubi uerbis,ut inquiunt DD. & Gemin.& Inn.in eod.c.dilecto,& Sot. ibid.In hac questione igitur sic concludendum cēseo, ad septimam transeamus.

S V M M A.

1 *Occidere an quis possit uirum praestantem,& insignem,qui & Reipublicae valde vtilis esset,ubi aliter se tueri non potest,si persona ipsa vilis sit.*

§. V.

1 †Septima quaestio est,an,ubi mortem aliter quis euitare non potest,occidere possit uirum prestantem,& insignem,& Reipublicae necessarium,qui eum iniustè uult occidere sine irregularitatis periculo,si ipse persona uilis sit,cuius uita ad bonum commune nihil interest.In qua quaestione Sot.de iust. & iur.lib. 5.q.1.uersi.Quare tres ordines statuendos,sentit hoc non debere,& hoc ob rationem charitatis.

Atqui contrariam opinionem uetiorem cēseo,scilicet hunc irregularem non fieri. Et hoc ob hanc rationem,quoniam cuique iure diuino, & naturali contra iniustum inuasorem licet se tueri,ut antea uidimus,nec illud ius distinguit,sicut nec etiam Clemen.uni. de homici.quę permittit nobis sine irregularitatis metu inuasorem nostrum occidere, quando aliter mortem euadere non possumus, ergo nec in hoc casu distinguemus. Nec repugnat opinio Sot.nam esto ex debito charitatis deberet fortasse potius ipse mortem oppetere,irregularis tamen efficitur,ex quo,ut omissio irregularitatem inducat, necessariò requiritur, ut debitum iustitiae sit,non autem charitatis, ut antea suo loco probauimus.Sed iam quęstionem octauam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Defendere se non potēs quin occidatur,irregularis non efficitur,si alteri det arma quò se tueatur,uel si uocet quempiam,ut sibi opem ferat.*

2 *Defendēs alium,qui se non potest per se defendere, ne occidatur,irregularis efficitur,sicut etiam si pbeat arma ei,quò se per se tueatur.*

§. VI.

1 †Octaua quaestio est,an,si inualus iniustè ab aliquo non potest se ipse tueri, det arma alteri,quò se tueatur, irregularis fiat, si is,cui arma dedit,aggressorē occidat.In qua quaestione breuiter concludo irregularem hūc non fieri, & hoc ob hanc rationem, quoniam, ex quo lex permittit, ubi alia ratione mortem euadere non potest,ut suum aggressorem quis occidat sine irregularitatis metu,ut habetur in Clem.unic.de homicid. ergo & omnia ei permisisse concludendum est,quae ad eam defensionem pertinent,& idcirco uocare alios,ut se tueantur, & ipsis etiam arma tradere, & si per ipsos aggressor occidatur , irregularem eum non fieri,concesso enim aliquo,omnia concessa intelliguntur,sine quo concessum haberi nō potest.argum.l.2.& ibi Iaf.ac DD.ff. de iurisdi.omn.iud.& l.ad rem mobilem,& l.ad legatum.ff.de procurat.Ex quo igitur cit.Clemen. unic. concedit , quò quis se à morte liberet,ut inuasorem suum occidat,iure, ubi id per se non potest , alterius ope uti poterit,atque sic dixit Nauar.in Man.cap.27.num.212.uersicu.Secundò sequitur.& Mar.Socin. Sen.in c. ad audientiam de homicid.num.245. qui ait irregularem eum non fieri,qui ob corporis sui periculum

periculum clamauit ſuccurrite.

8 Verùm†an irregularis ſaltem fiet is,qui ab eo arma accipit,uel q ei dat arma,quò ſe tueatur? In utroque caſu concludendum eſt hunc irregularem fieri;nam cit. Clemen. uni. eximit ab irregularitate eum tantùm,qui ſe tuetur,nõ autem,qui alium,& ita Gloſſ. communiter recept. not. ibi. ergo qui ab inuaſo arma accepit, & eum tuendo inuaſorem occidit, irregularis efficitur;ſicut etiam,qui ei arma dedit,quãobrem inuaſus inuaſorem occidit;nam.& qui arma iudici præbet,irregularis efficitur, ut ſupra concluſimus,atque ſic in caſu noſtro dixit Nauar. eod. uerſ. Tertiò ſequitur. Et de quęſtione hac ſatis;ad nonam tranſeamus.

S V M M A.

1 *Defendere ſe potens ne occidatur fugiendo, an irregularis fiat, ſi maluit aggreſſorem occidere, quam fugere.*

2 *Clericus irregularis fit, ſi fugiendo potuit mortem euadere, ſed maluit ſuum inuaſorem occidere.*

3 *Laicus etiam irregularis fit, ſi fugiendo potuit mortem euadere, & maluit inuaſorem occidere.*

4 *Mortem euadere qui poteſt alia ratione, quàm occiſione inuaſoris, irregularis fit, ſi occidat.*

5 *Fugere potens per unam uiam tutò, an irregularis fiat, ſi per aliam fugit, quò cum perſequẽs pereat.*

§. VII.

1 §. †Nona quæſtio eſt,an irregularis fiat, qui ſuum inuaſorẽ occidit,ubi fugiendo mortem euadere poterat. In qua quæſtione Glo. in Clem. unic. in uerb. Non valens. de homicid. ſenſit hunc irregularem fieri;nam,cùm cit. Clem. eximat ab irregularitate occidentẽ ſuum inuaſorem,ubi aliter mortem uitare nõ ualet,declarans Gloſſ ubi inuaſus aliter mortem euadere non poteſt,inquit,quia inangulatus erat,uel ſic arctatus, quòd fugere non poterat. Ecce hic Gloſſ. tunc aliter mortem euadere hunc non poſſe ſentit,ubi nec fugere poteſt; ergo & ſentit, ubi fugiendo mortem euitare poteſt,beneficio eius canonis non frui, & ſic irregularem fieri, ubi mortem fugiendo quis euitare poteſt,ſi malit inuaſorem occidere,idẽ tenet Gloſſ. in cap. ſuſcepimus. in uerb. Interimeretur. de homicid. Hanc opinionem Gloſſ. inquit locum habere poſſe Zen. ubi qui aggreſſus eſt,mortem euadere poteſt, hoſtia domus claudendo, uel intra illam, uel in turrim forte ſe includẽdo,hanc opinionem ſequitur Maio. de irregul. lib. 5. cap. 48. nume. 6. uerſ. quarum prima,& alii ab eo citati.

Quare contrariam opinionem ipſe Zen. ſequtur,ut ſcilicet irregularis hic non fiat. Primò, quia fugiendo ſæpius cadere poteſt,& ſic ab inuaſore faciliùs occidi,nemo autem tenetur ſe tanto periculo exponere. leg. 2. §. pen. ff. ſi quis cau. & c. accedens. ut lit. non conteſt. Præterea cõtingere poteſt fuga honeſtę perſonæ eſſe dedecori,ergo perinde habetur, atque ſi fugere non poſſet,paria enim hæc habentur nullo modo poſſe recedere,uel recedere cum dedecore. l. in eadem. ff. ex quib. cauſ. maior. Anchara. reſpondet quoad hoc poſtremum, uerum illud eſſe quoad alias pœnas euitandas, non autem quoad irregularitatem,ita ait ibi, num. 5. uerſ. Hoc vltimum non credo uerum, & Mar. Soci. Sen. in cap. ad audientiam. num. 134. q. 15. uerſic. Ego autem. de homicid. Hanc opinionem Zen. æquiorem exiſtimauit Zaba. in cit. Clem. q. 26. in fine,ſibi tamen placere contrariam opinionem quoad irregularitatem, & hoc ob hanc rationem,quòd cit. Clemẽt. poſtulat,ne quis irregularis efficiatur inuaſorem occidendo,ut aliter mortem euadere quis non poſſit; at,qui fugiendo mortem euadere poteſt,aliter poteſt mortem euitare,quàm occidẽdo ſuum inuaſorem,ergo irregularis fit eius occiſione.

Quid igitur concludendum? Ego primum pro certo pono irregularem hunc non fieri, ſi aggreſſorem occidat,ubi pro certo habet ſe fuga mortem non euaſurum;nam in hoc caſu aliter ſe tueri,quàm aggreſſoris morte nõ poteſt, quo caſu ſine irregularitatis periculo ſuum aggreſſorem occidere licet, & ita DD. omnes ſentiunt.

Secundò pro certo etiam pono irregularem hunc non fieri, ubi dubitat, an fuga ſe tueri poſſit,ut pote,quia ipſe habilis non eſt ad currendum,uel ob lubricum uię dubitat, ne cadat, uel aggreſſor celerior eſt ad currendum, & per fugam ſuam animus illi adderetur. In hoc igitur caſu ſi aggreſſorem quis occidat,irregularis non efficitur;nam re dubia id, quod certum eſt,ſequi,quàm incertum debeo,argu. c. iuuenis. de ſponſ. & potius meæ, quàm aggreſſoris uitæ rationem habere debeo;ordinata enim charitas à ſeipſo incipit. argum. l. præſes. C. de ſeruit. & aqu. Et hæc quæ diximus,locum habent uel clericus, religioſusvę ſit, uel laicus, quem quis aggreſſus eſt,& communis opinio eſt,de qua teſtatur Couar. in cit. Clem. unic. in 4. par. §. un. num. 3.

His pręmiſſis reſtat,ut uideamus, an irregularis fiat,qui ſuum inuaſorem occidit, ubi pro certo habet ſe fuga mortem euaſurum. In qua
2 quęſtione† ubi clericus eſt, uel religioſus ſine dubitatione irregularis efficitur;nam ita DD. omnes concludunt. Gloſſ. in capi. ſuſcepimus. in uerb. Interimeretur. de homicid. nam, cùm ibi quidam monacus in cuſtodia furum relictus ab altero monaco eſſet, qui fures conſtricti erant uinculis, uerereturque monacus cuſtos relictus,ne ſe diſſoluerent,& eum interficerent,& idcirco eos occidiſſet, Romanus Pont. conſultus,an eſſet irregularis factus, reſpondit irregularem ipſum,necnõ alterum monacum factum eſſe. Gloſſ. quæ ibi rationem huius reddẽs,inquit, idcirco id ita eſſe,quoniam debuiſſet potiùs fugere,dum ſoluere ſe nitebantur fures,quàm eos occidere. Ecce hic clericus erat,

& quia

& quia potuit se fuga à morte liberare, irregularis factus est ob id, quòd maluit fures occidere, quàm fugere. Hanc Gloss. not. Abba. ibi. numero 4. & sequitur etiam Felin. ibid. & Mar. Socin. Sen. numero 10. Idem sensit Gloss. in citat. Clemen. unic. in uerb. Non valens. & Couar. ibidem. Idem Syl. in uerb. Homicidium. 1. quæ. 9. uersic. Tertium. ubi & alios quosdam idem sentientes refert. Eandem opinionem sequitur quoque Nauar. in Man. cap. 27. numero 211. uersic. Ille uero dicitur esse in prædicta necessitate. & Abba. in cap. 1. num. 17. de resti. spol. De clerico igitur, & religioso non est, qđ dubiremus.

3 Quoad laicos uerò † idem sentio, ut irregulares fiant, ubi fuga mortem euadere possunt, si aggressorem occidere malint, quàm fugere. Nam primò DD. id inquiunt magna ex parte. Abba. in citat. cap. olim. 1. num. 17. ibi enim in distinctè tenet irregularem eum fieri, qui cùm fugiendo mortem euadere posset, maluit aggressorem occidere, uel mutilare. Eundem sequitur Nauar. eodem uersicu. & Ancharan. in citat. Clemen. unic. numero 5. & Couar. ibidē in 3. par. §. unic. numero 4. Secundò id probatur per cita. Clemen. quæ simpliciter loquitur, & non distinguit, an clericus, uel laicus sit, ergo nec nos distinguere debemus. argum. le. de prætio. ff. de publ. in rem act. Postremò regulariter non licet pro honore tuendo quem occidere, ut infra probabimus, & non est uerum eū propriè se tueri non posse, ubi amittit honorem. Nec repugnat, si dicatur militi non licere fugere; nam nec iudici licet iustitiam ommittere, & tamen irregularis fit, si quem occidendū mandat. Concludo igitur uel clericus, uel laicus sit, irregularem fieri, si suum inuasorem occidit, uel mutilauit, cùm posset fugiendo mortem, mutilationemve ipse euadere, quamuis alia pœna laicus non afficietur, ubi ob honorem tuendum quem occidit, uel saltem pœna minuetur, ita Couar. ibid. inquit.

4 Quæ diximus autem de eo, qui fuga potuit mortem euitare sine inuasoris sui occisione, ut irregularis fiat, † eadem sentimus de eo, qui se in ædes, domumve, uel turrim abdere se potuit, uel clamando opem petere, & tamen maluit suum aggressorem occidere; nam irregularis & hic fiet id quod sensit Gloss. in cita. Clemen. unic. in uerb. Non ualens.

5 At quid † si fugiens potest per unam uiam tuto fugere; sed elegit per eam, per quam inimicus eum persequens moritur, quoniam in præcipitium cadit, quod adesse ibi ignorabat, an fugiens irregularis fit? Mar. Socin. Sen. in cā pitu. ad audientiam. numero 168. sentit hunc irregularem esse, & meritò, nam fuit causa, ut occideretur inimicus, & sic egressus est mode rationem inculpatæ tutelæ. Secus si id non cogitauit, uel alias non potuit, uel ipsum admonuit. Sed de quæstione hac satis; iam ad decimum transeamus.

S V M M A.

1 *Defensionis sui gratia an liceat arma alteri arripere, quibus ereptis eorum dominus occiditur.*

2 *Captus ab hostibus, vel inimicis, qui uolunt eum interficere, an antequam eum aggrediantur, occidere ipsos possit sine metu irregularitatis.*

3 *Defensionis gratia an occidere possit aliquem ex suis inimicis, ubi tamen pro certo non habet se mortem euasurum.*

4 *Insidias inimici ubi uitare quis non potest, nisi occidendo irregularis non fit, si occidat.*

§. VIII.

1 † Decima quæstio est, an liceat ei, quē sui inimici aggressi sunt, arripere arma alteri, qui ibi adest, si per arreptionem eam eorum dominus deinceps occiditur ob id, qđ non habet, unde se defendat. In qua quæstione breuiter concludimus irregularem fieri, & etiam peccare. Et hoc ob hanc rationem, quòd fuit causa ipsius occisionis, ex quo ademit arma, quibus se tueri poterat, & sic facto fuit homicidii causa, quo casu irregularis quis efficitur. cap. si quis uiduam. dist. 50. atque sic sensit Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. numero 11. uersic. Ex iis infertur, qui hoc inquit de eo, qui in naufragio è tabula insidentem eiicit, & de eo, qui hostes fugiens alteri equum adimit, unde vterque mortuus est. Et de quęstione hac satis.

2 Vndecima quęstio est, † an captus ab hostibus, uel inimicis, qui volunt eum interficere pro certo, antequam eum aggrediantur, occidere ipsos possit sine metu irregularitatis, cū aliunde spem salutis non habeat. In qua quæstione uidebatur dicendum id huic nō licere, & hoc per cap. suscepimus. de homicid. cùm enim ibi quosdam fures duo fratres ligassent, quousque ad notitiam capituli rem deferrent, & alter ex dictis fratribus relictus custos furum eos occidisset, quoniam dicti fures se soluere nitebantur, & frater ille dubitabat, ne; solu ti eum interficerent, Romanus Pont. hac de re certior factus irregulares ambos fratres censuit; nam mandauit, ut se ab altaris ministerio abstinerēt, quod irregularitatis proprium est. Ecce hic frater ille uerebatur, ne à furibus interficeretur; & tamen, quia eos occidit, pro irregulari habitus est, ergo non uidetur nobis licere eos interficere, qui nos interficere uolunt. Atqui canon hic nihil facit ad rem nostram. Primò, quia frater ille poterat inde abire, & fugere, antequam fures se dissoluerent, & ita Gl. inquit ibi in uerb. Interimeretur, unde non erat in extrema necessitate constitutus, ex quo & aliunde mortem euadere poterat. Postremò casus noster diuersus est ab illo; nam hic, qui mortem timebat, ab inimicis tenebatur; ibi uerò, qui mortē timebat, fures constrictos tenebat. Ex quo igiť diuersi casus sunt, ab vno

M ad

ad alterum argumentum summi non potest. arg.l.Papiniatus exuli.ff. de minor.

Quare contrariam opinionem ego sequor, scilicet hunc ab inimicis constrictum irregularem non fieri,si,ubi aliter mortem euadere nõ potest interficiat,qui eum custodiebat, & sic euadat,modò duo concurrant, scilicet, ut pro certo id sciat,uel probabiliter id credat, quia sic facere consueuerunt, ut superioribus annis exules Romandiolæ,qui inimicos à se captos occidere ferè semper solebant. Alterum,ut aliter mortem euadere nequeat. Probatur autem hęc sententia. Primò hac ratione,quia hic in manibus inimicorum erat, & iam iam mortẽ expectabat,quam aliter uitare non poterat, nisi aliquem eorum,uel eos occidendo,ergo irregularis non efficitur, si quem eorum occidat, ob cit. Clem.unic.de homicid.ubi ab irregularitate eximitur is,qui non potest aliter mortẽ euadere,quàm si suum aggressorem occidat,& hi inimici sunt aggressores,sine dubio, ex quo eum aggressi sunt,& captiuum adduxerũt. Postremò,quoniam licet præuenire aggressorem suum,ut in seq.quęstione probabimus;ergo etiam & in hoc casu. Irregularis ergo hic non efficietur.atque sic dixit Mar.Soc.Sen. in c.ad audientiam.num. 178.uersic.Secus si uerisimiliter.de homicid.

3 Verùm quid,† si plures sunt inimici, à quibus tenetur,& non pro certo habet se mortem euasurum,esto aliquem occidat, an nihilominus irregularis hic erit? Adhuc censeo irregularem hunc non esse;fieri enim potest, ut mortẽ unius alii detereantur. In hac quęstione igi-
4 tur sic concludendum censeo.† Quare, ubi qs insidias inimici aliter euadere non potest, nisi eum occidat,occidere illum sine metu irregularitatis poterit,aliàs non,atque hoc sensit Couar.in Clem.unic.de homicid. 3.p.§. unic.nu. 3.uersic.Secundò. Atqui an generatim liceat præuenire quoad occisionem aggressoris, ante quam nos aggrediatur? Hãc quæstionẽ in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Præuenire an liceat, vbi quis te uult occidere, sine metu irregularitatis.*

§. IX.

1 §. †Duodecima quæstio est, an liceat præuenire aggressorem, idest eum interficere, uel mutilare, antequam nos percutiat. Zab.in Clem.unic.q.27.de homicid. sentit nõ expedire nobis expectare primum ictum, uel ut quis prius nos offendat;nam ibi ait, si quis manu potenti,& bracchio extenso inuasit aliquẽ,ita quod inuasus potest suspicari de morte,nisi se defendat;uel si minatur mortem, & erat aliàs inimicus, uel talis, q efficere solebat, quod dicebat,uel alia uerisimilia,non expedire expectare primum ictum,ergo idem in casu nostro. Idem dixit Bald. in l. 1.nu. 6.uer. Quæritur. C.unde ui,& in l. 1.in fine. C.quando lic. sine iud.se uind. nam ibi ait occidere in ipso actu quem posse eum, qui mortem ei minatus est,nec debere expectare se percuti ab eo; melius est enim occurrere in tempore, quàm post tempus vindicare. Idem Gloss. in cita.l. 1, in uerb. Moderatione;nam inquit non necesse esse,ut prius te percuti expectes,sed sat esse terrorem armorum, uel iactationem pcussionis; sequiturque eam ibi Bald.num. 17.uers. Quærit Gloss. Idem Gl.in l.3.§.qui armati,in uerb. Armorum.ff.de ui,& ui arm.quæ ait non oportere expectare primò se percuti,& Gloss. in l.e. sed etsi.ff.ad leg.Aquil.& Bart.in cit.l. 1,num. 9.C.unde ui.& Mar.Soc.Sen.in cap.ad audientiam.q.24.num.179. de homicid. communis denique DD. sententia hęc est, quę & probatur per l.Sed etsi quæcunque.ff.ad leg. aquil. nam ibi dicitur, si quis occidat petentem se ferro,non uideri iniuria occidisse, & Gloss. ibi inquit etiam si prius me non percussit;nam sufficit terror armorum. Si ergo licet mihi occidere eum,qui cum ferro me aggreditur, antequã me percutiat,ergo expectare non debeo,sed p̃uenire possum.

Contrariam sententiam tamen nonnulli secuti sunt,ut scilicet præuenire non liceat, ut Maiol.de Irregular.lib.5.cap.48.num. 10. uersicu.Septima cit declarario. Primò per l.e. 1.§. arietes.ff.si quadrup.paup.fecis. dicat.ubi habetur ratio ad eum,qui priùs offendit. Hæc tamen ratio nihil facit; nam ibi idem id consideratur,quoniam in animantibus ratione carentibus conspici non potest,an periculum mortis fuerit nec ne,nisi ex facto secuto. Præterea citatur l.si ex plagis.§. Tabernarius.ff. ad leg. aquil.ubi, cùm quidam lucernam sustulisset Tabernario, eumque conantem retinere flagello uerberare cepisset,ut se dimitteret, & Tabernarius occulum ei effodisset, Iureconsu.ait ibi iniuriam eum fecisse,si prior ipse percussus non fuit,ergo nisi prius te quis feriat,percutere alium nõ debes ad te defendendum, atque sic colligit Gloss.ibi in uerb. Vexatus. Hæc tamen ratio mihi non probatur; nam primò de periculo mortis ibi non agebatur, ut in casu nostro;nec uolebat, qui lucernam sustulit tabernarium occidere. Præterea lenis res erat,& idcirco non debebat tabernarius sic feruire.at gumen.cap.suscepimus,de homicid. quem canonem pro hac sententia citauit Maiol. ibidem,sed tamen nihil facit; non enim ibi erat timor,qui caderet in constantem uirum, nec periculum tale mortis,ex quo enim fures ligati erant,poterat ipse inde abire,& fugere, ut hoc per se patet;at quæstio est,ubi ratione alia quis se tueri nequit, nihil igitur ad rem facit. Nec Syl.quem ad hoc citat,id dicit,ut cuique ipsum legenti constare potest; sicut nec etiam Tab.

Quid

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut quis aggreditur nos, ut tunc uulneret, uel occidat: id quod uel factis declarat, quoniam stricto ense, uel dimisso sclopo, aliisve armis in nos irruit, uel uerbis, quia incipit clamare armatus inquiens non euades nunc manus meas; & in hoc casu communem opinionem uerissimam censeo, ut scilicet is, in quem irruere conatur, possit ipsum prius percutere, & occidere sine irregularitatis metu. Primò, quoniam, si quis deberet expectare, ut prius ipse percuteretur, non esset hoc se defendere, sed iniuriam illatã uindicare, quod prohibitum est, ut uidebimus. Praeterea, si hoc daremus, contingeret saepius quem se defendere non posse; quid enim si bracchium, uel pes abscinderetur? Planè hic se tueri deinceps non posset. Postremò contingeret quem aliquando interfici; quid enim si quis cum sclopeto quem aggrediatur? Planè si inuasus uult expectare, ut sclopetum in eum immittat fortasse occidetur, ac deinceps non erit, quod se tueatur; quae omnia absurda sunt, & idcirco uitanda. l. nam absurdum. ff. de bon. libert. Vbicunque igitur quis aggressorem in se irruentem armis uidet, priùs eum offendere potest; & quò se tueatur, quando aliter se tueri nequit; aut fugiendo, aut occludẽdo se domi, ratione ve alia tunc occurrenti, eum occidere, atque sic DD. communiter suprà allegati concludunt in hoc casu, si horum dicta paulò diligentius quis cõtempletur. Quare nec irregularis in hoc casu hic fiet, ut dixit Socin. ibid. & probatur per c. Clem. unic. de homicid.

Aut non aggreditur quis nos, quamuis minetur, & se uelle nos occidere iactet, sed tunc nihil aliud agit, nõ enim ad nos stricto ense uenit, nec aliis armis, sed solùm uerbis, & in hoc casu eum nobis occidere non licere, nec praeuenire concludo & sic contraria sententia locum habet. Primùm, quoniam hoc sensit Bald. in citat. le. 1. numero 17. cum sequent. & Iasfin le. ut uim. numero 14. ff. de iustit, & iur. qui inquiunt non licere occidere, ubi in actu non erat. Idem dixit Nauar. in cons. 3 1. de homicid. libro 5. Postremò id ratione probatur; nam tunc quis aliter mortem euadere potest, uel custodes secum ducendo, uel inde abeundo, uel ut fideiussoria cautio de non offendendo ab ipso inimico praestetur apud iudicem cu rãda; id enim potest, & iudex id curare debet. leg. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offic. praesi d. tradidit latè Clar. in Pract. crimin. libro 5. §. fin. q. 47. Et de quaestione hac satis; iam alteram aggrediamur.

S V M M A.

1 *Percussus, seu vulneratus ab aliquo an possit eum repercutere, & interficere sine metu irregularitatis.*

§. X.

1 †Decimatertia quaestio est, an posteaquã quis percussus ab aliquo est, seu uulneratus possit aggressorem percutere, & inter ficere sine irregularitatis metu. In qua quaestio ne breuiter sic distinguendum est. Aut, qui pri mò percussit, seu uulnerauit, iterum uulneraturus existimatur: id quod hinc apparebit, si inde non abeat, sed adhuc conetur alia uulnera inferre; & in hoc casu, si aliter uulneratus se tue ri non potest, occidere eum ualet; nam adhuc se defendere uidetur, ne alia uulnera inferantur; & occidatur, atque sic sensit Bald. in l. 1. nu me. 17. C. unde ui; nam ibi ait. Si Titius vulnerauerit Seium, & statim aufugit, & Seius post eum currẽs uulnerauerit, id non licere, ex quo non timebat ulterius se percuti; ergo secus, si ti muisset iterum se offendi: idem Barto. sensit in ead. leg. nume. 10. & Zabar. in Clemen. unic. q. 27. uers. Quia Hug. de homicid. Quare neque in hoc casu irregularis fiet, ex quo aliter mortem euadere, seu mutilationem non poterat.

Aut inde statim abiit, qui percussit, & uulnerauit; & in hoc casu post eum currere, & eũ occidere non licet sine irregularitatis metu; nam uel mortiferè uulneratus est; & in hoc casu amplius non potest sibi consulere; aut non est uulneratus mortiferè, & tunc non adest amplius mortis periculũ, ex quo aggressor aufugit. Postremò hic non se defendere uult, ex quò à nemine tunc offenditur, sed uult se uindicare, quod non licet, atque sic DD. allegati concludunt, ut testatur Viu. in sua Syl. opinio. 189. num. 10. In hoc igitur casu irregularis hic efficietur, si aggressorem persecutus eum mutilet, uel occidat. Et de quaestione hac itidẽ satis; iam ad aliam transeamus.

S V M M A.

1 *Defendens se ab aliquo, an possit eum licitè interficere sine irregularitatis metu, quãdo aliter se tueri non potest, si nouit aggressorem in mortifero peccato esse.*

§. XI.

1 Decimaquarta quaestio est, an defendens se ab inuasore possit eum sine irregularitatis metu occidere, ubi aliter mortẽ, mutilationemve euadere non potest, sciens eũ in inuasorem in mortifero peccato esse. In qua qõne uidebatur dicendum id non posse; nam hãc opinionem sequuntur Gerson. Abulens. & Gõsal. à Villad. ut refert Couar. in Clem. uni. in 3. p. §. uni. nu. 2. in fine. vers. Illud sanè. de homici. Horum sententia uerò probari potest hac potissimum ratione, quoniam quis tenetur magis diligere salutem animae proximi, quã propriam corporis, ut tradidit S. Th. cõiter recep. q. 26. ar. 5. at si eũ quis occidat, causa est, ut aia eius pereat, ex quo mortiferi pcti culpa tenetur, ergo, ne cõtra charitatẽ faciat, potius mor tẽ corporis ipse pati, q̃ inuasorẽ occidere dẽt.

Postremò defensio permittitur cum moderamine inculpatæ tutelæ, ut dicitur in ca. significasti. 2. de homicid. quæ moderatio hic non seruatur, ex quo anima, quæ præciosior corpore est, interimitur, quò ipsum corpus seruetur.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, s. licere cuique aggressorem suum occidere in peccato mortali existentem, sine irregularitatis metu, quando aliter quis se tueri non potest. Nam sic inquiunt Dom. Sot. de iustit. & iur. quem refert, ac sequitur Couar. ibid. & theologi omnes. Probatur autem hæc sententia primò hac ualidissima ratione, quoniam, si hoc daremus, nunquam ferè liceret nobis quẽquam interficere ad mortem, mutilationemve euitãdam; nam ea occisio permittitur, quasi semper, ubi iniustè quis nos aggreditur, non autem, ubi iustè, & sic permittitur inuasorem occidere iniustè nos inuadẽtem, & qui in mortifero peccato iam detinetur; at hoc absurdũ est, & contra omne ius tam diuinum, quàm naturale, ac positiuum, quæ iura omnia permittunt nos contra inuasorem uel eum eius morte tueri, ergo, ne inutilis permissio illa sit, concludendum est uel inuasor mortiferi peccati culpa detineatur, occidi posse, quando aliter nos tueri non possumus. Præterea cit. Clemen. unic. de homicid. simpliciter permittit, ut quis possit suum inuasorem occidere, uel mutilare, quando aliter quis mortem euadere nõ potest, nec distinguit, an inuasor in peccato mortifero sit necne, quippe, quæ sciebat huiulmodi culpa eum ferè semper pollutum esse, & sic non distinguit, ergo nec nos distinguere debemus. arg. l. de prætio. ff. de publ. in rem actio. Concludo igitur hunc irregularem non fieri, & ita DD. communiter concludunt.

Non obstant rationes antea propositæ. Nõ prior, nam etsi debemus animã proximi plus diligere, quàm corpus nostrum, hoc tamen verum est, ubi proximus saluti suæ animam prospicere ipse non potest, & idcirco est in extrema necessitate; at hic potest, ut per se patet, & sic nulla necessitate præmitur, à qua se liberare ipse nequeat, ergo ei prospicere quis non tenetur.

Non obstat altera ratio; nam in unoquoque actu id semper inspicitur, quod in primis agitur, & non id, quod per accidens consequitur. l. non omnis. ff. si cert. pet. l. 1. ff. de auctor. tut. c. cùm uoluntate. de sent. excom. at hic in primis se tueri uult, ne occidatur, & hoc intendit, quod licet; ergo quamuis deinceps contingat aggressorem occidi, id non curatur, ex quo per accidens est. Nec ob id moderationem inculpatæ tutelæ egreditur, quoniam ratione alia se tueri non poterat, quàm illum occidẽdo, egredi autem moderationem tũc quis dicitur, ubi cum posset ratione alia se tueri, maluit tamen aggressorem occidere, uel mutilare, ut colligitur ex cit. Clem. unic. uers. Aliter uitare nõ ualens, & ex le. scientiam. §. qui cum aliter. ff. ad leg. aquil. A priori sententia igitur discedendum non est. Et de quæstione hac itidem satis.

SVMMA.

1 *Defensionis gratia homicidium factum, vel mutilatio, an probari, debeat, vel præsumatur.*

2 *Defendendo se si quis quempiam occidat, & si irregularis non fit, debet tamen à iudice prius id declarari, antequam obeat functiones eccles.*

§. XII.

1 §. ✝Decima quinta quæstio est, an homicidium, mutilatiove defensionis causa facta ubi sunt, probari debeat ob defensionem facta, an verò ipso iure id præsumatur. In qua quæstione breuiter concludẽdum est, ubi quis quẽpiam occidit, uel mutilauit, & defensionis gratia se id fecisse asserit, probare id ipsum oportere, non autem id ipso iure præsumi. Primò, quoniam homicidiũ, & mutilatio sua natura mala sunt, & delicta; at in delictis dolus præsumitur, id est dolo malo facta existimãtur, & prauo animo, ut habetur in c. 1. de præscri. & l. 1. C. ad leg. Cornel. de sicar. & l. si non conuicii. C. de iniur. & ut in re nostra dixit Coua. in Clem. unic. 2. p. in initio. nume. 3. uers. Sunt enim actus quidam. de homicid. Ex quo igitur contra se iuris præsumptionem habet, probari defensionis gratia ea facta esse oportebit. Hinc Inn. in eod. c. 7. de præsumpt. inquit malum, & damnum illatum semper præsumi factũ malo animo, nisi probetur contrarium, & sequitur eum ibi Abba. nume. 3. ubi & ipse ait præsumptionem esse contra delinquentem, seu illicitam rem facientem, & idem Gloss. ibi quo que sentit. Hinc quoque Bart. in l. inter omnes §. rectè. ff. de furt. inquit si contrectans rẽ alienam alleget se credidisse dominum consentire, ipsi non credi, & sequitur Abb. in cit. c. 1. ergo multo minus in casu nostro, ubi mors, mutilatiove interuenit. Probabit igitur, qui quempiam occidit, mutilauitve se defensionis gra-
2 tia ea fecisse, qua probatione facta declarabit ✝ iudex defensionis necessariæ gratia occidisse, uel mutilasse, & idcirco irregularẽ non esse, & poterit tunc & ordinibus initiari, & si initiatus erat, functiones eorum exercere; antea autem non debet ob scandalum, quod datet, & ita sensit Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. nume. 9. uers. Sexta. Atqui qua ratione id probabitur? Hoc in seq. explicabimus.

SVMMA.

1 *Defensionis gratia se quempiam occidisse, mutilasseve qua ratione probetur.*

2 *Defensionis gratia quando quis occidisse, mutilasseve dicatur.*

3 *Moderatio inculpatæ tutelæ quando interuenisse existimabitur*

existimabitur se tuendo.

4 *Moderationem inculpatę tutelæ in se tuendo quãdo quis egreditur, irregularis fit.*

§. XIII.

1 §. †Decimasexta quęstio est, qua ratione ꝓ-
betur defensionis gratia, ideſt ut se à mor
te, mutilationeve liberaret, quem occi-
diſſe, uel mutilaſſe. Glo. in Clem. unic. in uerb.
Non ualens. de homicid. sic distinguit. Aut su
mus in foro pœnitentiæ, & in hoc foro crede-
tur ipsi aſſerẽti defensionis gratia se occidiſſe,
uel mutilaſſe; quod enim in eo foro nemini ꝓ-
iudicium fit, nisi ipsi confitenti, nemoque im-
memor suæ salutis existimatur, ob eam rem ei
fides adhibetur. c. significasti. 2. in uerb. Credẽ
dum sit. de homicid. & ibi Gloſſ. & Abb. num.
7. & Felin. uerſ. Tertiò fallit. Stabitur ergo di-
cto eius, atque sic dixit quoque Mar. Soci. Sen.
in c. ad audientiam. q. 16. eod. Quoad forum
conscientię igitur ab hac sententia, quę uerissi
ma eſt, non discedemus.

Aut res agitur in foro contentioso, & exte-
riori, & in hoc DD. uarii sunt. Gloſſ. in cit. Cle
men. inquit ei non credendum, sed per circum
stantias occurrentes id indicari oportere. Bal.
ac DD. in l. 1. C. unde ui. multa dicunt, & Iaſ. at
que alii in l. ut uim. ff. de iuſt. & iur. & in eod. c.
significasti.

Ego autem sic distinguendum censeo. Aut
manifeſtò conſtat, qui suum occidit inualorẽ,
se potuiſſe defendere sine occisione, uel muti-
latione; exempli gratia, qui eum aggreſſus eſt,
uilis persona erat, nec arma ferrea habebat, sed
bacculum tãtùm; is uerò, quem fuit aggreſſus,
erat uir fortis, & armatus; ipsumque se aggre-
dientem uidit, quamobrem facilè se tueri po-
terat. In hoc igitur casu irregularis hic fiet, qp
pe qui aliter mortem euadere poterat; idem si
aderat in oſtio domus, & potuit oſtium clau-
dere, & inimicũ extra excludere; id quod sen-
sit Gloſſ. in cit. Clem. unic. in uerb. Non valẽs.
Nisi igitur hic contrarium probet, pro irregu-
lari habebitur: tum ob præsumptionem iuris;
tum ob coniecturas propositas.

Aut conſtat nulla ratione se potuiſſe defen-
dere, nisi eum occidiſſet, exempli gratia ab ag
greſſore fugiendo discedit, & tamen ille eum
persequitur, & quoniam in anguſtũ locũ reda-
ctus eſt, unde alio se recipere nequit, & clamat,
nemo tamen ei opem fert, uel se defendit, sed
uulnera uitando, deffeſſus erat, uel ensis ruptus
vel baculum, quo se tuebatur, quamobrem du-
bitabat, ne occideretur. Planè, quod per se hic
conſtat ob uitæ defensionem aggreſſorẽ occi-
diſſe, si hęc probabit, irregularis hic non exiſti
mabitur, sicut in superiori casu pro irregulari
habebitur, nisi contrarium probet. Multo faci-
lius etiam probabit se ob mortem uitandã ag-
greſſorem occidiſſe, si plures eum aggreſſos eſ-
se probauerit.

Aut neutrum prædictorum probare põt, &
tunc si saltem probet se ab alio prouocatum, in
foro exteriori præsumetur defensionis gratia
id feciſſe. arg. l. 1. §. cũ arietes. ff. si quadru. pau.
fecis. dicat. & ita tradidit Fel. in cit. c. significa-
sti. nu. 12. uerſ. Secunda conclusio ad excusan-
dum eum, ubi pluribus rem hanc egit.

Excipitur tamen, ubi qui primò percuſſit,
leuiter offendit, uel offendere potuit; is uerò, q
se defendit grauiter, habito respectu uel ad in
strumentum, quod graue uulnus inferre põt;
vel ad partem corporis, ubi percuſſio mortem
facilè inferre solet, ut pote caput percuſſit. arg.
cit. c. significasti. uerſ. quemadmodum.

Aut non poteſt probari insultus, seu se prius
prouocatum, & tunc, ex quo præsumptionem
contra se habet, in foro exteriori irregularis iu
dicabitur; in hoc tamen iudicis arbitrium plu-
rimum uersabitur. Et de quæſtione hac itidem
satis.

2 Verùm quando† quis dicatur occidiſſe, mu
tilaſſeve ad sui defensionem, & ratione alia se
defendere nõ potuiſſe, ne occideretur, uel mu
tilaretur? Gl. in cit. Clem. uni. in uerb. Non va
lens. sentit tunc id eſſe, quando exempli gratia
ita inangulatus, uel arctatus erat, quod fugere
non poterat, nec se iuuare clamore, uel aliter.

Ego autem ut paucis rem hanc comprehen
dam eũ occidiſſe, mutilaſſeve ad sui defensio-
nem sentio, ubi tria concurrunt. Primùm, ut iu
ſtè se defendat: si enim iuſtè se nõ defenderet,
irregularis tamen fieret, ut si quis iuſtè condẽ-
natus, dum ad mortem ducitur, quempiam oc
cidit, quò mortem effugiat; eſto enim aliter
mortem euadere non poſſet, irregularis tamẽ
hic efficietur; id quod & antea probauimus, at
que sic dixit Nauar. in Man. ca. 15. num. 7. uer.
Vnde infertur. Secundò requiritur, ut mortẽ,
mutilationemve aliter euadere nõ poſſit, quã
mutilando, aut occidendo, per cit. Clem. unic.
Tertiò requiritur, ut cum moderatione incul-
patę tutelæ id faciat, ut dicitur ĩ c. significasti.
3 2. & ibi communiter not. de homic. † Modera-
tio autem hæc, etsi multi multa scripserint, ta-
men breuiter sic adhibebitur. Primũ ut si rõne
alia, ut dixi, mortẽ, mutilationẽve euadere põt
sine aduersarii morte, aut mutilatione, ipsum
nec occidat, nec mutilet, alioquin cõtrafaciẽs,
irregularis efficeretur, ex quo moderatione u-
sus non eſt. Item si poteſt uitare mortem per
mutilationem aduersarii tantum, ne id cone-
tur morte; alioquin & hic fieret irregularis ob
eandem rõnem. Ad summam si minori aduer-
sarii offensa se tueri ab eo poteſt, maiori effice
re id non debet, ut colligitur ex cit. c. significa
sti, & c. suscepimus. de homicid.

4 Vbicunq. igitur† moderationem inculpatæ
tutelæ qs egreditur, irregularis efficitur, ut ne-
ceſſitate cogatur se defendere. Primũ, qm̃ tũc
irregulares nõ efficimur, ubi occidim⁹, uel mu
tilamus, qñ aliter nos tueri nõ poſſumus, ergo
secus, ubi alia rõne. Scdò, quoniã sic habetur
etiam in c. significasti. 2. de homici. qui canon

probat irregularem eum esse, qui modum excessit in se defendendo. Postremò sic inquit Couar. in Clem. unic. in 3. p. §. unic. num. 3. uersicu. Primò, ibi. Nam hic excessus. de homici. idem sensit Nauar. in consi. 29. & in consi. 36. de homicid. lib. 5. Sed de uitæ defensione hactenus; ad defensionem famæ transeamus.

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio necessario commisso, vt quis suam famam, honoremque tueatur. Cap. XXX.

S V M M A.

1 *Famam suam vt quis tueatur, an liceat quem interficere, vel mutilare sine metu irregularitatis, vbi verbis tantum te infamat.*

2 *Mulier an interficiens eum, qui uult eam uiolare, peccet, & si uir sit, si quis ei stuprum inferre velit, an irregularis fiat, & sic an liceat occidere qui factis nos infamare conatur.*

3 *Occidere an liceat sine irregularitatis metu, qui ad peccandum te cogere uult.*

SECVNDA quæstio primaria hęc est, an pro fama, honoreque tuendo sine irregularitatis metu liceat quem occidere, uel mutilare. quam quæstionem ut absolutam magis habeamus, duos casus contemplabimur. Primùm, ubi qs uerbis tantùm te infamare conatur. Alterum, vbi factis.

1 Quoad primum igitur, † ubi quis te uerbis infamat, seu Infamare conatur, non licet quempiam absq; irregularitatis metu occidere, aut mutilare. Primò, quoniam Clem. unic. de homicid. eximit ab irregularitate occidendo, mutilandoque quempiam, ubi mortis periculum adest, ut ibi dicitur; ergo secus, ubi pro fama tuenda, seu honore, quem quis aut mutilat, aut occidit; ex diuersis enim non fit illatio. argu. l. Papinianus exul. ff. de minor. etenim maius bonum est uita, quàm fama, ut DD. communiter concludunt, atque sic Nauar. in Man. in re nostra. cap. 27. num. 213. uersicu. Et quia sequeretur. Quod igitur conceditur pro uita tuẽda, non intelligitur concessum pro fama conseruanda. Postremò cit. Clemẽ. unic. eximit ab irregularitate interficientem aliquem, uel mutilantem, ubi aliter mortem euadere quis non potest; at hic non modò euadere mortem põt, sed ne mortis quidem metus infertur; ergo irregularis efficitur. Accedit, quòd si hoc daremus, moderationem inculpatæ tutelę egrederemur offendendo factis eum, qui nos uerbis lędit contra cap. significasti. 2. propè finem. de homicid. Ab hac igitur opinione discedendum non est.

2 Quoad secundum casum, † ubi scilicet factis infamare nos quis conatur, ut pote stuprũ inferendo, an si eum interficiamus, mutilemusue, irregulares efficiamur. Lud. Lopes in suo libro inscripto Instructio conscientiæ. capit. 62. propè finem tenet mulierem non peccare, quę pro tuenda castitate suum aggressorem occidit, quam aliter tueri nõ poterat. Idem Archiepi. Flor. quem refert, ac sequitur Ioan. Tabien. in uerb. Homicidium. q. 7. uersĩ. Vnde mulier. Probatur autem per l. 1. §. item diuus. ff. de sicar. nam ibi, cùm Adrianus Imperator consultus esset de eo, qui occiderat stuprum sibi per vim inferre conantem, rescripsit dimittẽdum ipsum esse, ergo non punitur, & idcirco nec irregularis effici uidetur.

Contrarium tamen suadere uidetur citat. Clemen. unic. quę solùm loquitur de occidente, ubi aliter mortem euadere non potest, ergo secus, ubi aliter famę consulere nequit.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut, qui stuprũ inferre uult, mortem minatur ei, si non cõsentiat; & in hoc casu, si id conantem inuasor occidat, irregularem hunc non fieri censeo. Et hoc ob hanc rationem, quod occisio hæc in personæ defensionem redundat, quàm occidere minatur stuprum inferre uolens, nisi consentiat, quo casu licet quem occidere, ubi aliter mortem iustè euadere quis non potest, per cit. Clem. uni. de homicid. Quod tamen uerum censeo, ubi, qui mortem minatur, id efficere solet, ut uerisimiliter timetur; & in hoc casu secunda opinio locum habebit. Nec repugnat, si dicatur mortẽ euadere aliter potest, scilicet consentiendo; nã est res illicita, & modus illicitus, & ideo non faciendus; nam & communiter concluditur nõ licere fornicari, ne fame moriatur.

Aut non minatur ei mortem, sed tantũ uim infert; & in hoc casu, quoniam non peccat, modò animo non consentiat, ut sensit Lop. eod. cap. 73. in principio, hũc irregularem fore sentio, si inuasorem occidat; nam, non quò mortem, mutilationemue uitet, id facit, sed ut honorem tueatur; at cit. Clemẽ. unic. non eximit tuentem suum honorẽ ab irregularitate, si quẽ occidat, sed liberantem se à morte; iure igitur irregularis hic erit, quamuis non peccet per cit. at. §. item diuus, & ut DD. allegat. concludũt. Et de quęstione hac satis.

3 Ex his apparet solutio alterius quęstionis, † an liceat eum occidere sine irregularitatis metu, qui uult te ad mortiferè peccãdum cogere, vt pote ad thus dandum idolis, ad circuncisionem suscipiendam, ad fidem renunciandam; nam si metus redundat in mortis periculum uerisimile, & probabile, occidere sine irregularitatis damno quis potest; quamuis plurimum apud Deum mereretur, si mortem potius oppeteret, exemplo sanctorum uirorum, qui ne christianam fidem contaminarent, grauissima

supplicia

supplicia pati, ac sanguinem demum profundere maluerunt.

Si verò mortis metus non inferatur, irregularis efficietur, quemcunque alium metum inferat, si id conantem mutilet, uel occidat. Sed iam ad occidentem pro re familiari tuenda, an irregularis fiat, transeamus.

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio necessario commisso, vt quis rem suam familiarem tueatur. Cap. XXXI.

SVMMA.

1 *Defensionis rerũ gratia si quis furem occidat, aut mutilet, ubi non licet, irregularis efficitur.*

2 *Defensionis rerum gratia si quis furẽ occidat, ubi id à iure permittitur, an irregularis fiat.*

3 *Capere si quis te vult, non ut te occidat, sed ut pro seruo te vtatur, an irregularis fias, si aliter te tueri nequeas, nisi cum occidas.*

4 *Captus ab hostibus an occidere possit sine irregularitate, qui eum detinet.*

QVAESTIO proposita nunc mihi explicanda hæc est, an irregularis fiat, qui quẽpiã occidit, mutilatve, quò rem suam familiarem tueatur. Et quoniam disputatur quęstio hæc, ubi contra furem quis agit, (in bello enim ubi res agebatur, iam uidimus) & uarii in hoc DD. sunt; ob eam rẽ, ut facilitati consulam, duo capita contemplabimut, quibus tota materia hæc continetur; quorum primum erit, an in casibus, ubi furem occidere non licet, uel mutilare, si quis enim occidat, uel mutilet, irregularis fiat. Alterum, an, ubi è contrario mutilare, occidereve licet, irregularis quis fiat, si eum mutilet, uel occidat.

Quoad primum igitur, ut ordinatim res agatur, explicãdi prius sunt casus, in quibus occidere furem non licet.

Primùm ergo nobis occidere non licet furem, quem ad furandum uenisse scimus, ubi nihil adhuc furatus est: sed statim, ut nos uidit, aufugere conatus est; & hoc ob hanc rationem quia hic neque nos, neque rem nostram læsit, neque etiam lędere uult; at occidere aliquem priuata auctoritate nõ possumus, nisi ubi læsio aliqua grauis timetur. arg. l. ut uim. ff. de iusti. & iur.

Secundò occidere nobis non licet furem, q iam res abstulit, sed statim, ut nos uidit, ablatas res dimisit ob rationes in antecedenti conclusione allatas.

Tertiò non licet furem occidere, qui cum rebus ablatis inuenitur, si permittit se capi nulla ui adhibita, in hoc enim casu quis punitur, si furem occidat, ut habetur in cap. 2. de homicid. & ita Couar. in Clem. unic. in 3. p. §. unic. num. 5. uers. Octauò. de hom.

Quartò non licet etiam occidere furem, si rem abstulit, & cum ea fugit, uel eam conatur contra dominum defendere, ubi res modici momenti est, ut nor. Abb. & Felin. in cit. c. 2. & Couar. in eod. §. unic. nu. 6. uersi. Decimò non est prætermittendum.

Quintò non licet etiam furem occidere, ubi quis potest apud iudicem rem ablatam recuperare, ita Gloss. in l. 4. in uersi. Vt tamen. ff. ad leg. Aquil. & in l. furem. ff. ad leg Cornel. de sicar. modicum enim damnum sentit quis hic, & idcirco pro leui iactura occidere hominem quis non debet. Id quod uerum censeo, uel conaretur fur dominum occidere, nisi cum suis rebus abire eum permittat, ex quo, ut dixi, alia ratione ei consultum est. Quæ omnia locũ habere censeo, uel fur nocturnus, uel diurnus sit, ob easdem rationes. Hi ergo casus omnes sunt, in quibus furem occidere non licet.

1 An igitur † irregularis in his casibus quis fiet, si furem aut occidat, aut mutilet? Planè pro certo habeo irregularem hunc fieri. In primis tribus casibus, quoniam domino nullum mortis periculum imminet à fure, ut per se patet; occidere autem aliquem non licet sine irregularitatis metu, nisi ubi mortem uitare aliter nõ possumus ob cita. Clemen. unic. de homici. Postremò, quod nec rei periculum in eisdem casibus adest. Quare nec occisio necessaria est pro rerum defensione. Non etiam in aliis duobus casibus sine irregularitatis nota occidere furẽ licet; In primo casu, quoniam res modica esse proponitur, unde moderatio inculpatæ tutelæ non seruatur, & facit capit. suscepimus. de homicid. Non in posteriori casu, & quòd nec uitæ periculum adest, ut in facto proponitur, nec etiam rei, ex quo apud iudicem recuperare eã quis potest. Merito igitur in utroque casu occidens irregularitatem contrahit. Et de primo capite hactenus; iam ad secundum trãseamus, ubi scilicet furem occidere licet, an occidendo irregularis quis fiat. Quare, & ut hic rem ordinatim agamus, primò ponemus casus, in quib. nobis furem occidere licet; deinde id, quod in primis quæritimus, an irregularis occidendo quis fiat.

Primum igitur occidere licet furem nocturnum, uel diurnum res nostras secum ferentẽ, si dominus uolens eas recuperare statim à fure telo, & armis petitur cum periculo uitæ domini; in hoc enim casu, ubi res allata non modici momenti est, ex quo defensio furis redundat in offensam personæ domini, occidere licet, ob cita. l. 4. ff. ad leg. aquil. & l. furem. ff. ad leg. cornel. de sicar. & ita Couar. eo. uer. Sextò.

Secundò occidere etiam licet furem nocturnum, si ignoramus, an uenerit ad furãdum, uel occidendum, si se capere non permittat, sed conetur se telo defendere, ut habetur in cit. c. 3. iunct.

iunct.c.2.de homicid.nocturnum enim furem impune occidere licet, si parcere ei sine periculo quis non potest, ut habetur in l.4.ff.ad le. aquil.iunct.cit.l.furem. Quare, si non resisteret, uel fugeret, occidi non posset ob cit.ll.

Postremò licet furem occidere, qui ui conatur domino rem suam auferre; nam uis hæc inferri non potest, nisi personę uis inferatur, quo casu, ex quo redundat in periculum uitæ, si aliter se tueri dominus non potest, occidere eum ualet, uel mutilare, per cit.Clem.unic.de homicid.& cit.l.4.ff.ad leg. aquil. Interdiu autem deprehensum, scilicet furem, dicitur enim ibi ita pmittit occidere, si is se telo defendat. Hæc ibi, ex quibus apparet occidi licere furem diurnum uim armis inferentem, atque sic in casu nostro dixit Couar.in eod.§.unic.num 6.uers. Tertiò, qui & de communi DD. sententia testatur: nam ait ibi licitam esse raptoris occisionem, quoties ea fit ad defensionem rerum, & psonæ easdem res defendentis, quē ipse raptor offendere conatur, nc rerū occupationem impediat. Hęc Couar. In his igitur casibus tribus occidere furem licet.

2 Verùm † an occidendo furem in his casibus irregularis quis efficitur? Planè in duob.primis casibus sentio irregularem quem fieri. In priori casu, quoniam fur rem nostram iā abstulit, nec domino uim inferre uult, sed cū rebus aufugere; ergo periculum uitæ dominus nō adit, & idcirco cit.Clem.unic.de homicid.locū hic sibi non uindicat. Nec obstat, si dicatur licere statim rem suam recuperare, & auferre à fure, & idcirco si fur resistat, mortem ei inferre; nā non ob id sequitur, quin irregularis fiat; nam & in bello iustè moto, ut nostra recuperemus, irregulares fiunt, qui aduersarios occidunt, ut suo loco probauimus, & facit capi.pen.de homicid In posteriori irregularitas contrahitur, quoniam euadere potest, ne à fure occidatur, si permittat furem abire, ut enim irregularitatē quis effugiat alium occidendo necessariò requiritur, ut ratione alia mortē effugere nequeat, ut dicitur in ead. Clem.unic.at hic mortem effugere potest permittēdo furem abire, & facit c.suscepimus.de homicid.

Quoad postremum casum autem, ubi fur ui conatur domino rem auferre; etsi ui auferri nequit, nisi personæ uis inferatur, adhuc tamē cēseo irregularitatem hic contrahi; & hoc ob ca. penu.de homicid.ibi enim inimici dominicæ crucis christianorum castrum quoddam inuaserant grauiter, & aggressi fuerant, & sic res eorum christianorum auferre, immò & ipsos capere sine dubio conabantur, & tamen cùm inter eos, qui contra eos infideles è castro exiuerant, ad se, suaque tuenda, clericus interfuisset, Romanus Pont.mādat eidem, ex quo ibi hinc inde plurimi occisi fuerant, ut si de interfectione cuiusquam in illo conflictu conscientia eū remordet, ut à ministerio altaris se abstineat. Ecce hic agebatur de defensione rerum omnium, immò, & de personarum captione, & interitu, & tamen, qui in illo conflictu quempiā occidit, irregularis existimatur, ergo irregularitas cōtrahitur, ubi pro defensione rerum quēpiam quis occidit. Nec repugnat, quod tradūt DD.in cap.1.de restit.spol.in hoc casu, qui clericum percutit in excommunicationem nō incidere; ob eam rem enim id fit, quod in eam excommunicationem quis nō incidit, nisi, ubi suadente diabolo id fecit. & idcirco, ubi morti ferè peccat.cap.si quis suadente diabolo.17.q.4.& cap.nemo, & c.nullus.11 q.3 at irregularitas contrahitur etiam, ubi quis non peccat, ut in casu nostro, ex quo res suas tuetur: immò & ubi meretur, ut de iudice alibi conclusimus, & de deferente ligna ad hęreticum comburēdū. Quare, esto alias contrarium senserim, nunc tamen ob prædicta sentio irregularem & hūc etiam esse; nam contraria sententia solùm hac ratione nititur, quod liceat furem in his casib. occidere sine peccato: sed tamen id nihil est, quoniam irregularitas contrahitur etiam sine peccato, ut sæpissimè diximus. Excipio tamen unum casum, ubi res, quam conatur fur auferre, tunc necessaria esset ad me sustentādum, & ea sublata necessariò mori cogerer, ut si esset ingens fames, cuiusmodi Hierosolymis fuit. Quare in hoc casu quis non esset irregularis, quippe, quia esset hoc uitam tūc tueri, atque sic sensit Maiol.de Irregular.lib.5.cap.48.num.7.

3 Verùm quid † si quis conatur te capere, non vt te occidat, sed uel ut pro seruo te utatur, qđ faciunt sæpius Turcæ, uel ut postea te pecunia redimas, quod & Turcæ itidem faciunt, & superioribus annis exules Romādiolę, an, si eos occidas, uel mutiles, cū alias eius manus euadere nequeas, irregularis fias? Ego sentio & in hoc casu te irregularem fieri: & hoc ob cita.ca. pen.de homicid.nam inimici Christi castrum inuaserāt, ut deprędarentur tam homines, quā res in primis, & tamen homines eius loci, qui se defenderunt, sed ex hostibus quempiam occiderunt, irregulares factos ibi habetur. At re uera cit.Clem.unic.de homicid. eximit ab irregularitate solùm, ubi quis mortem euadere non potest, ergo alias secus. Irregularis igitur efficeris, si, qui te capere uult, occidas.

4 Idem sentio, † ut irregularis fiat, qui apud Turchas, aliosve captiuus est, si, ut ab eorū manibus euadat, cùm tamen ipsum occidere nolunt, sed pro seruo uti, quem eorum occidat, & inde occasionem nactus fugiat; nam &, qui hęreticū interficit, irregularis efficitur, & iudex etiam, quamuis mereantur. Sed de his hactenus, ad quæstionem alteram transeamus. Si illud addiderimus prædictos irregulares nō fieri, ubi probabiliter scirent, qui eos ceperunt, seu capere uolunt, occidere etiam uelle, non enim tunc irregulares fient, si ipsos prius occident; licet enim præuenire, ut antea probauimus.

De

De Irregularitate, an oriatur ex homicidio necessario commisso, vt quis alium tueatur. Cap. XXXII.

S V M M A.

1 *Defendendi alterius gratia à morte, an liceat quẽ occidere sine irregularitatis periculo, vbi aliter eum defendere quis non potest.*

2 *Defendendi parentis gratia à morte an liceat quẽ occidere sine irregularitatis nota.*

3 *Defendendę Christianæ fidei gratia si quempiã quis occidat, irregularis fit.*

1 OSTREMA quęstio est, † an sine irregularitatis metu liceat nobis quempiam occidere, quò alium à morte tueatur, ubi aliter eum tueri non possumus. Hæc quæstio disputatur, ubi alia ratione tueri alterum quis non poterat. Videbatur igitur dicendum sine irregularitatis metu id licere. Primò per cap. dilecto. de senten. excom. nam ibi dicitur licere cuilibet suo uicino, uel proximo pro repellenda ipsius iniuria suum impertiri auxilium; immò si possit, & negligat, uideri eum iniuriam manifestam fouere, ac esse participem eius culpæ. Facit quoque c. quãtę. de senten. excomun. & cap. non in inferendo, 23. q. 3. Si ergo licet pro repellenda iniuria auxiliare uicino, ac proximo, ergo irregularis nõ fit, ex quo permittente lege auxiliatur. ca. qui peccat. 23. q. 3. & l. Gracchus. C. de adult. Confirmatur hoc, quoniam contingere potest, ut tueri habeamus parentes, filios, & consanguineos, & patriam, quos tueri debemus, argu. le. ueluti, & ibi Gloss. ff. de iustit. & iur. quo casu irregulares efficimur, si eos non tueamur, ut antea probauimus. Postremò facit, quoniam percutiens clericum, quò parentem, filios, coniugem tueatur, in excommunicationem non incidit latam per capi. si quis suadente diabolo. 17. q. 4 ut tradidit Innocen. in cap. si uerò. 1. in uerb. Inferentem. de senten. excomm. quem sequitur Abba. ac DD. communiter, ubi & pro defensione extraneorum, si quis clericum percutiat, in excommunicationem non incidere etiam addit, & de communi sententiã testatur ibidem. num. 11. & Felyn. num. 5. uersi. Vtrum pro defensione proximi, & Couar. in Clemen. unic. de homicid. 3. p. §. unic. nume. 5. uersicu. quintò, qui ob hanc rationem etiam opinionẽ hãc sequitur. Si ergo in excommunicationem quis non incidit alium defendendo, ergo nec irregularis effici debet.

Atqui contrariam opinionem sequitur Gl. in cit. Clemen. unic. in uerb. Suum; in ead. sentẽtia est Zabar. ibi q. 28. ubi & alios quosdã idẽ sentientes refert, amplectitur eam quoque Felin. in cap. 2. in fine. de homicid. & Maiol. de Irregular. lib. 5. cap. 48. num. 9. uersi. Quinta declaratio, & Syl. in uerb. Homicidium 1. qu. 9. uers. Quartum. Nauar. in Man. cap. 27. numer. 213. uersic. Quarto, & cap. 15. num. 5. uersi. Dixi supra Iniuste, quam & communiter receptã testatur ibi: sequitur quoque eam Add. ad cũ in cons. 29. de homicid. lib. 6. Probatur autem communis hęc opinio, quoniam per ci. Clem. unic. permittitur suum tantum occidere inuasorem sine irregularitatis metu; ergo secus, si alterius inuasorem occidat. Huic tamen rationi repugnare uidetur, quòd appellatione suorum ueniunt coniuncti usque ad septimũ gradum, ut dixit Gloss. in le. si fœmina. C. ad sen. cons. Turpill. quam not. Ias. in l. 1. in fine. ff. de in ius uoc. ergo ex quo dicit, Suum inuasorem, intelligi posse uidetur, uel suos propinquos qs inuadat. Hæc tamen obiectio nihil facit, ut uidebimus. Vnde secundò Gloss. ratione alia opinionem hanc probat, qui alium tuetur non est in necessitate ineuitabili, quod requirit canon ille, ut irregularitatem euadat; ibi enim inquit. Et idem de illo censemus, scilicet, ut in irregularitatem non incurrat, qui mortem aliter uitare non valens suum occidit, uel mutilat inuasorem. Ecce hic requiri, ut per homicidium irregularis quis non fiat, ne mortem aliter euitare possit; at hic non est in necessitate hac, ex quo nemo eum aggreditur, ergo irregularitatẽ non euadit, & sic sublata est obiectio facta ꝓximè de pronomine illo Suum.

Quid igitur concludendum? Ego à sentẽtia Gloss. discedendum non censeo, ut scilicet irregularis fiat, qui quẽpiam occidit, uel mutilat,
2 quò aliũ tueatur, † uel pr̃, uel mater, vel vxor sit, ac pręter rationes Gl. his ego rationibus ꝓbo. Primùm, quoniam irregularitas contrahitur semper per homicidium, & mutilationẽ, ubi speciatim contrarium cautum non est. c. si quis uiduam. d. 50. iunct. capi. pen. de homici. & c. fin. ne cler. uel monac. lib. 6. & cap. penult. de homicid. eodem libro & citat. Clement. unic. at casus hic non est exceptus in toto iure, ut irregularis non fiat, ubi quis alium occidit, uel mutilat ob alterius defensionem, ergo eũ nec nos excipere debemus, aut possumus. Accedit, quòd ante cit. Clemen. unic. irregularis quis efficiebatur quempiam occidendo, etiã si ob sui necessariam defensionem occidebat, (ut colligi potest ex S. Thom. 2. 2. q. 64. artic. 7. ad tertium. ubi tenet irregularem eum fieri, q alium occidit, quò se tueatur, & hoc ob hanc rationem, quod suo tempore lata non erat cit. Clem. unic. de homicid. non enim opinionem eam habuisset; quandoquidem eum canonem non ignorasset, atque sic dixit Maiol. de irregula. lib. 5. cap. 48. num. 6.) & per cita. Clemẽ. is exceptus tantùm est, qui occidit, uel mutilat, ubi aliter mortem ipse euadere nõ potest, vt ibi habetur, ergo secus, ubi aliter mortẽ euadere põt, quod contingit, quando alium ipse à morte tueri uult, ut per se patet, uel parentes

defendat

defendat; inclusio enim unius alterius exclusio est.l.cum prætor.ff.de iud.& c. nonne.de p̄sumpt. & argumentum à contrario sensu est validissimum. argum.l.1.& ibi not.ff. de offic eius.ergo dispositio citat.Clemen. non trahetur ad defendentes alios, quamuis parentes sint. Tum quòd uerba eius huic casui non conueniunt;non enim tunc quis suum occidit,uel mutilat inuasorem, & aliter mortem euitare non valet;quæ duo requiruntur per citat.Clement.ut ibi habetur. Tum quòd,ex quo ius antiquum corrigit,strictius intelligi debet.le.iubemus C.de testam.& l.sancimus.C.de app. A sententia Gloss.igitur non discedemus.

Non repugnant modo rationes contrariæ. Non prior, esto enim liceat nobis uicino, ac proximo opem ferre,ne iniuria afficiatur, non tamen sequitur,quin irregulares efficiamur, si quem mutilemus,aut occidamus,quò iniuriā proximi propulsemus;oā & Iudex potest, immò debet & mortem inferendo iniuriam propulsare.l.congruit.ff de off.præsid. & miles in iusto bello pugnare, & tamen uterque irregularis efficitur,si quem ipsi occidant, occidendumve mandent,cap.si quis uiduam.dis.50.& c.penu.de homicid. Non obstat,quòd parentes,ac reliquos prædictos tueri debeamus, & quod filius etiam censetur eadem persona cū patre,nam hic casus exceptus non est ab irregularitate in ead.Clemen.unic.nec uerè, ac ꝓpriè filius est eadem persona cum patre,sed fictè quoad effectus quosdam;ex quo enim indiuidua diuersa sunt, idem esse nequeunt. Nec repugnat si dicatur ratio citat.Clemen.est,qđ sicut naturà unicuique insitum est, ut se tueatur,ita naturalis ratio dictat,ut filios,parentes, & nostros tueamur:nam quo iure impellimur nos tueri,non eodem impellimur nostros, ut enim nos tueamur eo naturali iure ducimur, quo prędita sunt omnia animalia,& quod solo instinctu,& inclinatione naturali constat, & propriè ius non est; ex quo enim & brutis est commune,in eis cùm nulla ratio sit,nec ullum ius constitui potest. Vt verò parentes,ac nostros tueamur,eo iure ducimur, quod hominibus tantùm commune est, & ut hoc secundarium,ita illud primarium est à DD. appellatū, ita tradidit perpulchrè Ioachim Mynsinger.in Instit.§.ius naturale.de iur.natu.gent.& ciuil. Non igitur eadem ratio est in utroque casu, ergo neque etiām eadem iuris dispositio esse debet.argum.l. Papinianus exuli.ff.de minn.Hinc parcitur ei, qui quacunque ratione suum sanguinem redimit,non autem qui alienum.le.1. ff.de bon.eor. qui ant.sent. A communi iure igitur non discedemus;etenim & christianam fidem,& patriam quis tueri debet, & tamen irregularis fit,qui Turcam, lutheranumve ob ea occidit.argumen.citat.c.penu. de homicid. irregularitas enim contrahitur sine culpa;immò etiam cum merito,ut dixit Gloss.in cit.Clem. unic.in uerb.Suum.Non obstat, quod dictum est de excommunicatione;nam ad eam incurrendam requiritur culpa, & peccatum mortiferum,& ut suadente diabolo id faciat, ut habetur in cap.nemo Episcoporum,& ca.episcopus.11.qu.3.& in c. si quis suadente diabolo. 17.q.4.& ut DD.communiter concludunt, q̄ peccatum cessat,ubi quis pro tuendis parentibus,filiis,ac coniuge,uel extraneo clericum ꝑcutit;nam immò meretur,& idcirco in excommunicationem non incidit. At irregularitas & sine culpa,immò cum merito contrahitur,ut à iudice,ut dixi. Iure igitur irregularis efficitur, qui alios tuendo quempiam mutilat, uel occidit,atque sic respondet Gloss.in ead. Clemen. unic.

Vel igitur parentes tueamur,vel liberos,uel coniuges,uel extraneos,irregulares efficimur, si ob id quempiam mutilemus, uel occidamus.

3 Immò † nec si pro fide catholica tuenda hæreticum,uel Turcam occidamus,irregularitatem euadimus ob rationes antea allatas, atque sic sentit Nauar.in Man.capi.27.numero 217.uersic.Nonò.Hinc,qui fert ligna ad comburendum hęreticum,si ipsis comburatur,irregularis efficitur, ut de communi sententia testatur Nauar.ibidem.uersic.Decimò,& facit cap.penu.de homicid. Et de quæstione hac satis;necnon de irregularitate, quæ oritur ab homicidio quacunque ratione commisso; iam de iis agamus,qui in hac irregularitate dispensare possint: id quòd in sequen. præstabimus.

De ijs,qui dispensare possunt cum irregulari ob homicidium quacunque ratione commissum. Cap. XXXIII.

S V M M A.

1 *Homicidium duplex est.*
2 *Homicidium voluntarium aliud cum peccato, aliud sine peccato.*
3 *Homicidium non voluntarium duplex est.*

VANDO contraheretur irregularitas ex homicidio uidimus,modò, quinam cum irregulari ob homicidium dispēsent,uideamus. Id qđ ut dilucidius fiat præmittendum est homicidium quotuplex sit.

1 Homicidium igitur,† ut diuisionem repetamus eius breuiter, quam capite quinto supra posuimus,quod ad rem nostram pertinet; duplex est,uoluntarium,& non voluntarium, ut tradidit etiam Clar.in Pract.Crim.lib.5.§.homicidium.paulo post principium.

Homicidium

2 Homicidium uoluntarium† duplex itidem est; nam aliud est fine peccato, scilicet id, quod fit auctoritate publica, aut in iudiciis, aut in bello iusto ex parte eorum, qui bellum iustum gerunt. Aliud cum peccato, & est id, quod fit auctoritate priuata nullo iure id permittente, ut si quis in rixa, uel insidiis, uel proditione, uel assassinio quempiam occidat, ut dixit Clar. eo. in loco, & Nauar. in consi. 40. de homicid. lib. 5. & ex utraque specie huius homicidii irregularitas contrahitur, ut uidimus; & hoc propriè homicidium uoluntarium est, ut colligitur ex Trid. Synod. sess. 14. de reform. cap. 7.

3 Homicidium autem† non uoluntarium duplex itidem est; nam aliud est omnino inuoluntarium, & est id, quod omnino à casu proficiscitur, de quo egimus supra cap. 28. ubi & irregularitatem ab eo non nasci probauimus. Quare de eius irregularitatis dispensatione, quæ nulla est, non agemus.

Aliud uerò secundum quid inuoluntarium; nam aliud est necessariũ, & est id, quod fit ob necessariam sui defensionem, ob quod etiam irregularitas non contrahitur, ut probauimus supra cap. 29. Hinc nec in hoc casu de dispensatione agendum erit, modò inculpatæ tutelæ moderatio seruata sit.

Inuoluntarium autem non necessarium est illud homicidium, quod contingit primũ, ubi quis rei illicitę operam dat; deinde, ubi rei licitæ, sed diligentiam, quã debuit, non adhibuit, & dicitur in his casibus homicidium hoc, homicidium casuale, ut tradidit Gloss. communiter recept. in cap. sicut dignum. in §. fin. in uer. Consilium. uersi. Si uerò casu committitur homicidium. de homicid. tertiò, ubi neque rem licitam, neque illicitam agendo, sed ommittẽdo simpliciter homicidium secutum est, de q̃bus omnibus egimus etiam abundè antea capitu. 23. & cap. 18. & in capi. sequen. in quibus casibus irregularitatem cõtrahi probauimus. Et in his casibus homicidium est inuoluntarium, ut colligitur à Triden. Synod. ab eodem ca. 7. nam ibi duo genera homicidii facit, unũ uoluntarium, quod per industriam, & insidias committitur; alterum contrarium priori, & id circo non uoluntarium, quoniam non ex proposito, sed casu, uel uim repellendo committitur: ab eius declaratione igit̃ non discedemus, omissis longis ambagibus DD.

De dispensatione igitur contracta in tribus casibus agemus. Primùm, ubi est contracta ex homicidio auctoritate publica commisso, aut in iudiciis, aut in bello iusto. Deinde, ubi est contracta ex homicidio uoluntario iniusto, auctoritate præsertim priuata facto. Tertiò, ubi est contracta ab homicidio non uolũtario, sed ab eo tamen, quòd cõtingit, uel quòd quis rei illicitæ operam dabat, uel quod licitæ, sed diligentiam debitam non adhibuit, uel ob simplicem omissionem; iam igitur primum casum explicemus, scilicet quis in irregularitate con tracta ex homicidio licitè commisso dispensare possit: id quod in seq. pręstabimus.

S V M M A.

1 *Dispensare an possit Episcopus cum irregulari, qui iustè, & auctoritate publica homicidium cõmisit, vel in iudicio, vel in bello iusto.*

2 *Dispensare cum hoc homicida Rom. Pont. potest.*

§. I.

† Quæstio nobis explicanda primò hæc proposita est, scilicet, Quis dispensare cũ eo possit, qui irregularitatem contraxit ex homicidio licitè commisso auctoritate publica in iudiciis, uel bello (non enim irregularitas ex homicidio quocunque orto tollitur per pœnitentiam. cap. fin. de tempor. ordin. & ca. inquisitionis. de homic. immò regulariter nulla irregularitas tollitur pœnitentia; quoniam non est peccatum, ut suo loco probauimus.) Et uidebatur dicendum Episcopum cum hoc dispensare posse, & hoc ob cap. liceat. de refor. sess. 24. apud Trid. Synod. nam ibi permittitur Episcopis, ut dispensare possint in irregularitate ex delicto occulto proueniente, ergo multo magis permissum esse ipsis uidetur, ut cum irregularitate ex homicidio licitè nata dispensent. argumen. auth. multo magis. C. de sacrosanct. eccl.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet Episcopos in hac irregularitate dispensare non posse. Id quod probatur potissimum per cita. cap. licèt. de reform. apud Trid. Synod. nam ibi permittitur Episcopis, ut dispensent in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepto homicidio uoluntario. Hæc S. Synod. Si ergo possunt Episcopi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus dispensare, excepta ea, quę oritur ex homicidio uolũtario, ergo in hac dispensare non possunt. Tum quòd hęc nõ oritur ex delicto, ut in facto proponitur, ibi uerò permittitur dispensatio, ubi irregularitas ex delicto orta est, ergo inclusio unius alterius exclusio est. cap. non ne. de præsump. & l. cum prætor. ff. de iud. Tum quòd permittitur ibi dispensatio, modò non oriatur ex homicidio uoluntario; at hic sumus in homicidio uoluntario, ergo eo iure apertissimè probatur episcopos dispensare in hoc casu non posse, atque sic tradit Nauar. in conf. 39. de homicid. lib. 5. & communiter DD. Non obstat ratio contraria, nam pręter rationes inde depromptas, quæ eã tollunt, in materia dispensationis argumentũ à maiori ad minus non ualet, ut id pluribus probanit Quint. Mandos. in Tract. de Signat. grat. in tit. de dispensationibus propè finem. uersi. In materia. A proposita igitur sententia non discedemus.

2 Verùm† quis in hoc casu dispensabit? Sine dubitatione Romanus Pon. nam, ut alibi probauimus,

bauimus,in quacunque irregularitate Romanus Pont.dispensare potest,ex quo irregularitas omnis à iure positiuo est,vt supra probauimus,quicquid alii dixerint, qui & ibi, & hic contrarium senserunt. Postremò,quoniam & hoc asserit Nauar.in cons.39. ubi etiam testatur totius orbis consuetudinem hanc esse, ut irregularitatis huius dispensatio a Papa petatur,& sequitur Thom.Zerol.in Prax. Episcop. in uerb.Irregularitas.uersic.Octauò. Ab hac consuetudine igitur nec nos discedemus.argu men.l.minime.ff.de legib.

Quare Summus Pont. tantùm dispensabit cum iudicibus,cum assessoribus, testibus,aduocatis,procuratoribus,publicis scribis, & aliis,qui re, aut verbis ad homicidium huiusmodi opem tulerunt.

Et dispensatio hæc facilè conceditur, & sine pœnitentia,ut dixit Nauar.in consi. 40.numero 3.de homicid.& in cita.consi. 39. Quare si facultas concedatur dispensandi eum homicida casuali,non intelligetur facultas concessa dispensandi cum homicida iusto.Sed de dispensatione huius irregularitatis hactenus, ad dispensationem eorum transeamus,qui ob homicidium uoluntarium,sed iniustum irregulares facti sunt.

S V M M A.

1 *Dispensare an Episcopus possit cum homicida voluntario,& iniusto cum dolo, vbi manifestum est.*

2 *Dispensare an possit cum homicida voluntario occulto.*

3 *Papa dispensat cum hoc homicida.*

4 *Nuntij,& legati Apostolici an dispensare possint cum homicida uoluntario.*

§. II.

1 §†Secunda quæstio est quis dispésare possit cum eo,qui homicidium uoluntariũ, & iniustum commisit. In qua quæstione pro certo habendum est episcopos dispensare non posse.Id quod probatur apud Trid.Syno. sess.23.de reform.capitu.6.ibi enim episcopis conceditur licentia dispensandi in irregularitatibus omnibus ex delicto occulto prouenientibus,excepta ea,quæ oritur ex homicidio uoluntario.Si Sancta Synodus ergo dans facultatem episcopis dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto uenientibus, excipit eam,quę oritur ex homicidio uolũtario, irregularitas hæc est huiusmodi,scilicet ex homicidio uoluntario orta, ut in facto proponitur;ergo in ipsa Episcopi dispensare non possunt.Postremò Trid.Synod. hunc nullo tempore ad sacros ordines uult, ut possit promoueri, nec conferri ei ulla ecclesiastica beneficia,ut sanciuit sess.14.de reform.capi. 7.Cùm etiam. dicitur enim ibi,qui per industriam occiderit proximum suum,& per insidias,ab altari euelli debeat:qui sua uoluntate homicidiũ perpetrauerit,etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatur, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit,nec illi aliqua ecclesiastica beneficia,etiam si curam non habeant animarum,conferri liceat;sed omni ordine,ac beneficio,& officio ecclesiastico perpetuò careat.Hec ibi Sancta Synodus.Si ergo non uult Sancta Synodus,ut ullo tempore ad sacros ordines promoueri possit, nec ut ulla ecclesiastica beneficia,etiam si curam non habeant animarum liceat ei conferri; episcopi dispensare cum hoc nequeunt;nam, si vbi iure permittitur dispensatio,episcopis potestas dispensandi data esse censetur,ut tradidit Innocen. communiter recept.in cap.dilectus.de temp.ordi. ergo,ubi dispensatio iure prohibetur, sublata facultas dispensandi episcopis dicendum uidetur,ut quod operatur propositum in proposito operetur oppositum in opposito. le. fin.§. fin.ff.de le.3.Pro certo igitur habebimus cum hoc homicida episcopum dispensare non posse.Id quod in homicidio manifesto dubitationem non habet,nec apud DD.

2 Verùm quid,†ubi homicidium occultũ est, an cum hoc dispésare episcopus poterit?DD. plures,quos refert,& sequi uidetur, quamuis dubius,Couar.in Clemen.unic.p.2.§.3. numero 4.uers.Idem in praxi receptum est, senserunt episcopum dispensare posse cum homicida uoluntario,ubi omnino occultus est, idest, ut probari nequeat,eosdem refert,non tamen sequitur Addit.ad Diaz.in Pract.crim.canon. cap.94.in uerb. Dispensare.uet.Hodie autem, ibi, Et sic sacrosanctum Concilium.Et quoniã horum opinioni repugnat Trid.Synod.eod.ca pitu.7.ob eam rem Couar.itidem dicebat sanctam Synodum occultum homicidium ibi accipere,ubi homicidium,& si occultum est,probari tamen potest, non autem in homicidio omnino occulto,quod probari nequit; nam in hoc casu episcopos dispensare posse censuit,ut DD.ab eo allegati censuent.

Atqui omisso iure antiquo, & antiquorum hac de re opinionibus hodie contrarium sentire debemus, scilicet episcopos nec cum hoc homicida omnino occulto dispensare posse.Et hoc pet cita.cap.7.apud Trid. Synod. nam ibi decernitur, ut qui sua uoluntate homicidium perpetrauit,etiam si occultum fuerit, ut nullo tempore ad sacros ordines promoueri possit, (hoc enim ibi habetur) at occultum homicidium uti genus dicitur tam de homicidio occulto,quod probari potest, quam de occulto, quod probari non potest; utrumque enim occultum est,vt per se patet,ergo caput illud vtrãque speciem occulti homicidii complectitur, genus enim æquè de omnibus suis speciebus prædicatur,ut logicę artis magistri docent. Prę terea complectitur illud caput homicidium, quod nec ordine iudiciario probatũ, nec alia ratione publicum est,vt ibi etiam id dicitur;at homicidium

homicidium omnino occultum est in primis tale, ut per se patet; ergo eo iure comprehendi tur. Tertiò complectitur idem canon eum, qui per insidias occidit, ut ibi habetur; at homicidia ratione hac commissa potissimum occulta sunt, ut experientia rerum magistra docet; ergo canon ille hoc etiam homicidium complectitur, quod nulla ratione probari potest. Quartò canon ille non distinguit quoad occultum homicidium, an probari possit nec ne; ergo nec nos distinguere debemus. argu. l. de ptio. ff. de publ. in rē act. præsertim, quia si hoc uoluisset S. Synodus id dixisset; nam quod non idē ius esse uoluit in homicida ex proposito, & in homicida nō ex proposito, ob eam rem id distinxit, idē ergo fecisset in homicidio occulto, si aliud in eo quod probari pōt, aliud in eo, quod non pōt probari, statuere uoluisset; quod cum nō fecerit, nec nos facere id debemus. Postremò cōtraria opinio nulla ratione solidiori tollere, ac respondere ad eum canonem S. Synod. pōt, ergo omnino respuenda est. Cùm homicida hoc uoluntario igitur dispensare Episcopus non potest, atque sic tenuit Maiol. quem refert, ac sequitur Addit. ad Diaz. in Prac. crim. c. 94. in uerb. Dispensate, ibi. Sed quod stāte concilio. Ab hac igitur opinione discedendum non censeo, quę communis est.

Quæ locum habet ēt in minoribus ordinib. nam nec, ut ad eos homicida hic admittatur, dispensare Episcopus pōt, & hoc ob cit. c. 7. ibi .n. præcipitur, ut hic homicida omni ordine, ac beneficio ecclesiastico perpetuò careat; ergo Eps nec in minoribus cum hoc dispēsare pōt: ex quo .n. ipsi omnis ordo phibetur, ergo nec minores excipiuntur. l. Iulianus. ff. ad exhibē. atque sic dixit Nauar. in Man. cap. 27. nu. 240. & in consi. 13. in fine. de homicid. lib. 5.

Item locum habet opinio hæc, ut nec in susceptis ordinibus dispensare Episcopus possit, ob cit. ca. 7. quamuis nonnulli contrariū sensere, ut refert Couar. in Clem. de homicid. 2. p. §. 3. nu. 5. uers. Dispensat verò Papa solus.

Tertiò nec dispēsare pōt Episcopus, ut beneficiū simplex, curā animarū non habens; hēat: nam hoc dicitur in eo. c. 7. ibi, Etiam si curam non habeant animarum. atque sic dixit Naua. eod. uers. & in eod. consil. ibidem.

3 Quis igitur† cum hoc dispēsabit? Planè Romanus Pont. tantùm, nam ipse in omni irregularitate dispēsare potest, ut sępe diximus. Quę tamen dispensatio difficillimè obtinetur, & solùm pro eo, qui religiosus sit, uel esse uult in aliquo mendicantium religiosorum monasterio, ut testantur Ludoui. Gomes. in Tract. expediatum. nu. 88. & Io. Staphil. de liter. grat. & iustitię pag. 193. quos refert Coua. eod. §. 3. nu. 3. uers. In hoc tamen conueniunt omnes. Immo in homicidio uoluntario omnino occulto ait, idem Gomes. ibid. Summum Pont. dispensare consueuisse, ut in susceptis saltē ordinib. ministret, cum publico aūt homicida quoad altaris ministerium dispensare cōsueuisse hac lege, ut intra triennium altari non ministret, ac deinceps extra locum, ubi homicidium cōmissum non fuit, ita inquit Addit. ad Diaz. in eo. uers. dispēsare. & ideo S. Trid. Syn. sess. 14 de refor. ca. 7. perpetuò ut omni ordine, ac beneficio, & officio eccl. careat, sanciuit.

4 Non igitur† Nuncii, non Legati è latere, nec Summus pœnitentiarius; nec Prætorium sacræ pœnitentiariæ cum hoc dispensare possunt, qñ quidem hanc potestatem dispensandi cū homicida uoluntario non concedit ipsis Sūmus Pont. ut testatur Nauat. in cons. 15. & in cons. 38. de homicid. lib. 5. & in Man. ca. 27. nu. 24. uers. Tertiò. Sed de huius homicidæ dispensatione hactenus, ad tertium transeamus.

SVMMA.

1 *Homicidium commissum culpa non dicitur uoluntarium propriè, nec irregularitas inde contracta dicitur esse ex homicidio voluntario per se, et proprie, sed ex homicidio casu commisso.*

2 *Irregularitas contracta ex homicidio casuali dispēsabilis est.*

3 *Dispensare cum irregularitate orta ex homicidio casuali manifestò Summus Pont. tantùm potest.*

4 *Dispensare cum irregularitate orta ex homicidio casuali occulto Episcopus potest.*

§. III.

Tertia quæstio est quis dispēsare possit cū irregulari ob homicidium culpa secutū, vel quia rei illicitæ operam dabat, uel quia rei licitę, sed tamen eam, quam debuit, diligentiam non adhibuit. Quam quæstionem, ut dilucidiorem habeamus, præmittenda duo sunt. Primū, an irregularitas hæc ex homicidio uoluntario sit. Deinde, esto non sit ex homicidio uoluntario, sed casuali, an sit dispensabilis, idest facilè in ea dispensetur.

1 Quoad primum igitur† breuiter concludendum est, irregularitatē hanc non esse ex homicidio uoluntario per se, ac propriè, & de industria, ac dolo, sed casu commisso. Nā primò, sic dicitur, ac not. à DD. & à Glo. in c. sicut dignū. §. fin. in uerb. Consilium. de homic. & in c. presbyterum, & in c. continebatur, & in c. suscepimus, & in c. ad audientiam. cum multis seq. de homicid. in ipsis enim iuribus agitur de homicidio, seu de irregularitate, quę oritur ex homicidio, quod contingit, uel ob id, quod quis rei licitę operam dabat, sed diligētiā nō adhibuit, quam debuit: uel rei illicitæ; & tamen homicidium illud de industria commissum non dicitur: sed casu, seu casuale. Præterea S. Th. homicidium hoc appellat homicidium uolitū in causa, & non in se, in 2. 2. q. 64. art. 8. in resp. ergo non est homicidium uoluntarium, & de industria commissum, atq; sic quoque sensit Couar. in Clem. unic. 2. p. §. 4. num. 1. de homicid. & ita

& ita conclusimus supra in initio huius cap. ex sententia Trid. Synod. sess. 14. cap. 7. de refor. nec igitur irregularitas, quæ oritur ex hoc homicidio, dr esse ex homicidio de industria cōmisso, & omnino, & per se uoluntario, sed per accidens, & de hoc primo satis.

2 Quoad secundum † an irregularitas hęc orta ex hoc homicidio dispensabilis sit, idest dispēsari in ea possit: breuiter concludendum est dispensabilem eam esse, ut habetur apud Trid. Synod. ead. sess. 14. de refor. c. 7. nam, posteaq̃ Sancta Syno. prohibuit, ut homicida pet industriam nullo unquam tempore ad sacros ordines promoueatur, & ne ulla ei beneficia ecclesiastica conferantur, & idcirco ne cum hoc dispensetur, sic subiūgit. Si uerò homicidium nō ex proposito, sed casu, uel uim repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur; quam ob causam ad sacrorum ordinum, & altaris ministerium, & beneficia quæcunque, ac dignitates, iure quodāmodo dispēsatio debeatur: cōmittatur hoc ordinario, aut ex causa metropolitano, seu viciniori Episcopo, qui non nisi causa cognita, & probatis præcibus, ac narratis, nec aliter dispensare possit. Ecce hic homicidium, quod casu cōmittitur, vel uim ui repellēdo dispensabile esse ibi dici, seruatis ibidem traditis. Cum irregulari ergo ob hoc homicidium dispensari potest, atque sic sensit etiam Nauar. in Man. cap. 27. n. 239. uers. Secundò not.

Nec facit, si dicatur ibi non agi de homicidio culpa commisso, sed de commisso casu, uel uim repellēdo, ut quis se à morte defenderet; nam immo de homicidio culpa commisso ibi agitur. Id quod hac solidissima ratione probatur; nam aut ibi agitur de homicidio industria commisso, aut de homicidio commisso omnino casu, aut de homicidio, quod contigit, ubi quis dabat operam rei illicitæ, uel licitæ, sed diligentiam, quam debuit, nō adhibuit. Non de primò accipi potest; tum quòd de ipso egit antea proximè; tum quòd uerba ei nō cōueniūt; tum quòd, ex quo speciatim de ipso actū est, sequentia generalia ad ipsum non spectant. ar gum. c. secundò requiris. de appel. Non etiam accipi potest de homicidio commisso omnino casu; nam per hoc quem irregularem non fieri antea probauimus; & quamuis de homicidio commisso casu ibi agatur, intelligi tamen debet; ubi quis irregularis ex eo fit, quod contingit solum, ubi culpa, uel dolus interuenit, q̃ duo in homicidio hoc omnino desiderantur; nam frustra de dispensatione ibi ageretur, ex quo ex eo homicidio irregularitas non nascitur, in qua dispensetur; quamuis ergo de homicidio casu commisso ibi agatur, de homicidio cōmisso casu, culpa tamen aliqua nostra interueniente accipiemus, ut uerba ad rei naturam accōmodentur, & ad subiectā materiā, quod fieri debet. l. plenum. §. equitii. ff. de usu & habit. & l. si uno. ff. loc. & c. intelligentia. de uerb. sig. Non etiam accipi pōt de homicidio commisso ab eo, qui aliter mortem euadere nō potuit, ubi moderationem inculpatæ tutelę nō est egressus; nā hic irregularis non efficitur sub Clem. un. de homic. Ex quo igitur in ullo casu ex prædictis S. Syno. ibi agit; necessariò ibi agitur de homicidio culpa cōmisso, uel se defendendo absque moderatione inculpatæ tutelæ, uel licitæ rei operam dando, sed diligentia debita non adhibita; uel illicitę ualet enim argumētum ab ennumeratione partiū ut habetur in Inst. de obli. quæ ex quasi cōtrac. & de obli. quæ ex quasi delict. cum homicida igitur hoc dispensari potest, atque sic sensit Nauar. in cōsi. 36. de homic. li. 5. de homicida, qui homicidium cōmisit ob suam defensionem, sed moderationem inculpatæ tutelæ excessit. Pro certo igitur habendum est dispēsari cū hoc posse.

His præmissis iam uideamus, quis in hac irregularitate dispēset. In prima quęstione sic di

3 stinguendū est. † Aut homicidiū est manifestū; & in hoc casu Episcopus dispensare nō pōt. Id quod probatur hac potissimum ratione, quoniam Episcopus cū hoc pōt dispensare, ubi dispēsatio ei cōcessa est à Papa, ut habetur apud Trid. Syno. eo. c. 7. sess. 14. Si uerò homicidiū, dr enim ibi, nō ex ꝓposito, sed casu, uel uim repellendo, ut quis se à morte defenderet, fuisse commissum narretur, quam ob cām ad sacrorū ordinū, & altaris ministeriū, & bñficia quæcunque, ac dignitates iure quodammodò dispēsatio debeatur, committatur loci ordinario, aut ex cā Metropolitano, seu uiciniori Episcopo, qui non nisi cā cognita, & probatis præcib. ac narratis, nec aliter dispēsare possit. Hæc ibi. Si ergo, ut inde colligitur, quò in hoc homicidio Eps dispensare possit, requiritur, ut illud ei committatur, & cā cognita, & probatis probandis tūc dispēset, nec aliter dispēsare possit, ergo Eps suo iure dispēsare in hoc homicidio nequit, sed requiritur, ut hoc ei committatur: frustra. n. expectaretur, ut cā hęc ei cōmitteret, si per se id posset. Pro certo igitur habebimus Epm cū hoc dispēsare nō posse, sed Romanus Pon. ut asserūit Coua. in Cle. uni. 2. p. §. 3. nu. 5. uer. Dispensat. de homic. & Maiol. de Irreg. li. 5. c. 48. §. 3. n. 18. Id quod locū habet ēt in minoribus ordinib. nā nec in ipsis dispēsare Eps posse uidetur ob dictionem illam etiam, quæ includit casum minus dubium, & exprimit casum magis dubium, ut inquit Ias. in l. si cui legetur. §. si titio. num. 11. ff. de leg. 1.

Item locum habet ēt in susceptis ordinib. ob uerbū illud & altaris ministeriū; nam ad altaris ministeriū cū nemine dispensare quis pōt, nisi prius ordinem susceperit, ergo & de susceptis ordinibus ibi agitur.

Tertiò nec dispensare potest quoad beneficia ecclesiastica simplicia suscipienda ob uerba illa. Et beneficia quęcūque, dictio enim illa Quęcunque, omne complectitur, ut habetur in c. solitę. de maior. & obed. Nec repugnat, quod

dixit

dixit Nauar. in Man. cap. 27. num. 240. uersic. Quartò not. nam eius dictum de iure antiquo accipiendum est, ob iura ab eo allegata, nō autem de iure nouissimo Trid. Synod.

Postremò nec dispēsare poterit Episcopus quoad suscepta beneficia; tum quòd Trid. Synod. generaliter loquitur; tum quòd & in antecedenti casu sic est constitutum, ergo idem & in consequenti; una enim pars legis aliam declarat, & sic respondetur ad Conar. in Clemen. unic. in 2. p. §. 3. num. 5. cum seq. Excipitur tamen, ubi homicidium occultum esset, tunc. n. Episcopus in prędictis dispensare poterit, & in hoc casu locum etiam sibi uindicabit opinio Nauar. & Conar.

4 Aut† homicidium est occultum, & in hoc casu Episcopus dispensare omnino poterit, ut habetur apud Trid. Synod. sess. 24. de reform. ca. 6. Permittitur enim ibi episcopis in irregularitatibus omnibus ex delicto occulto prouenientibus facultas dispensandi in foro conscientię, excepta ea, quæ oritur ex homicidio uoluntario. Si igitur quoad dispensationem excipitur ea irregularitas, quæ oritur ex homicidio uolūtario, quod propriè est, ubi per industriam, & volens, & per se quis homicidium commissit, ut habetur eod. cap. 7. hoc enim homicidium voluntarium ibi appellatur; ergo secus, ubi homicidium uoluntarium non est, cuiusmodi est illud, quod quis culpa committit, nam casuale potius dicitur, ut sensit Trid. Synod. eod. capi. 7. uersic. Si uero homicidium, & ut antea probauimus. Poterit ergo in hoc casu Episcopus dispensare. Confirmatur opinio hæc; nam S. Synod. tradens facultatem dispensandi in irregularitatibus omnibus ex delicto occulto prouenientibus, excipit eam, quæ oritur ex homicidio uoluntario; ergo secus quoad eam, quę oritur ex homicidio non uoluntario propriè; exceptio enim contrariam regulam esse significat; atque sic asseruit Maiol. eod. §. 3. nume. 18. uersic. Huius irregularitatis, ibi, Hodie verò. Nec repugnat, si dicatur uetitum esse per Triden. Synod. sess. 14. eod. capi. 7. ne episcopi dispensent, nisi causa eis committatur; nam ibi agitur in foro exteriori; at in cap. 6. sess. 24. agitur in foro conscientię. Secundò respondere potest ibi agi, ubi homicidium manifestum est; at hic, ubi est occultum. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo. Et de dispensatione irregularitatis ortę ab homicidio hactenus; ad alias irregularitatis species transeamus.

De Irregularitate descendēte à vitio animi, respectu habito ad eos, qui ab hæreticis baptizati sunt. Cap. XXXIV.

S V M M A.

1 *Hæreticus quid sit.*

2 *Baptismus ab hęretico collatus an valeat.*

3 *Baptizatus ab hęreticis irregularis est, si baptizatus rationis vsum habeat.*

4 *Baptizatus ab hæretico, vbi periculum mortis adest, irregularis non fit, vbi alium non habet, qui eum baptizet.*

5 *Irregularis an sit infans, qui ab hęreticis baptizatus est.*

6 *Dispensare quis possit cum irregulari ob baptismū susceptum ab hęretico.*

VARTA species irregularitatis, quæ à uitio animi descendit, scilicet ob peccatū, est ea, quæ contrahitur ob susceptionem baptismi ab hęreticis: quam speciem ut cognitā magis habeamus, premissis prius quid sit hęreticus, & an baptismus ab hęretico collatus valeat, has quęstiones contemplabimur. Primùm, an rationis usum habens, si ab hæreticis baptizetur, irregularis fiat. Secundò, quid de infante. Postremò quis dispensare cum his possit.

1 Quoad primum igitur† Hæreticus est christianus, qui elegit opinionem contra ea, quæ sunt fidei Christianę pertinaciter, ut tradidi in Tractatu Bullæ cœnæ Domini. 2. p. capit. 1. ubi abundè definitionem hanc explicaui.

2 Quoad secundum† baptizatus ab hæreticis secundum formam Ecclesiæ sacramentum sine dubitatione recipit; nam sic habetur in c. si ue hæreticus. de consecr. dist. 4. & in cap. si qui apud illos hęreticos. cum seq. & in ca. ostenditur, & in c. nullus autem negat. & in cap. non in uobis. cum duobus sequent. ead. dist. & in cap. secundum. dist. 19. ac nouissimè contrarium asserentes anathemate damnauit Trid. Synod. de sacram. sess. 7. can. 4. Contra verò sacramentum non confertur, ubi forma Ecclesiæ adhibita non est. argumen. cap. de Arrianis. de consecra. d. 4. quæstio autem nostra proponitur, ubi baptismi collatio ualuit.

3 His præmissis† quoad primam quęstionem, an scilicet irregularis fiat, qui ab hæreticis baptismum suscipit, ubi rationis usum habet, breuiter concludendum est, irregularem hunc fieri, ut habetur in capitu. qui in qualibet. 1. quę stio. 7. qui in qualibet ętate, dicitur enim ibi, alibi, quàm in Ecclesia catholica, aut baptizari, aut rebaptizati sunt, ad Ecclesiasticam militiam prorsus non permittantur accedere. Hæc ibi. Si ergo ii, qui extra Ecclesiam baptizati sunt, prohiberi debent, ne ad ecclesiasticam militiam accedāt, id est ad ordines (Qui enim ordinibus initiantur, milites Dei fiunt, quorum arma sunt lachrymæ, & orationes) ergo irregulares sunt; nam ipsa irregularitas hoc efficit, ut quem ab ordinibus excludat, ut sæpe vidimus. Non est igitur, quod hac de re dubitemus.

4 Excipio tamen,† ubi mortis periculum impenderet, & nullus catholicus adesset; tunc enim irregularis non fiet; nam Ecclesia id permittit, ut habetur apud Catech. Roman. capit. De ministris baptismi. uersic. Extremus ordo illorum est, ergo nulla pœna, nec irregularitatis affici debet, qui eo tempore ab his hæreticis baptismum suscipit. arg. le. Gracchus. C. de adult. & c. qui peccat. 23. q. 4. Et de quæstione hac satis.

5 Secunda quæstio est,† an irregularis fiat infans, & rationis usu carens, qui ab hæretico baptismum habet, extra etiam necessitatis casum (ubi enim necessitas adest, nec usum rationis habentem irregularem fieri proximè conclusimus.) Maiol. de irregular. lib. 3. cap. 12. etiam infantes ab hæreticis baptizatos irregulares esse sensit, & hanc opinionem sensisse etiam Gl. ait in cap. placuit. 1. q. 4. quæ quidem Glo. hoc non sentit, immò contrarium, ex quo quatuor modis conatur respondere, ut uidebimus ad contrarium quoddam. Hæc igitur eius opinio amplexanda mihi non uidetur, ex quo nullo iure, nullaque ratione eam probat.

Quare contrariam opinionem sequitur Gl. in eod. cap. placuit, & etiam Archid. ubi & Io. de Fantuc. idem sentientem refert. Probatur autem per citat. capitu. placuit; nam ibi sic dicitur. Placuit de infantibus, qui ab hæreticis baptizantur, neque suo hoc fecerunt iudicio, cùm ad Ecclesiam Dei salubri proposito fuerint reuersi, ne parentum illos error impediat, quò minus promoueantur ad sacri altaris ministerium. Hæc ibi. Si ergo infantes, qui ab hæreticis baptizati sunt, impediri non debent ob errorem parentum, qui ab hæreticis eos baptizandos curarunt, quo minus promoueantur, ad sacri altaris ministerium, ubi ad Ecclesiam Dei reuersi sunt, ergo irregulares non fiunt; impedirētur enim esto ad Ecclesiā reuersi essent, si irregulares euasissent, cùm irregularitas non per reuersionem ad Ecclesiam tollatur, sed dispensatione. Idem habetur in c. qui apud. ead. q. ubi paruuli, & sic doli non capaces, qui apud Donatistas baptizati sunt, impediri non debere ad suscipiendum munus clericatus ob id ibi dicitur, si postquam ad ætatem rationis capacem petuenerūt, agnita veritate, falsitatem hæreticorum abhorrentes per manus impositionem ab Ecclesia recepti sunt. Ecce hic quoq. apertè prædictam opinionē probari; nō enim manus illa impositio dispensatio irregularitatis est. Postremò id probatur per capi. quæris. de consecr. dist. 4. ubi habetur parentes perfidos non nocere paruulis suis baptizatis, ergo neque etiam in hoc casu. Cùm igitur irregularitas non contrahatur, nisi ubi inre id cantum habeatur, iure rationis usu carentes ab hæreticis baptizati, irregulares non erunt, ex quo id cautum non habemus. Facit postremò c. uentum. uersi. Sed nostræ. 1. qu. 7. ubi ab hæreticis baptizati à clericatu excluduntur, qui tunc baptizati sunt, ut ibi dicitur, id est, qui rationis usum habentes sunt baptizati; non enim tunc si essent baptizati infantes, ad ordinem petendū uenirent. Non obstat modò cap. qui in quacūque; nam, quòd legum correctio uitanda est, & iura iuribus sunt conciliāda. c. cùm expediat. de elect. li. 6. & l. 1. C. de dot. promiss. interpretari debemus eum canonem locum habere, ubi rationis usum habent, qui ab hæreticis baptizantur, ne correctionem iurium, quę proximè allegauimus, inducamus. Et quamuis nomen illud, Quacunque, omnem ętatem cōplectatur, ob correctionem tamen uitandam coarctabitur ad eos, qui in ea ætate sunt, ut rationis vsum habeant, ex quo nulla dispositio tam generalis est, quæ non recipiat interprætationē, & restrictionem ad habilia. argum. l. ut gradatim. ff. de mun. & honor. Irregulares igitur nō sunt, qui rationis usu carentes ab hæreticis baptizati sunt.

Opinio tamen Maiol. locum habere posset, vbi manuum impositionem pro dispensatione acciperet, & idcirco ipse dixit dispensationem, perquam facilè his concedi, quæ tamen re uera dispensatio non est, ex quo à quouis Episcopo fieri potest, & etiam ab inferiori. Itē locum habere potest, ubi rationis vsum adepti in errore hęreticorum uersantur; id quod nobis significatur in cit. ca. qui apud donatistas, ibi: Si postquam ad ætatem. In hac quęstione igitur sic concludendum censeo.

6 Quoad tertiam † quis dispensare cum irregulari hoc possit, breuiter concludendum est, Episcopum cum hoc dispensare non posse, & hoc per citat. capitu. qui in qualibet ætate; ibi enim prohibetur, ne ab his baptizati ad ecclesiasticam militiam prorsus permittantur accedere. Si ergo prorsus prohibentur, ergo dispensatio prohibita est, & idcirco Episcopi dispensare nequeunt, cùm dispensare ipsi tantùm possint, ubi dispensatio simpliciter permissa est, uel expresse iis concessa, uel saltem non prohibita, ut tradidit Innocen. communiter recept. in cap. dilectus. de temp. ordin. Ad Romanum Pont. igitur dispensatio hæc pertinebit. Sed de irregularitate hac satis, ad irregularitatem eorum transeamus, qui aut rebaptizati, aut iterū confirmati, aut iterum ordinati sunt.

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato, respectu habito ad eos, qui sæpius aut baptismum, aut eumdem ordinem susceperunt, vel administrarunt. Cap. XXXV.

S V M M A.

1 *Baptismus, confirmatio, ordo iterari nequeunt.*
2 *Baptismum iterum recipiens, cùm esset legitimè baptizatus, irregularis efficitur.*

Quinta

QVINTA species irregularitatis, quæ nascitur à uitiis animi cum peccato est ea, quę oritur ob iterationem sacramentorum, quæ iterari nequeunt; quam materiam, vt absolutã habeamus, has quæstiones contemplabimur. Primùm sacramenta hæc quænam sint, & quamobrem iterari nequeant. Deinde, an sæpius baptismum suscipientes irregulares sint. Tertiò, quid si ignorantibus baptismus conferatur. Quartò, quid si per uim, aut metum. Quintò, an in aliquibus casibus irregularitatem quis effugiat. Sextò, quid de rebaptizantibus. Septimò, quid de reiterantibus confirmationem. Octauo, quid de reiterãtibus ordinem. Nonò, in casibus, ubi irregularitas contrahitur, quis dispensare possit.

Prima quæstio igitur hæc est, quænam sacra
1 menta sint, quæ iterari nequeunt. † In qua breuiter concludimus tria esse sacramenta, quę iterari nequeunt, baptismum, confirmationem, & ordinem; ita enim DD. omnes asseruerũt, qui ex fide tem hanc tractarunt. Idem declarauit nouissimè, & anathemate muniuit Trid. Syno. sess. 7. de sacram. canon. 9. & speciatim de baptismo habetur in cap. 2. de apostat. & in cap. quod quidam. 1. q. 1. & in capi. miramur. §. his auctoritatibus. 24. q. 1. & capi. manus impositio. 1. q. 1. & cap. ostenditur. de consecr. d. 4. & in cap. 1. & c. 3. dist. 68. & tradidit S. Thom. in 3. p. q. 66. art. 9. ubi quatuor rationibus pulcherrimè sententiam hanc Ecclesiæ confirmauit, & Couar. in Clemen. unic. & Apostol. & aliorum DD. auctoritatibus. 1. p. num. 8. uersic. Secunda constituitur. de homicid. & Diaz. in Practi. Crim. canon. & Addit. ad eum cap. 75. De confirmatione uerò, & ordine habetur in cap. dictam. de consecr. di. 5. & in cap. 1. & c. fin. de sacram. non iteran. & in c. 1. d. 68. Idque meritò, nam per hæc sacramenta charactar animæ imprimitur, qui deleri non potest, atque idcirco sine sacramentorum iniuria iterari nequit, ut asseruit S. Syno. ibid. Et de hac q̃one satis.

Secunda quæstio est, an, qui bis, sępiusve baptizatus est, irregularis sit. Hęc quęstio disputari de eo potest, qui sciens, aut uolens permisit se iterum baptizari, cùm legitimè baptizatus esset. Secundò de eo, qui inuitus baptizatus iterũ est. Tertiò de eo, qui ignorãs baptizatus est. singulos igitur hos casus contẽplemur.

Quoad primum igitur † pro certo habendũ est, eum, qui sciens, ac uolens legitimè baptizatus, se iterum baptizari permisisit, irregularem esse; nam primò id habetur in cap. qui in quali bet. 1. q. 7. Qui rebaptizati sunt, dicitur enim ibi, ad ecclesiasticam militiam prorsus non permittantur accedere. Hęc ibi. Si ergo omninò permitti non debent ad ecclesiasticam militiam, qui rebaptizati sunt, ergo irregulares sunt; nil aliud enim irregularitas efficit, quàm prohibere, ne quis ad ecclesiasticam militiam admittatur, id est ad ordines. Secundò idem habetur in c. confirmandum. d. 50. Neque unquam per mittendum, dicitur quoque ibi, ut rebaptizati ad clericatus gradum promoueãtur. Facit quoque c. fin. d. 51. & c. qui bis. de consecr. di. 4. & Gloss. id ait in cap. saluberrimum. 1. q. 7. communis denique DD. sententia hæc est, ut sentit Couar. in Clem. uni. 1. p. num. 8. uers. Secunda constituitur, ibi: In specie autem constitutum est, & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 4. Non est igitur hac de re dubitandum. Summa ratio ne autem id factum est; nam iniuria baptismo fit, quasi primò collatus nequiuerit effectum suum pręstare, unde videtur Christum iterum cruci affigere; iam igitur alterã aggrediamur: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Rebaptizatus ignoranter an irregularis sit.*

§. I.

1 †Tertia quęstio est, an irregularis sit, qui ignoranter rebaptizatus est, ut pote, quia infans erat, uel dormiebat, uel rõnis vsũ non habebat. In qua quęstione duę DD. sentẽtię sunt; quarum altera fuit hęc, ut hic irregularis non esset. Hanc opinionem amplexati sunt Scot. Hen. & Turrecremat. quos refert, ac sequitur Couar. vti probabiliorem. in Clem. uni. 1. p. nu. 8. uers. Secunda cõstituitur, ibi. At dubiũ est, & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 4. uers. Si verò ignoranter. Probatur autem horum sententia hac potissimum ratione, quoniã culpa omnino carent, & si contingeret hoc dari, in manu cuiusque esset, inhabilem ad ordines quẽ reddere, quod absurdum est. arg. c. sicut tuis literis. de Simon. Hæc tamen ratio non probat; nã irregularitatis natura hoc etiã patitur, ut & sine culpa quis irregularis fiat, ut si membrũ iniuria cuipiam abscindatur. Secundò pro hac sententia citatur c. eos. iunct. Gl. de consecr. d. 4. ubi probatur eos irregulares esse, qui sua sponte, aut metu conditionali, rebaptizati fuerunt, ergo, vbi ignorãtia probabili, & iusta fuerit rebaptizatus, irregularis non erit. Hęc ratio non etiam valet, ex quo speciatim contrarium expressum habemus, ut uidebimus.

Quare contrariam opinionẽ, ut hic ẽt ignorans irregularis fiat, si iterum baptizetur, amplexati sunt Palu. Archi. Flor. Alber. Trot. & Archid. quos refert Couar. in eod. uer. Probatur autem hęc sententia potissimum per c. qui bis. de consecr. d. 4. ubi sic dicitur; Qui bis ignoranter baptizati sunt, non indigent pro eo pœnitere, nisi quod secundum canones ordinari nõ possunt, nisi aliqua magna necessitas cogat. Ecce hic apertè habetur rebaptizatos ẽt ignoranter ordinari nõ posse, ergo irregulares sunt. Couar. duobus modis ad eum canonem respondit. Primò eũ canonẽ accipiendũ esse de his, q ignorãtia culpabili, supina, & crassa rebaptizati sunt;

ti sunt;uel de iis,qui postea baptismum ratum habuerunt.Secundò respondet eum canonem esse Theodori,qui nec Romanus Pontif. erat, nec is,qui legis condendę auctoritatem haberet,Hę responsiones non mihi probantur.Nō prior,quoniam,ex quo de ignorantibus loquitur,de uerè,& propriè ignorantibus accipi debet;qui enim simpliciter loquitur,propriè loqtur,& in potiori significatu.iuxta.l.quęritur.ff. de stat.homin. Id quod hinc patet,quod,ut ibi dicitur,non indigent pro eo pœnitere;at si culpabiles essent,pœnitentia egerent, ut per se patet.Non etiam altera responsio de ratihabitione;nam & hic peccassent, illicitum actum confirmando,unde indigerēt pro eo pœnitere, qd' negat canon ille.Non etiam posterior responsio;ex quo enim liber ille Gratiani publicè in scholis legitur,receptus esse debet, ex quo & multa alia Sanctorum dicta ibi sunt recepta, qui nec ipsi auctoritatem legis ferendæ habebant.Præsertim, quod iuribus aliis non repugnat.Quid igitur concludendum? Ego ab hac sententia discedendum nō censeo; nam pœna hæc & ignorantibus inusta est,quò Donatistarum,& Armenorum, & Anabatistarum hæreses uitarentur,qui partim eos, qui in Ecclesia catholica baptizati erant, baptismum uerum non accepisse asseuerabant;partim pueros baptizatos iterum,cùm adoleuissent, baptizandos asserebant,ut refert Alphons. de Castr.lib. 3.aduersus hæreses in uerb. Baptismus. Nec repugnat.cap.placuit. 1.q.4.ubi infantes ab hęreticis baptizatos irregulares non fieri habetur,& antea conclusimus,quamobrem Glo.dubitauit in cita.cap.qui bis, quandoquidem iteratio baptismi delictum grauius est,quàm baptizari ab hæreticis;nam baptismum ab hæreticis aliquando conferri posse permissum est, & collatum secundum formam Ecclesiæ semper ualere communiter concluditur; at iterari baptismum rectè collatum,nunquam est permissum,neque collatum unquam ualuit. Mirādum igitur non est,si hic, & non ibi irregularitas contrahitur;hinc odio delicti quis beneficio priuatur,ut habetur in ca. sicut tuis literis. de Simon.esto is,qui beneficium habuit, simoniam commissam ignoraret,ut ibi habetur. In hac igitur quæstione sic concludendum censerem . Quare,qui rationis usum non habet,ut quia furiosus,uel infans est,uel dormit,irregularis efficitur,si iterum baptizetur;etsi enim sine culpa,non tamen sine causa.

Verùm,quòd hæc ignorantia facti est, quid si sciens se rebaptizandum curat, existimans id iure licere,an irregularis hic fiet? Concludo breuiter & hunc irregularem fieri ; nam, si ignorantia facti non excusat, ut proximè uidimus,multo minus excusabit ignorantia iuris. l.regula est.ff.de iur.& fact.ignor. Postremò citat.ca.qui bis. simpliciter de ignorantia loquitur,& non distinguit,ergo nec nos distinguere debemus.argum.l.de prætio.ff. de publi. in rem act.In hoc igitur casu sic concludendum censeo,atque sic dixit Borgas.De Irregular.p. 6.nume.36. De sacram.non iteran.sed iam ad aliam quæstionem transeamus.

SVMMA.

1 *Rebaptizatus vi,ac metu an irregularis sit.*

§. II.

1 †Quarta quæstio est,an,qui per uim, metumve se iterum baptizari permittit,irregularis hic fiat.In qua quæstione pro regula ponimus irregularem hunc fieri, ubi minis,metuve ipsi illato etiam mortis permittit se iterum baptizari.Nam primò id dixit Glo. in cap.eos.de consecr.disti.4.& sequitur eam Couar.in Clem.unic.p.1.num.8.uersicu.Facit ad hæc opt.tex.de hom.& Syl.in uerb.Irregularitas.q.4.in fine,& Maiol.de irregular. capi. 14.num.3.lib.3. Postremò id probatur etiam ratione;nam,si irregularis efficitur is, qui omninò nullam ad id uoluntatem habet, ut ignorans,sicut antea uidimus proximè,multo magis,qui aliquam habet,ut hic ; uoluntas enim coacta uoluntas est.l.si mulier.§. si metu coactus adii.ff.quod met.caus. Non est igitur qd' hac de re dubitemus. Immò & mortiferè peccat,ex quo contra diuinum præceptum uenit, quod ut tueretur,potius mortē oppetere, quā illud transgredi deberet.argum. c. si quis coactus.22.q.5.

Excipitur .tamen,ut neque hic peccet, neque irregularis fiat,ubi absolutè ad id cogeretur,ut pote constrictis manibus,ac pedibus ad aquas eum deferentes baptizant: In hoc enim casu,ex quo nullam ad id uoluntatem habet, sed simpliciter,& uiolenter fertur , irregularis non efficitur,ita dixit Gloss.in cita.cap.eos,& Syl.& Maiol.in allegat.locis,& Add. ad Diaz. in Pract.crim.canon.cap.15. etenim & qui baptizatus non est,si sic uiolenter ad baptismum feratur,sacramentum non recipit, ut habetur in c.maiores.§.item quæritur.uer.Ille verò.de bapt. atqui iam quintam quæstionem aggrediamur.

SVMMA.

1 *Rebaptizantes an irregulares sint.*
2 *Rebaptizantibus qui opem ferunt,an irregulares sint.*
3 *Baptizatus domi legitimè,in Ecclesia debent suppleri reliqua,& non iterum baptismum conferri.*
4 *Baptizans eum,quem scit baptizatum esse legitimè,irregularis est, quamuis sub conditione eum baptizet.*
5 *Baptismus an administratus sit necne dubitās quid facere debeat,vel facti, vel iuris dubitatio sit, & quid sit dubitatio iuris,& facti.*
6 *Compatres an irregulares sint,qui suscepirunt puerum baptizatum,ubi iterum baptizatur.*

7 *Rebapti-*

7 *Rebaptizantes ob ignorantiam iuris, an irregulares sint.*

§. III.

1 Sexta quęstio est, an rebaptizantes eum,
quem sciunt legitimè baptizatum esse, ir-
regulares sint. In qua quæstione conclu-
2 dimus hos irregulares esse.†Nam primò id ha
betur in cap.2.de aposta.ubi, cum accolythus
rebaptizanti operam tribuisset, irregularis ef
ficitur,quasi delictum publicum fuit;si ergo,q
rebaptizanti operam tantùm tulit, irregularis
fit,multo magis,qui rebaptizauit. Posttemò
id inquiunt DD.Couar.in Clemen.unic.p.1.
in initio.num.8.uersic.Secunda constituitur.
ibi,In specie autem.de homicid.& Syl. in ver.
Irregularitas,& Maiol.de irregular.lib.3.capi.
14.num.3.uersic.Eadem quoque.& Addit.ad
Diaz.in Prac.crim.canon.in uerb.Ordinandi.
cap.15.& Nauar.in Man.cap.27.num.246.&
DD.alii communiter. Non est igitur hac de
re dubitandum.

3 Quę regula locum habet†etiam si domi ab obstetrice baptizatus legitimè quis sit; nā minister debet alia supplere tantùm,ubi nouit legitimè baptismum collatum esse; non autem iterum illud conferre; eiusdem enim uirtutis est baptismus domi collatus, cuius est is, q in Ecclesia confertur. Quare in hoc casu parochus, ubi nouit quem ab obstetrice baptizatum esse,non debet eum baptizare, antequam nouerit an ab ipsa legitimè fuerit baptizatus; tunc enim si legitimam formam,ac materiam adhibita esse animaduerterit,nulla ratione baptismum iterabit,sed catechismum,& exorcismum, necnon unctiones cousuetas adhibebit. Si uerò minus rectè baptismum administratū nouerit,simpliciter,ac purè eum conferat;non enim hic irregularis fiet,ut in priori casu.

4 Secundò†locum habet proposita regula, ut irregularis fiat,qui baptismum iterauit,ubi nouit eum legitimè collatum, etiam si sub conditione baptizet,ita dixit Catec.Roman. in Tracta.de baptis.cap.de fructibus baptismi.in fine,quem refert,ac sequitur Addi.ad Diaz. ibidem in litera C. ibi, sed labitur,ubi & Sot.idē sentientem refert,& communem opinionem hanc esse testatur Cordu. ab ipso relatus contra Nauar,qui existimauit,ubi simplicitate ductus quis id fecisset,hunc irregularem non esse;nam ob culpam,quam committit,eam non euitat.

5 Verùm†quid si parochus dubitet,an legitimè sit baptismus administratus,hinc quinta q. soluetur, ut uidebimus. Hæc dubitatio potest esse & iuris,& facti.Iuris, ut si dubitet an hac forma baptismus collat' sit: Ego baptizo te in nomine Christi,quam formā nonnulli uolunt in initio nascentis Ecclesię adhiberi consueuisse,uel si esset hac adhibita forma: Ego baptizo te in nomine Sanctæ Trinitatis,uel genitoris,geniti, & procedentis ab vtroque;hæ sunt enim dubitationes iuris;sicut & hæc si baptizatus fuit loto tantùm digito, uel parte pedis. Facti uerò dubitatio est,ubi dubitatur non de forma,& huiusmodi,sed de facto,ut exēpli gratia expositus est puer, seu infans ad hospitale, uel inuentus in nemore, uel ad ualuas Ecclesiæ,& nullum signum adest,quod suadeat eum baptizatum esse;uel si adest,quia scriptura ibi reperitur,quę dicit eum baptizatum esse,nō tamen baptizantis nomen adest,unde sciri possit,an baptizans nouerit baptizare: dubitationes igitur huiusmodi sunt facti dubitationes, ut colligitur ex l.1.ff.de iur.& fact.ignor.

Quæcunque igitur dubitatio sit, uel iuris, uel facti,tunc sub conditione baptizari debēt, ut habetur.in cap.2.de baptis.De quibus,dicitur enim ibi,dubium est, an baptizati fuerint, baptizentur his uerbis præmissis,si baptizatus es non te rebaptizo,sed si nondum baptizatus es,ego te rebaptizo in nomine Patris, & cęte. Ecce hic,ubi dubium est, an quis sit baptizatus,sub conditione baptizari debere: & quoniam non distinguit de quo dubio, ergo tam de dubio iuris,quàm de dubio facti eum canonem agere interpretabimur;atque sic communiter id receptum sensit Abba.ibi.quicquid dixerit Innocen.qui existimauit eum canonem loqui,ubi facti dubitatio est,cuius opinionem ueram non esse,præterquam quòd ratio, quæ est in dubio Facti,est etiam in dubio Iuris,nec uerbum illud ultimo prolatum,Rebaptizo,id nobis indicat,nam de eo ibi agitur,qui semel baptizatus erat; sed an legitimè baptizatus esset, dubitabatur,& ideo dicitur, Sed si nōdum baptizatus es,ego te rebaptizo.Quod uerbū, ubi dubitabatur an de facto esset baptizatus,accōmodari non potest;si enim eum rebaptizabāt, ergo ab initio baptizatus erat;nam rebaptizare est iterū baptizare; dubitatio igitur potius fuit iuris,quàm facti.In duobus igitur his casibus si baptismus conferatur, uel contingat ipsum iterari,nec ipsum conferens,nec ipsum recipiens irregulares fiunt,ob citat.cap.2. de baptis. & in hoc casu locum habet opinio communis,scilicet baptizantem baptizatū ex ignorantia iusta irregularem non fieri, ut testatur Couar.in Clemen.unic.p.1.in initio.nume. 8. uers.Conueniunt.de hom. & sic quinta quæstio est soluta.aliàs autem sic.Nam & in hoc casu extra scilicet dubitationem iuris, & facti,& is,qui administranti baptismum opem fert,irregularis efficitur,si id publicum est,secus aūt si non publicum,ut dicitur in cap.2. de apost.

6 Quare†ob eandem rationem, & compatres irregulares fiēt,ut qui in primis ad id operam suam præstent,atque sic dixit ead. Addit. ad Diaz.eod.cap.15.in uerb.Ordinandi.uersicu. Efficiuntur etiam similiter irregulares.& Maiol.eod.cap.14.num.6.Immò & parentes baptizati,qui offerunt suos infantes, ut iterum baptizentur,irregularitatem non effugere senrit,ut in cit.c.2.de apostat.

Irregulares etiam fieri, quoscunque rebaptizantes censeo (prædictis casibus exceptis) et si non dolo malo, sed inscitia rebaptizant, uel ob alium finem per se bonum, ob cit. ca. 2. nam ibi baptismus iteratus fuit, quò quis ęgritudine liberaretur, ut ibi dicitur, & sic nō dolo malo, ergo uel ignorantia, uel simplicitate, qui si id faciat, irregularitatem non effugiet; unde hinc conuincitur non rectè sensisse Nauar. in Man. cap. 27. numero 246. uersic. Secundò, qui existimauit quosdam irregulares factos non esse, qui eos rebaptizarunt sub conditione, quos nouerant rectè baptizatos esse, nam & in cit. cap. 2. ex simplicitate etiam baptizarunt, & tamen non excusantur.

Ex his iam apparet tam baptizantes, quàm baptizati quando irregulares fiant, non fiantve, quæ duo explicanda nobis proposuceramus.

7 Verùm quid † si quis existimet posse quem sæpius baptizare, & idcirco baptizatum iterū baptizet, an irregularis hic fiet? Hæc est enim ignorātia iuris. In hac quęstione pro certo habeo hunc irregularem fieri, ubi est is, ad quem hoc scire pertinet; non enim excusatur. §. imperitia in Instit. ad leg. Aquil. Id quod locum habet uel id iure diuino prohibitum ignoret, uel irregularitatis pœnam impositam esse: iam ad alteram quæstionem transeamus.

S V M M A.

1 *Confirmationis sacramentum iterans an irregularis fiat.*

§. IV.

1 S† Septima quæstio est, an iterans confirmationem irregularis efficiatur. In qua quęstione tres sunt DD. sententię, quarū prima est hunc irregularem effici, hanc sensit Gloss. in cap. dictum. de consecr. di. 5. eandem sequuntur Archid. & Ricard. & Albert. Trot. & Ioan. Maior. relati à Couar. in Clem. unic. 1. p. numer. 8. uersic. Sed & illud quæritur. de homicid. & Addit. ad Diaz. in Practicam. Cano. cap. 15. in uerb. Ordinandi. uersi. Quæstionis etiam est, & Maiol. de irregular. lib. 3. capi. 15. qui opinionem hanc inter Canonistas communiorem esse testatur, & eam quoque sequitur Archiep. Flor. de irregular. capit. incip. Iterata susceptio sacramenti, & Ioan. Tabien. in uerb. Dispensatio. q. 13. uersic. 14. nam ibi ait dispēsationem cum irregulari, qui permissit se bis baptizari, uel chrismari, ad Romanum Pont. pertinere, & sic pro certo habet per iterationem huius sacramenti irregularem quem fieri. Probatur autem horum sententia hac potissimum ratione, quod pari iure baptismus, confirmatio, & ordo quoad iterationem censentur, nullum enim ipsorum iterari potest, ut habetur in cap. quod quidam. 1. q. 1. & in capi. dictum. de consecra. d. 5. ergo & quoad pœnam irregularitatis paria esse debent, & idcirco sicut iterans baptismum, & ordinem irregulares sunt, ita & confirmationem sæpius conferendo, uel suscipiendo. Ad hanc rōnem cōiter respōdetur, etsi pdicta sacramēta paria sint quo ad prohibitionē iterationes, non tñ ob id paria censenda esse quo ad irregularitatem; tum quod, ut irregularitas contrahatur, necessariò requiritur, ut iure id expressum habeatur, ca. is, qui. de senten. excom. lib. 6. at speciatim expressum non est, ut iterās confirmationem irregularis fit, ergo per iterationem eius irregularitatem contrahi dici nō debet. Tum quòd etsi per iterationem baptismi irregularitas contrahitur, non ideirco tamē consequitur, ut per iterationem confirmationis irregularitas contrahatur; nam, quòd hæc ses plures in baptismo ob eius iterationem ortæ erant, non autem in confirmatione, ob eam rem mirandum non est, si irregularitas per baptismum, & non per confirmationem contrahatur, ita respondit Coua. ibid. Maiol. qui hāc opinionem tuetur, respondebat ad hæc, immò & sacramenta hæc quoad irregularitatem expresse paria facta esse, per cir. ca. dictum. iunct. Glos. nam, quòd ibi dicitur decretum esse bis, uel ter, uel amplius baptizatos, aut confirmatos, non seculo, sed soli Deo sub habitu regulari, uel clericali religiosissimè famulari. Gloss. in quit ibi, non idcirco tamen futuros esse clericos: sed in pœnam sub clausura esse deberent. Hæc responsio tolli posse uidetur; nam, ubi irregularitas imponitur, semper à clericali officio quis repellitur; at in eo cap. dictum contrarium iubetur, scilicet ut Deo famulētur in habitu clericali, alienum igitur hoc esse uidetur à natura irregularitatis, & re uera canon ille facilè induci potest ad irregularitatem hanc probandam.

Quare cōtrariam opinionem ut irregularis hic non fiat, amplexatus est Scot. in 4. sent. di. 7. q. 5. eandem sequuntur Palud. ibi, & Turre Crem. & Alphons. à Castr. quos refert, ac sequitur Couar. eod. uersic. & Addit. ad Diaz. eodē uersi. qui hanc opinionem sibi summè placere ait, & ab hac tāquam à communi, si casus ei occurreret, se nō ausurum recedere profitetur: hanc etiam communem, & iuri scripto aptiorē testatur Nauar. in Man. cap. 27. num. 167. Probatur autem hæc sententia primò, quia nullo iure id expresse cautum est, ergo irregularitatē contrahi in hoc casu dici non debet; nam nulla irregularitas contrahitur nisi speciatim id iure cautum habeamus, ob cita. cap. is, qui. de sent. excomm. Confirmatur hęc ratio, quoniam in pœnis sumus, ergo strictior interpretatio facienda est. c. odia, & c. in pęnis. de reg. iur. libr. 6. & l. interpretatione. ff. de pœnis.

Nauar. in Man. eo. num. has opiniones inter se sic conciliabat; nam dicebat de iure scripto communem opinionem Scot. ueram esse; de consuetudine uerò contrariam opinionem seruari, & idcirco tenendam esse, arg. c. cùm dilectus, & c. fin. de consuet.

Quid

Quid igitur concludendum? ego ab opinione Scot. discedendum non censeo cùm ob rationes pro ipsa allatas, tum ob hanc, quòd irregularitas est pœna, quę ipso iure infertur; at nulla pœna, quę ipso iure infertur, illata præsumitur, nisi expresse id habeatur, ut tradidit Gloss. communiter recept. in capi. pen. de iur. patron. ergo, ex quo in casu nostro pœnam hāc illatam non habemus, neque nos eam illatam dicemus; quod enim lex non dicit, neque nos dicere debemus. Et uelle contrariam opinionem probare per cit. cap. dictum, non est id interpretari, sed potius diuinare, & speciē unius pœnę alteram facere.

Et quamuis Naua. consuetudine contrariū seruari sentiat, quod tamen consuetudo est qd facti, & facta non præsumantur, nisi probentur, ob eam rem non discederem à proxima sentētia, nisi consuetudo mihi probaretur. Non igitur irregularis sacramentum confirmationis iterans efficitur. Et de quęstione hac satis.

S V M M A.

1 *Ordinem eundem eidem sępius conferens an irregularis fiat.*

2 *Iteratio consecrationis Ecclesiæ, vel altaris extra casus licitos, an irregularem quem reddat. Item. Iteratio consecrationis calicis, extremę unctionis in eodem infirmitatis statu, & consecrationis eucharistiæ, et*

Monialium, Regum, Imperatorum, uestium pertinentium ad diuina officia, benedictionis candelarum, frugum, nauis, domus, campanę, & huiusmodi.

§. V.

1 †Octaua quæstio est, an iterans ordinem, idest eundem ordinem eidem conferēs, uel suscipiens irregulares efficiantur. In qua quęstione breuiter concludimus hos irregulares fieri; nam sic inquiunt Arch. Flor. de ir regular. cap. incip. Iterata susceptio sacramenti, & Nauar. in Man. cap. 27. num. 267. & Tabi. in uerb. Irregularitas. 4. num. 6. & Maiol. de irregular. lib. 3. ca. 15. num. 9. ubi & in omnibus ordinibus opinionem hanc ueram esse sentit. Probatur autem hæc sententia in cap. saluberrimum. in fine. 1. q. 7. nam ibi Permittitur hæreticis ordinatis reuersis ad fidem ministrare in ordine, quem habebant, nisi iterata unctione fuerint maculati, idest nisi fuerint reordinati: si ergo ministrare ipsis permittitur in ordine, quem habebant, si tamen iterata unctione non fuerint maculati, idest reordinati (in ordinibus enim aliquibus unctiones fiunt) ergo secus si iterum fuerint ordinati; nam tunc non poterunt ministrare, & idcirco irregulares erunt, atque sic sensit Gloss. ibi in uerb. Maculati. Quare, si sacerdos, si diaconus, si subdiaconus, & aliis minoribus ordinibus initiati iterū eisdem ordinibus se initiari permittent, irregulares erunt tam ipsi, quàm conferentes ipsos ordines; nam de ordinibus sacris habetur in citat. capitu. saluberrimum. de minor. hoc dixit Maiol. ibidem.

Irregularitatem tamen effugiunt ordinem eundem sæpiùs eidem conferentes, si probabili ignorantia id faciant, ut pote quia ordinandus se intrusit, existimās se uocatum esse. Quare, qui diaconatum suscepturum uocatum se existimans ad eum ordinem suscipiēdum, sub diaconatum iterum recipit, irregularis, modò sua culpa id non contingat, nec ipse erit. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo.

2 Verùm quid† si iterentur consecrationes ecclesię, altaris, extra casus permissos, uel calicis, extremę unctionis in eodem ægritudinis statu, eucharistiæ, monialium, regum, uel Imperatorum, uestium pertinentium ad diuina officia, benedictionis cādelarum, frugum, nauis, domus, cāpanę, & huiusmodi an irregularitas contrahatur. Maiol. in eod. c. 15. sensit iterantes prædictas consecrationes, benedictionesve irregulares omnes fieri. Et hoc ob hanc unam rationem, quoniam sicut baptismus, & ordo, ita & hæc iterari nequeunt, quasi uelit argumentari, sicut qui baptismum, & ordinem iterant, irregulares fiunt, ita & qui prædicta iterāt. Hæc ratio mihi nullo modo probatur. Primùm, quia nullo iure id expressum habetur irregulares eos esse, qui benedictiones, cōsecrationesve prædictas iterant, ergo nec nos id dicere debemus, ob ca. is qui. de senten. excom. lib. 6. Postremò, quoniam sumus in pœna, quę ipso iure infertur, at in eam quis non incidit, nisi ubi id expressum est, ut tradidit Gloss. cōmuniter recept. in cap. pen. de iur. patron. & facit Gloss. communiter etiam recept. in Clem. unic. de consang. & affinit. ubi pœna imposita consanguinibus, & affinibus, qui inter se matrimonio iunguntur in casibus prohibitis, locum non habet in aliis impedimentis matrimonii, ut ait Gloss. ibi, quoniam expressa non sunt; ergo idem in casu nostro dicendum est, vt, quamuis iure cautum sit, ut irregulares fiāt, qui baptismum, ordinemve iterant, non tamē tales sint, qui alia sacramenta, sacramentaliave iterant, & hoc ob id, quod iure expressum non habemus. Quicquid igitur dixerit Maiol. ab eius sententia discedendum sentio. Peccabunt tamen prædicta facientes, & puniri poterūt, & in hoc casu eius sententia locum habere poterit; atqui de his hactenus, ad aliam quæstionē transeamus.

S V M M A.

1 *Dispensare quis possit cùm irregulari ob iterationem baptismi, atque ordinis.*

§. †Postrema

§. VI.

1 S. †Postrema quęstio est, quis dispēsare possit cum irregulari ob iterationem baptismi, uel ordinis. In qua quęstione breuiter ōcludimus quoad irregularitatem ob baptismi reiterationem Romanum Pont. tantùm dispensare posse. argum. cap. 2. de apostat. atque sic inquiunt Ioan. Tabien. in uerb. Dispensatio. quæst. 13. uersicu. 14. & Addit. ad Diaz. in Pract. crim, canon. cap. 15. in uerb. Ordinandi, ibi: Istorum autem omnium dispensatio, & Maiol. de irregulat. lib. 3. cap. 14. in fine. & communis DD. sententia hæc est. Quare & cum rebaptizato, & cum rebaptizante, & cum aliis omnibus, qui ob rebaptizationem irregulares facti sunt, solus ipse Summus Pont, dispensabit.

Idem etiam tantùm, & cum irregulari ob iterationem ordinis dispensare potest, ut dixit Maiol. eod. lib. cap. 15. num. 9. uersic. Solus uerò Papa, id quod nec ipse facit, nisi ex magna causa.

Excipio tamen, ubi delictum esset, idest, vbi ignoratur iterationem factam esse: etsi enim administratio publica est, quod tamē eius malitia non est publica, ob eam rem dispensare cum his Episcopus poterit, ut habetur apud Trid. Synod. sess. 24. de reform. capi. 6. hinc cū excommunicato celebrante Episcopum dispensare posse dixit Nauar. in Man. cap. 27. nume. 241. ubi celebratio publica est, sed nō eius malitia, qui & in sacra pœnitentiaria, ita definitum esse testatur. Sed de hac irregularitate hactenus, ad alias transeamus.

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato, respectu habito ad hæreticos, schismaticos, & apostatas. Cap. XXXVI.

S V M M A.

1 *Hæretici irregulares sunt, etiam*
2 *Si rescipuerint, etiam*
3 *Si eam abiurauerint, &*
4 *Si metu hęresim publicè fateantur, quamuis animo contrarium teneant.*
5 *Hæresis nomine accusatus, non tamen conuictus irregularis non est.*
6 *Hęreticus mentalis irregularis non est.*

EXTA species irregularitatis descendentis ex uitio animi etiam cum peccato est ea, quæ nascitur ab hæresi, schismate, & apostasia, de quibus singulis agendum est, & prius de hæreticis; de quibus hæc contemplabimur. Primùm, an hæretici irregulares sint. Deinde, an eorum filii. Postremò, an eorum fautores. Item quis cum ipsis dispensare possit, ubi irregulares sunt.

1 Prima quæstio igitur hæc est, †an hęretici irregulares sint. In qua quęstione concludimus irregulares ipsos esse. Nam primò id habetur in cap. si quis præsbyteri. 1. q. 7. ubi qui ab hæresi redeunt, ordinationis, & honoris antea habiti usum non recuperant, ut ibi habetur. Facit quoque cap. saluberrimum. ead. quæst. ubi redeuntibus ab hæresi adempta omnis spes promotionis est, ut ibi dicitur. Si ergo, ubi ab hæresi discedunt, in susceptis ordinibus non permittuntur administrare, nisi per dispensationem, ad suscipiendos uerò non admittuntur, ergo multo magis, qui in hæresi perseuerāt. argum. auth. multo magis. C. de sacrosanct. eccl. Postremò ita DD. inquiunt. Nauar. in Man. capit. 27. num. 205. & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 24. & Maiol. de Irregular. libr. 5. cap. 46. numero 1.

2 Hęc autem irregularitas† afficit hæreticos, etiam si deinceps rescipuerint, ut habetur in iuribus antea allegatis.

3 Item afficit† uel abiurauerint hęresim, idest esto rescipuerint ab hæresi cum iuramento de non redeundo ad eam, in quam fatentur se incidisse; hęc est enim propriè abiuratio hęresis, ut tradidit Nauar. in cons. 19. de hæret. libr. 5. Qui ergo hæresim etiam abiurauit, hic tamen irregularis est, & indiget dispensatione, ut sensit Nauar. in eod. cons. & in cons. 16. eod. lib. & not. Maiol. de irregulat. eod. cap. num. 2.

4 Tertiò afficit †etiam si metu hæresim publicè fateantur, esto animo catholici sint; nam irregulares & hi sunt, dispensationeque egent, ut asseruit Nauar. in cons. 9. de hęret. uiden.

5 Excipitur tamē†is, qui de hęresi inquisitus, non tamen conuictus est de ea, ubi & se iureiurando purgauit, negando se in eam incidisse, & detestando illam, & promittendo se nunquam in eam incidere. iux. capi. accusatus. de hæret. li. 6. hic enim liber ad ordines admittitur, quādoquidem non est de hęresi conuictus, & idcirco nec irregularis. Id quod locum habet, esto de uehementi se purgauerit, atque sic sensit Nauar. in cons. 16. & in cons. 17. & in cons. 19. de hæret. libr. 5. qui & ita obseruatum fuisse in quodam Pręlato inquit in eod. cons. 16. qui cū de uehementi abiurasset, postera die sine dispēsatione celebrauit cum approbatione Papę, & totius Romanæ curię. Idque merito mea sententia; nullo enim iure cautum est, ut talis hic irregularis sit, ergo nec nos dicere debemus c. is, qui. de sent. excom. lib. 6.

6 Secundò excipio ego, †ubi hęreticus hic mētalis hæreticus tantùm esset, nam, ut probaui in Tractatu de Censuris, & in Tract. De Bulla cœnæ Domini. in nullam fori exterioris pœnam hæreticus hic incidit, qui nullo exteriori signo suam hæresim prodidit, ergo neque etiā irregularitate obligabitur. Sed de hęreticis hactenus.

Reus, de eorum filiis iam agamus.

SVMMA.

1 *Filij, ac nepotes hæreticorum an irregulares sint.* etiam
2 *Si ipsi hæretici non sint. etiam*
3 *Si illegitimi filij sint.*
4 *Filij hæretici patris, qui hæresim reliquit, irregulares non sunt.*
5 *Filij hæreticorum, qui hæresim abiurarunt, irregulares non sunt, quamuis parentes relapsi sint, modò tamen resipuerint.*
6 *Filij hæreticorum ante hæresim nati irregulares non sunt.*
7 *Filij illegitimi hæreticorum an sint irregulares.*

§. I.

1 †Filii quoque hæreticorum, necnon nepotes, & sic in primo, & secundo gradu per paternam lineam descendentes, per maternam uerò in primo gradu tantum, irregulares etiam sunt, ut habetur in cap. quicunque §. hæretici. iunct. cap. statutum. 2. de hæret. lib. 6. ibi enim prohibetur, ne ad ullum beneficium ecclesiasticum, seu publicum officium admittantur, si ergo ad beneficia, & officia ecclesiastica admitti non debēt, ergo irregulares sunt, hoc enim efficit irregularitas, ut scilicet quis remoueatur & ab officio, & beneficio ecclesiastico, atque sic dixit Nauar. in Man. cap. 27. nume. 205. uers. Tertiò.

2 Hoc autem locum habet, † esto ipsi filii, ac nepotes hæretici non sint, ut dixit Gloss. in cit. §. hæretici. in uerb. filii in fine: alioquin si & ipsi hæretici essent, ex suo proprio delicto punirentur.

3 Item† locum hoc habet, etiam si filii illegitimi essent; & hoc ob hanc rationem, ne plus habeat luxuria, quàm castitas, ita dixit Gloss. in cit. c. statutum. in uerb. Volumus, & sequuntur ibi Gemin. & Anchara. in omnibus igitur his casibus irregulares sunt.

4 Excipitur tamen primò, † ubi pater hæresim reliquit, & ad Ecclesiam reuersus est; huius enim filii irregulares non sunt, ut declarauit Romanus Pont. in eod. capit. statutum. sic enim ibi inquit. Hoc sanè de filiis, & nepotibus hæreticorum credentium, & aliorum huiusmodi, qui tales esse, uel tales etiam decessisse probantur, intelligendum esse uidetur; non autem illorum, quos emendatos esse constiterit, & reincorporatos Ecclesiæ unitati, & pro culpa huiusmodi ad mandatum Ecclesiæ pœnitentiam recepisse, quam ipsi, uel iam perfecerunt, uel prosecutioni eius insistunt, uel parati fuerint ad recipiendam eandem. Hæc ibi: ex quibus manifestò constat, ubi parentes hæretici ab hæresi resipiscunt, uel in mortis articulo constituti (nō enim Ecclesia unquam sinum claudit pœnitēti; ut dicitur in cap. super eo. de hæret. libr. 6.) & parati sunt, quantum in ipsis est, pœnitentiā agere, eorum filios irregulares non esse.

5 Verùm quid† si iterum in hæresim labatur, & deinceps resipiscant, qui, & si Ecclesia eos recipit, morte tamen afficiuntur, iux. cit. ca. super eo. an filii irregulares erunt? Et in hoc casu irregularitatem ipsos effugere sentio. Primùm, quoniam eorum filii sunt, qui ad Ecclesiam redierunt, & ab ipsa recepti sunt, ut in facto proponitur, ex quo resipuerunt, ergo irregulares non sunt, ob cita. cap. statutum. in fine, quod eorum parentū filios irregulares tantū declarat, qui ab hæresi non discesserunt, nec ad Ecclesiam redierunt, atque sic dixit Gemi. in eod. cap. statutum. in fine. Postremò hanc opinionem ego etiam sequor uti uerissimam, & æquissimam; nam sumus in pœnis, quæ aliena culpa inferuntur, ergo benignior interpretatio facienda est, ut horum filii irregulares nō sint. c. in pœnis. de regu. iur. lib. 6. & l. interpretatione. ff. de pœn.

Contrariam nihilominus opinionem sequūtur Ancharan. & Philipp. Franc. & Ioan. And. in nouell. & hoc ob hanc rationem, quoniam corpora suorum parentum sepulturæ non dantur. Hæc ratio mea sententia nulla est; tùm quòd cit. capitu. statutum. non requirit, ut sepulturæ prædicti patres tradantur, sed ut resipiscant, & ad Ecclesiam redeant; id quod in hoc casu fit; tum quòd & sanctorum corpora complura cōbusta sunt. Esto igitur sepulturæ traditi nō sint, nihil interest. A priori sententia igitur discedendum non censeo.

6 Secundò excipitur, †ubi horum parentum filii ante hæresim patris nati essent, ipsique christiani Catholici essent; nam pœnam hanc nec hi patientur, ut consuluit Calderin. conf. 31. de hæret. quem refert, ac sequitur Philip. Fran. & Gemin. in eod. §. hæretici. & Nauar. in consil. 23. de hæret. lib. 5. Probatur autem id primò hac ratione, quoniam ualet argumentum à crimine læsæ maiestatis ad crimen hæreseos, auth. Gazaros. C. de hæret. & cap. uergentis extra. eodem. at filii committentium crimen læsæ maiestatis non incidunt in pœnas impositas contra filios proditorum, & rebellium, ubi ante proditionem commissam nati sunt, ut inquiūt Cyn. & Petr. de Bell. pert. in l. quisquis. C. ad le. iul. maiest. ergo neque horum filii propositam pœnam patientur, ubi ante paternam hæresim nati sunt. Etenim nec filii eius orti in libertate, qui ingratitudine in seruitutem iterum redigitur, libertate priuantur, sed, qui deinceps nascūtur, ut dicitur in l. 2. C. de libert. & eorum liber. Et senatoris filius, qui natus est, antequam pater è senatu motus sit, senatoris filius nominatur, non autem, qui post amotionem nascitur. l. emancipatum. ff. de senat. ergo idem in casu nostro. Postremò sumus in pœnis, & iis, quas ob alienam culpam quis patitur, ergo strictior interpretatio facienda est. Et quamuis cit. ca. statutum simpliciter loquatur, tamen, ex quo diuersa ratio in natis antea, & in natis postea est; hi

est,hi enim ex infecta radice,non autem illi nati sunt,ob eam rem diuersum ius statui debet. Concludo igitur prædictos filios irregulares non esse.

7 Postremò† excipiunt DD.in eod.cap.statutum,& §.hęretici non comprehēdi eos filios, qui ex illegitima,& damnata copula nati sunt, ita ut patrem certum monstrare nequeāt.Horum opinio locum habere potest, ubi pro certo hęreticorum filii non habentur:at si id manifestò constet,& hos ratione hac quoque irregulares esse concludo;nam, si irregulares sunt filii aliàs illegitimi ob hanc rationem,ne plus habeat luxuria,quam castitas,ut dixit Gloss.in cita.ca.statutum,& supra id probauimus, multo magis,qui ex copula omnino damnata nati sunt,irregulares esse debent. In hoc igitur sic concludendum censeo.

Addo ex linea paterna natos post secūdum gradum, ex linea uerò materna post primum pœnam hanc etiam non pati,ut habetur in cit. §.hæretici.Sed iam de fautoribus hęreticorum agamus.

S V M M A.

1 *Fautores hæreticorum, credentes, receptatores're eorundem,& eorum filij irregulares sunt.*

§. II.

1 † Fautores hęreticorum quoque,credentes,receptatores,defensores eorumdem, ipsorumque filii irregulares etiam sunt; nam eisdem pœnis afficiuntur,quibus hæretici,eorumque filii,ut habetur in capi. quicunque.§.hæretici.iunct.capi.statutum.2. de hæret.lib.6. Non est igitur quod de his quicquā addamus. Qui autem hæreticorum fautores sint;necnon credentes,receptatores,eorundēque defensores,declaraui id abundè in 2.part. Bullæ Cœnæ Domini.cap.1.Sed de hęreticis hactenus;iam de schismaticis agamus:quis.n. dispensare possit cum hæreticis, infra docebimus.

S V M M A.

1 *Schisma quid sit.*
2 *Schisma unde dicatur.*
3 *Ecclesia unum corpus est.*
4 *Ecclesia militans quę sit.*
5 *Ecclesię caput in terris est Romanus Pont.*
6 *Schisma quotuplex sit.*
7 *Schisma an irregularem quem reddat.*

§. III.

Hæreticos irregulares esse uidimus,modò an schismatici irregulares sint, uideamus;id quod ut dilucidius fiat, tria præmittenda sunt. Primùm quid sit Schisma: deinde unde dicatur:tertiò quotuplex sit.

1 Quoad primum igitur †. Schisma nil aliud est,quàm separatio ab unitate Ecclesiæ uniuersalis: qua Christianus uel subtrahit se ab obedientia Capitis Ecclesię,scilicet Romani Pontif.quatenus Ecclesię caput est, uel à communione membrorum Ecclesiæ,nolens esse eiusdem Ecclesiæ membrum.Hæc descriptio colligitur ex dictis S.Thom.& Caietan.2.2.qu. 39. art.1.& ex dictis eiusdem Caieta. in Summa. in uerb.Schisma.& Tabien.& Syl.eod.& Iaco. de Graff.lib.4.decis.cas.conse. in expositione Bullæ Cœnæ Domini.num. 39.cum seq.

2 Dixi autem Separatio,† quoniam uerbum hoc Schisma græcum nomen est, quod latinè scissionem,seu scisurā significat,& ob id separationem,& diuisionem ab aliquo,ut habetur in cap.schisma.24.q.1.& ut dixit Gloss.in cap. quia.de elect.& Caietan.in Sum.codē.& Mar. Socin.Sen.in Rubr.de schis. Quoniam igitur per schisma separatur quis ab unitate Ecclesiæ uniuersalis,ob eam rem diximus separatio. Et hinc apparet, unde schisma dicatur.

3 Dixi secundo Ab vnitate Ecclesię,† quoniā Ecclesia unum corpus est,cuius caput in cœlis Christus Dominus est, in terra eius Vicarius Romanus Pont.membra uerò sunt Christiani omnes;qui ergo separat se ab hoc corpore, uel à membris,uel à capite,ab unitate Ecclesiæ separatur,& schismaticus dicitur.

Dixi uerò Vniuersalis Ecclesię,quoniā schisma,de quo agimus,separat à communione Ec-

4 clesię uniuersalis militantis, † quæ est congregatio omnium christianorum fidelium uiuentium,ut id sensit Caietan. 2.2.q.39.art.1.uersic.Ad euidentiam horum.& in Sum. in uerb. Schisma.ibi, Primò,si quis ex intentione nō se habeat,ut pars uniuersalis Ecclesię.& Syl.cod. paulo post principium.ibi,Et tertiò in specie. Quare,qui remouet se ab obedientia sui Episcopi,non propriè Schismaticus hic est,de quo agimus,quoniam non separat se ab uniuersalis Ecclesię capite,atque sic dixit Abba.in Rubr. de Schis.& Mar.Socin.Sen.num.3.eodem.qui etiam separat se ab aliqua congregatione hominum tātùm,neque hic schismaticus est,quoniam non separat se ab vniuersalis Ecclesię vnione.

Dixi quartò Christianus;nā,cùm per schisma separetur quis ab vnitate Ecclesiæ uniuersalis,qui in Ecclesiam ipsam receptus non est, quod fit baptismi susceptione,unde & Christiani nomen tunc consequitur, ab eius Ecclesiæ unitate separari non potest; ubi enim habitus non est,ibi priuatio esse non potest.argum.le. decem.ff.de uerb.oblig.

5 Dixi quintò † qua subtrahit se uel ab obedientia capitis Ecclesiæ,scilicet Romani Pont.quatenus Ecclesię caput est, uel à communione membrorum eiusdem,nolens esse eiusdem Ecclesiæ membrum:nam, cùm Ecclesia hęc uniuersalis militans unum corpus mysticum sit, cuius caput in cœlis Christus Dominus est, in terra eius Vicarius Romanus Pont. membra

verò

verò reliq. christiani;unitas Ecclesiæ huius duplex est. Altera,quæ consistit in connexione mēbrorum eius adinuicē, quāobrē fideles habent se,ut mēbra & partes eius Ecclesię;& q̄ faciunt,ut credere,sperare,diligere,sanctificare, & alia hmōi,ut mēbra, & partes huius corporis se facere credunt.Quare fit,ut Indi Christiani,qui in tā longinquis regionib. sunt,eodē animo præditi sint,& se quoque habeant,ut membra huius Ecclesiæ;& quæ operantur,eodē animo operentur.Altera uero unitas est,quæ cōsistit in ordine omnium mēbrorū eiusdē Ecclesię ad unum caput;quod,ut dixi, in cœlo Christus Dominus est, in terris eius Vicarius Romanus Pont.mouentur.n.Christi fideles à Spiritu Sancto,nō solū ad credēdum, & ad aliqua, uerū ēt & ad obediendum uni, & eidem Capiti huius Ecclesię tanq̄ tali,qui est Sūmus Pon. Hæc igitur est altera unitas, cui' beneficio oēs Christiani obediunt uni capiti, atque sic tradidit S.Th. 2.2.q.39.ar. 1.in resp.ibi,Ecclesia aūt unitas,& Caiet.ibid.in uers. Ad euidentiā.idē Caiet.in Sum.in uer.Schisma.& Mar.Soc.Sen. in Rubr.de Schis.n.5.uers.Quæ unitas.Qui ergo separant se aut à capite, aut à mēbris huius
6 Ecclesię,hi propriè schismatici sunt.† Ex quib. patet schismatis species duas esse;quarum altera eius est,qui subtrahit se ab obedientia Romani Pont.quatenus Ecclesiæ caput est:altera uerò eius, qui ab unitate membrorum eiusdem seiungitur.

Dixi postremò quatenus Ecclesiæ caput est: quoniā si quis subtraheret se ab obediētia Romani Pon.ob inimicitias,quas secū gerit,ob aliudve cōmodum,& non quatenus Ecclesię caput est,schismaticus hic propriè nō dř.Hoc igitur Schisma est. Ex quo patet ēt quid sit schismaticus;nā propriè is Christianus dř.qui subtrahit se aut ab obedientia Romani Pont.quatenus Ecclesiæ caput est;aut ab unitate,& cōione mēbrorū eiusdē Ecclesię,quatenus Ecclesię mēbra sunt:idque iure merito,nam,ut quis sit mēbrū Ecclesiæ catholicæ, duo postulantur necessariò,& ut habeat se,ut pars illius in credendo,sperādo,&c. & ut subsit Romano Pont. ut capiti Ecclesiæ catholicæ, quoties igitur quis subtrahit se aut à cōione hmōi mēbrorū, aut à subiectione capitis, schismaticus est, ut dixit Caiet. 2.2.q.39.art. 1.uers. In eod.art. aduerte.

7 His premissis,† quod ad rem nřam pertinet, schismaticus irregularis est:nā sic inquit Spec. de Irreg.§.iuxta.uer. 14.quē refert,ac sequitur Maiol.de irreg.li.5.c.46.nu.4. Et probari uř in c.fi.de schis.ubi ordinatus à schismatico, ab officio repellitur,nisi secum dispēsatum sit, ergo schismaticus ordinis usum non hēt,ex quo ordines conferre nequit;si.n.id posset,dispēsatione ab eo ordinatus non egeret. Facit quoq. ca. 1.eo.& c.didicimus.& c.schism. 24.q.1. Atqui de his hactenus:iā de apostatis agamus.

S V M M A.

1 *Apostasia quid sit,& ob id quid sint Apostatę.*
2 *Apostasia quotuplex sit.*
3 *Apostasia omnis an reddat quem irregularem.*
4 *Religiosus apostata est irregularis.*
5 *Religiosus professus extra claustra exiens ad audiēdam physicam,uel leges,irregularis fit, nisi intra duos menses redeat.*
6 *Clericus secularis dimittens habitum an irregularis sit.*
7 *Obedire nolens superiori an irregularis sit.*

§. IV.

§. De apostatis demum agendum est, an irregulares sint:id quod,ut dilucidius fiat, tria & hic uidebimus. Primùm quid sit Apostasia,& ob id quid sint apostatæ; deinde quot eius species:postremò,an per omnē speciem eius irregularis quis fiat.

1 Quoad primum igitur † Apostasia nil aliud est,quā defectio facta ab eo, q. Christianus est, ita sensit S.Th. 2.2.q 11.art. 1.& 2.in resp.

Dixi aūt Defectio,quoniā Apostata deficit à Deo,& ut uulgo dř. Si rebella: quare ob id S. Th.inquit eam esse retrocessionem à Deo. Dixi à Deo,quoniā,quæ fit ab homine, apostasia nō dř,sed simpliciter rebellio,seu defectio. Dixi Ab eo,qui Christianus est, quoniam, qui ad Deum nūquam accessit baptismi susceptione, ab eo apostatare,id est deficere,& retrocedere nequaquam pōt;ubi.n.non est habitus,ibi priuatio non datur.arg l.decem.& ibi communiter not.ff.de uerb.obli.Quare infideles, q Christi fidem baptismo non susceperunt, de apostasiæ crimine non puniuntur,ut dixit S.Th.q.ead. art. 2.Ex his iam constat quisnam apostata sit; nam est Christianus,qui à Deo recessit.

2 Quoad secundum† triplex apostasia est; nā, ex quo apostasia est discessio quædam à Deo, ut diximus,sicut tribus modis cum Deo coniungimur,primò per fidem,deinde per debitā & subiectam uoluntatem ad obediendum pręceptis eius:tertiò per præcipua quædam ad supererrogationem pertinētia,per religionis scilicet ꝓfessionem, sacriuè ordinis susceptionē, ita & tribus modis ab eo seiungimur. Nam,q Christi Domini fidem relinquit,hic apostata à fide dicitur:qui autē discedit à religione, quā professus est,uel ab ordine, quem suscepit, ut laicus eundo,ac se gerendo,apostata à religione,uel ab ordine dicitur,ut habetur in c. 1.& in c.3.& in c.à nobis,& in c.fin. de apostat. Qui demū diuinis mandatis obedire non uult, hic apostata à diuinis mandatis dicitur, ita tradidit S.Thom ead.q.art. 1.in resp. & Gloss. in c. 1.in uerb.Apostasia.de apostat.& Inn.& Abb. & Mar.Soci.Sen.num. 3. & Paul. Ghirland. de hæret.q. 2.num. 8.& Borgas.p.6. de Irregular. in tit.de Apostat.& Maiol.de Irregular.capit. 34.libr.5.

3 Quoad tertium† an omnis apostasia irregularē reddat;quoad primā eius spēm, ubi.s.à fi-

de quis recedit, breuiter cõcludendũ est ipsam irregularẽ quẽ reddere; nã, qui apostasia hac in fectus est, est hæreticus; immò hæretico peior; ut q nõ in una pluribusve à fide discesserit, sed oĩno ab ipsa se abdicauerit, at hæreticus irreg. est; ergo & hic, atq; sic dixit Io. Tabi. in uerb. Irregularitas. 4. n. 8. & Syl. eo. q. 5. & Maio. de irreg. li. 5. c. 34. & sensit Abb. in c. 1. n. 5. de apostat. Immò uel per uim, metúve quis cogatur, ut ita dicã, apostatare, utpote ut idolis incẽsum offerat, & si metus sit, qui inconstantem uirum cadat, & animo etiam Christi fidem tetineat, irregularis nihilominus fit. arg. c. presbyteros. d. 50. & ut tradidit Maiol. eod. cap. num. 2.

4 Quoad secundã itidẽ spẽm†ubi in aliqua re ligione iã quis professus ab ea discedit, & in habitu seculari incedit, irregularis ẽt hic efficitur, ut habetur in c. fi. de aposta. ubi monacus, qui sacrũ ordinẽ in apostasia recepit, absq; dispensatione Romani Pont. in eo ordine ministrare non potest, esto suo Abbati reconciliatus sit, & pœnitẽtiam acceperit, ergo irregularis est; idẽ habetur in c. fi. d. 50. ibi. n. iubetur, ne ad clericatus officium admittantur, ergo irregularis est, atq; sic ait Abb. ibi, ubi nec ad minores ordines hunc promoueri posse asserit.

5 Item†monacus, seu religiosus professus, qui extra claustrũ exiit, ad physicam, legesve audit das, & intra duos mẽses nõ rediit, pmoueri nõ põt, nisi per sedẽ apostolicam cum eo dispense tur. c. 3. & ca. fi. ne cler. uel monac. & ita inquit Syl. in uerb. Irregularitas. q. 22. & Ange. eod. 1. q. 2. nu. 56. & Spec. de Irreg. n. 13. propè finẽ.

6 Verùm quid†de clericis, qui habitũ, & tõsu rã, & clericalẽ disciplinam deponunt, an & ipsi irregulares sunt? Maiol. in eo. c. n. 4. inquit, ubi in sacris sunt, irregulares eos esse; & hoc, quia apostatæ sunt, ut sensit Gl. in c. pe. in uerb. Apostatæ. ead. d. 50. Idẽ inquit si clericus prima tõ sura, aut minoribus ordinib. initiatus beneficium ecclesiasticũ possideat; nã & hunc apostatã esse, & idcirco irregularẽ ait. Hæc opinio mihi non probatur; tũ quod ipse nulla ratione ualida id probat; tunc quod nullo iure id cautũ est, ergo non dicendũ. c. is, qui. de sen. exc. li. 6. Nec repugnat, quod ipse ait prædictos apostatas esse; nam nõ cõsequitur ob id necessario irregularem quem esse. Immò, ex quo id cautũ solũ habemus in apostatis à fide, & à religione; secus in aliis apostatis; inclusio. n. unius alterius exclusio est. l. cùm prætor. ff. de iud. & c. non ne. de præsum. Alioquin omnes, qui Dei pceptis non obediũt, & sic omnes peccatores irregulares essent, ex quo & hi apostatæ dicũtur, ut sensit S. Thom. antea cit. discedendum igitur est à Maiol. opinione.

7 Quoad tertiã spẽm apostasiæ†ubi quis pceptis superiorum obedire nõ uult, nec Ecclesiæ, si id facit; quoniã existimat superiores auctoritatem ad id nõ habere, nec Ecclesiã ei præcipere posse, in hoc casu, quia hæreticus est, ut asserit Abb. in c. 1. nu. 3. de apostat. irregularis hic erit; omnis. n. hæreticus irregularis est, ut antea uidimus. Si uerò id facit per contẽptũ, uel laici uiã, etsi puniri potest, irregularis tamen non efficitur; & hoc ob hanc rõnem, quòd expressè id cautũ non est, nisi in quibusdã casibus, & irregularis nemo dicendus est, nisi ubi iure id expressum est; alioquin, ut proximè dixi, omnes peccatores irregulares essent. In hac qõestione igitur sic concludendum censeo, restat ut uideamus, quis in hac irregularitate dispensare possit: id quod in seq. uidebimus.

S V M M A.

1 *Dispensare quis possit cum hæreticis, schismaticis, & apostatis.*
2 *Papa dispensat cum hæretico quoad ordines suscipiendos, & susceptos in hæresi, & in omnibus.*
3 *Episcopus an dispenset cum hæretico occulto.*
4 *Papa solùm dispẽsat cum apostatis à religione, ubi ordines in ea apostasia susceperunt.*

§. V.

1 §. †Quãdo hæretici, schismatici, & apostatæ irregulares sint, uidimus; iam, qui cũ ipsis dispensare possit, uideamus. Maiol. de Irregu. li. 5. c. 46. n. 5. olim, uel à concilio, uel à Papa dispensationẽ hanc emanare debere sensit. Et hoc ob c. de eo. q. 50. qui tamen canõ nõ de dispensatione, sed de absolutione ab excõmunicatione agit, & de iure antiquo illud fuisse ait Gloss. ibi.

Gl. uerò in c. præsbyteros. in uerb. Penes. d. 50. ob eum canonem Episcopũ dispensare posse cũ hæretico, & schismatico inqt. Apud Trid. Synod. uerò permittitur Episcopis dispensare in omnibus, irregularitatibus ex delicto occulto prouenieñtibus duabus exceptis, scilicet ea, quæ oritur ex delicto occulto, secundò ea, quæ oritur ex delictis deductis ad forum cõtẽtiosũ.

Quid igitur concludẽdũ? Præmitto prius qõnem hanc disputari, ubi hæreticus ab hæresi discessit, & ab Ecclesia iterũ receptus, eique cõciliatus est, de qua reconciliatione agitur in cit. c. de eo; nã anteq̃ ab ea discedat, Ecclesięq. reconcilietur, non est agendum de dispensatione, ex quo in hoc casu nec Romanus Põ. dispẽsaret cum hæretico in hæresi perseuerante.

2 Hoc pmisso†Pro certo primũ pono quoad ordines suscipiendos, idest vt hæreticus ad ordines admittatur, uel schismaticus, Romanũ Põ. dispensare tantũ posse; nã hisce oĩs spes promotionis adimitur, ut dr̃ i c. oĩs cuiuslibet. 1. q. 1. Si ergo omnis spes ipsis adẽpta est, ne ad ordines promoueãtur, ergo phibitũ est epis, ne cũ his dispẽsent, ex quo facilè dispẽsationẽ cõseq possent ab ipsis, atq. sic dixit Quin. Mãdo. de si gn. gr. in Tit. Absolutio ab hæresi. uer. Vltra absolutionẽ. ubi quatuor modis cũ ipso dispẽsari ait, semi plenè, s. ad minores ordines; plenè ad sacerdotium; plenius ad Episcopatũ; plenissimè ad omnes dignitates. A Romano Pon. igitur dispensatio hęc tantum cõcedi potest, quo casu oĩs spes adẽpta ipsis uř, cũ ea, quæ pendẽt à Principis uoluntate, raroq. concedantur, pro impossibilibus

impossibilibus habeantur,ut DD. cōcludunt.

Quoad ordines aūt susceptos in hæresi, idē sentio,ut Romanus Pont. tantùm dispensare cum his possit.

Quoad ordines aūt susceptos ante hæresim, uel schisma,ut in ipsis administrare possint,de iure antiquo,id est per cit.c.omnis,& per c.pręsbyteros.d.50.Episcopis id permissum erat;nā & hoc no.Gl.in eo.c.præsbyteros.& Archidia. in c.saluberrimū.1.q.7. De iure nouissimo autem Trid.Syno. potestas hæc ipsis sublata est. primò,ubi delictū occultū non est, & sic hęresis non est occulta, deinde, ubi ad forū contentiosum deducta est; sic.n.habetur apud ipsam sess.24.de refor.ca.6.nā permittitur ibi epis in irregularitatib.omnib.dispēsare ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea,quæ oritur ex homicidio uoluntario, & exceptis aliis deductis ad forum contentiosum. In his igitur casibus pro certo habebimus Romanum Pont. tātùm dispensare posse,& in hoc opinio Maio.vera erit,

3 Verùm†quid de irregularitate orta ex hæresi occulta,& non deducta ad forum cōtētiosū, an in hoc casu dispēsare Episcopus poterit?Maio eo.inquit se non elicere ex illo capite,quòd Episcopus dispensare possit,et habilitare ad ordines,& dignitates,quia uerba Cōcilii ad conscientię forum illud Episcopis cōcedūt.Secundò,quoniam à Sancto officio sæpius pronūciatum est,ē post Concilium. Triden.non licere ulli ordinario absoluere hæreticos in foro conscientiæ. Hæ rōnes tolli facilè possunt. Prior, quoniā S.Synod. ubi tractat de dispensatione irregularitatis,nullam mētionem facit fori cōscientiæ,ut cuique illam legenti constare facilè pōt; nam irregularitas non pertinet ad forū conscieētiæ,sed ad forum exterius. Posterior ēt facilè tollitur:nam uera est,ubi de absolutione à peccato hæresis agitur;hanc.n. sanctum officium prohibuit,& de hac loquitur Greg.XIII. ab eo cit. Ex quo igitur diuersa hæc sunt,ab altera ad alteram argumentum sumere nō possumus. Hinc facultate concessa absoluēdi à cēsuris,& à peccatis,non tamen facultas dispensandi cum irregulari tributa existimatur,ut usus declarat.

Quare ego sentio,saluo semper Sacrosanctę Romanæ Eccl.iudicio,in hoc casu ordinarios dispensare posse. Primò,quoniam licet Episcopis dispēsare in omnib.irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ergo ēt & in hac irregularitate; q.n.omne dicit nihil excludit. arg.l.Iulianus.ff.de le.3.& c.si Romanorū. di. 19.& ex his apparet,quod negabat Maiol.elici ex Trid.Synod. Episcopum in hac irregularitate dispensare posse. Postremò excipit solū irregularitatem ortam ex delicto non occulto, & ad forum contentiosum deductam,& nō ex cipit ortam ex hęresi,ergo neque nos excipere debemus.l.de prætio.ff.de publ.in rem act.sed regulæ inhęrere,quæ ubi locum habeat,exceptio ipsa declarat.DD.in Rubr.de reg.iur.Nec repugnat,si dicatur, ex quo per S. Officiū non permittitur eius absolutio, ergo nec dispensatio,quod maius est.c.cùm illorum.de sent.excom.nam.ex quo à S.Synod.id eis utrunque permissum est,& in absolutione tantùm prohibitum,in reliquo à S.Synod.non discedamus,saluo semper,ut supra.

Quæ diximus autem de hęreticis,eadē sentimus & de schismaticis,& apostatis à fide, quā doquidem hæretici hi sunt.

4 Quoad apostatas uerò † à religione dispensare Romanus Pont.tantùm potest, ubi ordinē sacrū in apostasia receperunt;hūc.n.casum sibi Romanus Pont.reseruauit in c.fin.de apostat. & not. Archid.in cit.c.saluberrimū.1.q.7.Quare secus erit in apostasia,si ordinem nō recepit, uel minores tantùm recepit; ex quo enim sibi tantum reseruauit Summus Pont. dispensationem, ubi ordo sacro susceptus est in apostasia, ergo in aliis facultatem permisisse suis ordinariis uidetur. Sed de hac irregularitate hactenus;ad alias transeamus,

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato,respectu habito ad eos,qui functiones ordinis eius ex officio, & solemniter exercent, quem non habent. Cap. XXXVII.

S V M M A.

1 *Ordinis functiones eius exercens,quem quis nō habet,an irregularis efficiatur.*
2 *Sacerdos benedictionem Episcopalem tribuens irgularis est.Item.*
3 *Si altare consecret,& alias functiones Episcopales obeat.*
4 *Diaconus benedictionem tribuens,vt sacerdos,irregularis est.*
5 *Laicus absoluēs à peccatis, q̄ audiuit irregularis ē.*
6 *Laicus confessionis pœnitentiam tāquam sacerdos audiens irregularis fit.*
7 *Hebdomadarij munus exercens,si sacerdos non est, irregularis fit.*
8 *Ordinis functiones exercēs,quē nō hēt,quē tamē habere probabiliter se existimat,irregularis nō fit.*
9 *Romani Pont.auctoritate,ordinis,quem nō habet, functiones exercens,irregularis non fit.*
10 *Ordinis,quem quis non hēt,functiones exercēs, ut irregularis fiat,requiritur,ut eas obeat tamquam ei ordini initiatus,& qua ratione diiudicetur.*
11 *Cantores laici,qui missę partes aliquas cantant, irregulares non fiunt.*
12 *Ordinis,quem quis non habet, functiones exercens non seriò, irregularis non fit.*
13 *Furiosus ordinis alicuius,quem non habet,functiones exercens,irregularis non fit.*
14 *Dispensare quis possit cum irregulari ob id,quòd ordinum functiones exercuit,quos non habebat.*

O 2 Septima

EPTIMA species irregularitatis descendētis ex uitio animi cum peccato est ea, q̄ oritur ob id, quod quis functiones ordinis eius exercet, quem non habet. Hæc igitur quæstio in præsenti contemplāda nobis est. Videbatur igitur dicē-
1 dum † irregularem eum non fieri, qui functiones eius ordinis exercet, quem nō hēt. Primū, quia quoad ordines minores uidemus quotidie functiones eorum eos exercere, qui ipsis ordinibus initiati nō sunt, & tamen eos Ecclesia pro irregularib. nō habet, ut consuetudo id declarat. Id quod & inquit S.Th.li.4.di.24.nā ait officia quatuor ordinum minorum exerceri licitè posse à non ordinatis, & sequuntur eū Syl. in uerb. Irregularitas.q.12.& Tabi.eo.4.nu.3. uers.Secundò.& Maiol.de Irregul.li.4.c.13.n. 6. Et quamuis Trid.Synod.sess.23.de refor.ca. 17.decreuerit, ut horum ordinū functiones exerceantur ab iis, qui illis ordinib. initiati sunt, non tamen si contrafiat, ullam pœnam inusit irregularitatis; ergo neq; nos inurere possumus. arg.c.is, qui.de sent.exc.li.6. Secundò, quòd irregularis quis non fiat exercendo functiones ordinum, quos quis nō hēt, etiam si ordines sacri sint, suadere multa alia uidentur. Primùm, quia uidemus laicos et necessitate urgente baptizare. Itē canere Epistolā cū superpeliceo, dū missæ factum fit. Tertiò cantores laicos, dum missa cantu celebratur, plures partes missę cantu canere, ut introitum, Kyrie eleison, Symbolum apostolorum, Gloria in excelsis; Tractum & ēt aliquando Euāgelium, vt in die passionis; tunc.n.pars Euangelii ab ipsis cantoribus cani solet, quæ functiones omnes partim diaconi, partim sacerdotis sunt, ergo exercēdo functiones ordinis, quem quis non hēt, irregularis effici non uī; non enim permitterentur, si irregulares fierent. Tertiò suadere uidentur hæc irregularem hunc non fieri, quoniam fieri potest, ut quis exerceat ordinis functiones, quem nō habet, quem tñ probabiliter habere se arbitratur, vt pote, quia fuit ordinatus ab eo, qui ordinis conferēdi potestatem nō habebat, & id publicè ignorabatur. Item pōt esse furiosus, dum quis has functiones exercet. Tertiò per iocum eas exercere. Quartò, ut se in illis functionibus exerceat, ea munera obire, exēpligratia qs uult sacerdotio initiari, & antequā ad eū ordinē suscipiēdū accedat, se exercet in priuato loco in missa celebrāda, quò sciat eā deinceps celebrare. Postremò cōtingere pōt, ut laico functionē aliquā alicuius ordinis exercendā Romanus Pon.mādet; in quib.casib. omnib. nemo dicet quempiā prędictorū irregularem fieri; nā, ubi à Romano Pont. id cuipiā mandatur, eximere eū ab irregularitate cēsetur; ut id probauimus in simili, in Tracta.de simonia.c.3.§.7.in Tab. 1. De exercēte se nō est ēt, quod quis dubitet hunc irregularem nō fieri, id.n.quotidie fit, & oblectatur; immò mandatur. De eo aūt, qui p iocū id facit, modò ne contēptus gratia id faciat, quo casu ut de hæresi suspect⁹ esset, sed solū animi gratia, ut qñque pueri faciūt, esto peccaret, nō tñ irregularis fieret. Quoad furiosos uerò, & ignorantes se nō esse ordinatos, hi etiā irregularitatis pœnam effugiunt per Cle. uni. de homicid.& c.Apostolicæ.de cler. exc. min. Ex his omnibus igitur uidebatur dicendū eū, qui exercet functiones ordinis, quem non habet, irregularem non fieri.

Atqui cōtrariā opinionē, ut.s.irregularis fit, qui functiones ordinis exercet, quē nō hēt, suadent primo c.1.& c.2.de cle.nō ord.min.nam in c.1.dr̄. Si quis baptizauit, aut aliquod diuinū officiū exercuerit nō ordinatus, pp temeritatem abiiciatur de Ecclesia, & nunq̄ ordinetur. Ecce hic apertè pcipitur, ne unq̄ ordinetur is, qui nō ordinatos diuinū aliquod officiū exercuit, ergo hic est irregularis: nā irregularitatis propriū est, ut quē ad ordinē inhabilē reddat, & ab ordine excludat, ut sępè diximus. Idē habetur in cit.c.2.cū.n.ibi Diaconus quidā ante sacerdotii collationē missæ sacrū facere ausus esset, hac de re consultus Romanus Pon.respōdit hunc ad sacerdotiū promoueri nō posse. Si ergo hic, qui exercuit functiones sacerdotii q nō habuit, ad sacerdotium promoueri nō pōt, ergo irregularis fit. Postremò id inquiūt DD. cōiter. Host.in Sum.de cler.non ordin. min.& Borgas.de irreg.6.p.eo.ti.n.1.& Abb.ac DD. in eo.c.2.de cle.non ord.min.& Spec.in Ti.de irreg.n.13.uer. Itē non ordinatus celebrans.& Archiep.Flor.de Irreg.c.1.& Syl.in uerb. Irregularitas.q.12.& Io.Tab.eo.4.n.3.uer.Secundò.& Diaz.in Prac.cri.cano.c.12.n.4. & Ang. eo.1.q.12.n.38.& Nau.in Man.ca.27.nu.242. uer.Septimò.& in cons.1.n.1.& in cons.2.& in cons.4.li.5.de cle.nō ord.min.& Maiol. de Irregula.lib.4.cap.13.communis denique DD. sententia hęc est.

Quid igitur concludēdū? Ego à cōi sn̄ia discedendū nō censeo, ut.s.irregularis fiat, qui ordinis functiones exercet, quem non habet, quæ tamen, ut dilucidior fit his modis eā declaro.

Primùm ut uera fit, ubi re uera ordinem eū non habet, cuius functiones exercet; nam, si re uera ordinem haberet, ratione autem quapiā ductus existimaret se non habere, ut pote, quia credebat se ordinem ab eo recepisse, qui ordinis conferendi potestatem non haberet, exempli gratia suscepit eum ab excommunicato, suspensove, sed non denunciato, neque notorio, quamobrem ipse arbitrabatur ab hoc ordines conferri nō posse, irregularis hic nō erit; q̄uis quòd contra conscientiam facit, grauiter peccabit. Necessariò igitur requiritur ad hanc irregularitatem contrahendam, ut hic ordinem non habeat, cuius functiones exercet; tūc enim irregularis fiet, quamcūque functionem
2 ordinis eius exerceat. Quare, † si sacerdos, ut Episcopus, benedictionem tribuat illis uerbis,

Sit

fit nomen domini benedictum,& cęt.qui be-
nedicendi modus Episcopi proprius est, non
3 autem sacerdotis,irregularis erit;sicut etiam †
si alias functiones proprias Episcopi obire, ut
altare consecrare pręsumat;nam & hoc Episco
pi munus est,ut habetur in c.ministrare.iunct.
4 Gloss. 26.q 6.†Idem si diaconus benedictionē
tribuat,ut sacerdos,atque sic dixit Maiol.eodē
5 propè finem.†Si laicus itidem in articulo mor
tis alterius confessionem audierit,etsi id in eo
casu permissum est,ut tradunt DD.in cap.pa-
storalis.de off.ordin.si tamen absolutionem sa
cramenti tribuat,irregularis fit, ex quo pote-
stas absoluendi à peccatis in conscientię foro
sacerdotibus tantùm permissa est; immò uel
diaconus esset,qui absolueret, ob eandem ra-
tionem irregularis & ipse fieret; irregulares ta
men non fient,si eas pręces recitent,quę abso-
lutionem antecedunt, scilicet Misereatur tui,
Indulgentiam,& huiusmodi;non enim de sub
stantia sacramenti sunt, & idcirco sicut aliis
pręcibus pro alio licet orare,ita etiam & his li
6 cet.Immò,†qui tanquam sacerdos auderet cō
fessiones pœnitentium audire , ingerendo se
huic muneri , cùm sacerdos non sit,non solùm
irregularis hic esset,uerumetiam curiæ secula-
ri tradēdus, ut decreuit Paulus Quartus anno
1559.die 17.Februar.ut refert Iud.inquisit. &
Maiol.eod.num. 5. Idem dicimus si aliàs ordi
7 num functiones exerceat,quos non habet.† Si
ergo & in choro hæbdomadarii munus refe-
rat,ut sacerdos,qui sacerdos non est, ut pote,
quia adhibet præcationem illam,Dominus vo
biscum,& hic irregularis fiet.Requiritur ergo
primum ad hanc irregularitatem contrahen-
dam,ut re uera ordinem non habeat,cuius fun
ctionem exercet.
8 Secundò requiritur,† ut sciat se eum ordi-
nem non habere,cuius functionem exercet; si
enim quis ordinem ab eo suscepisset, quem
existimabat ordines conferendi potestatem
habere,cùm tamen ratione quapiam eam non
haberet,planè irregularis hic non fiet, ex quo
probabiliter id ignorat.argum. cap. Apostoli-
cæ.de cler.excomm.mino.nam & qui celebrat
excommunicatus,suspensusve,sed id probabi-
liter ignorat,irregularis non fit, ut habetur in
eit.c.Apostolicæ,quam irregularitatem non ef
fugeret celebrando,si censura irretitum se no-
uisset.c.1.de sent.& re iud.lib.6.& c.1.de sent.
excom.eod.lib Accedit quòd in casu proposi-
to nō adest temeritas,ex quo iure suo se uti exi
stimat;at ad hanc irregularitatem contrahen-
dam requiritur,ut temerè se miscuerit ordini,
quem non habet,ut dicitur in c. 1.de cler. non
ordin.min.
9 Tertiò requiritur,†ne irregularitatem hanc
effugiat,ut à Romano Ponti. auctoritatem hanc
non habeat;nam ab omnibus pœnis positiuis
eximere eum potest.arg.c.proposuit.de cōcess.
præb.& idcirco ēt ab irregularitate,& mandan
do aliquid huiusmodi, dispensare cū his pœ-
nis ipse existimatur,ut probauimus. in eod.c.
de Simonia.
10 Quartò requiritur,† ut functiones eas exer-
ceat tanq̃ ei ordini initiatus,& sic, ut exempli
gratia,missæ sacrū faciat tanquā si esset sacer-
dos,& ut sacerdos. Item ut absoluat pœnitētē,
ut sacerdos. Item extremā unctionem admini
stret,ut sacerdos;nam,ut dixi temeritas in hoc
requiritur,quæ tūc apparet inesse, ubi ut sacer
dos sacerdotis munera obit & ut diaconus, &
subdiaconus eorū functiones exerceat. Verùm
qua rōne diiudicabimus,quē ut talem functio
nes has exercere? Multis modis. Primū,si missę
sacrū publicè in Ecclesiis celebrat,sicut alii sa-
cerdotes:id quod in mea patria contigit; idē si
ī oratoriis,ut sacerdos celebrauerit. Quę adeo
uera sunt,ut ēt si non iis uestibus indutus esset
omnib.quibus sacerdos indui dēt, irregularis
tñ hic fieret;sunt.n.functiones,quæ solùm à sa
cerdotib.obiri possunt , sicut ēt sacramēta ferè
omnia,baptismo excepto. Quare,qui sine sup-
peliceo,ac stola pœnitētes absolueret,ægrotos
ungeret,spōsosve benediceret, hic tamen irre-
gularis fieret,non.n.functiones cōes sunt & cle
ricis,& laicis,ut constat.In actionibus igitur,q̃
sacerdotis propriæ sunt ex dictis modis,& per
se cognoscetur,ut à sacerdote, functiones has
exerceri.Secūdò id ēt cognoscetur,si id ipse di
xerit;nulla.n.cōiectura maior est,q̃ propria cō
fessio iurib.uulgat.b. Tertiò in functionibus,
quæ & à laicis,& ab iis ēt clericis,qui illi ordi-
ni initiati nō sunt obiri queūt, id cognoscetur
si uestimentis propriis eius ordinis induti eas
obeunt functiones,exēpli gratia laicus,uel cle
ricus in minorib.cōstitutus epistolā canit,ma-
nipulum ad sinistrā habens.Subdiaconus euā-
geliū recitās stola adhibita:non sacerdos solē-
nib adhibitis catechismo,exorcismo in necessi
tate,uel extra baptismū administrās ; hi.n.oēs
irregulares sunt;nā etsi necessitate existēte cui
que,& laico permissum est baptismū admini-
strare,non tñ ceremoniis adhibitis , nec extra
necessitatē,nisi sacerdoti,sicut canere epistolā
cū manipulo nisi subdiacono,legere aūt euāge
liū cū stola Diacono. Excipit tñ Naua.in Man.
eo.ubi esset cōsuetudo,ut cū manipulo episto-
la caneretur ēt à laico, q̃ opinio nō mihi displi
cet,ex quo cōsuetudo lex altera est,& iuri scri-
pto derogat:immò , etsi cōsuetudo nō adesset,
si tamen,qui cū manipulo Epistolā canit,nō id
facit,ut subdiaconatui initiatus,in foro cōsciæ
irregularem hunc nō esse itidē inquit, quāuis
in foro exteriori ob pręsumptionem secus es-
set.Quā sniam amplexari possumus,ut cōscien
tiæ piorum hominū cōsulamus,sed re uera du-
bia est,quādoquidē idē dicendū esset de exer-
cētibus alias functiones, qđ absurdū est;illude
retur.n.hæc pœna. Requiritur ergo ut quis ir-
regularis fiat, ut tanquam illi ordini initiatus
ordinis functiones exerceat, quò irregularis
fiat;temeritas enim requiritur,ut dixi,ob cita.
c.1.de cler.non ordin.min.

11 Quare†cantores,qui,ut diximus antea,missę partes aliquas cantant,irregulares nō fiunt; quandoquidem non ut ordinibus initiati, sed ut cantores quoad cantum,munus suum præstant.†

12 Qui etiam uolens sacerdotio initiari, antequam ad illum ordinem suscipiendū eat, se in suo cubiculo exercet in missa, quòd hic, non ut sacerdos id facere intēdit, sed ut discat modum celebrandi,neque hic irregularis erit. Qui etiam ioci causa,ut antea dixi,functiones huiusmodi exercet,neque hic irregularis efficietur. Non igitur pueri,qui sæpius inter se inquiūt se uelle missam celebrare, & aliquas missæ partes canunt,pro irregularibus habebūtur: quandoquidem non ut tales,idest ut sacerdotio initiati ea agunt.

13 Quintò requiritur etiā,†ut sciens se ordinis functiones exercere,eas exerceat,quo irregularis efficiatur.Quare,si furiosus uestibus sacerdotalibus indutus missam celebraret, irregularis hic non efficeretur;quandoquidem nō temeritate id facit,sed furore ductus, qui ab irregularitate excusat.argum.cit.Clem.unic.de homicid.His igitur quinque interueniētibus, & non aliter irregularis quis fiet. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo. Vnde & communis opinio declarata,& contraria, q̄ antea proposuimus,explicata, & sublata sunt; iam ad speciem alteram irregularitatis transeamus.

Sextò requiritur,ut ordinum maiorum functiones quis exerceat,quò irregularis quis efficiatur;nam,qui ordinum minorum functiones obit,esto illis initiatus non sit, nullam tamen irregularitatem contrahit, ut diximus antea, & usus,ac consuetudo id declarant.Tabien.tamen ibidem inquit uerum hoc esse, ubi non ut tales eos exercent.

14 Dispensant autem†hic ad ordines suscipiendos Romanus Pont. in susceptis ut celebret, Episcopus,ita Diaz.eod.cap.12.num.4.& Nauar.in Man.cap.27.num.143.in fine,qui alios idem sentientes referunt.

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato,respectu habito ad eum,qui per saltum ordinem suscepit. Cap. XXXVIII.

S V M M A.

1 *Per saltum promoueri quis dicatur.*
2 *Per saltum promotus an ordinem suscipiat.*
3 *Episcopatus ordo,si conferatur ei,qui in sacris non est,an recipiatur.*

CTAVA species irregularitatis descendentis ex uitio animi cum peccato est ea,quæ nascitur ob id, q̄d per saltum ad ordines quis promotus est; quam rē ut ordinatam eam habeamus, hęc contemplabimur. Primum quid sit promotio per saltum. Deinde an promotus per saltū ordinem suscipiat. Tertiò,an Episcopatus suscipiatur ab eo,qui in sacris non est. Quartò p̄ saltum promotus,an irregularis fiat. Quintò, an ordinem suscipiens ante confirmationem irregularis itidem fiet. Sextò,quid de suscipiēte ordinem ante baptismum. Postremò,quis dispensare possit cum irregulari ob promotionem factam per saltum.

1 Prima quęstio igitur hęc est:†per saltum promotus ad ordines quis dicatur.In qua quæstione breuiter concludimus eum esse,qui anteriori,seu priori ordine omisso,posteriorem suscipit,seu ordine medio prętermisso superiorem suscipit;nam,cùm ordines nouem sint de sententia Pontificii iuris interpretum,scilicet Prima tonsura,Hostiariatus, Lectoratus, Exorcistatus,Acolythatus,Subdiaconatus, Diaconatus,Sacerdotiū,& Episcopatus, qui gradatim suscipi debent, sicut eos posui, & sensit etiam Trid.Synod.sess.23.de reformat.cap.4.cum sequen.qui prępostero ordine utitur, & idcirco ante minores ordines maiores suscipit,ut Diaconatum,hic per saltum promotus dicetur;sicut si quis subdiaconatu ordine omisso diaconatum suscipiat;ut in cap.unic.dist.52.uel prębyteratum diaconatus ordine omisso,ut in c. unic.de cler.per salt. promot. quod enim hic non gradatim,sed intermisso priore posteriorem suscipit,per saltum promotus hic dicitur. Et de quæstione hac satis.

2 Secunda quæstio est† an præposteratio hæc ordinum impediat, quominus ordo suscipiatur,exempli gratia,an is,qui omisso subdiaconatus ordine sacerdotio initiatus est,sacerdotium suscipiat. In qua quæstione breuiter etiā concludimus ordinem nihilominus suscipi. Id quod probatur primò per cit.cap.unic.de cler. per salt.promot.cùm enim ibi quidam , prçter misso diaconatus ordine, sacerdotium suscepisset,Romanus Pont.mandat ibi , ut Episcopus procuret eum presbyterum in Diaconum ordinari,& deinceps de misericordia permittat ipsum in ordine sacerdotii ministrare. Ecce hic solùm præcipitur, ut prætermissus ordo suscipiatur,ac deinceps de misericordia conceda-tur,ut in ordine sacerdotii ministret; ergo sacerdotii collatio ualuit,ex quo non mandauit,ut iterum sacerdotium reciperetur,sicut ordo prætermissus; & uoluit ut de misericordia ei concederetur in ordine sacerdotii ministrare;non enim concedi id potuisset, si sacerdotii ordinem non recepisset; nam, cùm præcipuæ functiones huius ordinis sint, Eucharistiam cōficere,& pœnitentes absoluere, functiones has ut quis administret,ubi sacerdos non est,concedi non potest. Idem habetur in eod. c. unic. dist.52.ubi mandat Summus Pont. ut ab officio sacerdotali prohibeat eum, qui subdiaconatus ordine postposito,præsbyteratum susceperat,

perat, donec subdiaconatum susciperet; ergo & hic pro certo habebatur sacerdotium collatum esse, quam uis subdiaconatus susceptus nō esset; non enim necesse habuisset eum prohibere à sacerdotii officio, si sacerdotium non suscepisset. Postremò id ratione probatur; nam unus ordo ab alio necessario non pendet. Esto igitur posterior prius suscipiatur, nihil tamen officit, quin character imprimatur, atque sic dixit Gloss. in eod. cap. 1. de cler. per salt. promo. & c. uni. dist. 52. quam communiter receptam testatur, ac sequitur Nauar. in Man. cap. 27. numer. 242. eandem opinionem communiter et receptam esse testatur Abba. in eod. capit. 1. & Addit. ad Diaz. in Practi. crim. canon. cap. 24. in uerb. Character, qui & Theologorum communem opinionem hanc esse ibi fatetur, & Angel. in uerb. Irregularitas. q. 11. numer. 33. Ab hac igitur nec nos discedemus.

3 Tertia quæstio est, † an, qui ordini sacro initiatus non est, si Episcopus consecretur, Episcopalis ordo conferatur. In hac quęstione itidem breuiter concludimus communem DD. sententiam esse, de qua testatur Add. ad Diaz. eod. capi. in uerb. Ordines recipere. ibi: Inter promotos, & Maiol. de Irregular. libr. 4. communem inquam opinionem esse ordinem episcopalem non imprimi, nisi quis priùs sacerdotio initiatus sit; explosa est enim opinio Canonist. in cap. 1. de cler. per salt. promot. qui existimarunt ualere ordinem Episcopatus sine sacerdotio. Et de quæstione hac satis; iam uideamus, an irregularis fiat, qui per saltum ordines suscepit: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Per saltum promotus an irregularis sit.*
2 *Episcopatus ordinem adeptus prætermisso sacerdotio, an irregularis fiat.*
3 *Baptizatus qui non est, si ordinem suscipiat, an fiat irregularis.*
3 *Ordini initiatus ante confirmationem an irregularis fiat.*
5 *Dispensare cū irregulari quis possit ob id quod per saltum ordines suscepit.*

§. I.

1 †Quarta quæstio est, an irregularis fiat, q per saltum ordinem suscepit. In qua quęstione concludimus irregularem hūc fieri; nā sic sensit Addit. ad Diaz. in Pract. crim. canon. cap. 24. in verb. Dispensati. & asseruit Maiol. de Irregulat. cap. 12. lib. 4. Postremò id habetur in c. unic. de cler. per salt. promot. cū .n. ibi quidam prætermisso diaconatus ordine sacerdotium sumpsisset, mandat Romanus Pont. Episcopo, ut post pœnitentiam in diaconatum ordinare ipsum curet, ac deinceps permittat ei de misericordia in ordine sacerdotii ministrare. Si ergo ibi mādatur, ut Episcopus permittat sic ordinato, ut ex misericordia, & indulgentia ministret in ordine sacerdotii, de iure antea id non poterat, ergo irregularis factus erat; non enim alio impedimento detentus ibi fuisse dicitur. Hinc not. Abba. ibi ordinatum præposterè non posse administrare in ordine sic suscepto, ergo irregularis erat factus. Ab hac communi sententia igitur non discedemus. Quamuis Nauar. in Man. capit. 27. numer. 241. uersic. Sextò. sentiat hunc irregularē non esse, nisi postquam usus est accepto ante dispensationem; sicut etiam Angel. in uerb. Irregularitas. q. 11. num. 36. ac male, ut ex dictis constat. Hæc autem irregularitas contrahitur, uel per ignorantiam per saltum promoueatur. ita Syl. in uerb. Irregularitas. q. 11.

2 At quid † de consecrato in Episcopum ante sacerdotium an irregularis fiet? Ego sentio, ex quo hic nihil recipit, irregularem nō fieri; nullo enim iure id cautum habemus, & ob id nec dicere hoc possumus. ca. is, qui. de sentent. excommun. lib. 6. Puniri tamen poterit, & peccat.

3 Quare † nec irregularis mea sententia fiet, qui baptismo initiatus cùm non sit, ordinem suscipit; nam per irregularitatem quis inhabilis ad ordines efficitur iure Ecclesiastico, ubi antea habilis esset; at, qui baptismum non suscepit, actu habilis non est; ergo neque inhabilis reddi potest, sicut nec mulier. Accedit, q̄d nullo iure id cautum habemus.

4 Idem sentio † & de ordinato ante confirmationem; nam quamuis Trid. Synod. sess. 23. de reform. cap. 4. sanciuerit, ut quis ante ordinum susceptionem confirmatus sit, non tamen ipsa cauit, nec ullum aliud ius, ut contrafaciens irregularis fiat. Ex his iam apparet quando per saltum promotus irregularis sit nec ne: iam quis cum irregulari hoc dispenset, uideamus.

5 Postrema quæstio est † quis dispensate cum irregulari hoc possit, qui per saltum ordinem suscepit. Olim quæstio hæc dubitationem aliquam habebat, ut sensit Addit. ad Diaz. eodē cap. 14. in uerb. Dispensari. Hodie uerò Trid. Synod. sess. 23. de reform. cap. 14. uidetur dubitationem sustulisse; nam permittit Episcopis, ut possint dispēsare cum promotis per saltum, si non ministrauerint: sic enim ibi dicitur. Cū promotis per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare. Hæc S. Synod. ergo secus, ubi ministrauerint; non enim tunc Episcopus, sed Papa dispensare poterit, & ita inquit Quint. Mandos. De signat. grat. in Titu. Absolutiones, & rehabitationes. in fine, & quoniam S. Synod. simpliciter loquitur, nec distinguit, an scienter, uel ignoranter administrauerint, ergo nec nos distinguere debemus, ita cit. Addit. ibid.

Verùm quid si occultum hoc est, scilicet hūc per saltum promotum esse, & celebret, quamobrem, etsi delictum committit, delictum tamen & ipsum occultum est, quamuis actio sit publica,

publica,an,ex quo irregularitas in hoc casu ex delicto occulto nata est, Episcopus dispensare poterit,iuxta permissionem factam ipsi à Trid. Synod.sess.24.de reform.cap.6.ubi permittitur Episcopis in irregularitatibus omnibus ex delicto occulto prouenientibus dispensare? Ego sentio in hoc casu etiam Episcopum dispensare posse;nam si contrarium diceremus, concludendum esset posteriorem legem per priorem corrigi,quod absurdū est, posterior enim lex est eius cap.6.prior autem eius capi. 14.& sic lex prior corrigeret legē posteriorem, quę nondum lata est. Postremò in cita.capit.14.S. Synod.exprimit,in quo Episcopus dispensare potest cum promotis per saltum, scilicet si nō ministrauerint: ubi autem ministrauerint,nihil dicit;ergo s̄m alios canones,& citat.cap.6. interpretabimur,ut scilicet Romanus Pontif. tantùm dispenset,excepto eo casu,ubi delictū occultum est;ut tunc ob cit.ca.6.& Episcopus dispenset cum his promotis,ex quo eorum irregularitas ex delicto occulto est.Quare quicquid dixerit Addit.ad Diaz.sentio, ne correctio inducatur dispositionis Trid. Synod.sess. 24.cap.6. licere Episcopis in proximo casu ēt dispensare;Saluo semper Sacrosanctę Ecclesię iudicio.Sed de irregularitate hac satis; ad aliam transeamus.

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato, respectu habito ad eum,qui aut furtiuè ordinem suscepit: aut vno die ordines minores cum ordine sacro, vel plures sacros suscepit. Cap. XXXIX.

SVMMA.

1 *Furtiuè ordinem suscipere quis dicatur.*
2 *Furtiuè ordinem suscipiens irregularis fit.*
3 *Dispensare quis possit cum eo, qui ordines furtiuè suscepit.*

NONA species irregularitatis descendentis ex uitio animi cum peccato est ea, q̄ nascitur ob id,quod qs furtiuè ordines suscepit: quam ut explicatam magis habeamus,tria uidebimus, quis furtiuè ordines suscipere dicatur. Secundò,an irregularis fit,& unde id probetur. Postremò, quis cum eo dispensare possit.

1 Quoad primam quæstionem igitur†furtiuè is ordinem suscipere dicitur,qui sine uoluntate ordinantis,& sine scrutinio & examine, ut ita dicam,latenter ingerit se multitudini ordinandorum,& sic ordines recipit, ut declarauit Gloss.in cap. 1.in uerb.Furtiuè.de eo,qui ordinem furtiue suscepit.& Abba.in Rubr. eod. & Diaz.in Pract.crim.canon.capi.25.antequam enim quis ad ordines admittatur, inquiri debet de ordinandi moribus,scientia,& ætate,ut id pluribus egit Addit.ad Diaz.eod.capitu.in uerb.Sine examinatione, & Trid. Synod.sess. 23.de reform.cap.4.cum sequent.& capi.7.& ca.11.cum tribus seq.& ego in Tractatu de Simonia Tab.1.cap.42.§.3.Quare,qui contra fa cit, & latenter scrutinio omisso ordines suscipit,ordines furtiuè suscipere hic dicitur. Et de hoc primo satis.

2 Quoad secundam, † an hic irregularis sit,p certo habendum est, qui furtiue ordinem suscepit,irregularem esse;nam primò id habetur in cit.capi.1.de eo,qui ordin.furt.suscep.nam, cùm ibi quidam Diaconatus ordinem furtiuè suscepisset, non permittitur ad sacerdotalē ordinem promoueri, nisi dispensatio interueniat, nec etiam in suscepto ministrare, ut ibi habetur,& not.ergo irregularis hic est ; hoc.n. efficit irregularitas,ut ea affectus nō possit nec ordines suscipere, nec susceptos administrare sine dispēsatione,ut sæpè diximus. Iure igitur irregularis hic est. Postremò sic inquiunt DD. & Syl.in uerb.Irregularitas.q.3.& Ioann. Tabien.eod.4.num.3.uersic.Secundò.ibi, Ille autem qui.& Nauar.in Man.cap.27.num. 241.

3 Quoad tertiam,†quis scilicet dispensare cū eo possit,qui furtiuè ordines suscepit,sic distinguendum est.Aut,qui ordines collaturus erat, excommunicauit contrafacientes, & in hoc casu Romanus Pont.tantùm dispensat, ut colligitur ex cit.cap.1.uersic.Si uerò interminatio,atque sic ibi not.& asseruit Diaz.eod.cap. 25.& Addit.ad eum in uerb.Lata excommunicatio.& Nauar.eod.cap.27.num.241.Excipitur tamen, ubi sic ordinatus in monasterio aliquo regularem habitum suscepit,& per aliquod tempus laudabiliter ibi uersatus est: tūc enim & ab inferiore Romano Pont.s.ab Abbate eius dispēsari poterit,tam ut in susceptis ordinibus ministret,quàm ut nō ad susceptos admittatur,ut ibid.habetur,& DD.allegati in quiunt.Excipitur etiam, ubi id occultum est; nam cum hoc dispensare poterit Episcopus, & hoc ob hanc rationem,quoniam in omnib. irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus,& ad forum contentiosum non delatis dispensare potest Episcopus,ut sanciuit Trid.Synod.sess.24.de reform.capi.6.atque sic in casu nostro inquiunt Nau.ibid.& Addit. ad Diaz. eod.uerb.Lata excommunicatio,ibi Hodie uerò.Et quamuis susceptio ordinum non sit occulta,tamen eius susceptionis malitia publica non est,quod sufficit ad hoc,ut Episcopus dispensare possit,ita Nauar. eod.ubi & in sacra pœnitentiaria sic definitum in simili inquit.

Aut ordines collaturus excommunicationem non tulit in contra facientes,& in hoc casu Episcopus dispensabit,ut dicitur in cit.cap.

1.& ut

1.& vt allegati DD. inquiunt. Verùm, quid si quatuor ordines minores, & subdiaconatum vno die suscipiat, uel duos sacros ordines, an it regularis hic erit? Hoc in sequent. explicabimus.

S V M M A.

1 *Ordines minores cum subdiaconatu suscipiens irregularis efficitur.*
2 *Ordines sacros plures eodem die suscipiens irregularis efficitur.*
3 *Dispensare quis possit cum prædictis.*
4 *Ordines minores plures uno die suscipiens non fit irregularis.*

§. I.

Decima species irregularitatis, quæ oritur à uitio animi etiam est ea, quã quis contrahit ob id, quòd quatuor ordines minores cum subdiaconatu eodem die simul suscipit, uel duos sacros; nam interstitiis temporum, ut singuli ordines conferantur, sancit Trid. Synod. sess. 23. de reform. capit. 11. & eodem die, ne quis minores ordines cum subdiaconatu recipiat, prohibitum est, vt habetur in cap. 2. de eo, qui ordin. furt. suscep. & ne plures etiam sacros, ut habetur in cap. literas, & in
1 cap. dilectus. de tempor. ordin.† Qui ergo contrafacit, scilicet, quia plures ordines eodem die suscipit in dictis casibus, uel minores cum
2 subdiaconatu, †vel plures sacros, ut subdiaconatum, & diaconatum, irregularis hic efficitur; sic enim dicitur in cap. 2. & sequen. de eo, qui ordin. furt. suscep. nam non permittitur, ut possint sic ordinati in susceptis ordinibus ministrare, nisi cum ipsis dispensetur, ergo irregulares sunt; dispensatio enim conceditur, ubi irregularis quis est in re nostra. Non est igitur, quod hac de re dubitemus; nam & sic DD. cõmuniter concludunt, & Ioan. Tabien. in uerb. Irregularitas. 4. num. 3. uersicu. Secundò. ibi: Illi autem.
3 Dispensare †autem cum his iidem possunt, quos diximus in antecedenti quæstione, ob cita. cap. 2. & seq. quamobrem etiam sic ordinati sub titulo eorum collocati sunt, qui ordinẽ furtiuè susceperunt.
4 At quid† si plures ordines minores uno die quis suscipiat, an irregularis erit? Planè inte an tiquo non; non enim id dicitur in citat. iuribus. Non etiam iure nouo per Trid. Synod. quamuis iusserit, ut interstitiis temporum conferantur. sess. 23. cap. 11. de reform. nam pœna hæc non imponitur. Peccabit tamen si sine licentia id faciat, atque sic dixit Maiol. de Irregular. lib. 4. capit. 11. Sed de hac irregularitate hactenus, ad alias transeamus.

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato, habito respectu ad eum, qui ordines recepit ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui, & dignitati, vel ab excommunicato, censura ve alia irretito, vel à simoniaco, uel à Schismatico, vel ab hæretico, vel à deposito, vel degradato. C. XL.

S V M M A.

1 *Renunciare Episcopatui quis dicatur.*
2 *Renunciare dignitati Episcopali quis dicatur.*
3 *Ordinem suscipiens sacrum ab eo Episcopo, qui renunciauit Episcopatui, & dignitati, irregularis est.*
4 *Ordines minores suscipiens ab Episcopo, qui renunciauit Episcopatui, & dignitati, irregularis non fit.*
5 *Dispensare quis possit cum hoc irregulari.*

VNDECIMA species irregularitatis descẽdẽtis ex vitio animi cũ peccato est ea, quæ contrahitur ab eo, qui ordines ab Episcopo recipit, qui conferre ipsos nequit, & primum ob id, quia renunciauit Episcopatui, & dignitati: id quòd, ut dilucidius fiat.

Præmitto primum renunciare quem posse Episcopatui, & non dignitati. Item renunciare quem posse & Episcopatui, & dignitati, ut colligitur ex c. 1. de ordin. ab Episcop. qui renunc. episcop.
1 Tertiò† renunciare Episcopatui eum dici, qui Episcopatum, seu ecclesiam dimitit, cuius Episcopus erat, qui & loco renunciare dicitur, ut sensit Abba. in cit. cap. 1. not. 1. Quare uiris eius loci, & Ecclesiæ ordines conferre amplius non potest, ex quo eam Ecclesiam dimisit: renunciationem autem hanc fieri posse habetur in cap. nisi. & tot. tit. de renunc.
2 Renunciare autem† dignitati est renunciare ordinis Episcopalis executioni, quo casu hic non potest de iure sacros ordines conferre, ex quo huic potestati renunciauit, ob cit. c. 1. Dixi autem renũciare executioni, quoniam re uera ordinem dimittere non potest, ex quo per consecrationem suscipitur, quæ consecratio, quandiu subiectum illud manet, amoueri non potest, sicut consecratio altaris. Hinc si ordinem conferat, collatio ualet, ut dicitur in eod. c. 1.

Præmitto etiam, ubi quis renunciauit loco tantùm, & Episcopatui posse ordines conferre subditos alterius Episcopi, modò ab ipso ad id

id rogetur: ubi uerò & dignitati renunciauit minores ordines cōferre posse rogatum ab aliquo Episcopo; sacros autem non posse, ut habetur in cita.c. 1.

3 His præmissis,† pro certo habebimus eum, qui ordines sacros ab Episcopo recipit, qui renunciauit dignitati, irregularem hunc esse: id quod probatur per cita.c.1.nam ibi dicitur; si quis sciēs ab hoc ordines sacros receperit, executionem officii, idest suscepti ordinis non habere; si executionem ordinis non habet, ergo irregularis est; adimit enim irregularitas executionē ordinis, ut sæpe uidimus. Postremò, ubi non scienter ab hoc prędictos ordines suscipit, cum hoc dispensare Episcopum ibidem dicitur, ergo irregularem eum esse significatur; dispensatio enim tunc interuenit, ubi irregularitas adest. Irregularis igitur est, qui sacros ordines ab Episcopo suscipit, qui & dignitati renūciauit, & ita inquiunt Specul. de Irregularita. num.13.uersic.Item est irregularis ordinatus, & Diaz.in Pract.crim.canon.cap.31.& Mar. Socin.Sen.in cap.ad audientiam.numer.132. uersic.Ordinatus quoque.de homicid.& Syl. in uerb.Irregularitas.q.8.& Maiol.de irregular.lib.4.cap.20.num.5.uersi.Inter hos.

Quæ locum habet non modò, ubi ab hoc qs sciens ordines recepit, uerum etiam & ubi ꝓbabiliter id ignorans; ex quo enim Episcopus ille, qui renunciauit dignitati, & ordini Episcopali executionem ordinis ipse non habet, ergo nec alteri dare eam potest, ut dixit Glo. ibi in uerb.Ignorantia. Et quamuis aliàs ignorantia excuset, hic tamen non excusat, quandoquidē sciebat à non suo Episcopo ordines se recipere, ita DD.allegati in eisdem locis inquiūt. Addo ego ignorantiam excusare eum à peccato, non tamen dare executionem.

Item locum habet, uel is, qui ordines suscepit, de licentia proprii Episcopi ordines ab eo Episcopo suscepisset; nam nihilominus irregularis est, ut restatur de communi sententia Nauar.in Man.cap.27.numer.241.uersic.Tertiò dico, & Maiol.ibid.nume.6. ex quo enim Episcopus ille dignitati, atque ordini renunciauit, à Romano Pont. tantùm eam executionē recuperare potest.

4 Excipitur tamen,† ubi minores ordines ab eo quis suscepit; non enim irregularis in hoc casu efficitur, quandoquidem & à non Episcopis hi ordines conferuntur, ita habetur in eod. cap.1.uersic.Si enim. Quare dispensatione in his non egebit, qui eos suscepit, quicquid dixerit Abba.ibi, qui existimauit Episcopū in hoc casu dispensare posse, ex quo enim irregularis quis non efficitur, ut colligitur ex eod.uersicu. ergo nec dispensatio postulatur. Id quod sine dubitatione locum habet, ubi de licētia sui ordinarii ab eo recepit, ita Syl.in uerb.Irregularitas.q.8.& Maiol.ibid.

5 Verùm † quis cum hoc irregulari dispensabit? Planè, si probabili ignorātia ductus ab hoc Episcopo quis ordines suscepit, ut pote, quia Episcopus ille in Curia Episcopatui, & dignitati renunciauit, in patriam uerò rediens dixit se tantum Episcopatui renunciasse, in hoc casu Episcopus suus dispensare poterit, ex quo ꝓbabiliter dignitatis renunciationem ignorat, ut habetur in cita.cap.1.uersic. Sanè si ab eodem. Si uerò scienter, uel ex ignorantia crassa, & supina, idest non probabili, uel quia sciebat Episcopum dignitati renunciasse, uel facilè id scire poterat, sed id non curans sacros ordines ab hoc suscepit, Summus Pont. tātùm cum eo dispensabit, ut inde colligitur, & not. Abb.ibi. num.3.uersic.Not.quòd ordinati, & Diaz.in Pract.crim.canon.cap.31. Sed de hoc irregulari hactenus; iam de suscipiente ordines à censura irretito, an irregularis fiat, uideamus; id qđ in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Ordinatus ab Episcopo excommunicato ordinem recipit.*
2 *Ordinatus ab Episcopo excommunicato irregularis fit.*
3 *Ordinatus ab Episcopo excommunicato non denunciato, neque notorio, irregularis non efficitur.*
4 *Ordinatus à minori excommunicatione irretito nō fit irregularis.*
5 *Ordinatus per vim, ac metum à prędicto Episcopo, an irregularis fiat.*
6 *Dispensare cum hoc irregulari quis possit.*

§. 1.

Duodecima species irregularitatis descēdentis ex uitio animi est ea, quæ contrahitur ab eo, qui ordines ab Episcopo recipit, qui conferre ipsos nequit, uel quia erat censura irretitus, uel simoniacus, vel schismaticus, uel hęreticus, uel depositus, vel degradatus: quę omnia nobis contemplanda sunt, & priùs primùm scilicet ubi quis ordinem ab eo recipit, qui censura irretitus est. Verùm, quòd censurę species tres sunt, excommunicatio, suspensio, & interdictum, ut dicitur in c. quærenti.de uerb.sign. ob eam rem id contemplabimur prius in eo, qui ordinem recipit ab excommunicato, deinceps de eo qui ab aliis: id quod ut dilucidius fiat, hęc cōtemplabimur. Primū an characterem recipiat, idest ordinem. Secundò, esto recipiat, an & quando irregularis fiat. Postremò quis cum ipso dispensare possit.

1 Quoad primum † sine dubitatione asserendum est, qui ab excommunicato ordines recipit, characterem eum recipere, modò legitimè conferantur; nam sic asseruit Gloss.9.q.1.& Abba.in cap.fin.de ordinat.ab Episcop.qui renū. Episcop.& Diaz.in Pract.crim.canon.cap.28. in principio, & Syl.in uerb.Irregularitas.q.7. & Ioan.Tabien.in eod.num.6.uersic.Quintò. ibi.Quinta decima, & Nauar.in Man.cap.27. numer.241.uersic.Quartò.& Maiol.de Irregular.cap.25.num.1.lib.4.& ego latissimè in Tra

ctatu

statu de Censuris. Tab. 1. c. 13. §. 16. ubi generatim de omnib. sacramentis qõnē hanc tractani, & absolni. Cõis denique DD. sententia hæc est. Nec obstat. cap. 1. 9. q. 1. ubi dicitur, quod nullo modo dicitur consecratio, quæ est facta ab excommunicatis; nam intelligi debet quoad executionem, & non qnoad characterem, ut dixit Abb. in cit. cap. fin. de ordin. ab episc. qui renunc. episcop. uel quia non secundũ formam Ecclesiæ facta erat, ut dixit Gloss. ibi.

2 Quoad secundum,† an irregularis fiat, q ab excommunicato ordinem suscipit, concludendum est, irregularem hunc fieri: nam sic habetur in eod. cap. fin. ibi enim dicitur cum clericis, qui ab excommunicato Episcopo ignoranter ordines receperunt, per suos Episcopos dispensari posse. Si ergo Episcopi dispensare possunt cum prædictis, ergo egent dispensatione, quò possint in ordinibus ministrare, ergo sunt irregulares; superuacanea enim dispensatio esset, si irregulares non essent. Ex eo iure igitur optimè colligitur suscipientem ordinem ab excommunicato irregularem esse, atque sic inquiunt DD. citati communiter Diaz. & Maiol. Syl. & Nauar. in allegat. locis, & Specula. in tit. de Irregular. uers. Item recipiens ordines etiam ignoranter.

Pro regula igitur habebimus irregularem hunc esse. Quæ locum habet, esto excommunicatum Episcopum esse ipse ignoraret, ob citat. capitu. fin. de ordin. ab Episcop. qui renunc. Episcop. ex quo enim executionem ipse non habet, eam tribuere alteri nequit. argu. le. nemo plus iuris. ff. de regul. iur. & ut allegati DD. concludunt.

3 Excipitur tamen,† ubi quis ab Episcopo excommunicato reciperet, qui nec notorius, nec denunciatus esset; nam ob extrauag. ad euitanda, excommunicati communione utens, sacramentaque ab eo recipiens non peccat, quippe quia permittit nobis eorum communionem in prædictis, duobus illis exceptis casibus. Irregularis ergo non efficietur, qui ordines recipit ab Episcopo excõmunicato, nec notorio, nec denunciato, atque sic inquiunt Nauar. eod. nu mer. 241. uersi. Quartò. ibi, Modò sit sententia tus talis, & Syl. ead. quæst. uersi. Hodie tamē: & Tabien. ibd. & Maiol. eod. cap. 25. num. 3. Id quod locum habet, uel ignoraret quis eum esse notorium, uel denunciatum; ex quo enim in hoc ius antiquum correctum nõ est, ut scilicet irregularis fiat, per citat. cap. fin. ab eo non discedemus. l. iubemus. C. de testam. l. sancimus C. de appell. & ita Nauar. in eod. loco cit.

4 Item excipitur,† ubi ab irretito minori excommunicatione ordinem quis recipit: nam nec in hoc casu irregularis efficitur, quandoquidem hic & executionem confert, ut dixit Abba. in cap. fin. numer. 3. de ordin. ab Episcop. q renunc. Episcop. & facit cap. fin. de cler. excom. min.

5 Tertiò excipitur,† ubi quis per uim, metum ve, qui in cõstantem uirum caderet, ab hoc denunciato ordinem susciperet; nam irregularis hic non erit, ut dixit Nauar. eod. cap. 27. numero 241. uersicu. Quartò. ibi: Et ad id iusto timore non cogatur. eandem opinionem sequũtur Goff. & Hostien. quos refert Syl. in uerb. Irregularitas. q. 7. & Tabien. ibid. nam inquiunt ordinatos ab his metu, qui in constantem uirũ cadat, non indigere dispensatione, ergo irregulares non sunt: & hanc opinionem sibi magis placere ait ibi Syl. Hanc eandem ego etiam sequor, ex quo sumus in pœnis, quo casu benignior interpretatio facienda est. cap. in pœnis. de regul. iur. lib. 6. & leg. interpretatione. ff. de pœn.

Contrariam opinionem nihilominus sequitur Maiol. eod. cap. 25. num. 2. nam inquit hũc potius ferre debere omnia aduersa, quàm crimen hoc in ordinibus committere: & hoc ob capitu. inquisitionis. de sentent. excomm. ubi dicitur potius debere mulierem pati se excõmunicari, quàm esse in matrimonio cũ eo quē nouit esse suum consanguineum, & cui in matrimonio iuncta esse non poterat. Idem probat per cap. sacris. quod met. caus. ubi potius quem mori debere inquit, quàm peccare per metum.

Atqui à priori sententia discedendum non est cùm ob ea, quæ diximus, tùm ob cap. constat. 1. q. 1. ubi excusatur, qui inuitus ab hæreticis ordinatus est. Nec obstat cap. inquisitionis: nam, ubi iniustè quis excommunicatur, excommunicatio illa iustum metum non inducit, ut probauimus in Tractatu de Censuris Tabula. 2. capi. 14. cuiusmodi excommunicatio est ea, de qua agitur in cit. cap. inquisitionis. Non etiam obstat citat. cap. sacris; nam locum habet, ubi induceretur ad peccatum, quod per se peccatum est, non autem ad id, quod per accidens est peccatum, ut hic; ex quo enim Ecclesia uetuit, ne ab excommunicato ordo susciperetur, ob id peccatum est: at non est uerisimile Ecclesiam, quæ pia mater est, uoluisse nos obligare irregularitate, ubi tantus metus nobis inijcitur. A priori sententia igitur non discedam.

6 Quoad tertium† quis cum hoc irregulari dispensare possit; breuiter concludimus, ubi ordinatus probabiliter ignorauit eum, à quo ordinem suscepit, excommunicatum notorium denunciatumve esse, ab Episcopo suo dispensari posse. argum. c. fin. de ordin. ab Episc. qui renunc. episcop.

Si uerò id nouit, Romanus Pont. id tantum poterit. argumen. cita. cap. fin. à contrario sensu: si enim Episcopus dispensat, ubi, qui ordinē suscepit, ordinatorem excommunicatum ignorauit, ergo secus, ubi id nouit, atque sic inquiunt Nauar. ibid. & Syl. in uerb. Irregularitas. qu. 7. & Diaz. in eod. cap. 28. & Maiol. eod. cap. 25.

Immo, si professus est in aliqua religione. Addit. ad Diaz. eod. cap. in uerb. Dispensat Episcopus,

ſcopus, de communi ſententia teſtatur à ſuperioribus ſuis diſpenſari poſſe. Excipio etiam, ubi ignoraretur ab hoc ordinatum quem eſſe, nam & in hoc caſu Epiſcopus diſpenſabit ob cap. 6. ſeſſ. 23. de reform. apud Trid. Synod. naſcitur enim ex delicto, quicquid recentiores nonnulli dixerunt. Sed de hac irregularitate hactenus; iam de eo, qui ordinem ſuſcepit à ſuſpenſo, uel interdicto, agamus.

S V M M A.

1 *Suſpenſio quid ſit.*
2 *Interdictum quid ſit.*
3 *Ordinem ſuſcipiens ab eo, qui eſt ſuſpenſus, uel interdictus, irregularis ſit.*
4 *Ordinem ſuſcipiens à ſuſpenſo, ſed non à collatione ordinum, irregularis non ſit.*
5 *Diſpenſare cum hoc irregulari quis poſſit.*

§. II.

Vidimus, quando ſuſcipiens ordinem ab excommunicato irregularis fiat, modò uideamus, ubi à ſuſpenſo, interdictove ordinem itidem quis ſuſcipit, an eadem pena obligetur, præmiſſo tamen prius quid ſuſpenſio ſit, necnon quid interdictum, quò ſciamus, qd ſuſpenſus ſit, atque interdictus.

1 Suſpenſio † igitur eſt cenſura eccleſiaſtica, qua clericus quatenus clericus eſt, impeditur, quominus eccleſiaſticas functiones exerceat.

2 Interdictum Eccleſiaſticum † uerò eſt cenſura eccleſiaſtica, qua diuinorum Eccleſiæ uſus prohibetur, ſeu diuina Eccleſiæ prohibentur, quatenus diuina ſunt, ut probaui in Tractatu de Cenſuris. Tab. 4. cap. 10. nume. 2. & Tab. 5. cap. 18. num. 2. Ex his facilè apparere poteſt quinam dicatur ſuſpenſus, atque interdictus. Hoc præmiſſo iam tria uideamus. Primùm, an à ſuſpenſo conferatur ordo; deinde, an ab hoc ſuſcipiẽs irregularis fiat. Tertiò, quis cum hoc diſpenſare poſſit.

Quoad primum igitur ſine dubitatione concludendum eſt à ſuſpenſo ordinem conferri, modò ſecundum formam Eccleſiæ epm conferat, ita communiter concludunt DD. allegat. in antecedenti quæſtione. eiſdem in locis, & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 7.

3 Quoad ſecundum † de eorundem auctoritate, & ob eaſdem rationes allatas ſupra de recipiente ab excõmunicato, irregularis efficitur, qui à ſuſpenſo notorio, denunciatove ſciens ordinem ſuſcipit. Idem ſi & ignorans ſuſcipiat. argument. capitu. fin. de ordin. ab Epiſco. qui renunc. Epiſcop.

Excipitur tamen primò, ubi Epiſcopus, à quo quis ordinem ſuſcepit, quamuis ſuſpenſus eſſet, non tamen notorius, denunciatuſue adhuc erat; nam ob extrauag. ad euitanda, uitare hunc non cogimur, & ſacramenta ab ipſo recipere poſſumus, ut inquiunt Syl. Nauar. & Maiol. in allegatis locis ſupra de excommunicato. & idem Maiol. eod. lib. 4. cap. 24. numer. 5. uerſ. Tamen non ſufficit.

Excipitur etiam, ubi per uim, metumve, qui in conſtantem uirum caderet, quis ordinem ab hoc ſuſcepit.

4 Tertiò excipitur, † ubi quis ab eo ordinem ſuſcepit, qui non erat ſuſpenſus ab ordinũ collatione, uel interdictus, ſed ab alio; tunc enim irregularis non efficietur, ex quo non recipit à ſuſpenſo à collatione ordinum, ſuſpẽſio enim & interdictum terminos ſibi præſcriptos non egrediuntur, ut probaui in Tractatu meo de Cenſuris.

5 Quoad tertium † diſpenſare cum hoc poterit Epiſcopus, ubi probabiliter ignorauit ſuſpẽſionem, & eius denunciationem, uel notorietatem; ubi uerò eam nouit Romanus Pont. diſpenſabit. Excipio, ubi ignoraretur; nam tũc ob diſpoſitionem Trid. Synod. Epiſcopus etiã diſpenſare poterit, atque ſic DD. concludunt ſupra de excommunicato in eiſdem locis. Sed de recipiente ordinem à cenſura irretito ſatis, ad eum, qui recipit ordinem à Schiſmatico, vel hæretico tranſeamus.

S V M M A.

1 *Ordinem ſuſcipiens ab hæretico, vel ſchiſmatico characterem recipit.*
2 *Ordinem ſuſcipiens ab hæretico, vel ſchiſmatico irregularis ſit.*
3 *Diſpenſare cum hoc irregulari quis queat.*

§. III.

Tertia quæſtio eſt, an recipiens ordinem ab hæretico, uel ſchiſmatico irregularis ſit.

Et quoniã quid eſſet hæreticus, uel ſchiſmaticus ſupra declarauimus, ob eam rem tria breuiter abſoluemus. Primùm, an ab his ordo conferatur. Deinde, an irregularis fiat ab his ordinem recipiens. Poſtremò, quis cum hoc diſpenſet.

1 Quoad primum igitur † DD. allegati ſupra de eo, qui recipit ordinem ab excommunicato, in eiſdem locis cõcludunt, ordinem ab his conferri, ſed non executionem; nam ſic inquit Gloſſ. in capit. 1. de ſchiſmat. & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 7. & probatur etiam per cita. ca. 1. & 2. eod.

2 Quoad ſecundum † irregularis quis efficitur recipiens ab his ordines, ut habetur in eod. cap. 1. & 2. de ſchiſm. nam in capi. 1. Romanus Pont. ordinationes factas ab hæreſiarchis cenſet eſſe irritas nõ quoad characterem, ſed quoad executionem; ergo, qui ab his ordinem ſuſcipit, irregularis efficitur, ex quo executionẽ non recipit; idem habetur, & apertius in capit. 2. nam, cùm quidam à ſchiſmatico ordinatus celebraret, hac de re certior factus Romanus Pon. mandat ibi, ut ab oficio ordinatus ille repellatur, niſi probet ſecũ miſericorditer fuiſſe diſpenſatum ab eo, qui id poterat. Si ergo

celebrare

celebrare nequit ordinatus à schismaticis, nisi secum dispensatum sit, ergo irregulares sunt, alioquin dispensatione non egetent. Non est igitur quod hac de re dubitemus.

Excipio tamen, ubi hæreticus ille, uel schismaticus non esset notorius, uel denunciatus, ob extrauag. ad euitanda. & ita Nauar. eod. ca. 27. num. 241. uersic. Quartò. & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 7. uersic. Hodie tamen. & Tabie. eod. num. 6. q. 5. uersi. Quinta decima. ibi: Ista etiam.

Postremò ubi metu, qui cadat in constantē virum ad id coactus fuisset. cap. constat. 1. q. 1.

3 Quoad tertium† dispensare cum hoc potest Episcopus, ubi probabiliter eum, à quo quis ordinem suscepit, schismaticum, hæreticumve esse ignorauit. Si verò id nouit Summus Pont. modò constaret ab his ordines ipsos suscepisse; alioquin si id occultum esset, Episcopus dispensaret, ob c. 6. sess. 23. de reform. apud Trid. Synod. & ad summam, quę diximus de recipiēte ordinem ab excommunicato, eadem sentimus & de recipiente ordinem à schismatico, vel hæretico; nam & ipsi excommunicati sunt, ut habetur in capi. 1. & 2. de heret. & in Bulla cœnæ Domini. cap. 1. Sed de his hactenus; iam de recipiente ordinem a simoniaco agamus.

S V M M A.

1 *Simonia quid sit.*
2 *Simonia quotuplex sit.*
3 *Simonia mentalis nullam pœnam in foro exteriori habet.*
4 *Simoniacus quicunque si ordinem conferat, modò nec notorius, nec denunciatus sit, irregularem nō reddit eum, qui ab ipso ordinem recipit.*
5 *Simonia mentalis non reddit quem irregularem.*
6 *Simonia conuentionalis ipso iure nullam pęnam infert, quibusdam causis exceptis.*
7 *Simonia realis quando irregularem quem non reddat.*
8 *Simonia realis in ordine, & beneficio commissa, quando irregularem reddat.*
9 *Dispensare cum hoc irregulari quis possit.*

§. IV.

De suscipiente ordinem à simoniaco agēdum nobis proposuimus, an irregularis fiat; verùm, ne terminos ignoremus, hæc præmittenda sunt. Primū quid sit simonia. Deinde quotuplex. Tertiò quas pœnas ipso iure simoniaci patiuntur.

1 Quoad primum igitur. †Simonia est delictū, seu crimē, quod cōmittitur ob cōtractū nō gratuitū, non puri ve de re spirituali, eive annexo, diuino iure, humanove improbatū, ut probaui in Tractatu de Simonia. Tab. 1. c. 60. §. 1. nu. 2. quamuis communiter definiatur esse uoluntatem emendi, uel vendendi spirituale, uel spūali annexum, ut posui in ead. Tab. cap. 1.

2 Quoad secūdum† duæ simoniæ species sunt, quarum altera dicitur conuentionalis altera non conuentionalis mentalis communiter nominata. Simonia Mentalis est simonia, quæ nullo pacto expresso tacitove interueniēte, fit, ut dixi in eo. Tractatu. Tab. 2. c. 3. §. 1. Cōuentionalis verò est simonia, quæ pacto interueniēte expresso, tacitove fit, ut dixi in ea. Tab. 1. c. 62. n. 2. & hæc duplex est; altera, quæ cōiter dr̄ conuentionalis, q̄ à neutro contrahētiū nulla ex parte executioni mādata est, sed solū pacto inita; altera, quæ executioni saltē ex parte ab vtroq; mādata est, ut id declaraui. e. Tab. 3. c. 5. n. 1. Et hæc postrema cōiter realis dicitur.

3 Quoad tertiū† qui simoniā mentalē cōmittit, esto simoniacus dicatur, in exteriori foro tn̄ nullā pœnā patitur. c. fi. de simon. & ibi DD. & probaui in eo. Trac. Tab. 2. c. 2. Simoniacus cōuentionalis uerò ipso iure nullā pœnā patitur, sed pro criminis grauitate mō hac, mō illa pœna puniri poterit, ut dixi in eo. Tract. Tab. 3. ca. 2. §. 3. Excipitur tn̄, ubi hæc simonia in Romana curia cōmissa esset, aut simonia confidentialis, ut ibid. dixi, & in Tab. 1. c. 21. §. 1. cū seq. & c. 22. eo. nā excōicati sunt, & aliis pęnis ēt affecti, sicut ēt cōmittētes simoniā i electione Romani Pont. de quibus agitur ea. Tab. 1. c. 23.

4 His præmissis restat ut uideamus, an irregularis sit, q̄ à simoniaco ordines suscipit. †In qua qōne pro certo primū pono irregularē nō fieri eū, q̄ ordinē suscipit à quocūq; simoniaco, ubi nec notorius, nec denūciatus est; & hoc ob extrauag. ad euitanda. quæ permittit nobis cōionem cuiuscunque criminosi, quotiescunq; nec notorius, nec denūciatus est, ut sæpe diximus, quam extrauag. posuimus, & declarauimus in Tractatu de Censuris. Tab. 1. cap. 13. §. 7.

5 Secūdò pro certo pono, †ubi quis recipit ordines à simoniaco mētali, neq; in hoc casu recipientē irregularē esse; & hoc, qm̄ simoniacus ille ordinē cōferēs in foro exteriori nulla pœna afficitur, vt præmisimus, & ideo executionem ordinis habet, conferreque alteri ob id potest.

6 Tertiò ꝑmitto, †ubi à simoniaco cōuētionali ordinē quis suscipit, neq; in hoc casu, esto notorius, denūciatusve sit, irregularē hūc esse (modò simoniacus ille nō depositus, nec infamatus fuerit per iudicis sniam, his. n. & aliis pœnis affici pōt, ut probauimus in eo. Tract. de simon. Tab. 1. c. 18. quo casu, quoniā irregularis est ipse conferens, ob eā rē & ab eo suscipiens, irregularis fit; sicut ēt, qui recipit à simoniaco, qui in Romana Curia simoniā cōmisit, uel confidentialē, uel in electione Romani Pont. qd̄. n. in his casib. hi simoniaci excōicati sunt, & aliis pęnis affecti, ut probauimus in ea. Tab. c. 20. cū duob. seq. ob eam rem ab his ordinem suscipiētes irregulares sunt, sicut cōclusimus antea de recipiente à quocunque excommunicato.

7 Quartò concludo †irregularem nō esse, qui recipit ordinem à simoniaco reali, qui ob id simoniacus est, quoniam simoniā commisit in alia re spirituali ab ordine, & beneficio; nam ipso iure nulla censura hic irretitur; solùm enim in ordine, & beneficio, ubi simonia committi-

tur,tunc ipso iure eam committentes excommunicati sunt,suspensi à collatione ordinum, à pontificali,ab ingressu Ecclesiæ, & irregulares,ut habetur in eod.Tractatu de Simoni. Tabu 4.cap.3.cum duobus seq.

8 Quintò pro certo pono† e contrario irregularem esse, ubi suscipit ordinē à simoniaco ob id,quod simoniam commisit realem cum eo, qui ordinem ei confert;& sic vbi tam suscipiēs quàm dās ordinem,simoniam committit realem:id quod probatur per c.pen. de simo.ubi Summus Pont.à collatione ordinum ordinatorem suspendit, si ordinauerit quempiam,promissionem, uel iuramentum ab eo recipiens, quòd super prouisione sua eum non inquietabit:ordinatum verò suspendit,donec dispensationem per sedem Apostolicam obtinere meruerit. Ecce hic realis simonia interuenit;nam ordinator ordinem confert suscipiens promissionem,uel iuramentum, quod super prouisione sua ordinatus eum non inquietabit;& ordinatus executionem ordinis suscepti non hēt, donec dispensationem per sedem Apostolicā non obtinuerit,ergo irregularis est ab hoc Simoniaco recipiens ordinem,quocum simoniā commisit in ordine recipiendo,ex quo executionem eius ordinis non habet,nisi cù ipso dispensetur,non enim dispensatione egeret, si irregularis non esset,& in hoc casu solū Romanus Pont.dispensat,ut dicitur ibi,& de cōmuni sententia testatur Abb.in ca.de simoniace. nu.4.de simon.si tamen occultum id esset Episcopus posset ob dispensationem Trid.Synod. sess.23.de reform.ca.6. Immò & ab eo Episcopo dispensari poterit,quocum simoniam commisit,antequam sit denunciatus,uel notorius, & hoc ob cit.extranag.ad euitanda. Hæc autē locum habent,etiam si ipso sciente simonia cōmissa sit.Nec facit si dicatur suspensionis mentionem fieri in cit.c.pe.& non irregularitatis; nam uerbum dispēsationis, quod ibi habetur, declarat nomine illo,Dispensationis,intelligi irregularitatem;nam in ipsa dispensatur,at suspensio tollitur absolutione.

Item irregularis sit,vbi recipit à simoniaco, sed ipse non est simoniacus, quia scilicet ipso ignorante alius dedit pecuniam ordinatori: id quòd probatur per cit.c.de simoniacè. de sim. nam ibi dicitur sic ordinatos à simoniaco, cū ipsi simoniaci non essent,in suis ordinibus remanere posse per dispensationem.Si ergo,ubi dispensatio interuenit,remanere in ordinibus queūt,ergo irregulares sunt,atque sic Abb.ibi, & DD.not.vbi & communiter concluditur in hoc casu Episcopum dispensare posse per cit.c. de simoniace, ex quo enim permittitur dispensatio, Episcopo dispensandi licentia concessa videtur,ut dixit Inn.communiter recept.in c. dilectus.de temp.ord.Quoad alios ordines autem prius susceptos irregularis hic non erit.

Tertiò irregularis erit, si à simoniaco ordines suscepit,qui simoniam commisserat in cōferendo alteri ordines,& non in hoc casu;nam a collatione ordinum Episcopus ille suspensus est,& idcirco executionem alteri dare nequit, ut habetur in cit.c.pen.de simon. Excipitur tamen,ubi nec notorius,nec denūciatus esset, ut dixi.& Syl.in uerb. Irregularitas.q.7.uers. Hodie tamen.tunc irregularis non erit.In his igitur casib.,& non in alijs irregularis hic erit.

9 Quoad postremum† quis cum hoc irregulari dispensare possit,ex dictis constat; nam,ubi & ipse simoniam committit in ordine recipiēdo dispensationem accipit à Romano Pont.alias autem ab Episcopo,ut habetur in cit.c.pe. & c.de simoniacè.de simon.vbi Abba.ac DD. not.Sed iam de suscipiente à deposito,uel degradato agamus.

S V M M A.

1 *Depositio quid sit.*
2 *Degradatio quid sit.*
3 *Degradatus ordinem confert.*
4 *Ordinem suscipiens à degradato,vel deposito irregularis sit.*
5 *Dispensare cum hoc irregulari quis queat.*

§. V.

Restat,vt uideamus,an irregularis sit, qui ordines à deposito,uel degradato suscipit,& quis cum hoc irregulari dispenset, præmissis duobus,quid sit depositio, & degradatio; & an depositus,uel degradatus ordinē conferat.

1 Quoad primum† Depositio est remotio perpetua ab ordinis executione uerbis facta;nam iudex sua sententia perpetuò priuat clericum ordinis executione,& hæc depositio dicit uerbalis,de qua agitur in ca.1.de pœn.li.6.Et hac ratione depositus adhuc clerici priuilegia obtinet quoad forum ; nam adhuc iudex laicus nullam in hunc iurisdictionem habet, ut tradidit Clar.in Pract.crim.§.fin.q.36.uersic. Scias autem quòd irregularitas.

2 Degradatio aūt† est depositio solēnib.quibusdā adhibitis facta, per q Eps non solū sua sniā perpetuò ab ordinis executione clericū priuat,uerūmēt & priuilegio clericali quocūq. & vestib.tūc nudat,ac spoliat,ut habetur in c.i. c.2.de pœn. qua degradatione iudex laicus in degradatū cōsequitur iurisdictionē, de hac degradatione egit Clar.eo.§.fi.q.74. & Diaz. & Addit.ad eum in Prac.Crim.canon.capi 140.

3 Quoad sm† pro certo habēdū est ordinē ab his collatū ualere,ita DD.cōiter concludūt allegati supra,ubi tractauimus de recipiēte ordinē ab excōicato,& Syl.in uerb.Irregular. q.7.

4 His præmissis† pro certo etiā habendum est ab his ordinatum irregularem esse;nam executionē non recipit,quia nec ipsi eā habent, atq; sic dixit Maiol.de Irregular.lib.4.cap.26. & allegati DD.supra, vbi de recipiente ab excōmunicato egimus,& probatur etiam hac ratione; nam si is,qui renunciauit ordini sponte,& nullo

lo delicto interueniente, & ob nullam culpam, ordinem conferre nequit, & ab ipso ordinem suscipiés ordinis executionem nó suscipit, sed irregularis est, ut supra probauimus, & probatur in c. 1. de ordin. ab Episcop. qui renunc. Episcop. ergo multo magis irregularis est, qui ordinem ab eo recipit, qui ob delictum vsu ordinis priuatus, & ab eo depositus, vel degradatus est.

5 Dispésabit autem † cum hoc Episcopus, ubi probabiliter ordines suscipiens hunc fuisse depositum, uel degradatum ignorauit. arg. c. fin. de ordin. ab Episcop. qui renunc. Episcop. Si verò id nouit, Romanus Pont. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo. Sed de hac irregularitate hactenus; ad alias transeamus.

De Irregularitate descendente à vitijs animi cum peccato, respectu habito ad eum, qui excommunicatione, censurave alia irretitus diuina, vt prius ex officio, ac solé-niter celebrauit. Cap. XLI.

SVMMA.

1 *Excommunicatus, censurave alia irretitus diuina, vt prius ex officio, ac solemniter celebrans irregularis efficitur.*

2 *Dispensare cum hoc irregulari quis possit.*

DECIMATERTIA species irregularitatis descendétis ex vitiis animi cum peccato. est ea, quam contrahit excommunicatus, censurave alia irretitus diuina faciendo. In qua quæstione.
1 † Pro regula habebimus eum, qui excommunicatus, interdictus, suspensusve est, irregularem fieri, ubi diuina ut prius celebrat, & munus aliquod ordinis ex officio, ac solénitet obit, ut habetur in c. 1. de re iud. lib. 6. & in c. 1. de sent. excom. eod. lib. Quæ regula octo modis amplificatur.

Primùm cuicunque ordini initiatus sit, qui censura irretitus celebrat.

Item locum habet cuiuscunque ordinis functiones hic exerceat.

Tertiò locum habet, ubi clericus censura irretitus diuina facit ordinum, quos habet, ut prius, atque ex officio.

Quartò locum habet non solùm, ubi censura irretitus diuina ipse facit, uerumetiam, ubi auctor est, ut alius se præsente diuina faciat.

Quintò locum habet, etiam si iniustè censura irretitus fit.

Sextò locum habet, etiam in foro animę.

Septimò locum habet, etiam si censura hic irretitus nec notorius, nec denunciatus sit.

Postremò locum sibi vindicat hæc irregularitas, uel ab homine, vel à iure quis excommunicatus, censurave alia irretitus sit. His modis hæc regula amplificatur.

Coarctatur autem & pluribus rationib. Nã primò irregularis non efficitur excommunicatus, censuraue irretitus diuina faciendo, ubi non peccat.

Secundò, vbi clericus non est, quamuis alia ratione irregularis fiat, quòd munus alienum vsurpat, ut habetur in titul. de cler. non ordin. min.

Tertiò irregularis non efficitur, ubi diuina facit, quæ ordinis cuiuspiam non sunt.

Quarto, vbi exercet ea, quę sunt iurisdictionis.

Quintò, nec qui à beneficio tantùm suspensus est.

Sextò nec irregularis efficitur, qui à temporalibus suspensus est, si diuina facit.

Septimò, ubi etsi exercet ea, q̃ ordinis sunt, non tamen id facit solemniter, neque ut ex officio, sed ut laicus.

Octauò irregularis non efficitur, ubi diuinis dum fiunt, interest, eaque audit.

Nonò irregularis non efficitur suspensus, interdictusve, ubi à diuinis tantùm quibusdam est prohibitus, si ea diuina ex officio obeat, q̃ ipsi per censuram uetita non sunt.

Decimò irregularis nó efficitur, qui diuina facit, si re uera censura irretitus non est, quamuis existimet se irretitum esse.

Vndecimò irregularis non efficitur, qui missę sacrum, aliaque diuina facit coram excommunicato, interdictove, modò ipse censura irretitus non sit.

Duodecimò irregularis non efficitur, q cẽsura irretito inseruit, dum diuina facit, mó ipse censura irretitus non sit. His igitur modis regula hæc amplificatur, & coarctatur, quam qđ pluribus egimus in Tractatu de Censuris. c. 14. §. 1. Tab. 1. ubi rationibus, & auctoritatib. eam muniuimus, ac declarauimus, & dilucidè, ordinatimq. ibi posuimus, & adeo abundè, ut nihil
2 nunc occurrat, quod ad ibi dicta addamus, † ubi etiam declaratum est, quis cũ hoc irregulari dispenset; ob eam rem, quæ huc pertinent, illinc sumemus; & de irregularitate hac satis; iã ad aliam irregularitatem transeamus.

De Irregularitate descendéte à vitijs animi cum peccato, respectu habito ad eum, qui aut excommunicatus, censurave alia irretitus ordinem suscipit, aut interdictum loci violat. Cap. XLII.

SVMMA.

1 *Excommunicatus, suspensus, & interdictus irregularis fit, si ordinem suscipiat.*

2 *Dispensare quis cum hoc irregulari possit.*
3 *Depositus, uel degradatus irregularis sit, si ordinẽ suscipiat.*

DECIMAQVARTA species irregularitatis descendentis ex vitiis animi cum peccato est ea, quem contrahit excommunicatus, itidẽ & suspensus, & interdictus, sal tem ab ordinum susceptio-
1 ne, si ordinem suscipiat. † Pro certo igitur habebimus excommunicatum irregularem esse, si ordinem suscipiat; nam sic dixit Nauar. in Man. cap. 27. num. 241. & Syl. in uerb. Irregularitas. q. 2. & Ioan. Tabien. eo. 4. num. 6. & Maiol. de Irregular. lib. 4. capi. 34. Preterea id habetur in cap. cùm illorum. de sentẽ. excom. ibi enim cum eo, qui excommunicatus ordinem suscipit, uel sciens, vel ignorans sit, absque mãdato speciali Romani Pont. dispensare Episcopi non possunt, ubi seculares clerici sunt. Si verò claustrales sint, ubi ignorantia iuris, uel facti laborant probabili, à suis Abbatibus dispẽsationem consequi ualent. Si ergo sic ordinati egẽt dispẽsatione, irregulares sine dubio sunt; nam ipsa tollitur dispensatione, & frustra adhiberetur, nisi irregularitas contraheretur. Confirmatur per cit. c. cùm illorum, quoniã si claustrales excommunicati scienter se fecerint ordinari, decernuntur, ut ab executione suscepti ordinis, & officii maneant suspensi, ut dicitur ibi in uersic. Si autem ad hos, ergo irregularis excommunicatus efficitur ordinem suscipiẽs; nam irregularitatis propriũ est adimere executionem ordinum, quos quis habet, & ne alios quis suscipiat. Nec repugnat, si dicatur eo iure suspensionis mentionem fieri; decernitur enim ibi, vt maneant suspensi ab executione, & sic potius debere hos dici suspensos, quàm irregulares; nam illud uerbum, Suspensos, pro irregularitate accipitur; tum quòd suspensio regulariter perpetua non est; at hic decernit Summus Pont. ut hi excommunicati ordinati maneant suspensi, & sic perpetuò, quòd irregularitatis proprium est; tum quòd ubi claustrales non scienter, ut in casu proposito, excõmunicati ordinem suscipiunt, irregulares fiunt, egent quippe dispensatione Abbatis, vt ibi dicitur, ergo & irregulares fieri dicendum est, multo magis ubi sciẽtes se excommunicatos, ordines susceperunt; alioquin grauius punirentur, qui ignorantes se excommunicatos ordines suscipiunt, quia irregulares fierent, quàm qui scientes se excommunicatos, qui suspensi essent; grauior enim pœna irregularitas est, quã suspensio, ut habetur in eod. cap. cùm illorum uersic. Primò: id quod absurdum est, cùm pœnę pro grauitate criminis inferendę sint. Tum quòd uerbum hoc Suspensio, & alibi pro irregularitate accipitur, ut in cap. penu. de Simon. Pro certo igitur habebimus excommunicatũ ordinem suscipiẽtem irregularem fieri, uel minores ordines suscipiat, ita Ioan. Tabien. eodẽ num. 6. uersic. Quintò.

Hoc autem locum habet ob quamcunque causam excommunicatus sit. Quare apostata à religione, uel à fide, qui dicitur hæreticus, quòd ambo excommunicati sunt, ut de Apostata dicitur in cap. 2. ne cler. uel monac. lib. 6. & de hæretico in cap. excommunicamus. 1. & 2. de heret. irregulares fient, si ordinem suscipiant.

2 Verùm † quis cum hoc dispensabit? Cum irregulari suus Abbas dispensabit, ubi utilitas monasterii id suaserit, & pœnitentiam sibi iniunctam absoluerit, & probabili ignorantia, vel obliuione excommunicationis ductus ordinem susceperit, & delictum graue non commiserit, quamobrem excommunicatus est; aliàs verò Romanus Pont. dispensabit.

Cùm seculari verò Romanus Pont. tantùm dispensat, ut dicitur in citat. cap. cum illorum. uersic. Primò.

Excipitur tamen, ubi ignoraretur, occultũque esset hos excommunicatos esse, & ad forũ exterius deducta res non esset; in hoc enim casu ordines suscipiendo tanquam non excõmunicati, & pro non excommunicatis publicè habiti, esto irregulares fiant, Episcopi tamen dispẽsare, & eorum superiores possunt. In hoc enim casu irregularitas occulta est, quamobrẽ Episcopis facultatem in ipsa dispensandi permisit Trid. Synod. sess. 23. de reform. c. 6. Nec repugnat, si dicatur delictum esse publicũ, ex quo ordinem publicè suscipient; esto enim susceptio illa publica sit, non tamen publica est malitia eius susceptionis, descendens ab excõmunicatione: nam & excommunicatus celebrans ab Episcopo dispensationem habere potest irregularitatis, quàm contrahit, esto celebratio illa publica sit, modò sit occulta excommunicatio; nam sic in sacra pœnitentiaria definitum esse testatur Nauar. in Man. eod. cap. n. 241. In hac quæstione igitur sic concludendũ censeo.

3 At † quid de deposito, & degradato, an & hi irregulares erunt, si ordinem suscipiant? Breuiter concludendum est & hos irregulares fieri; nam sic inquit Maiol. de Irregular. lib. 4. ca. 34. propè finem; idque meritò, quoniam perpetuò executione ordinum, ac susceptione priuati sunt, ut habetur in cap. degradatio. de pœn. lib. 6. ergo, si executionem non habent, ordinẽ suscipiendo irregulares sunt. Postremò, si excommunicatus, cui directò ordinum susceptio prohibita non est, irregularis fit, multo magis hi erunt irregulares, quibus speciatim, & directò ordinum susceptio, ac executio prohibita perpetuo est. In hac igitur quęstione sic concludendum censeo. Verùm quid de eo, qui interdictum uiolat celebrando in loco interdicto, an irregularis hic fiet? Hanc quęstionem in seq. explicabimus.

SVM-

S V M M A.

1 *Interdicto existente in aliquo loco, irregularis fit, qui diuina officia, sacramentaque prohibita ibi celebrat, atque administrat.*

2 *Dispensare quis possit cum hoc irregulari.*

§. I.

1 Quæstio est nobis proposita hæc est, an irregularis fiat, qui interdictum loci violat diuina officia ibi celebrando, sacramentaque prohibita administrando; quam quæstionem hic breuiter explicabimus, quandoquidem eam abundè, satisque eam declarauimus in Tractatu de Censuris Tabu. 5. cap. 11. §. 1.

Pro regula igitur habebimus, qui in loco interdicto celebrat, hunc irregularem esse: sic. n. dicitur in c. is, qui. §. 1. de sent. excom. lib. 6. & ita ibi DD. communiter not.

Quæ regula locum habet non solùm, ubi diuina officia facit, uerum etiam & ubi sacramenta tunc prohibita administrat.

Item locum habet, vel clericus secularis, uel regularis sit.

Tertiò, vel exemptus quis sit.

Quartò vel locus ille ab homine, à iureue interdicto subiectus sit.

Postremò, uel interdictum generale, uel speciale loci sit. His igitur modis regula hæc amplificatur, ut abundè egi in cita. §. Exceptiones tamen & has patitur.

Nam primò irregularis non efficitur, ubi quis probabiliter ignorauit locum interdicto subiectum esse.

Item, vbi sciebat interdicto subiectum esse, sed denunciatum non erat.

Tertiò, vbi priuilegium ad hoc quis habet, ut possit ad loca interdicta diuina facere.

Quartò, ubi quis celebrat in casibus à iure permissis.

Quintò, ubi non agit actum quempiam competentem ordini.

Sextò, ubi solùm diuina officia audit: non enim per auditionem tantùm irregularis quis efficitur.

Postremò, vbi interdictum nullum est, ita hæc omnia probaui in eod. §. & pluribus declaraui.

2 Dispensare autem† cum hoc irregulari potest Romanus Pontifex tantùm, ut id quoque ibi asserui. Quare, quæ huc pertinent, illic abundè, ac dilucidè habentur. Et de irregularitate itidem hac hactenus; ad alias transeamus.

De Irregularitate descendente à vitijs animi respectu habito ad delictum notorium. Cap. XLIII.

S V M M A.

1 *Delicta quædam irregularem quem reddunt, vbi manifesta, notoria ve sunt, nō autem, vbi occulta.*

DECIMAQVINTA species irregularitatis est ea, quæ nascitur à delicto graui notorio, uel manifesto. Verùm, ut hoc dilucidius fiat, hæc contemplabimur. Primùm, an delicta aliqua sint, quæ manifesta, ac notoria irregularitatem inferāt, non notoria autem, nec manifesta secus. Deinde delicta notoria quænam sint, ac manifesta, & cur irregularem reddant ubi manifesta, secus autem ubi non manifesta sunt. Tertiò, an quæcunque crimina notoria, seu manifesta reddant quem irregularem; iam igitur primum aggrediamur.

1 Prima quæstio igitur hæc est, †an dentur aliqua delicta, quæ occulta irregularem quem nō reddant, notoria uerò, seu manifesta reddant. In qua quæstione breuiter concludimus delicta huiusmodi quæpiam dari. Id quod probatur hac ratione, quoniam, qui adulterium commisit, uel periurium, vel falsum testimonium, hic in susceptis ordinibus impediri nō debet post pænitētiam administrare, nec etiam in suscipiendis, si proposita crimina ordine iudiciario comprobata, uel aliàs notoria non fuerint, ut dicitur in c. fin. de tempor. ordin. ibi enim Romanus Pon. consultus quid agendum esset de sacerdotibus, uel aliis clericis, qui per reatū adulterii, periurii, uel falsi testimonii bonū cōscientiæ rectè perdiderunt, Respondet, quòd si proposita crimina ordine iudiciario comprobata, uel aliàs notoria nōn fuerint, non debent hi post pænitentiam in iam susceptis, uel iam suscipiendis ordinibus impediri. Ecce hic hos clericos irregulares non fieri ob prædicta delicta, ex quo in susceptis ordinibus ministrare non impediuntur, nec etiam alios suscipere, ubi ea delicta notoria non sunt; ergo secus, ubi ordine iudiciario comprobata, uel aliàs notoria essent; ualet enim argumentum à contrario sensu. argument. leg. 1. & ibi communiter not. ff. de offic. eius. Si igitur proposita delicta, ubi notoria non sunt, sed occulta, irregularem quem non reddunt, notoria verò reddunt, ut probatur per citat. capitu. fin. ergo aliqua delicta, ubi occulta sunt, irregularem non reddunt, ubi uerò notoria irregularem faciunt. Idem habetur de furto in c. apitul. fin. de furt. nam ibi cùm quidam calicem in Ecclesia rapuisset, mandat Summus Pontif. si tapetor super hoc nota, uel infamia manifesta aspersus non est. post peractam pœnitentiam, dummodò aliàs idoneus sit, ut ad sacros ordines promoueatur; ergo secus si manifesta infamia aspersus non esset. Et furtū igitur ex iis delictis est, quod manifestum irregularē reddit; non aūt occultum. Pro certo igitur habendum est aliqua delicta dari, q̄ irregularē reddūt, ubi notoria sunt, id est, ubi notorium est quem ea

commisisse, ubi uerò occulta sunt, eum, qui ea commisit, irregularem non reddi, atque sic DD. communiter concludunt in eisdem locis: sed iam quæstionem alteram aggrediamur: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Notorium delictum quodnam dicatur, quod ad rē nostram pertinet.*

§. I.

1 §†Secūda quæstio est, delicta quænam manifesta, notoria ve dicantur, & quæ nō manifesta, nec notoria. Quam quæstionem idcirco explicandam nobis proposuimus, ut, ex quo delicta quędam, ubi manifesta, ac notoria sunt, irregularem reddūt, secus, ubi no sunt talia, sciremus quæ delicta notoria, & quæ non notoria sint. In hac quæstione igitur quod ad rem nostram pertinet, delictum notorium tribus modis dicitur. Primò, ubi est notorium p euidentiam facti, adeo, ut nulla tergiuersatione celari possit, quod dicitur etiam notorium facti: Secūdò notorium delictum illud dicitur, ubi per sententiam sic iudicatum est, quæ trāsiuit in rem iudicatam. Tertiò, ubi in iudicio reus illud confessus est, ita habetur in capt. fin. de cohabit. cleric. & mulier. ibi enim peccatū cōcubinatus notorium inquit esse, ubi per sententiam, uel confessionem factam in iure, aut per euidentiam rei, quę tergiuersatione aliqua celari non potest, notorium factum est. Idē ,pbatur in cap. nestra. eod. titu. & facit citat. cap. fin. de tempor. ordin. ubi si proposita ibi crimina ordine iudiciario comprobata non fuerint, scilicet per confessionem rei, uel alia ratione, uel aliàs notoria nō fuerint, scilicet uel per sententiam, uel per euidentiam facti, ut subiungit Gloss. ibi, Irregulares non sunt. & cæt. His trib. modis igitur delictum notorium dicitur. Hoc notorium manifestum etiam nominatur in c. cùm olim. de uerb. sign. & in cit. cap. ex literis. de furt. Appellatur etiam publicum in cap. ex tenore. de tempor. ordin. Hoc igitur notoriū delictum dicitur.

Occultum uerò quodnam sit, ex dictis constat; nam est illud, quod notorium non est, neque per sententiam, neque per confessionem à reo in iure factam, nec per euidentiam facti, ut ex dictis iuribus colligitur. Quare non modò occultum delictum illud dicetur, quod probari nequit, uerùetiam & ubi probari potest, sed nullo ex dictis modis adhuc notorium factum est. Immò, ne1 fama de hoc laboret, quo casu publicum ex fama delictum dicitur. capi. tua. de cohabit. cleric. Et hoc occultum etiam dicitur id, quod ab Ecclesia tolleratur, ut in cit. cap. uestra. Hoc igitur delictum occultum est. Quò ergo quis irregularis non reddatur, ex delicto occulto hac ratione, quam diximus, occultum esse debet: quò uerò irregularis reddatur ex delicto notorio uno ex tribus modis notorium esse debet. argumen. cir. ca. fin. de tem por. ordin. cum supra citatis. Et de quæstione hac itidem satis; iam tertiam aggrediamur.

S V M M A.

1 *Notoria delicta quā obrem irregularem quem reddant.*
2 *Delicta quænam sint, quę irregularem non reddūt, quamuis notoria sint.*
3 *Delicta enormia, quæ & diuino, & naturali iure pro talibus sunt, occulta non reddunt quem irregularem, nisi specialim id caueatur.*
4 *Sodomia an irregularem quem reddat, vbi occulta est.*

§. II.

§Postrema quæstio est, quænam delicta sint, quæ irregularem quempiam reddūt solum, ubi notoria sunt. Quam quæstionem, ut facilius absoluamus præmittendum prius est, quamobrem Ecclesia cauerit, ut delicta hæc notoria irregularem quem faciant.

1 Quoad hoc igitur breuiter†concludendum est ob eam rationem id ab Ecclesia cautum esse, ne scandalum detur, si permittat hos diuina facere, sacramentaque administrare, quos manifestò constat, & notissimum est tam grauia delicta commisisse, ita dixit Innocen. in ca. ex tenore. num. 3. uersic. Discretus tamen sit prælatus. Ibi, Concordant hic constitutiones. de tē por. ordin. & sequitur Abba. ibi. num. 3. uersic. Manifesta autem egent dispensatione. Idque meritò, etenim scādalum est Dei populo hos præpositos habere, quos notorium est delicta huiusmodi commisisse. Hinc eorum causa à Dei cultu homines auocantur (quod olim cōtigisse ob filios Hely in diuinis literis legimus) Improbi liberius peccant, ac demum Dei diuinus honor diminuitur, ut habetur in ca. de his uerò. dist. 50. niden. Quod igitur nihil cū scandalo agendum est, ut dicitur in cap. 2. de oper. nou. nunc. ne proposita damna sequantur, ob eam rem cautum est ab Ecclesia, ne prędicti ad diuina admitterentur, sed irregulares essent.

At inquiet quispiam etiam post dispensationem, si cum ipsis Ecclesia dispenset, populi scādalum patientur. Verùm hoc nihil est; nam Christi fideles, qui potestatem Ecclesiæ, ac auctoritatem eius norunt, ac credunt, nullū scandalum patientur; non enim sine causa cum his ab Ecclesia dispensatum existimabunt; præsertim cùm non ignorent, ubi & peccatis ipsi detinentur, sacramentorum participes non fieri, at à peccato liberatis, per pœnitentiam rursus ad ea admitti: Si uerò Ecclesiæ auctoritatem non credunt, quòd hæretici sunt, quicquid ipsi dicant, curandum non est, & facit cap. ponderet. uiden. dist. 50. ubi plures referuntur, qui, et si in peccata lapsi sunt, in pristino tamen statu remanserint

remanserunt acta pœnitentia, atque sic no. Innocen.& Abba. in eisdem locis.

Non repugnat etiam si dicatur, ergo antequam cum ipsis dispenletur, in locis, ubi non noscuntur, & sic, ubi scandalum non datur, diuina administrare poterunt; nam primò rarò id cōtingit, ut delicta publica ignorentur. Postremò, ex quo quis p irregularitatem amotus est ab officio, ante dispensationem, quocunque eat, semper irregularis erit; sicut etiam excommunicatus, quæ sequitur ipsum excommunicatum, quocunque eat, ut lepra leprosum. Idē ergo etiam in casu nostro, atque sic inquiunt Innocen.& Abb. ibid.

Hoc pręmisso quoad quęstionem propositam, scilicet quænam sint ea delicta, quę irregularem tantùm reddunt, ubi notoria sunt, uariæ DD. sententiæ sunt, immò tot, quot sunt DD. & adeo confusè, ut nihil certi inde ellici possit; varii enim uarias doctrinas tradunt, ac regulas diuisione hac criminum facta, scilicet crimina partim esse enormia, partim mediocria, partim leuia, ita Inn.& Abb. ac reliqui in c. ex tenore. de temp. ordin.

2 Quid igitur concludendum? † Ego primum pro certo pono id, quod ab omnibus receptū est, crimina leuia, uel notoria sint, irregularem quem non reddere, & multo minus, ubi occulta sunt, & hoc ob hanc rationem, quod nullum scandalum generant, unde irregularitas oriatur in huiusmodi loco habentur hæc, ebrietas, ludus, aleæ, & uenatio in clericis; hæc enim per se scandalum graue non generant, ut per se patet, ac experientia docet.

Secundò crimina, quę mortem inferunt, idest pro quibus quis pœnam mortis patitur, si ea committat, irregularem non reddere ea cōmittentem, si sunt delicta non sua natura talia, sed pcipuo iure positiuo. Quare, si pœna mortis in eos imponatur, qui extra territorium frumentum, aliasque fruges, uel quid aliud ducunt, uel qui aues, ferasve bestias, huiusue, uel illius speciei, uel hoc, in illove loco capiūt, vel etiam exules recipiunt, ducti pietate, uel amicitia, non autem ut in delictis eis opem ferant, sine dubitatione irregulares hi non erunt, non solùm, ubi occulta delicta hęc sunt, uerùm etiā & ubi notoria; non enim hæc scandalum apud homines generant; quippe quia delicta hęc neque diuino, neque naturali iure delicta sunt; ex quo igitur scandalum cessat, & irregularitas ipsa cessabit.

Tertiò præmitto etiam irregularem quem non reddere delicta mediocria, uel depositio pro pœna imposita sit iis, qui ea delicta committunt, ubi sunt huiusmodi generis, quę proximè diximus, quia scilicet non sunt delicta sua natura, nec naturali, diuinoq; iure, sed merè positiuo. Si ergo depositionis pœna imponatur clericis qui arma ferunt, & aliquis per lasciuiam ea ferat, irregularis hic non efficietur; & hoc ob hanc rationem, quòd inde scandalum non nascitur, unde irregularitas hæc oritur.

3 Quartò † pro certo pono, ubi delicta enormia sunt, quę & naturali, & diuino iure pro talibus habentur, esto pœna mortis, depositionis ve imponatur, qui ea committunt, irregulares non esse, ubi notoria nō sunt; nam ita DD. omnes concludunt. Innocen.& Abba. in citat. ca. ex tenore. & sensit etiam Couar. in Clement. unic. de homicid. 1. par. §. 1. numer. 5. Idque meritò, nam neque hic scandalum datur. Postremò id probatur in cit. cap. ex tenore. vbi p mittitur clerico uti suscepto ordine, & ad superiores ascendere non prohibetur, quamuis grauissimum delictum commisisset, unde ab ordine degradaretur, & ad superiores ordines ampliùs non promoueretur, si publicum peccatum esset, ut ibi dicitur. Quantumcunq. igitur peccatum enorme sit, irregularem quem non reddit, ubi notorium non est, quæ doctrina communiter recepta est, & plurimum consulens conscientię eorum, qui delicta huiusmodi commiserunt, tuto enim ordinibus initiati, ubi delicti eos pœnituit, queunt, & in susceptis ministrare. Probatur quoque in cita. cap. fin. de tempor. ordi. ubi Summus Pont. inquit, non debere prohiberi in susceptis ordinib. ministrare post pœnitentiam eos clericos, qui adulterium, periurium, uel falsum testimonium commiserunt, si proposita crimina ordine iudiciario comprobata, uel aliàs notoria non fuerint. Facit quoque. cap. fin. de furt. ubi qui calicem in Ecclesia surripuerat, si de hoc non est manifesta, uel nota infamia aspersus, mandat Summus Pont. ut sine dubitatione ad ordines promoueatur. Vel enorme igitur, uel mediocre delictum sit, & pro ipso uel mors, uel depositio inferatur, vbi occulta sunt, irregularem ea committentem non reddunt; ubi alias specialiter cautum non est, ut de homicidio, ca. inquisitionis. de homic.

4 At quid † de peccato occulto carnis contra naturam, idest de sodomia, an irregularē reddit? DD. quos refert Couar. in Clemen. unic. p. 1. §. 1. nume. 6. concludunt hunc suspensum esse ab ordinis executione, & idcirco si diuina facit, irregularem esse. iuxt. ca. 1. de re iud. libr. 6. & cap. 1. de sentent. excomm. eod. libr. Hæc sententia recipienda non est, quippe quia nullo iure, nullaque ratione probatur.

5 Non iure; nam, et si citant cap. nisi. §. 1. de renunc. ubi Summus Pont. referens causas, quāobrem Episcopus possit suam Ecclesiam relinquere, in ipsis enumerat hanc, ubi quis sibi cōscius est alicuius criminis, quod post pœnitentiam peractam nihilominus executionem officii impedit, tamen nihil ad rem nostram facit. Primùm, quia ibi nulla mentio huius criminis fit, neque dicitur crimen hoc tale esse, ut post pœnitentiam peractam executionem impediat, ergo neque nos id dicere debemus. Prętere a ipsi pro certo ponunt id, de quo quæstio est;

est;quæstio enim est, an hoc delictum executionem ordinum impediat etiam post pęnitentiam,illi uerò pro certo ponunt executionem impedire,quod absurdum est.Nihil etiam facit cap.fin.de tempo.ordin.pro hac sententia: nam ibi enumerantur quædam delicta,in quibus etiam hoc non enumeratur.Immò totum contrarium ibi probari potest,quoniam ibi dicitur delicta quædā proposita etsi grauia sint, modò occulta,non impedire ordinis executionem,ergo nec hoc,quamuis graue, impediet, ubi fuerit occultum.Postremò excipit homicidium à proposita regula,quod etiam occultum ordinis executionem impedit,ergo secus quoad alia; exceptio enim facit regulam contrariam iuribus uulgaribus: iure igitur sententia hæc non probatur.

Non probatur etiam ratione;nam,etsi delicti grauitatem allegant,non tamē hoc probat, quandoquidem nullum delictum quantumcūque graue,& enorme reddit quem irregularē, nisi,vbi speciatim id cautum est,ut id probauimus antea,& id asseruit Nauar.in Man. ca.27. numer.248.uersicu. Tertiò dico;at nullo iure cautum est,ut delictum hóc occultum irregularem reddat,ergo neque nos id dicemus. Accedit,quoniam si grauitas delicti quem irregularem redderet,ubi etiam occultum est, hæresis mentalis,desperatio,& odium Dei, irregularem redderent etiam occulta;sunt enim hæc delicta grauissima,ut sensit S.Thom.2.2.quæ. 11.art.3.in respon.& q.20.art.3.& q. 34.arti. 2.& tamen irregularem hæc non reddunt, ergo neque etiam hoc.Opinio igitur hæc, quod & dixit Coua.quamuis contrariam opinionem sequatur, non potest omnino ex iuris rigore defendi.

Quare contrariam opinionem, ut delictum hoc irregularem nō reddat, ubi occultum est, sequitur Aretin.ac accerrimè defendit in cap. cum non ab homine.de iud.eam quoque sequtur Nauar.de iur.antiqu.eod.cap.nume. 249. Probatur autem sententia hæc una potissimū ratione hac,quòd nullo iure id cautum est, ut testatur Couar. ibid. & irregularem neminem dicere possumus, nisi ubi expressè id in iure habetur per cap.is qui.& ibi communiter not. de senten.excomm.libr.6. quod igitur lex id non dicit,ergo nec nos id dicere debemus.;le. de pratio.ff.de publ.in rem act.Accedit, quòd Nauar.testatur nunquam se uidisse, aut audisse à sede Apostolica dispensationem sup hoc postulari,cùm tamen uerisimile est,si per hoc irregularitas contraheretur,aliquando postulatam fuisse. De iure antiquo igitur concludendum est hoc delicto irregularitatem non contrahi,nec propriè suspensionem.

At quid de iure nouo lato à Pio Quinto,quo cautum est, ut clerici omnes tam seculares, quàm regulares,cuiuscunque gradus, & dignitatis sint,omni priuilegio clericali,& officio,& dignitate,& beneficio eccl.priuati sint, ubi exercent hoc delictum,ita quod per iudicem eccl.degradari possint, ac potestati seculari tradi,an hoc iure irregularitas contrahatur? Vt dilucidior quęstio hæc reddatur, & eius solutio.

Pręmitto prius eam constitutionem nō agere de irregularitate ,sed de depositione. Secundò eam constitutionem non compræhendere eos,qui delictum hoc aliquando committūt, sed,qui ipsum exercent,scilicet,quasi ex professo.Tertiò non compræhendere eos,qui actum omnem contra naturam committunt cū alio extra uas,uel si intra uas,sed tamen semen nō emittunt;sic enim sensit Nauar.ibid. & sequitur Lelius Zecc.in libr.de casib.consc.capi. 1. de irregular.uersic.Ex quo infertur.ibi & non in eo,qui attentauit,& extraordinariè polluit. Idque merito, ex quo enim ibi de delicto hoc dicitur, ergo in potiori significatione accipi debet,& sic vbi intra uas.le. cùm quæritur. ff. de stat.homin.Quartò eo iure non comprehēdi laicos,eo enim iure nulla eorum mētio fit. Postremò eam constitutionem in foro exteriori obligare,ex quo mandatur, ut de gradu suo deiecti iudici seculari tradatur,quæ omnia in foro exteriori tantùm fiunt.

His pręmissis restat,ut uideamus,an in foro conscientię locum habeat.Secundò an usu recepta sit.

Quoad primum Nauar.ait sibi respondisse Gregor.XIII.etiam in foro eo locum habere, quę opinio Grego.an fuerit prolata,ut à Papa, vel vt à Doctore non apparet.

Quoad secundum usu recepta non esse hac de re cōsultus Illustrissimus Cardinalis Sabellus Vicarius Romani Pont. respondit, dum hac de re contentio Romæ esset,ut testatur quidam Iesuita in suis ordinariis lectionibus in titu.de Irregularitate.Id quod consentaneum est ei,quod dixit Naua.quod supra retulimus, scilicet nunquam se audisse hac de re dispensationem petitam,nec legisse.Quare cùm lex nō obliget,nisi,vbi usu recepta est,ut dicitur in c. in istis.§.leges.dist.4.tradit latè Felin.in capi. 2.num.7.uersicu.Lex noua.de tregu. & pac.& Nauar.in Man.cap.23.numer.41. Iure igitur in hoc foro non obligabit.Immò nec ipso iure obligare asseruit Iacob.de Graff.in lib. inscript.Decis.cas.consc.in Titu.de Irregular. quod & suadent uerba ipsius institutionis, ubi permittit,ut tradat iudici seculari degradatione prius facta,quæ in foro conscientię non fiunt, ut per se patet.Hanc sententiam etiam probauit quidam ex Pęnitentiariis S. Petri de vrbe; quam sententiam vti verissimam etiam sequēdam censeo, unde pœnitentium conscientias consolari maximè quis potest.At quid de publico cōcubinario?Hoc in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 Clericus concubinarius propriè quisnam dicatur.

2 Clericus

1 *Clericus concubinarius notorius an irregularis sit.*

§. III.

§. Quæstio nobis explicanda hæc proposita est, an clericus concubinarius notorius irregularis sit, præmisso tamen prius
1 quid sit clericus concubinarius. † Is igitur clericus concubinarius propriè dici potest, qui solutam mulierem, & corruptam, nulloque sibi spiritualis, uel carnalis cognationis uinculo coniunctam domi retinet, cum qua consueuit carnaliter commisceri, ita dixit Diaz. in Pract. crim. canon. cap. 79. ubi rem hanc pluribus declarauit.

2 Hoc præmisso † quoad quæstionem propositam, quam disputarunt DD. in uariis locis, Innocen. in cap. fin. de cler. excomm. min. Abba. in cap. uestra. de cohabit. cleric. & mulier. Couar. in Clemen. unic. p. 1. §. 1. num. 5. de homicid. an clericus concubinarius notorius irregularis sit, uariæ DD. sententiæ sunt. Innocen. in cit. cap. fin. quem sequuntur nõnulli alii, quos refert Couar ibid. & Addit. ad Diaz. eod. cap. in uerb. Irregularis. sentit hunc irregularẽ non esse, non solum antequam diuina faciat, ac celebret, uerùm etiam si celebret, ante pœnitentiã peractam. Et hoc ob hanc rationem, quoniam fornicator suspensus est non in primis à canone, sed à Deo; id quod hinc patet, quod statim atque pœnitentiam egit, celebrare potest. cap. si qui sunt præsbyteri. d. 81. ubi huiusmodi clericis fornicariis interdicitur introitus Ecclesiæ, vsque dum pœniteant, & emendentur; quæ prohibitio etiam à Deo est; at suspensio talis irregularem quem non reddit, ut ait Innocen. ibi. ergo concubinarius clericus irregularis non est.

Contrariam opinionem tamen DD. communiter sequuntur, ut testatur Couarr. ibid. & Addit. ad Diaz. eod. in loco. scilicet clericum concubinarium celebrantem irregularem esse. Et hoc ob hanc rationem, quòd suspensus est quoad se, & etiam quoad alios, ut habetur in cap. præter hoc. dist. 32. ubi Summus Pont. mandat, ut nullus missam audiat præsbyteri, quem scit concubinam habere indubitanter. Facit quoque cap. fin. de uit. & honestat. cleric. vbi, quando est notorium clericum in fornicationem lapsum esse, in diuinis quis eum euitare debere, dicitur, & sic suspensus est etiã quoad alios; idem habetur in cap. uestra. eod. Si ergo suspensus est clericus concubinarius tã quoad se, quàm quoad alios, irregularis fit diuina celebrando, ob cap. 1. de re iud. lib. 6. & c. 1. de senten. excomm. eod. lib. Ad hæc respondet Couar. uerum esse quem irregularem fieri celebrando, ubi suspensio directè à iure inflicta est propter delictum in eius pœnam, non autẽ vbi suspensio fit à canone ob honestatem, & decentiam, ut in casu nostro; nam clericus concubinarius suspẽsus est non ob pœnam, sed quia indignum est, & non decet sic affectum diuina facere ob scandalum, quod præbet, & peccatũ, quod committit. Hæc responsio Couar. mihi probatur, quoniam aliis pœnis afficitur ipse concubinarius, ut habetur apud Trid. Synod. sess. 25. cap. 14. de reform. Immò per eum canonẽ Innocen. opinionem uerissimam censeo, ut scilicet suspensio illa, de qua supra dictum est, suspensio à Deo sit, & non species censuræ eccle. quoniam S. Synod. eod. cap. 14. recensens pœnas, quas uult inferri in clericum concubinarium, suspensionem ab ordine etiam proponit; at, si antiquo iure concubinarius clericus suspensus esset, frustra mandaretur ibi, ut ab ordine suspenderetur, ex quo, vbi suspẽsus est ab omni officio, & non solùm ab ordine pro suspenso haberetur. Inutilis ergo suspensio esset S. Synod. ex quo maiorem pœnam inferret suspensio à iure antiquo lata, quàm à se nouissimè imposita.

Nauar. autem in Man. cap. 25. nu. 77. inquit concubinarium hunc post actam pœnitentiã celebrantem ante dispensationem peccare quidem mortaliter, sicut alii peccatores notorii, non tamen nouam irregularitatem incurrere. Si uerò celebret ante pœnitentiam irregularitatẽ incurrere, super qua solus Romanus Pốt. dispensat, quamuis Episcopus cum eo dispenset in irregularitate, quam peccatum notoriũ induxit, ubi post pœnitẽtiam celebrauit, & sic sensit Nauar. duas irregularitates ab hoc contrahi. Vnam ob delicti notorietatem, vt ita dicam. Alteram, ubi celebrat ante pœnitentiam; cuius sententia quoad secundam irregularitatem uera mihi non uidetur; nam, si suspensus est hic clericus, ut ipse proponit, suspensio non tollitur per pœnitentiam, sed per absolutionẽ, ut probaui in Tractatu meo De Censuris.

Quid igitur concludendum? Vt quæstionẽ hanc absolutam magis habeamus, contemplãda hæc sunt. Primùm, an hic clericus antequã diuina faciat, irregularis sit; & si est irregularis. quam irregularitatem contrahat. Secundò, an posteaquam diuina celebrauit, irregularitatẽ vllam nouam subeat.

Quoad primum igitur teneo hunc irregularem quodammodo esse, antequam etiam diuina faciat ob delicti notorietatẽ, ut ita dicam; hoc enim sensit Nauar. in Man. cap. 25. numero 77. nam ait clericum hunc celebrãtem post pœnitentiam ante dispensationem irregularitatem nõ incurrere, licet remaneat in antiqua, quam peccatum notorium inducit, super qua Episcopus dispensare possit. Ecce hic apertè ait per peccatum notorium irregularitatem induci; at peccatum tale ante celebrationẽ fuit, ergo ante celebrationem irregularis est. Firmatur hoc, quoniam dispensare in hoc casu Episcopum posse ait Nauar. ibid.

Quoad secundum, quam irregularitatem ob delictum notorium contrahat, Ego sentio irregularitatem propriam nõn contrahere, sed solùm ob delictum notorium, ne scandalum ce-

lebrando

lebrando tribuat, se abstinere debere, sicut quiuis peccator notorius. id quod hinc probatur, quòd consuetudine seruari videmus pro irregulari hunc non haberi, & statim atque à peccato desinit, scandalum cessare, ergo à consuetudine hac non discedemus; nam & Innocen. in cita. cap. fin. de cle. excomm. min. id inquit, scilicet irregularem hunc non esse, scilicet propriè, & ob id post pœnitentiam peractam tuto hunc celebrare posse, alioquin egeret dispensatione: id quod non sensit Innocen. ibid. Accedit, quòd si irregularis propriè hic esset, irregularis non fieret celebrādo, quippe quia irregularis celebrans, irregularis iterum non fit, ut uidebimus.

Quoad tertium, an posteaquam celebrauit ante pęnitentiam, vel dispensationem, irregularis fiat, adhuc censeo hunc irregularem non fieri, quicquid dixerit Nauar. nam, qui opinionem hanc sequuntur, ea ratione ipsam probāt, quòd hic suspensus sit; at hoc uerum non est; nam, etsi notorius peccator suspensus est, non tamen est suspensus ea suspensione, quæ censura est, sed ob peccatū, scilicet quoad se, & quoad alios ob scandalum, censura verò vbi est suspensio, per se id operatur. Præterea, ubi delictum est occultum, suspensus solùm quoad se est, quæ suspensio nec tunc censura ecclesiastica est; ipsa enim sua vi suspendit omnino, ut probauimus in Tractatu dè Censuris, ergo neque etiam, ubi delictum notorium est, quamuis suspensus etiam dicatur quoad alios, suspēsio propriè illa erit. Quare meritò irregularis hic non fiet etiam celebrando, ut dixit Innoc. eod. cuius opinionem de iure veriorem dixit Addit. ad Diaz. in uerb. Irregularis. In hac quęstione igitur sic concludendum censeo.

Quæ diximus autem de concubinario notorio, eadem sentimus & de aliis peccatoribus notoriis, ut ob scandalum tantùm se abstinere debeant, vbi peccatum notorium est; non autē quòd irregulares sint ante celebrationem, uel post uere, aut propriè, & ob id dispensatione egeant; nam tollitur hoc impedimentum cōtrario facto notorio, ubi scilicet delicti pœnitentiā egerint, & ab eo se auocauerint, ex quo unūquodque tollitur eo modo, quo inductum est. c. 1. de reg. iur. & l. nihil tam naturale. ff. eodé. Hæc sunt, quæ de irregularitatibus animi tam cum peccato, quàm sine peccato dicēda sunt: ex quibus constat irregularitatis huius species à iure positiuo esse, quod probandum nobis proposuimus: iam de irregularitatibus corporis, quæ & ipsę à iure feruntur, agamus: id quod in seq. pręstabimus.

De Irregularitatibus corporis, & prius de ea, quam illegitimè nati contrahunt. Cap. XLIV.

S V M M A.

1 *Irregularitates corporis quęnam sint.*
2 *Illegitimè nati, seu filij illegitimi quinam dicātur.*
3 *Illegitimorum filiorum species plures sunt.*

BSOLVIMVS Dei benignitate irregularitates animi: modò aggrediamur irregularitates, quæ ex uitio corporis nascuntur, uel corporis sunt; nam & ipsæ à iure inferuntur. Et quoniam plures habentur; ideo singulas summatim hic recensebimus, deinceps sigillatim singulas explicabimus; id quod & in irregularitatibus animi seruauimus. 1 † Irregulares igitur hi sunt corporis irregularitate.

Illegitimè nati.

Aetatis defectum patientes.

Membris iis carentes, unde Ecc. functiones obire non possunt.

Membra habentes, sed inhabilia ad functiones Eccles. obeundas.

Membra habentes & habilia, sed sic deformia, ut scandalum præbeant.

Partibus corporis carentes, quæ membra non sunt, sed tamen tales, sine quibus cum periculo functiones Eccl. fiunt.

Corporis partes habentes, quæ membra quidem non sunt, sed sic deformes, ut scandalum prębeant.

Corporis partibus carentes ob suam culpā, quamuis membra non sint.

Corporis partibus carentes, posteaquam ordinibus initiati sunt, non semper, sed aliquando.

Irregulares quidam solùm quoad quędam.

Morbo laborantes, quamobrem impediuntur, ne functiones Ecclesiasticas obeant.

Morbo laborantes, ubi periculum est, ne diuina cępta perficiant.

Morbo laborantes, qui ob eum morbum, etsi administrare diuina possunt sine periculo, non tamen sine scandalo.

Bigami,

Serui,

Raciocinis obligati

Cutiæ obligati. Hi sunt, qui corporis irregularitates patiuntur, & hæ corporis irregularitates, de quibus singulis agendum est, & prius de prima, scilicet de illegitimè natis; id quod ut dilucidius fiat, præmissis duobus, scilicet primùm, quinā illegitimè nati dicantur, & an species plures horum sint, hæc contemplabimur. Primùm, an cuiusque speciei illegitimè nati irregulares sint. Postremò, qua ratione irregularitas hæc tollatur.

2 Præmitto igitur prius † illegitimè natum eum dici per se, ac propriè, qui ex legitimo matrimonio natus non est. Id quod hinc probatur, quòd legitimè nati dicuntur, qui ex legitimo

gitimo

gitimo matrimonio nati sunt, seu ex iustis nuptiis;& iustæ nuptiæ dicuntur, quæ secundum præcepta legum, & canonum in primis fiunt; quoad matrimoniū enim canones sequimur. argum.c.pen.& fin.de secund. nupt. Si legitimè nati ergo hi dicuntur, qui ex matrimonio legitimo orti sunt,iure meritò illegitimè nati hi dicentur,qui ex illegitimo matrimonio nati sunt;cognitio enim uno ex contrariis cognoscitur & aliud.argumen.le.1.ff.de iis, qui sunt sui,uel alien.iur.In numero legitimorum etiā habentur, qui nati sunt ex matrimonio iure naturali legitimè contracto,non autem de iure canonico; ubi inter infideles contractum est,si deinceps ad baptismum ueniant.cap.gaudemus.de diuort.

Quare,qui ex concubina natus est, qui ex adulterio,qui ex consanguinea, qui denique ex matrimonio non contracto inter legitimas personas,nec in faci e Ecclesię per uerba de præsenti,illegitimus est, scilicet quoniam nec secundum leges, nec ex legitima copula natus est.

3 Premitto denique† plures species illegitimorum à DD.poni;à Gloss.in cap. per uenerabilem.in uerb. Non naturalibus, & ibi Abba. etiam.nume.31.qui fil.sint legit.& ab eodem Abba.in cap.tanta.eod.& à Couar.de sponsa.2.p.cap.8.§.4.num.2.uersic.Iure tamen Pontificio.iunct.num.6.& in §.5.eod. in principio. Quod ad rem nostram tamen pertinet,tres illegitimorum species ego pono;quarum prima est eorum,qui ex iis nati sunt,qui matrimonio iungi poterant, quippe quia nullum impedimentum canonicum aderat, quod matrimonium impediret.Altera eorum,qui ab iis nati sunt,inter quos matrimonium esse non poterat,ut pote uel quia cognatione aliqua iuncti erant,uel solemni uoto obligati, aliove huiusmodi impedimento detenti;& hę duæ species colliguntur à DD.allegat.in eisdem locis.Tertia species est eorum,qui ex legitimo matrimonio nati sunt,& concepti, postea quam parentes eorum castitatem uouerunt, & præsertim, ubi solemni uoto se obligarunt; si enim deinceps sine dispensatione copulentur, filii ab ipsis inde nati pro illegitimis habentur;nō enim ob uotum liberis operam dare inter se poterant,atque sic habetur in cap.literas.& ibi no. Abba.ac DD.de fil.præsby.& Maiol.latè.cap.4.numer.4.uersi.Inter illegitimos.lib.1.de Irregul.Immò si mulier assentiatur,ut ad religionem maritus transeat, episcopique decretum interueniat, filii deinde nati illegitimi erunt, ita Maiol.ibidem.numer.5.cum sequen. aliàs secus.His præmissis,iam uideamus an cuiuscū que speciei illegitimi irregulares sint;id quod in sequen.præstabimus.

SVMMA.

1 *Illegitimè nati cuiuscunque speciei irregulares sunt.*

2 *Illegitimè nati cur irregulares sint.*

3 *Illegitimè nati irregulares sunt,etiam si occultum sit eos illegitimos esse.*

4 *Illegitimè nati irregulares sunt tam ad minores quàm ad maiores ordines.*

5 *Illegitimè nati irregulares sunt ad dignitates Ecclesiasticas,& beneficia quęcunque.*

6 *Nati ex matrimonio putatiuo,an irregulares sint.*

7 *Nati ex matrimonio contracto contra interdictū Ecclesiæ irregulares non sunt.*

§. I.

1 Illegitimè nati quinam essent, & quot eorum species,præmisimus;† iam primam propositam quęstionem aggrediamur, an scilicet cuiusque speciei illegitimè nati irregulares sint.In qua quęstione pro certo habendum est illegitimè natos,cuiuscunque speciei sint,irregulares esse;nam prima species est eorum,quorum parentes matrimonio iungi poterant;altera uerò eorum,quorum parentes iū gi nequibant,ut supra probauimus; tertia eorum,qui ex matrimonio nati sunt, sed huiusmodi, quo parentes ob uotum uti non poterant,ut supra uidimus;at quæuis proposita species illegitimorum ab ordinibus arcetur,ut de primis duabus habetur in cap.1.de fil.presby. in antiqu.ubi filii præsbyterorum, & idcirco ii,qui nati sunt ex iis, qui matrimonio iungi non poterant;& nati ex simplici fornicatione, & idcirco ab iis,qui matrimonio iungi nō prohibentur,ad ordines non admittuntur, ut ibi dicitur,& not.Abba. ac DD. & facit quoque cap.1.& cap.fin.eod.lib.6.de tertia uerò habetur in cap.literas.eod.de fil. presbyt. in antiq. vbi genitus de legitima uxore à sacerdote sine dispensatione ad ordinem, beneficiaque non promouetur,ut ibi dicitur,& ibi not.Abba.ergo,cuiusuis speciei illegitimè nati, ex quo ab ordinibus arcentur,irregulares sunt:hoc enim proprium irregularitatis est ab ordinibus arcere,atque sic inquiunt DD.Mar. Socin.Sen.in cap.ad audientiam.num.68.uersic. Primò dico,quòd ex defectu natalium.de homicid. & Diaz.in Pract.crim.canon.cap.14.& Addi.ad eum.& Rebuff.in Pract.canon. benefic.in tit. De dispensa. super defect. natal. & Quint. Mandos.in Tractat.De Signat. grat. super defect.natal.& Borgas.de Irregular.p.5.cap.1.& Nauar.in Man.cap.27.num.201.uersi. Nonò. qui ait defectum hunc includere omne illegitimorum genus,& omnes irregulares facere, Maiol.lib.1.cap.4.num.4.de Irregula.communis denique DD.sententia hęc est.

2 Summis autem rationibus† Ecclesia id statuit,ut illegitimi ad ordines non admitterentur. Primum, exemplo Dei, qui ut habetur Deuteronom.ca.23.præcepit, ut in Ecclesiam Domini vsque ad decimam generationem ne ingrederetur Manzer,hoc est de scorto natus. Præterea ob excellentem ordinis dignitatem. argum.

argum.cap.inter dilectos.iunct.Gloss.in uerb. Sanctiones.de excess.prælat. Ac planè, si apud gentes,quæ Deum non norunt ad Deorum falsa sacra administranda homines huiusmodi non admittebantur,ut referunt allegati DD.& Diaz.& Mandos.eisdem in locis, quanto magis à Christiano,& vero sacerdotio arceri debent? Tertiò ob parentum incontinētiam,quæ in filiis timetur.iuxta illud:Sæpe solent filii similes esse patri.argumen.c.literas.de fil.præsbyt. etenim uitiosi huiusmodi illegitimi esse sæpe solent. Quartò, ut homines arcerentur à procreatione horum filiorum, ex quo uident ab Ecclesia,ipsos ad ordines non admitti. Postremò ob scandalum,quod tribuunt, ubi ad ordines admittuntur.argumen.cap.cùm deco rem.eod. atque sic dixit Gloss.in c.fi. in uerb. Defectu.eod.lib.6 & Rebuff.eod.titu. numer. 3.cum sequent.& Mandos.eod.in initio,& in uersic.Incontinentia paternæ.& Socin.in cita. cap.ad audientiam.num.70.& Borgas.eod.in principio.& Maio.de irregular lib. 1.cap. 4.Illegitimi ergo ob has rationes irregulares sunt.

3 Secundò † irregulares sunt illegitimè nati non solùm,ubi id constat,& notum est,verùm etiam & ubi id est occultum, ut DD. allegati eisdem in locis asserunt.

4 Tertiò † irregulares sunt illegitimi non solū ad maiores ordines,sed etiam ad primam tonsuram,& minores, nam ad ipsos non admittuntur,ut habetur in cita.cap. 1.de fil.presbyt.lib. 6.nam ibi dicitur,qui patitur defectum natalium ex dispensatione Episcopi promoueri licitè posse ad sacros ordines minores. Ecce hic apertè habetur patientem defectum natalium egere dispensatione etiam ad minores, ergo & ad ipsos irregulares sunt; non enim opus esset dispensatione,ut antea diximus, si irregularis nō esset. Nec repugnat minores ordines sacros ibi nominari, quo nomine maiores appellari solent;nam & ipsi sacri sunt,ut diuinarum rerū scriptores concludūt,quamuis maiores sæpius sacri nominentur. Illegitimè igitur natus & ad minores ordines admitti non debet, atque sic DD.concludunt. Abba.in eod.cap.1.de fil.presbyt.in antiq. Diaz.eod.cap.14.nume.2.Mandos.eod.in principio,& Rebuff.eod.num. 8.Idque meritò,prohibito enim consequenti,& antecedens prohibitum esse censetur.l. oratio.ff. de spons.quicquid senserit Innocen. in c.1.eo. in antiqu.

5 Quartò † irregulares sunt illegitimi etiam ad dignitates Ecclesiasticas,& beneficia, quāuis animarum curam non habeant; nam ad ea admitti sine dispensatione non debent, ut habetur in cita.cap. 1.de fil.presbyte. Idque iure meritò,nam beneficia Ecclesiastica ac dignitates clericis tantùm conferri possunt . Ex quo igitur illegitimè nati nec primam tonsuram suscipere possunt,quamobrem in clericorum numerum quis adscribitur,ut habetur in ca. cùm contingat,de ætat.& qualit. Iure nec ad beneficia,& huiusmodi admitti possunt. His igitur modis regula hæc amplificatur.

6 Excipiuntur † tamen filii,qui ex matrimonio putatiuo nati sunt, id est ex matrimonio contracto in facie Ecclesiæ ab aliis, qui existimabant se matrimonio iungi posse, & tamen non poterant ob impedimentum,quod inerat, quamuis occultum;nati enim ab his parentib. pro legitimis quoad omnia habentur,etsi deinceps appareat matrimonium nullum esse;sic enim habetur in cap.2. & ibi Gloss. ac Abba. not.qui fil.sint legit.& in cap.referente. iunct. Gloss.eod. Id quod locum habet, quæcunque ignorantia sit uel iuris,uel facti,ut dixit Maio. de irregular.lib. 1.cap. 5. Item non solùm,ubi pater & mater impedimentum ignorabant, & sic uterque, uerum etiam & ubi unus tantùm coniugum bona fide contraxit, alter uerò mala fide,nam nihilominus filii ab his nati legitimi erunt, & idcirco non irregulares.cap.ex tenore,& ibi not.Abba.num.8.eod.qui fil.sint legit.& idem Abba. in cap.cùm inhibitio. num. 4.& ibi quoque Gloss.in uerb.si ambo. de clandestin. despons.& Couar.de Sponsal.2.p.capi. 8.§.1.

Requiruntur tamen hæc,quò ab his nati legitimi sint. Primùm,ut bona fide matrimoniū contractum sit,uel ab utroque, uel ab uno eorum ut proximè dixi; si enim uterque malam fidem haberet, quia scilicet sciebant impedimentū adesse,eorum filii illegitimi erunt, quāuis in facie Ecclesię matrimonium contraxerint. Secundò requiritur, ut in facie Ecclesiæ matrimonium contractum sit;nam hodie,quācunque bonam fidem habeant, matrimonium non valet,nisi in facie Ecclesiæ,idest coram parocho contractum sit: sic enim sanciuit Trid. Synod.sess.24.de reform.matrim.capi. 1.alioquin filii nati legitimi non erunt , ut asseruit Couar.eod.§.1.num.2. Postremò requiritur, ut bona fide durante unius saltem coniugum filii concepti sint.argumen.cita.cap. ex tenore.uersicu.Et dum ipsa coniux.& ita not. Abba.ibi.num.3.nam ait ignorātiam debere sub esse tempore conceptionis filii, non autem sufficere ignorantiam, quæ tempore contractus matrimonii adesset:idem quoque sensit Maiol. de Irregular.lib. 1.cap.5.in initio. His enim tribus concurrentibus nati ex hoc matrimonio nec illegitimi,nec irregulares erunt , ut dixit Abba.in eod.cap.ex tenore. & sequitur Maio. eod.cap.num. 1. Quare,si mulier nuntio habito de morte mariti,qui longè aberat, bona fide ducta in facie Ecclesiæ alium maritum duxit,& filios procreauerit , etsi deinceps prior maritus reuertatur,quamobrem ad eum redire cogitur,filii tamen nati ex posteriori matrimonio,legitimi erunt,sicut etiam dissoluto vero matrimonio per falsas probationes eadem ratione matrimonium esset contractum,& filii inde procreati,errore enim patefacto filii nati nihilominus legitimi erunt.

Postremò

7 Postremò † irregulares non sunt, qui ex legitimo matrimonio, & ualido, sed tamen contra interdictum Ecclesiæ contracto, nati sunt; nam uel sub pœna excommunicationis latæ sententiæ aliquibus prohibitum esset, ne matrimonium contraherent, si tamen contra fiat, matrimonium ualet, & filii inde nati legitimi sunt, & idcirco non irregulares, ita Maiol. eod. cap. 5. num. 5. Sed de quæstione hac satis; ad alteram transeamus.

S V M M A.

1 *Dispensare cum illegitimè nato ad ordines sacros, & dignitates, & beneficia Ecclesiastica animarum curam habentia, Summus Pont. tantùm potest.*

2 *Summus Pont. conferens ordinem illegitimo tacitò uidetur cum eo dispensare.*

3 *Dispensare ad ordines minores cum illegitimè nato Episcopus potest: & ad beneficium simplex, nō tamen ad canonicatum.*

4 *Dispensare Episcopus cum illegitimè nato uel id occultum sit, non potest.*

5 *Dispensare tacitò Episcopus cum illegitimè nato non potest.*

§. II.

Postrema quæstio est, qua ratione illegitimatio, & irregularitas ab ea orta, tollatur. In qua quæstione, quoniam tribus modis ipsa tollitur; dispensatione, legitimatione, & professione facta in aliqua religione; ob eam rem de singulis agamus, & prius de dispēsatione. In hac igitur quæstione sic distinguendum est.

1 Aut agitur † de dispēsatione ad ordines maiores, dignitates, & beneficia Eccl. animarum curam habentia; & in hoc casu Summus Pont. tantùm dispensare potest, ut habetur in ca. 1. de fil. præsbyte. lib. 6. ibi enim de illegitimo agens inquit Summus Pont. ad ordines maiores, uel beneficia curam animarum habentia, super quibus nequit Episcopus dispensare sine dispensatione Sedis Apostolicæ, promoueri non posse. Ecce hic habetur apertissimè Episcopum cum his ad ordines maiores, & ad beneficia animarum curam habentia dispensare non posse, sed Apostolicam Sedem, atque sic DD. ibi not. & Rebuff. in Pract. benefi. in Titu. de dispensat. super defect. natal. numero 10. & Quint. Mandos. de signat. grat. in titu. Super defect. natal.

2 Immò † si Romanus Pont. sciens quem hoc uitio affectum ipsi ordinem conferat, cū eo tacitò dispensare existimatur. arg. l. quidam consulebant. ff. de re iud. & ita Abba. not. in c. innotuit. num. 7. uiden. de elect. & Nauar. in consil. 1. q. 2. qui fil. sint leg. & Rebuff. ibidem nume. 9. nam ex quo irregularitas omnis à iure positiuo est, Summus Pont. ad suum arbitrium dispensare in ea potest. Ex quo igitur scit illegitimo sine dispensatione ordines conferri nō posse, ordines conferendo uidetur cum eo dispensare. arg. §. 1. in Instit. quib. man. lic. uel non.

3 Aut agitur † de dispēsatione quoad ordines minores, & in hoc casu Episcopus dispensare potest, ut habetur in cit. c. 1. de fil. præsbyt. li. 6. Is, qui defectum patitur natalium, dicitur. n. ibi, ex dispēsatione Episcopi licitè potest, si ei aliquod canonicum non obsistat, ad sacros ordines promoueri minores, & obtinere beneficium, cui cura non imminet animarum. Ecce hic apertè habetur Episcopum dispēsare cum his illegitimatis quoad minores, & ad beneficium simplex, non tamen ad canonicatum, ita Rebuf. ibid. nu. 12. Nec repugnat illud nomē, Sacros, ut supra dictum est. Contra sententiā hanc tamen facit c. literas. eo. in antiq. ubi Romanus Pon. dispensat cum illegitimo in minoribus ergo uř prohibitum Episcopis. Atqui ratio hæc nihil facit, idcirco enim ibi Summus Pō. dispensat, quoniam ipse fuerat aditus, & non Episcopus, ita respondet Glo. ibi in uerb. Episcopi, ac planè, quamuis dicatur Summū Pon. tantùm dispensare posse, quoad maiores ordines, Episcopus uerò quoad minores, non sequitur tamen quin Summus Pont. possit etiam in minoribus dispēsare; esto enim potestatem dispensandi Episcopis in illo casu concesserit, ea tamen non se priuauit. Pro certo igitur habebimus Episcopum cum illegitimo quoad minores ordines dispensare posse, atque sic DD. not. in eod. c. 1. Anch. & Gemin. & reliqui, & Rebuff. in Pract. benefi. in tit. De dispensat. super defect. natal. nu. 8. & Nauar. eod. c. p. 27. numer. 201.

Quę regula locum habet quacunque ratione illegitimus sit, uel naturalis simpliciter, uel spurius, & ex damnata copula natus; nam Eps semper quoad minores ordines cū his dispēsabit. Tum quòd cit. c. 1. simpliciter loquitur, & non distinguit, inquit enim Epm posse dispensare cū eo, qui patitur defectū natalium. Tum qđ sic asserit. Gl. 1. ibi. quam sequi Archid. Io. Monac. Ioan. Andr. testatur Additio ad eā. Gl. Idē Gemin. & Philipp. Franc. ibid. Nec repugnat, si dicatur Romanum Pont. se difficilem prębere magis in unius, quàm in alterius dispēsatione, ut in c. nisi. §. personæ. de renunciat. nā idē faciunt Episcopi, quamuis dispensare queant, ita DD. concludunt in cit. c. 1. Dispensābūt igitur Episcopi cum quocunque illegitimo quo ad minores ordines; potestas. n. dispensandi, cuius effectum trāsit in alium, debet latissimè interpretari, ut ait Philipp. Franc. ibi, ubi alios quosdam idem sentientes refert.

Qui tñ dispensationē petit, exprimere dēt, q̄ illegitimatio sit, ita no. Philip. Fran. in cit. c. 1. uer. In Gl. 1. & Rebuff. in Prac. benef. in tit. De defect. natal. nu. 60. cum seq. & num. 94.

Secundò locū habet eadem regula, ut Epus dispensare possit uel illegitimatio illa occulta sit, uel manifesta; semper enim dispensare

in minoribus pote rit. An igitur is illegitimus, qui occultus est, dispensatione eget, esto pro legitimo publicè habeatur? Planè concludendum est & hunc egere dispensati one, ita dixit Nauar. in Man. eod capitu. numero 201. & Addit. ad Diaz. in Pract. Crim. canon. cap. 14. uersicu. Et not. quod inpedimentum, de quo in hoc cap. In his casibus igitur Episcopus dispẽsare poterit.

Excipitur ergo primum, ut non possit dispẽ
4 sare Episcopus in minoribus ordinibus.† Verùm quid si, ut proximè dicebamus, illegitimatio occulta sit, quippe, quia pro legitimo publicè habetur, an in hoc casu Episcopus dispensare poterit? Videbatur dicendum Episcopum in hoc casu dispensare posse; & hoc ob hanc rationem, quoniam Trid. Synod. sess. 24. de reform. cap. 6. permittit Episcopis facultatem dispensandi in omni irregularitate descendente ex defectu occulto, quibusdam casibus exceptis, ergo & hic dispensari posse uidentur, ex quo illegitimatio occulta est, ut in facto ponitur.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet Episcopum dispensare non posse cum illegitimo etiam occulto quoad maiores ordines, ob citat. cap. 1. de fil. presbyr. libr. 6. Nec repugnat Triden. Synod. nam potestas, quam tradidit Sanct. Synod. dispensandi cum irregulari occulto locum habet, ubi irregularitas descendit ex proprio delicto; sic enim inquit. Licet Episcopis in irregularitatibus omnibus ex delicto occulto pronenientibus dispẽsare. Si Episcopi ergo potestatem solùm habent dispensandi in irregularitate ex delicto occulto proueniente, ergo hic locum non habet, ex quo irregularitas hæc nascitur ex delicto alieno. Nec facit, si dicatur, si permissum est Episcopis dispensare in irregularitatibus occultis ex delicto proprio proficiscentibus, multo magis licere eis debet dispensare cum irregularitatibus, quæ ex delicto alieno ueniunt; nam, ex quo canon ille commune ius corrigit, in correctoriis non est licita extensio, etiam si maior ratio sit in alio casu, ut de communi sententia testatur Ias. in auth. quas actiones. num. 21. ubi pluribus rem hanc egit. C. de sacrosan. Ecclesi. Postremò, si hoc daretur, per subauditos intellectus corrigeretur cit. ca. 1. de fil. pres byt. lib. 6. at hoc non licet, ut tradidit Gloss. cõmuniter recept. in capit. cupientes. §. quod si pro uiginti. de elect. lib. 6. ergo canon ille hunc non pertinet. Episcopus ergo dispẽsare in hoc casu non poterit ad maiores ordines, atque sic dixit Nauar. in Man. cap. 27. num. 194. in fine, & sequitur Addit. ad Diaz. eod. cap. 14. uersic. Notabis tamen utiliter, qui concludunt Trid. Synod. in hoc casu, & in similibus locum non habere. In maioribus ordinibus igitur Episcopus dispensare non potest.

5 Secundò excipitur, †ut dispensare non possit etiam in minoribus ordinibus, ubi tacitò dispensare vellet. Tacitam autem dispensationem intelligo, ubi Episcopus sciens quem illegitimum esse, sine alia dispensatione primam tonsuram, uel ordines minores ei confert; hac enim ratione dispensare non potest, ut inquiunt DD. in capitu. 1. de fil. presbyter. libr. 6. & Abba. in cap. innotuit. numero 8. de elect. uiden. & Nauar. in consil. 1. qui fil. sint legit. quæstio. 2. & Rebuff. in Prax. benefic. in titu. De dispensa. super defect. natal. numero 9. ubi de communi sententia testatur. Idque summa ratione; nam iure cautum est, vt cum his in minoribus, minoribus dispenset, sicut habetur in citat. capitu. 1. ergo debet id obseruare, & formam ordinariam dispẽsandi sequi, quod non facit simpliciter ordines conferendo. Hinc Episcopus communione excommunicati utendo, per eam communionem excommunicatum absoluere non potest, quamuis id in animo haberet; & hoc ob hãc rationem, quod formam absoluendi seruare debet, ut sensit Gloss. in Clement. fin. & ibi DD. sequuntur de sentent. excommu. & ego id latissimè probaui in Tractatu meo De Censuris. ergo idem in casu nostro dicendum est, ut dispensationis forma utatur, cuiusmodi non est administratio ordinum. Contrarium tamen dicendum uidebatur; nam Summus Pont. hac ratione dispensare uidetur, ut antea probauimus. Atqui à proposita conclusione discedendum non est. Nec repugnat, quod diximus de Pont. Maxi. quandoquidem ipse his legibus solutus est. argument. capitu. proposuit. de concess. preben. & capitu. innotuit. de elect. Episcopus autem est subiectus, cap. 1. & capitu. fin. de constitut. & capitu. 2. de iureiurand. In propositis igitur tantum casibus dispensare Episcopus potest forma ordinaria adhibita; uide tamen infra capitu. 62. §. 2. nu. 9. ubi quæstionem hanc apertius declarauimus. Sed de dispensatione hactenus; ad legitimationis alterum modũ, quo irregularitas hæc tollitur, transeamus.

SVMMA.

1 *Legitimatio per subsequens matrimonium tollit irregularitatem illegitimati, & reddit eum habilem, ad quoscunque ordines.*

§. III.

Secundò irregularitas ab illegitimatione orta per legitimationem tollitur. Verùm, quòd legitimatio duobus modis fit à iure, & ab homine, ob eam rem de vtraque agamus, quod ad rẽ nostram pertinet, & prius de ea, quæ fit à iure.

1 Legitimatio igitur † à iure per subsequens matrimonium fit, ut habetur in ca. tanta. & ibi DD. cõmuniter not. qui fil. sint legit. eo enim iure

iure cautum est, ut si quis eam mulierem, ex qua filios concepit eo tempore, quo inter ipsos matrimonium esse poterat, uxorem deinceps duxerit, ut filii antea concepti, ac nati, legitimi fiant ipso iure fauore matrimonii nō solùm ad hęreditates, verùm etiam ad ordines, & dignitates Eccl. omnes, ut dixit Gl. 1. ibi, cuius opinionē cōiter receptam testatur Abb. ibi. n. 7. & in fine. idem Gl. inquit in cap. innotuit. in verb. Coniugata. quam & cōiter sequuntur DD. de elect. & Quin. Mandos. in Tract. de sig. grat. in tit. De dispens. super defect. natal. uers. Quęro aliquis. Quare ratione hac legitimus factus, Epūs, Cardinalis, & Summus Pont. creari potest, atque sic asserunt Viu. in sua Syl. opin. 441. & Petrus Aduenas in Reg. 350. Ampliat. 5. & Natt. in consi. 624. nu. 16. Ratione hac igitur omnino legitimus quis fit; quicquid cōtra dixerint quidam quoad Episcopatu, & malè.

Necessariò tamen requiritur, ut uel tempore conceptionis, uel natiuitatis matrimoniū inter ipsos esse potuerit, ut tradunt DD. in eo. c. tanta. & Couar. latè in tit. de spons. in 2. p. cap. 8. §. 2. nu. 1. ubi cōem opinionem hanc plurib. egit, uiden. Nō igitur dispēsatio aliqua reqrit.

Excipitur tamen, ubi illegitimè natus ante matrimoniū cōtractum initiari ordinibus uellet; tunc enim dispensatione opus est; nā matrimonium, quod nondum est contractum, legitimum eum non reddit, neque etiam post ordines susceptos matrimoniū secutū, ita dixit Archi. in c. Osius. in fin. d. 56. ubi alios idē sentiētes refert. & Quint. Mandos. eod. in loco. & Maiol. de irreg. li. 1. c. 4. nu. 16. uer. In qua re illud. Sed de legitimatione ipso iure facta per matrimoniū satis; ad legitimationem, quę fit ab homine transeamus.

S V M M A.

1 *Legitimatio facta à Romano Pont. simpliciter tollit irregularitatem illegitimati quoad ordines.*

2 *Legitimatio facta à Principe laico non tollit irregularitatem illegitimati quoad ordines.*

3 *Legitimatus à Rom. Pont. an ad omnes ordines legitimus erit.*

§. IV.

§. De legitimatione, quæ à iure fit egimus;
iam de legitimatione, quæ fit ab homine
1 videamus. † Vbicūque igitur legitimatio
à Romano Pont. facta est, legitimatus ad ordines omnes etiam promoueri potest; ita. n. sensit Inn. in c. per uenerabilem. qui fil. sint legit. & Syl. in verb. Legitimus. q. 7. uers. Tertium. & DD. communiter.

2 Secus † autem si à Principe laico legitimet, quamuis Imperator sit; non. n. ab hoc legitimatus ad ordines admittetur, ut dixit Inn. in cita. c. per uenerabilē. nu. 3. ibi. n. ait legitimatum à iudice seculari non intelligi ad ordines legitimatū; & hoc ob hanc rōnem, quoniā de iurisdictione laici non est, habilē ad ordines quē reddere. Idē dixit Gl. 1. in c. lege. d. 10. quam sequtur, ac receptā testatur esse Cou. in tit. de spōs. 2. p. c. 8. §. 8. nu. 18. & Nauar. in consi. 1. qui fil. sint legit. & Maiol. de Irreg. li. 1. c. 8. nu. 1. Idq; meritò, nam non hēt iurisdictionem in spūalibus Imperator, ut dr in cit. ca. lege. ergo nec de ipsis disponere potest. arg. l. fin. ff. de iurisd. omni. iud. & c. fi. de consti. li. 6. Idem sensit Anch. in Clem. unic. nu. 17. uers. Vigesimo not. nā ait Comites Palatinos Imperatoris legitimare nō posse spurios quoad dignitates Ecclesiasticas. Idem dixit Syl. in uerb. Legitimus. q. 7. uer. Sextum, & q. 2. uers. Quędam uerò fit per principē secularem.

3 Atqui † an ad omnes ordines habilis erit, ubi quis à Romano Pont. legitimatus est? Maiol. eod c. nu. 4. sentit habilem non esse. Contrariū uerò tenet Coua. eod. §. 8. nu. 1. Quid igitur cōcludendum? Planè sic distinguendum est. Aut Romanus Pon. legitimat aliquem, & in hoc casu legitimatus ad oēs ordines promoueri poterit, ut supra diximus, legitimatio. n. reddit eū, tāquam si legitimus natus esset, at legitimè natus à nullo ordine excluditur, & ī hoc casu opinio Couar. locum habet. Aut dispensat Sum. Pont. & tunc ad eū actum tantū habilis erit is, cum quo dispensatū est, ad quem dispensabit, & hic opinio Maiol. locum sibi uindicabit, q. quod legitimationem, & dispensationem ꝓ eodem accepit, ob eam rem simpliciter locutus est, cùm tamen aliud legitimatio sit, aliud dispensatio, ut tradidit Couar. ibid. sed iam tertium modum aggrediamur, quo illegitimatio tollitur: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Professio illegitimati in aliqua religione tollit irregularitatem quoad omnes ordines, sed non quoad dignitates.*

§. V.

1 §. † Postremò per professionem, quam illegitimus in aliqua religione facit, dispensationem consequitur quoad ordines omnes, & si non ad dignitates, ita dicitur in capitul. 1. de fil. præsbyter. in antiqu. Vt filii pręsbyterorum, sic enim ibi statuitur, & cæteri ex fornicatione nati ad sacros ordines non promoueātur, nisi aut monaci fiant, uel in congregatione canonica regulariter uiuentes, prælationes uerò nullatenus habeant. Ecce hic habetur ad sacros ordines hos promoueri, non ad prælaturas, ubi monaci fiunt, ergo multo magis ad minores, atque sic DD. ibi not. & Quint. Mandos. in Tractatu. de signat. grat. in Titu. De dispensatione super defect. natal. uersicu. Quarto aliquis. & Addit. ad Diaz. in Practic. crimi. canon. cap. decimo quarto. in uerb. Prohibetque. ibi, si tamen illegitimus quispiam monasterium, & Syl. in uerb. Irregula-

 ritas.

ritas.q.28.uers.Secundò.& Nauar.in Man.ca.27.nu.201,uers,Decimò dico,& Maiol. de Irregular.lib.1.cap.10.nu.2.qui de cōmuni sententia testatur.Non igitur Abbates,Ptiores,Episcopi,Vicarii Episcopi fieri poterūt sine alia dispensatione,ut ait Maiol.ibidem. an autem sui prælati possint dispensare,uide eorum priuilegia.His igitur modis cum illegitimè nato ad ordines dispensatur. Verùm quid si quis natus sit ex adulterio,an dispensatione hic egebit, si mater ei dicat eum illegitimum esse? Itē quid de filiis expositis an legitimi existimādi sunt? Has duas quæstiones in seque.explicabimus.

S V M M A.

1 *Illegitimum an se habere debeat filius, cui mater dixit ex adulterio eum conceptum esse,*

§. VI.

1 §. †Quæstiò nobis explicāda hęc proposita est,an filius,cui mater dixit ex adulterio eum conceptum esse,pro illegitimo se habere debeat,& idcirco uolens ordinibus initiari necesse habeat dispensationem petere . In qua quæstione variæ DD.sententiæ Innt.Alph. à Castr.quem refert Couar. in Clement. unic. p.2.§.3.num.4.uersi. Hinc mihi illud dubium est.non tamen eum sequitur, tenet hunc posse liberè ordines suscipere,ubi non potest id probari nisi per parentes.

Antonius autem & Hostie.in c.1.de fil. pręsbyt.sic distinguunt.Aut hic filius scit,aut credit ob dicta matris se talem esse, & in hoc casu inquiunt debere hunc dispensationem petere occultè,quę facilè ei concedetur, & hanc opinionem sequitur etiam Villadieg.de Irregula. & Nauar.in Man.cap.27.nu.201.Aut non credit,& credere id non uult, & in hoc casu ad dispensationem petendam non teneri iidem cōcludunt.

Maiol.autem in Tract.de Irregular.lib.1.c.7.sic distinguit.Aut hic uult ad ordines admitti;& in hoc casu le illegitimum existimare debere inquit, aut post ordines susceptos quæritur,an se abstinere debeat,& in hoc casu suę cōscientiæ relinquendum inquit,ut scilicet si existimet se illegitimum esse, dispensationem petat,aliàs non,& hanc opinionem sequitur Addit.ad Diaz.in Pract.crim.canon.cap.14.uers. Et not.quòd impedimentum.

Quid igitur concludendum? Antequā quæstionem hanc dissoluam, præmitto prius filiū matri credere non debere,si eum ex adulterio natum dicat.arg.l.1.§.si quis non ab aliquo.& ibi Bart.ff.de carbon.edict.& l.pen.ff. de probat.& Addit.ad Diaz.eo.c.14.qui opinionem hanc communiter receptam testatur, & in re nostra sic sensit Nauar.eod.nu.

Hoc præmisso ego sic concludendum cēseo. Aut credit matrem uerum dicere, & se illegitimum esse,& in hoc casu vel legitimus sit re ipsa, dispensationem tamen petere debet, alioquin contra faciēdo semper peccaret,si uel ordinibus initiādum se curaret, uel ordinum functiones exerceret, quippe qui cōtra cōscientiā faceret.Aut fidē matri non adhibet,neq; ei credit;& in hoc casu ad dispensationē petēdā húc nō teneri sentio, ex quo pſumptionē ꝓ se hēr, & credere non tenetur,ut præmissimus.

Aut dubitat,an fides matri adhibēda sit necne;& in hoc casu uel dimittat dubitationē, & pro legitimo se habeat, ex quo ipso iure fidem habere ei nō tenetur,& dispensatione non egebit;uel si dimittere dubitationē nolit , uel abstineat se ab ordine,eiusve functionibus ob rōnem in primo membro allatam. In hac qōne igitur sic cōcludendum censerem. Et de qōne hac satis;iam alteram aggrediamur.Si illud addiderimus,ubi quęstio iuris est,an quis illegitimus sit,tutius esse abstinere se ab ordinū susceptione,susceptorumque functionib. donec cā decidatur,ita Maiol.de Irreg.li.1.c.7.nu.4.

S V M M A.

1 *Expositi filij an legitimi existimandi sint nec ne.*

2 *Irregularis non semper efficitur,qui alium irregularem reddit.*

§. VII.

1 §. †Postrema quęstio est,quam explicādam nobis proposuimus, an filii expositi legitimi existimandi sint nec ue. Hanc qōnē ensit Anch.in c.1.de infan.exposi.& Addi.ad Diaz.in Pract.Crim.cano.c.14.uersi.Sed huic loco:& Iac.Menoc.in Centu.4.li.2.cas.396.de arbi.iud.in fine.& Illustrissimus, ac doctissim⁹ Palęottus in Tractatu de Nothis.c.63.ubi qōnem hanc disputauit;cōisq; snīa hæc est hos ꝓ legitimis haberi,& idcirco si ordinib. initiari velint,dispensatione non egere. Probatur autē hęc sentētia his potissimū rōnibus. Primùm, quòd re dubia benignior interpretatio facienda est.arg.c.in pęnis.de reg.iur.lib.6.cū simil. deinde quòd parentes legitimi sæpius ob paupertatem eos exponunt:id quod multis exemplis probatur ab allegatis proximè DD.

Contrariā opinionem sequitur Cou. in Cle. unic.de homic.1.p.in initio.nu.9. in hāc inclinat Addi. ad Diaz.eod.& Maiol.de irreg.li.1. ca.11.hæc quoq.mihi,vt ingenuè fatear,magis placet;& hoc ob hanc vnā potissimum rōnem, quòd uidi ego re ipsa ꝑ multos annos, quibus animarū curā gessi,solū ex fornicatione,& illegitima copula natos exponi;pauperes aūt summa egestate laborātes nūquam quicquam tale fecisse,de filiis ex legitimo matrimonio natis; & q̄uis DD.citati exempla nonnulla afferant, plura,ut dixi,afferri possunt cōtraria. Et quod dictū est re dubia benigniorem interpretationē faciendam esse, tūc id uerum esset, ubi vsus cōis contrarium id nō suaderet. Ego igitur ab hac opinione discedēdū nō cēserē, & pſertim hodie,ex quo q ordinib. initiati sunt, euidēter ꝓbare dnt se ex legitimo matrimonio natos.

Con-

Contraria tamen opinio locum haberet in dignitatibus profanis. Secũdò, ubi ſcitur eorum parentes legitimos eſſe,& ſic è matrimonio iũctis eſſe natos. Poſtremò poſtquam ordinibus initiati ſunt; tunc enim propter auctoritatem DD. qui priorem ſententiam tenuerunt, ab uſu ordinum non excludentur, ut dixit Couarr. ibid. Suppoſiti uerò filii ordinib. initiati poſſunt, modò legitimi ſint. Ignoti verò nõ facilè admittentur, ita Maiol. ibidem. num. 4.

2 Verùm, † an irregularis eſt is, qui illegitimos filios procreat? Concludendum eſt breuiter irregularem hunc non eſſe; non enim id iure cautum eſt, ergo nec id dicere debemus. c. is qui. de ſent excomm. lib. 6. nam uera perpetuò regula non eſt tradita à Maiol. lib. 1. cap. 2. reg. 19. irregularem eum ſemper eſſe, qui alium irregularem reddit, ſed ſolum in caſibus in iure expreſſis. Quare, nec irregularis erit, qui policem, atque indicem culpiam abſcindit, quamuis is, cui illi digiti abſciſſi ſunt, irregularis ſit. arg. c. 2. de cler. ægrot. vel debilit. Sicut nec is, qui faciem cuipiã deformat grauiter, nec, qui morbo graui quem inficit, unde irregularis effectus eſt, ob prædictam rationem. Sed de irregularitate hac ſatis; ad alteram tranſeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex vitio corporis, habito reſpectu ad ætatem. Cap. XLV.

S V M M A.

1 *Aetas, quę requiratur ad primam tonſuram.*
2 *Aetas, quę requiratur ad minores ordines.*
3 *Aetas, qua requiratur ad maiores ordines.*
4 *Aetas, quę requiritur ad ordines, an completa eſſe debeat.*

SECVNDA ſpecies irregularitatis, habito reſpectu ad corpus eſt ea, quam quis contractam habet ob id, qđ id ętatis nõ eſt, quam ordo poſtulat, quem ſuſcipere vult. Verùm, antequam ipſam explicemus, præmittenda duo ſunt. Primùm, quę ætas ad ſingulos ordines pertineat. Alterum, an ætas, quæ requiritur ad ordines, completa eſſe debeat.

1 Quoad primum igitur † ad primam tonſuram ſuſcipiendam ſeptenium completum requiritur, ut probatur per c. fin. de temp. ordin. lib. 6. nam prohibetur ibi, ne infanti conferatur, quæ infantia durat uſque ad ſeptenium cõpletum, ut dixit Gl. in c. de his. d. 28. & Gl. in c. 2. d. 77. Septenium igitur ad primam tonſurã completum eſſe debet, atque ſic aſſeruit Gl. in eod. c. fin. in uerb. Infanti. & ſequitur Addit. ad Diaz. in pract. crim. canon. cap. 26. uerſi. Ante legitimam ætatem.

2 Quoad † minores autem ordines ſuſcipiendos ętas idonea eſt ea, quæ ſequitur poſt infantiam, ita ſenſit Gloſſ. in c. fin. de ętat. & qualita. & ſequitur eam Anchar. ibid. Verùm, quòd nõ eodem tẽpore omnes ſuſcipi debent (quatuor enim ſunt) ſed interuallo temporis inter ſingulos interiecto, quo interim in ſuſceptis quis ſe exerceat, niſi aliter ordinario videatur, ut ſanciuit Trid. Synod. ſeſſ. 23. de reform. capit. 11. ob eam rem ordinarius ipſe, ideſt Epiſcopus poſt infantiam, iuxta ſcientiam, & morum qualitatem tempus hoc moderabitur, ita tradidit Addit. ad Diaz. eod. ca. 26. in uerb. Ante legitimã ętatẽ. iure antiquo exploſo. c. 2. & c. ſeq. d. 77.

3 Quod † denique ad maiores ordines pertinet, qui tres ſunt, quicquid aliàs antiquitus eſſet per cit. c. 2. cum ſeq. & Clem. fin. de ætat. & qualit. nouiſſimè Trid. Synod. ſingulis propriũ tempus pręſcripſit, ſubdiaconatui viginti duos annos, Diaconatui uiginti tres, ſacerdotio uigintiquinque, ut habetur. ead. ſeſſ. cap. 12. Nullus in poſterum, ait enim ibi S. Synod. ad ſubdiaconatus ordinem ante uigeſimum ſecũdũ, ad Diaconatus ante uigeſimum tertium, ad p̃sbyteratum ante uigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoueatur. Hæc ibi: ex quibus propoſita concluſio habetur. Quæ ætas igitur ad ſingulos ordines pertineat, habemus. Et de hoc primo ſatis.

4 Quoad ſecundum † an ætas completa eſſe debeat, quòd quæſtio hęc non diſputatur de prima tonſura, quandoquidem ad ipſam ſuſcipiẽdam completum ſeptenium eſſe debere antea probauimus; neque etiam de minorib. quãdoquidẽ poſt ſepteniũ ſuſcipi debent, & interuallũ temporum, quod intercedere inter ſingulos debet, in arbitrio Epiſcopi eſt collocatũ, ut diximus. Ex quo igitur, inquã, qõ hæc de pręditis ordinib. nõ diſputatur, reſtat, ut de maioribus diſputetur. In qua qõne breuiter concludimus ſat eſſe, ut ętas illa inchoata ſit, nõ aũt cõpleta, nam ita dixit Gl. in Cle. fi. in verb. Vndecimò. de æta. & quali. & ſequitur eã Addit. ad Diaz. eod. ca. & cõem opinionem hãc eſſe ſenſit; ipſam quoq. amplectitur Nauar. in Man. ca. 25. n. 116. ubi multis rõnib. id probat, & ea potiſſimum, quod per cit. Clem. olim ſat erat attigiſſe eã ętatem. Id quod iure nouiſſimo p Tri. Syno. non eſt correctũ, ſed ſolũ annorũ numerus auctus in Diaconatu, & ſubdiaconatu; ab hac igitur ſnĩa non diſcedemus, quæ & ꝓbatur per eandẽ Trid. Syn. nã ibi mãdat, ut nullus ꝓmoueatur ad ſubdiaconatũ ante viginti duos annos, & ad Diaconatũ ante uiginti tres, & ad Præsbyteratũ ante viginti quinq. at, qui ſtatim atq. anni illi cępti ſunt, ordinib. initiatur, ante illos annos nõ initiatur, ob dictionẽ illã Ante, ergo ſtatim atq; inchoati ſunt, ordines eos ſuſcipere quis poterit. Nec repugnat, ubi tp̃s in accuſatiuo poſitum eſt, completũ illud eſſe debere, ut tradũt Bar. Iaſ. ac DD. in l. ſi cui legẽt. ff. de leg. 1. nã aduerbiũ illud. Ante, obiectionem

nem illam tollit. A communi opinione igitur non discedemus. His præmissis iam, an quis ob defectum ętatis irregularis fit, uideamus: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Aetatis defectum patiens irregularis est.*
2 *Dispensare cum irregulari ob ætatem quis possit.*

§. I.

1 §. †Defectum ætatis quoque patiens, idest non habens ætatem idoneam ad ordinē, quem suscipere uult, irregularis est, ut habetur in cap. fin. de tempor. ordin. lib. 6. ibi. n. iubetur, ne ullus Episcopus conferat primam tonsuram infanti, alioquin contrafaciens per annum à collatione clericalis tonsuræ suspensus est, ut ibi dicitur. Si ergo infans inhabilis est ad primam tōsuram, ergo & non habentes ętatem idoneam ad alios ordines irregulares erunt. Hinc, ut uidebimus, si contrafiat, executionem non habent, ordines sacros suscipiētes, & suspensi sunt per Bullam Pii II. incip. Cum ex sacrorum ordinum collatione. Non est igitur, quòd hac de re dubitemus; nam & sic inquiunt DD. Mar. Socin. Sen. in cap. ad audientiam. num. 76. de homicid. & Nauar. in Man. cap. 27. numer. 202. quamuis nonnulli contrarium senserint. & Couat. in Clemen. unic. pa. 1. §. 1. num. 4. de hom.

2 Verùm† quis cum hoc dispensabit? Primū ipsum tempus idoneum adueniens; nam in omnibus irregularitatibus, quæ sine peccato sunt, cessante immediata causa irregularitatis, cessat ipsa irregularitas. argumen. cap. cùm cessante. de appell. Quare uiginti duos annos natus, & idcirco inhabilis ad diaconatum, habilis erit statim atque uigesimum tertium annum attigerit.

Dispensare quoque Summus Pont. poterit, at non Episcopus, ut quis ante legitimam ætatem ordinem suscipiat, ita Gloss. inquit in Clemen. fin. in uerb. Anno. de ętat. & qualit. quam sequitur ibi Tab. q. 7. & Abba. in capit. cum in cunctis. §. 2. numet. 8. de elect. & Quint. Mandos. In Tracta. de signat. grat. in titu. Dispensatio super defect. ętatis. in principio. & Nauar. eod. uersicu. Duodecimò. qui & hoc uerum esse in religioso ait non obstantibus priuilegiis, quæ uidentur exclusa per Concil. Triden. sess. 23. de reform. capitul. 12. & communem opinionem hanc esse sentit Catech. Neapolit. lib. 4. cap. 12. uersicu. Secundò Episcopus; non enim Episcopo id permissum iure habetur. Solus igitur Summus Pont. cum hoc dispensabit. Et de quæstione hac satis. Verùm, quid si quis sine dispensatione ordinem suscipiat, an executionem ordinis habebit? Item quid si deinceps celebret, an irregularis fiet? Has quęstiones in seq. absoluemus.

S V M M A.

1 *Aetate inhabilis ordinem suscipiens executionem non recipit.*
2 *Aetate non idonea si quis ordines suscipiat, suspensus est.*
3 *Suspensio, quę contrahitur per susceptionem ordinū ante ętatem, à quo tollatur.*

§. II.

1 §. †Quæstio primò explicanda proposita nobis hæc est, an qui ætate inhabilis est ad ordines, executionem habeat, si absque dispensatione ordinibus initietur. In qua quęstione, si maioribus ordinibus initiatus sit, pro certo habendum est, executionem hunc non
2 habere. Et hoc ob hanc rationem, quoniam† p Bullam Pii II. suspensus est, suspensus autem diuina facere non potest. cap. 1. de except. lib. 6. & cap. 1. de sentent. excommu. eod. lib. & ut dixit Nauar. in Man. cap. 25. num. 70. Id quod locum habet etiam in regularibus, non obstātibus priuilegiis concessis à Pio Quinto, quæ reuocata sunt à Gregorio XIII. & redacta ad decretum Concilii Trid. sess. 23. cap. 12. de reform.

Item locum habet, esto legitima ętas aduenerit; nam, antequam à suspensione absoluatur, diuina facere tamen non poterit. Nec repugnat cap. nel non est compos. de tempor. ordi. & ibi allegata, & multa quę Addi. ad Diaz. refert ca. 26. in uerb. Ante legitimam ætatem, ibi, Is uerò, qui ante, ubi tenet hos suspensos non esse ipso iure, quod & communiter receptum esse testatur Couat. in Clemen. unic. pa. 1. §. 1. num. 4. de homicid. ubi multa de hac re inquit, & idcirco adueniente ætate legitima administrare posse; nam ueteri iure ea locum habent; non autem nouo eius Bullæ, ut dixit Nauar. ibid. & Addit. ad Diaz. eod. in litera E, uersicu. Extrauagans Pii II. & Couar. ibid. A proposita sententia igitur discedendum non est.

3 Verùm † quis absoluat ab ea suspensione? Proprius ordinarius, ex quo enim Summus Pont. eius absolutionem sibi non seruauit, concessisse ipsi existimatur. argumen. capi. nuper. de sentent. excomm. cum ibi not. & ut ego declaraui abundè in Tractatu meo de Censuris Tab. 1.

Ex his cōstat, ubi qui ętate inhabilis est, ordines suscipit, suspensum etiam esse ob Bullam eiusdem Pii II.

Excipitur tamen, ubi quis bona fide, & probabili ductus ignorantia, existimans se in ætate idonea esse, ordinem sacrum suscipit, nam hic suspensus non est, quandoquidem ut suspēsione hac quis obligetur, temeritas requiritur, ob ea uerba Bullæ. Nos eorundem temeritatē, quæ temeritas non præsumitur in eo, qui bona fide, & probabili ignorantia quidpiam fecit, ut inquit Cardin. in Clem. 1. q. 39. de priuileg. at que

que sic dixit Addit. ad Diaz. eod. cap. uerſ. Primò quòd eius diſpoſitio. & Nauar. in cap. accepta. Oppoſit. 8. num. 33. cum ſequen. de reſtit. ſpol. & in Man. cap. 27. num. 155. uerſ. Tertia. & Couar. in Clemen. unic. de homicid. p. 1. §. 1. num. 4. propè finem.

Poſtremò excipitur, ubi quis minores ordines ſuſciperet etiam ſciens in ætate inhabili; nam neque hic ſuſpenſus erit; quandoquidem ea Bulla Pii II. loquitur ſolùm de ordinibus ſacris, & non de aliis, ergo nec nos ad minores trahere ipſam debemus. argum. l. de prætio. ff. de publ. in rem act. præſertim quod ſumus in pœnis, & idcirco lex coarctanda. capi. odia. de regu. iur. lib. 6. & in l. interpretatione. ff. de pœni. atque ſic dixit Addit. ad Diaz. eod. capit. in uerb. Extrauagans Pii II. in litera E. uerſi. Tertiò erit. & Nauar. in Man. cap. 25. num. 70. uer. Dixi ordines ſacri. Sed de quæſtione hac ſatis, ad alteram transeamus.

S V M M A.

1 *Suſpenſus ob id, quòd ſacros ordines in ætate inhabili ſuſcepit, irregularis eſt, quæ regula, quouſque pateat, declaratur.*

2 *Irregularis aliquando iterum irregularis efficitur.*

3 *Senes an irregulares ſint.*

§. III.

1 †Poſtrema quæſtio propoſita explicanda hæc eſt, an ſuſpēſus ob id, quod ſacros ordines in ætate inhabili ſuſcepit ob Bullam Pii II. irregularis fiat, ſi nihilominus celebret. In qua quæſtione breuiter concludo irregularem hunc fieri: nam quiuis ſuſpenſus celebrans irregularis fit. c. 1. de excep. lib. 6. & c. 1. de ſent. excom. eod. lib.

Atqui uidebatur dicendum contrariū, quoniam ut DD. communiter concludunt, irregularis celebrando iterum irregularis non effici-

2 tur. Verùm† à propoſita opinione diſcedēdum non eſt, ſcilicet irregularem in hoc caſu fieri; & hoc ob hāc rationem, quoniam per Bullam Pii II. ut uidimus, ordines ſacros ſuſcipiendo ante legitimam ætatem quis ſuſpenſus eſt, & ſuſpenſus celebrando irregularis efficitur. ca pit. 1. de ſentent. excomm. lib. 6. atque idcirco noua irregularitate notatur. Non obſtat autē DD. ſententia, quandoquidem ea locum habet, ubi nulla cenſura ante celebrationem irretitus eſt.

Excipitur tamen primò, ubi bona fide, & probabili ductus ignorantia, exiſtimans ſe in ætate habili eſſe, ordinem ſuſcepit; quod enim tūc ſuſpenſus non fit, ob eam rem nec irregularis, ob rationes, quas in antecedenti quæſtione attulimus, quæ & hic locum habent.

Secundò excipitur, ubi temerariè etiam ordinem ſuſcipit; ſed poſtea pœnitentia peracta exiſtimans ſe diuina celebrare poſſe, diuina celebrauit; ex quo enim dolus hic non adeſt, qui requiritur ob uerbum illud, Præſumpſerint, ut dixi in antecedenti quæſtione, irregularis non fit, atque ſic aſſeruit Diaz. eod. uerſic. Secundò. & Nauar. in cap. Accepta. oppoſit. 8. nume. 35. & in Man. cap. 27. nume. 156. Quare nullus iuuenis irregularis erit, qui bona fide ordinem ſuſcipit in ætate inhabili, & deinde eadem bona fide celebrat, ita DD. Allegati iiſdem in locis. & Couar. in Clemen. unic. p. 1. §. 1. nume. 4. uerſicu. Hodie tamen. Imino & in foro exteriori irregularis non erit ob eam probabilem ignorantiam. argumen. ca. Apoſtolice. de cler. excom. min. In hac quæſtione igitur ſic concludendum cenſeo.

Quæ diximus locum habēt in eo etiam, qui extra tempora legitima eoſdem ordines ſuſcipit, uel à non ſuis Epiſcopis abſque literis dimiſſoriis; nam per eandem Bullam ſuſpenſus eſt, & irregularis fit, ſi ſuſcepto ordine utatur, ſicut de eo concluſimus, qui ante legitimā ætatem iiſdem ordinibus initiatur.

3 At quid † de ſenibus, an & ipſi irregulares ſint? Planè, ſi functiones ordinum obire nequeant, irregulares ſunt, ut habetur in cap. 1. d. 85. & ita no t. ibi Gloſſ. quę ait non promouendum ſenem eſſe, & promoto coadiutorem dari, per cit. cap. 1. & cap. petiſti. 7. qu. 1. & ita ait Gloſſ. etiam in cap. 1. & in cap. niſi. uerſic. Interim. de renunciat. Etenim & antea concludimus omnes inhabiles irregulares eſſe, ergo ē t & ſenes. Et de hac irregularitate ſatis; ad tertiā ſpeciem tranſeamus.

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito reſpectu ad eum, qui membro caret, vnde functiones Eccleſiaſticas obire non poteſt. Cap. XLVI.

S V M M A.

1 *Membro carens, vnde functiones Eccleſiaſticas obire non poteſt, irregularis eſt, etiam*

2 *Si non ſua culpa, ſed caſu, vel natura id contig erit.*

3 *Cæcus irregularis eſt. Item*

4 *Mutus. Item*

5 *Manibus carens. Item*

6 *Pedibus, vel vno carens.*

TERTIA ſpecies irregularitatis, quę à uitio corporis oritur, eſt ea, quæ contrahitur ob id, quod quis eis mēbris caret, unde Eccleſiaſticas functiones obire non poteſt.

1 Pro regula igitur † habebimus irregularem eum eſſe, qui eo membro caret, ſine quo functiones Eccleſiaſticas exercere nequit. Probatur autem hæc ſententia primò per ca. pen. de corp.

corp.uit. ibi enim cùm quidam promotus esset in abbatia, qui manu altera carebat, remouendum ab ea Romanus Pont. respondit; & hoc ob hanc rationem, quoniam pro tam enormi defectu ad ordines promoueri non posse ait: enormis autem defectus est, quandoquidē ob carentiam manus ordinum functiones exercere non poterat. Vbi ergo defectus talis adest, irregularis efficitur. Secundò facit cap. fin. eod. cum enim & ibi quidam careret ungula pollicis, dubitareturque, an posset ad sacerdotium admitti, Romanus Pont. hac de re cōsultus respondit. Si ad frangendam eucharistiam est in pollice ipso potens, ut admittatur ad ordinem sacerdotii; ergo sumpto argumento à contrario sensu admitti non debet, si eucharistiam frangere nequeat, & sic ea agere, quæ ad ordinis functiones pertinent. Multo magis igitur hoc erit, ubi membro huiusmodi careret. Pro certo igitur habebimus, qui membro caret, quamobrem ordinis functiones exercere non potest, irregularem hunc esse, atque sic dixit Abba. de communi DD. sententia in eod. cap. fin. ut scilicet ubi inhabilis quis est ad functiones ordinum ob carentiam membri, irregularis fiat, vel casu, uel sponte id contigerit. Idem sentit Hostien. in Sum. de corp. uit. §. qd sit impotentia, & §. sequen. & Syl. in uerb. Corpore vitiatus. q. 1. nam ait corpore vitiatos nō ordinandos esse propter inhabilitatem ad officium exequendum, & generaliter tenendum esse uitium corporis quodcunque, si inhabilē ad frangendam, uel contrectandam hostiā reddat, impedire, ne quis promoueatur, & promotus prohiberi, ne ministret. Idem ait eod. qu. 2. de communi sententia Canonistarum, mutilatum membro inducente inhabilitatem ad exequendum officium, ut mutilatio manus, & huiusmodi, impediri, ne promoueatur, & promotum deiici. Vel id ex iusta causa. uel iniusta naturali, uel accidentali acciderit. Idem asserit Ioan. Tabien. eod. quæst. 2. & Angel. num. 3. & Nauar. in Man. cap. 27. num. 200. uersi. Sextò, & uersic. Septimò. & Couar. in Clemen. un. p. 1. num. 5. uersicu. Prior regula. de homici. ubi & alios plures idem sentientes refert. & S. Thom. lib. 4. d. 25. q. 2. Non est igitur quod hac de re dubitemus; nam ordinis sacramentum confertur, quò sacramenta administrentur, aliaque diuina officia faciant. Iure igitur, qui has functiones obire nequit, irregularis est, & initiari ordinibus non debet. Postremò, si ordo huic conferatur, qui non potest eum exercere, potētiam hic acquireret, quæ nūquam operaretur; at frustra est ea potentia, quę nunquam reducitur ad actum, ut aiunt philosophi, ergo, ne id in casu nostro contingat, meritò sic mutilatus ad ordines non admittitur; etenim Deus, & natura nihil frustra operantur. Ab hac igitur sententia non discedamus.

2 Quæ regula locum habet, † ut allegati DD. inquiunt, uel culpa sua id contigerit, uel non sua culpa, ut pote, vel quia sic natus sit, uel ab hostibus mutilatus, uel casu; viget enim in quocunque casu eadem ratio, scilicet ab hoc Ecclesiasticas functiones obiri non posse, ergo & dispositio.

3 Quare cœcus, † qui oculos nō habet, uel quia
sine ipsis natus est, uel quia ratione quapiam
ei effosi sunt, irregularis erit, ut qui Ecclesiasti
cas functiones, missę sacrum exempli gratia fa
4 cere nequeat. cap. 2. §. si cœcus. d. 49. † Mutus
etiam, qui linguam præcisam habet, quòd uerbis
sacramētorum formas exprimere, septem
horarum praces recitare nequit, irregularis
5 quoque hic est. † Qui denique ambabus ma-
6 nibus, uel altera; † quiue pedibus caret, hi quoque
irregularitatis notam non effugiunt; nam
posterior altari interesse per se nō potest: prior
autem sacra mysteria contrectare non valet, ut
per se patet. Vbi ergo prædictis membris quis
caret, irregularis sine dubio censendus est; sed
de irregularitate hac satis; ad alteram transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito respectu ad eum, qui membra quidem habet, sed inhabilia ad functiones Ecclesiasticas obeundas. Cap. XLVII.

S V M M A.

1 *Membra debilia habens, vnde Ecclesiasticas functiones exercere nequit, irregularis est, etiam*
2 *Si casu, vel natura id contigerit.*
3 *Oculos habens, sed non videns, irregularis est.*
4 *Visum breuem habens non est irregularis.*
5 *Videndi gratia conspicillis vtens irregularis non est.*
6 *Surdus, qui nihil omnino audit, irregularis est.*
7 *Surdus tardè audiens irregularis non est.*
8 *Aure vna audiens irregularis non est.*
9 *Linguam habens, sed loqui non potens irregularis est, seu Mutus.*
10 *Balbi, seu blesi irregulares sunt, vbi scandalum darent loquendo.*
11 *Manus arridas habens irregularis est.*
12 *Pollicè, indiceque ambarum manuum carens irregularis est.*
13 *Digitis omnibus carens, indice, polliceque vtriusque manus exceptis, irregularis est ob manuum deformitatem.*
14 *Vngulis digitorum carens an irregularis sit.*
15 *Pedes habens, sed inhabiles ad ambulandum irregularis est.*
16 *Pede ligneo vtens irregularis est.*
17 *Claudus, qui ad altare, sine baculo ire nequit irregularis est.*
18 *Claudus, qui sine bacculo ad altare ire potest, irregularis non est.*

Quarta

VARTA species irregularitatis, quæ à uitio corporis oritur est ea, quę cõtrahitur ob id, quòd membra quidẽ habet, sed inhabilia ad functiones Ecclesiasticas exercendas.

1 Pro regula igitur† habebimus irregularem
eum esse, qui membra omnia habet, sed inhabilia ad functiones Ecclesiasticas obeũdas, cũ
ob rationes in antecedenti capite allatas; tum
quòd ita DD. allegati ibid. id inquiunt. Addo
probari etiam hoc per cap. 2. de cler. ęgrot. uel
debili. ibi enim prohibetur, ne præsbyter, cui
digiti cum medietate palmæ manus abscissi à
prædone fuerant, missam celebret; & hoc ob
hanc rationem, ut ibi dicitur, quoniam non potest id securè facere ob debilitatem manus. Ecce hic membrum abscissum non erat, sed inhabile redditum, & tamen prohibetur, ne missæ
sacrum faciat. Membrum igitur inutile, quam
obrem diuina facere nõ possumus, irregulares
nos reddit. Nec repugnat quòd Innocent. inquit uitiatum corpore irregularem non esse,
quem & sequi uidetur Abba. nam quoad suscipiendos ordines uitium corporis irregularem
reddit, ut probauimus hic, & in antecedenti capite, sed quoad susceptos irregularis tantũ est
quoad eas functiones, ad quas inhabilis factus
est, & in hoc casu secũdo locum habet opinio
Innocen. atque sic respondit Mar. Socin. Sen.
in cap. ad audientiam. num. 77. cum sequẽ. de
homicid. cuius seententiam & ego sequor, quã
uis quoad secundum dictum non simpliciter,
sed solùm, ubi non sua culpa inhabilis factus
est. A proposita igitur regula non discedemus.
2 Quę locum habet† uel absque culpa nostra
id contigerit, ob cita. c. 2.
3 Qui ergo† oculos habet, sed tamen nihil uidet, irregularis est, idem enim est oculos nõ habere, & habere, sed inutiles. argumen. ca. inter
corporalia. de translat. Episcop. Hoc autem locum habet quacunque ex causa id ei contigerit, ut generatim proximè diximus, & sic uel natura, uel morbo, uel uitio corporis, quia scilicet nattam in oculo habet, uel casu pelliculam
quod contigit Sancto illi Thobię. Item locum
habet in eo, qui quodam anni tempore de nocte non uidet, esto lumen habeant, ualet enim
argumentum de toto ad partem. argument. le.
4 quæ de tota. ff. de rei uind.† Non irregulares
5 tamen erunt, qui breuem uisum habent†, vel si
ne conspicillis non uident; deformitas enim
nulla hinc est, & obire diuina munera queunt.
6 Surdus etiam† qui nihil omnino audit ob
corruptum sensorium auditus, irregularis est;
non enim pœnitentes audire potest. Hinc surdi nec iudices dari possunt, nec tutores, ut dicitur in le. cùm prætер. §. non autem. ff. de iud.
& in l. 1. §. mutus. & ibi Bart. ff. de tuto. Hinc
muti appellantur uitiosi, in l. 3. ff. de ædilit. edi.
& facit cap. pœnitentes. dist. 55. ubi Hilarius
Papa prohibet, ne membrorum damna perpessi ad sacros ordines aspirare audeant, ergo nec
surdi aspirare queunt, ex quo damna membrorum sensus auditus patiuntur. Hoc autem locum habet uel ad motum labiorum, & signa
aliqua intelligerẽt, decipi enim facilè possunt,
& non commodè functiones Ecclesiasticas
7 obire ualent.† Excipio tamen ab hac irregularitate eum, qui tarde exaudit, q surdaster uulgo dicitur; hic enim irregularis non est, & functiones alias ciuiles obire etiam potest. Hinc
testamentum facere, tutor dari, stipularique
potest, ut dicitur in §. item surdus & mutus. in
Instit. Quib. non est permiss. fac. test. & in l. fin.
ff. de leg. tutor. & in §. mutum. in Instit. de in-
8 util. stipulat.† Immò, uel una aure tantùm audiat, irregularis hic non erit, ut dixit Maio. de
Irregular. lib. 1. cap. 25. num. 1.
9 Qui etiam† linguam habet, sed tamen mutus est, irregularis efficitur; inter alia enim quę
in clerico postulantur, hoc est, ut linguam expeditam habeat, & loqui possit; quandoquidẽ
necesse habet sacramenta administrare, diuinas pręces recitare, populos erudire, quę munera obire nequit, si linguæ officio careat, sicut
nec etiam alias functiones ordinis, ac iurisdictionis exercere potest, ut censuras ferre, latas
tollere, beneficia conferre, & alia munera iurisdictionis Ecclesiasticæ obire, unde in le. si cui
lingua. ff. de ædil. edict. qui lingua caret, sanus
nõ dicitur, & qui mutus est, iudex dari nequit
nec tutor, ut dicitur. in cita. §. non autem, & in
le. pen. ff. de leg. tuto. & baptizare etiam nõ potest, ut dixit gloss. communiter recept. in capi.
10 detrahe. 1. quæst. 1.† Balbi quoque, seu blesi, q
sunt ii, qui tardè loquuntur, irregulares sunt,
ubi uerba claiè non exprimunt saltem ob scãdalum, quod dare possunt; etenim in exprimẽdis sacramentorum formis errare facilè queũt.
Excipio tamen, ubi, & si tardè loquuntur, uerba benè exprimunt, & ob tarditatem illam scãdalum non tribuunt, ut pote, quia modicè id
faciũt. Hinc S. Moyses à Deo electus Summus
Pont. & Valerius Cesar Augustanus Episcopus, ita Maiol. eod. lib. 1. cap. 26. num. 1. quamuis lingua impediti ex parte essent.
11 Manus etiam† si quis habeat, sed aridas, irregularis hic est; nam ea uti non potest ad sacram hostiam contrectandam, quo casu quis
ad sacerdotium admitti nõ debet, ut habetur
in cap. fin. & ibi not. de corp. uit. & in ca. 2. de
12 cler. ægrot. vel debilit.† Idem si pollice, indice
que uel altero eorum ambarum manuum, uel
alterius careat ob rationem proximè allatam,
atque sic sensit Gloss. in cap. fin. de corp. uit. &
Syl. in uerb. Homicidium. quæst. 3. uersi. Quartus. & in verb. Corpore uitiatus. q. 1. & Tabie.
13 eod. q. 2.† Immò, vbi alios digitos nõ haberet,
exceptis duobus iam dictis, adhuc irregularẽ
hunc censerem, & hoc ob deformitatem, & scãdalum, non ob aliam rationem.
14 Verùm quid† si unguilis digitorum careret?
Planè

Planè sentio irregularem hunc non esse, ubi hostiam frangere tamen potest, ut dicitur in cap. fin. de corp. uit. nam, cùm ibi ungulam pollicis quis amisisset, Romanus Pont. hac de re consultus respondit ob id non remouendum, quin ad sacerdotium admittatur, modò possit hostiam frangere. Id quod quando facilè fieri possit, pro certo habeo irregularem hunc non esse, & multo minus si aliorum digitorum unguli carear, qui ad frangendum necessarii non sunt,

15 Pedes quoque habens, † sed non habiles ad
16 ambulandum, irregularis etiam est. † Quare, q
ligneo crure, ac pede ambularet, irregularis
hic erit, sineque dispensatione ordinibus non
initiabitur, facileque cum religiosis, eo quòd
ad talos usque uestes ferunt, unde ligneus pes
uideri nequit, dispensabitur, ut dixit Abba. in
cap. fin. de corp. uit. & Tabien. eod. in principio.

17 Irregularis quoque † erit claudus, qui ad altare sine bacculo ire nequit ob periculum, quod imminet, atque sic dixit Gloss. in cap. si quis in infirmitate positus. d. 55. & in capi. nullus Episcopus. de consecra. d. 1. etenim eo iure prohibetur, ne quis cum bacculo ad altare accedat, sequitur idem Abba. in cap. 2. num. 3. de cleri. ęgrot. uel debilit. & Rebuff. in Prax. benefic. in Tit. de dispensatione cum corpore uitiatis. numer. 6. uersic. Claudus uerò. nam inquit claudum promoueri posse, dum sustinere se ualet, ergo secus si sustinere se non potest, atque sic dixit Quint. Mandos. in Tractatu. de signa. gra. in Titu. Dispensatio pro corpore uitiatis. uersicu. Cum claudo. Nam ait ibi non dispensari cùm claudo, qui non posset ascendere ad altare sine bacculo, ne possit celebrare.

18 Excipitur tamen † ubi claudus sine bacculo esse in altari potest. argumen. cap. si quis. dist. 55. Si quis in infirmitate positus clericus medicorum incisione claudus efficitur, dicitur enim ibi, promoueri ad sacros ordines eū non negamus. Ecce hic dicitur claudum non prohiberi, quominus ad ordines promoueatur; Gloss tamen ibi subiungit hoc uerum esse, modò ad altare non oporteat ipsum ire cū bacculo, quæ interpretatio uerissima est, quoniā nullus Episcopus, seu presbyter, aut diaconus ad missarum solemnia celebranda præsumere debet cum bacculo introire, ut dicitur in cita. ca. nullus Episcopus; quamobrem Gloss. ibi inqt non debere promoueri in præsbyterum, qui sine bacculo non potest sustentari in altari. Quāuis igitur cita. cap. si quis in infirmitate. generaliter loquatur de claudo, ut possit ad ordines promoueri, accipi tamen debet, modò in altari sine bacculo esse possit. iux. cirat. capi. nullus Episcopus. quo iura iuribus cōcilientur, quod fieri debet, ut dicitur in capi. cùm expediat. de elect. li. 6. & l. 2. C. de dot. promiss. Claudus igitur ad ordines promouebitur, ubi sine bacculo esse, et ire potest, & deformitas non adsit grauis, uel ridicula, ita Maiol. de Irregul. lib. 3. cap. 18. num. 3. uersic. In istis, & nos in sequenti declarabimus. Et de hac irregularitate itidem hactenus; ad aliam transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito respectu ad eum, qui membra omnia habet, & habilia ad functiones Ecclesiasticas obeundas, sed adeo deformia, vt scandalum, stomachumve aliis faciant. Cap. XLVIII.

SVMMA.

1 *Membrorum deformitas, quę scandalum prębet, irregularem quem reddit, quamuis non impediat, quominus functiones Ecclesiasticas quis obeat.*
2 *Oculus, cui erutus est, irregularis est.*
3 *Oculos ambos qui habet, & sinistro non videt, sed dextro, irregularis est.*
4 *Oculus sinister oculus canonis dicitur, & quamobrem.*
5 *Oculi uitium scandalum prabens, vel stomachum faciens irregularem quem reddit.*
6 *Oculorum lipitudine graui laborās irregularis est, secus si leni.*
7 *Oculo, seu in oculo maculam habens, irregularis est si granem deformitatem afferat.*
8 *Oculum unum altero maiorem habens irregularis est.*
9 *Oculos extra caput eminentes, vel strabonis habens, irregularis est, modò scandalum det.*
10 *Articulis carens, idest cartilagine, quę aures ambit, an irregularis sit.*
11 *Aures perforatas habens, an irregularis sit.*
12 *Naso carens irregularis est.*
13 *Nasus paruus, vel magnus, vel obtortus, an irregularem reddat.*
14 *Digitis his pollice, & indice simul iunctis communi vngue, an irregularis quis fiat.*
15 *Pedes habē, ita ut tali ante, digiti verò retrò sint, vel tali sibi respondeant, vel extra, vel digiti vtriusque pedis se respiciant, irregularis hic est.*
16 *Pede ligneo vtens irregularis est.*

QVINTA species irregularitatis, quæ à vitio corporis oritur, est ea, quæ contrahitur ob id, quod membra quidē habet, & habilia ad functiones Ecclesiasticas exercendas, sed sic deformia, vt scandalum præbeant, stomachumve faciant.

1 Pro regula igitur † & hic habebimus, qui mēbra huiusmodi habet, quamuis functiones Ecclesiasticas obire possit, irregularem tamē hūc esse. Nam sic habetur in ca. 2. de cler. ęgrot. uel debilit. ibi enim Summus Pont. prohibet præsbytero cuidam missam celebrare, cui duo digiti

giti cum medietate palmæ a prædone abscissi
erant:& hoc ob hanc etiam rationem, quoniã
sine scandalo propter deformitatem membri
celebrare non posset. Ecce ibi propter deformi
tatem membri, quæ scandalum generet, quem
prohiberi diuina facere, atq; sic not. Abba. ibi,
ac DD. Idem habetur in c.3.& c.4.eod. vbi le-
pra infectus ab administratione remouetur
ob scãdalum, & abominationem populi. Non
est igitur quod hac de re dubitemus; nam & sic
DD. concludunt ex sententia Abbat. in eod. c.
2. omnem magnam deformitatem corporis p
se sat esse ad reddendum hominem irregularẽ,
etsi nullam habeat membri mutilationem, &
sequitur Maiol. de Irregular. lib. 1. cap. 2. vers.
Prima regula.
2 Quare † is, cui oculus erutus est, irregularis
est, vt dicitur in c. fin. vers. Nam illi. d. 55. Nam
illi, dicitur enim ibi, cui erutus est oculus, non
possunt secundum canones sacerdotij iura con
cedi; & hoc ob hanc rationem, quoniam caren
tia oculi hac ratione grauem inducit deformi
tatẽ, vt dixit Nauar. in Man. cap. 27. num. 199.
vers. quartò. ibi, Magis enim deformitas.
3 Irregularis etiam est, † qui oculos omnes
hẽt, et sinistro oculo non videt, sed dextro; q̃d
enim indecorum est, dum canonem missæ le
git, ex quo dextro oculo tantum videt, nimium
se ad populum conuerti, ob eam rem indeco-
rum illud, & deformitas irregularem eum red
4 dit, vt dixit Nauar. ibid. † Secus autem si sini-
stro oculo videret, qui canonis oculus dicitur,
eo quòd ipso canonem legimus, dextro autem
quem habet non videt; non. n. irregularis est,
quandoquidem cessat deformitas iam dicta
conuersionis nimiæ ad populum, & oculus dex
ter sanus videtur, quamuis eo non videat, esto
contrarium nonnulli senserint, ac male, quos
refert, ac reicit Nauar. ibidem.
5 Si itidem † vitium aliquod in oculos habeat,
quamobrem scandalum ob deformitatem da-
ret, vel stomachum faceret, irregularis hic etiã
erit. Si ergo palpebras ita expansas ex parte in
feriori quis habet (cõtingit enim aliquando ip
sas esse coniunctas faciei cum deformitate,)
6 irregularis etiam hic erit. † Si lipitudine oculo
rum adeo graui laboret, vt ob putredinem sto
machum faciat, irregularis hic erit. c. hinc ete-
nim. d. 49. Secus autem si parua esset, quamo-
brem deformitas cessaret: id autem quãdo fit,
Episcopus id arbitrabitur. argumen. c. cùm de
tua. de corpor. vit. & vt infra id suo loco proba
7 bimus. † Qui maculã itidem in oculo habet,
quæ grauem deformitatẽ ferat, irregularitatẽ
etiam contrahit, quod quãdo quoq; fit, Episco
pus diiudicabit, ob cit. c. cùm de tua. vbi de ma
cula oculi habetur, secus autem, si macula pri-
8 ma fronte non cerneretur. † Qui vnum oculũ
altero maiorem habet, irregularitatem non ef
fugiet, vt dixit Gloss. in eod. c. cùm de tua. mo-
do scandalum præbeat, alias non. arg. l. qui cla
9 uum. ff. de æd. edicto. † Qui extra caput eminen
tes oculos habet, aut strabonis pro irregulari
etiam habebitur, modò & hic deformitas scan
dalum generans adsit, alias non. arg. cit. l. qui
clauum.
10 Qui etiam † auriculas, idest cartilaginem
eam, quæ aures ambit, abscisas habet ob deli-
ctum a se comissum seu sua culpa, irregularis
ob hanc deformitatem hic erit; nõ enim quod
vel membro careat, vel quod sine illis functio
nes ecclesiasticas obire non possit, vt per se pa
tet, sed ob deformitatem, & scandalum, quod
daret celebrando, irregularis efficitur; memo-
ria enim renouaretur culpæ ab ipso admissę. &
ita Maiol. de Irre. li. 1. cap. 25. num. 5. & seq.
Quid verò si absq; sua culpa? Planè, si & hic de
formitas adsit, pro irregulari habebitur, atte
tamen poterit id celari, scilicet capillis passis,
& non tonsis, seu non abscisis.
11 At quid † si perforatas aures habeat, an irre
gularis hic erit? Planè si id contingat in locis,
vbi consuetudo est, vt & nobiles perforatas eas
habent, vel ob morbum id fiat, irregularis hic
non erit: secus autem si perforatæ sunt, dum es
sent pueri, & in delitijs habiti; & hoc etiam ob
scandalum, quod datur ob renouationem me-
moriæ delicti, & ita Maiol. ibidem.
12 Qui naso † etiam caret, irregularis est ob de
formitatem magnam, quæ nascitur ex eius de
fectu, atq; sic dixit Ioan. Tabien. in verb. Cor-
pore vitiatus. q. 1. in fine. ver. Et ideo patientes
defectum in membris. & Maiol. de irregular.
lib. 1. cap. 22. in fine. Id quod locum habet, qua
cunque ratione ipso quis careat; deformitas
enim semper adest. Immò, vt ego audiui quen
dam sic mutilatum, non facile legit, ac loqui-
13 tur. † Verùm quid de paruo, vel magno naso,
vel ob torto, de quo habetur in c. 2. d. 49. Planè
si vel paruitas, vel magnitudo, vel tortuositas
tanta non sit, vt risum moueat, irregularis hic
non fiet; non enim diuinorum celebrationem
impedit.
14 Qui † itidẽ manus pollicem, & indicem ita
iunctos habet, vt sub vno cõmuni ungue sint,
irregularis quoque est; tum quòd nõ facile ho
stiam contrectare potest; nec signum crucis
facere; tum quòd deformitatem non medio-
crem generat. ita Maiol. de irreg. li. 1. cap. 14.
num. 14. vers. Ad idem.
15 Qui pedes † itidem sic habent, vt talos ante
habeant, digitos verò retro. Qui itidem talos
vtriusque pedis sibi respõdentes habent, sicut
etiam, qui pedes habent, vt digiti se mutuo in-
tueãtur, extra vero tali sint; hi omnes irregula
res sunt ob magnam deformitatem, quam prę
se ferunt, atque sic dixit Maiol. de irregular. li.
1. cap. 18. num. 3. vers. Vagios quoque. Addo
ego periculum esse in eundo, ne cadant. Vidi
ego ad sacerdotium admissum quendam, qui
talos extra habebat, intus verò digitos sibi re-
spondentes, sed erat religiosus S. Francisci, vn-
de inquit Maiol. cum his facilè dispensari, mo
dò alias idonei sint; ob id q̃d talari veste vitia
hęc

16 hæc teguntur.† Qui itidem ligneo pede vtitur, vel quod abſciſſum proprium pedē habet, vel cruscontractum,irregularis eſt, & non facilè cum eo diſpenſatur. Sed de irregularitate hac ſatis;iam de ea agamus,quam ij contrahunt, qui duplicata membra habent, & mõſtruoſi ſunt,id quod in ſeq.præſtabimus.

S V M M A.

1 *Monſtruoſus irregularis eſt.*
2 *Capita duo habens irregularis eſt.Item habens*
Manus tres.
Os porci,
Cornua,
Oculum unum in fronte.
3 *Hermaphroditus irregularis eſt,& quiſnam is ſit.*
4 *Hermaphroditus nec uirorum,nec mulierum religionem profiteri poteſt.*
5 *Hermaphroditus ſi matrimonium contrahere uelit quid agere debeat.*
6 *Hermaphroditus,qui elegit matrimonium contrahens uirilem ſexum,an mutare ſen tētiam poſſit.*
7 *Hermaphroditus qua ratione baptizetur.*
8 *Membra diſparia habens admodum,vt caput gigãtis,reliqua uerò membra pueri,irregularis eſt.*
9 *Magnitudo nimia an irregularem quem reddat.*
10 *Paruitās nimia an irregularem quem reddat.*
11 *Pigmei an irregulares ſint.*

§. I.

1 §. †Qui monſtruoſus etiam eſt,quod contingit,vbi quid contra naturæ ordinem habet,quod ſcandalum generet,ac deformitatem grauem,irregularis eſt;nam corpore vitiati hi ſunt,& idcirco ad ordines promoueri nequeũt,vt habetur in c.1.d.36.& extra de corp.uit.

2 Quare,† qui duo capita,tres manus,os porci,cornuave haberet,ſine dubitatione irregularis hic eſſet;ſicut etiam,qui oculum vnum tantùm habet in fronte,vt de Poliphemo poetæ canunt.Et ita Maiol.de irreg.lib.1.num.2.ca.13.

3 Hermaphroditus † quoque(qui eſt is, qui vtrunque ſexum tam maſculinum,quam fęminum habet,vt dixit Gloſ.in c.2.§.hermaphroditus.4.q.3.)irregularis eſt;habet enim rationem monſtri,cùm non ſit, nec poſſit dici vir, nec fœmina;vel dici poteſt tam vir, quàm fœmina.Id quod locum habet primò, vbi ſexus fœmineus præualet;nam in hoc caſu,ſi ordo ei conferatur,eum non recipiet,vt qui magis fœmina ſit,atque ſic DD.quos paulo poſt citabimus,communiter concludunt;immò nec profeſſio facta valebit ab hoc in religione virorũ, vt reſpondit Nauar.in conſ.47.de regular.

Irregularis etiam erit,vbi ſexus maſculinus præualet ob eandem rationem,atque ſic dixit S.Anton.quem communiter receptum eſſe teſtatur Nauar.in Man.cap.27.num.203.verſic. Decimoquintò. & Syl.in verb.Irregularitas.q.19.& in verb.Hermaphroditus.& Ioan.Tabien.eod.Ordo tamen,ſi huic conferatur, ſuſcipietur,ex quo maſculinus ſexus præſtat,vt allegati DD.inquiunt.& Angel.eod.& Gloſ.in ci.c.2.§.hermaphroditus.verſ.Ad teſtimonium.4.qu.3.Ex his iã patet irregularem etiam eſſe, vbi neuter ſexus præualet.

4 Quare † nec inter viros religionem profitebitur;nec è contrario inter mulieres ob periculum libidinis,& ſcandali.ita Nauar.reſpondit in cit.conſil.47.nec characterem recipiet,vt inquiunt quidam,quos refert Syl.ead.q.19.

5 Verùm,quid † ſi matrimonium contrahere hic vellet,quid fiet?Si ſexus maſculinus præualet,vxorem ducet,ſi fœmineus maritum;ſi neuter,eliget ipſe,quam partem velit;in hoc enim caſu ſtabitur ei parti,quam eliget,vt ſi viri partes eligat,vir ſit;ſi mulieris,mulier ſit,ita dixit Bald.in l.quæritur.ff.de ſtat.homin.& Syl. in verb.Hermaphroditus.& Ioan.Tabien. eod. conſcientiæque ſuę in hoc ſtabitur,vt de communi ſententia teſtatur Nauar.eod.conſil.4.& Bal.ibid.

6 At quid † ſi elegit ſe eſſe uirum, & idcirco duxit vxorem, mortua autem vxore velit electionem factam mutare, & ſic virum ducere, an hoc ei permittetur? Planè cõcludēdum eſt id non poſſe;nam iureiurãdo adhibito,promittere debet ſe eo ſexu tantum vſurum,quem primò elegit.

7 At inquiet † quiſpiam, qua ratione hic baptizatur,ſi ignoretur,an mas, vel fœmina ſit? Planè hac forma:Ego baptizo te, & cę.hoc animo affectus baptizandi hominem,qui ibi eſt, quicunque ſit.Hermaphroditi ergo quacũque ratione ſint,irregulares ſunt.Multo magis irregularis erit qui neutrius ſexus eſſe videtur,cuiuſmodi infantem fuiſſe ſcribit Liuius dec.4.li.1.& refert Maio.de Irregul.lib.1.cap.27.num.4.ob ſcandalum etiam irregularis erit, qui factus eſt vir,ſeu vir apparuit, cum diutius pro fœmina habitus eſſet.ita Maiol.ibidem num.5.vbi idē de eo inquit,qui ſe fœminam finxit.

8 Qui etiam † membra adeo diſparia habent, vt deformitatem magnam præſeferant, irregulares ſunt, vt exēpli gratia quis habet manus, pedes, ac ventrem pueri,caput verò gigãtis,cuiuſmodi fuiſſe Eugubinus puer quidam duodecenis refert Maiol.de Irregular.lib.1.cap.13. num.2.

9 Magnitudo quoque † nimia ſicut etiam par
10 uitas† irregularem quem reddunt, modò ſcan
dalum præbeat,vel riſum moueat;aliàs autem
non,quod contingere poteſt,vbi inter ſuos pa-
11 res ſunt. † Pigmei ergo inter pigmeos irregu-
lares non erunt,nec gigantes inter alios gigan
tes,ſicut nec leproſus inter leproſos: puſilli ta-
men irregulares non ſunt,vt Zacheus ille euan
gelicus,ita Maiol.eod.Sed iam de alijs parti-
bus corporis,quæ membra non ſunt,an irregu
larē reddant,ſi vitioſæ ſint,videamus;id quod
in ſeq.præſtabimus.

De

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito respectu ad eum, qui parte aliqua corporis caret, quæ membrum non est; sed ea tamen, sine qua functiones Ecclesiasticæ absque periculo obiri nequeunt. Cap. XLIX.

SVMMA.

1 *Parte corporis carens, quæ membrum non est, irregularis est, si ob id impeditur, ne functiones Ecclesiasticas commodè obeat.*

2 *Labijs carens irregularis est.*

3 *Digitis ubisce carens scilicet indice, & pollice, irregularis est.*

4 *Testiculis non sua culpa carens irregularis nõ est.*

5 *Testiculos, qui sibi euellendos curauit ob morbum, deferre ipsos secum non tenetur.*

6 *Dentibus carens irregularis non est.*

SEXTA species irregularitatis, quę à vitio corporis oritur, est ea, quę contrahitur, ob id, quod quis corporis partem aliquam non habet, sine qua functiones Ecclesiasticas obire nequit, quamuis membrum non sit.

1 Pro regula igitur † habebimus, qui hac corporis parte caret, irregularem ipsum esse, argumen. c. 2. de cler. ęgrot. uel debilit. etenim, si irregularis quis efficitur, ubi ob mẽbri defectũ Ecclesiasticas functiones obire nequit, irregularis quoque censendus est, qui & alia corporis parte caret, si absque ea easdem functiones obire non ualet; ubi enim eadem ratio est, ibi eadem dispositio esse debet. l. illud. ff. ad leg. Aquil. & c. cum dilecta. de confirm. util. uel inutil.

2 Qui ergo † labiis caret, irregularis sine dubio est. Et hoc in primis ob periculũ effusionis sanguinis Christi Domini, facilè. n. elabi põt, ubi labia non adsunt, atque sic dixit Maiol. de irregular. lib. 1. capi. 23. Addo labiorum defectum deformitatem magnam afferre, ut per se patet, & idcirco scandalum daret, si altari minister constitueretur. Labia uerò sunt oppercula oris, ac dentium à natura data.

3 Digitis quoque † carens, scilicet pollice, atque indice pro irregulari habetur, & hoc ob hanc rationem, quòd, & ut alibi diximus, hostiam contrectare commodè non potest, nec sine periculo. Quæ diximus autem de labiis, & his digitis, eadem asserimus & de aliis huiusmodi partibus.

Excipitur tamen, ubi quis ea corporis parte caret, quę membrum non est, & administrationem diuinorum non impedit; si enim sua culpa ea non caret, irregularis non constituitur.

4 Quare † qui sine testibus est, uel natura, uel quia ab hostibus auulsi sunt, uel à medicis cã morbi, irregularis hic nõ est; nã sic habetur in c. ex par. 1. de corp. uit. cũ. n. ibi quidã in cunabulis sectus esset, Romanus Pon. inquit hoc ei non obesse, nec impedimẽtũ afferre, quo minus ordines suscipiat; & hoc ob eã rõnem, quia nõ vr̃ hoc eo tp̃e affectasse, qui iudiciũ animi nõ habebat. Hęc ibi. Si ergo impediri hic nõ debet, quò minus ordines suscipiat, ubi non sua sponte testib. caret, ergo irregularis non est, ex quo, qui est talis, ad ordines non admittatur. Habetur quoque hoc idem eo in iure; nam ibi dr̃ sancitũ esse canonib. Apostolorum, quòd eunuchus si p insidias hominũ factus, uel ita natus sit, aut ẽt in persecutione sint illi amputata uirilia, posse in Ep̃m eligi, si dign⁹ sit. Ecce hic quoque, ubi per insidias hominũ eunuchus quis factus est, & non sua culpa, irregularẽ ipsum, non esse. Quod irregularis ẽt non sit is, qui ob morbũ uitãdũ, sibi uirilia euellenda curauit, habetr̃ in c. ex par. 2. eo. & in c. si quis à medicis. cum duob. seq. d. 55. Non est igitur quod hac de re dubitemus.

5 Nec necesse est † quod uulgo existimatur, ut secũ ferat testiculos is, cui abscissi sunt, uel cineres eorũ, ut dixit Gl. in c. eunuchus. ea. d. 55. Nullo. n. iure id cautũ est. Preterea simpliciter dr̃ in cit. iurib. hos ad ordines admittendos esse, nec distinguitur, an secũ ferãt, uel non, ergo nec nos distinguere debemus. Postremò si hoc daremus, sæpius contingeret irregularẽ quẽ in p̃dictis casib. esse, ut qñ ab hostib. euulsi sunt, & tamen in cit. c. eunuchus. & in aliis citat. dr̃ hos ad ordines admittendos esse. Addo si hoc esset, & eũ, cui pars digiti, uel digitus abscissus est, eũ secũ ferre debere; nõ. n. maior rõ in hoc, quã in illo casu id suadet; at nunquã hoc est auditũ, nec dictũ: ergo. Ab opinione igitur Gl. nõ discedem⁹, quã tenet quoq. Io. And. quẽ refert ac sequitur Abb. in cit. c. ex par. 1. n. 6. de corp. uit. s. nõ necesse habere eũ, cui testes euulsi sũt, eos secũ ferre, & Cou. in Clem. un. p. 1. n. 5. uers. Secundò. de hom. Qui sine sua culpa igitur testib. caret, irregularis nõ est ob iura supra allegata, & ob has ẽt rõnes, quod ipsis non extantibus, habilis est ad functiones Ecclesiasticas obeundas, & deformitatem nullam afferũt, unde scandalum oriatur.

6 Dentibus etiam carens, † quòd nec deformitatem eorum defectus affert, nec impedit, quo minus Ecclesiasticas functiones quis obeat, irregularis non est, nam sine ipsis nascimur, & senes multi sunt, qui dentibus carent, & magna ex parte homines aliquo priuati sunt. Hinc dẽtibus carentem morbosum non esse dixit Iureconsul. in l. euidens abest. ff. de ędili. edict. quamuis secus sit si per indignationem sibi quis eos euulserit, ut dixit Maiol. de irregular. cap. 24. lib. 1. modò notorium id sit, quod tamen non omnino mihi probatur. Et de hoc satis.

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito respectu ad eum, qui partem omnem corporis habet non impedientem, quò minus functiones Ecclesiasticæ cōmodè fiant, sed ob deformitatem, aut scandalum dantem, aut stomachum facientem. Cap. L.

SVMMA.

1 *Partem corporis omnem habens non impedientē, functiones Ecclesiasticas, irregularis est, quamuis partes illæ membra non sint, sed adeo defarmes, ut scandalum prębeant.*
2 *Faciem deformem admodum habens, unde horrorem afferat, risumve moueat irregularis est.*
3 *Dentes extra os eminentes habens irregularis est.*
4 *Aethiops an irregularis sit.*
5 *Digitos plures habens, scilicet sex in singulis manibus, uel plures simul iunctos an irregularis sit.*
6 *Gibbi an irregulares sint.*
7 *Guturosi an irregulares sint.*

EPTIMA species irregularitatis, quæ à uitio corporis oritur, est ea, quæ contrahitur ob id, quod quis corporis partes omnes quidē habet non impedientes functiones Ecclesiasticas, sed adeò deformes, ut scandalum præbeant, quamuis membra non sint.

1 Pro regula igitur † habebimus irregularem eum esse, qui huiusmodi corporis partes hēt, esto membra, ut dixi non sint. Probatur autē hoc primò per c. 2. de cleric. ægrot. uel debili. ibi enim ob deformitatem, quę scandalum generat, ab altari clericus remouetur, ergo deformitas irregularem reddit. Facit quoq. c. de rectorib. & c. seq. eod. ubi leprosus ob scādalū, & populi abominationē ab administrationis officio arcetur. Idem habetur in c. 1. de corp. uit. Idque meritò, nam & antea uidimus, qui mēbra omnia etiam habilia habēt ad functiones Eccl. exercendas, irregulares tamen esse, si ob deformitatem scandalum præbeant, ergo idē dicendum de reliquis corporis partibus, quæ membra non sunt, ubi ob deformitatem scandalum creant. Pro certo igitur habebimus irregularem hunc esse, qui has partes habet.

2 Qui ergo faciem † quę horrorem afferat, uel risum, qui natam, seu tumorem grandem in facie habet, uel in naso, uel in labiis, aliove in loco, irregularis est, si ob id scandalum præbeatur; sicut etiam, qui cicatrices deformes habet non barba tectas, præsertim ubi ob suā culpam id ei contigit. Idem de eo sentimus, qui aliquod aliud in facie habeat, quod scandalum faciat. Atqui, an irregularis erit, qui faciem alicui uulnere, rationeue alia deformauit? Maiol. libr. 5. cap. 50. nume. 4. tenuit hunc irregularem esse, sed quoniam id nulla ratione probat, & explosa est regula illa tradita, ut qui irregularem quem facit, irregularis ipse fiat; ob eam rem contrarium tenebimus, scilicet hunc irregularem non fieri, quoniam id iure cautum non est.

3 Qui etiam habent † dentes extra os prę minentes, planè scandalum prębent, & ideo curare debent eos sibi secandos, modò sine periculo fieri possit, alioquin irregulares sunt, ita Gloss. in cap. qui partem. distin. 55. quæ & digitos superfluos resecandos inquit, & exemplis Hieronymi, & Ilaiæ hæc probat. Idem Tabie. in uerb. corpore uitiatus. num. 1.

4 At quid † de Aethiope, an ipse irregularis est? Irregularem ipsum non esse inquit Maiol. libro 1. capitu. 21. numero 1. Cuius dictum uerum censeo inter Aethiopes; nam leprosus inter leprosos admittitur, secus autem quoad nos; horrorem enim generat, quamobrem reiiciendus uidetur, opinio tamen Maiol. locum habere posset, ubi paululum niger esset; si uerò albus admodum uel rubeus sit, irregularis non erit.

5 Qui † uerò plures digitos quinque in singulis manibus habet, irregularis est, ubi ipsis impeditur, quominus commodè sacram Eucharistiam contrectet; secus autem si non impeditur, argument. capitu. fin. de corp. uit. atque sic conclusit Hostien. quem refert, ac sequitur Syl. in uerb. Corpore uitiatus. quæstio. 5. & Ioann. Tabien. eod. quęstio. 1. uersicu. Habens sex digitos. & facit lex. item Ophilius. ff. de edilit. ędict. & Maiol. de Irregular. lib. 1. capitu. 13. num. 3. Sicut etiam irregularis esset, si digitos iunctos simul haberet, unde non facilè in altari ministrare potest. ita Syl. eod. quæstio. 3. & Tabien. ibid. & suprà id etiam diximus. & Maiol. eod. lib. cap. 14. num. 14. uersic. Ad idem impedimenti. & num. 15.

6 Gibbi quoque † irregulares sunt, ubi se erigere nequeunt, uel si se erigunt, stare tamen recti parum possunt; nam & scandalum darent, & in altari ministrare non commodè possent, quamobrem quis irregularis effici tur. argument. cap. 2. & cap. fin. de cler. ægrot. uel debilit.

Excipio tamen, ubi parum quis gibbus esset, unde recto capite esse ualet, deformitatemque non affert; aliàs enim secus, atque sic sensit Abba. ac DD. in capitu. fin. de corp. uit. & Tabien. in uerb. Corpore uitiatus. quęst. 2. uersicu. Similiter quodcunque uitium corporis notabile. & Syl. eod. q. 1. ibi; Et similiter omne uitium.

Excipio

Excipio etiam ubi non dorsum curuum habet, sed tumidum uentrem; non enim hic deformitatem magnam affert, quamobrem irregularis fiat.

7 Gutturosi etiam† si scandalum dent, irregulares sunt. Quare, quòd in aliquibus locis homines magna ex parte gutturosi sunt, & idcirco scandalum ibi cessat, ob eam rem gutturosi inter hos non erũt irregulares, ut dixit Maiol. eod. lib. 1. cap. 19. in fine. Sicut nec etiam leprosus apud leprosos. Sed de irregularitate hac satis; ad aliam ueniamus.

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito respectu ad eum, qui partem aliquam corporis sua culpa amisit, & id notorium est, esto pars illa nec membrum sit, nec functiones Ecclesiasticas impediat, nec scandalum præstet. Cap. LI.

S V M M A.

1 *Partem corporis sua culpa amittens absque legitima causa, irregularis est, si notorium id sit, esto pars illa membrum non sit, nec administrationem diuinorum impediat. etiam*

2 *Si id fecerit, vt Deo obsequium præstet.*

3 *Virilia, cui abscissa sunt in adulterio deprehenso, irregularis est.*

4 *Partem membri sibi abscindens irregularis est.*

5 *Claudum se faciens irregularis est.*

6 *Virilia cui abscissa sunt absque propria culpa, irregularis non est: sicut etiam si ratione alia ipsa nõ habeat.*

7 *Notorium, ubi non est quem sibi partem corporis abscidisse, irregularis non est, etiam si eam abscissam habet.*

8 *Digitus superfluos habẽs, qui sine vita periculo eos sibi abscindit, irregularis non est.*

OCTAVA species irregularitatis, quæ à vitio corporis oritur, est ea, quę contrahitur ob id, quòd notoriũ est quẽ partem aliquam corporis absque legitima causa sibi abscidisse, uel amisisse, & ipsa mem brum non sit, nec diuinorum celebrationem impediat.

1 Pro regula igitur† habebimus irregularẽ eũ esse, qui ratione hac corporis partem amisit. Probatur autem id primò per c. si quis à medicis, d. 55. ibi enim dicitur. Si quis, cum sanus esset, se abscidit, hunc in clero iam constitutum se abstinere debere, & deinceps nullum taliũ debere promoueri. Ecce hic irregularem eum fieri, qui, cum sanus esset, & idcirco non ualetudinis recuperandæ gratia se abscidit, amoueri, nec ordinibus initiatus celebret; non initiatus uerò ne initietur, ergo irregularis ob hãc causam quis efficitur; remouere. n. quem à functionibus ordinũ, & ne ordinib. initietur, irregularitatis propriũ est, ut sæpe uidimus. Idem habetur in c. maritũ. d. 33. nã ibi recensens Gregorius, qui clerici ordinandi nõ sint, inquit, nec illũ ordinandũ, qui semetipsum abscindens qđlibet membrũ indignatione aliqua, uel iusto, uel iniusto timore superatus truncauerit. Ecce hic quoq. prohiberi, ne admittatur, q se abscidit, uel per indignationẽ, uel timorẽ iustũ, uel iniustũ id fecerit. Idẽ quoq. traditur in c. si qs absciderit. ead. d. 55. si. n. quis sibi amputauerit uirilia, prohibetur, ne fiat clericus ob has rationes, quia sui est homicida, & Dei cõditioni inimicus. Præterea id probatur rõne; nã, qui in se manus infert, multo magis in alios seuetior erit, omneq. turpe in aliũ admissurus hic existimatur, ut dr̃ in l. cùm aũt. §. excipitur. ff. de ędil. edict. & ut dixit Gl. in c. ex part. 1. & ibi Abba. n. 3. de corp. uit. & in c. si quis à medicis. in uerb. Audent. d. 55. Itẽ, ut dixi, sui homicida ꝓpemodũ est; adit. n. periculũ uitæ sępius, qui uirilia sibi abscindit, & inimicus Dei conditioni uř, ex quo eas corporis partes abscindere uult, quas Deus creauit, ut dr̃ in cit. c. si quis absciderit. Addo, ubi notorium hoc est, hortari hunc alios ad patientiã, clementiãq. nõ posse, q̃ ii se ferro petere non dubitauit. Postremò ita DD. cõiter concludunt, s. hunc, qui se abscindit, irregularem esse. Glo. in c. fin. in uerf. Si sponte. de corp. uit. & sequitur Abb. ibi. & Gl. Sum. d. 55. & Syl. in uerb. Corpore uitiatus. q. 2. uerfi. Nã si hoc fuit sponte. & Nau. in Man. c. 27. n. 198. in principio. & Inn. in c. significanit. eo. de cor. uit. tenet. n. irregularẽ hũc esse, qui se abscidit, ubi notoriũ est ex indignatione se abscidisse, & sequitur Host. & Abb. qui eum refert in c. ex parte. 1. eo. & Couar. in Clem. un. de hom. p. p. nu. 6. uerf. Posterior erit regula. ubi hanc rem pluribus auctoritatibus munit. Non est igitur hac de re dubitandum.

2 Hęc aũt irregularitas locũ habet†, esto id faciat, ut Deo obsequiũ præstet, ut habetur in ci. c. significauit. de corp. ui. ibi. n, cũ p̃sbyter qui dã uirilia sibi amputanda curasset, existimans se Deo obsequia pręstare, Romanus Pont. mãdat, ut ei concedatur sacerdotale officium, excepto altaris ministerio; ergo irregularis factus erat; non. n. opus esset Romani Pont. licentia, si irregularitas non intercessisset. arg. l. 1. ff. ad municipal. Contrariũ tñ dicendum uidebatur, nam si ob uitandum corporis morbũ licet sibi uirilia abscindere, ut dr̃ in c. si quis à medicis. & in c. si quis pro ęgritudine. d. 55. multo magis licere id debet, ubi id facit, ne peccet, & castius Deo inseruiat. Atqui à proposita conclusione discedendum non est ob rationes, & iura allegata. Nec repugnat, quod dictum est licere pro salute corporis uirilia sibi abscinde-

te sine irregularitatis metu;id enim idcirco licet,quoniam aliter euadere periculum uitę nequit;at animæ periculum,& carnis uitia ratione alia uitare quis potest,scilicet ieiuniis, precibus,frequēti eucharistię perceptione, & multis aliis modis,& Christus Dominus voluntarios eunuchos,non coactos diligit,& quamuis penes S.Matthęum capi.19.dicatur esse eunuchos,qui se propter Deum castrauerunt, tamē communis Theologorum schola interpretatur de iis,qui pio animo castitatem seruare destinarunt , non autem uirilia sibi absciderunt, ita Couar.in loco proximè citando , ubi pluribus rem hanc agit. Postremò ea ratione à concupiscentia non liberatur , esto uti copula nequeat; nam eunuchi potissimum libidinibus dediti sunt, ut id pluribus exemplis probauit Maiol.in Tractatu de Irregular. Irregularis igitur & hic est,qui uirilia sibi abscindit , ut Deo inseruiat. Non etiam repugnat, si dicatur irregularem eum non fieri,qui hoc in alium committeret;nam idcirco id in eo casu non cōtingit,quoniam iure id cautum non habetur . Et quoniam nō existimatur sic crudelis , qui aliū abscindit,sicut is,qui se ipsum abscindit.

3 Quare † is,cui in adulterio depræhenso uirilia abscissa sunt,irregularis est ob prędicta,quoniam sua culpa id cōtigit, atque sic asseruit Couar.eod.num 6. ibi. Item & hi sub hac regula, ubi & alios idem sentientes refert.

4 Qui etiam † se claudum facit sua culpa,irregularis etiam erit,ita dixit Innocen.in cap. significauit.nume.2.in fin.de corp.uit.& Syl.in uerb. Corpore uitiatus.q.4.& Maiol. de Irregular.lib.1.cap.18.num.3.uers. Iudicabit etiā Episcopus,

5 Secūdò † irregularitas illa locum habet, vbi quis partem membri tantùm sibi abscindit,ut dicitur in c.qui partem.d. 55. Qui partem cuiuslibet digiti sibi ipsi uolens abscidit, dicitur enim ibi,hunc ad clerum canones non admittunt. Ecce hic,digitus membrum non est,& tamen irregularis efficitur,qui sibi partem eius abscidit,ergo idem & de abscindentibus alias partes corporis,quæ membra non sunt,dicendum est.

6 Excipitur tamen † ubi absque propria culpa,& non sponte quis abscissus est. Quare,ut supra diximus,qui in cunabulis sectus est, & sic non solùm testes eius euulsi, uerùm etiam & uirile membrum,irregularis hic non erit,quippe quia se uolente id non contigit, ut dicitur in c.ex parte.de corp.uit. Qui itidem per insidias hominum eunuchus factus est,irregularitatem etiam effugit,sicut etiam si ab hostibus, ut dicitur in eod.c.ex parte,& in c. eunuchus. d.55.& in cap.si quis pro ægritudine.ead.dist. Qui itidem à dominis suis secti sunt; irregulares non fiunt ob cita.c.si quis pro ægritudine. Qui itidem sine pudendis natus est, sicut qui casu id est passus,ut habetur in cap.ex parte.1. de corp.uit.& in cap.qui partem.dist.55. Postremò,nec qui ob ægritudinem, metumve ægritudinis uirilia sibi abscindenda curauit, uel ipsemet,irregularitate notatur.c. si quis à medicis.& c.si quis pro ægritudine.& c. pręcepta canonica.§.1.d.55.& c.ex part.2.de corp. uit. Sicut etiam,qui casu partem aliquam corporis amissit,ut qui ungulam policis amissit.cap.fin. de corp.uit.

7 Secundò † excipitur,ubi notorium non est ob indignationem ea sibi abscidisse; nam in allegatis iuribus notorium id fuisse cōstat,ex quo Romanus Pont.etiam id nouit, irregularitas enim hæc non nascitur ob defectum membri, (agimus enim de iis partibus corporis,quę mēbra non sunt,)sed ob peccati notorietatem, ut ita dicam,atque sic asseruit Nauar.in Man. capit.27.num.198.uersicu. Secundo dico. atque de communi testatur Couar.eod.num.6. uersicu. Attamen Hostien. esto ipse se id non admissurum inquiat,nisi dispensatio Episcopi interueniret,ubi totum membrum sublatum esset. Ego autem à communi opinione non discederem,ex quo contraria nulla ratione probatur. Alii existimarunt semper indigere dispēsatione nisi zelo fidei id factum esset, & Papali ubi notorium , Episcopali, ubi occultum, non enim irregularitas hæc nascitur,quòd defectus eius partis inhabilem reddat eum ad diuina facienda,uel deformitatem.

8 Postremò excipitur, † ubi quis digitos superfluos haberet; superfluumque sibi abscinderet sine uitæ periculo;in hoc enim casu irregularem hunc esse non sentio,atque sic dixit *Syl.* in uerb. Corpore uitiatus.quæstio.3. Atqui de his hactenus;iam uideamus, quid iuris sit,ubi posteaquam iam ordines quis suscepit, contingit,eum membris priuari,aliave corporis parte,uel adiacente, unde uel diuina fieri ab hoc nequeunt,uel si fiant,scandalum pręstatur ; id quod in seq. agemus.

De Irregularitate, an contrahatur post ordinum susceptionem, vbi quis membro,aliave corporis parte priuatur, vnde Ecclesiasticas functiones vel omnino obire nequit,vel sine scandalo, uel, esto possit, sua tamen culpa id contigit. Cap. LII.

S V M M A.

1 *Ordinatus irregularis fit, si contingat eum priuari membro,parteve alia corporis, vnde functiones Ecclesiasticas obire non possit.*

2 *Ordinatus irregularis fit, si membro , parteve alia corporis priuetur, quæ ob deformitatem scandalum prębeant, esto aliàs functiones Ecclesiasticas obire possit.*

3 *Ordinatus, si membro, parteve alia corporis priuetur sua*

tur sua culpa, irregularis est, esto functiones Ecclesiasticas obire possit, & scandalum non prabeat, ubi notorium id est. Secus

4 *Si non sua culpa id contigit. Item*

5 *Si sua culpa, sed id notorium non est.*

XPLICANDVM nobis ꝓposuimus proximè, an si qs, posteaquam ordinibus initiatus est, membro quopiã, parteve corporis alia priuetur, unde Ecclesiasticas functiones obire nequeat, uel non sine scandalo, deformitateve aliqua afficiatur, an inquam irregularis hic sit, id est an ea, quæ diximus de iis, qui ordines nõ receperũt, locũ habeãt ẽt in eo, qui ordines iam suscepit. Quam quęstionẽ ut ordinatam habeamus, tria capita contemplabimur. Primùm, ubi non potest quis exercere functiones Ecclesiasticas ob priuationem membri, partiũue corporis. Alterum, ubi posset quidem, sed ob deformitatem scãdalum daret. Tertium, ubi obire eas functiones posset, & deformitas etiam non adesset, sed sua tamen culpa membrum, parsve aliqua corporis abscisa est sine legitima causa.

1 Quoad primum igitur,† pro certo habendum est irregularem eum clericum esse, cui contingit, postquam ordinibus initiatus est, priuari membro aliquo, parteve alia corporis, unde functiones Ecclesiasticas exercere nequeat; nam id habetur in cap. 2. de cler. ægrot. uel debilit. ubi presbytero nõ permittitur missam celebrare, cui duo digiti cũ medietate palmæ à prædone abscisi fuerant; & hoc ob hanc rationem, quoniam ut ait ibi, Summus Ponti. securè id facere non potest propter debilitatẽ. Ecce igitur ibi conclusionem propositam probari; si enim ob debilitatem missam celebrare ei præsbytero non permittitur, quoniam id tutò facere non potest, ergo multo minus permittitur ei, quem constat hæc facere non posse, atque sic not. Abba. ibi; nam ait omnem causam, quæ reddit quem debilem ad exercendum officium, sat esse ad illud ei interdicẽdum: idem not. Abba. in c. fin. de corp. uit. Non est igitur, quòd hac de re dubitemus.

Hoc autem locum habet, ut diximus in antecedentibus, ex quacunque causa id ei contigerit, etiam si non sua culpa, ut habetur in cit. c. 2. ubi non sua culpa, sed latronis id ei contigerat. Et de hoc primo capite hactenus.

2 Quoad secundum etiam,† ubi deformitas adest, quę scandalum prębeat, esto alias functiones Ecclesiasticas obire quis possit, non tamen id debet, & irregularis est, ut habetur in cit. c. 2. de cler. ægrot. uel debilit. ubi & ꝓpter deformitatem prohibetur, ne missam celebret: id quod etiam uerum est, uel sine culpa ipsius id interuenerit.

3 Quoad tertium caput quoque † irregularis etiam quis efficitur, qui aliquam corporis partem sibi abscidit, uel sua culpa ei abscissa est sine legitima causa, esto membrum non sit, turpitudo non adsit, & Ecclesiasticas functiones obire cõmodè possit. Nam primò id habetur in c. si quis absciderit ipsum. d. 55. nã ibi dr̃, si quis, cũ clericus fuerit, absciderit semetipsũm, omnino damnetur, quia sui homicida est, si ergo omninò dãnari debet, ergo irregularis est. Secũdò id habetur in c. si quis pro ęgritudine. ea. d. ubi dicitur si quis sanus se castrauerit, & ad clerum antea promotus sit, prohibitus à suo ministerio deponatur. Ecce hic ordinibus initiatum se abscindentem prohiberi à suo ministerio, & deponi. Tertiò facit c. significauit. de cor. uit. ubi præsbytero, qui sibi uirilia abscindenda curauerat, existimãri se obsequium pręstare Deo sacerdotale officium conceditur absque altaris ministerio. Si ergo id ei conceditur, & sic cum eo dispensatur in sacerdotali officio absque altaris ministerio, ergo ob castrationem illam irregularis antea factus erat: idem habetur in c. ex parte. 1. eod. ibi. Et si etiam in clero fuerint, debeant cessare, q se ipsos sani absciderint, qui etiam in adulterio inuentus talia passus est, tantundem, ut dixit Cona. in Cle. unic. p. 1. in initio. nu. 6. uers. Item & hi. de homic. & nos supra posuimus. A proposita igitur conclusione non discedemus, ut scilicet irregularis sit, qui partem aliquam corporis abscidit, uel sua culpa ei abscissa est, esto deformitas nõ adsit, quę scandalum generet, & possit diuina facere, atque sic asseruit Diaz. in Pract. cri. canon. cap. 17. nu. 8.

4 Excipitur tamen,† ubicunque non sua culpa id ei contigit; nam in hoc casu, quæcunq. pars corporis ei abscindatur, uel membrũ, uel non membrum sit, modò possit functiones Ecclesiasticas exercere, & scandalum ne detur ob deformitatem, irregularis hic non est, ut habetur in c. qui partem digiti. ead. di. 55. nã si casu, dũ operi rustico quis curã impendit, digiti partẽ sibi abscindit, & in clero erat, canones iubent, ut ibi dr̃, hũc non abiici à clero; & hoc, quoniã casus ei ueniã præbet, ergo irregularis non fit. Idem habetur in c. si quis à medicis. ead. d. si quis à medicis, dr̃ enim ibi, propter langnorẽ defectus est, aut à barbaris abscissus, hic in clero permaneat. Ecce hic iuberi hunc in clerum permanere, ergo irregularis non fit: idem habetur in c. ex parte. 1. & 2. de corp. uit. Idq. meritò, nã & qui laicus est, si sine sua culpa cõtingat eũ mẽbro aliquo, parteve aliqua corporis priuari, quę non reddant eũ inhabilẽ ad diuina facienda, uel deformitatẽ afferant, quæ scandalũ prębeat, ad ordines admittitur, ut habetur de eo, qui partem digiti casu sibi abscidit. in cita. c. qui partem, ibi: Hos canones præcipiunt, & clericos fieri, & de castratis à barbaris, uel ab aliis hostibus, uel à medicis ob ægritudinẽ, habetur in c. si quis à medicis cum duob. sequ. & in ca. ex parte. 1. & in capi. ex parte 2. de corp. uit. & de claudo in cap. si quis in infirmitate.

ead.dist.& de habente anulsam vngulam pollicis dextræ manus casu in cap.fin.de corp.uit.

5 Secundò excipitur,† ubi etiam sua culpa id contigit,sed tamen id nototium non est,ut antea id probauimus. Ad summam,quę diximus supra de iis,qui otdinibus non initiati hæc patiũtur,eadem dicimus & de iis,quibus post susceptos ordines hæc pati contingit. Verùm qd si ob uitium corporis nõ possit functiones aliquas exercere, aliquas uerò sic, an irregularis hic erit quoad omnes? Hanc quæstionem in sequen.absoluemus.

S V M M A.

1 *Membro,parteue alia corporis priuatus sua culpa post ordines susceptos,irregularis est quoad omnia,esto functiones aliquas ordinum obire possit.*
2 *Secus si non sua culpa.*
3 *Membro,parteue alia corporis priuatus ante ordines susceptos irregularis est ad omnes ordines,ubi sua culpa id contigit, quamuis functiones ordinũ aliquas obire posset.*
4 *Idem si non sua culpa,ubi functiones ordinum omnes obire nequit.*

§. I.

§. Explicandum nobis proposuimus, an qui ob uitium corporis, deformitatemve inhabilis est ad aliquam functionem Ecclesiasticam tantùm,pro inhabili habeatur etiam ad omnes;quam quæstionem,ut dilucidiorem habeamus, et magis absolutam,contemplabimut eam. Primùm in eo,qui,posteaquam ordinibus initiatus est,uitium aliquod membri patitur,uel deformitatem, unde inhabilis est ad functiones aliquas exercendas, non autem ad omnes. Secundò in eo qui hæc patitut , antequam otdinibus initietut.

1 Quoad primum igitur† sic distinguendum est. Aut quis sua culpa ea uitia patitur,quia ꝓpria culpa sibi membrum abscidit , exempli gratia uirilia,uel ab alio ob suam culpam illud nitii patitur,ut pote,quia iussit, aut rogauit alium ut membrum sibi abscinderet , uel quid huiusmodi, uel quia rei illicitę danti operam id contigit,exempli gratia in adulterio inuento uirilia ipsi abscissa sunt;& in hoc casu omnino irregularis est ad omnes functiones, etiam si ea abscissio impedimentum nullum ordini pręstet,modò notorium id sit, ubi non impedit,nec scandalum præbet, atque sic sensit Gl. in cap.fin.de corp.uit.nam inquit eos,qui spõte corpore uitiati sunt,nulla legitima causa interueniente,si ordinati sint , deiiciendos esse. Ecce hic inquit Gloss.hos deiiciendos esse,scilicet ab ordine , ergo quoad omnia irregularis hic est. Idem dixit Innocen.in cap. ex parte. 1. eod. nam ait corpore uitiatum sponte nulla causa interueniente & promotum repelli. Si ergo,ubi promotus est hic,repellitur, scilicet ab ordine; ergo neque etiam habilis existimatur ad functiones eas obeũdas, quas obire posset. Idem inquit Abba.in cap.fin. eod.numer. 1. & Nauar.cap. 27.numer. 198. uetsicu. Septimò; nam ait defectum membri, uel excessum, qui efficit aliquem inhabilem ad exercendum aliquod officium Ecclesiasticum,tantùm efficere irregularem ad illud.non autem ad aliud ; quod uerum inquit ibi Nauar.ubi non sponte, aut sua culpa id contigit , ergo secus , ubi sua culpa,& sponte id euenit. Idem inqnit Ioann. Tabien.in uerb. Corpore uitiatus.num. 3. uersicu. Secundò.ibi; Verùm est;nam ait promotum,qui uitia hæc habet,posse omnia exercere præter celebrationem missę, nisi id sua culpa fuerit,ergo si sua culpa affuit,nec missę sacrum facere poterit. Idem inquit Syl.eod.q. 2.ibi. Nisi fuerit in culpa.& in uersicu. Aut est mutilatus membro paruo.nam ait,quamuis per eam mutilationem functio Ecclesiastica non impediatur,si tamen sponte id ei contigit,& sine iusta causa,indistinctè promotum deiici. Si ergo indistinctè promotus deiicitur,ad omnia irregularis est. Idem Angel.eod.num. 3. Idem Couar.in Clem.unic.p. 1.in initio.num. 6. de homic.nam ait irregularem eum esse , qui membrum sua culpa sibi abscidit, etiam si ea abscisio nec impediat ministerium ordinis,nec insignem deformitatem inducat. Pro certo igitur habebimuus,ubi posteaquam quis ordines suscepit,uitium corporis sua culpa patitur,quod uel deformitatem affert, uel functionẽ aliquã Ecclesiasticam tantùm impedit, irregularem quoad omnia esse. Quare, si sacerdos manum amisit ob suam culpam,quamuis impediatur solùm missæ sacrum facere,tamen ad omnia inhabilis erit,atque sic DD. communiter cõcludunt. Si etiam ob adulterium in facie ita fuit deformatus,ut scandalum præbeat, esto diuina facere possit,tamen irregularis omnino erit,ut ex dictis constat.

2 Aut† non sua culpa,& non sine causa legitima id ei contigit,sed aut morbo,aut ab hostibus;& in hoc casu solùm irregularis erit quoad eas functiones,quas obire omnino non potest,aut non sine scandalo,ob ea,quę diximus si deformitas grauis admodum esset,quæ scandalum daret,nam sine dubitatione excluderetur,quamuis culpa careat,& functiones Ecclesiasticas obire possit;aliàs autem liberè, & sine dispensatione obire poterit ; nam sic habetur in cap. 2. de cler.ægrot. uel debilit. cum enim ibi cuidam sacerdoti duo digiti cum dimidia palmę à prædone auulsi essent, Romanus Pon. prohibuit ei solùm,ne missæ sacrum faceret ob debilitatem,& scãdalum, quod nascitur ex deformitate:quoad reliquas uerò functiones nõ prohibet,quominus exerceat, & ideo subiungit. Ipsum autem cæteris officiis sacerdotalib. fungi;minimè prohibemus. Ecce hic inhabilis factus erat ad missę sacrum faciendum, & non sua culpa,sed prædonis,& idcirco solùm prohibetur exercete eam functionem,scilicet missę

sacrum,

facrum,ad quod inhabilis factus erat,reliquas
vero functiones liberè exercere valet:ergo quo
ties nō sua culpa ordini initiatus fit inhabilis,
ad aliquam functionem tantùm,reliquas, ad
quas habilis remansit,obire licitè poterit,atq;
sic not. DD.ibi.& allegat. DD.supra in antece
denti membro,& Couar.in Clem.vnic.p.1.in
initio.num.5.vers.Prior regula. ibi.Primum
etenim hæc regula.Idē Naua.eod.vbi supra.&
nu.252.vers.Contra tamen hoc facit. et Diaz,
in Pract.crim.canon.cap.17.num.7.vers. Ter
tio. quod dictum de communi sententia testa
tur.Quare qui manum amisit,vel eos digitos,
quibus hostia eleuatur non sua culpa, hic so-
lum à missarum celebratione se abstinebit: nō
vero à Diaconatus,vel Subdiaconatus mini ste
rio,nec à pœnitentiæ sacramento administran
do,nec ab alijs functionibus,quas obire pote-
rit.Qui itidem cœcus factus est,concionem ha
bere poterit,item pœnitentes audire,sicut etiā
qui pedibus caret.In hoc igitur sic concluden-
dum cum communi sententia est. Idem senti-
mus,si superueniat deformitas aliqua grauis,
quæ scandalum generet;nam eas functiones tā
tum obibit,quæ sine scandalo obiri queunt;nō
reliquas,vt asseruit Couar. ibid.

3 Quoad secundum,† an qui inhabilis factus
est ob vitium corporis,admittatur ad ordines,
vbi solum ad aliquas functiones factus est, in-
habilis.In hac quæstione breuiter cōcludim',
vbi sua culpa id ei contigit,nullo modo ad or-
dines admitti;nam & supra conclusimus, qui
sibi membrum abscidit,irregularem fieri si si-
ne causa id fecit,esto abscissio illa nullum ordi
ni impedimentum præstet,nec insignē defor-
mitatem inducat.

4 Vbi itidem † non sua culpa id ei contigit,ad
huc cōcludendum est ad ordines non admitti,
qui inhabilis factus est ad functionem aliquā
tātum ordinis,atque sic dixit Couar.eod. Idē
Nauar.eo.esto enim vbi iam ordines suscepe-
runt contrarium statuatur, vt vidimus; secus
autē,vbi quis ordines non suscepit;multa enim
facta tenent,quæ fieri prohibentur,l. patre fu-
rioso.ff.de his qui sunt sui,vel alien.iur.& ca.
quemadmodum de iureiur.Idque merito,sicut
enim inhabilis ad functiones omnes ecclesia-
sticas admitti nō debet, ita nec qui ad aliquas
tantum est habilis;valet enim argumentum de
toto ad partem,& contra.arg.l.quæ de tota.ff.
de rei uen.Quare,etsi cœcus potest concionem
habere,& pœnitentes absoluere, quod tamen
missæ sacrum facere nequit,ad ordines non ad
mittetur,si ad aliquas functiones tantùm habi
lis est,atque sic sensit Diaz.eod.cap.vers. Ter-
tiò.quod dictum est.Et de quæstione hac satis.
Verùm,quod diximus irregularem eum esse,
vbi deformitas aliqua inest,quæ scādalū præ-
bet,deformitatem hanc talem esse quis arbi-
trabitur? Hoc in seq.explicabimus.

S V M M A.

1 *Episcopus arbitratur,quæ deformitas corporis,& quę vitia eiusdem scandalum afferre possint, & cuius corporis defectus functionem ordinum impediat, vbi de his dubitatur.*

2 *Regulares si corporis defectum patiantur, vel deformitatem,an impediantur,quominus functiones ecclesiasticas obeant,episcopus etiam id arbitratur,& non eorum pręlati.*

§. II.

§. Sæpius antea diximus deformitatem,
quæ scandalum præbeat, stomachumvè
faciat,esto aliàs qui functiones ecclesia-
sticas obire possit,irregularem tamē reddere.
Verùm,quòd quando id sit,certa regula descri
bi non potuit,ob eam rem modo vidēdum est,
1 qua ratione id diiudicabitur.† In hac quæstio
ne igitur breuiter concludendum est in arbi-
trio Episcopi id collocatū esse, & sic ad ipsum
pertinere iudicare,quæ deformitas scandalum
præstet,& quæ non. Nam primo id probatur
per c.2.de corp.vit.cùm enim ibi electo cuidā
mota quæstio esset,quòd maculam haberet in
oculo, mandat Summus Pont. Archiepisco-
po, vt quod sibi visum fuerit,exequatur. Ec-
ce hic non determinat Sum. Pontifex quid fa
ciendum sit,sed in eius arbitrio id collocat, er-
go in arbitrio Episcopi est de macula in oculo
iudicare,& sic de alijs deformitatibus,an scan
dalum præbeant.Episcopus igitur id arbitrabi
tur. Postremò sic Gloss. ibi not. & Abba.&
Inn.& idem Inn.in c.1.eo. per eūdem canonē:
idem asserit Coua.in Clem.vnic.p.1.in initio.
num.5.vers.Prior regula.ibi:quæ verò. nam
ait,quæ deformitas insignis sit,arbitrio Episco
pi relinqui, per cit.c.2.qui & de cōmuni sentē
tia testatur,sicut etiā Diaz.in Pract.crim.can.
cap.17.num.16.nam inquit omne impedimen
tum,vel deformitas an irregularem reddat epi
scopi iudicio relinqui,& communem senten-
tiam hanc esse.Idem Host.in Sum.de corp. vit.
in fine.& Archid.in principio.d.55.& Menoc.
de arbitr.iud.lib.2.Centur.3.cas.226.& Na-
uar.in Man.cap.27.num.200.vers.Sextò. Ab
hac igitur sententia non discedemus.

Quare si gibbus,si claudus,si torto naso, si
cicatricem in faciem habens,vel alias quis de-
formatus sit,an ad ordines admittendus sit, &
deformitas illa irregularem quem reddat,Epi
scopus id arbitrabitur.Idē quoque dixit Quin.
Mandos.in Tractat.de signat.grat.in Tit. Di-
spensatio pro corpore vitiatis. vers. Si suppli-
cans super defectu oculi.qui ait ordinario com
mitti,vbi supplicans est absens;si in curia, ostē-
dere debet se referendario,quò ipse defectum
oculi inspiciat,& postea id referat. Et qđ dixi-
mus de deformitate,idē asserimus si defectus
aliqs alius sit,& dubitetur,an impediat ordinū
functiones; nam & hoc Episcopus arbitrabi-
tur,vt sensit Diaz.in eod.loco.Non idcirco ta-
men

men ipse deinceps dispensabit, sed vbi impedimentum adesse animaduerterit, ad Papam mittet, vt dixit Tab. in verb. Dispensatio. num. 15. vers. 17. & Maiol. de Irregular. lib. 1. cap. 19. nu. 1. & nos infra proxime.

Verùm, quòd hodie non quæuis deformitas ab ordine repellit, sicut antiquitus, vt habetur Leuit. cap. 21. sed solùm ea, quæ tractationem diuinorum impedit, vel scandalum præbet, vt dixit Menoch. eod. & Diaz. in cit. cap. 17. num. 6. vers. Secūdò, ob eam rem si quis vno digito careat, ita tamen, quòd ministrare possit, vt in c. 1. de corp. vit. vel si maculam in oculo habeat, iuxta c. 2. eod. tit. uel vngula pollicis careat, hostiam tamen frangere queat, vt in c. vlt. eod. tit. iudex modicum vitium hoc iudicabit, & sic irregularem hunc non esse arbitrabitur, vt dixit Menoch. ibid. Habita igitur ratione qualitatis, & quantitatis, & loci, & personarum, & huiusmodi, Episcopus id arbitrabitur; sicut etsi pars aliqua membri desit, an periculum sit in celebrando, id ipse diiudicabit.

2 Id quod † non solum in clericis secularibus, verùm etiam & in regularibus; non enim prælati regularium in promouēdis suis subditis arbitrium hoc habent, vt dixit Syl. in verb. Corpore vitiatus. q. 1. & Nauar. in Man. cap. 27. nu. 200. & Diaz. eod. cap. nu. 16. quicquid dixerit Tabien. & Maiol. qui contrarium sentiunt; nullo enim iure probatur id eis permissum esse, sed solùm Episcopis per tit. c. 2. de cor. vit. Sed de quæstione hac satis; iam, qui dispēsare cum corpore vitiatis possit, videamus.

SVMMA.

1 *Dispensare quis possit cum corpore vitiatis.*

§. III.

Corpore vitiati quādo irregulares essent, vidimus: modò quis in hac irregularitate dispensare possit, videamus. † In hac igi-
1 tur quæstione concludendum est cum corpore vitiatis Romanum Pont. tātùm dispensare posse; nam, sic dixit Inn. in c. 1. de re iud. lib. 6. & in c. 1. de corp. vit. & Couar. in Clem. vnic. p. 1. in initio. num. 7. vers. Super hac verò irregularitate. qui opinionem Inn. communiter receptam esse testatur; eam quoque sequitur Nauar. in Man. cap. 27. num. 200. vers. Octauò. & Quint. Mand. in Tract. signat. grat. in Tit. dispensatio pro corpore vitiatis. ver. Alius à Papa, & Diaz. in Pract. crim. canon. qui ait ab hac communi, & verissima sententia discedendum non esse. Probatur autem per c. significauit. de corp. vit. vbi, cùm præsbyter credens se obsequium præstare Deo, virilia sibi amputanda curasset, mādat ibi Romanus Pont. Archiepiscop. Rauena. vt auctoritate sua fretus concedat ei sacerdotale officiū, absque altaris ministerio. Ecce ibi eum presbyterum vitiatum corpore fuisse, & sua auctoritate, vt cum eo dispensaret Romanum Pont. ei Archiepiscopo mādasse, ergo per se Archiepiscopus ille id non poterat; frustra enim Romani Pont. auctoritatem expectasset. Nec repugnat, quod dicitur ibi; Auctoritate nostra fretus & tua, quasi significet potuisse Archiepiscopum sua auctoritate cum illo dispensare; nam intelligenda ea verba sunt auctoritate nostra, scilicet ordinaria, & tua scilicet delegata, atque sic interpretātur ibi Abb. & Couar. & DD. in eisdem locis. Quare reiicienda est opinio Gloss. in cit. c. significauit. quæ contrarium sensit, & Syl. eod. in verb. Corpore vitiatus. q. 6. & Villadieg. de Irregula. qui Gloss. sequuntur, solus enim Romanus Pont. dispensare potest; & facit c. non confidat d. 50.

Immò Romanus Pont. non facile solet cum hoc irregulari dispensare, quoties deformitas tanta est, quę scandalum maximum generaret vt inquit Ioan. Staphileus, & Diaz. eod. cap. 17. num. 15. vers. Septimo. Sed de hac irregularitate satis; ad alteram transeamus.

De Irregularitate, quę oritur ex vitio corporis, habito respectu ad morbos, qui impediūt, ne quis functiones Ecclesiasticas obeat. Cap. LIII.

SVMMA.

1 *Morbi, qui impediunt, ne quis functiones Ecclesiasticas obeant, irregularem quem reddunt.*
2 *Furiosus irregularis est.*
3 *Furiosus, qui habet dilucida internalla irregularis est.*
4 *Furiosus ob morbum an irregularis sit.*

NONA species irregularitatis, habito respectu ad corpus est ea, q̄ cōtrahitur ex morbis, qui impediunt, ne quis functiones Ecclesiasticas obeat.
1 Pro regula igitur † habebimus, qui his morbis laborat, irregularem esse; nam pro certo traditum est, omne, quod functionem ordinum impedit, irregularitatem inferre, arg. c. 2. & ibi Abb. ac DD. de cler. ægrot. vel debilit. & pertinent huc, quę supra diximus de carentibus membris necessarijs ad diuinorum celebrationē. Verùm, quòd in hoc casu, & in hac irregularitate comprehendūtur furiosi, mentecapti, podagra, & chiragra laborantes, sicut etiam graui, ac perpetua febri, necnon abstemij, ideo vt propositam regulam dilucidiorē reddamus, sigillatim hos contéplemur, & prius furiosos.

2 Furiosus igitur † irregularis est, vt habetur in c. maritum. d. 33. ibi enim prohibetur, ne is in

in clericum ordinetur, qui in furiam aliquando versus insaniuit. Si ergo is, qui aliquando in furiam versus insaniuit, clericus fieri non potest, ergo irregularis est; hoc enim efficit irregularitas, vt à clero excludat. Confirmatur hoc eodem iure; si enim is, qui semel insaniuit, admitti ad clerum non debet, ergo multominus admitti debet, qui adhuc furiosus est. Idem habetur in c. quæuis. 7. q. 1. Præterea id probatur ratione; nam ordines conferuntur, quo functiones eorum quis exerceat; at furiosus exercere eas nequit, ex quo non intelligit, quod agit, ergo ordinibus initiari non debet. Furiosus igitur irregularis est, atque sic inquiunt DD. Ioa. Tabien. in verb. Corpore vitiatus. q. 3. vers. Dæmoniaci verò, & amentes. & Angel. eod. nu. 7. ver. Vtrū demoniaci. & Nauar. in Man. ca. 27. num. 203. vers. Decimòquartò. in fine. & in ca. 25. num. 72. in verb. Admoneo te pie lector.

3 Hæc autem irregularitas † locum habet, vel dilucida interualla habeat; & hoc ob id, quod fieri potest, vt in furorem incidat, dum diuina facit; qui enim habent dilucida interualla, frequenter in furorem incidunt, & sciri nō potest quando. arg. l. cùm alijs quidem. C. de cur. fur. Idem si liberatus sit, nam rarò liberatur quis hoc morbo, vt experientia docet. Item locum habet, vt nec ad minores ordines admittatur, atque sic asseruit Maiol. de Irregular. lib. 2. ca. 14. num. 4. & 5. & facit c. 2. d. 33. Item si post ordines susceptos furere incipiat; nam nec tunc executionem ordinum habet, vt ex iuribus supra citatis colligitur. Qui tamen si resipiscat, admitti poterit arbitrio Episcopi, modo coadiutorē habeat: ita Maiol. ibid. in fine: & rarò in sania correptus sit, & scandalum non dederit.

4 Excipitur tamen, † vbi vi morbi, aut per ebrietatem, vel per frenesim, vel lethargiam in furorē incidit; hic enim statim atque morbus cessauit & furor, ordinibus initiari potest, & antea ordinatus functiones ordinis exercere; nā non est furiosus directè, & immediatè per in ordinationē organi sensuum, sed mediatè, & in directe vi morbi, vulneris, alicuiusuè passionis breuis. ita Naua. eod. c. 25. in cit. ver. Admoneo te. et sic non natura talis, sed per accidens est furiosus. Quare qui vino ebrius factus est, & rationis vsum ideirco amisit, statim atq; ad se redierit, ad ordines, eorumque functiones admittetur. Quid autem furiosus sit, antea alibi supra id posuimus. Et quæ diximus de furiosis eadē & de mente captis sentimus ob easdem rationes. Sed iam de podagra, chiragra uè laboranti bus agamus.

S V M M A.

1 *Podagra, chiragra uè laborantes ita, vt ambulare nequeant, nec manuum vsum habere, irregulares sunt.*
2 *Podagra, chiragra uè laborans irregularis non est, si non impeditur, quò minus functiones ecclesiasticas obeat.*
3 *Podagra quid sit.*
4 *Chiragra quid sit.*

§. I.

1 † Podagra laborantes etiam ita, vt ambulare nequeant, vel chiragra, vnde manuū vsum impeditum habeant, in irregulariū numero habentur. Et hoc ob hanc rationem, quoniam omnis morbus impediens, & reddēs quem inhabilem ad diuina facienda, irregularem reddit, vt habetur in c. 2. & ibi not. Abb. ac DD. de cler. ægrot. vel debilit.

2 Excipitur tamen † vbi quis non impeditur, quominus functiones ecclesiasticas obeat; tūc enim irregularis quis non erit; non enim ex intemperātia semper morbus hic oritur, sed quā doque aliunde, vt à parentibus. vnde & sanctissimi viri hoc morbo laborarunt. Hoc autem, vt quis non impediatur, sæpius contingit. Hinc Clemens VIII. chiragra laborat, & tamen cōmodè celebrat.

3 Podagra autem † est morbus, quo articulis pedum inprimis affectis, vsus ipsorum pedum impeditur; impedit enim morbus hic pedes quominus quis ambulare possit. Dicta est autē Podagra ab eo, quod more pedicæ, quæ est laqueus, gressus, seu vsus pedum impediat, ducto nomine à verbo græco παγὶς, quod latinè significat laqueum.

4 Chiragra verò † est morbus qui impedit vsum manuum: Χὶρ enim græcè, latine manum significat. Sed iam de febre laborantibus agamus.

S V M M A.

1 *Febri laborantes an irregulares sint.*
2 *Abstemij an irregulares sint.*
3 *Missæ sacrum faciens Eucharistiam sub vtraque specie summere debet.*
4 *Abstemius quisnam sit.*
5 *Vinum vouens non bibere an ordines suscipere possit.*
6 *Vinum ne quis bibat prohibitus, an missæ sacrum facere possit.*
7 *Missæ sacrum, ut fiat sine vino, permitti non potest.*
8 *Aqua sine vino an consecrari possit.*
9 *Vomitu laborans an ad ordines admitti debeat.*
10 *Vino an liceat quidpiam miscere; quo consecretur.*
11 *Capitis dolore affectus an irregularis sit.*
12 *Dolores omnes, qui impediunt functiones ordinum, irregularem quem reddunt.*

§. II.

1 † Febri laborantes quoque, si grauis sit, & continua, vnde Ecclesiasticas functiones obire nequeant, irregulares sunt. arg. c. 2. de cler. ægrot. & c. pen. eod. id quod & sensit S. Thom. in 3. p. q. 25. art. fin. ad. 3. vbi ait debilitudinem, vel ægritudinem superuenientem ordini

ordini facerdotali non tollere ordinem,sed exe cutionem,quantum ad confecrationem Eucharistiæ,quãdoque propter impoffibilitatem executionis,quandoque propter periculum, quandoque propter abominationem.

Excipitur ergo,vbi leuis febris eft,quæ functiones has non impediat, tunc enim irregularis hic non exiftimabitur. Hinc nõ excufatur fic affectus in ius vocatus,vt dicitur in l.c.quæfitũ eft .ff.de re iud.nec ob hanc febrim redhibitioni locus eft,vt dicitur in l. 1.§.proinde.ff.de edi lit.edict.Hic igitur ad ordines admittetur, & admiffus functiones exercebit.

Excipitur etiam, vbi & fi febris grauis eft, tamen difceffit;febris quartana igitur non reddet quem irregularem.

2 Abftemij quoque † irregulares funt;nam hi fanguinem Chrifti Domini fub fpecie vini confecratum fufcipere nequeunt,ergo ad ordines
3 admitti non debent;† nam facerdos miffam celebrans Euchariftiam fub vtraque fpecie tam panis,quàm vini fummere debet, vt habetur in c.comperimus.de confecr.d.2. Cùm igitur abftemius nõ poffit Euchariftiam fub vini fpecie affumere,meritò admitti non debet ad ordines,& idcirco eft irregularis.arg.cit.c. 2. & ibi Abb.de cler.ægrot.atque fic dixit Gloff. in c.ipfi Apoftoli.in verb.Neceffe.ibi;Circa hanc materiam.2.q.7.& fequitur Tabien. in verb. Vinum.& Maiol.de Irre.lib.2.cap.25.num.2.
4 Abftemius autem eft is,† qui vinum non bibit,& bibere nõ poteft,quoniã illud abhorret, vnde Ouid. Vina fugit, gaudetque meris abftemius vndis. Dictum eft autem à verbo Abftineo,& Temeto,quod apud veteres pro vino ponebatur;vnde illud Temolentus. Quod igitur à vino hic fe abftinet, ob eam rem Abftemius dicitur. Ceffat autem irregulatitas hæc ceffante impedimento,f. vbi hic abftemius vinum bibere poteft,quod facilè fiet,ex quo parua quantitas ponitur ad factificium miffę.
5 Verùm quid † fi quis vouit non bibere vi-
6 num;† vel ei à facerdote pro pœna iniunctum eft,an hinc ordinibus initiari,vel initiatus diuina facere poterit, ex quo neceffe habet vinũ fumere? In hac quæftione pro certo habendũ eft & ordinibus initiari poffe,& initiatum miffæ facrum facere, non prohiberi. Tum quòd, vbi miffæ facrum facit, non vinum,fed fanguinem Chrifti fumit poft confecrationem, Tum quòd,efto purificationem,quæ vino fit,fumat. c.ex parte veftra. de celebr.miff.ex quo Ecclefia id præcepit,voto id comprehenfum non intelligitur,cùm in quauis promiffione auctoritas fuperioris excepta femper intelligatur.cap. quemadmodum,vbi Gloff.de iureiur, nec votum valeret contra prohibitionem Ecclefię.
7 Atqui † an fummus Pont.permittere poffit, vt miffæ facrũ fiat fine vino? Hæc quæftio duobus modis accipi poteft. Primùm, an difpenfari poffit,vt fine vino panis fpecie tantùm cõfecrata miffæ facrum fiat. Ioan. Tabien. in verb. Euchariftia. 1.q. 19. fenfit id poffe.& Angel.eod.num.20. Contrariam opinionem fequitur Syl.in ver.Euchariftia.1.q.5. Tũ quòd raro contingit,vt ad quæuis loca vinum exportari nequeat. Tum quòd de communi DD.fententia non poteft Papa mutare ea, quæ funt de fubftantia,feu integritate facramentorum, qđ hic fieret,fi panis fine vino confecraretur. Ab hac igitur fententia difcedendum non eft, faluo femper fanctæ Romanæ Ecclefiæ iudicio.
8 Secundo † poteft difputari,an poffit difpenfare Summus Pont.vt confecretur aqua fine vino. Et in hoc fequor opinionem Ioan. Tabien. in verb. Euchariftia. 1.q.19.num.20.vt nõ poffit,& refert ibi Alexandrum Papam voluiffe in hoc difpenfare,fed declaratum fuiffe id nõ poffe. Et ratione id probatur,quoniam effentialia facramenti mutare non poteft, alioquin noua facramenta facere poffet;fi enim liceret ei mutare materiam, & formam etiam,quod eft abfurdum,& impium dicere. Addo aquam confecrari,quatenus in vinum cõuertitur. In hac quęftione igitur breuiter fic concludo.
9 Qui vomitu etiam laborat † quandiu fic ftomacho eft affectus,ad ordines admitti non debet,quoniam inhabilis eft ad Euchariftiam fumẽdam,quo cafu etiam promotus ad ordines remoueri debet.arg.c.2.de cler.ęgrot.vel debilit.& eorum,quæ tradidit S.Thom.in 3.p.q.83. art.fin.ad 3. Poftremò ob periculum, & fcandalum quod daret,fi Euchariftiam vomeret. Quod igitur hic Euchariftiam fumere non poteft, vt debet,c.relatum.& c. compellimus. de confe.d.2.& quòd fumptam fi euomat, grauiter peccat,& punitur.c.fi quis. ea.d.ob eam rẽ ad ordines hic non admittetur, quoufque morbus hic durabit. Immò facerdos factus in hoc cafu à celebratione fe abftinebit.
10 Atqui † an liceret cuipiã mifcere quippiã vino confecrando de confenfu medicorum, ne vomitus fiat? Breuiter concludendum eft id nõ licere;præter enim modicam aquam nihil adhiberi poteft.arg.c.non oportet.&c.facramento.de confecr.d.2.& ita Maiol.& DD.ab eo ci. concludunt lib. 2.cap.26.de irregular.
11 Dolore capitis † itidem affectus,vt inhabilis ad functiones Ecclefiafticas fit,quoniam eo dolore rationis vfum amittit,irregulatis etiam eft.arg.c.qualiter.& c.feq.7.q. 1.vbi Epifcopo fic affecto alius in eum locum fubftituitur. Secus autem,vbi morbus non durat,vel leuis dolor eft,quamobrem eo affectus functiones Ecclefiafticas obire poteft.
12 Quæ diximus de dolore capitis,† eadem fentimus ob eandem rationem de dolore dentium , aurium, & alterius partis corporis , necnon de omnibus morbis,qui fic impediunt ob eafdem rationes. Sed de hac irregularitate hactenus,ad aliam tranfeamus.

De Ir-

De Irregularitate, quę oritur ex vitio corporis, habito respectu ad morbos, quibus affecti sine periculo functiones Ecclesiasticas obire nequeunt. Cap. LIIII.

S V M M A.

1 *Morbi, quibus affecti functiones Ecclesiasticas sine periculo obire nequeunt, irregulares reddunt.*
2 *Lunatici irregulares sunt, & quamobrem.*
3 *Lunatici quinam sint.*
4 *Lunaticus ordinem suscipit, sed non executionem.*

ECIMA species irregularitatis, habito respectu ad corpus est ea, quæ contrahitur ex morbis, quibus affecti sine periculo functiones Ecclesiasticas obire nequeunt.

1 Pro regula igitur † habebimus, qui his morbis laborat, irregularem esse; nam communiter traditũ est, ad ordines admittendum eum non esse, qui sine periculo functiones Ecclesiasticas obire non potest. arg. ca. 2. de cler. ægrot. vel debilit. & ibi nor. Verùm quòd hac irregularitate comprehenduntur Lunatici, Comitiali morbo laborantes; necnõ Paralytici: ideo, vt propositam regulam dilucidiorem reddamus, hos, vt exempla cõtemplemur, & prius lunaticos.

2 Lunatici ergo † irregulares sunt; tum quòd hi, vbi luna defectum patitur, vel crescit, furore feruntur, vt medici inquiunt; at omnes qui furore percipiuntur, ad ordines admitti non debent, vt dicitur in c. maritum. vers. Neque vllũ, qui in furiam aliquando versus. d. 33. ergo neque lunarici admitti debent. Tum quòd lunatici species furiosorum sunt, & solùm in hoc differunt, quod furiosi semper vsu rationis carent lunatici verò aliquando. Non est igitur quod hac de re dubitemus. Idque meritò, verendum enim est si ij ad ordines admittantur, ne, dum sacra faciunt; morbo eo correpti, vel sacra omittant, vel quodpiam indecens agant, quod scandalum præbeat, risumvè moueat: ob hoc igitur periculum ordinibus non initiantur, & irregulares sunt, atq. sic dixit Raymũdus in Sum. Tract. 6. de sacramento ordinis. cap. 1. vers. Quintò similiter furiosi. & Syl. in verb. Corpore vitiatus. q. 3. vers. Octauò. & Nauar. in Man. ca. 27. num. 213. ibi, idem de amente lunatico. & Maiol. de irregular. cap. 15. libr. 2. idem sensit quoque S. Thom. 3. p. q. 82. art. fin. in resp. ad 3. nam ait ibi ordinum executionẽ tolli ei, qui patitur morbum caducum, vel etiam quamcunque alienationem mentis. Immò, qui se lunaticum fingit ob turpitudinem irregularis est. ita Maiol. ibid. Secus si ob piam causam, vt S. Dauid.

3 Lunaticus autem est is, † qui interlunij tempore natus est, idest quando luna defectum patitur aliquem, quamobrem eo tempore mente adeo hic perturbatur, vt insaniat. Hinc apparet lunaticos nasci, non autem per aduenientem morbum fieri, & vnde dicti sint. Quare frustra quæri mihi videtur, an si liberatus sit eo morbo, admitti ad ordines debeat; ex quo enim a natura morbus hic est, non video quomodo curetur, nisi ex miraculo. Frustra etiam illud dici, irregularem hũc esse, etiam si habeat dilucida interualla, nam morbus hic solùm afficit aliquando, non autem semper. Minoribus ordinibus tamen initiari potest c. 2. d. 33. vbi hoc Archid. & Lau. inquiunt, & Maiol. eod. nu. 6. vers. Sunt autem. Sed mihi nõ placet, arg. l. oratio. ff. de spons.

4 At quid † si quis sic affectus ordinibus initietur, cum morbus hic lateret, qui deinceps apparuit? Ordinem quidem suscepit, sed tamen executionem ordinis non habebit, & sic irregularis erit. arg. eorum, quæ dixit S. Thom. eod. facit quoque c. quamuis. 7. q. 1. Sed de irregularitate hac satis; ad eam, quæ nascitur è morbo commitiali transeamus.

S V M M A.

1 *Comitiali morbo laborantes irregulares sunt, & quamobrem. etiam*
2 *Si post susceptos ordines in hunc morbum incidant. etiam*
3 *Si raro corripiantur hoc morbo.*
4 *Comitialis morbus quid sit, & cur sic nominetur.*
5 *Comitialis morbus vario nomine nominatur.*

§. I.

1 § † Comitiali morbo laborans itidem irregularis est, vt habetur in c. 17. q. 2. ibi enim prohibetur, ne morbo caduco laborans, ad missæ sacrum faciendum admittatur. Consulimus itaque, dicitur enim ibi, vt si frequenter hoc morbo tangitur, ab oblatione, & missarum celebratione omnibus modis prohibeatur, indecens enim est, & periculosum, vt in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat. Hæc ibi Summus Pont. Si ergo is, qui ordines iam suscepit, missę sacrum facere nequit, admittique ad id non debet, multo minus quis ad ordines admittetur, cùm multa facta teneant, quæ fieri prohibetur. arg. l. patre furioso. ff. de ijs, qui sunt sui, vel alien. iur. & c. quemadmodum de iureiu. Idem habetur in c. si. ead. q. Idem inquiunt DD. Gloss. in c. 3. d. 31. quæ ait opinionem hanc non habere contradictionem, & Ioan. Tabiẽ. in verb. Corpore vitiatus. num. 4. vers. Tertiò. ibi; Promoueri tamen non potest. & Syl. eod. q. 3. vers. Octauò. & Angel. eod. vers. Vtrum cadens morbo caduco. Communis denique DD. sententia hæc est. Probatur etiam id rationibus; nam periculum summũ versatur, si ad sacra facienda admittãtur, quid enim

enim si dum missæ sacrum ab his fit eo morbo opprimātur, & præsertim dum hostiā, calicēq; in manibus habent; nonne in terram effunderent omnia, quæ impietas maxima esset? Iure igitur ob hoc periculum ad ordines non admittuntur, & admissi missæ sacrum facere prohibentur. Postremò horrorem etiam inijciunt, & scandalum præbent; nam eo morbo oppressi horribiles voces emittunt, spumam ex ore euomunt, actus indecoros faciunt. Indecens igitur est, & periculosum, vt hi ad diuina facienda admittantur, vt dixit Summus Pont. in cit. c. 1. 7. q. 2.

2 Irregularitas autem hæc afficit† non solum eos, qui ordinibus initiari volunt, verùm etiam & qui iam ordinibus initiati sunt; nam non possunt missæ sacrum facere, vt dicitur in eod. c. 1. q. 2. vbi frequenter hoc morbo corripiūtur: sicut etiam in c. illud. in fine. ead. q. 1.

3 Item afficit † vel raro morbo hoc corripiantur. An igitur, qui raró hoc morbo vexatur, irregularis etiam est? Glos. in c. communiter. d. 33. sic distinguit. Aut emittit voces confusas, & non debere tunc administrare ait ob cap. fin. 7. q. 2. Qui canon non probat opinionem Gloss. nam ibi dubitabatur, an hic esset morbo affectus, & ideo Summus Pont. iubet, vt videatur, an collapsus sit, & voces confusas emiserit, vel spumam: hæc enim signa sunt morbum adesse: Non igitur ibi probatur, qui ea gerunt, non posse administrare, ex quo ea pro signis data sunt, vt inspiceretur, an eo morbo laboraret. Et quāuis verum sit eos, qui ea agunt, non posse administrare, non tamen consequitur eos admitti, qui raró ea faciunt, vel nunquam. Aut inquit non emittunt tales voces & tunc secus, idest admitti ad administrationem posse, sed habere debere coadiutorem, & hoc p c. illud. 7. q. 1. Hoc etiam mihi non probatur; nam canon ille generaliter loqtur. Id quod initium eius significat, dum inquit, Væ soli, qui, cum ceciderit, non habet subleuantem se. Idem Summa eius nos docet; nam inquit quemcumque sacrificantem sacerdotem vicinū habere debere, qui cœpta sacramenta expleat, si necessitas aliqua ei ingruerit; non ergo loquitur de eo, quem constat hoc morbo laborare, quod & Gloss. ibi sentit. Concludo igitur, quamuis raró quis eo morbo corripiatur, non debere ad ordines admitti, nec ordinibus initiatum missæ sacrum facere debere: oportet enim sanum eum esse, & ex eo morbo conualuisse, vt dicitur in c. 1. 7. q. 2. in fine: quicquid dixerit Gloss. allegata. Item afficit irregularitas hæc etiam quoad ordines minores; ita sensit Maiol. de Irregular. lib. 2. cap. 16. nu. 12. Immò & prolem eius, qui hoc morbo laborauit non facilè admittendam ad ordines inquit Maiol. ibidem, nisi animaduertat eam hoc morbo non laborare; ad filios enim morbus hic transferri solet. Atqui quanto tempore expectabitur, vt videatur an eo morbo liberatus quis sit, vt possit exequi officiū suū? Planè per annū, vt dicitur in c. 3. disti. 33. ad arbitriū Episcopi tamen, id pertinebit iudicare. Triginta dies tamē obseruantur, vt videatur, an hoc morbo quis laboret, ob eit. c. fin. 7. q. 2.

4 Morbus autem comitialis † est morbus, qui cū totius corporis conclusione principales cerebri operationes tollit, toto cerebro, vel duobus eius ventriculis malè affectis. Quare, qui hoc morbo corripiuntur, in terram cadunt, mēbra variè torquent, spumas emittunt, rugitus horribiles faciunt, & vsu rationis carent.

5 Vario autē nomine appellatur; † nā dicitur Comitialis, sacer & Sanctus, Maior morbus, Hærculeus, & Caducus. Comitialis, vel quod dum comitia fierent, si interuenisset, comitia intermittebantur, vel fortasse, quod eum, qui ipso affectus est, vsque ad mortem committatur. Sacer verò & Sāctus est nominatus, quoniā animi partē rationalem, quę nobilior est & præstantior, offendit, & obsidet. Maior morbus ob eādē rationē, & ob eius grauitatē. Hærculeus vero nominatus dicitur, quoniam hoc morbo Hærculē laborasse ferūt. Caducus denique vulgo dicitur, quoniā statim atq; quis eo vexatur, in terram cadit. Sed de irregularitate huius morbi satis, ad alteram trāseamus. Si illud addiderimus vertiginem irregularem quem non reddere, quamuis hoc morbo laborās, haberé debeat coadiutorē qui si opus sit, cœptum mysterium expleat, ita Maiol. ibid. & facit c. nihil, & c. illud 7. q. 1.

S V M M A.

1 *Paralyticus an irregularis sit.*
2 *Lingua officium, qui amisit ob paralysiam, irregularis est.*
3 *Manus tremulas habens an irregularis sit.*
4 *Caput tremulum habens an irregularis sit.*
5 *Paralyticus quid sit.*
6 *Apoplexia laborans an irregularis sit.*
7 *Apoplexia quid sit.*
8 *Morbi omnes reddunt quem irregularem, vbi ipsis quis affectus periculum adit in administrando.*

§. II.

1 §. † Paralyticus quoque irregularis est, vbi per paralysiam ea membra impedita habet, quamobrem aut diuina facere non potest, aut saltem sine periculo; nam, vt sæpè diximus, quiuis morbus, qui inhabilē quempiā reddit ad ordines, remouet eum ab ipsis; sicut etiam si scandalum præbet, vel abominationē, vel irrisionem, vt dixit S. Thom. in 3. p. q. 83. ar. fin. ad 3. & not. Abb. in c. 2. per eum canonem de cler. ægrot. vel debilitat.

2 Qui ergo † ob morbum paralyticum officiū linguæ amisit, hic ad ordines non admittetur, & admissus ante eum morbum ab officio missæ remouebitur, si contingat in eum morbum incidere, quippe quia celebrare nequeat sine periculo scandali, vnde si animarum curam habet, coadiutor ei datur. vt habetur in c. fin. de cler.

cler. ęgrot. uel debilit.

3 Qui etiam† tremulas manus habet, ut non si ne periculo effusionis sanguinis missæ sacrum facere possit, hic quoque ad ordines non admittetur, & admissus missæ sacrum non faciet. arg. c. 2. de cler. ægrot. uel debilit. Et ita Maiol. de Irregul. lib. 1. cap. 14. num. 9.

4 Qui caput tremulum etiam habet† aliasve partes eodem morbo laborantes, unde sine periculo missę sacrum facere nequeat, uel sine scandalo, & irrisione, hic quoque irregularis erit.

Excipio tamen, ubi periculum, & scandalum cessarent, utpote quia parum damni morbus ille affert, tunc enim irregularis hic non erit, & ad ordines admittetur, & multo magis admissus in ipsis remanebit; uidi enim sacerdotem parum caput tremulum habentem, & animarũ curam habentem, & alios manus tremulas eriã parum habentes, nõ remoueri à diuinis faciendis. Si uerò ita mẽbra impedita habeat, ut functiones ordinum obire nequeat, & animarum curam habeat, dabitur ei coadiutor, ut dicitur in c. fin. de cler. ægrot. uel debilit.

5 Paralyticus† autem est is, qui resolutionem, seu dissolutionem neruorum in altera tantùm corporis parte habet. Dictus est autem à uerbo græco παραλύω, quod significat dissoluo; quod enim neruos dissoluit adeo, ut moueri nequeãt, ob eam rem paralytici dicti sunt, qui eo morbo laborant.

6 Apoplexia quoque† laborantes (qui morbus est, ubi nerui quasi stupore quodam affecti sensum, & motum amittunt) ubi functiones Ecclesiasticas obire nequeũt, irregulares sunt ob easdem rationes, quas de antecedenti morbo diximus: secus autem, ubi non impediuntur, quamuis, qui hoc morbo õpprimuntur, sæpius aut moriantur, aut manci remaneant.

7 Morbus autem is est, † qui uulgò dicitur goccìola. Dictum est autem apoplexia à uerbo græco ἀποπλήττω, quod latinè significat percutio, & attonitum reddo.

Quæ diximus autem de his morbis, scilicet

8 ob periculum inhabiles ipsos reddere, † eadẽ sentimus, & de aliis morbis, qui periculum idẽ generant ob easdem rationes, quacunque ratione morbi adsint, uel etiam ob maleficium, & opera dæmonum, si impediatur quis ob id, ne aut commode, aut sine periculo sacra faciat, & ita sensit Maiol. de Irregular. libr. 2. cap. 15. nu. 6. iam de morbis agamus, quib. affecti qui sunt, si missę sacrum faciant, scandalum præbent; id quod in seq. explicabimus.

De Irregularitate, quæ oritur ex vitiò corporis, habito respectu ad morbos, quibus affecti sine scandalo, stomacho, abominationeve functiones Ecclesiasticas obire nequeunt. Cap. LV.

S V M M A.

1 *Morbi, quibus affecti functiones Ecclesiasticas sine scandalo obire nequeunt, irregulares eos faciunt.*
2 *Dęmoniaci irregulares sunt, & quamobrem.*
3 *Dęmoniaci an ad ordines minores saltẽ admitti dẽãt.*
4 *Dęmoniaci à dæmonibus liberati an ad ordines admitti possint.*
5 *Dæmoniaci functiones Ecclesiasticas obire nequeũt, etsi post susceptos ordines à dæmone vexentur.*
6 *Dęmone oppressi post ordines susceptos functiones Ecclesiasticas obire possunt, ubi liberati sunt.*
7 *Dęmone an liberatus quis sit necne, vbi dubitatur quid faciendum.*
8 *Dęmoniaci quinam sint.*

Ndecima species irregularitatis, habito respectu ad corpus est ea, quę contrahitur ex morbis, quib. affecti sine scandalo, abominatione, stomachove functiones Ecclesiasticas obire nequeunt.

1 Pro regula igitur habebimus, † qui his morbis laborat, irregularẽ esse, ut habetur in c. 2. in uer. Nec sine scãdalo p p deformitatẽ de cle. ægrot. uel debil. & in c. seq. ibi; Nec sine magno scãdalo. & in c. tua nos. ibi: Dicimus, ꝙ pro scãdalo & abominatione populi. c. ubi ob deformitatẽ nõ solũ mẽbrorũ, sed ob deformitatẽ lepræ, sacerdotes ab altari remouẽtur ob scãdalũ, & abominationẽ, atq. sic DD. cõiter no. & nos, ut pdixi, prò regula id habemus. Verũ, ꝙ hac irregularitate cõprehẽdũtur Dæmoniaci, Leprosi, Morbo Gallico laborãtes, Phtisi, & pestilẽtia, ob eã re, ut his exẽplis propositã regulã dilucidiorẽ reddamus, de ipsis hic, & prius de dęmoniacis agamus.

2 Dæmoniaci ergo † irregulares sunt; nã sic habetur in c. cõiter. d. 33. Cõiter definimus, ait. n. ibi, Romanus Pon. ut nullus de iis, q aur in terra arrepti à dœmonib. elidũtur, aut quolibet mõ uexationis incursib. efferũtur, uel sacris audeãt ministrare altarib. Hęc ibi. Si ergo, qui à dęmonib. uexãtur, prohibẽtur altarib. ministrare, & ut ibi dr, ergo dæmoniaci irregulares sunt; hoc. n. irregularitatis propriũ est, ut remoueat quẽ ab altaris ministerio. Idẽ habetur in c. 1. ea. d. ibi. n. S. Gregorius recẽsens, ac prohibẽs multos ad ordines admitti inter hos enumerat ẽt eũ, q afflictione diabolica uexatus est. Idẽ in c. clerici. ead. d. Clerici, dr quoq. ibi, qui in adolescẽtia à dæmonib. c ognoscũtur oppressi, ad superiorẽ sacri regiminis gradũ ascẽdere nõ pñt. Idẽ in c. seq. ea. d. Ex quib. patet dęmoniacos ad ordines admitti nõ debere, & idcirco irregulares esse. Præterea id, pbatur rõne, nã indignũ uř, eũ, qui à Dœmone Christi Dñi hoste perenni obsessus fuit, Christi Domini ministrum esse. Item scandalũ pusillis saltem datur; graue. n. uidetur, qui diaboli mancipium quodammodo fuit, modo aliis præesse in diuinis, & ministri Christum esse, ut colligitur ex c. usque adeo. ead. d. 33. Pro certo igitur habebimus dœmoniacos irregulares esse, atque sic dixit Glo. in cit. ca. communiter. in

uerb. De iis, ibi: In dæmoniacis similiter, quæ de communi DD. sententia testatur, sequitur quoque Syl. in uerb. Corpore uitiatus. q. 4. uersi. Octauò quid de furiosis. & Tab. eod. num. 4. uersi. Tertiò utrum cadens. ibi: Dæmoniaci uero. & Nauar. in Man. cap. 17. num. 203.

3 Atqui † an ad minores ordines saltem admitti possunt? Glo. in cit. c. clerici, sentit eos admitti posse per eum canonem, nam ibi dicitur ob fessos à dæmonibus ascendere non posse ad sacri regiminis gradum, quasi per illud sacri innuat maiores ordines dæmoniacis tantùm prohibitos; ob eamque rem sentit ad minores admitti eos posse. Hæc tamen ratio non mihi satisfacit. Primò, quia loquitur ibi de clericis, & de facto, quod tunc contigerat, ut ex uerbis eius canonis colligi potest. Præterea, ex quo prohibentur ordinibus sacris iniriari, ergo & minoribus; prohibito enim consequenti, & antecedens prohibitum esse existimatur. arg. l. oratio. ff. de spon. Ego igitur teneo ne que ad minores ordines suscipiendos admitti posse. Tùm ob c. maritum: ubi simpliciter dicitur non ordinandum clericum, qui afflictione diabolica uexatus est, ergo nec ad primam tonsurã, ex quo & ad clerum quis adscribitur per primam tonsuram, ut habetur in c. cum contingat. de ætat. & qualit. Tum quòd & scandalum hic daretur, si inseruiret sacerdoti missæ sacrum facienti. Tum quòd irregularitas per se ab omnibus ordinibus remouet. Dæmoniaci ergo nec ad minores ordines admitti debent, quicquid dixerit Maiol. de Irregular. lib. 2. cap. 17. num. 4. & quidam ab eo citati, qui canone allegato nituntur.

4 Item † irregulares sunt dæmoniaci, qui à dæmone fuerunt obsessi, etiam si modo liberati sint; nam nec ad ordines suscipiendos admitti hi debent, ut inquiunt Syl. & Tab. in cit. locis, & sensit Glo. in cit. c. communiter. & Naua. eo. & habetur in eod. ca. maritum. ead. di. 33. nam ibi dicitur clericum non ordinandum, qui aliquando afflictione diabolica uexatus est, ergo etiam si quis liberatus sit à Dæmone, ordinari non debet, uerbum enim illud uexatus est præteritũ perfectum est, quod rem præteritam, & non extantem significat, ut Grammatici docent, facit quoque c. clerici. ea. d. Postremò rationes prędictæ & hic locum habent, ergo & dispositio locum habere debet.

5 Tertio locum habet hæc regula † etiam si, antequam obsiderentur à dæmonibus, initiati ordinibus essent; adhuc enim functiones Ecclesiasticas, quoad missę sacrum in primis obire non poterunt ob easdem rationes: nam & id habetur in eod. c. communiter. d. 33. & in c. usque adeo. ead. d.

6 Excipiuntur † tamen, qui post susceptos ordines à dæmonibus oppressi sunt; hi enim dæmonibus liberati (modo pro certo id habeatur) diuina facere poterunt, ut dicitur in cit. c. communiter. in fine. ibi enim dicitur hos dæmonia cos suspensos esse debere ab officii sui ordine, & loco, quousque inueniantur ab incursu Dæmonum liberari. Si ergo debent esse suspensi, quousque inueniantur liberati, ergo ubi cõstabit liberatos ipsos esse (id quod Episcopus arbitrabitur, ut dicitur in cit. c. communiter. ibi: Per discretionem Episcopi) in suo officio perseuerabunt. Nec repugnat, quod diximus supra semel obsessum à dæmone, esto deinceps liberatus sit, admitti ad ordines non debere; nam ibi agitur de eo, qui ordines non susceperat: hic autem de iam ordinatis, quamobrem facilius his permittitur in suo ordine remanere, quam superiorem ad ordines admitti: multa enim facta tenent, quæ fieri prohibentur. l. e. parte furioso. ff. de iis, qui sunt sui uel alie. iur. & c. quemadmodum. de iureiu. & ita Maio. ibidem. num. 3. uer. sed si is asseruit. Hinc conclusimus antea, eum, qui sine sua culpa corporis membro carebat, unde missam celebrare non poterat, si iam sacerdos erat, permitti cæteris officiis sacerdotalibus fungi; Enimuero, qui clericus non erat, ad ordines non admitti, ut functiones eas exerceret, quas posset, & facit c. 2. de cler. ęgrot. uel debilit.

7 Atqui † si dubitetur, an liberatus sit? In hoc casu per annum expectabitur, iuxt. arbitrium Episcopi, & si intra eum non uexabitur, de licentia Episcopi administrare poterit, iux. citat. capitu. communiter. quod & sensisse uidetur Syl. in uerb. Corpore uitiatus. quæstio. 3. uersicu. Octauo. ibi; Sed mihi uidetur. quicquid dixerint DD. in cit. c. communiter. quos refert ibi Gloss. Confuse enim rem hanc pertractant, non distinguẽdo casus prædictos. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo.

8 Dæmoniaci autem † sunt homines, in quorum corpora Dæmones ingressi ea obsident, unde etiam dęmoniaci dicti sunt, & aliàs Energumeni, ut qui à Dæmonibus uexentur, & agitentur, quod à Dæmone oppressi tenentur, & ita inquit Maiol. de Irregular. lib. 2. capitu. 17. numer. 5. Quare, & si irregulares sunt, qui se dæmoniacos simulatunt, cùm non essent, ut sexta Synodus generalis Constantinopolitana statuit, & refert Maiol. ibid. num. 6. non tamen dæmoniaci propriè sunt. Sed de dæmoniacis hactenus, ad leprosos transeamus.

SVMMA.

1 *Leprosi irregulares sunt, & quamobrem.*
2 *Leprosus sacerdos administrare sacramenta nequit.*
3 *Leprosi possunt secreto diuina facere, & coram alijs leprosis.*
4 *Leprosi ad ordines non admittuntur, etiamsi haberent administrare sacra, & facere coram leprosis,*
5 *Lepra quid sit.*

S. † Leprosi

§. I.

1 §. †Leprosi quoque irregulares sunt, ut inquiunt Syl. in uerb. Corpore uitiatus. qu. 7. nã ait leprosum promoueri non debere. Idem Ioan. Tabien. eod. q. 3. uersi. Leprosi, & Angel. eod. num. 8 & Nauar. in Man. ca. 27. num. 203. uers. Decimotertiò dico. & Mar. Socin. Sen. in c. ad audicutiam. nu. 80. uersi. Secundò quero. de homicid. communis deniq DD. sententia hęc est. Idque iure meritò cũ ob scãdalum, quod prӕberent, si functiones Ecclesiasticas exercerẽt; malè enim Christi fideles de pręsidibus Ecclesię opinarẽtur, qui hos admittunt, admissósve tolerãt; ordinesque sacros nõ tanti facerent, cũ uideant ab hominibus sic in fectis, & contaminatis suscipi, eorumque functiones obiri. Ob scandalum igitur uetantur ad ordines promoueri. c. 3. & seq. de cler. ęgro. uel debilit. Tum etiam ob abominationem populi, ut dicitur in cit. c. 4. de cler. ӕgrot. Abominatio autem in hoc uersatur, quòd Christi fideles ob horrorem, & stomachum, quem morbus hic facit, audire horum diuina, sacraq; ab ipsis recipere respuerent. Hinc iure antiquo ex tra aliorum communionem eiiciebantur, ut refertur in c. hoc ipsum. 32. q. 2. Hinc Abb. sensit in cap. sacris. nu. 6. de sepult. nec in cæmeteriis cum aliis sepeliendos esse. Leprosi ergo ad ordines admitti non debent, & idcirco irregulares sunt.

2 Immò† nec ordinibus initiati permitti ipsis debet, ut diuina faciãt, si post ordines susceptos contingat eos in hunc morbum incidere, ut habetur in c. 3. & in c. seq. de cler. ӕgrot. uel debilit. ubi iubetur dari coadiutorem sacerdoti leproso, qui animarum curam habet, & non permitti, ut diuina, missæque sacrum faciat, sacramentave ministret, ob scandalum, & abominationem populi, atque sic dixit Soci. ibid. Nõ solum igitur prohibentur ad ordines admitti, uerum etiam admissi prohiberi debent, ne functiones obeant ordinum.

3 Excipitur tamen† ubi sacerdotes iam creati secretò missæ sacrum facerent, tunc enim possunt, ut inquiunt Syl. in uerb. Lepra. q. 6. & Io. Tabien. in uerb. Leprosus. in fine. & Ange. eod. in fine. Idem inquiunt allegati DD. in uerb. Corpus. Angel. num. 8. Ioan. Tabien. nu. 4. uersi. Tertiò utrum. & Syl. q. 7. & S. Thom. in 3. p. q. 82. art. fin. ad tertium. uersi. Sicut patet de leproso. Et hoc ob hanc rationem, quoniã cessat scandalum, quamobrem celebrare permittitur. Secundò excipitur ob eandem rationem, quã scandalum cessat, & abominatio, ubi coram aliis leprosis publicè etiam diuina faciunt, ut allegati DD. eisdem in locis concludũt. Id quod hinc etiam probatur, quoniam leprosis permittitur habere Ecclesiam separatam, & cæmeterium separatum in c. 2. de Eccl. ędific.

Hęc tamen uera sunt, ubi eo morbo non impediretur, quominus sacra faceret, si enim digitos adeo eo morbo corrosos leprosus haberet, ut contrectare hostiam non posset, uel labia, ut sanguinem sumere non ualeret, tunc hac rõne impediretur. arg. c. 2. de cler. ӕgrot. uel debili. Irregularis igitur leprosus erit.

4 Secundò† uera sunt, ut diuina faciãt, ubi ante leprã ordinẽ suscepissent, & si ante ordines susceptos leprosi essent, admitti non debent ad ordines, esto coram leprosis haberent administrare, ob rationes in initio allatas; nã ad summam irregulares sunt.

5 Leprosus autem à lepra dictus est, † Lepra autem de sententia Galeni, & medicorum grecorum est species scabiei cutem deformi obducens crusta, ab atra nascens bili, corpusque uehementi pruritu infestans. Et dicta est à uerbo gręco λεπω, quod significat excorio, seu decortico, nam, quod morbus hic uehementi prurit tu corpus afficit, ob eam rem sic affectus, adeo se confricat, vt se excoriet. Ab effectu igitur morbus hic nominatus est. Et de morbo hoc satis.

S V M M A.

1 *Morbus Gallicus quando irregularem quem reddat.*
2 *Morbus Gallicus quid sit.*
3 *Morbus Gallicus quot modis nominetur.*
4 *Alopecia morbus, idest la pellarella, an irregularẽ reddat.*
5 *Alopecia quid sit, & unde dicta.*

§. II.

1 §. †Morbo Gallico itidem laborans irregularis est in his casibus. Primùm, ubi per ipsum impeditur, quominus contrectare hostiam possit, uel sanguinem sumere, eo quod corrosa labia ab eo habeat, uel manus impeditas, quamobrem irregularis redditur. arg. ca. 1. & 2. de cler. ęgrot. uel debilit. & ibi not. Abba. Quare idem, si post ordinum susceptionem eo morbo afficiatur, ob eandem rationem.

Secũdò, ubi per ipsum horrorem prębet, uel stomachum facit ob ulcerã, quę habet, uel nasũ corrosum, uel caput deforme redditum; in hoc enim casu etiam sicut leprosus, irregularis est. arg. c. 3. cum seq. de cler. ęgrot. uel debilit.

Excipitur tamen primo, ubi pietate ductus secretò celebraret, uel corã aliis eo morbo infectis, ubi aliis administrare posset; tunc. n. id ei licebit, ut de leprosis dictum est.

Secundo excipitur, ubi eo morbo liberatus est; in hoc. n. casu, & ordinib. initiari, & ipsis initiatis ipsorũ functiones exercere ualebit, cessat enim scãdalum, & abominatio, & idcirco irregularitas. arg. c. cum cessante. de appell.

Sicut ẽt, ubi ulcera non apparent; cessat. n. tũc scandalum, quamobrẽ & ordinib. non initiatus ipsis initiari poterit, quãuis si sua culpa morbus ille contigerit, scilicet ob propriã libidinẽ, si notorium id sit, fortasse remouebitur.

2 Morbus autem hic† est scabies quædam, quæ mõ ad medullas permeat, modo corrodit nasum, labia, & alias corporis partes.

S 2 Variis

Variis autem nominibus morbus hic ap-
3 pellatur;†nã modo dicitur morbus Hispanus, eo quòd hispani primi ab Indiis occidentalibus 1494. in Italiam eum detulerunt, ut habetur in Sylua uariar.lect.p.3.c.35.n.146. Dictus est etiam morbus Neapolitanus ob id, quòd cùm hispani mulieres plures hoc morbo infecissent, & ipsæ uiros plures, qui deinceps in Italiam uenerunt ad bellum Neapolitanum contra Gallos, in eo regno mulieres ẽt infecerunt hoc morbo Frãcos, & Gallos, qui Galli morbũ Neapolitanum, Itali uero Gallicum appellarunt.

4 Alopecia itidem laborantes,† id est pelarella, quandiu eo morbo laborant, ad ordines admitti non debent, uel sua culpa eo morbo affecti nõ sint, ob scandalum. Tum quod eo morbo pilis, & capillis capitis, ac barbæ, quæ ad decorem à natura data sunt, spoliantur, unde sic affecti deinceps risum mouent. Tum quòd ob intemperantiam uenereorum in morbũ hunc incidere hi solent, unde, cùm hos uident homines, in eorum animos memoria intemperātiæ eorum renouatur, & ob id scãdalum nascitur. Ob scandalum igitur, & risum irregulares hi sunt, & Idcirco etiam si post susceptos ordines hoc morbo opprimantur, ob eandem rationẽ remouentur.

Excipitur tamen, ubi eo morbo essent liberati, & membris sic affecti, ut scandalum non prębeant; tunc enim ordinibus initiari poterunt, ubi ob aliam causam, quàm intemperantię eo morbo affecti fuerunt. Item etiam, ubi ob intemperantiã, sed id ignoratur. Postremò, ubi cum ipso dispensatum esset, si ob intemperantiam morbus hic contigisset, ut dixit Maiol.lib.2.ca.19. quamuis, quòd hodie scandalũ non mihi generare uidetur, ubi liberatus, quis erit eo morbo, sine alia dispensatione admittetur, modo capilli capitis, ac barba iterum nata sit.

5 Alopecia autem† est morbus in capite humano, ac barba ex uitio humorum natus, quo capilli omnes cadunt, ita Plin. Dicta est autem Alopecia à nomine græco ἀλώπηξ, quod significat Vulpem; & hoc ob eam rationem, quod uulpis hoc morbo sæpè uexatur. Sed de his morbis hactenus, ad alios transeamus.

S V M M A.

1 *Phtisis uulgo dictus Tisico irregularem reddit, & ob quam causam.*
2 *Phtisis morbus quid sit, & unde dictus.*
3 *Pestilentia irregularem quem reddit, & quamobrem.*
4 *Pestilentia morbus quid sit.*
5 *Pestilẽtia tempore, an sacerdos parochus à sua parochia abire licitè possit.*
7 *Morbi, qui irregularem quem reddant.*

§. III.

1 §. †Phtisi morbo laborans etiam admitti ad ordines non debet. Primùm ob periculum contagionis; nã morbo hic affectus uel a-litu alios inficit, ut medici inquiunt. Postremo stomachum, & abominationem facit; nõ.n. homines ab hoc sacramenta susciperent, non sibi propinquum fieri ipsum uellẽt. Ob has causas igitur irregularis est, q hoc morbo est affectus, quod & sensit Gl. in c.4. in uer. Administrationis. de cler.ægrot. uel debil. & facit c.4. eo. Ac planè nescio quis hunc ad ordinem admitteret, cum paulo post eum moriturum sciat.

Item si sacerdos iam factus in hunc morbũ incidat, ob easdem rõnes à functionibus ordinum amouebitur, ut de leproso diximus ob easdem rationes. Hic tamen secretò missæ sacrum facere poterit, Immò & publicè quando quidem ratò in hoc casu scandalum prębebit.

2 Phtisis autem† est morbus totum corpus extenuans, proueniens ex ulcere pulmonis a pituita potissimũ generato, quæ à capite delapsa in pulmonib. cõputruit, & uulgo appell. ẽ Mal Tisico. Dictus est aũt à uerbo græco φθίω, qđ significat corrũpo: quod.n. morb. hic hominẽ consumit, & corrumpit, ob eam rem hoc nomine est nominatus.

3 Pestilentia† affectus ẽt sine dubitatione irregularis est; nam est morbus incurabilis sæpius, & grauis, qui functiones corporis impedit; at, qui graui morbo, incurabilique est affectus, irregularis est. arg. c. pen. de cler. ægro. uel debili. Postremò hic morbus contactu serpit, unde eo affecti ab aliis separantur. Iure igitur & hi irregulares erunt. Immò & si iam sacerdos quis sit, à functionibus Ecclesiasticis arcebitur; si enim lepra infectus arcetur, ut habetur in c. fin. de cler. ægrot. multo magis hic.

At quid de iis, qui ueniunt ex locis infectis, an ad ordines admittẽtur. Planè expectabitur, donec appareat, an eo morbo infecti sint, antequam ad ordines admittantur, ita Maiol. eod. cap. 20. lib. 2. de Irregul.

4 Pestilentia autẽ † est morbus ab aere sæpe corrupto, pueniens, inficiens homines ad mortem, inguinam, carbunculosque generans.

5 Verùm, †an sacerdos parochus, si pestilẽtia adsit in sua parochia, potest inde licitè abire. In hac quæstione pro certo prius habendum est, parochum obligatum non esse suam uitam profundere pro salute corporis sui parochiani, nisi ratione alia ad hoc teneatur, ut dixit San. Thom. 2.2.q.26. art.5. ad perfectionem charitatis enim pertinet alterius uitam corporis suæ anteferre. Vbi ergo periculum tantùm corporis adest, non tenetur salutem sui corporis contemnere pro alterius corporis salute; ordo.n. charitatis est, ut magis meum corpus tuear, ac diligam, quàm alterius.

6 Postremò pro certo habendum est, ubi parochianorum animæ salus periclitatur, ut pote, quia pueri in periculo mortis constituti, baptizandi

ptizandi sint;uel aliquis desperaret, si parochus eum desereret;uel periculum imminet, si eos deserat,ne ab hereticis seducantur, in hoc casu sanguinem profundere potiùs debet, quã permittere,ut parochiani animę salus periclitetur;charitatis enim ordo postulat, ut salutẽ mei corporis postponam saluti animę proximi,atque sic sensit S.Thom.eod.& Ioan. Tab. in uerb.Episcopus.q.5. ubi quęstionem hanc disputauit uiden.

Tres morbi species uidimus,quæ irregularẽ quempiam reddunt,& exemplis pluribus allatis plurium morborũ rem hanc illustrauimus;
6 modò queritur,† an preter predictos morbos alii sint,qui irregularem quem reddãt. In qua quæstione breuiter concludimus,omnes morbos, qui uno ex tribus modis officiunt ordinũ executioni,irregularem quem reddere,scilicet uel ob periculum,uel ob scandalum, uel quia impediunt ne sacra fiant;ex quo enim eadem ratio & in his est,ob eam rem & eadem dispositio esse debet.l.illud.ff.ad leg.Aquil.ca. cùm dilecta.de confirm.util.uel inutil.atque sic sensit Nauar.in Man.cap.27.num.202.uersic.Decimotertiò.posteaquam enim dixit lepram irregularem quem facere,& non solũ susceptionem ordinum,sed usum impedire,hæc subiungit.Quod ipsum in qualibet alia corporis infirmitate,quæ notabile scandalum ordini huic pbet,uidetur dicẽdum,scilicet,quòd impediat, & irregularem reddat,saltem quoad actus, in quibus id facit.Si ergo ita dicẽdum est de qualibet corporis infirmitate, quod de lepra ob scandalum,ergo multo magis id dicẽdum est, ubi morbi impediunt,ne ordinum functiones fiant,uel periculum afferunt.Quare & qui dolore capitis grauiter vexatur,ut obire functiones ordinum nequeat,non admittetur ad ordines,etsi posteaquam admissus est,in hũc morbum incidat,dabitur ei coadiutor. argum.ca. qualiter.7.q.1.& ut dixit Maiol. de Irregular. lib.2.cap.13.Qui itidem alio morbo incurabili uexatur,unde functiones ordinum obire nequeat,irregularis etiam hic est.ca.pen.de cler. ægrot.uel debilit.

Omnes igitur morbi huiusmodi irregularem reddunt,non solùm ne ordinibus initientur, sed etiam ne ordinibus initiati functiones exerceant, ut antea suis locis diximus ob easdem rationes.Atqui an liberati his morbis ordinibus initiari poterunt? Item quid de iis, qui iã ordines susceperunt, ac deinceps in hos morbos inciderunt,an, esto non omnes functiones ordinum obire possint, obire saltẽ eas ipsis licebit,quas poterunt?Hæc in sequen.explicabimus.

S V M M A.

1 *Morbis, qui irregularem, quem reddunt, statim atque quis ipsis liberatus est, irregularitate etiam est liberatus.*

2 *Morbis affecti, quibus irregularis quis redditur, esto per eos morbos impediantur, ne functiones aliquas ordinum obeant, an obire saltem possint eas, quæ ei permittuntur per eos morbos.*

§. IV.

§. Duo explicanda nobis proposuimus. Primùm,an qui morbis liberati sunt, quibus irregulares reddebãtur,irregulares deinceps esse desinant,& deinceps ordinibus initiari,ordinumque susceptorum functiones obire possint. Alterũ, an ii,q post susceptos ordines in hos morbos inciderunt,morbis durantibus exercere possint ordinum functiones, quas nõ impediuntur exercere ob irregularitatem eorum morborum.

1 Quoad primum igitur†breuiter concludendũ est,ubi iis morbis quis liberatus est, qui eũ irregularẽ reddebant,irregularitatẽ statim tolli;nã omni impedimẽto corporali sublato,quo quis repellebatur,ne ordinib.initietur, uel ne initiatus functiones Ecclesiasticas exerceret, ad oĩa habilis est.arg.c.post translationẽ.uer. Si.n.quisquã.de renun.ubi se Eps ob ægritudinis impedimentũ de superioris auctoritate ad monasticã uitã descẽdat,si contingat ægritudinis impedimẽtũ cessare,ad Epalem dignitatẽ, ibi resurgere posse dr, ergo idẽ in casu nostro, & facit Gl.ibi in uerb.Cessante.Idem quoq.dixit Bernar.& Io.Andr.quos refert,ac sequitur Maiol.de Irreg.li.2.c.24.uer.Verũ si qs postea cõualuerit;etenim cessante cã cessat effectus. Hinc S.Eugenius Cartaginensis Eps paralyticus factus pro irregulari habitus nõ est, ubi à paralysia fuit liberatus, ut refert Maiol.ibid. Hinc Simõ leprosus à Christo Domino liberatus Epus creatus est Cenomanensiũ in Gallia, ut refert Maiol.eod.lib.2.cap.18.num.2.

Excipiuntur tamen dœmoniaci;esto.n.à dęmone liberati sint,ad ordines tñ non admittẽtur c.maritũ.d.33.& ut supra suo loco uidim⁹. Furiosi quoq.nisi manifestò constet furore liberatos esse nõ facilè admittentur,quamuis furor cessauerit. Et ad summã,ubi morbus cessauit,& scãdalũ,& abominatio, ordinib.initiari poterunt,& functiones ordinum obire,si ante morbos initiati iam erant,arg.l.patre furioso. ff.de iis,qui sunt sui,ue alien.iur.& c. quemadmodum.de iureiur.

At quis in hoc casu liberatos esse illis morbis arbitrabitur? Planè Episcopus, ut supra de corpore uitiatis diximus;nã & ipse quãdo aliquis morbus adest,an scãdalum pbeat,periculumve,uel impediat,declarabit,arg.c.significauit.de corp.uit.quamuis quoad liberationem morbi,an scilicet discesserit,de consilio medicorũ id statuet,arg.l.septimo mense.ff.de stat. homin.& ut in simili dixit Maiol.eod.lib.cap. 20.in fine.

2 Quoad secundum autem,†an qui post ordines susceptos in eos morbos incidit, eas ordinum functiones obire possit,quæ sine scãdalo,

& periculo obiri ab eo possunt, breuiter & hic côcludimus missæ sacrũ obire hunc non posse, nisi ubi scandalum cessaret, ut si secretò celebraret, quod de leproso antea diximus; uel apud eas personas, quæ scandalum non sumerent; quoad alia uerò officia Ecclesiastica obire ipsa poterit. argum. c. 2. de cler. ægrot. uel debilit. Verùm quis cum his dispensabit? Hoc in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Dispensare cum ijs, qui eo morbo affecti sunt, unde irregulares sunt facti, Summus Pont. tantùm potest.*

2 *Episcopus arbitratur, quando morbus discessit, qui irregularem quem reddebat.*

§. V.

1 †Postremo uidendum est, quis dispensare possit cum his, qui ob morbum irregulares facti sunt. In qua quæstione concludimus, quo ordinibus initientur, Romanũ Pont. dispensare tantùm posse; nullo enim iure cautum est, ut Episcopus dispenset, atque sic sensit Nauar. in Man. cap. 27. num. 202. uersicu. Decimotertiò. ubi de lepra hoc dicit, & numer. 203. de morbo comitiali, de dœmoniaco, & de aliis morbis. eod. uersicu. in fine. Hoc sentit etiam Innocen. in cap. 1. de re iud. lib. 6. nam ait Solum Papam dispensare cum corpore uitiatis, & ita seruare Ecclesiam Romanã: idem inquit Quint. Mandos. in Tract. de sign. grat. in Titu. de corp. uit. uersicu. Alius à Papa. & facit cap. non confidat. dist. 50. Si ergo cum corpore uitiatis Summus Pont. tantùm dispensat, ergo & cum his quoque; nam & hi corpore vitiati sunt. Quę tamen dispensatio requiritur tantum, ubi morbus adhuc durat; at postea quam quis liberatus est à morbo, in dœmoniaco, ut supra suo loco diximus, in aliis autem ipso iure statim tollitur irregularitas.

2 Episcopus autem, † quamuis dispensare cũ his nequeat, ipse tamen arbitrabitur, de consilio medicorum, quando liberati morbo sint, ut in antecedenti §. id probauimus. Sed de hac specie irregularitatis hactenus. ad alteram trãseamus.

De Irregularitate, quæ oritur à vitio corporis, habito respectu ad bigamiam. Cap. LVI.

S V M M A.

1 *Bigamia quid sit.*

2 *Bigamia vnde dicta.*

3 *Bigamus an dicatur, qui non bis, sed ter, quaterque matrimonium contraxit.*

VODECIMA species irregularitatis, habito respectu ad corpus, est ea, quę contrahitur ex Bigamia, cuius cognitionem, ut absolutã magis habeamus, pmissis prius quid Bigamia sit; deinde un de dicta; tertiò quot eius species, hæc contẽplabimur, scilicet an irregularitas hęc ab omni bigamia oriatur. Deinde, cur ab Ecclesia inuenta, & instituta. Tertiò, an contrahatur ex bigamia ante baptismum orta. Postremò quis in ipsa dispensare possit; his enim explicatis irregularitatem hanc, ni fallor, cognitam habebimus.

Prima quęstio igitur præmittenda hæc est.

1 †Bigamia quid sit, quã, ut paucis absoluamus, sic eã describimus. Bigamia est irregularitas, quæ nascitur ex multiplici matrimonio, ab eodem quacunque ratione contracto, & consumato.

Dixi Irregularitas pro genere; non enim solùm dicitur de hac irregularitate, sed & de qua cunque alia, & idcirco de pluribus specie differentibus, quo generis proprium est.

Dixi, reliqua pro differentiis, quo separetur à reliquis irregularitatibus, quæ non nascũtur ex matrimonio, sed ab aliis causis. Et de quæstione hac satis.

Quoad secundam quæstionem itidem præ-
2 mittendam, †scilicet Bigamia unde dicta sit: Dicta est à Bis, quod significat Duo, & à το το γαμος græcè, quod latinè significat Nuptias, seu matrimonium, quod enim irregularitas hęc contrahatur, ubi quis plusquam semel matrimonium contraxit saltem fictè, & consumauit, & sic saltem, ubi bis, ideo bigamia irregularitas hæc dicta est; & qui ratione hac factus est irregularis, bigamus est nominatus.

3 Verùm quid † si quis non bis tantùm, sed ter & quater, & deinceps matrimonium contrahat, an bigamus hic dicetur? Videbatur dicendum bigamum dici non debere: & hoc ob hãc rationem, quod nomen rei conueniens non ui detur, contra §. est & aliud. in Institu. de don. qui enim ter matrimonium contraxit, uel quater, trigamus, & qua trigamus dicendus uidetur, & nõn bigamus.

Atqui contrariam sententiam sequi debemus, scilicet, & qui plusquam bis matrimoniũ contraxit, bigamum dici posse. Primo, quoniã titulus, ubi de hac irregularitate agitur, inscriptus est. De bigamis, & alibi nusquam de trigamis, uel de quadrigamis, & huiusmodi agitur, & tamen manifesto constat & hos irregulares esse; ergo & eo titulo, qui plusquam bis matrimonium contraxit, comprehenditur, & bigamus rectè nominatur e x quo enim irregularis hic est, & nusquam de ipso agitur, necessario eo titulo ipsum comprehendi dicendum est. Præterea ratio, quamobrem bigami, id est, qui bis matrimonium contraxerunt, irregulares

res sunt, ea est, quoniam non possunt referre eā vnionem, quam fecit Christus Dominus cum Ecclesia; nam ipse humanitatem, quam accepit, nunquam dimisit: qui vero bis matrimonium contraxerunt, suam carnem in plures diuiserunt. Quare, cùm ministri Ecclesiæ Christi personam referant, referre aūt eā non possint, ex quo sæpius matrimonium cōtraxerunt, merito irregulares sunt, ita Gloss. dixit communiter recept. in c. debitum. de bigam. at ratio hæc multo magis in ijs locū habet, qui sæpius, quā bis matrimonium contraxerunt, ergo rectè bigami dici possunt. Postremò facit, quoniam secundæ nuptiæ omnes dicuntur post primas, vt dixit Gloss. communiter recept. in Rubr. C. de secund. nupt. ergo & qui plusquam bis nuptias contraxit, bigamus rectè nominabitur. accedit communis vsus loquendi Ecclesiæ, quæ hos etiam bigamos nominat, ergo ab ipsa non discedemus. l. minime, & l. diuturna. ff. de leg. Nec repugnat ratio contraria: nam, esto vera sit, non tamen sequitur quin ex causa id fieri possit, vbi de mente proferentis constat, præsertim quòd verba rebus, non res verbis inseruire debent. arg. l. certum. ff. si certum pet. & c. intelligentia. de verb. sign. Rectè igitur & bigami dicentur, qui plus quàm bis matrimonium contraxerunt. Et de quæstione hac itidem satis; iā tertiam aggrediamur. Id quod in seq. præstabimus.

SVMMA.

1 *Bigamiæ species quot sint.*
2 *Bigamia vera, & propria quid sit.*
3 *Bigamia vera contrahitur ex duobus matrimonijs validis.*
4 *Bigamia quacunque vt contrahatur, requiritur necessario, vt matrimonia contracta consumentur.*
5 *Matrimonium quando consumatum dicatur, vt irregularitas contrahatur.*

§. I.

1 Tertia quæstio præmittenda est † Bigamiæ species quot sint. In qua quæstione breuiter concludimus tres eius species esse; quarum altera est vera; altera interpretatiua; tertia similitudinaria; de quibus singulis agendum est, & prius de prima, scilicet quid sit.

2 Bigamia † vera, & propria igitur est, bigamia, quæ contrahitur ex duobus matrimonijs validis, & consummatis, ita sensit Gloss. in c. 2. in verb. In bigamis, ibi. Item ille dicitur verè bigamus de bigam.

Dixi; Bigamia pro genere; nam non solum dicitur de vera, verum etiam & de duobus alijs speciebus.

3 Dixi †, Quæ contrahitur ex duobus matrimonijs validis, quo separetur à bigamia interpretatiua, quæ contrahitur, vbi vnum matrimonium cum vidua initum est, vt suo loco videbimus; hæc enim contrahitur ex duobus matrimonijs validis, vt pote, vbi quis vxorem duxit alteram post alteram, priore mortua.

Necessario igitur requiritur, quo vera bigamia contrahatur, vt quis legitimum matrimonium bis contraxerit, & duas vxores legitimas habuerit. Id quod fieri non potest regulariter, nisi prior mortua sit; viuente enim prima alteram vxorem ducere quis non potest, cùm duas vxores eodem tempore quis habere nequeat. §. socrum quoque. & §. affinitatis. in Inst. De nupt. atque sic habetur in c. acutius d. 26. vbi S. Augustinus bigamum hunc esse ait, qui duas vxores habuit alteram ante baptismum, alteram post baptismum. Quare, ex quo requiritur, vt matrimonia valida contrahantur, separatur etiam à bigamia similitudinaria, quæ contrahitur, vbi quis matrimonium inualidum contraxit, vt suo loco videbimus.

4 Dixi †, Consumatis; si enim solùm cum prima, vel cum secunda matrimoniū qs consumasset: irregularis hic non fieret; quippe qui in plures suam carnem non diuisisset, atque sic habetur in c. debitum. in fine. de bigam. ibi enim in facto contingenti Romanus Pont. respondit eū ad sacerdotium promoueri posse, qui mulierē ab alio viro ductam, sed minimè cognitam duxit vxorem; & hoc ob eam rationem, quoniam nec illa, nec ipse carnem suam diuisit in plures, & vbi defuit commistio corporum, non deest huiusmodi significatio sacramenti, vt dicitur in eod. c. nuper vers. Profecto: Quare qui non modò duas vxores, sed plures alteram post alteram duxit, mortua priore, vt nullam cognouit, vel vnam tantùm, hic irregularis non erit, quoniam suam carnem in plures non diuisit: qui etiam viduam ab alio corruptam duxit, sed eam non cognouit, irregularis factus non est, necessario igitur requiritur matrimoniū ut consumatum sit, id quod in quauis bigamia postulatur, vt videbimus.

5 Atqui † qua ratione matrimonium consumatum dicetur? Primum, vbi feminis commistio facta est. Deinde, vbi semen in claustra ingressum est, & non foris. Tertiū, vbi saltem corrupit intrando claustra, ita dixit Armill. in ver. Irregularitas. nu. 2. in fine. Non igitur per polutionē aliam quacunque ratione factam, etiā per sodomiam matrimonium consumatur. Et hæc de consumatione in quacunque bigamia locum habent, vt suo loco videbimus. Necessario igitur requitur, quò irregularitas huius bigamiæ contrahatur, vt cum duabus saltem matrimonium validum contraxerit, & cū ambabus etiam ipsum consumauerit, vt habetur in eod. c. nuper, & DD. ibi not. & Couar. qui de communi sentētia testatur in Clem. vni. p. 1. §. 2. nu. 2. vers. Primò is est. ibi, Est tamen necessarium. de homicid.

Quę diximus autem, locum habent, esto matrimonium consumauerit cum vna ante baptismum, & cum altera post baptismum: nam

irregularis

irregularis & hic est, vt habetur in c. acutius. & in c. deinde. d. 76. & sic dixit Nauar. in Man. ca. 27. num. 195. vers. Secundò. & Maiol. de Irreg. lib. 1. cap. 33. num. 3. vers. Ideo ille. Sed de prima hac specie hactenus; ad alteram transeamus.

SVMMA.

1 *Bigamia interpretatiua quid sit.*
2 *Bigamia interpretatiua contrahitur, vbi duo matrimonia quis contraxit, & consumauit. sed alterum validè, alterum inualidè; aut vtrunque eodem tempore, aut alterum altero sublato.*
3 *Bigamia interpretatiua contrahitur etiam per matrimonium contractum cum cognita ab alio vel in forma matrimonij, uel extra: modò & qui cum ea contraxit, eam cognouerit.*
4 *Vidua cognita à marito priori reddit posteriorem irregularem, si eam cognoscat.*
5 *Vxorem ducens à se prius cognitam, nec bigamus, nec irregularis est.*
6 *Bigamia interpretatiua contrahitur etiam, vbi quis uirginem ducit uxorem, & ab alio deinceps cognitam, ipse quoque cognoscit.*
7 *Adulteram uxorem cognoscens etiam ignorans irregularis fit, & bigamus. etiam si*
8 *Iussu iudicis id faciat. etiam si*
9 *Vxor pœnitentiam egerit.*
10 *Vir plures mulieres cognoscens extra formam matrimonij nec bigamus nec irregularis est.*
11 *Matrimonium interuenisse quacunque ratione debet, quò bigamia nascatur, & irregularitas.*
12 *Maritus si præter uxorem alias mulieres extra formam matrimonij cognoscit, bigamus non fit, nec irregularis.*
13 *Bigamia interpretatiua nascitur etiam ex pluribus matrimonijs in ualidis sed etiam consumatis.*
14 *Bigamia interpretatiua cur sic appelletur.*

§. II.

Secunda species bigamiæ, ex qua oritur irregularitas, est bigamia interpretatiua, quæ & ipsa quid sit, & cur sic nominetur, explicandum est.

1 Quoad primum † Bigamia interpretatiua est bigamia, quæ cõtrahitur aut ex duobus matrimonijs cõsumatis; quorum alterum validũ, alterum inualidum est; aut ex vno matrimonio contracto cum vidua à priori marito, ab alioue corrupta, & à se; aut ex vno matrimonio cõtracto cũ virgine, sed à marito cognita, posteaquam ab alio fuit corrupta; aut ex duobus matrimonijs inualidis, sed consumatis.

Ex hac definitione quatuor conclusiones colliguntur; quæ singulæ nobis explicandæ sunt.

2 † Prima conclusio igitur hæc est, bigamiã hanc contrahi, vbi quis duo matrimonia contraxit, & consumauit vel eodem tempore, vel cum vna, mortua priore, sed alterum valide, alterũ inualidè; exempli gratia legitimè vxorem quis duxit, & eam cognouit, sed postea ipsa mortua enim alia matrimonium contraxit, quę ipsi erat cognatione aliqua coniuncta, sed nihilominus matrimonium ipse consumauit. Hæc igitur interpretatiua bigamia est, atque sic dixit Gloss. in c. 2. in verb. In bigamis. ibi, Item qui vnum de facto. de bigam. & DD. eam communiter sequuntur. Et quamuis vnum matrimonium legitimum interuenerit, irregularis tamen est ob matrimonium secũdum inualidè contractum, ita Gloss. ibid. vers. Isti omnes bigami. & habetur in c. nuper. eod. vbi non permittitur dispensari cum clericis, qui secundum matrimonium de facto contraxerunt, & consumauerunt, ergo irregulares sunt; non enim alias dispensatione egerent. Idem si duas simul duxit, vnam de iure & aliam de facto, & vtranque cognouit; vel igitur simul, vel diuerso tempore nihil interest ob eandem rationem.

3 Secunda conclusio est, † bigamiam hanc etiã contrahi, vbi quis contraxit matrimonium vnum cum corrupta ab alio, vel cũ vidua à priore marito, vel ab alio corrupta, modò & ipse eam cognouerit; nam ex hac bigamia irregularitas etiam contrahitur, esto vnum matrimonium sit, & propriè bigamus hic non dicatur; vt habetur in c. de bigamis. ibi, Et viduarũ maritis. & in c. de bigamis. & in c. debitum eod. nã in c. de bigamis. Summus Pont. sancit, ne viduarum mariti defunctis vxoribus ad diuinorum celebrationem admittantur, ergo irregulares sunt, quod & inquit Gloss. ibi. Idem dicitur in cit. c. debitum. ibi enim. Summus Pont. ait inhibitum esse, ne maritus viduæ præsumat ad sacros ordines promoueri, ergo irregularis est; hoc enim irregularitas proprium habet, vt per se impediat quẽ, ne ad ordines promoueatur, vel ne promotus administret.

4 Necessariò tamen requiruntur duo, quò irregularitas hæc contrahatur. † Primùm, vt vidua cognita fuerit à priori marito, alioquin nõ redderet irregularem secundum maritum, vt dicitur in ci. c. debitum. Is, qui mulierem, habetur enim ibi, ab alio viro ductam, sed minime cognitam duxit vxorem, quia nec illa, nec ipse carnem suam diuisit in plures, propter hoc impediri non debet, quin possit ad sacerdotiũ promoueri. Hæc ibi Summus Pont. ex quibus habetur irregularitatem non contrahi ab eo, qui duxit viduam non cognitam a priore marito; & rationem etiam, quia scilicet diuisio carnis facta non est. Requiritur ergo, vt vidua cognita fuerit à priore marito, vel ab alio, atq; sic Gloss. ait ibi in verb. Viduæ.

Secundò requiritur, † ut qui viduam à priore marito, vel ab alio cognitam, vxorem duxit, eã cognouerit; antequam enim eam cognoscat, si moriatur vxor, maritus eius poterit ad ordinem promoueri; non enim suam carnem in plures diuisit. ita de communi sententia testatur Couar. in clem. vn. p. 1. §. 2. num. 2. vers. Secundò. ibi, Illud tamen exigitur. de hom.

5 Verùm quid † si quis ducat vxorem à se corruptam

ruptam antea, an irregularis hic erit? Hanc quæstionem disputauit Gloss. in c. debitum. in verb. Diuisit. eo. de bigam. & in ea duæ DD. sententiæ sunt; quarum altera fuit eorum, qui existimarunt irregularem hunc fieri, & hanc opinionem etiam tenet Hosti. quem refert Gl. ibi. Probatur autem horum sententia hac ratione, quoniam maritus corruptæ est irregularis, vt habetur in c. curandum. d. 34. ibi enim dicitur curandum esse, ne ad sacros ordines quis adspiret, qui vxorem non duxit virginem; ergo qui corruptam duxit, irregularis est; nam non virginem duxit, quamuis à se ipso vitiata sit. Idē habetur in c. præcipimus. ead. d. & in c. quicunque. d. 77. & in c. qualis. 30. qu. 5. Nec repugnat si dicatur duram hanc legē videri, ex quo enim ita scriptum est, scilicet irregularem esse, qui corruptā duxit, ergo seruari debet vel à se corrupta sit, l. e. prospexit. ff. qui & à quib. man. & c. scriptum. 6. q. 1.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet eum irregularē non esse, q à se corruptam vxorem duxit. Hanc opinionem sequitur ead. Gloss. ibi. & in eod. c. qualis. & Gloss. in c. vn. in ver. Contraxerant. de cler. coniug. li. 6. & DD. communiter, vt testatur Couar. in Clem. vnic. p. 1. §. 2. num. 3. vers. Quid autē de eo. & Abb. in cit. c. debitum. num. 2. & Maiol. de Irr. lib. 1. ca. 33. num. 5. Probatur autem per cit. c. debitum. in fine, nam ibi dicitur, qui mulierem ab alio viro ductam, sed minimè cognitam, duxit vxorem, irregularem eum non esse; & hoc ob eam rationem, quòd non diuisit suā carnem in plures: at in casu nostro, ex quo mulier hæc fuit corrupta ab eo, qui eam deinceps duxit in vxorem, suam carnem in plures nō diuisit, vt per se patet, ergo irregularem maritū non reddit. Nec repugnant iura pro contraria opinione allegata; nam accipienda sunt, & interpretanda sicut dilatanda, & coarctanda secundum rationem l. pen. §. pen. ff. de jur. & fact. ignor. In casu verò hoc corruptam maritus ducens irregularis efficitur, quoniam suam carnem in plures diuisit, quæ ratio cessat in casu nostro, ergo & dispositio cessare debet. arg. c. cū cessante de appell. A communi sententia igitur non discedemus. Et de secunda conclusione satis.

6 Tertia conclusio est † bigamiam hanc etiā contrahi, vbi quis virginem duxit, quam post adulterium ab ipsa commissum etiam cognouit, quæ quidem cōclusio verissima est, & idcirco irregularem quem facere. Primò, quoniam suam carnem ea vxor in plures diuisit, quamobrem est irregularis factus maritus ob defectum sacramenti. arg. c. debitum. de bigam. Postremò id habetur in c. si cuius vxorem. di. 34. nam ibi dicitur, si probatum fuerit vxorem alicuius adulterium commisisse, hunc ad ministerium ecclesiasticum admitti non posse. Si ergo maritus eius mulieris, quæ adulterium commisit, ad ecclesiasticum ministerium admitti non debet, est irregularis. Idem habetur in c. si laici. ead. d. atque sic asseruit Couar. in Clem. vni. p. 1. §. 2. num. 3. vers. Quartò. & Maiol. eod. ca. num. 6. vers. Eadem. & DD. communiter; irregularis ergo maritus sic efficitur. Hoc autem locum habet, esto inuita corrupta sit; nam in irregularitate factum inspicitur, non voluntas, atque sic asseruit Maiol. ibidem. num. 7. quamuis adultera non sit. c. illæ autem. 32. q. 5.

7 Atquid † si adulterium ignorans eam nouit, an irregularis fiet, & idcirco ab ordine ecclesiastico arcebitur, si vxor mori contingat? Videbatur dicendum irregularem hunc non fieri, ex quo probabilem ignorantiam habet. arg. c. apostolicæ. de cler. excom. min. Atqui contrarium sequitur Abb. in c. 3. de adult. & Diaz. in Pra. crim. Canon. cap. 16. & Ardit. ad eum in verb. Siuè ignoranter. qui opinionem hanc communiter receptam testatur, sicut etiam Couar. eo. vbi supra. Idq. meritò, nam adest defectus sacramenti, & idcirco ratio, quamobrem irregularis ex hac causa quis efficiatur, ergo & effectus, scilicet ipsa irregularitas. arg. l. illud. ff. ad leg. aquil. Nec repugnat contraria ratio, nam irregularitas hæc contrahitur non ob culpam, sed ob defectum sacramenti, & idcirco vel ignorauerit, vel sciuerit, nihil interest. Id quod & hinc patet in simili, quoniam filij naturales irregulares sunt, quamuis omni culpa vacent, vt per se patet. Secus in ea, quæ contrahitur ob culpam, vt in contrario. Quare, & qui duxit vxorem ab alio cognitam, etiam si id ipse ignoret, irregularis est ob easdem rationes, & ob c. curandum. d. 34. qui simpliciter loquitur, & prohibet, ne ad ordines admittatur, qui vxorem virginem non duxit, & non distinguit, ergo nec nos l. de pretio. ff. de publ. in rem aut.

8 Quid itidem, † si ex præcepto iudicis adulterā cognouit, an & hic irregularis erit? Et hunc irregularem esse concludendum est; nam ita concludit Gloss. in c. si cuius. d. 34. & Capel. Tolosan. decis. 255. & Addit. ad eam, quæ opinionem hanc communem esse testatur; nam & ibi ait: si quis post vxorem ductam absens fiat, vxorque eius post multum temporis nubat, prior maritus rediens si cogatur redire ad suā vxorem, præiudicium sibi quoad ordinem facere inquit. Si ergo, vbi sub formā matrimonij corrupta est, non excusatur, multo minus vbi alia ratione: eandem opinionem sequitur Diaz. eod. cap. in fine. & communē inquit Addit. ad eum in verb. Sibi præiudicat. magis communē quoque esse ait Couar. eod. & Syl. in verb. Bigamia. in principio. ver. Sexto. & Maiol. eod. n. 6. ver. est quoque. Contrariam opinionem nihilominus sequitur Inn. in c. inquisitioni. de sent. excom. cuius sententia probatur hac ratione, quod iniquum præceptum iudicis esse videtur.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut iudex simpliciter mādat vt vir habitet cum vxore & in hoc casu, si vxorē nouerit,

nouerit; sine dubitatione irregularis erit, vt cō muniter conclusum est. Aut mandauit, vt vxori debitum redderet, & hoc etiam casu irregularis fiet; si ipsi obtemperet, esto enim culpa vacet, defectus tamen sacramenti adest, qui irregularem reddit, & hic quoque communis opinio locum sibi vendicabit. Aut quæritur, an cō pelli possit ad id mandato iudicis, vt debitum reddat vxori adulteræ occultæ, & id non posse sentio, vt dixit Addit. ad Diaz. eod. in fine. & in hoc casu opinio Inn. vera est.

Pro regula igitur habebimus, irregularem eum fieri, qui vxorem adulterā nouit, vel ignorans id fecerit, vel ex iudicis præcepto.

9 Item † irregularis fit, esto vxor pœnitentiam egerit, & ipsi marito reconciliata sit ob rationes supra allatas; nam sic inquiunt Anan. Felin. & Ancharan. quos refert, ac sequitur Couar. eod. § vers. Quartò: ibi. Immò, & irregularis est.

Excipitur tamen, vbi eam post adulterium non nouisset; tunc enim adulterium vxoris irregularem eum non reddet.

Verùm, an vir qui extra formā matrimonij mulieres plures nouit, irregularis hic erit? Et quid si id faciat, posteaquam vxorem duxit?

10 Quoad primum † breuiter concludendum est irregularem hunc non fieri, vel sexcentas nouerit; nam irregularitas hæc contrahitur ex bigamia, vt habetur in tot. tit. de bigam. & supra diximus: in casu proposito autem nulla est forma matrimonij, & idcirco bigamia inde oriri non potest, & ob id nec irregularitas; cessante enim causa, cessat effectus c. cū cessante. de appell. atque sic habetur in c. pen. vbi dicitur presbyteros non incurrere irregularitatem bigamiæ, plures concubinas habendo, atque sic not.

11 Abb. ibi. & Maiol. ibidem, nu. 10. Requiritur † ergo tractatus, & forma aliqua matrimonij, aut valida; aut inualida, quò irregularitas contrahatur; vt ex singulis speciebus licet videri, & DD. communiter concludunt; non enim satis est vt copula quis vtatur. Nec obstat cit. c. pen. vbi dicitur posse dispensari quoad executionē sacerdotalis officij; nā illud dispēsare intelligitur simpliciter, ꝑ nō impedire, ita sentiūt DD. Requiritur igitur vt matrimonium saltem inualidum contrahatur in hac, & tertia bigamia, & ad summam, vt aliqua matrimonij forma adsit. Quare, qui duxit vxorem puellam, ideft quā puellam existimabat, quæ in primo tori vsu masculus euasit, irregularis, & bigamus hic non erit, qui eum duxit, quandoquidem forma matrimonij non constitit, vt dixit Maiol. ibid. nu. 14. vers. Hic congruit. Addo ego matrimoniū consumatum non esse; quod requiritur, vt dixi.

12 Quoad secundum, † an maritus, qui habet vxorem, irregularis tunc fiat, si adulterium cōmittat. Et videbatur dicendum irregularem fieri; si enim fit irregularis, vbi vxor adulteriū committit, multo magis videbatur dicendum irregularem fieri, vbi ipse adulterium committit. Atqui contrarium communiter concluditur a DD. & à Gloss. in c. debitum. in verb. Cognitam. & à Panorm. de bigam. Ratio autem quamobrem id fiat, & si plures à DD. referuntur in eod. c. debitum. ea est, quam reddidit S. Thom. d. 27. q. 3. lib. 4, quam communiter receptam testatur Couar. eo. §. num. 3. vers. Hinc deducitur. quoniam irregularitas hæc contrahitur ex matrimonio; at actus matrimonij contrahendi non cadit super se ipsum, quandoquidem secum quis matrimonium contrahere nequit, sed super alium, & ideo vitium corruptionis nullum efficit defectum quoad ipsum corruptum, sed quoad alterum; & ob id maritus adulteria committens sibi non obest quoad irregularitatem, sed adulterium vxoris; sicut etiā maritus vxori obesset, si ipsa mulier habilis esset ad ordines. Hæc est igitur ratio, quamobrem vir post matrimonium etiam contractū irregularis non fiat, si adulterium committat, secus autem vbi mulier.

13 Quarta † ac postrema conclusio colligitur ex eadem definitione, scilicet bigamiam hanc nasci etiam ex pluribus matrimonijs inualidis ob aliquod impedimentum, vel causam, sed tamen consumatis; quamobrem fit, vt irregularis etiam hic fiat, qui ea contraxit non propter sacramenti defectum, sed propter affectum intentionis cum opere subsecuto, vt dicitur in c. nuper. in fin. de bigam. Hoc autem verum est, vel viuēte vtraque matrimonia contracta sint, vel vbi cum altera cōtractum est, mortua priore.

Ex his iam habemus, quid bigamia hæc sit, & quis per eam irregularis fiat. Restat, vt videamus cūr interpretatiua nominetur.

14 Bigamia igitur hæc † interpretatiua dicitur, quoniam re vera non contrahuntur hic matrimonia plura valida, quo casu bigamia vera nascitur, vt supra diximus, sed aut vnum cum corrupta, aut plura inualida, quem tamen sic contrahentem pro bigamo Ecclesia interpretata est. Vbi viduam duxit, quoniam in plures suam carnem diuisit, vt dicitur in c. debitū. de bigam. & vbi plura inualida consummauit, quia, quātum in ipso fuit, voluit plura contrahere, & exe cutus etiam est ob copulam secutam, & consumationem, vt dicitur in ei. c. nuper. in fin. ob has igitur rationes bigamia interpretatiua nominata est. Sed iam de similitudinaria agamus.

SVMMA.

1 *Bigamia similitudinaria quid sit.*

2 *Bigamia similitudinaria contrahitur ab ijs, qui se voto solemni obligarunt, idest aut ordini sacro, aut professioni in aliqua religione.*

3 *Bigamia similitudinaria, an vera, interpretatiuave bigamia sit.*

4 *Minoribus ordinibus initiatus, si matrimonium inualide contrahat cum corrupta, an irregularis fiat.*

5 *Laicus cum corrupta matrimonium contrahens inualide*

inualide an irregularis fiat, & sic an in vtroque casu bigamia nascatur.

§. III.

Tertia species bigamiæ est ea,quę similitudinaria dicitur,de qua hęc uidebimus. Primú quid sit.Deinde,an uera, uel interpretatiua.Tertio,an minoribus ordinibus initiat' matrimonium contrahens cum corrupta inualide,bigamus sit.Quarto,quid de laico eadē ratione matrimonium contrahente.

1 Quoad primum igitur†.Bigamia similitudinaria est bigamia quædam,quæ contrahitur ab iis,qui solemni uoto obligati uxorem ducũt, & eam cognoscunt.

Dixi,Bigamia quædam pro genere;quamob rem autem addiderim illud quędam,infra uidebimus.

Dixi reliqua pro differentiis, quo separetur à duabus propositis speciebus; in illis enim necessario requiritur,ut duo matrimonia saltē interueniant,uel saltem cum corrupta matrimonium contrahatur;at in hac sat est, ut unũ matrimonium uel cum uirgine cõtrahatur ; modo

2 † qui matrimonium cõtrahit,uoto solemni obligatus sit,idest uel ordini sacro initiatus,uel in aliqua religione professus.c.un.de uot.li.6.Hęc igitur est bigamia similitudinaria.

3 Quoad secundum†uidebatur dicendũ bigamiam unam ex dictis speciebus esse;& hoc per c.quotquot.27.q.1.nam ibi dicitur. Quotquot uirginitatem pollicitam præuaricati sunt professione interrupta,inter bigamos,idest,qui ad secundas nuptias transierũt,haberi debere. Ecce hic aperte dicitur inter bigamos habendos, ergo aut uera bigamia hæc est,aut interpretatiua.

Atqui cõtrariam opinionem sequi debemus, scilicet nec ueram,nec interpretatiuã bigamiã esse. Nam primo id sensit Gl.in eo.c. quotquot. & Cou.in Clem.un.p.1.§.2.num.2.uersic. Vnde infertur.& Nauar.in Man.cap.27.num.195. uers.Secundo dico.ibi similitudinaria. Secundo probatur id etiam ratione : nam bigamia hęc contrahitur ab iis solum,qui uoto solemni obligati matrimonium etiam cum uirgine contrahunt,& consumant.arg.c.fin.de bigam.& ut infra uidebimus: bigamia uera autem contrahitur,ubi plura matrimonia ualida contrahuntur,scilicet alterum post alterum; interpretatiua uero,ubi plura inualida, uel unum ualidum cum corrupta ab iis , qui solemni uoto obligati non sunt , contrahitur; ergo, ex quo ex diuersis contrahũtur ,bigamia hęc neque uera, neque interpretatiua dici potest. Meritò igitur dictum est esse bigamiam quandam . Dicta est etiam similitudinaria,quoniam sicut uera contrahitur per plura matrimonia ualida;interpretatiua uero per plura aut inualida, aut per plura ficta, ita & hæc;nam,qui solemni uoto se obligauit,spirituale matrimonium cum Christo domino contraxisse existimatur,ut habetur in cit. cap.unic.de vot.lib.6.& ut dixit Nauar.in consil.1.de bigam.lib.1.uersicu.Tertio non obstat' Vnde tentans matrimonium carnale contrahere,aliud matrimonium existimatur contrahere uoluisse,& sic quasi duo contraxerit,pro bigamo habetur . Non igitur species una ex dictis bigamia hæc est,sed ipsis similis. Quare ob hāc rationem in cit.cap. quotquot. inter bigamos habendos esse ibi dicitur,qui uirginitatem pollicitam præuaricati sunt, non autem bigamos, quoniam re uera neque bigami ueri , neque interpretatiui sunt,sed similes, quamobrem canō ille potius opinionem hanc tuetur, quam oppugnet,ut ex dictis patet. Et de quæstione hac satis.

4 Quoad tertiam quæstionem†an in minorib. ordinibus constitutus bigamiam cõtrahat,corruptam ducens in uxorem inualide. Et uidebatur dicendũ bigamiũ fieri. Primò,qa qui in ordine subdiaconatus constitutus est;bigamiam similitudinariam contrahit,uiduam in uxorem ducens inualide,ut dicitur in cap. fi. de bigam. ergo idem dicendum uidetur in eo, qui in minoribus ordinibus constitutus est,ex quo & ordines minores,ordines sunt. Præterea facere uidetur.c.nuper. eod.de bigam.ubi cum clericis, qui secundas mulieres matrimonialiter contraxerunt,licet non ualuerint matrimonia, tanquã cum bigamis, tamen non licere dispensare ibi dicitur;ergo idem dicendum in casu nostro uidetur,ex quo in minoribus ordinibus constituti clerici sunt.cap.cùm contingat.de ętat.& qualit.Postremò sic tenuit Rot.decis.1.de bigam. in nouis.inquit enim hunc bigamum interpretatiuum esse.

Atqui cõtrariam opinionem sequi debemus, scilicet in minoribus ordinibus constitutũ,ducendo corruptam inualide,bigamum non esse. Primò,quia si esset bigamus,esset aut uere , aut interpretatiuè,aut similitudinarie. Non est uere,quoniam ea bigamia contrahitur , ubi duo ualida matrimonia quis cõtrahit;hic uero unũ inualidum,& tantum contraxit. Non etiam interpretatiue bigamus est, quoniam ea bigamia nascitur,ubi duo quis aut uiduam, corruptamve ualide uxorem duxit;aut ubi duo matrimonia inualida cõtraxit: hic uero unum matrimonium, & inualidum contractum est. Non etiam similitudinarie,quoniam ea bigamia cõtrahitur ab iis,qui se solemni uoto obligarunt,scilicet uel p sacri ordinis susceptionem, uel per professionē in aliqua religione;his enim duobus modis solemne uotum contrahitur.c.uni.de uot. & uot. red emp.li.6.Ex quo igitur omnis bigamia aut est uera,aut similitudinaria,aut interpretatiua, & nulla in dicto casu cõtrahitur, ergo bigamus hic dici non potest ; ualet enim argumentum à partium enumeratione,ut habetur in Instit. de oblig.quę ex quasi contract. Præterea bigamia quem irregularem reddit,ut uidebimus, & irregularis nemo censetur,nisi ubi in iure id exprimitur.c.is qui.de sent.exc.li.6.at in minoribus constitutus,

cōstitutus, vt irregularis fiat, corruptam in vxorem ducendo inualidè id iure cautum non habemus, ergo neque etiam bigamus. Postremò ita asseruit Nauar. in Man. cap. 27. num. 195. versi. Dixi sacro ordine insignitus. qui & in sacra pœnitentiaria ita conclusum fuisse testatur. Idem quoque dixit in consil. 1. de bigam. lib. 1.

Non obstant contraria, & primo c. fin. de biga. nam de constituto in subdiaconatus ordine, & sic de initiato ordini sacro ibi agitur, & argumentum nō valet ab ipso ad eos, qui sunt in minoribus ordinibus constituti; nam idcirco ipse bigamus fit, qui ordini sacro initiat' matrimonium inualidum etiam contrahit, quoniam per ordinis sacri susceptionem contraxerat aliud matrimonium spirituale cum Christo; quamobrem, quātum in ipso fuit, bis matrimonium contraxit; at ratio hæc non habet locum in eo, qui in ordinibus minoribus est constitutus; nō enim votū vllum tale ab ipso cōtrahitur. argu. cit. c. 2. vn. de vot. lib. 6. ergo nec dispositio valere debet. arg. l. Papinianus exuli. ff. de minor. Non obstat etiam cit. c. nuper. & si enim de clericis ibi agitur, non tamen de quibuscunq. clericis accipi dispositio illa potest, sed solū de ijs, qui sacro ordini initiati sunt; sic enim interpretatur ibi Inn. in fi. dum inquit Clericis in sacris ordinibus constitutis, quæ interpratatio confirmatur per dictionem illam; Huiusce modi, quæ coarctat verbum illud, Clericis, vt scilicet intelligatur solum de ijs, qui sunt vt ibi nominati; at supra nominati erant presbyteri, & sic ij, qui ordini sacro initiati sunt. Postremo facit, quod sumus in pœnis, ergo coarctanda est dispositio. cit. c. fin. de bigam. vt locum habeat solum in casu proposito. ibi. Idest in eo, qui votū solēne fecit. l. interpretatione. ff. de pœn. & c. in pœnis. de reg. iur. lib. 6. non obstat decis. Rot. nam, vt diximus, sacra pœnitentiaria contrarium decreuit ob rationem propositam, quæ hic locum non habet. Concludo igitur in minoribus ordinibus constitutum, si corruptam vxorem ducat inualidè, nullam bigamiam contrahere & idcirco neque etiam vllam irregularitatem, vt in allegat. locis asseruit Nauar. qui in eod. consi. 1. num. 5. neminem hoc dicere ait, & extendere cit. c. fin. de bigam. ad constitutos in minoribus ordinibus.

5 Quæ diximus autem † de constituto in minoribus ordinibus eadem asserimus ob easdem rationes, & multo magis de laico, q corruptam duxit vxorem inualidè, vt scilicet nec bigamus sit, nec irregularis, quam quæstionē quarto loco explicādam nobis ꝓposuimus. His præmissis, iam videamus an bigamia quem irregularem reddat.

S V M M A.

1 *Bigamia vera irregularem quem reddat.*
2 *Bigamia interpretatiua irregularem quem reddit.*
3 *Bigamia similitudinaria irregularem quem reddit.*
4 *Bigamia cur irregularem quem reddat.*

§. II.

Præmissis iam dictis, videamus modò, an bigamia quæuis irregularem quem reddat: id quod, etsi ex ijs quæ diximus, constare iam potest, expressè tamen magis id nūc explicemus.

1 Breuiter igitur † concludimus Bigamiam quamcunque irregularem quem reddere; nam de bigamia vera, quæ oritur, vbi quis duo matrimonia contraxit alterum post alterum validè habetur in c. 1. & in c. debitum. de bigam. nā in c. 1. statuitur, vt bigami ad sacerdotium non accedant, & in c. debitum. ne bigamus præsumat ad sacros ordines promoueri, ergo bigamus irregularis est; hoc enim efficit irregularitas, vt ab ordinibus excludat. Et quoniam simpliciter ibi de bigamis dicitur, ergo de ijs, qui verè bigami sunt, accipi debet; nam verba simpliciter prolata in potiori significatu accipiuntur in l. quitur. ff. de stat. ho. Præterea de interpretatiua, & similitudinaria verbum illud Bigamus accipi non potest. Non de interpretatiua, quoniam de ipsa deinceps agit, ergo ad ipsam verbum illud referri non debet; specialis enim prouisio generalem cessare facit. l. in toto iure ff. de reg. iur. Non etiam de similitudinaria, quandoquidem verè, & propriè bigamia non est, vt dicitur in c. fin. de bigam. & in c. nuper. ver. Nos autem. ibi, licet in veritate. Necessario igitur de vera bigamia ea iura intelligi debent.

2 De interpretatiua bigamia vero † quod irregularem quem reddat, eisdem iuribus habetur; nam hæc est, vbi quis corruptam vxorem duxit validè; vel inualida matrimonia duo cōtrahit, quo casu & ab ordinib. hic remouetur; ergo bigamia hæc irregularem etiam reddit. Idem habetur in c. curandum. cum. 6. seq. d. 44. in omnibus enim illis iuribus cauetur, ne is, qui viduam corruptam duxit, ad ordines promoueatur.

3 De similitudinaria denique, † quod & ipsa irregularem reddat, habetur in cit. c. fin. de bigam. & in c. nuper. eod. nam hæc contrahitur, vbi post votum solemne emissum per ordinis sacri susceptionem, aut professionē in aliqua religione factam, matrimonium quis contrahit, & consumat; cum hoc autem non licere dispensare dicitur in allegatis iurib. ergo irregulares sunt, ex quo egent dispēsatione, quam cōcedi à quouis non licet. Ex omnibus igitur his apparet bigamos cuiuscunque speciei irregulares esse, atque sic DD. communiter concludūt. Abb. in rubr. de bigam. Host. in Sum. eod. Couar. in Clem. vnic. p. 1. §. 2. de homicid. Diaz. & Addit. ad eum in Pract. cri. canon. ca. 26. & Nauar. in Man. cap. 27. num. 95. & in consil. 1. & 2. de bigam. & Rot. in deci. 1. de bigam. in Nou.

4 Verum † cur irregularitas hæc inuenta est

est

est enim antiquissima irregularitas hæc, & ab Apostolo Paulo inuenta, cùm dixit Episcopũ vnius vxoris virum esse debere, idest si vxorem habuit, vnam solũ habuerit; hoc enim ipse sensit, vt Theologi cõmuniter eũ interpretantur; non enim necessariò requiritur, vt vxorem duxerit, alioquin excluderentur, qui nullas vxores omnino duxerunt, quod hæresim sapit. Ratio igitur, quamobrem prohibeatur bigamis ordinibus initiari, multiplex est. Nam primo propter defectum sacramenti id fit; qui enim ordinibus initiatur, repręsentare debet coniunctionem, seu unionem Christi cum Ecclesia, quę coniunctio fuit ipsius cum una Ecclesia tantum; & sic una unius sponsa, ut habetur in c. debitum. & ibi Gloss. ac DD. not. de bigam. quam coniunctionem significare non potest, qui plures uxores duxit, ac cognouit, ex quo suam carnem in plures diuisit. Præterea ob excellentem ordinis dignitatem id factum est, ne bigami ad ordines admitterentur; ob multiplicem enim coniunctionem nuptiarum dilexisse mundum plurimum hi uidētur, quare & apud Ethnicos à diuinis hi arcebantur, ut id pluribus probat Couar. ibidem. §. 2. in principio. Tertio incontinentiam quandam pręseferre hi uidentur, quæ abesse ab iis debet, qui altari inseruiunt, ut habetur in cap. 2. dist. 282. Postremò, quoniam bigamus hortari ad continentiam, & castitatem alios non poterit, cum ipse plura matrimonia contraxerit: id quod tamen facere sacerdos debet. Hæ sunt igitur rationes, quã obrem bigami irregulares sunt; quas refert Gloss. Sum. dist. 26. quam sequuntur DD. Abba. in Rubr. de bigam. Couar. eod. num. 3. uersicu. Huius uerò irregularitatis. & Syl. in uerb. Bigamia. quæstio 5. ac reliqui. Verùm, an nihilominus ordines suscipiat bigamus, si ei conferatur, & esto suscipiat, an executionem habebit clericorumque priuilegiis fruetur? Has quæstiones in sequenti explicabimus.

S V M M A.

1 *Bigamus cuiusque speciei ordinem suscipit, si ei conferatur.*

2 *Bigamus ante dispensationem ordinis executionem non recipit.*

3 *Bigamus sine dispensatione ordinem suscipiens, an clericorum priuilegio fruatur.*

§. V.

Tres quęstiones explicandas nobis supra proposuimus, scilicet an bigamus ordinẽ suscipiat, si ei conferatur ante dispensationem. Deinde, esto conferatur, an executionem recipiat. Tertiò, an clericorum priuilegio fruatur.

1 Quoad primam quæstionem † igitur concludendum est, bigamum cuiuscunque speciei etiam ante dispensationem ordinem suscipere, si ei conferatur; sic enim sensit Gloss. in cap. 2. in uerb. Dispensare. de bigam. nam inquit in quocunque ordine ordinetur, ordinem recipere. Hanc opinionem sequitur Innocent. ibi. & Abba. numero quinto. & Rot. decis. unic. in Nou. numero 6. & Additio ad eam, de bigam. & Couar. in Clement. unic. par. prima. §. 2. numero quatro. uersicu. Non enim est de necessitate præcisa. de homicid. qui & de communi Theologorum, & Canonistarum sententia testatur. Probatur autem communis hæc sententia. Primò per capitu. quicunque. 2. distinct. 50. nam ibi dicitur bigamum in magno beneficio computare sibi debere, si in ordine, in quo inuenitur, permanere ei concedatur. Hæc ibi. Si ergo beneficii loco bigamus habere debet, quod in ordine permanere possit, quem habet; ergo bigamus ordinem recipit, si ei conferatur; non enim permanere in eo posset, si ipsum non recepisset. Nec facit, si dicatur ibi, loqui de ordine recepto ante bigamiam; nam immo agit de eo, qui in bigamia ordinem recipit; Quicunque bigamus, quicunque uiduæ maritus, dicitur enim ibi, ad sacram militiam, scilicet ordinem indebitè, & incompetenter irrepserit, hac sibi conditione ueniam à nobis intelligat relaxatam, ut in magno debeat computare beneficio, si ademptа sibi omni spe promotionis in hoc, quo inuenitur ordine, perpetua stabilitate permaneat. Ecce hic agitur de bigamo, qui in eo statu ordinem suscepit, atque hoc Gloss. etiam ibi sensit. Recipit igitur ordinem bigamus, ante dispensationem. Secundò probatur id etiam per capitul. 2. de bigam. ubi dicitur non licere cum bigamis dispensare, ut remaneant in ordinibus, si promoti fuerint, ergo ordines susceperunt. Postremò id probatur ratione; nam quiuis uit diuino iure habilis est, statim atque baptismum recepit; character enim baptismi reddit ipsum habilem ad omnia alia sacramenta recipienda, ut alibi probauimus; at habilitas illa per quamcumque hominum constitutionem tolli non potest; durat enim ipsa cum charactere baptismi, qui æternus est, & deleri nequit, ut asseruit Triden. Synod. sess. septima. de sacramen. canon. nono. ergo quantumcunque quis bigamus sit, ordinem recipiet, si ei conferatur; alioquin ius positiuum, à quo est bigamia, tolleret ius diuinum, quod est absurdum. capitu. cum inferior. de maior. & obedien. Hinc excommunicati, apostatæ, hæretici, & quocunque uitio affecti characterem recipiunt, ut DD. communiter concludunt. Bigamus igitur ordinem recipit, quicquid dixerit quidam non minus imperitus, quam impius, quem reprehendit Hostien. in Summ. de bigam. §. fin. qui existimauit bigamum non plus ordinem recipere, quàm asinum. A communi sententia igitur non discedemus. Et de quæstione hac prima satis.

T Quoad

2 Quoad secundam quaestionem † an executionem recipiat bigamus ordinem suscipiens ante dispensationem. breuiter concludendum est executionem ipsum non acquirere; nam sic dixit Abba in cap. 2. num. 1. de bigam. & Rot. eod. decis. unic. nu. 6. communis denique DD. sententia haec est. Probatur autem per cit. c. 2. nam ibi dicitur contra Apostolum dispensare nō licere, ut bigami promoti ad ordines in eis remaneant, scilicet quoad executionem, ergo executionem non habent, si egent dispensatione, ut remaneant in ipsis: non enim intelligi potest de ordinis charactere; ex quo enim ut proximè conclusimus remoueri non potest, dispensatione opus non est, ut remaneat. De executione igitur ibi intelligitur, atque sic not. Abba. ibi. num. 1. Idem probatur in capit. quicunque. 2. d. 50.

Quare, si ordinis functiones exerceat hic bigamus, peccabit; hoc est enim ordinis executionem non habere, ut declaraui in Tractat. de Simon. capit. 12. in principio. numero 6. Tab. 1. Non tamen executio haec impeditur suspensione, uel alia irregularitate. Id quod hinc patet, quod statim atque cum ipso dispensatum est, executionem habet, quod non esset, si censura aliqua impediretur. In hac igitur quęstione sic concludendum est.

3 Quoad tertiam quęstionem † an bigamus, qui sine dispensatione ordinibus initiatus est, clericorum priuilegiis fruatur. In hac quaestione breuiter sic distinguendum est. Aut loquimur de initiato minoribus ordinibus, & in hoc casu pro certo habendum est priuatum esse omni priuilegio clericali, ut habetur in cap. unic. de bigam. libr. 6. iunct. Gloss. Bigamos; ibi enim cum declaret Romanus Pontifex bigamos omni priuilegio clericali esse nudatos, & coercitioni fori secularis addictos, consuetudine contraria non obstante, Gloss. inquit verum hoc esse de iis, qui in minoribus ordinibus sic contraxerunt, secus si in sacris. Bigamus ergo tunc priuatus est omni priuilegio clericali, ubi in minoribus ordinibus existens contraxit bigamiam ueram, uel interpraetatiuam. Eandem Gloss. sequuntur Gemin. ibi uersic. In fin. Gloss. ubi & alios idem sentientes refert, & Philip. Franc. eod.

Aut loquimur de eo, qui ordinibus sacris initiatus bigamiam contrahit, & tunc secus; nō enim priuilegio clericali priuatus hic est, ita concludunt allegati DD. in eisdem locis, quorum opinio uerissima est, & ratione hac probatur; nam, qui ordinibus sacris initiati sunt; esto uellent, non possunt quoad uestitum, ut laici uiuere, ergo ex quo cit. c. unic. prohibet, ne bigamus tonsuram, uel habitum clericalem deferat, locum habet in eo, qui minoribus ordinibus initiatus, bigamiam contrahit, non autem qui sacris, ita DD. eo. in loco. Pro regula igitur habebimus, qui minoribus ordinibus initiatus bigamiam contrahit ueram, uel interprętatiuam omni priuilegio clericali nudatum esse, ut dicitur in eod. ca. unic. tam habito respectu ad personam, quàm ad res: ex quo omni priuilegio nudatus est, ergo tam iis, quę ad personā pertinent, quàm iis, quę ad bona, nudatus erit; qui enim omne dicit, nihil excludit. l. Iulianus. ff. de leg. 3. atque sic sensit Glo. ibi. in uerb. Omni priuilegio, & sequuntur DD.

Excipiuntur, qui sacris ordinib. initiati sunt; esto enim bigamiam similitudinariam contrahant, non tamen priuilegio clericali carebunt, & tonsuram, & habitum clericalem deferre debebunt; nam canon ille non loquitur de his, tū quia DD. supra allegat. id inquiunt; tum quòd Summus Pont. ibi loquitur de bigamis, & sic de his, qui bigami sunt; at sacris ordinibus initiati uerè bigami non sunt, quamuis sint irregulares, ut dicitur in c. nuper. ibi. Licet in ueritare bigami non existant. de bigam. & in c. fin. eod. ibi. Profectò bigamus non existit; his enim duobus iuribus apertè dicitur hos bigamos non esse, ex quo igitur uerba ei non conueniunt, ergo nec dispositio conuenire debet. arg. l. 4. §. toties. ff. de damn. infect. Et de quaestione hac satis.

Atqui, an irregularitas haec contrahatur, si ante baptismum quis bigamus fuit. Hanc quaestionem in seq. absoluemus.

S V M M A.

1 *Bigamia an contrahatur ante baptismū, si deinceps ad baptismum quis veniat.*

§. VI.

1 §. † Quaestio explicanda nobis ꝓposita hęc est, an irregularitas hęc, quę à bigamia oritur, contrahatur ante baptismum, utpote quia plura quis matrimonia contraxit, uel ante baptismum matrimonium unum, alterū post baptismum. Hāc quęstionem disputauit Grati. d. 26. duaeque in ipsa DD. sentētiae sunt: quarum altera fuit S. Hieronymi, qui existimauit bigamum hunc non esse, & ordinib. initiari posse, ut refertur in c. 1. ead. d. Hanc eandē sententiam plures alii sequuntur, quos refert Couar. in Clem. uni. p. 1. §. 2. nume. 5. uers. Verū in hoc. de bigamia. Probatur primo haec sentētia per D. Hieronymum hac ratione, quoniā huic tanquam homini prorsus nouo nec stupra, nec alia, quae ante fuerunt, obsunt, ergo nec imputari ei debet, si ante baptismum coniugem habuit, quasi sic argumentetur. Coniugium ante baptismum contractum se habet post baptismum, sicut alia crimina ante baptismum contracta; at alia crimina baptismo tolluntur, ergo etiam & coniugia, ita uidetur argumentari in cit. c. 1. & ead. d. 26. Hanc rationem improbat, ac rectè Inn. ibid. in eod. cap. deinde, nam coniugium non est peccatum, & ab infidelibus etiam contractum ualet, ut id pluribus ꝓbat ibi. Inn. & facit. c. gaudemus. de diuor. vbi matrimonium antea contractum ꝑ baptismū

non

non tollitur, quod tamen fieret, si esset peccatum. Si ergo matrimonium non est peccatum, baptismo tolli non potest; nam baptismus solum delet peccati culpam, ac pœnam, quæ impedirent nobis iter in cœlum, non autem alias pœnas fori exterioris, atque impedimenta, ergo non tollitur coniugium, neque bigamia ex eo orta. Non igitur ratio hæc officit. Secundò facit, quoniam, ut iidem inquiunt, irregularitas est de iure Pontificio positiuo, capi. is, qui. de sentent. excommu. lib. 6. at lex positiua Pontificia non obligat, qui baptismo initiati non sunt, ut inquit Diuus Pau. quem refert Abba. in eod. capitu. gaudemus. numer. 2. ergo & cæt. Hæc ratio etiam nihil facit; nam uera est, ubi permanent infideles, & in eo statu; at, si fiant Christiani, obligantur. Nec repugnat, si dicatur, obligantur in iis, quæ postea faciunt, non in factis; nam uerum illud est in iis, quorum nihil remanet post baptismum; at in casu nostro & post baptismum remanet defectus sacramenti, quoniam significare non possunt unitatem illam Christi cum Ecclesia, ergo ea positiua lege obligantur. Postremò, si hoc esset, nec monoculus ante baptismum nec illegitimus, & omnino nec corpore uitiati essent irregulares, quæ omnia absurda sunt.

Quare contrariam opinionem sequitur San. Augustin. quem refert Gratian. in ca. acutius. dist. 26. Acutius intelligunt, ait enim ibi, qui nec eum, qui catechumenus, uel paganus habuerit unam ante baptismum, & post baptismum habuerit alteram, ordinandum censuerunt: quia de sacramento agitur, non de peccato propter sanctitatem sacramenti. Sicut si fœmina catechumena uitiata est, non potest post baptisma inter Dei uirgines consecrari: ita non absurdè uisum est bigamum non peccasse, sed normam sacramenti amisisse, non ad uitæ meritum, sed ad ordinationis signaculum. Hæc ibi: ex quibus optime opinio proposita comprobatur: eandem comprobauit pluribus Innocen. primus in citat. cap. deinde. Hanc sequitur Gloss. in cap. 1. in uerb. Post baptismum. eadem dist. & in aliis iuribus, & Abba. ac reliqui in citat. cap. gaudemus. de diuort. & Couar. eodem. §. 2. nume. 5. ubi quamplures alios idem sentientes refert, & magis communiter recept. vt quę ab Innocen. Papa fuit comprobata. Hãc opinionem ego etiam uti uerissimam sequor, quæ probatur una potissimum ratione, scilicet hac, quoniam & hic defectus sacramenti est, scilicet, quia hic non potest significare unitatem Christi cum Ecclesia, quę fuit unius, qui defectus contractus ante baptismum durat etiam post baptismum, ergo & causa irregularitatis permanet post baptismum, & effectus remanere debet, scilicet irregularitas. Ab hac igitur opinione non discedemus.

At quid de homicidio commisso ante baptismum, an irregularem quem reddit, & baptismo suscepto irregularitas orta tollitur? In fine huius capitis hoc explicabimus; iam de eo agimus, qui cum bigamo dispensare potest; id quod in sequent. præstabimus.

S V M M A.

1 *Romanus Pont. cum quocunque bigamo dispensare potest.*

2 *Episcopi an dispensare possint cum bigamo.*

3 *Bigamus dispensationem petens an exprimere debeat quoties matrimonium contraxerit, si plusquam bis matrimonium contraxit.*

4 *Homicidij commissi ante baptismum irregularitas an tollatur baptismo.*

§. VII.

§ Postrema quæstio nobis proposita explicanda est, quis cum bigamo dispensare possit. Hanc quæstionem disputauit Glo. & DD. in cap. 2. de bigam. Verùm, ut eam dilucidiorem habeamus, hæc contemplabimur. Primùm, an Romanus Pontif. dispensare possit. Secundò, an in omnibus ordinibus. Tertio quid de Episcopis.

1 Quoad primam quęstionem igitur †nonnulli existimarunt Romanum Ponti. cum bigamo dispensare non posse. Primum, quoniam ratio, quamobrem bigamus repellitur ab ordinibus est, quoniam patitur defectum sacramenti; non enim potest referre hic clericus unionem Christi cum Ecclesia, quæ fuit unius cum una, ut supra probauimus: at defectum hunc Summus Pontif. restituere non potest per dispensationem; non enim facere potest, ut, qui in plures suam carnem diuisit, nc id fecerit, ex quo factum infectum reddi non potest, leg. in bello. §. infectæ. ff. de capt. & postlim. reuers. sicut nec uirginitas amissa recuperari. capitu. si paulus. 32. quæstio. quinta. ergo nec dispensare potest. Hæc ratio, quæ potissimum pro hac opinione refertur, nihil probat; nam, esto non possit restituere unitatem illam, non tamen sequitur, quin possit dispensare; ut enim ordinibus referat eam unionem, quæ est Christi cum Ecclesia, non est de substantia ordinis: id quod hinc patet, quòd Christus Dominus id non iussit, & quod bigamus etiam sine dispensatione ordinem suscipit, sed ad maiorem decorem, ac decentiam, ut ita dicam, id fuit ab Ecclesia institutum. Si ergo de substantia ordinis id non est, ergo Summus Pontif. dispensare potest, sicut in aliis sacramentis, quoad ea, quæ non sunt de substantia. Non igitur ratio hæc quicquam facit. Secundò facit, quoniam Apostol. bigamiam hanc inuenit; at in hac bigamia contra Apost. dispensari non licere dicitur in capitul. 2. de bigam. ergo nec Romano Pontif. licebit. Hæc ratio etiam nulla est; nã canon ille Episcopis non licere ait, nõ igitur Romano Pont. nam consultus de hac re à quodã Archiepiscopo, Summus Pon. respõdit,

id non licere scilicet Archiepiscopo, à quo consultus erat, ergo secus quoad ipsum Papam. Hæ igitur sunt rationes præcipuæ, quę pro hac sententia allegantur.

Quare contrariam opinionem, vt Romanus Pont. dispensare possit cum quocunque bigamo, amplexati sunt DD. communiter. Gloss. in eod. cap. 2. & ibi Innocen. & Abba. numer. 6. & Rot. decis. 1. numer. 2. in Nou. de bigam. & Add it. ad eam, num. 11. & Addit. ad Diaz. in Practi. crim. canon. ca. 16. in uerb. Dispensare. ibi, Summus tamen Ecclesię præsul, & Couar. in Clemen. unic. p. 1. §. 2. numero 4. de homicid. & Nauar. in Man. cap. 27. numer. 197. uersicu. Quintò, qui tres proximè allegati de communi sententia testantur. Probatur autem primò hac ratione, quoniam bigamia est à iure positiuo inducta, quo maiori cum dignitate, ac puritate ordo administretur, & sic non pertinet ab substantialia ordinis, ut dixi; at iuri positiuo Romanus Pon. pręest. cap. proposuit. de concess. præbend. ergo dispensare potest. Secundò facit, quoniam bigamia est inducta ab Apostolo Paulo; at Summus Pont. auctoritate maior est ipso Paulo; nam successit Petro, qui caput Ecclesiæ erat, ergo non potest obligari legibus ab Apostolo latis in iis, quæ iuris positiui sunt; non enim inferior superiorem obligare potest. cap. cùm inferior. de maiot. & obedien. Ex quo igitur Summus Pont. Apostolo maior est in irregularitate hac ab Apostolo inducta, dispensare in ea ualet. Immò, esto esset par, adhuc tamen id posset, quandoquidem par in parem imperium non habet. cap. innotuir. de elect. & le. ille à quo. §. intempestiuum. ff. ad Trebellian. Tertiò facit, quoniam & homicida irregularis est, & alii nonnulli, quos irregulares etiam reddit idem Apostol. & tamē cum his dispensat Summus Ponti. ergo & hic concludendum est in omni bigamia ipsum dispensare posse potestate sua ordinaria, esto nō facilè in hoc uitio dispenset, ut asseruit Coua. ibid. Ab hac igitur sententia, quæ communis, & uerissima est, non discedemus.

2 Quoad Episcopos uerò † an dispensare eum bigamis possint, ut dilucidior res fiat, disputabitur primò in sacris ordinibus, deinde in minoribus. Quoad primum igitur DD. sententiæ diuersę sunt; nam nonnulli existimarunt Episcopos dispensare posse cum bigamis in maioribus ordinibus; nam Apostolus sicut prohibuit, ne ordines bigamis conferantur, ita & ne criminosis. cap. unum horarium. §. nunc autem. d. 25. & Episcopus cum criminosis dispensare potest. c. at si clerici. §. de adulteriis. de iudi. ergo & cum bigamis dispēsare poterit. Nec obstat Apostolum id prohibuisse, ne ordinib. initiētur; nam nō idcirco tamen prohibuit, ne Episcopi dispensarēt. Hęc ratio nihil facit, esto enim id Apostolus non dixerit, id dixit tamen Summus Pont. in c. nuper, & c. fin. de biga. Nō repugnat etiam, quod dictum est de criminoso; sicut enim hoc ipsis ibi concessum est, ita ne cum bigamis dispensent, prohibitum est per allegata iura.

Quare contrariam opinionē sequitur Hug. & Gloss. in c. 2. in uerb. Dispensare. de bigam. & Abba. ibid. Probatur autem primo per cita. c. 2. & cit. c. nuper; ibi enim dicitur, dispensare non licere cum bigamis, qui ordinibus sacris initiati, de facto matrimonium contraxerunt, & consumarunt. Si ergo id non licet, & de Romano Pont. accipi non debet, nec potest, ut supra conclusimus, ergo de Episcopis necessario intelligi debet, ut non possint dispensare. Secūdo id probatur alia ratione; nam Episcopi non possunt dispensare, nisi, ubi expresse id eis permissum est, aut ubi dispensatio simpliciter permittitur, aut ubi dispensatio non prohibetur, ut tradit Innoc. communiter recept. in c. dilectus. in uerb. Dispensatio. de temp. ordi. at nusquam reperitur id cōcessum Episcopis, neque etiam simpliciter permissa dispensatio, immò prohibita in allegat. iuribus, ergo Episcopi cū bigamis dispensare nequeunt.

Tertia fuit opinio distinguentium; nam nonnulli dicebant. Aut quęritur, an Episcopus possit dispensare in subdiaconatu cum bigamo, & id Episcopum posse existimarunt ob ca. lector d. 34. ibi enim dicitur, si lector uiduam uxorē acceperit, ut in lectoratu permaneat; aut si necesse sit, subdiaconatus fiat. Ecce hic permittitur, ut in subdiaconatu ordinetur, ergo Episcopus dispensare poterit per doctrinam Innocē. supra allegatam. Aut quæritur, an possit dispensare in Diaconatu, & præsbyteratu, & tunc secus. Quidam opinionem horum ueram dicebant de iure antiquo, ut scilicet in subdiaconatu dispensare Episcopus possit, quandoquidem tunc sacer ordo non erat, secus autem de iure nouo, quo & subdiaconatus inter ordines sacros numeratus est. capi. à multis. de ætat. & qualit. Hæ sunt sententiæ DD. quæ referuntur à Gloss. in c. 2. de bigam.

Quid igitur concludendum? Ego à secunda sententia discedendum non censeo, ut scilicet Episcopus dispensare non possit cum bigamis in sacris ordinibus, scilicet Subdiaconatu, Diaconatu, & sacerdotio; nam & subdiaconatus ordo sacer nunc est, ut dicitur in cicat. capitu. à multis; tum ob rationes allegatas ibidem, tum quòd eam DD. communiter sequuntur, Gloss. allegat. in eodem capit. 2. & Innocen. ibidem. & Abba. & Couar. in Clement. unic. par. 1. §. 2. numero 4. ubi & quamplures idem sentientes refert, & Addit. ad Diaz. in Pract. crim. canon. ca. 16. in uerb. Dispensare. qui opinionem hāc communiter receptam testatur, quamobrem nec nos ab ea discedemus. Pro regula igitur habebimus Episcopum dispensare non posse in sacris ordinibus cum bigamo uero, aut interpretatiuo.

Excipitur tamen, ubi bigamia esset similitudinaria, tunc enim Episcopus dispensare potest

test in minoribus ordinibus, ut habetur in c. 2. & ibi not. Abba. qui cler. uel uou. & Naua. qui de communi testatur in Man. cap. 27. numero 197. uersicu. Septimò. & Couar. eod. §. 2. num. 2. uersicu. Vnde infertur uerus intellectus, ubi ait etiam in maioribus ordinibus suscipiēdis dispensare Episcopum posse in hac bigamia si militudinaria. Idem Abba. inquit in capi. 2. in fine. & ibi quoque Innocen. qui cler. uel uou. & in citat. cap. 1. eod. ergo multo magis in minoribus, ut permane at dispensare poterit. Quoad maiores igitur sic concludendum est, & etiam quoad maiores in bigamia similitudinaria.

Quoad minores ordines, ubi non sumus in bigamia similitudinaria, Ioann. Andr. Episcopum dispensare non posse dixit, & eum refert, ac sequitur Philip. Franc. in capi. 1. uersicu. in Gloss. 2. de bigam. libro 6. & Anchatan. ibidē. in fine. & Nauar. in Man. eod. capitu. 27. numer. 197. uersicu. Sextò. & Couar. eod. §. 2. numero 4. uersicu. Quæ quidem opinio. & Addi. ad Diaz. eod. cap. 16. in uerb. Dispensare. ubi & de communi sententia testatur, scilicet Episcopo concessum non esse cum bigamo dispen sare, nec in minoribus ordinibus.

Contrar iam tamen opinionem nonnulli se quuntur, ut S. Thom. & Syl. sed à communi sen tentia non discedemus. Contraria uero sententia locum habere poterit, ut ait Gomez. quem refert Couar. ibid. ubi maxima causa esset dispensandi, sicut etiam Addi. ad Diaz. eodem. Item locum habere poterit eorum sententia, ut dispenset in susceptis ordinibus, non autem quoad suscipiendos, & ita dixit Nauar. in eod. cap. num. 197. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo.

3 Verùm tamen is, qui dispensationem hanc pe tit, necesse habet exprimere, si tertias, uel quar tas nuptias contraxerit, se tot nuptias contraxisse, uel sat sit dicere, se ad secundas nuptias transisse?

Videbatur igitur dicendum necessariò id requiri; nam difficilius uidetur cum hoc dispēsandum, qui plus quàm bis matrimonium con traxerit.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet non necessario id exprimi debere, uel trigamus, uel quadrigam⁹, uel deinceps quis sit. Primò, quoniam nullus canon id dicit; & quamuis hac de re plures canones lati sint à Romanis Potif. qui hoc contingere sæpius non ignorabant, de hac re tamen nullum uerbum dixerunt, ut in tot. titu. de bigam. & dist. 26. ergo nec nos id dicere debemus. l. de pratio. ff. de public. in rem act. Secundò facit, quoniam nec iuris Pontificii interprętes, nec Theologi differentiam hanc ponunt, sed de bi gamia tantùm loquuntur, ergo hac quoque ra tione concludendum est nullam differentiam ponendam esse inter bigamiam, trigamiam, & huiusmodi. Accedit communis usus loquendi Ecclesiæ, quę nec ipsa differentiam hanc po nit, ergo minime ab hoc usu discedemus. argu. leg. minimè. ff. de leg. optima enim est legum interpres consuetudo, ut dicitur. in le. si de interpretatione. ff. eod. Postremò id probatur ra tione, quoniam idcirco bigamus initiati ordinibus non potest, quoniam nequit coniunctionem Christi cum Ecclesia, quę fuit unius una significare, ex quo diuisit suam carnem in pluribus, ut notatur in capitu. debitum. de bigam. at hæc ratio tam est in eo, qui binas nuptias contraxit, quàm qui trinas; tam inhabilis est hic, quàm ille, ergo nihil interest dicere, se trigamum, uel quadrigamum esse: sicut, qui confitetur se ieiunium uiolasse, necesse non ha bet cōfiteri post binam commestionem se ter, quaterque, uel sæpius cōmedisse, ex quo enim per binam commestionem ieiunium est fractum, nihil interest deinceps quoties commedat, quippe, quia per binam commestionem inhabilis factus est ad ieiunium. Quare sicut non difficilius quis absoluitur, qui ieiunium per trinam commestionem fregit eo, qui per binam, ut sensit Nauar. in Man. cap. 21. numero 14. ubi & alios idem sentientes refert, idem in casu nostro dicendum est. Concludo igitur huic dispensationem concedendam sicut bigamo, atque sic conclusit Nauar. consil. 2. de bigam. libr. 1. Sed de irregularitate bigamię ha ctenus, ad aliam transeamus. Cum prius tamē absoluerimus quæstionem, quam huc remissimus, scilicet an irregularitas orta ab homicidio commisso, ante baptismum susceptione ba ptismi tollatur.

4 In hac quęstione due DD. sententiæ sunt; quarum prima est communis, scilicet hūc, qui ante baptismum homicidium commisit, irregularem non esse post baptismum, sed baptismo tolli irregularitatem, ita enim dixit Abba. in cap. gaudemus. num. 16. ubi quæstio hæc disputatur. de diuort. & Couar. in Clemen. unic. p. 1. §. 2. num. 5. uersicu. Superest. ubi & quosdam alios idem sentientes refert. & Zab. in Clemen. unic. q. 12. & Nauar. in Man. cap. 27. numer. 209. Probatur autem primò sententia hęc per capitu. si quis uiduam. dist. 50. ibi enim di citur; si quis homicidii post baptismum conscius fuerit, & per aliquam subreptionem ad clericatum uenerit, deiiciatur. Ecce hic dicitur eum à clericatu deiiciēdum esse, qui con scius sibi homicidii post baptismum ad clericatum uenerit, ergo secus, si ante baptismum: ualet enim argumentum à contrario sensu. le. 1. & ibi communiter not. ff. de offic. eius. Hic est canon, qui potissimum pro hac opinione citatur, qui tamen nullo modo opinionem eam probare mihi uidetur. Tum quod canon ille non uult dicere, si quis conscius fuerit homicidii, quod post baptismum commisit, quasi secus sentiat, si ante baptismum commisit, sed uult dicere, si post baptismum conscius sibi fuerit homicidium cō-

misſiſſe,& ſic uerba illa Poſt baptiſmum,reſpiciunt tempus,quo quis eſt conſcius homicidii, & non tempus homicidii facti, qua ratione canon ille nihil facit,Tum quod non intendit ibi concilium per eum canonem coarctare irregularitatem ex homicidio;de hoc enim nullũ uerbum ibi fit,ſed ſolum pęnam ponere,qua afficitur homicida,ſi ſe ingerat clericatui. Tum qđ canon ille probat à contrario ſenſu; at argumẽtum hoc non ualet, ubi ius commune corrigitur,ut tradunt DD.in citat.leg.1.& ibi Iaſ.numer.47. quod hic contingeret, ex quo contra communem iuris regulam iretur, qua cautum eſt,ut homicida irregularis ſit. Tum quòd ratio,quamobrem homicida eſt irregularis, ea redditur,quia non poteſt præſeferre lenitatem Chriſti Domini,quam præſeferre debet, qui ordini initiatur;at hæc lenitas nec poſt baptiſmum præſeferri poteſt ab homicida, adhuc.n. horror ille remanet,quicquid dixerit Coua. in Clem.unic.p.1.§.2.num.5. uerſicu. Supereſt. baptiſmo enim tollitur culpa peccati, & pęna, quę impediret iter in cęlum baptizato, ſi tunc moreretur;cuiuſmodi horror hic non eſt;ergo, ex quo remanet cauſa irregularitatis, & irregularitas ipſa remanere debet. Eo iure igitur opinio hæc non probatur. Secũdo citatur pro hac ſententia c.ſi quis poſt acceptum.d.51. ubi dicitur,ſi quis poſt acceptum baptiſmum militauerit,& ad fideles necandos cingulum ſumpſerit,ad Diaconatum admitti non debere. Hic canon etiam nihil facit, tum quod quid iuris ſit, ſi poſt acceptum baptiſmum militauerit, nõ autem quid ante inquit, tum quòd ibi de alia irregularitate agitur, ubi quis ſe obligauit militiæ. Adde eiſdem rationibus,quibus ſuperior canon,& hunc tolli. Poſtremò inquiunt opinionem hanc ſequentes,hunc eſſe nouum hominem poſt baptiſmum.ca.ferrum.d. 50.ergo nihil ei tribui debet de iis, quæ ante baptiſmũ fecit. Hęc ratio etiam nulla eſt;nam & bigamia tolleretur,& illegitimatio,& tamen contrariũ communiter concluditur,ſicut etiam de matrimonio per cit.c.gaudemus.de diuort. nouus enim homo eſt quoad gratiam,quam accepit, non autem quoad alia.

Quare altera fuit opinio diſtinguentium: nam dicebant;Aut homicidium iniuſte commiſſum eſt, & tunc irregularitatem hanc baptiſmo tolli exiſtimarunt, ut quę naſcatur ex peccato, unde ſicut baptiſmo peccatum tollitur,ita etiam & hæc irregularitas. Aut homicidium fuit iuſte commiſſum,& tunc,ex quo nõ adeſt peccatum,baptiſmo irregularitatem hãc non tolli cenſuerunt, atque ſic ſenſit etiam Gl. in cit.c.ſi quis uiduam.& in c.deinde. in uerb. Inter peccata.d.26.Hęc diſtinctio quoad ſecũdam partem ueriſſima eſt, quoad primam autem tollitur eiſdem rationibus, quibus communis ſublata eſt.

Quid igitur concludendum? Ego ſentio irregularitatem hanc non tolli baptiſmo. Primũ, quoniam baptiſmo tollitur tantùm culpa, & pœna peccati,quæ impediunt iter in cœlum,ut diximus;irregularitas autem hæc non eſt peccatum,neque culpa,pœnave talis, ut per ſe patet,non enim impediretur nobis iter in cœlũ, ſi baptizati ſtatim moreremur,ob hunc horrorem & irregularitatem,ergo baptiſmo non tollitur. Prętere a,ſi baptiſmo culpa hęc tolleretur, & aliæ pœnę debitæ delicto tollerentur, ſcilicet pœnę corporis, & non ſolum irregularitas hęc,uerum & aliæ irregularitates, non enim ratio eſt, quæ ſuadeat magis irregularitatis huius pœnam,quam corporis; at pœnæ corporis baptiſmo non tolluntur, ut habetur apud Catech. Roman.cap. De effectibus; nec etiam aliç irregularitates,ut infra probabimus, ergo.

Poſtremò;ratio, quamobrem irregularitas hęc contrahatur,eſt horror ille,qui naſcitur ex homicidio,qui horror remanet, & poſt baptiſmum,quamobrem Chriſti Domini lenitatem præſeferre non poteſt. Addo ſi contrarium diceremus,ex quo per baptiſmum ſolùm peccata tolluntur,& quæ peccata ſequuntur, ſi homicidium iuſtum eſſet.irregularitas inde nata nõ tolleretur,ſed ſolùm,ubi iniuſte commiſſum eſſet, unde irregularitas homicidii diuerſo iure cenſeretur,quod abſurdum eſt ; eadem enim res diuerſo iure cenſeri non debet.le. iam hoc iure.ff.de vulga.& pupillar.le. eum qui ædes. ff.de uſucap. Concludo igitur irregularitatem hanc baptiſmo non tolli,atque ſic ſenſit Inno. in cit.c.gaudemus.in fine.de diuort.ſi diligenter inſpiciatur,quamuis nonnulli pro contraria opinione allegauerint, & malè. Et de hac materia ſatis.

De Irregularitate, quæ oritur ex vitio corporis, habito reſpectu ad ſeruos. Cap. LVII.

S V M M A.

1 *Seruus quid ſit.*
2 *Serui quot modis fiant.*
3 *Serui irrregulares ſint, & quamobrem.*

ECIMATERTIA ſpecies irregularitatis,habito reſpectu ad corpus eſt ea, quæ naſcitur à ſeruitute, id eſt ea,quam quis contrahit ob id,quod ſeruus eſt; quam irregularitatem ut dilucidiorem habeamus,hæc contemplabimur(pręmiſſis tamen prius his, quiſnam ſeruus dicatur, & quot modis quis ſeruus fiat,) an ſerui ſint irregulares,& quamobrem, eſto ſint. Poſtremò quis cum ipſis diſpenſare poſſit.

Quoad

1 Quoad primum igitur præmittendum.†Seruus est is, qui ex constitutione iurisgentium dominio alieno contra naturam subijcitur, ita colligitur ex §.seruitus. in Insti.De iur.pers.& ex l.libertas.ff.de stat.homi. Et serui dicti sunt à seruando,vt habetur in cit.locis ; cum enim antiquitus in bello captos homines occidere Imperatores consueuissent,hoc nimis inhumanum deinceps existimantes,vendere,& sic seruare deinceps cœperunt,& non occidere,vnde serui sunt nominati.

2 Quod secundum præmittendum † serui duobus modis constituuntur;nam aut iure gentiũ, scilicet captiuitate,& ortu,quia ex ancillis nostris nascuntur;aut iure ciuili,aut pontificio,vt habetur in §.serui. in Insti.de iur.pers.iunct. c. ita quorumdam.de iudæ.

3 His præmissis †quoad primum pro certo habẽdum est.seruos irregulares esse,& inhabiles ad ordines suscipiendos, vt habetur in tot.tit. de seru.non ordinand.& in c.1.de fil.præsbyt. & d.54.per tot. Idque meritò,nam,qui ad clerum admittitur, non debet deinceps inde amoueri,vt dicitur in c.1.ea. d.54.Debet enim esse immunis ab alijs,dicitur enim ibi, qui diuinæ militiæ est aggregãdus, vt à castris dominicis, quibus adscribitur nomen eius ,nullius necessitatis vinculis abstrahatur;at si seruus ordinibus initiaretur,à domino reuocari posset:iure meritò igitur serui ad ordines inhabiles sunt. Præterea clericalis ordo dignitas est;at dignitatum serui incapaces sunt, ex quo viles existimantur,quod repugnat honestati ordinum,ac dignitati,c.de seruorum.d.54.& Mar.Soci.Se. in c.ad audientiam.num.74.de homicid, Non est igitur,quod hac de re dubitemus;nam & sic DD.communiter concludunt. Et de quæstione hac satis ; iam quis possit cum hoc dispensare , videamus:id quod in sequen.præstabimus.

S V M M A.

1 *Dispensare quis possit cum seruo, vt ordinibus initiari possit.*

§. I.

1 §. † Dispensare autem potest cum seruo. Primum eius dominus;idque duob. modis, primùm expresse manumittendo eũ nullo obsequio sibi retento,vt habetur in c.quicũque.d.54.potest tamen sibi retinere spiritualia opera,vt scilicet diuina officia pro se celebret, modò ex auctoritate Episcopi id faciat,& hoc per c.nullus.de seru. non ordinan. Item retinere potest operas obsequiales,scilicet,vt non vocet eum in ius:at fabriles,& artificiales,vt arrare,fodere,pingere, & huiusmodi non, ita dixit Abba,in cit.c.nullus. in fine.

Secundò cum hoc dispensare videtur dominus tacitò duobus modis. Primò modo,si ipso domino sciente,& non contradicente, seruus ordinem suscipiat;nam tunc liber est,vt habetur in c.si seruus sciente.ead.d.54.Si seruus sciẽte,& non conrradicente domino suo , dicitur enim ibi,in clerum fuerit ordinatus,ex hoc ipso liber & ingenuus est,ita ibi dicitur; ergo in ordine remanebit,atque sic dixit Glos.in verb. Deponatur. versi. Si vero sciente. de seru.non ordinan. Idem Abb.ibi.num. 1.vers. Secundus casus.qui opinionem hanc communem sentit, sequitur eum quoque Nauar.in Man.cap. 27. num.203.vers.Decimosexto.& Ioan. Tabien. in verb.Seruitus.q.2.& Syl.cod.q.6.Idque iure meritò,ex quo enim contradicendo impedire potest,ne ordinibus initietur, tacendo consentire existimatur .l.sæpe.ff.de re iud. Et quoniam consentire,vt ordinibus initietur,non potest,nisi eum liberum omnino faciat, ob eam rem simul,& libertatem ei concedere præsumitur;qui enim vult consequens,& antecedens necessarium velle censetur.l.ad rem mobilem, & l.ad legatũ.ff.de procurat.& facit §.1.in Instit.ex quib.caus.man.non lic. Et hæc, quæ diximus,locum habẽt non solùm,vbi seruus maiores ordines suscipit,verùm etiam & vbi minores:multo magis hæc vera sunt,vbi expressè dominus consentit,vt ordinibus initietur, ita concludunt DD.eisdem in locis.

Tacirò eriam dispensare videtur dominus,si eo ignorante seruus ordinibus initiatus est, & posteaquam id sciuit,intra annum nihil dixit: nam tunc post annum non auditur , vt dicitur in cit.c.si seruus sciente.d.54. tanto enim tempore tacendo videtur consensisse.

Secundò in primis dispensare cum seruo possunt,vt ordinibus initietur, libertate eũ donando Summus Pont.necnõ principes,qui potestatem habent liberandi seruos à dominica potestate. Hi ergo sunt,qui dispensare cum seruo queunt. Verùm quid si seruus ordinibus initietur antequam liber fiat,an ordines suscipiet? Et si contradicente domino , aut ignorante seruus minoribus ordinib.initietur,an remanebit seruus? Et quid si maioribus ordinibus,sciente tamen id,qui ei ordines cõfert? Et quid si, qui ordinem confert,ignoret eum seruum esse probabiliter? Has quæstiones omnes in seq.explicabimus.

S V M M A.

1 *Seruus ordinibus initiatus ordinem suscipit.*

2 *Seruus contradicente domino,aut ignorante si ordinibus minoribus initietur,seruus remanet.*

§. II.

1 §. † Prima quæstio proposita hæc est,an seruus ordinem recipiat,si ordini initietur, In qua quæstione breuiter concludimus, seruum ordinem recipere. Nam primò id habetur in c.2.de seru.non ordinan.ibi enim præcipitur,vt deponatur seruus,qui fraude ad Ecclesiasticos ordines peruenerit, ergo ordinem

ſuſcipit;non enim deponi poſſet ab ordine ſi eũ non haberet;vbi enim habitus non eſt,ibi priuatio nõ datur. Poſtremò id probatur ratione; nam per baptiſmum quis habilis fit ad reliqua ſacramenta per characterem,qui imprimitur, qui character nulla hominum conſtitutione tolli poteſt,vt dixit Trid.Synod.ſeſſ.7.de Sacr. cano.9.& idcirco nec per ſeruitutem,ergo nec habilitas illa tolli poteſt. Non eſt igitur quòd hac de re dubitemus,atque ſic aſſeruit Diaz. in Pract. Crim.canon.cap.19.Quæ diximus autem de hac irregularitate, eadem ſentimus & de quocunque alio irregulari ob eaſdem rationes quoad ordinis ſuſceptionẽ. Et de hac quæſtione ſatis.

2 Secunda quæſtio eſt,† an ſi ſeruus ordinibus minoribus initietur,aut ignorante,aut contradicente domino,ſeruus remaneat.In qua quæſtione itidem breuiter concludimus ſeruum remanere,ita habetur in c. ex antiquis.in fine. verſ.Reliqua verò.d.54.& in c. frequens. ead. d.& in c.nulli. iunct. Gloſſ. ead.d.& ita Glo.ſẽſit in c.2.& Abb.ibi verſ.Quartus caſus.de ſer. nõ ordinan.Sed de hac quęſtione ſatis;ad alias tranſeamus.

S V M M A.

1 *Seruus,ſi,contradicente,vel ignorante domino, ab eo ordinem ſuſcipit,qui ſciebat eum eſſe ſeruum, quid tunc faciat,qui eum ordinauit.*
2 *Seruo ordinem adminiſtrans ignorante,vel contradicente domino,vbi probabiliter eum ſeruum eſſe ignorat,an pœnam patiatur.*

§. III.

1 §. † Tertia quæſtio eſt quid iuris,vbi qui ſeruo ordinem confert,contradicẽte,aut ignorante domino, vbi ſciebat eum eſſe ſeruũ. In qua quæſtione concludimus, vbi ordinem ſacrum contulit,Epiſcopum in duplum teneri, ideſt duos ſeruos præſtare debere,vel pretium duorum ſeruorum,vbi non poſſet ſeruos habere,ita habetur in c.ſi ſeruus abſente.d.54.

Eadem pœna afficitur is,qui eum obtulit, ſi ipſe id nouerat, Epiſcopus autem ignorabat.

At quid ſi neuter eorum ſatisfacere poteſt? Glo.in cit.c.ſi ſeruus abſente. in verb.Officio. inquit,domino reddẽdum eſſe;at Nau.in Man. cap.27.num.23.ver.Decimotertio.inquit ſeruum ſatisfacere debere domino,præſtando ei obſequia non indigna presbytero. Quid igitur concludendum? A ſententia Nauar. diſcedendum non cenſeo. Et hoc ob ci.c. ſi ſeruus abſente.vbi dicitur in hoc caſu remanere debere in clericatus officio,ergo non debet reſtitui domino.Accedit quod hac ratione & dignitati ordinis conſulitur,& etiam ex parte domino: non impunè tamen abibunt prædicti.

3 Quarta quæſtio eſt † quid iuris,ſi,ignorante dño aut contradicẽte,ſeruus ordini ſacro initiatus ſit, Epiſcopo id probabiliter ignorante,qui ei ordinem contulit.In qua quęſtione dicimus ſeruum ordinatũ à domini poteſtate liberari, præſtando domino alium ſeruum ęqualem,vel iuſtum pretium, vt habetur in c.de rebus.ead. d.54.nam ait diaconum,aut vicarium pręſtare debere domino,ideſt alium in ſuum locũ, aut in ſeruitute remanere. Idem habetur in cap.ex antiquis.in fine.ead.d. Et de pretio quod illud dando liberetur dixit Glo.in eod.c.& Naua.in cit.loco.

Si verò neutrum præſtari poteſt,cum domino remanebit,præſtando ei obſequia ſacris ordinibus nõ indigna.arg.ci.c.de rebus.ibi; Aut in ſeruitute remanebit.Immò, ſi ad pœnam agat,poterit dominus duplũ petere, ob c.ſi ſeruus abſente.in fine.d.54.Et hæc locum habent in quocunque ordinę ſacro,per c.pen.de ſeru. non ordinan.

Quamuis ſi ſacerdotio initiatus ſit ſeruus,liber erit,ſed peculium præſtare debebit,ſi illud habeat,aut alium ſeruum,& ſi neutrum poſſit, obſequia eo non indigna ei præſtare:immò, ad pœnam dominus agere poterit in duplum. ob. cit.c.ſi ſeruus abſente.& cit.ca.ex antiquis.In hac quæſtione igitur ſic concludum cenſeo, ex qua apparet,non puniri,qui ei ordinem contulit, modò eum ſeruum eſſe probabiliter ignorauerit.At quid de libertis? Hanc quæſtionem in ſeq.abſoluemus.

S V M M A.

1 *Liberti irregulares ſunt,& quamobrem.*
2 *Liberti quinam ſint.*
3 *Diſpenſare cum libertis quis poſſit.*
4 *Libertorum filij an irregulares ſint.*

§. IV.

1 §. † Poſtrema quæſtio eſt,an liberti irregulares ſint,in qua quæſtione breuiter cõcludimus ipſos irregulares eſſe; nam ſic habetur in c.fin.d.54.Prohibendum eſt, dicitur enim ibi, vt liberti quorum patroni in ſeculo fuerint,ad clerum non promoueãtur. Hæc ibi. Si ergo liberti ad clerum promoueri nõ debẽt, ergo irregulares ſunt. Idque iure meritò factũ eſt;nam,qui clericus fit, ſæcularibus negotijs miſcere ſe non debet,vt dicitur in tit.ne cler.vel

2 monac.† at liberti(qui ſunt ij,qui,cum ſerui eſſent,manumiſſi ſunt,vt dicitur in Inſtit.in principio.& in l.libertini.ff.de ſtat.homin.)ob operas,quas patronis ſuis polliciti sũt,à diuinis ſæpius reuocarẽtur,& ſæcularibus negotijs ſe miſcere cogerentur,vt dicitur in c.1.& in c.quicũque.ead.d.54.ergo iure meritò ad ordines admitti non debent,& irregulares ſunt. Non eſt igitur quod hac re dubitemus.

3 Diſpẽſare aũt† cũ ipſis poteſt eorũ patronus; nam remittendo illis obſequia promiſſa,ac debita clerici fieri poſſunt,vt habetur in cit.c.quicunquę;nam ibi ſic dicitur.Quicunque liberta

tem

tem à dominis suis ita recipiunt, vt sibi in illis nullum obsequium patronus retineat, si isti si ne crimine sunt, ad clericatus ordinē liberi suscipiantur, qui directā manumissione absoluti noscuntur. Hæc ibi: ex quibus constat vbi patronus non retinet sibi vllum obsequium in libertis, eos ordinibus initiari posse, & sic patronum cum ipsis dispensare, dum eos manumittit nullum obsequium, nullumque ius sibi retinendo, atque sic not. Gloss. Sum. in verb. Nota ergo. d. 54. & in c. 1. de seru. non ordinand. Ac planè, ex quo cessat causa irregularitatis, meritò & irregularitas ipsa cessare debet. arg. c. cū cessante. de appell. etenim omne impedimentum corporale, quod reddit quem irregularem vbi cessat, cessat & ipsa irregularitas, vt alibi supra probauimus. Idem si tacitò remittat obsequia, scilicet permittendo libertum ordines suscipere; hac n. permissione plenam libertatem consequitur. Idem si patrono inscio ordines suscepit, & deinceps vbi id nouit, tacuit; alias enim teneretur libertus satisfacere quomodo posset, ita Maiol. de irregular. lib. 1. cap. 36. nu. 2. cum seq. & vide, quæ supra de seruis diximus.

Habiles tamen remanent liberti, vbi patronus spiritualia obsequia sibi tantùm retinet. c. nullus. de seru. non ordinan. In hac quæstione igitur sic concludendum censeo.

4 Verùm † quid de libertorum filijs, an & ipsi irregulares sunt? Videbatur dicendum & ipsos irregulares esse; nam remanent obligati patronis, vt habetur in c. liberti Ecclesiæ. 12. q. 2. & in c. de libertis. eod. & ibi Gloss.

Contrarium suadere ratio videtur, quoniam ex libertis nati ingenui sunt, vt dicitur in Instit. de libert. Gloss. in c. fin. d. 54. inquit priorem opinionem in libertis Ecclesiæ locum habere ob iura allegata; posteriorem vero in alijs.

Quid igitur concludendum? Breuiter asserē dum est eos irregulares non esse; nam nulla obsequia patrono debent, nisi reuerētiam. l. fi. & ibi Bart. C. de libert. & eor. liber. & eam debent viuo liberto. l. hæres. ff. de obseq. liber. alia autem obsequia non debent, & ita etiam est in libertis Ecclesiæ, quæ nunquam moritur. Sed de irregularitate hac satis, ad aliam transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ex vitio corporis, habito respectu ad eos, qui ratiocinijs obligati sunt: Cap. LVIII.

S V M M A.

1 *Ratiocinium quid sit.*
2 *Ratiocinij species quot sint.*
3 *Ratiocinia publica quænam sint.*
4 *Ratiocinia priuata quænam sint.*

DECIMA quarta species irregularitatis, habito respectu ad corpus est ea, quæ nascitur ex ratiocinijs, id est, quam contrahunt ij, qui ratiocinijs obligati sunt: de qua irregularitate hæc contemplabimur. Primum, quando contrahatur. Deinde, quis in ipsa dispēsare possit, præmissis tamen prius quid ratiocinium sit: deinde quot eius species, & quæ.

1 Quoad primum igitur præmittendum. † Ratiocinium est id, quod nostrati lingua dicitur Conto, ductum à verbo Ratiocinor, quod significat Far conto, vt grammatici docent Hinc apparet ratiocinijs obligatos eos esse, q obligati sunt ad reddendas rationes, ita sensit Goff. quē refert, ac sequitur Gloss. Rub. de obligat. ad ratioc. ord. uel nō ord. & Abb. & cōmuniter DD.

2 Quoad secundum præmittendum † duæ species ratiocinij sunt; altera, quæ descendit ex administratione reipublicę, officijvè publici, altera, quæ descendit ex administratione rei priuatæ, officijvè priuati, & sic ratiocinia partim publica, partim priuata sunt, atque sic sensit Glos. ac DD. in c. vnic. de oblig. ad ratiocin.

3 Publica verò † ratiocinia sunt ea, quæ reddere habent Thesaurarij, & Depositarij publici, & qui vectigalia, gabellas, ac datia exigunt nomine reipublicę: item, qui reipublicæ muneribus præsunt, scilicet reficiendis pontibus, portibus, vijs, stipendio militibus dando; sicut etiā præpositi annonæ, & rei furmentariæ, salinis, & huiusmodi. Ad summam rationes, quas reddere debent ij, qui officia reipublicæ gerunt, & administrant, ratiocinia dicuntur. arg. l. officiales. C. de episcop. & cler. & vt sensit Goff. quem in Rubr refert Gloss. in tit. de oblig. ad ratioc. & Gloss. etiam in cit. c. vnic. & facit verbum illud Executores. In publicorum numero sunt etiam rationes officiorum, quę auctoritate quidem publica sunt, vtilitate verò priuata, cuiusmodi sunt rationes, quas reddere debent tutores & curatores, atque sic colligitur ex cit. cap. vnic ibi: Seu curatores pupillorum. iunct. Glos. in uerb. Curatores. & in c. præterea. iunct. Glo. d. 51. Id quod locum habet vel principis tutela non sit; nam hæc munera publica sunt, vt habetur in Instit. in principio. de excusat. tit. vel curat.

4 Priuata vero ratiocinia † sunt ea, quæ reddere debent procuratores, & rerum gestores pro negotijs, quæ priuata sunt vtilitate, ac auctoritate ab ipsis gestis, vt habetur in c. vnic. de oblig. ad ratiocin. & ibi Gloss. Abb. ac DD. not. His præmissis iam videamus, an irregularem ratiocinia quem reddant: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Ratiocinijs obligati irregulares sunt, & quamobrem.*
2 *Ratiocinijs obligati, vbi rationes reddiderint, irregulares*

larei non sunt.

3 *Ratiocinijs obligati quando rationes reddidisse di cantur.*

4 *Obligatus reipublicæ ob aliam causam ab administratione irregularis non est.*

5 *Ratiocinijs obligatus ob administrationem, quam coactus quis suscepit, irregularis non est.*

6 *Ratiocinijs obligatus ob administrationem rerum ecclesiæ, vel miserabilium personarum, irregularis non est.*

7 *Ratiocinijs obligatus ob administrationem piæ causæ non fit irregularis.*

8 *Clerici obligati ob administrationem non fiunt irregulares.*

9 *Ratiocinijs obligatus ob administrationem rerum priuatæ personæ, an irregularis sit.*

10 *Opponere irregularitatem hanc quis possit.*

§. I.

Præmissis iam dictis, modò explicandum est, quando obligatus ratiocinijs irregularis sit.

1 Pro regula igitur habebimus † irregularē eũ esse, qui reipublicæ functiones, ac negocia administrauit ante rationes redditas. arg. c. vnic. de oblig. ad ratiocin. nam ibi tutores pupillorum, si post deposita onera, & reddita ratiocinia actus vitæ ipsorum fuerint comprobati, honore numerari debere, idest ordinibus initiari dicitur. Hæc ibi. Si ergo tutores, qui tutelæ publicum onus gesserunt, post depositæ onera, & reddita ratiocinia ordinibus initiari possunt, ergo ante depositum onus tutelæ, & ante ratiocinia reddita initiari non possunt, & idcirco irregulares sunt; valet enim argumentum à contrario sensu. arg. l. 1. & ibi communiter not. ff. de off. eius, atque sic DD. ibi no. Idem de publicis, alijsq; officijs habetur in c. præterea. d. 51. Vbicunque igitur obligatus quis est ob administrationem aliquam reipublicę, antequam rationes reddat, irregularis est, atque sic inquiũr Syl. in verb. Ratiocinia. & Tabien. eod. q. 1. & facit l. rescripto. §. debitores. ff. de mun. & honor.

Immò, si collegium his ratiocinijs obligatũ esset, neminem ex eo collegio ad ordines admittendum esse pendente administratione, dixit Archid. in c. tâtis. d. 80. & sequitur Dia. in Pra. crim. canon. cap. 20. num. 1. in fine.

Hinc apparet multo magis irregulares esse, vbi adhuc administrant. Summis autem rationibus id constitutum est, vt obligati ratiocinijs irregulares sint; tum quod non pietate ducti ad ordines suscipiendos venire hi existimantur, sed vt euadant causarum suarum pericula, & minus vexentur in suis litibus, & idcirco ne rationes reddant, vt dicitur in capit. 1. d. 53. Tum quòd, cum assuefacti sint ad negotia, & ordinibus initiati eadem agent, ex quo non hi sæculum fugiant, sed mutant, ut ibi. dicitur. Tum quòd id redundat in eorum damnum, quorum negotia gesserunt, ex quo forum mutare coguntur, & idcirco pro laicorum foro clericorum forum adire, ita not. Abb. in c. vnic. de oblig. ad ratioc. num. 2. & Inn. num. 1. in verb. Ordinari; interest autem plurimi forum mutare. arg. tot. tit. ff. de alien. iud. mutan. cau. fac. Tum quòd varietate, & multitudine negotiorũ auocātur à diuinis, quod alienum est à vita clericorum. arg. tot. tit. ne cler. vel monac. atque sic sensit Diaz. in Pract. crim. canon. cap. 20. n. 1. Tum quòd litibus magnis vexari possunt, & de dolo accusari, vt dixit Diaz. ibid. Ob has igitur causas ratiociniis obligati ad ordines non admittuntur, & irregulares sunt.

2 Excipitur tamen primò, † vt ad ordines admittantur, & irregulares non sint, vbi rationes reddiderunt; tũc enim habiles sunt ad ordines suscipiendos, vt habetur in cit. c. vnic. de oblig. ad ratiocin. nam ibi dicitur, vt proximè vidimus, tutores pupillorum post deposita onera, & reddita ratiocinia honore venerati debere, & ordinibus initiari. Idque meritò, cessante enim causa cessat & effectus. c. cùm cessante. de appell. & causa, quamobrem ad ordines nõ admittebantur, erat, quòd rationes non reddiderant, ergo statim atque redditæ sunt, admitti posse debent. ita DD. in cit. c. vnic. & Diaz. eo. num. 4. qui de communi sentẽtia testatur. Duo igitur in hoc requiruntur, vt dicitur in cit. cap. vnic. & vt administrationes eas deposuerit, atque onera, & vt ratiocinia reddiderint: & quãuis ibi de tutoribus tantum agatur, idem tamẽ de omnibus alijs, qui functiones, & administrationes reipublicæ habent, dicendum est.

3 Atqui † quando rationes reddidisse hi dicẽtur? neminem legi, qui hoc apertè dixerit. Ego autem sentio, quod ad rem nostram pertinet, eum dici ratiocinia reddidisse suæ administrationis, non qui rationes tantum reddidit: verũ etiam & vbi soluit, si quid debebat. Et hoc, quoniam rationes quamobrem sic obligatus prohibetur, ne ordines suscipiat, & hic locum habent, vbi solum rationes reddidit, & non satisfecit, vt per se patet, ergo non dicetur ratiocinia reddidisse, priusquam satisfecerit. Facit quoque l. rescripto. §. debitores. ff. de mun. & honor. vbi debitores rerum publ. ad honores inuitari non possunt, vt ibi dicitur, nisi prius in id, quod debetur, reipublicæ satisfecerint: idem habetur in l. 1. C. de debit. ciuit. Si ergo ad profanos honores non admittuntur debitores rerum publicarum, nisi prius satisfecerint, ergo minus ad ordines admittentur. Reddidisse igitur rationes hi dicentur, qui quod debẽt, etiam præstiterunt. Si tamen pignora dederint vel fideiussorem idoneum, satisfacere dicetur. arg. cit. l. rescripto. §. debitores, esto enim ibi dicatur ad honores non admittendos debitores rerum public. nisi priùs, quod debebant, satisfecerint, vice tamen solutionis sat esse ibi dicitur, si aut pignoribus, aut fideiussoribus caueatur, ergo idem in casu nostro, atque sic dixit Vin. quem refert, ac sequitur Abb. in eod. cap. vnic.

vnic.de obligat. ad ratiocin.nu.10.ver. Quid si est paratus.& Diaz.in Pract.crim.canon.ca. 20.num.6.quamuis quod dicitur de fideiussoribus,ipse intelligat verum esse,vbi prius, quã principalis,conueniri possunt,quod hodiè ferrè semper fit,ex quo fideiussores suis priuilegijs semper renunciant,& in solidum se obligant.

4 Secundò excipitur †, vbi ob aliam causam, exempli gratia ob mutuum,emptionem,& huiusmodi quis reipublicæ obligatus est,non autem ex aliqua administratione;nam hic ad ordines admittetur etiam durante obligatione, vt dixit Host.quem refert,ac sequitur Abb. in eod.c.vnic.num.10.vers.Quid si est paratus.& Diaz.eod.cap.num.4 vers.Inter hos verò. & hoc per cit.c.debitores. vbi de obligatis ex mutuo id dicitur,& per l.quisquis emensis.C. de episcop.& cler.& not.Gloss.in ca.præterea. d.51. Id quod fortassè fit,quòd constat de debito,& lis ob id mouenda non est,secus autem in antecedentibus.

5 Tertio excipitur † vbi quis coactus ad ea munera venit;nam neque hic prohibetur ordinibus initiari.Quare,qui vel datiuam,vel legitimam tutelam suscipit,quod inuitus ad eas suscipiendas quis cogitur,irregularis non erit, ita inquiunt Syl.& Tabie.in verb. Ratiocinia. & Diaz.eod.num.2.vers.Quod intelligendum est.& facit c.peruenit.d.86.vbi de legitimis tutoribus agitur.

6 Quartò excipitur,† vbi miserabilium personarum tutelam,vel curam suscepit;nam nec in hoc casu excludetur ab ordinibus, ita habetur in cit.c.peruenit viden.Immò ad tutellam miserabilium personarum clerici,& monaci tenẽtur,c.1.& episcopus.3.d.88.Nec repugnat cit. c.Cyprianus.21.q.3.nam accipi debet,vbi miserabilis persona non est,& vbi ad id non cogitur,vt DD.inquiunt.

7 Quintò excipitur, † vbi etiam administrationem rerum ecclesiasticarum , vel alterius piæ causæ quis haberet;nam neque in hoc casu excludetur ab ordinibus,etiam administratione durante c.1.ne cleri.vel monac.vers. Excepta defensione.& c.peruenit.dist.86.& c.indicatum.d. 89. Quibus iuribus probatur suscipi administrationes has etiam posse, dũ quis clericus est,& idcirco etiam durantibus ipsis administrationibus ad ordines admitti debere, atque sic dixit Abb.in cit.c.vnic. de oblig. ad ratiocin.nu.3.ver.Si sit administrato.& Gl.ibi, in verb.Ratiocinia.ibi, si verò ecclesiasticæ, & Inn.in verb.Munerari.vers.Et not. quòd non nominatur,& Syl.in ver.Ratiocinia,q.3.& Tabien.eod.In tribus igitur his casibus proximè dictis admitti ad ordines poterunt,esto administrationes eas adhuc gerant.

8 Postremò excipiuntur † clerici;nam esto administrent,& functiones prædictas obeant,non tamen excluduntur à dignitatibus eccl. vt ait Inn.in cit.c.vnic.de oblig.ad ratioci.tum quod cit.c.vnic.de laicis loquitur; tum quod non sit deterior conditio creditoris quoad forum;semper enim ecclesiasticus iudex adibitur . Nec repugnat tit.ne cler.vel monac.nam locum nõ habet tit.ille,vbi tolerantur, ita dixit Inn.ibid. Ex his igitur apparet,quando quis administrationes,& officia publica habens irregularis fiat vel admistrationes illæ publicæ sint auctoritate,& vtilitate,vel auctoritate tantum,vt tutelæ, & curationes.

9 At quid † si quis ob priuatam administrationem ad ratiocinia obligatus est,an ad ordines admitti poterit,vel irregularis est? In hac quæstione breuiter concludimus ad ordines hos admitti posse . Id quod probatur hac ratione , quod in aliquibus tantum casibus prohibetur, ne ad ordines sic admittatur,vt videbimus,ergo aliàs secus. Exceptio.n.regulam cõtrariam esse indicat iuribus vulgaribus,atque sic dixit Inn. in eod.c.vnic.in verb. Munerari,vers. Si autem non sit conuentus.& Gloss.in verb. Ratiocinia.propè finem.& Abb.ac DD. Immò , vel ob culpam conueniri possit commissam in administratione rei priuatę,& conuentus iam sit,admitti tamen ad ordines posset. ita Gl.ea. ibi,vers.Si de culpa.& Inn.ibid. vers. Si verò sunt priuata ratiocinia.

Excipitur tamẽ,vbi manifestum est eum de dolo teneri commisso in administratione;tunc enim ordinarius iudex debet eum ex officio expellere vt infamem,ita Gloss.ead.in fine. & Inn.Abb.ac DD.ibidem cõcludũt;nam & quilibet criminosus expelli debet ob hanc rationem.c.infames 6.q.1.nisi igitur se prius purgauerit,non admittetur.Multo magis excludetur hic,si timeatur de proximo litem in eum mouẽdam esse,vt dixit Maiol.de Irregular.lib.2.ca. 11.num.4.Immò tenet ibi.num.13.eum ad ordinem admitti non debere, qui ære alieno sic vrgetur,vt in extricabilibus litibus præmatur; quod fortasse verum est ob rationes supra allatas,quæ & hic vigent.

Secundo excipitur,vbi ob eandem administrationem de dolo quæstio ei mota iam est, antequam enim absoluta sit,ad ordines nõ admittetur,vt inquiunt Gloss.Inn.ac reliqui in eod. c.vnic.nam si de dolo condemnaretur, infamis fieret;infames verò irregulares sunt,c.infamibus.de reg.iur.lib.6.expectandum igitur erit vt lis absoluatur,antequã ordinibus initietur, & iudex tempus pręscribet ei,qui litem mouit, intra quod dolum probet arg.l.diffamari,C.de ingen.man.& ita Gloss.atque allegati DD.cõmuniter concludunt.Nec in hoc casu fideiussor accipietur,quandoquidem de amissione famæ, non de damno pecuniario agitur.

Verùm quid,si rationibus non redditis,nihilominus initietur ordinibus?Gl.in eod.c.vnic. inquit , eius bona creditoribus dari debere, quæ si non sat sint,teneri Episcopum, qui ordines ei contulit;hanc opinionem sequitur Abb. ibi.nu.7.& ego etiam,quamuis Episcopum teneri

neri

neri tunc tantùm sentiam, vbi sciens ipsum ratiocinijs obligatum ordines ei contulit, non autem, vbi probabiliter id ignorarit; non enim culpam meretur, qui culpa vacat. cap. 2. de con stit.

10 Quis autem † obijcere irregularitatem hanc possit, dixit Inn. in cit. c. 1. de oblig. ad ratiocin. & Abb. in fine. concludit enim communiter in primis id posse, & creditores, & eos, quorum id interest. Secundo clericos, & omnem ecclesiasticam personam, ita Diaz. in Pract. crim. canon. cap. 20. num. 2. vers. Et tanti habetur. Sed de quæstione hac satis; iam quis in hac irregularitate dispenset, videamus. Id quod in seque. præstabimus.

SVMMA.

1 *Dispensare quis possit cum eo, qui ad ratiocinia obligatus est.*

§. II.

1 S † Postrema quæstio est, quis dispensare cum eo possit ad ordines, qui ratiocinijs obligatus est. In qua quæstione sic distinguendum censeo. Aut quæritur quis possit dispensare cum eo, qui ratiocinijs obligatus est, & in hoc casu Summus Pont. dispensare tantũ posse concludo: non enim episcopus potest, ex quo tenetur de suo creditoribus satisfacere, si non redditis rationibus ordines ei conferat, vt dixit Gloss. in cit. c. 1. de oblig. ad ratioci. & nos supra.

Aut quæritur sublatis ratiociniis, & redditis rationibus, & in hoc casu quilibet, qui creditoribus satisfacit dispensare potest; nam statim atque rationes redditæ sunt, & satisfactum creditoribus, dispensatum cum eo est ipso iure. Quippe quia tollũt causam prohibitionis. Vel igitur creditores ipsi rationes remittant, vel condonent; vel alij pro eo satisfecerint, vel satisfacere promittant vt fideiussores, perinde hi habentur, atque si cum eo dispensarent, & multo magis si ipse priùs satisfecit, vt antea vidimus, & habetur in cit. c. vnic. de obliga. ad ratiocin. Sed de irregularitate hac iam satis; ad aliam transeamus.

De Irregularitate, quę oritur ex vitio corporis, habito respectu ad eos, qui Curiæ obligati sunt. Cap. LIX.

SVMMA.

1 *Curiales quinam sint.*
2 *Curialium quot species.*
3 *Curiales vnde dicti sint.*

DECIMAQVINTA species irregularitatis, habito respectu ad corpus est ea, quam contrahunt ij, qui ratione quapiã Curiæ obligati sunt. Cuius cognitionem vt dilucidiorem habeamus, antequam ipsam explicemus, tria præmittẽda sunt. Primum Curiales quinam sint. Deinde quot eorum species. Postremò, vnde dicti.

1 Quoad primum igitur † Curiales sunt ij, qui ratione alicuius officij obligati sunt alicui Curiæ, seu Reipublicæ, aut Senatui, aut Communitati, vt ex ijs, quę infra dicemus, apparebit.

2 Quoad secundum † horum curialium species plures sunt. Nam primo in horum numero recẽsentur omnes, qui se obligarũt ad iurisdictionem aut exercendam, aut adiuuandam, aut ad eius actus exercendos. Ad iurisdictionem exercendam, vt iudices tam ciuilium, quàm criminalium causarum, quocunque nomine nominẽtur; hi enim Curiæ obligati dicũtur, vt habetur in c. 1. & c. 3. d. 51. Item Priores, Anciani, & Decuriones Ciuitatum, & magistratus omnes, vt sensit Maiol. de Irregularitate. li. 2. c. 5. num. 5. vers. Ad hos milites. & vers. Et hæc omnia. etenim in syndicatu hi tenẽtur, & si clerici fierẽt, coram iudicibus secularibus iudicandi essent, quod absurdum est. Quandiu igitur his magistratibus obligati sunt ad ordines admitti non debent. Ad iurisdictionem adiuuandam itidẽ qui se obligarunt, vt Aduocati, publici scribæ, & Procuratores Reipublicæ, publico stipendio conducti, hi quoque Curiæ obligati dicuntur. c. aliquantos. ead. d. 51. & ita inquit Maiol. eo. num. 12. vers. Publica quoque stipendia. Non ergo in horum numero habentur aduocati, & Procuratores, qui ad arbitrium suum clientulos, & causas tuentur; sed ij solùm, qui alicui Communitati, ac Reipublicę se obligarunt. Ad exequendos etiam iurisdictionis actus qui obligati sunt, Curiæ obligati dicuntur, vt habetur in cit. c. aliquantos, ibi; Aliquãtos ex malitia, qui cum potestatibus obedierunt, sæua necessaria præcepta sunt executi. In hoc numero habentur satelites, litores, idest Sbiri, publici nuncij, carnifices, item Saltarij, qui saltuum custodiam gerunt; necnon, qui ad maleficia denũcianda obligati sunt ex maleficio, qui in his regionibus Cautelarij dicuntur.

Secundò Curiæ obligati dicuntur milites, & duces exercitus, qui stipendio conducti sunt ad tuendam ciuitatẽ & ad hostes oppugnãdos. ar. c. 4. & c. vlt. ead. d. 41. & ita dixit quoque Maiol. eod. c. 5. vers. Huc proximè accedit quoque miles. Cõducti ergo etiam, vt in præsidijs sint, & Curiæ obligati hi dicentur.

Tertiò Curiæ obligati dicuntur, qui ad artes liberales vel docendas, vel exercendas de publico conducti sunt, vt Iureconsulti, Philosophi, & Grammatici ad docendum, & legendũ, & Medici, ac Chirurgi ad medendum: hi enim

omnes

omnes, qui se ex ipiam Reipublicæ ad eas functiones exercendas, obligarunt, Curiæ obligati dicuntur, & quandiu ea obligatione tenentur ad ordines admitti non debent, ut habetur in c. 3. ibi. Vel quibuslibet publicis functionib. occupatis. cit. d. 51. & ut dixit Goffre. qué refert, ac sequitur Abb. in c. 1. de obli. ad ratioc. & Mai. eod. nu. 10. uers. Inter hos quoque. Excipitur tamen, ubi suum munus expleuerunt, uel licẽtiam habuere abeundi ab eo principe, uel Republica, à quib. cõducti sunt; tunc enim liberè ad ordines admitti possunt, ut inquit Hosti. in Summ. de oblig. ad ratiocin. & sequitur Abb. ibid. ubi supra.

Postremo Curiæ obligati dicuntur, qui se obligarunt ad iocos, ludosque faciẽdos alicui itidem senatui, uel Reipublicæ, vt Histriones, Cantores, Comici, Gladiatores, scuræ, saltatores, & ad summam, qui uoluptatis gratia inseruiunt; hi enim quoq. pro obligatis Curię habẽtur, ut dicitur in cit. c. aliquantos. uer. Aliquantos q uoluptates, & editiones populis celebrauerunt. & ita Gl. ibi. & in c. 3. uersi. Constat. n. eos. ead d. 51. & ita inquit Maiol. eod. c. nu. 17. uer. Sunt pręterea. Hi omnes ergo Curię obligati dicuntur, ut colligitur ex allegatis iurib. & ex Gl. Sum. ea. d. & ex Syl. in uerb. Ordo. 4. q. 3. & ex Io. Tabi. & ex Ang. in uerb. Curiales, quãuis nõ sic distinctè, & apertè rem ipsi declararint.

Ex his patet, quot curialium species sint. Patet etiam in horum curialium numero eos nõ haberi, qui, etsi in Curiis Principum uitam degunt, ac inseruiunt, ad suum arbitrium tamen discedere queunt, & ratione officii obligati nõ sunt, qui communiter Aulici dicũtur, & vulgo Cortegiani. Et de hoc secundo satis.

3 Quoad tertium † scilicet Curiales unde dicti sint, breuiter concludendum est à Curia, cui obligati sunt, dictos esse, quod dubitationem non habet. Illud autem paulo dubium est; Curia unde dicta sit. Nonnulli existimarũt à cruore dictam esse, ita Lau. in addit. ad Gloss. Sum. dist. 51. & Maiol. qui eum sequitur de irregular. li. 2. cap. 5. Horum opinio mihi non probatur; tũ quod si à cruore dicta esset. Crutia esset dicenda, non Curia; tum quòd non conuenit omnibus, quæ sub nomine Curiæ continentur; multa enim officia sunt in Curia, in quibus cruor non fit, ut ex dictis patet.

Ego igitur sentio Curiam dictam esse à Cura, & ob eam rationem, quòd in ipsa cura geritur eorum, quæ ad publicum commodum spectant, atque sic sensit Fest. Hinc factum esse cẽseo, ut domus Principum uirorum Curiæ dictæ sint, quoniam in ipsis semper aliquid est curandum. His pręmissis, iam uideamus, an Curiales irregulares sint, & quis cum ipsis dispensare possit. Id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 Curiales irregulares sint.
2 Curiales cur irregulares sint.
3 Vicarij Episcoporum, & qui Ecclesiastica officia gerunt, irregulares non sunt.
4 Dispensare cum curialibus quis possit.

§. I.

1 §. † Quæstio explicanda modò nobis proposita est, an Curiales irregulares sint. In qua quæstione breuiter concludimus, irregulares ipsos esse. Id quod probatur primò generatim in c. designata. d. 51. Designata sũt genera laicorum, dicitur enim ibi, de quib. ad clericatum aliqui uenire non possunt, & c. De curialibus autẽ manifesta est ratio, quoniã etsi inueniantur huiusmodi uiri, qui debeant clerici fieri, tamen, quoniam sępius a Curia reperuntur, cauẽdum est ab his pp tribulationem, quæ sæpè de his Eccl. prouenit. Ecce hic apertè habetur Curiales ad clerum peruenire non posse.

2 Et hoc † ob hanc rõnem, quoniam Ecclesia sæpius perturbaretur, ubi à Curia repetuntur. Id quod à personis Ecclesiasticis alienũ esse dẽt: ob hanc igitur rationem ab ordinibus arcentur, ut dr̃ in ci. c. designata, & in c. seq. Pręterea, quoniam sępius Ecclesiasticis ordinib. initiari uolunt non pietatis studio, sed ne officiorum suorũ munera obeant, ut dr̃ d. 53. in principio. Curiales igitur irregulares sunt. Id quod et specatim de pluribus, quos in curiali numero supra posuimus, habetur, de iudicib. in c. 1. & in c. 3. d. 51. De militib. in c. 4. & in c. ult. ea. d. De docentib. & exercentibus artes, in eod. c. 3. ibi. Vel quibuslibet functionib. occupatos. De inseruientibus cã uoluptatis, in cit. c. 3. uers. Constat. n. & in c. 1. ibi. Aliquantos. De executoribus aliis, in eod. c. 1. ead. d. Pro tertio igitur habebimus Curiales irregulares esse.

3 Excipiuntur tamen. † qui officia gerũt Epõrum, uel Eccl. cuiusmodi est Vicarius Epi, Syndicus, & hmõi; nã ordinib. initiari pro certo hi poterũt, atque sic dixit Maiol. de irregula. lib. 2. ca. 5. n. 11. Et hoc ob eã rõnem, quod prędicti iam de numero clericorum sunt, & clerici esse debent, qui eas functiones exercent.

Secundò excipiuntur aduocati, & Procuratores piarum causarum, ut dixit Maiol. eod.

Postremò excipiuntur Curiales, qui Aulici sunt, ut supra diximus. Et de quæstione hac itidem satis.

4 Verũ quis † cũ his dispensabit? Planè, quousque Curiæ obligati sunt, & eas functiones exercent, Romanus Pon. tantùm dispensare cum his potest, ob rationes, quas diximus supra de dispẽsatione eorũ, qui ratiocinijs obligati sunt.

Vbi verò liberati obligatione ea sunt, dispensatione non egent ratione hac, sed libere ad ordines admitti possunt. Excipiuntur tamen primò iudices, & magistratus, qui in suo officio quem occidendum, mutilandumve curarũt; hi enim quãuis è magistratu abierint, & sic hac irregularitate sint liberati, in aliam tamen inciderunt, quæ est ob defectum perfectæ

V lenitatis,

lenitatis, de qua suo loco egimus. In hac igitur dispensatione egebunt, sicut etiam aduocati & procuratores, qui ad hæc opem tulerunt, & multo magis, qui executioni ea mandarunt; nã & hi infames etiam sunt.

Postremò excipiuntur, qui uoluptatum gratia inseruierunt, ut in ludis, & huiusmodi, quandoquidem & hi pro infamibus habentur, quãobrem dispensatione ob infamiam egent.

Ex his apparet, quod in initio probandum nobis proposuimus, & irregularitatem, quę ex uitio corporis descendit, à iure positiuo esse, iã de irregularitate, quę contrahitur ex infamia agamus, ubi hoc idem etiam habebimus.

De Irregularitate, quæ oritur ex infamia, seu ex famæ amissione. Cap. LX.

S V M M A.

1 *Infamia quid sit.*
2 *Infamia quotuplex.*
3 *Infamia canonica quęnam sit.*
4 *Infamia facti quænam sit.*
5 *Infamia iuris quænam sit.*

ERTIO loco in primis de irregularitate nobis agendum est, quæ cõtrahitur ob infamiam, & sic ob amissionem bonæ famæ. Verum antequam id explicemus, pręmittenda hæc sunt. Primũ infamia quid sit. Deinde quotuplex. Tertio, q̃ infamia canonica. Quartò, quæ infamia facti. Quintò, quæ infamia iuris.

1 Quoad primum igitur †, ut rem paucis absoluam. Infamia nil aliud est, quam læsæ dignitatis status. legibus, & moribus improbatus, ita tradidit, Bart. quem DD. cõmuniter seq. in l. 1. num. 1. ff. de his, qui not. infam.

2 Quoad secundum † Infamia triplex est; alia canonica; alia facti; alia iuris, ita dixit Abba. in c. testimonium. num. 6. uersi. Ego in hac materia. de testib.

3 Quoad tertium † Infamia canonica est infamia, q̃ ex quouis peccato mortali nascitur. argum. c. infames. 6. q. 1. & ut dixit Abba. in eodem cap. testimonium. ibid. uers. Secundò infamia. Tolliturque peccato per pęnitentiã sublato, ita de communi sententia testatur Abba. eod. in loco, & sequitur etiam Syl. in uerb. Infamia. q. 6.

4 Quoad quartum † infamia facti est, quæ ꝓficiscitur ex facto aliquo; quãobrem homines de aliquo male sentiunt, & ob id infamis ratione hac is dicitur, cuius opinio, seu nomen apud bonos, & graues uiros ob aliquod crimen læsum est, de hac egit Bart. in l. de minore. §. tormenta. ff. de quæ. Item is, qui est accusatus, denunciatus, inquisitusue de graui causa, uel capitali, uel status, ob idque notatus est apud bonos, grauesque uiros, ita dixit Nauar. in consi. 2. num. 6. iunct. num. 8. de accusat. lib. 5. Item, qui fustibus cæsus est, idest bruscato, o frustato, esto iniuste fuerit affectus; generat enim infamiam hoc apud homines, ut inquit Naua. in consi. 43. num. 2. de tempor. ordin. lib. 1. uel alia publica ignominia pœnæ loco affectus, ut mitra, uel publicè expositus; nam si est ob delictum, infamia iuris est, & ob factum etiam est infamia facti. Item & is, qui ad eam artem exercendam se contulit, quæ à uilissimis tantùm personis exercetur, ut si quis fiat carnifex, uel apparitor, idest Sbirro; hęc enim officia infamem sine dubitatione quem reddunt, esto adhuc nihil exercuerint, & de apparitore quod infamis sit, id dixit Lanfranc. in capit. quoniam contra. uersic. Testes. ibi; Quæro an infamis. de probat. & eum refert, ac sequitur Bertachin. in suo Repertor. in uerb. Infamis infamia facti dicitur. & ad summam, ubi ob factum ipsum quis apud homines infamis factus est, & nullo iure id cautum reperitur.

5 Quoad postremum † infamia iuris est infamia illa, quæ per sententiam, aut ipso facto inuritur in casibus, in quibus iure cauetur, ut quis infamis sit. Verum, ut dilucidius id appareat, hæc pręmittenda etiam duximus, & primum, quæ causæ ipso facto infament, & postremò, q̃ per sententiam. Id quod in sequenti præstabimus.

S V M M A.

1 *Infamis infamia iuris ipso facto est miles, qui ignominiæ causa ab exercitu missus est.*
2 *In scenam prodeuntes lucri gratia, ut comici, circulatores.*
3 *Lenocinium exercentes.*
4 *Spondens duobus mulierem, quam habet in potestate, eodem tempore, uel duobus nuptui tradẽs, vel alteri spondens, alteri vero nuptui tradens, uel patiens eam, quam habet in potestate, cũ duobus sponsalia contrahere.*
5 *Duo sponsalia bina sive nuptias, vel bina matrimonia contrahens.*
6 *Vidua nubens intra annum luctus, de iure canonico non est infamis.*

§. I.

§. Pręmittendũ nobis proposuimus, qui infames ipso facto fiant ab ipso iure, nulla alia iudicis sententia interueniente: quam quæstionem ut breuiter absoluamus, ac declaremus, exempla quædam horum, qui infames sunt ipso facto, ponamus.

1 Primum igitur † infames sunt ipso facto milites, aliiue, qui ab exercitu ignominiæ causa dimissi sunt, ut habetur in l. 1. & in l. 2. ff. de iis, q. not. infa. Varia aũt delicta, quibus milites ignominiæ causa dimituntur, recẽsentur in tit. ff. de re milit.

Secundò

2 Secundo qui in scenam etiam prodeunt lucri gratia, ut dicitur in l. 1. uersi. Qui artis ludicrę. & in l. 2. §. ait pretor. ff. de iis, qui not. infa. Quare comici, qui uagantur, & ob lucrum comedias recitant: item, qui ludos alios manibus agunt, idest Bagatelle, nec non, qui per funem currunt, aut ambulant lucri gratia, infames ipso facto hi omnes sunt. Non ergo infames sunt, qui animi gratia, & ioci, non autem ob pretiū comedias recitant, ut in ciuitatibus Ciues aliquando solent diebus genialibus, idest nel Carneuale; sicut nec etiam, qui cotam pluribus personati ob easdem causas, uel canunt, uel citharam pulsant, uel iocis, ac ludis alios oblectant, ita Glos. in l. 2. §. ait prætor. in uerb. Definit. & sequitur Bald. ibi. ff. eod. hi enim ut faceti commendantur.

3 Tertiò † Lenocinium etiam facientes ipso facto sunt infames, ut dicitur in l. 1. §. qui Lenocinium. & in l. athletas. §. ait prætor. ff. eod. Lenocinium autem is facit, qui quæstuaria mancipia habet, ita dicitur in eod. §. ait prætor. Qui ergo ancillas prostitutioni, libidiniq; paratas habet, qui liberas mulieres, uel filias, uel uxorem, uel alias, hic infamis ipso iure erit. Quare caupones infamia notantur, & infamiam non euadunt, qui quo plures ad suam cauponā ueniant, huiusmodi mulierē sępè ibi habent; quamuis non id in primis faciant, quò prostituantur, sed ob cauponam, ut habetur in citat. §. ait prætor. uersicu. siue autem principaliter. & facit. leg. palam. §. Lenocinium facere. ff. de rit. nupt. esto ob illud Lenocinium ipsi nihil habeant, sed ob cauponam, per citat. le. palam. Et non solum id uerum est, ubi plures ad hoc paratas habet, uerum etiam & ubi unam.

4 Quartò † qui spondet duobus eodem tempore pro uxore mulierem, quam habet in potestate; uel alteri spondet, alteri nuptui tradit; uel patitur eandem mulierem, quam habet in potestate, duobus spondere, ut habetur in le. 1. in fine. & in l. quid ergo. §. si quis alieno nomine. ff. de iis, qui not. infam. Idem si duobus eandē nuptui tradat. per cit. l. 1. in fine. quamuis infamiam euadat, qui alterius nomine aliquam duobus spondet, ut dicitur in §. si. quis alieno nomine.

5 Quintò † infamis quoque ipso facto efficitur, qui eodem tempore duo sponsalia, uel binas nuptias contrahit, esto ea contrahat cum iis, quas uxores habere non potest; considera tur enim hic magis affectus, quàm effectus, ut etiam fit in Clem. unic. de consang. & affinitat. ita habetur in ead. l. 1. & in l. quid ergo. §. cum autem. ff. eod. quamuis is excusetur, qui iussu eius id facit, in cuius potestate est; uelle enim non creditur, qui obedit imperio patris. l. uelle. ff. de reg. iur. atque sic Gl. inquit ibi; in uerb. Nō iussu. in cit. l. 1. Hi omnes ergo infames sunt ipso facto, statim atque prædicta fecerunt, quāuis nulla iudicis sententia interuenerit; & hoc, quia sic ius uoluit.

6 Atqui † an infamis erit is, qui uiduam intra annum luctus uxorem duxit? Item & ipsa uidua, quæ nupsit? Planè de iure ciuili infames sunt, ut dicitur in l. 1. uersicu. Qui eam. & in le. genero. cum multis sequen. ff. de iis, qui not. infam. De iure tamen canonico secus est. per ca. pen. & fin. de secund. nupt. Post mortem maritus igitur, cui nubere uult, nubat in domino, ut inquit Diuus Paulus. Sed de infamia iuris, quæ contrahitur ipso facto, hactenus; iam exēpiis explicemus eam iuris infamiam, quæ & ipsa iuris est, sed eam quis non incurrit, nisi post iudicis sententiam; nam de hoc secundo agendum nobis proposuimus. Hoc autem in sequē. præstabimus.

SVMMA.

1 *Tutor tutelę iudicio condemnatus infamis est.*
2 *Mandatarius itidem ob dolum condemnatus.*
3 *Mandans quoque ob dolum condemnatus.*
4 *Depositarius ob eandem rationem condemnatus.*
5 *Pro socio etiam damnatus ob dolum infamis efficitur.*

§. II.

§. De infamia iuris, in quā quis incurrit post sententiam latam, & sic post condemnationem, non autem ipso facto, agendum mihi proxime proposui. Verum, quòd hęc contrahitur ex tribus causis. Primum, ubi ob dolum commissum in quibusdam contractibus, uel quasi quis condemnatus est. Deinde, ubi ob publica delicta. Tertiò, ubi ob priuata delicta; ob eam rem prius de infamia, quæ contrahitur ob contractus, uel quasi post condemnationem; agamus; Deinde de ea, quæ contrahitur, ubi quis de delicto publico condemnatus est; postremò de ea, quam quis contrahit, ubi de delicto priuato itidem est condemnatus.

1 Quoad primum igitur † tutor tutelæ iudicio condemnatus, infamis fit, ut habetur in l. 1. uersicu. Qui pro socio. ff. de iis, qui not. infam. & in le. furti. §. mandati. ff. eo. & in §. ex quibusdam. in Institut. de pœn. temer. lit. Fit quoque infamis, ubi ob dolum, ut suspectus ā tutela remotus est, ut dicitur in §. suspectus autē remotus. & ibi Gloss. in Instit. de suspect. tut. Excipitur tamen, ubi ob culpam leuem condemnatus esset, ut inquit Gloss. in cit. l. 1. in uerb. Qui pro socio. & in eod. §. suspectus.

2 Mandatarius etiam † ob dolum condemnatus, infamis efficitur, ut in allegat. iuribus habetur, & sensit Glo. in cit. l. 1. in uerb. Qui pro soc. & in l. furti. §. mandati. ff. de iis, qui not. infam.

3 Mandans quoque † infamis fit, si ob dolum contrario iudicio condemnetur, sicut etiā eius hæres, ut dicitur in cit. §. mandati, modo & ipse hęres ob dolum condemnatus sit.

4 Depositarius itidem † infamiæ pœna notatur, si ob dolum & ipse cōdemnetur ob iura allegata, scilicet ob §. ex quibusdā. in Insti. de pœ.

temer.litig.& l.5.uersi. Qui pro socio,ff.de iis, qui not.infam.& ita dixit Gloss. in c. infamis. §.porro infamia.in uerb.Infamia.uersi. Sed ꝑ actionibus.3.q.7.sicut etiam eius hæres ob eã dem rationem,per cit.l.furti §.mandati. uersi. Illud.

5 Pro socio denique† condemnatus,fit etiam infamis,ut in allegatis iuribus habetur. Et quo niam actio hęc ab utraq; parte directa est, ob eam rem quiuis ex sociis damnatus ob dolum infamis fit,ob §.ex quibusdam.in Insti.de pœ. teme.litig. Ex his apparet quomodo ex contra ctibus quis condemnatus infamis fiat;iam,ubi quis de delicto publico condemnatus infam fiat,uideamus.

S V M M A.

1 *Condemnatus de crimine publico infamis fit; quę regula, quousque pateat declaratur.*

2 *Delicta publica quænam sint.*

§. III.

1 §. † Secundo loco ob delicta publica quis condemnatus,uel ciuiliter, uel criminaliter,infamis fit.l. infamem iunct. Gl.ff.de publ.iud. Infamẽ,dicitur enim ibi, non ex omni crimine sententia facit,sed ex eo, quod iudicii publici causam habuit. Ecce hic apertè habetur sentẽtiam infamem reddere, ubi fuit de causa publici iudicii,idest de crimine publico, atque sic DD.ibi not.& Iul.Clar.lib.5. recept. sent.§.fin.q.71.& Viuius in sua Sylua,opi.371. Idem Clar.eod.§.1.uer. Priuata delicta,ibi. Et scias. Et quoniam citat.l.non distinguit, an ciuiliter,criminaliterve agatur, ergo nec nos distinguere debemus,& sic infamis erit sic cõdẽnatus,tam ubi ciuiliter,quàm ubi criminaliter est condemnatus,& ita Gloss.ibi, quam sequitur,ac tuetur Bart.ibi.num.4.& Abba.in c.cũ te.num.2.de re iud.& Glos.magistra in c.infames.§.porro infamia.3.q.7.

Item locum habet non solum, ubi ordinaria uia actum est,scilicet per accusationem,uerum etiam & ubi per inquisitionem,ita Bar.inquit in cit.l.infamem.num.7.uersi.Item quæro,utrum damnatus ex inquisitione.& Viu.ea. opinion.& Clar.ibid. ubi opinionem hanc cõmuniter receptam sentit.Et hoc ob eam ratio nem,quoniam esto cesset solemnis forma accusationis,non tamen pœna cessat.

Excipitur tamen primo, ut infamis quis nõ fiat,etiam cõdemnatus ob publica delicta,ubi actum est per inquisitionem, aut contra absentem,aut contra præsentem,sed non seruatis seruandis,ita Clar.& Viu.eisdem in locis, qui de communi sententia testantur.

Secundo excipitur,ubi nondum est sententia lata per iudicem;nam in citat.le.infamem. dicitur sentẽtiam infamem facere, ergo secus, ubi sententia non adest,& ita Gloss. in leg. sed si possessori.§.si cum de hæreditate, in uerb. Probatum.ff.de iureiurand.nam furto probato ait infamiam non irrogari,nisi sententia sequatur, & eam Gloss. communiter receptam esse testatur,ac sequitur Viuius ead. opini.numero 2.Quare,uel confessus quis delictum sit, infamis tamen non erit, nisi sententia sequatur,ita Bartol.inquit in citat.leg.infamem. numero 10.uersicu. Quæro utrum confessus de crimine.

Tertio excipitur, ut infamis quis non fiat uel interim saltem infamis non fit,ubi sententia lata est, sed est appellatum; nam tunc extinguitur,uel saltem suspenditur sententia, & interim infamis non est, ita sensit in priuatis delictis Angel.in §.ex quibusdam. numero 3. in Institut.de pœn.tem.litig. Id quod locum habet uel appellationem deseruerit,uel appellatio iniusta sit; nam infamis erit à die confirmatę sententiæ,non autem latæ.leg. furti.§.1. ff.de iis,qui not.infam. Immo, si non appellanit,sed intra tempus appellationis fit, infamis non erit, nisi post lapsum appellationis tempus,sed tunc à die sententię, ita Angel. ibidem.

Quarto excipitur,ubi per exceptionem publicum delictum opponeretur,quamuis si probetur,& sententia definitiua feratur, contrarium,dicendum fortasse fit,uide tamen Abba. in c.cum dilectus.num.36.uersi.Quoad tertiũ. de ordin.cogni.

Quinto excipitur, ubi per interlucutoriam condemnatus est, ex quo enim sententia infamem facere dicitur in citat.leg. infamem,ergo de definitiua accipi debet.argumen.le.quæritur.ff.de stat.homin. atque sic habetur in leg. quid ergo.§.ex compromisso.ibi.Quantum ad infamiam.ff.de iis,qui not.infam. & not.Ang. in cit.§.ex quibusdam.nume.3.uersic.Et quod dixi.in Instit.de pœn.tem. lit.

Postremo excipitur, ubi per arbitrum esset sententia lata;nam neque hic infamis quis efficitur,ex quo non per omnia sententia est, & ita dixit Iureconsl.in eodem §. ex compromisso.

2 Atqui † iudicia publica, & delicta publica, quænam sunt ? Planè, quod ad rem nostram pertinet,ea dicuntur, per quæ quis damnatus infamis fit,ita Barto.in l.1.nume.7.ff.de publ. iud.Delicta uero, quæ infamem per condemnationem quem reddunt,sunt ea,quæ puniuntur per has leges,scilicet per leg.Iuliam maiestatis,per le.Iuliam.de adulter.per leg. Corneliam.de sic.& uenef.& per l. Põpeiam.de paricid.per le.Iuliam peculatus,per le.Corneliam. de test.& aliis instrum.fals.per le.Iuliam. de vi publ.per leg.Iuliam.de vi priuat.per l.Iuliam. de ambit.per leg.Iuliam repet.per le. Iuliam. de annon.ut habetur de his omnibus in leg.1. ff.de publ.iud.Qui ergo ex delictis condemnabitur, quæ per has leges puniuntur, infames fiunt.Delicta etiam,quæ puniũtur per has leges post condemnationẽ infamẽ reddunt,s.

per

per l. Iuliam. de sacrileg. & resid. ut dixit Bart. in ead. l. t. opposit. t. per l. Flauiam. de plag. ut dixit Bart. in ea. l. 1. num. 3. & habetur in §. est & inter publica iudicia in Instit. de publ. iudi. per l. Viscelliam, quę punit libertum, qui tanquam ingenuus dignitatem assumit, ita Barto. ibid. num. 4. uer. Quæro. Hæ igitur leges sunt, quibus qui est condemnatus, fit infamis, esto per statutum pœna mutetur, uel coarctetur, vt asseruit Bart. in ead. l. 1. num. 11. uersi. Vlterius quæro. cum seq. Non tamen condemnatus pro nouo crimine à statuto infamis erit, ut id declarauit Bart. ibid. num. 15. uiden. Ex his igitur apparet, quomodo publica iudicia infamem quem reddant, ubi quis est condemnatus; iam de priuatis delictis, quando infamis quis per ea reddatur, uideamus.

S V M M A.

1 *Furti damnatus infamis fit iuris infamia.*
2 *Vi bonorum condemnatus itidem.*
3 *De iniuria etiam.*
4 *De dolo.*
5 *De crimine expilatę hæreditatis.*
6 *Actione sepulcri violat.*
7 *De calumnia in iudicio publico itidem damnatus.*
8 *De prævaricatione denique.*
9 *De crimine priuato damnatus irregulariter non fit infamis.*

§. IV.

Postremò loco explicandum nobis est, quinam infames fiant infamia iuris per sententiam ob priuata delicta.

1 Primùm igitur† qui furti damnatus est, infamis fit. §. ex quibusdam. in Instit. de pœn. te. litig. & l. infamem. ff. de publ. ind. & l. athletas. §. fin. ff. de iis, qui not. infam. & le. si furti. C. ex quib. cau. infam. irroget. Hæc autem regula locum habet, uel furtum nec manifestū sit. l. furti. ff. de iis, qui not. infa. Item uel criminaliter, uel ciuiliter agatur, ut dixit Gloss. & ibi Barto. in cit. l. infamem. & Angel. in cit. §. ex quibusdam. num. 12. uersi. Quia hic dicitur. Tertiò, uel per accusationem, uel per inquisitionem damnatus sit. Quartò, ubi cùm domino, cui furtum fecit, pactus est, ne contra se ageret prætio dato. l. 1. §. qui furti. & l. furti. §. pactus re. ff. de iis, qui not. infam. & ita ibi Gl. not. in uerb. Pretio. Vel in cōtractu pretii, furtique mentio facta non fit. l. quoniam. ff. eo. Quamuis secus esset, si præcibus id impetrasset, uel iussu iudicis quidpiam dedisset, uel arbitrator id iussisset per cit. §. pactus, & per l. 1. eod. Quintò, esto furtum non fecisset, sed tamen condemnatus esset; nam sententia pro ueritate habetur; ex quo non appellauit, ita Gl. inquit in l. athletas. §. fin. & ibi Bart. ff. de iis, qui not. infam. Postremò, esto confessus tantùm esset; nam habetur pro condemnato, & ita inquit Barto. in l. ictus fustium. num. 3. cum seq. ff. eod.

Excipitur tamen primò, ubi damnatus esset à iudice non competenti, & ita Ang. in cod. §. n. 4. Secundò excipitur, ubi ab arbitro dānatus est. l. quid ergo. §. cum autem. ff. de iis, qui not. infam. & ibi Glo. & in cit. §. ex quibusdam. ubi quoque Ang. num. 6. Tertiò, ubi per arbitratorem. per cita. l. quid ergo. §. ex compromisso. in fine. & Ange. in cit. §. ex quibusdam. n. 6. Quartò, ubi per sententiam interlocutoriam damnatus esset, ob cit. le. quid ergo. §. quantum. & ibi Bart. ac Bal. Quintò, ubi appellauit, nam pendēte appellatione infamis nō erit. l. furti. ff. de iis, qui not. infam. Vnde, si sententia appellationis iniusta declaretur, non à die sententię latę, sed postquam appellatio iniusta apparuerit, infamis erit, ut ibid. dicitur, & Bart. ibi ait. Sextò, vbi quis litigaret per alium, ob cita. l. furti. §. si quis alieno. & ibi not. Bart. Septimò, ubi quis alieno nomine litigat; tūc enim si alieno nomine condemnatus sit, infamis non erit, ob cit. §. si quis alieno. Octauò, ubi quis iurasset se delictum non commisisse, ubi iusiurandum ei delatum est. cit. l. furti. §. iussu prætoris. ff. eo. Nonò, nec uniuersitas condēnata, ut tradidit Bart. in cit. §. si quis alieno nomine. num. 3. uers. Extra quæro; nam ipsa non est in iudicio per se, sed per procuratorem: vbi uerò quis per alium conuenitur in iudicio, uidimus infamem quē non fieri. Decimò, ubi quis dubitans, ne condēnetur ex causa famosa, ante litem contestatam soluit, ita inquit Bart. in l. ictus fustium. nu. 5. ff. de iis, qui not. infam. Postremò, ubi conditione furtiua actum est, ut inquit Glo. in l. 1. in uerb. Qui eū. in fine. & ibi Bar. n. 5. ff. eo. Ex his apparet, ubi ob furtū quis fiat infamis, uel non.

2 Vt bonorum raptorum etiam cōdemnatus† infamis est, ut dicitur in cita. §. ex quibusdā. in Insti. de pœn. tem. lit. & in l. 1. uers. Qui furti. & in l. athletas. in fine. ff. de iis, qui not. infam.

3 De iniuria etiam condemnatus† infamis fit. cit. §. ex quibusdam. & ut asseruit. Clar. li. 5. recept. sent. §. iniuriam. uers. Item condemnatus actione iniuriarum. & Feli. in c. cùm te. de re iudi. Id quod locum habet uel de leui iniuria qs condēnatus sit, ut inquiunt allegat. DD. & Cla. qui de communi sententia testatur.

4 De dolo condemnatus quoque† infamis est. cit. §. ex quibusdam. & l. 1. §. qui furti. & l. athletas. in fine. ff. de iis, qui not. infam. Hinc appellatur actio hęc actio famosa. in l. 1. §. ait prætor. & in l. non debet. ff. de dol.

5 De crimine expilatæ hęreditatis† etiam condemnatus infamia notatur. le. si se expilasse. C. ex quib. caus. infam. irrog. & ibi not. Gl. & Bal. & Gl. in c. infames. §. porro. in uerb. Infamia. 3. q. 7. Idque meritò: crimen enim expilatę hæreditatis est, ubi furtum commissum est in hæreditate nondum adita, uel post aditam, antequā res ab hærede possessæ fint; quod igitur descendit ab actione infamosa, meritò infamat.

6 Condemnatus etiam† ob sepulcrum uiolatum

tum infamatur.le.1.& ibi Gloss.fin.ff.de sepulcr.uiolat.& Glo.in c.infames.§.porrò.in uerb. Infamia.ead.q.7. Sepulcri autem uiolati actio quando detur, habetur in eod. tit.

Mulier etiam, quæ mortuo marito asserens se prægnantem ex eo in possessionem uentris nomine se mittendam curat, infamis fit, si damnetur ea malitiosè id asseruisse, cum se pregnantem ex marito non esse sciret.leg.notatur. cum trib.seq.ff.de iis, qui not.infam.

7 Calumniator itidem † in iudicio publico, si calumniæ causa damnetur, infamia notatur.l.1.uers.Qui in iudicio publico.& le. athletas.§. calumniator.ff de iis, qui not.infam. Calumniari autem nil aliud est, quàm falsa crimina scienter intendere.§.calumniari. ff. ad senat. cons. Turpill.

8 Preuaricator denique † infamis fit, ut dicitur in ead.l.1.uersic.qui in iudicio.& in cita. l. athletas.uersic.Item præuaricator.ff. eod.modò cõdemnatus sit ob præuaricationem in publico iudicio. Præuaricari autem est uera crimina abscondere.l.1.ff.ad senat. cons. turpill. & Præuaricator est is, qui aduersam partem adiuuat prodita causa sua; nam à uaria certatione dictum ait Labeo, quandoquidem ex utraque parte consistit.cit.le.1.uers.Item preuaricatio. De hoc igitur condemnatus fit quis infamis. Ex his exemplis igitur apparet in priuatis deli-
9 ctis, quando quis infamia notetur; † nam pro regula in his habendum est condemnatum ob ipsa infamem quem non fieri.l.infamem.ff.de publ. iud. In numero infamium habentur etiam, qui solemnem pœnitentiam egerunt, de qua agitur in cap.in capite.distin.50. quæ tamen hodie usitata non est; imponitur enim ob delictum, quod totam ciuitatem commouit. Ex his etiam apparet, & ex supradictis, quando quis infamia iuris notetur, uel ipso facto, vel per sententiam. Restat, ut uideamus, an infamia notatus quacunque irregularis fiat, & esto fiat, quis cum eo dispenset, quæ in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Infamia tam iuris, quàm facti irregularem quem reddit.*
2 *Dispensare cum irregulari ob infamiam iuris Romanus Pont.potest.*
3 *Dispensare Episcopus cum irregulari ob infamiam quando possit.*
4 *Laici principes dispensare quando possint.*
5 *Infamia facti, & irregularitas quomodo tollantur.*

§. V.

§. Premissis iam dictis de infamia, quæ ad tẽ nostram pertinebant, restat, ut uideamus, an infamia irregularem quem reddat, & esto irregularem reddat, quis in ipsa dispenset.

1 Quoad primum igitur † breuiter concludendum est infamiam tam iuris, quàm facti quem irregularem reddere. Id quod probatur primo per c.infames.6.q.1. postquam enim ibi infames fieri ex multis causis Summus Pontif. docuit, subiungit. Hi omnes nec ad sacros gradus debent prouehi, & cæte. Ecce hic infames ad sacros gradus promoueri non posse, ergo nec ad ordines, sacri enim gradus ordines sunt. Idem habetur in capitu.infamibus. de regul. iur. libro 6. Infamibus, dicitur enim ibi; portæ non pateant dignitatum. Si ergo patere non debent infamibus portæ dignitatum, ergo nec ad ordines, & sic irregulares sunt. Facit quoque capitu.cum te.de re iudic. nam ibi habetur Papam dispensare cum infame, quo in clericum assumatur, ergo infamis ad clerum habilis non est; non enim egeret dispensatione, ergo est irregularis. Hoc quoque dixit Abba. ibi, numero 10.uersicu. Dubitatur tamen. & numero 17. Idem sentit in capi.Hely. numero 19. de Simon. nam ibi, ait, infamiam iuris tollere executionem ordinum, ergo multo magis eorum susceptionem.le.patre furioso.ff.de iis, qui sunt sui, uel alien.iur.capitul.quemadmodum.de iureiurand. Idem sensit Gloss. in capitu.omnes.6.quæstio.1.& Mar. Socin. Sen. in capitu.ad audientiam.numero 135. uersicul. Item secundum Ioan.Andr.de homicid. Vel infamia iuris igitur sit, uel facti, irregularem quem reddit: id quod inquiunt quoque Ioan. Tabien.in uerb. Infamia.quæstio. 11.uersicul. Et not.quod omnis infamia. & Syl.eod. questio.3.uersicu. Et quintò à promotione ordinum.iunct.questio.10.& Angel. eodem numero 3.iunct.numero 8.& Nauar.in Man.capitu. 27.numero 204. Communis denique DD.sententia hæc est. Idque iure meritò, nam, si, ut antea probauimus, ab ordinibus arcentur, ne scãdalum tribuatur Christi fidelibus, qui deformitatem aliquam corporis patiuntur, etiam non sua culpa, quanto magis, qui delictorum infamia laborant, quæ sua culpa commiserunt? Sine dubitatione igitur irregulares hi omnes sunt. Et de hoc primo satis.

2 Quoad alterum † scilicet quis cum infami dispẽsare possit: quoad infamiam iuris Solus Romanus Pon.dispensare potest, ut dixit Villad. quem refert, ac sequitur Nauar.in Man.ca.27. n.204.& Gl.in c.cum Euphemiam.§.hinc colligitur.2.q.3.& Abb.in c.cùm te.nu.10.& Mãdos.in loco infra citando. Quod uerum est simpliciter primo, ubi infamis quis est ob cõstitutioné Ecclesiæ, cuiusmodi est is, qui mulieré rapuit, & eorũ fautores, ut habetur apud Trid.Synod.sess.24.de refor.c.6.nã uel in temporalib. Romano Pon.infamis subiectus hic nõ sit, Solus Summus Pon.cũ ipso dispensabit, non autem alii Principes uiri. Secundò simpliciter uerum hoc est, ob quãcunque causam infamis quis factus est, si infamis ille, & quoad temporalia Romano Pont.subiectus sit, ut asseruit Abba.eod.num.10.& DD.communiter no.in cit.c.cũ te, ut testatur Mandos.eod. Titu.infra

citan.

citan. vers. Papa restituit. Tertiò simpliciter ve rum hoc est, vbi infamis clericus iam erat. Quartò, vbi etiam egeret laico alterius iurisdictionis ad clericatum, cum hoc enim Summus Pont. dispẽsare etiam potest, vt asseruit id Abb. eod. num. 10. cum seq. Excipio autem, vbi laicus infamis esset ob infamiam iuris non canonici, & non egeret eo Ecclesia, & subditus in tẽporalibus alteri esset; in hoc enim casu cum eo dispensaret, vt de communi sententia testatur Abb. eod. num. 10.

3 Episcopus tamen † etsi directò cum infami dispensare nequit, per obliquum tamen id potest, scilicet in delictis, in quibus dispensare valet; in quo enim crimine dispensare potest, dispensando in eo delicto infamiam tollit, ita dixit Gloss. in cit. c. euphemiam. §. hinc colligitur in verb. Infamiam. ibi. Vnde bene concedo, & in c. dominus. in verb. Atque ignominiã. d. 50. & Abb. in cit. c. cùm te. num. 15. ver. Ego verò tenui. & in c. at si clerici. §. de adulterijs. nu. 15. de iud. & Nauar. eod. & Quint. Mandos. de signat. grat. in Titu. Absolutiones, & rehabilitationes. vers. Episcopus autem directo.

4 At quid de principibus laicis? † Planè cum infamib. de iure canonico dispẽsare nequeũt, at cum infamibus de iure ciuili omnes possunt dispensare cum suis subditis; qui superiorem non recognoscunt, vt inquit Abb. in eod. c. cũ te. num. 17. & dispensati ab his dispensatione alia non egent ad ordines suscipiendos, vt dixit Abb. eod. num. 17. & Syl. in verb. Infamia. q. fin. Quare & irregularitas tolletur. Et de dispensatione quoad infamiam iuris hactenus.

5 Quoad infamiam autem facti † contrario facto tollitur rectè viuendo; nam sicut facto improbo orta est, cõtrario facto tolli posse debet. l. nihil tam naturale ff. de reg. iur. & c. 1. eo. Quare. si infidelis quid faciat, vnde infamis ob delictũ sit, baptismo suscepto infamia tolletur; omnes enim tunc benè existimant de ipso, ex quo nouam hanc vitam cœpit: idem si quis enormiter vixerit, ac deinceps pœnitentiam agat, & mores mutet; idque sciatur; quamuis Episcopus in ea dispensare possit, vt dixit Nauar. eo. Sed de dispensatione hactenus. Verùm, an infamis in vno loco, & alibi infamis erit? Hoc in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Infamis in vno loco, an in omnibus infamis sit.*

§. VI.

1 §. † Postremo loco explicandum nobis proposuimus; an infamis in vno loco vbique infamis sit. In qua quæstione ego pro certo pono, qui infamia iuris notatus est, sine dubitatione vbique locorum infamem hunc esse. Tum quòd excommunicatus in vno loco vbique excommunicatus est, vt probaui in Tractatu de Censuris. cap. 13. §. 2. Tab. 1. & condẽnatum alicubi, & notorium excommunicatum & concubinarium potest dici sine peccato, in loco etiam remotissimo ab eo, in quo est notorius talis, quod est excommunicatus, cõcubinarius vel condemnatus, vt inquit Nauar. in cons. 43. q. 1. de tempor. ordin. li. 1. Tum quòd si contrarium diceremus, ius illuderetur; nam infamis hic alio iret ad ordines suscipiendos, & sic inutile quodammodo redderetur. Quare ob has rationes idem censeo de infamia facti, & de irregularitate, quæ ab ipsa oritur, & de quauis alia irregularitate.

Excipio tamen, vbi iniuria infamatus esset in aliquo loco, & se purgare non potuisset; esto enim eo in loco ad ordines admitti non debeat & si contra faciat, puniri possit, vbi tamen infamia illa facti cessat, & non adest, ordines suscipere, & celebrare poterit, ex quo apud Deũ & in foro conscientiæ infamis non est, ita in simili respondit Nauar. in consil. 43. num. 2. cũ seq. de tempor. ordin. lib. 1. Quare secundum hanc exceptionem opinio Maiol. accipienda est in Tractat. de Irregularit. lib. 5. cap. 23. nu. 18. qui simpliciter locutus est, & malè in hac re. si simpliciter intelligatur. Sed de hac tertia specie irregularitatis hactenus, quam & ipsam a iure positiuo esse ex dictis constat, quod probandum in initio nobis proposuimus, ad quartam ac postremam transeamus.

De Irregularitate, quæ oritur ob defectum rei, idest beneficij, aut patrimonij. Cap. LXI.

S V M M A.

1 *Ordinibus initiari non debet, qui non habet, vnde se sustentet, & sic irregularis quodammodo est, & quamobrem.*

2 *Ordinibus minoribus initiari volens, an necessariò habere debeat, vnde se sustentet.*

3 *Regularis sine patrimonio ad ordines sacros qua ratione admittatur.*

4 *Dispensare quis possit cum eo, qui non habet, vnde se sustentet, ut ordinibus sacris initietur.*

5 *Episcopus qua ratione possit prouidere non habenti, vnde se sustentet.*

6 *Patrimonium pro titulo assignato quantum esse debeat.*

7 *Pœna qua afficiatur is, qui ordines sacros ei cõfert, qui non habet, vnde se sustentet.*

QVARTA, & postrema species irregularitatis est, quæ nascitur ex defectu rei, idest ob id quod quis non habet, vnde se commodè sustentet, de quo defectu hæc contemplãda sunt. Primum an impediat, ne quis ad ordines admittatur. Secundo esto

esto impediat, an quo ad omnes ordines. Tertiò quis in hoc casu dispenset. Postremò, si absque dispensatione contrahat, aliqua pœna inuitatur.

1 Quoad primum igitur † pro certo habendũ est defectum hunc rei prohibere, ne ad ordines quis admittatur, vbi scilicet non habet, vnde, vt decet & pro ordinis dignitate, se sustẽtare possit; nam primo id iure antiquo vetitum est, ne quis ordinibus sacris admittatur sine titulo Ecclesiastico, uel sine patrimonio, vnde clericus se sustentare valeat, vt habetur in c. 1. & c. fin. d. 70. & c. Episcopus. & c. de multa. ver. Licet. & c. tuis. vbi Abb. de præb. Si ergo prohibetur sic rebus spoliatum ad ordines admitti: ergo defectum huiusmodi patiens irregularis est; hoc enim irregularitatis proprium est arcere quẽ ab ordinum susceptione, vt anta sępissimè vidimus. Postremò id probatur etiam iure nouissimo per Trid. Synod. sess. 21. de reform. cap. 2. vbi etiam statuit S. Synod. ne quis deinceps clericus secularis, quamuis aliàs idoneus sit, ad sacros ordines promoueatur, nisi prius legitimè constet eum beneficium eccl. quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere; patrimonium verò, seu pensionem obtinentes, quæ ad eorum vitam sustentandam satis sint. Imò mandat eadem S. Synod. ne ordinẽtur, nisi Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate vel commoditate Ecclesiarum suarum. Ecce hinc quoque prohiberi, ne ad sacros ordines prædicti admittantur. Irregulares igitur hos esse & hinc conuincitur.

Summa ratione autem ab Ecclesia id cautũ est, nam, si pauperes, & qui non habent, vnde se honestè sustentent, ordinibus initientur, continget eos sæpius alterum de duobus facere, aut cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere: quæ duo ab ijs qui diuino misterio adscripti sunt, aliena esse debent, vt sensit S. Synod. ibid. & in c. Diaconi. 5. vers. Mendicat infelix. d. 93. & tot. tit. ne cler. vel mona. & in re nostra Pius Quintus in Bulla incip. Romanus Pont. lata 1568. Prid. Idus Octob. Pontificatus sui Anno Tertio. Meritò igitur cautum est, ne defectum huiusmodi patientes ordinibus initientur.

2 Excipiuntur tamen primò, † qui minoribus ordinibus initiari volunt; hi enim admitti possunt, esto non habeant, vnde se sustentent; nam tam ius vetus, quàm ius nouissimum, vt in allegat. iuribus habetur, vetant solùm, ne defectũ hunc patientes ordinibus sacris initientur: de minoribus autem ordinibus nullam mentionẽ faciunt, ergo nec nos. arg. l. de pretio. ff. de pub. in rem act. Idq. iure merito, etenim minoribus ordinibus initiati ad laicorum vitam transire possunt, & idcirco eos non dedecet vel mendicare, vel sordidum quæstum exercere, ex quo nõ coguntur habitum clericalem gerere: at, qui ordini sacro initiatus est, ad laicorum vitam transire nequit, ex quo votũ solemne castitatis emisit. c. vnic. de vot. & uot. redempt. lib. 6. & habitu clericorum vti debet.

3 Secundo excipitur, † vbi quis clericus regularis est; nam S. Synod. de clerico seculari tantum loquitur, ergo secus quoad clericum regularem: id quod nõ ab re factum est. Tum quòd ex quo regulares sunt, & in aliquam religionẽ adscripti, non est verendum, vt ei quicquam desit, & idcirco non cogentur quæstum sordidum exercere. Tum quòd, esto cõtingat eos mendicare, id non erit cum dedecore ordinis, immò potius cum decore, ex quo quæuis religio ab Ecclesia approbata tria vota continet, scilicet votum paupertatis, obediẽtiæ, & castitatis. c. cùm ad monasterium. de stat. monach. Hoc tamen verum est hodie post professionem, ante ipsam enim nec ipsi possunt, vt cauit Pius V. 1568. Prid. id. Octobr. Pontificatus sui anno 3. in cit. Bulla, per quam extendit dispositionem Trid. Synod. ad religiosos etiam, & contrafacientes ordinum executione priuat, & ministrantes irregulares reddit, & priuat omnibus priuilegijs Eccles. Ex his duæ quæstiones propositæ solutæ sunt.

4 Quoad tertiam, † scilicet quis cum hoc dispẽsare possit, & pro certo habendum est Romanũ Pont. tantùm dispensare posse; nam. S. Synod. eod. cap. 2. statuit, ne talis ad sacros ordines promoueatur; at supra concilium Romanus Pont. tantum est, ut probauimus in Tractatu De Bulla Cenæ Domini; ab ipso enim indicitur, & confirmatur, ergo ipse tantum dispensare valet, nõ autem inferiores Ecclesiæ antistites; nam ipsi subiecti sunt sicut alijs canonibus. c. 1. & c. fin. de constit. Postremò S. Synod. innouat pœnas canonum antiquorum in eos qui contrafaciũt; at inter alias pœnas ea puniuntur Episcopi, qui ad ordines hos admisserint, vt videbimus, quo sustẽtare de suo ipsos debẽt, quousque habeãt, vnde se sustentent, vt in cit. c. Episcopus, & in c. cùm secundum Apostolum, de præben. Ex quo igitur Episcopi puniuntur, qui ordines sacros his conferunt, iure dispensare nequeunt; non enim punirentur. arg. l. Gracchus. C. de adul. &
5 c. qui peccat. 23. q. 4. † Poterit tamen Episcopus remouere impedimentum vel de suo patrimonio ei dando, quod & cuique laico licet, & hodie etiam aliquando contingit, vt quis tantum præbeat huiusmodi clerico, vnde se sustẽtare commodè possit, & sic deinceps ab Episcopo ad titulum eius patrimonij ordini sacro initiatur, Vel potest Episcopus beneficium ei cõferre, quod ad victum eius sat sit. Patrimonium
6 autem † quantum esse debeat, vel pensio, ac beneficium ex S. Synod. eod. cap. 2. habetur, nam tantum esse debet, quod ad victum honestè sufficiat. Et quoniam quantitatem certam non præscribit, Episcopus id arbitrabitur, vt dixit Thom. Zerol. in Prax. Episcopali in verb. Dimissione. vers. Quartum dubium. & facit l. 1. ff. de iur. delib. & c. de causis. de off. deleg. De hoc autem patrimonio pro titulo assignato

quæ,

quæ præcipua habeat,habentur in cit.c.2.apud Trid.Synod.& Abb.de ipso egit in cit.ca. tuis de præben.& in alijs iuribus supra allegat. Et de quæstione hac itidem satis.

7 Quoad postremam † scilicet qua pœna affi ciatur,si contrafiat,qui ordines suscipit,execu tionem olim non consequebatur, vt habetur in c.1.& fin.d.70.Hæc tamen pœna fuit mutata in ipsum ordinatorem,vt scilicet puniretur ipse in hoc,quod eum sustentaret,donec cõseque retur, quoad eius victum sat esset, vt habetur in cit.c.de multa.ver.Licet.& in alleg.iur.Hodie vero S.Synod.antiquorum canonum pœnas super his innouat in eod.c.2.An autem innouet pœnam ordinati,vt scilicet executionem non habeat,Nauar.tenet in cons.14.de temp. ordin.lib.1.& cons.45.si in dolo est ipse ordina tus eam pœnam locum habere:si verò culpa ip sius ordinatoris,ipsum tantum puniri,vt ad eũ sustentandum obligetur.Addit.tamen ad con si.t.q.16.lib.1.de constit.inquit,sacram cõgre gationem censuisse innouatam tantùm pœnam. c.cum secundum.de præben.& sic pœnam tan tùm,quæ respectum habet ad ordinatorem ,vt scilicet obligatus sit ad eum sustentandum , quòd verùm censeo vbi sua culpa contigit: secus si fraude ductus ipsius ordinati;tunc enim non obligabitur ad eum sustentandum, & in hoc locum habebit opinio Nauar.Quare irregularis propterè hic non est.Sed de hac irregula ritate,quæcunque sit,hactenus.

Ex his omnibus manifesto iam constat irre gularitatis species quatuor tantùm esse,habito respectu ad defectus animi,corporis,famæ, ac rei.Constat etiam ex his omnem irregulari tatem à iure positiuo pontificio proficisci,quod & probandum nobis proposuimus:modò qua ratione irregularitas tollatur agamus:id quod in seq.præstabimus.

De eo, qui in Irregularitate dispensa re potest. Cap. LXII.

SVMMA.

1 *Dispensatio quid sit.*
2 *Dispensatio ad iurisdictionem pertinet.*
3 *Dispensatio in quibus irregularitatibus requiratur.*
4 *Dispensationem petens super irregularitate,quę na scitur ex delicto,an speciem specialissimam delicti exprimere debeat.*
5 *Dispensationẽ petere pro aliquo irregulari an quis possit sine mandato.*
6 *Dispensationis gratiam obtinens, an morte concedentis extinguatur.*
7 *Dispensare quis possit cum irregulari virtute iu bilei,quo conceditur potestas absoluendi a censuris,& alijs pœnis.*
8 *Dispensationis forma qua ratione concipiatur.*
9 *Dispensatio in irregularitate quid operetur.*

QVO iure irregularitates inu rantur,vidimus; modò qua ratione tollãtur,videamus, & quoniam contingit duobus modis ipsas tolli,scilicet ab homine,& a iure: Et ab homine aut à publica perso na,aut à priuata;ideo prius qua ratione à publi ca persona tollatur,contemplemur.Et quoniã per dispensationem tolluntur,ob eam rem, de ipsa dispensatione hæc præmittemus.Primùm dispensatio quid sit.Deinde,an ad iurisdictionem pertineat.Tertiò,in quibus irregularitati bus requiratur.Quartò,an dispensationem pe tens super irregularitate orta ex delicto, speciẽ specialissimam delicti exprimere debeat.Quin to,an sine mandato dispensationem pro aliquo irregulari petere quis possit.Sexto dispensatio nis gratiam si quis obtineat,idest,vt possit epi scopus secum dispẽsare,an extinguatur gratia, mortuo Romano Pont.Septimò,an virtute Iu bilei dispensare quis possit cum irregulari , quo conceditur potestas absoluendi à censuris, & alijs pœnis. Octauo dispensatio qua forma concipiatur. Postremò dispensatio quid opere tur.

1 Quoad primum igitur† Dispensatio nil aliud est,quam communis iuris relaxatio facta cum causæ cognitione ab eo,qui habet ius dispensã di.ita dixit Gloss.in c.requisitis.§. nisi rigor.1. q.7.quam refert, ac sequitur Mandos.in Tractatu de signat.grat.in tit. Dispensationes. & ego in Tractatu de Simon.id probaui Tab. 1. cap.52.num.1.

2 Quoad secundum † Dispensare ad eos perti net,qui iurisdictionem habent;nam,exquo di spẽsatio communis iuris relaxatio est,vt DD. communiter concludũt,sicut iurisdictionis est ius constituere,ita & illud relaxare iurisdictio nis est,vt probaui eod.cap.num. 2.

3 Quoad tertium † dispensatio in irregularita tibus ijs requiritur,& in ijs datur,quæ remanẽt etiam post dispensationem,& idcirco, vbi adhuc causæ ipsarum adsunt. Cuiusmodi est ea ir regularitas,quæ oritur ex homicidio,aut mem bri mutilatione;non enim tolli causa eius irre gularitatis potest,exquo id,quod factum est,in fectum reddi neqt.l.in bello §.infecta.ff.de capt.& postlim.reuers.Item ea,quæ nascitur a vi tijs animi,quam contrahunt baptizati ab hære ticis, vel qui sæpius baptismum, eundemvè ordinem susceperunt,vel administratunt. Ter tiò,& ea,quam contrahunt hæretici, Schismati ci,& Apostatæ,& filij hæreticorum,ac nepotes. Quartò,& ea,quam contrahũt,qui functiones ordinis eius exercent,quem non habent , vel per saltum,aut furtivè,aut vno die ordines plu res sacros,vel minores cũ vno maiori suscepe runt,vel ab eo episcopo,qui renunciauit episco patui,& dignitati,vel à censura ittetito, vel à simoniaco,vel deposito,vel degradato;vel cele brarũt ex officio,ac solemniter diuina officia,

cum

cùm essent censura irretiti; vel censura irretiti ordines susceperunt; vel notorium delictum commiserunt. Hæ igitur sunt irregularitates animi, in quibus dispensatio locum habet.

In irregularitatibus etiam, quæ à corporis vitio sunt, dispensatio locum sibi vindicat, vt quæ amoueri nequeant, ex quo ipsarum causæ perpetuæ sunt. Dispensatio igitur fiet in irregularitate, quæ oritur ex bigamia. Item in irregularitate, quæ contrahitur ob id, quod quis mẽbro caret, debileve habet, vnde functiones Ecclesiasticas obire quis non potest; vel si habet, ob deformitatem tamen scãdalum præbet. Itẽ in irregularitate, quę contrahitur ex morbis perpetuis. Item in irregularitate, quę contrahitur ob id, quod quis illegitimè natus est. Ad sũmã dispensatio propriè locum habet, & necessario requiritur, vbi etiam post dispensationem irregularitatis causa manet, vel causa ipsa remoueri possit, vt seruitus, vel non possit, vt membri mutilatio, vel deformitas. Idque merito, si enim posset tolli irregularitas, seu causa proxima irregularitatis, quo casu & ipsa irregularitas tolleretur, dispensatio necessaria non esset; non enim relaxare ius opporteret, quod dispensatio facit, ex quo irregularitas non esset, & de iure communi ad ordines, ordinumque functiones habilis quis esset.

4 Quoad quartum † an, qui dispensationem petit super irregularitate, quæ nascitur ex delicto; speciem specialissimam delicti exprimere debeat, pro certo habendum est speciatim irregularitatis causam explicandam esse. Quare, qui presbytericidium commisit, non sat est dispensationem petere ob homicidium, sed requiritur, vt exprimat se præsbyterum occidisse; nam grauior pœna imponitur pro hoc, quã p simplici homicidio, & nõ sic facilè dispensatio in hoc, sicut in simplici homicidio conceditur. Cũ igitur id lateat Summũ Pont. nõ pôt pœnã debitam imponere. Debet igitur exprimi causa proxima irregularitatis, alioquin dispensatio concessa non valet, atque sic dixit Nauar. in cons. 28. de rescript. lib. 1. Qui itidem petit dispẽsationem ob id, quod cùm illegitimus esset, dispensatione non habita, ordines suscepit, dicere debet se ordines suscepisse, non obstante defectu natalium, vt tradit Rebuff. in Tit. de dispensat. super defect. natal. nu. 14.

5 Quoad quintum † an sine mandato dispensationem cuipiam impetrare quis possit: videbatur dicendum id non licere; nam sine mandato regulariter ad agendum nemo admittitur. Atqui cõtrarium sequi debemus, posse quẽ pro alio dispensationem impetrare; nam sic dixit Bal. in l. 1. C. de prec. imper. offerẽ. ibi enim ait, litteras ad restituendum aliquem ad famã posse impetrari sine mandato. Et hoc ob hanc rationem, quoniam, vbi impetratio non tendit ad alterius prędiudicium, non sufficit à quo fiat, modò concedatur. per l. vniuersis. C. eod. atque sic inquit quoque Felin. in c. non nulli. §. sunt & alij. num. 40. vers. Fallit sextò regula. de rescrip. Hinc impetrare quis potest literas ad beneficium sine mandato pro alio, vt dixit Gloss. in eod. §. sunt & alij. & sequitur ibi Felin. num. 25. vers. Fallit primò. ergo idem & in casu nostro, atque sic dixit Naua. in cons. 4. de rescrip. Nec obstat; quod dictum est neminem admitti ad agendum sine mandato; illud enim locum habet, vbi in præiudicium alterius quis agit, vt dixit Bald. in cit. l. 1. & facit cit. §. sunt & alij. Et de hac quæstione itidem satis.

6 Quoad sextum † si concedatur cuipiam gratia, vt Episcopus possit secum dispensare, an mortuo, qui gratiam concessit, gratia extinguatur, sic distinguendum est. Aut Summus Pont. concedit gratiam alicui, vt possit dispensare cũ aliquo, & in hoc casu non extinguitur morte. arg. c. si super gratia. de off. deleg. lib. 6. Aut mandatum accipit seu commissionem, vt cum aliquo dispenset; & tunc morte concedentis extinguitur; nam morte mandantis extinguitur mandatum. l. mandatum. C. mand. & ita Nau. in Man. cap. 27. num. 253. vers. Nonò.

7 Quoad septimum † an, vbi in Iubileis cuilibet sacerdoti conceditur potestas absoluendi à censuris, & alijs pœnis, intelligatur concessa potestas dispensandi etiam in irregularitate. Breuiter concludendum est, potestatem concessam non intelligi. Tum quòd censuræ nomine, irregularitas nõ intelligitur. ar. c. quærẽti. de verb. sig. Tũ quòd nec illis verbis: Alijs pœnis: irregularitas compræhenditur, sed eæ tantum pœnæ, quæ impedirent, quominus quis indulgentiam percipere posset: id quod irregularitas non facit, atque sic in re nostra dixit Nauar. in Man. cap. 27. num. 193. vers. Quartò, & Maiol. de irregulat. lib. 5. cap. 51 num. 7. Et de hac itidem quæstione satis.

8 Quoad octauum † quibus verbis dispensationis forma concipiatur, sic cõcipi potest. Ego dispenso tecum in tali irregularitate, quam cõtraxisti ob hanc, vel illam causam, vel Si contraxisti, vbi dubitatur, an cõtraxeris, ita dixit Syl. in verb. Irregularitas. q. vltim. vers. Tertiò. Ego autem quibus verbis concipiatur nihil interesse sentio, modò appareat dispensantem tollere impedimentum irregularitatis, in qua dispensationem tribuit. Quare dici poterit vel dispenso tecum, vt supra dictum est, vel habilẽ te reddo ad ordines, eorumque functiones, non obstante tali impedimento, & cęt.

Verùm, quid si is, qui facultatem dispensandi ab omni irregularitate habet, speciatim in aliqua irregularitate cum aliquo dispenset, ac generatim deinceps in omnibus alijs, quibus constrictus tenebatur, an liber erit ab irregularitatibus vniuersis, etiamque ijs, quas tunc in memoria non habebat? Communiter concluditur, vbi, qui dispensat, dispensandi in omnibus irregularitatibus facultatem habet, in omnibus dispensasse, vbi hoc animo dispensauit; & idcirco, si in eius memoriam, quocum dispensa

tum

tum est, irregularitas aliqua deinceps veniat, di∫pensatione vlla non egere, ita inquiunt Nauar. in Man. cap. 26. num. 13. vers. Est autem valde notandum. ibi; Immò & secum in irregularitatibus. & Maiol. lib. 5. de irregular. ca. 51. nu. 13. vers. Insuper si prælati. ibi; Quibus casibus. idē asserit Couar. de absolutione excommunicationis. in c. alma. p. 1. §. 11. num. 13. ver. Quinta conclusio. & ego id pluribus egi in Tractatu de Censuris. Tab. 1. cap. 29. §. 3. num. 7. ergo idem in casu nostro. Sicut enim absolutio excommunicationis ad forum exterius pertinet, ita & dispensatio, vt antea probauimus. Quare bonum est, vbi quis dispensationem alicuius irregularitatis ab aliquo accipit, si in omnibus dispensandi facultatem habet, curare, vt in omnibus secum dispenset; non enim deinceps si aliqua irregularitas in memoriam veniat, eius dispensatione egebit. An autem in omnibus dispensatū sit, & ex sententia dispensantis, & ex verbis dispensationem petentis, & ex verisimili id iudicabitur, vt in simili tradidit Couar. eod. Et de quæstione hac satis.

9 Quoad postremam quæstionem, † quid dispēsatio operetur, vt rem paucis expediam, operatur, vt effectus ipsius non obsit, quominus quis ad ordines admittatur, & admissus ne impediatur, quominus ordinum functiones exerceat. arg. c. continebatur, & c. ad audientiam. de homicid. cum simil. His præmissis, iam, quæ publica illa persona sit, quæ in irregularitate dispensare possit, videamus: id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Romanus Pont. in omni irregularitate dispensare potest.*

2 *Romanus Pont. an dispensare possit cum eo, qui functiones Ecclesiasticas obire nequit.*

§. I.

Etsi in singulis irregularitatibus quisnā dispensare possit, supra suis locis posuimus, breuiter tamen nõnullis additis, idē quoque hic ponemus. Et quoniam dispēsatio, vt supra dixi, quæ ab homine fit, aut à publica persona, aut à priuata fit, & publica persona, quod ad rem nostram pertinet, est aut Romanus Pont. aut eo inferior, vt Episcopus, ob eam rem prius de primo, deinceps de alio agamus.

1 Quoad primum igitur † pro certo habendū est, Romanum Pont. in omni irregularitate dispēsare posse. Et hoc ob eam potissimum rationem, quam alibi supra reddidimus, quod irregularitas omnis à iure positiuo est. ca. is, qui. & ibi communiter not. de sent. excomm. lib. 6. at iuri positiuo ipse præest. c. proposuit. de cōcess. præben. ergo in omni irregularitate dispensare potest, atque sic inquit Syl. in uerb. irregularitas. q. 28. vers. Tertiò. & Angel. eo. 2. in fine. qui ambo de communi sententia testantur, & Inn. in c. nisi. num. 8. de renunc.

2 Verum † an dispensare possit cum eo, qui ea irregularitate affectus est, vnde functiones Ecclesiasticas obire nequit? Quæstio hæc disputari tribus modis pôt. Primò, an possit dispēsare vt hic ordinibus initietur. Secundo, an possit dispēsare cū eo, qui functiones aliquas ordinū obire potest, sed non omnes, vt ad ordines nihilominus hic admittatur. Postremò, an dispensare cum eo possit, qui nullas omnino functiones obire valet. Quoad primum id posse eum censeo; ex quo enim irregularis hic habilis est, permittere poterit Summus Pont. vt sic affectus nihilominus ordinibus initietur, & non peccet. Quoad secundum idem etiam concludo, & pro certo habeo; nam & posteaquam ordinibus quis initiatus est, si irregularis fiat, ita vt functiones omnes eccl. obire nequeat, permittit tamen vt eas exerceat, quas potest, vt habetur in c. 2. de cle. ægrot. vel debilit. & ibi not. Quoad tertium pro certo itidem habeo dispensari non posse cum eo, qui nullas functiones Ecclesiasticas habeat, vt ipsas tunc obire possit; quandoquidem naturale impedimentum tolli nō potest. Non igitur muto permittere potest cum effectu, ut functiones Eccl. obeat; inutilis enim est ea permissio. Alias igitur in omnibus Summus Pont. dispensare potest cum effectu.

Immò, vbi Summus Pont. scit quem irregularem esse, si ei ordinem confert, cum eo tacitò videtur dispensare, vt DD. communiter concludunt, & probauimus supra cap. 44. §. 2. nu. 2. nam & sic tacitò à censuris absoluit, vt tradunt DD. in clem. fin. de sent. excom. Atqui de Romano Pont. hactenus; iam de Episcopis agamus.

S V M M A.

1 *Episcopus dispensare potest in irregularitatibus ex delicto occulto venientibus.*

2 *Episcopus dispensare non potest in irregularitate, quę ex delicto non occulto est. Item*

3 *Nec in ea, quę ad forum contentiosum delata est, seu cuius delictum ad forum contentiosum delatū est. Item*

4 *Nec in ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, quāuis occulto. Item*

5 *Nec in ea, quę non ex delicto nascitur.*

6 *Episcopus in irregularitatibus plurimis dispensare potest, quę recensentur.*

7 *Episcopi arbitrantur, an patiens defectum aliquem ad ordines admittendus sit nec ne.*

8 *Legati à latere non possunt dispensare nisi in irregularitatibus, in quibus Episcopi, communi iure dispensare possunt.*

9 *Episcopi an tacitò dispensare possint.*

10 *Episcopus permittens, illegitime ordinatum functiones ordinum exercere, an videatur dispensare.*

Episcopi

§. II.

1 §. † Episcopi vero dispensare possunt in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto proficiscentibus; nam sic Trid. Synod. statuit sess. 24. de reform. cap. 6. Liceat Episcopis in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad forum contentiosum, dispensare. Hæc ibi S. Synod. ex quibus proposita conclusio habetur. Quare, si censura irretitus diuina faciat, quamobrem irregularis fit c. 1. de re iud. lib. 6. & c. 1. de sent. excom. eod. lib. modò occultum sit ipsum sic affectum celebrasse, cum hoc dispensare Episcopus poterit; esto enim publicè diuina celebret, ex quo tamen censura irretitus esse ignoratur, ex delicto occulto ea irregularitas nascitur.

2 Excipitur † tamen primo irregularitas, quę ex delicto non occulto est; in hoc enim dispensare Episcopus non potest. Idque meritò, nam S. Synod. solùm concedit Episcopis, vt dispensent in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ergo secus in irregularitatibus, quæ ex delicto non occulto proueniũt; exceptio enim regulam contrariam esse significat. c. non ne. de pręsump. & l. cum prætor. ff. de iud. Cum eo igitur, qui denunciatus est, censura ecclesiastica irretitus, vel notorium est eum esse talē, dispensare Episcopus non poterit, si diuina hic fecerit ex officio, non etiam cum irregulari ob infamiam, qui celebrauit, ex quo id non potest esse nisi notorium.

3 Secundo † excipitur, vbi est nata ex delicto, quod ad forum contentiosum delatum est; nã & hunc casum S. Synod. excipit ibi: vers. Et exceptis alijs deductis ad forum contentiosum.

4 Tertiò excipitur ea † quæ oritur ex homicidio voluntario, quamuis sit occultum, ita Trid. Syno. ibid. posteaquam enim concessit Episcopis, vt in irregularitatibus omnibus ex delicto occulto prouenientibus, dispensare possint, excepit eam, quæ oritur ex homicidio voluntario ab ipsa regula; ergo de occulto homicidio accipi debet; nam exceptio debet esse de regula iuribus vulgaribus. Non solùm igitur Episcopi cum homicida voluntario manifesto non dispensabunt, verùm etiam nec cum occulto.

5 Quartò excipitur † irregularitas, quæ non ex delicto nascitur: in ea enim dispensare Episcopi non poterunt; nam pet eit. c. 6. Trid. Syn. permittit solùm ipsis, vt cum irregularitate orta ex delicto occulto dispensent, ergo secus quoad alias, & ita quoq. Nau. ait in cõs. 39. de homicid. Quare Episcopus dispensare non poterit eum illiterato, nec cum Neophito, nec cũ illegitimè nato, nec cum eo, qui ætatem idoneã ad ordines non habet, nec cum iudice, qui homicidiũ iustum faciendum curauit, nec cũ eo, qui ad id opem tulit, nec cum eo, qui quempiã interfecit, aut in bello iusto, aut quò alium tueretur, cum aliter se ipsum tueri non posset, nam prædictorum omnium irregularitates non nascuntur ex delicto, quo casu Episcopus aliquando dispensare potest, vt vidimus; atque sic respondit hac de re consultus Nauar. in conf. 39. de homicid. nam dixit Episcopum non posse dispensare super irregularitatem contractam ex homicidio iusto, voluntarieve facto in bello iusto cum armis, vel in pace condemnando iuste aliquem ad mortem, vel condemnationem iustam exequendo, uel defendẽdo proximũ, uel quouis alio iusto modo: idem quoque asseruit Addit. ad Diaz. in Pract. crim. canon. c. 14. vers. Notabis tamen vtiliter; nam ait cũ illegitimo Episcopũ dispẽsare non posse, ea licentia data à Trid. Synod. sicut nec etiam cum bigamo, vt dixit Nauar. eod. conf.

Nec facit, si dicatur, ex quo S. Synod. permittit Episcopis dispensationem in irregularitate quæ est à delicto, ergo multo magis in irregularitate, quæ à delicto non est; Nam primo id S. Synod. non dicit, ergo nec nos id dicere debemus. l. de prætio. ff. de publ. in rem act. Deinde, quoniam si id voluisset, id dixisset. arg. l. habeo. ff. de suppelec. leg. Tertiò, quia sumus in correctorijs, ex quo dispẽsatio nil aliud est, vt supra diximus, quam communis iuris relaxatio; at in correctorijs non est licita extensio etiam si maior ratio sit in casu omisso, vt habetur in auth. quas actiones. & ibi DD. communiter not. vt testatur Iaf. num. 21. vers. Sit ergo prima regula. C. de Sacrosan. Eccl. ergo dispositio S. Synodi ad alias irregularitates, quæ ex delicto non sunt, trahi non debet, sed de hac prima regula satis.

6 Secundò † in his casibus Episcopi dispensare possunt in irregularitate. Primũ cum homicida casuali. Secundò cum eo, qui functiones eius ordinis exercuit, quem non habebat, vt in susceptis possit administrare, vt supra posuimus cap. 40. in fine. Tertiò cum eo, qui per saltum promotus est, si non celebrauit, vt probauimus cap. 38. in fine. Quarto cum eo, qui ordines furtiue suscepit, modo per excommunicationem prohibitus non fuisset, ne ordines susciperet: itẽ vbi in aliquo monasterio habitum suscepit, vt supra cap. 39. Quintò cum eo, qui ordines suscepit ab Episcopo, quem ignorabat notoriè censura irretitum esse, vel denunciatum, vt supra cap. 40. Sicut etiam cum eo, qui aliquando ordinem à simoniaco accepit eod. cap. & vel à deposito, vel degradato per ignorantiam. Sexto cum eo, qui censura irretitus celebrauit, vt supra cap. 41. Septimò aliquando cum bigamo, vt in cap. 56. Octauò cum illegitimè nato ad minores ordines, & ad simplex beneficium, vt supra cap. 44. Nonò cum infami, per obliquum tamen, scilicet dispensando in delictis, in quibus potest, vt supra cap. 60. Hæ sunt igitur irregularitates, in quibus Episcopi dispensare possunt.

7 Tertiò † in primis Episcopi arbitrabuntur, vbi aliquis partem aliquam membri mutilatã habet, vel debilitatum aliquod membrum, vel defor

deformitatem aliquam, vel morbum, an periculum sit in administrando, vel an possit administrare, vel scandalum inde nasci possit necne, vt id supra etiam probauimus. Hæc igitur sunt, quæ Episcopi in irregularitatibus possunt. Episcoporum nomine autem accipio hic etiam Patriarchas, & Archiepiscopos.

8 Atqui † an Legati à latere dispensare in quacunque irregularitate poterunt? Breuiter concludendum est communi iure posse ipsos dispensare nisi in casibus, in quibus Episcopi possunt, atque sic dixit Nauar. in consil. 39. in fi. de homici. lib. 5. An autem præcipuo iure aliquid habeât legationis suæ litteræ inspiciendæ sunt.

9 Verùm † quid si Episcopus, qui dispensare cũ aliquo in aliqua irregularitate potest, nullis verbis factis simpliciter huic ordines cõferat, an cum ipso dispẽsasse existimatur? In hac quæstione tres DD. sententiæ sunt; quarum altera fuit eorum, qui existimarunt ipso facto ordinationis Episcopum cum hoc dispensasse; hanc opinionem sequitur Syl. in verb. Irregularitas. q. vltim. vers. Tertiò, & Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 51. num. 8. vers. Episcopi autem. Et hoc ob hanc rationem, quòd si contrarium diceremus, delictum, & in Episcopo ordinem cõferente irregulari, & in eum suscipiente præsumeretur, contra l. merito. ff. pro soc.

Atqui contrariam opinionem simpliciter sequitur Abb. de mente Inn. in c. diuersis fallacijs. num. 3. de cler. coniug. scilicet Episcopum ratione hac dispensare non posse: idem tenuit in c. innotuit. num. 8. de elect. sequitur quoque eum Nauar. in consil. 1. q. 2. qui fil. sint legit. vbi opinionem hanc communem esse, sensit, sicut etiam Rebuf. qui eam sequitur in Prax. benef. in Tit. De dispens. super de fect. natal. num. 9. & hoc ob hanc rationem, quoniam inferior Romano Pont. sine causæ cognitione dispensare nequit, simpliciter autem ordines conferendo sine causæ cognitione dispensat.

Tertia fuit sententia eiusdem Nauar. in Ma. ca. 25. num. 74. qui sic distinguit. Aut quæritur an dispẽsatio valeat in foro interiori, sic facta, & ualere ipsam inquit. Aut in foro exteriori & tunc secus ob rationem proxime allatam, quod nõ apparet cum causæ cognitione factam esse.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum censeo. Aut Episcopus causam ante cognouit, & deinceps nihil aliud dicens ordinẽ ei contulit; & in hoc casu ipsum dispensasse, & dispensationem valere censeo; nam cognitio causæ hic interuenit, vt in facto proponitur, & idcirco nõ sine causa, immò legitime ordinem ei contulisse existimabitur, & hic prior opinio tam in foro cõsciẽtiæ, quam exteriori locum sibi vindicabit. Idem cẽseo, vbi & causa iusta dispensationis per se notissima esset; nã causæ cognitio habetur, ut sciatur, an iusta dispensationis cã sit; at ex quo per se id constat, in claris non est opus coniecturis. l. e. continuus. §. cum ita. ff. de verb. oblig.

Aut nec prius causam cognouit, nec etiam per se iusta dispensandi causa apparet, & tunc communem opinionem verissimam cẽseo; hac enim ratione dispensatio concessa, non dispensatio, sed dissipatio dicenda est. In hac igitur quæstione sic concludendum censeo. Quare, & si dimissorias huic dederit, eadem diuisione utendum erit; nam & ipsa ratione dispensatio tacito tributa modò ualebit, modò nulla erit.

10 At quid † si Episcopus patiatur, quem illegitimè ordinatum ordines exercere, an uidebitur cum ipso dispensare? Breuiter concludendum est id non existimari; tum quòd hic causæ cognitio nulla interuenire põt, tũ quòd actus negatiuus, ac priuatiuus non tantum operatur, quantum actus positiuus, ut tradidit Abba. ubi pluribus rem hanc egit in c. ueniens. nu. 6. uer. Quandoque ubi & Gloss. & Innocen. idem asserentem refert, de fil. presbyt. & Felin. in capi. præterea. num. 6. uersicu. Et non mitto. ubi ait actum, qui est in pati, non inducere dispẽsationem; quamuis igitur in antecedenti casu aliquando dispensatio inducatur, non tamen hic inducetur per huiusmodi patiẽtiam. Sicut nec etiam induceretur in superiori casu, ubi, qui ordines cõfert, literasve dimissorias tribuit, ignoraret eum, cui ea præbet, irregularem esse: non enim in hoc casu dispensare cum hoc existimatur, etiã si Romanus Pont. sit, ut inquiunt DD. communiter, & Abb. in cit. c. ueniens. nu. 6. & Felin. in cit. c. præterea. nu. 5. uers. Et re uera est materia longa. Et de quæstione hac itidem satis. At quid de persona publica laica? hucusque enim de persona publica Ecclesiastica uidim⁹. Hoc in seq. explicabimus.

S V M M A.

1 *Principes laici an in aliqua irregularitate dispensare possint.*

2 *Priuata persona an in aliqua irregularitate dispensare possit.*

§. II.

§. Explicãdũ nobis proximè proposuimus, an principes laici in aliqua irregularitate

1 dispensare possint. † In qua quæstione breuiter concludimus, dispensare ipsos posse in irregularitate, quæ a iure positiuo ciuili tantum est, vt probauimus supra de infamia; nam cum infami de iure ciuili dispẽsare laicos Principes posse conclusimus, & ob eandem rationẽ idem dicendum in alijs irregularitatibus, quæ a mero illo iure proficiscuntur. Quare cum Curiæ obligato dispensare poterit, licentiam dando abeundi ab officio, sicut etiam remittendo ratiocinia ijs, qui ipsis obligati sunt.

2 At quid † de priuatis psonis? Planè, quod dispẽsare iurisdictionis est, ad ipsas nõ ptinet, sed possunt tamẽ remouere causas irregularitatis, & sic irregularitatem tollere, quomodo autem

id fiat,explicabimus,ubi, qua ratione ipſo iure Irregularitas tollatur,declarabimus.

De Irregularitate,quo modo ipſo iure tollatur. Cap. LXIII.

S V M M A.

1 *Irregularitas tollitur,ſublata cauſa proxima ipſius quę irregularitatem generabat.*
2 *Irregularitas,quæ oritur ob id, quod quis illiteratus eſt,tollitur,vbi literatus factus eſt.*
3 *Neophitus irregularis deſinit eſſe talis,ubi diutius honeſtè inter Chriſtianos vixit.*
4 *Irregularitas ob aliquem morbũ deſinit eſſe talis, ubi ab eo morbo conualuit.*
5 *Seruus deſinit eſſe irregularis,ſtatim atque libertate donatus eſt.*
6 *Ratiocinijs,& Curia liberatus deſinit eſſe irregularis.*
7 *Irregularis ob defectum ætatis deſinit eſſe talis ęta te idonea adueniente.*
8 *Infamis infamia facti & ideirco irregularis,deſinit eſſe talis,infamia ceſſante.*
9 *Irregularis ob inopiam deſinit eſſe talis, vbi tantũ adeptus eſt,vnde ſe commodè,& honeſtè ſuſtentare poteſt.*

QVINAM diſpenſare in irregularitate poſſent,ideſt qua ratione per diſpẽſationem irregularitas tolleretur, uidimus, modò, qua ratione ipſo iure tollatur, uideam⁹. Et quoniã quatuor modis id fieri DD.uelle uidentur. Primùm per ſublationem impedimenti,& cauſæ,quæ irregularitatem generant;deinde per baptiſmi ſuſceptionem;tertiò per ingreſſum monaſterii. Poſtremo per matrimonium; ob eã rem ſingula hęc contemplemur.

1 Quoad primum igitur.†Pro regula habẽdũ
eſt eas irregularitates omnes tolli ipſo facto,
ubi impedimenta ea remouentur,& cauſę illæ
proximę,quæ irregularem quem reddebãt. Id
que meritò,nam ceſſante cauſa ceſſat effectus.
c.cũ ceſſante.de app.& Tiraqu.in ſuo Tract.de
cauſ.ceſſant.atque ſic habetur in c.ſtatuimus.
§.e contra.& c.neophitus.ubi Gl.d.71.& aſſer
uit Maiol.de Irreg.lib.1.c.2.nn.5.uerſ. Nona.
Iure igitur ceſſante cauſa irregularitatis,& irregularitas ceſſare debet.

Quare habito reſpectu ad irregularitatẽ ani
2 mi†qui ob id,quòd illiteratus erat,irregularitate notabatur, literatus factus irregularis eſſe
3 deſinit. Neophitus†ẽt,qui à nõ Chriſtianis natus eſt,& nuper eſt baptizatus,unde irregularis
efficiť,deſinit eſſe talis,ubi diutius inter Chriſtianos piè,ſanctęque uixerit,quamuis id Epiſcopus arbitrabitur, ſcilicet quantum temporis ſic uixiſſe hic debeat.arg.l.1. ff.de iur. deli.
& c.de cauſis.de off. deleg.

Reſpectu habito etiam ad irregularitatem,
quæ naſcitur ob uitium corporis,tantundẽ dici
4 mus,ubi uitiũ illud tollitur.† Qui ergo ob aliquem morbum irregularis erat, ſi cõtingat eo
morbo ipſum liberari,irregularis eſſe deſinet,
uel naturali ratione,uel ſupernaturali id cõtin
gat,ſcilicet miraculo. Sicut etiam ſi contingat
membro mutilatum miraculo illud recuperare:id quod contigit Ioã. Damaſceno, & Leoni
Papæ I. quibus abſciſſæ manus miraculo ſunt
reſtitutæ,ita Maiol. ibid.& aliquib. uiſu oculorum,ut idem refert.eod.li.1.c.20.uerſ. ſi uerò
uiſum recuperet. Locum tamen hoc nõ habet
in eo, qui a Dæmone ſemel oppreſſus fuit; hic
enim eſto liberatus ſit,non tamen irregularis
5 eſſe deſinit,ut ſuo loco probauimus.† Seruus
etiam,qui & ipſe irregularis eſt,deſinit eſſe ta-
6 lis,ſi libertate à Domino donetur;† Sicut etiã
ratiociniis,& Curię obligati,quos antea irregulares eſſ: probauimus,irregularitate liberabũ
tur,ſtatim atque ratiociniis, & Curia liberati
7 ſunt.† Aetatis denique defectum patiens irregularis eſſe deſinet,ubi ætatem idoneã nactus
erit,ut ſuo loco probauimus.

8 Habito reſpectu etiam ad infamiam facti, †
& ipſa ceſſante, irregularitas ceſſabit.

9 Reſpectu habito denique ad defectum rei, †
ceſſabit & irregularitas,ꝗ inde oritur, ubi tot
bona quis comparauit,unde honeſtè,ac cõmodè uiuere poteſt. In his igitur & ſimilibus caſibus,ubi immediata cauſa,& proxima irregularitatis tollitur, & ipſa irregularitas remouetur,quamuis diſpẽſatio nulla alia interueniat. An tamen impedimenta ea, & cauſæ proximæ ſublatę ſint,Epiſcopus id arbitrabitur,ubi dubitatio aliqua orietur, ut ſuo loco ꝓbauimus. Et de hoc ſatis, iã de reliquis modis agamus; id quod in ſeq. præſtabimus.

S V M M A.

1 *Baptiſmo an irregularitas tollatur.*
2 *Ingreſſu monaſterij an irregularitas tollatur.*
3 *Matrimonio an aliqua irregularitas tollatur.*

§. I.

§. Baptiſmo,ingreſſu monaſterii, & matrimonio an irregularitas ipſo iure tolleretur, contemplandum nobis propoſuimus;iam igitur rem aggrediamur, & prius de baptiſmo.

1 An igitur irregularitas baptiſmo tollitur? †
In hac quæſtione uariæ DD. ſententiæ ſunt.
Nonnulli exiſtimarunt omnem irregularitatem coniunctam cum peccato tolli,& omnem etiam ſequellam peccati, & idcirco infamiam & irregularitatem etiam homicidii ſiue cum peccato fuerit,ſiue non fuerit,excepta tamẽ irregularitate nata ex defectu natalium, uel bigamiæ,

gamiæ,& hanc opinionem communem esse testatur Syl.in verb. Irregularitas.q.28.art.1.& Abb.in c.gaudemus. num.16.de diuort.

Altera fuit opinio quorundam,qui existimarunt nullam irregularitatem per baptismum tolli. Tertia fuit opinio eorum,qui existimarũt irregularitatem eam non deleri,quæ proficisci tur ex homicidio sine peccato commisso.

Quid igitur concludendum? In hac quæstione pro certo pono irregularitatem, quæ nascitur ex infamia facti per baptismum tolli;& hoc ob hanc rationem,quoniam contrario facto ipsa tollitur ; sicut enim malè operando nascitur,& ita & bene operãdo tolli debet.c.1.de re. iur. le.nihil tam naturale.ff.eod.& quoniam, vbi baptismum quis suscipit,veteré vitam omnino mutasse,& nouam inchoasse existimatur, ob eam rem mirandum non est,si infamia facti tollatur:ita inquiunt Inn. in c.gaudemus. vers. Alij dicunt.de diuort.& Abb.num.6.& communiter DD.

Secundò pro certo etiam pono quoad reliquas irregularitates omnes,nullã baptismo tolli. Id quod in singulis speciebus irregularitatis animaduertere licet; nam non tollitur irregularitates primæ speciei,non illiteratura,vt per se patet,neque irregularitas neophitorum,quã doquidem per baptismum ipsa nascitur ; non reliquæ;nam, quæ nascitur ab homicidio, iam antea probatum est nullo modo tolli,& tamen ipsa erat,quam in primis baptismo leuari quidam existimarunt:non aliæ,quãdoquidem omnes post baptismum contrahuntur.

Non etiam secundæ speciei irregularitates, quæ ex vitio corporis descẽdunt,non enim illegitimè natus,bigamusvè liberantur ea irregularitate baptismi susceptione,vt inquiunt Inn. Abb.ac reliqui DD in c.e.gaudemus.eo.Multo minus inhabilitates,ac deformitates corporis tolluntur,vt per se patet.

Non etiam quartę speciei irregularitas tollitur,quæ est ex defectu rei, quandoquidem aut patrimonio,aut beneficio opus est,vnde cõmodè se quis sustentare possit:id quod baptismi susceptione non consequitur;de irregularitate.n. infamiæ quid iuris esset,iam diximus. Ex his apparet nullam irregularitatem baptismo tolli. Idque iure meritò, baptismo enim eæ culpę & pœnæ delentur,quæ impedirent,si quis tunc moreretur,ne in cœlum euolaret:at nulla irregularitas ingressum hoc impedit,vt cuique eas intuenti constare potest, ergo baptismo nullo modo tollitur.Et de baptismo hactenus.

2 Quoad ingressum monasterij verò,† an irregularitas vlla tollatur,planè eã tolli,quę ex illegitimatione nascitur, probauimus c.44.§.5.& si nõ quoad dignitates,& hoc per c.1.de fil.presbyt. in antiq.

Quoad reliquas verò irregularitates,an per ingressum,& professionẽ in aliqua religione tollantur,Gloss.in c.2.in verb.Religionis de Apostat. inquit tolli irregularitatem omnem,quæ ex proprio delicto non surgit. Abb.verò ibi.nu. 5. tenet,per ingressum religionis dispensari solum in casibus in iure expressis, idem tenet Couar.in clem.vnic.p.1.§.2.num.6.ver.Ingressus autem religionis.de hom.

Quid igitur concludendum? Ego opinionẽ Abb.sequor,vt scilicet per religionem tantùm dispensetur in casibus in iure expressis;nam & eam sequitur Angel.in verb.Irregularitas.2.q. 2.Idque iure merito,quod enim per ingressum monasterij irregularitas tollatur,contra communis iuris regulas est; nam vel a Romano Pont.vel ab Episcopis tolluntur,ergo nisi in iure expressis id dicemus.arg.l.sancimus.C. de appell.l.iubemus.C.de testam. Postremò reperitur id tantùm cautum in illegitime nato, ergo regula est in contrarium.arg.l.cum prætor. ff.de iud.& c.nonne.de præsumpt.Qui ergo contrarium inquit,probare id iure debebit . Per professionem igitur (non enim ante ipsam legitimatio vlla fit,vt dixit Dec.in c.deportati.nu. 2.de iud.) irregularitas ea tantum tollitur , quæ nascitur ex illegitimatione,modò propter delictum in monasterium non ingrederetur, vt Dec.ibid.inquit. Et de hoc itidem satis.

3 Quoad matrimonium verò † an per ipsum irregularitas aliqua tollatur, concludendum est illigitimationem tolli,vt supra probauimus eod.cap.44.§.3. Nulla autem alia irregularitas per ipsum tollitur. Ex his igitur apparet , quando irregularitas ab homine,vel a iure tollatur.Sed iam ad effectus irregularitatis transeamus.

De effectibus Irregularitatis per se. Cap. LXIV.

SVMMA.

1 *Irregularis ordinibus initiari non debet.*
2 *Etiam sine sua culpa.*
3 *Nec minoribus ordinibus.*
4 *Etiam si ea irregularitate affectus quis sit,quę executionem aliquorum ordinum tantum impediat.*

QVONIAM de effectibus irregularitatis agendum nobis est;& hi partim per se, partim p accidẽs sunt: ideo de singulis,& prius de primis agamus. Verùm, quod irregularitas contrahitur aut ante susceptionẽ ordinũ aliquãdo,aut post ordinum susceptionem,ideo priùs agamus,vbi quis ante ordinum susceptionem irregularis est.

1 Qui irregularis igitur est,† ordinibus initiari nõ debet: id quod ꝓbatur argumẽto sumpto ab enumerati. partiũ ꝓvalidissimũ est,vt habetur in Instit.de oblig.quę ex quas.contract. & in Instit.de oblig.quæ ex quas.delict.nam om

nis irregularis est aut ob uitium animi,aut cor potis,aut famæ,aut rei,ut supra uidimus,& nullus quacunque irregularitate notatus ad ordines admitti debet,ut id quoque supra probauimus, ergo nullus irregularis ad ordines suscipiendos admitti debet.

2 Id quod locum habet,†non solùm, ubi quis ob delictum, & suam culpam irregularis quis est,uerùm etiam & ubi nulla culpa adest,cuiusmodi sunt Neophyti, illegitimè nati,mutilati ab hostibus,uel morbo impediti.

3 Item locum habet † etiam ad omnes ordines,ut scilicet ad neminem admitti possit, id quod hinc patet,quod illegitimè natus sine dispensatione nec ad minores admitti debet, atque sic generatim dixit Nauat.in consi.13.numer.3.de homicid.

4 Verum quid † si quis est irregularis ob uitiũ corporis,sed eo uitio impeditur solùm,ne missæ sacrum faciat,reliqua uerò munera sacerdotii obire potest,exempli gratia manu caret , an hic ordinibus initiari poterit,ut saltem eas functiones obeat,quas potest? Videbatur dicendũ id posse. Primum, quoniam irregularitas rationem pœnæ habet:at pœna non debet esse maior delicto,sed illi respondere.arg.c.2. de constit.&c.1.de iis,quæ fiunt à maior. part.cap. ergo,ex quo irregularitas illa missæ celebrationẽ solùm impedit, admitti saltem posse debet ad ordines,quo ea,quæ potest,exerceat. Ad hanc tamen rationem responderi potest, irregularitatem semper loco pœnę non esse,sed impedimentum. Præterea nullum præiudicium fit ei, qui non admittitur ad ordines ; quandoquidẽ conferuntur in primis ob utilitatem aliorum, & non ipsius suscipientis, sicut rex in primis ꝓpter regnum est,non autem regnum propter regem. Nullam igitur pęnam patitur, ex quo nulla re,quæ sua fit,priuatur. Secundò pro hac sententia facit,quòd,qui ordines iam suscepit, si non sua culpa contingat inhabilem eum fieri ad quędam,in reliquis permittitur se exercere, vt habetur in c.2.de cler.ægrot.uel debilit. Idẽ habetur in c.præcepta.d.55. Ad hanc tamen rõnem facile respondetur,illud idcirco permitti, ne ordo in ipso sit omnino inutilis,ex quo iam ei est initiatus, secus autem in superiori casu, ubi nullus ordo est collatus, multa enim facta tenent,quæ fieri prohibẽtur.l. patre furioso.ff. de his,qui sunt sui,uel alien.iur.

Quare,cum nullis solidis rationibus opinio hæc nitatur,contrarium suadere uidetur.c. pœnitentes;nam ibi dicitur. Pęnitentes, uel inscii literarum,aut aliqua membrorum damna perpessi ad sacros ordines aspirare non audeant. Ecce prædictos,qui sunt irregulares,prohiberi solum adspirare ad sacros ordines,ergo ad minores admitti possunt. Ad hunc canonẽ respõdetur sacrorum ordinum nomine & minores comprehendi,ut habetur in c.1.uers. Ad sacros ordines.de fil.præsbyt.lib.6.

Quid igitur concludendum? Ego sic distinguendum cẽseo. Aut quis est irregularis ob delictum suũ,& in hoc casu ad omnes ordines inhabilem hunc esse cẽseo.c.si quis absciderit.d.55.nam ibi dicitur. Si quis absciderit semetipsum,id est,si quis absciderit sibi uirilia, nõ fiat clericus. Ecce hic irregularis factus erat ob delictũ,& quamuis abscisis uirilibus functiones Ecclesiasticas obire posset, simpliciter tamen prohibetur ne fiat clericus, ergo nec ad primã tonsuram admitti debet, per quam in clericorum numerum quis adscribitur.c.cum contingat.de æt.& qualit. Præterea, ubi quis ob delictum irregularis est, ad omnes ordines est irregularis;qua.n.rõne ad minores irregularis est, eadẽ & ad maiores;nã irregularitas est impedimẽtum canonicum,quo quis impeditur,ne ad ordinum susceptionem admittatur, & ne in susceptis administret,ut DD.communiter concludũt,nec distinguitur de ordinibus,ergo nec nos distinguere debemus. Postremò non reperitur iure permissum,ut ad ordines is admittatur,q sua culpa inhabilis factus est ad functionem aliquam tãtùm alicuius ordinis, ergo nec nos admittere eũ debemus. In hoc casu igitur pro certo habebimus ad nullum ordinem admitti hunc debere.

Aut est irregularis ob aliorũ culpã;& in hoc casu ẽt admitti non debet, quoniam irregulatis simpliciter factus,quoad omnes ordines secundũ irregularitatis naturã, & non quoad aliquos tantum,factus est irregularis. In hoc igitur casu etiam sic concludendum censeo. Quacunq.ratione igitur factus sit inhabilis ad functinnes omnes ordinum,uel aliquas tantum,etiam ob alterius culpã ad omnes inhabilis est, atque irregulatis.

Si ordinem tamen suscipiat,characterem recipiet,sed non executionem,ut alibi supra nos sæpe id diximus,& Diaz.in Prac.Crim.Cano. c.14.num.3.vbi de illegitimo id ait. Sed iam de effectu irregularitatis agamus , quæ aduenit vbi quis iam ordinibus initiatus est : id qđ in seq.præstabimus.

S V M M A.

1 *Irregularis factus post ordines susceptos; vsu ordinum tamen caret,ubi sua culpa id ei contigit.*

2 *Irregularis factus post ordines susceptos non sua culpa functiones ordinum omnes obire potest , quę per irregularitatem de facto non impediuntur.*

§. III.

Vidimus de effectu irregularitatis, q̃ enascitur ante ordinum susceptionem ; modò videamus de effectu ipsius , qui sequitur, quando irregularitas oritur, posteaquam quis ordines suscepit. Verùm,quod hoc contingere duobus modis potest,vel ob culpam nostram, vel sine culpa, ob eam rem prius de priori casu, deinceps de posteriori agamus.

1 Quoad primum casum igitur,† vbi post susceptos ordines irregularis q̃s sua culpa fit, irregularitas impedit,ne ordinũ susceptorũ functiones

ctiones obeat. Id quod hinc probatur, q̃, qui et casu homicidium committit ob id, quod diligentiam, quam debebat, non adhibuit, ab omni altaris ministerio amouetur, ut dicitur in c. præsbyterum. de homicid. Irregularem autem esse, qui homicidium sic commisit, suo loco probauimus; ergo, ubi quis irregularis fit sua culpa, susceptorum functiones obire nequit. Idē habetur in c. continebatur. eod. tit. ubi ob prædictam causam diacono, qui homicidium commisit, non permittitur ad superiorem gradum ascendere, nec in diaconatu iam suscepto sine dispēsatione administrare; ergo irregularitas, quæ post ordines susceptos aduenit, eorum usum impedit. Idem habetur in c. suscepimus. & in c. ad audientiam. & in c. sicut ex literis. eod. ergo idem de aliis irregularitatibus dicēdum est, quę ob aliam causam nascuntur, ubi ob propriam culpam interueniunt.

Id quod locum habet, uel irregularitas illa de facto non impediat ordinum functiones, vt in allegat. iuribus probatur. Hinc præsbyter, qui sine causa uirilia sibi abscindenda curauit, sine dispensatione administrare nequit. c. signi ficauit. de corp. uit. & tamen uirilium priuatio non impedit ordinum functiones, ut per se patet.

Secundò locum habet, ut nec in minoribus ordinibus ex officio ministrare hic possit, cum quòd irregularitas omnium ordinum functiones impediat, ut supra probauimus: tum quòd sic habetur in cit. c. ad audientiam. iunct. Glo. fin. nam, cùm quidam, cuius culpa mors cuiuspiam interuenerat, de hoc Romanum Pont. cōsuluisset, respondit, ut in sacris ordinibus non ministret; permittit tamen, ut in minoribus id possit; ergo nec in minoribus id poterat; non enim opus erat ea permissione, atque sic sentit Gl. ibi dum inquit Dispēsatiuè: idem inquiūt ibid. Inn. & Abb. ubi & idem Abb. ostendit in minoribus Episcopum dispensare posse per ci. c. ad audientiam. Et de hoc primo casu satis.

2 Quoad secūdum uerò casum †, ubi quis nō sua culpa irregularis factus est, susceptorum ordinū functiones omnes obire potest, ad quas obeundas habilis est. Quare, si cœcus quis factus sit, si manus ab inimicis ei abscissa est, esto missę sacrum hic facere nequeat, functiones tamen alias ordinum, quos habet, obire poterit, ut canere, pœnitentes audire, & concionē habere. arg. c. 1. de cler. ægrot. uel debilit. ibi. n. præsbytero, cui à prædonibus duo digiti cum medietate palmæ abscisi erāt, unde ob periculum, & scādalum, quod ob deformitatem dedisset, missæ sacrum facere non poterat, Romanus Pont. prohibuit solùm, ne missam celebraret, cetera officia uerò sacerdotalia ut obiret, non prohibuit. Ecce hic non sua culpa irregularis factus erat, & permittitur ei, seu potius nō ꝓhibetur functiones omnes obire, ad quas habilis est. Facit quoque c. pręcepta. d. 55. Omnia igitur obire poterit, ad quæ habilis est, & solum ab iis se abstinebit, quę uel facere nō pôt, uel non sine periculo, uel non sine scandalo, ob cit. c. 1. & ut ibi not. Abba. & ut supra suo loco id probauimus.

Hic tamen, qui non sua culpa irregularis factus est post susceptos ordines, etsi susceptorū functiones, quas dixi, obire potest, ordines tamen, quos non habet, suscipere nequit, ubi functiones eorūe exercere non posset. Quāuis secus sit, si obire eas possit, ut si quis, cui exempli gratia ab inimicis, uel ob morbum uirilia abscissa sint; hic enim ad omnes ordines admitti poterit. c. si quis à medicis, & c. si quis pro ægritudine. d. 55. secus autem si ob suam culpam, ut habetur in cit. c. continebatur. de homicid. Et de quæstione hac satis. Hucusque effectus irregularitatis per se uidimus, qui duo sunt, scilicet inhabilitas ad ordines suscipiendos, & inhabilitas ad susceptos exercendos; iam de effectibus per accidens agamus.

De effectibus irregularitatis per accidens. Cap. LXV.

SVMMA.

1 *Irregularis Ecclesiastici beneficij capax non est.*

EFFECTVS per se irregularitatis quinam essent, uidimus; modò uideamus effectus per accidens quinam sint. Et quoniam hi plures sunt: ideo de singulis agamus, & prius de eo, qui habetur respectu habito ad beneficium, de quo hęc contemplabimur. Primū, an beneficii Ecclesiastici capax sit. Deinde, si ei conferatur, an collatio ualeat. Tertiò, an fructus suos faciat. Quartò, an, si antequam esset irregularis, beneficium legitimè habuisset, illud amittat per irregularitatem superuenientem.

1 Prima quæstio igitur hæc est, † an irregularis beneficii Ecclesiastici capax sit. In qua quæstione breuiter cōcludimus hunc beneficii Ecclesiastici capacem non esse. Primum, quoniā prohibito antecedente, & consequens prohibitum esse censetur, & è contrario. arg. l. illud. ff. de acqu. hæred. & l. Oratio. ff. de spons. at beneficium Ecclesiasticum non tribuitur laico; incapax. n. est, ut habetur in c. cum adeo. iunct. Gloss. Nec clericis. de rescrip. & in c. ex literis. de transact. & ut dixit Abba. in eod. c. cū adeo, & Rebuff. in Pract. benefi. de clet. & à quib. & quomod. creent. ergo, ex quo irregularis cleri cus fieri non ualet, nec beneficium ei conferri pôt. Præterea beneficiū propter officiū datur. c. si. de rescrip. lib. 6. ergo nec hac quoque rōne irregularis beneficium habere nō pôt, quoniā irregularis usum ordinis nō hēt, & idcirco offi

X 3 cium

exercere neqt. Esto igitur clericus quis sit, uel facerdos, tamen si est irregularis factus, ante di spensationem beneficium ei conferri nequit. Pro certo igitur habebimus irregularem beneficii incapacem esse. Et de quæstione hac satis; iam alteram aggrediamur, id quod in seq. prestabimus.

S V M M A.

1 *Collatio beneficij Eccl. irregulari facta non valet.*
2 *Etiam si sit simplex beneficium.*
3 *Etiam si pensio.*
4 *Nec fructus suos facit.*
5 *Dispensare quis possit cum irregulari, vt beneficij capax sit.*

§. I.

1 §. †Secunda quæstio est, an collatio beneficii Ecclesiast. irregulari facta ualeat. Hæc quæstio disputatur, ubi clericus iam factus irregularis efficitur; nam de laico proximè conclusimus, collationem ei factam nõ ualere, ob id; quod clericus esse debet, qui beneficii Ecclesiastici capax esse uult, ad clerum autem laicus irregularis non admittitur. In hac igitur quęstione uidebatur dicendum, collationem beneficii huic factam ualere; nam, ut infra probabimus, qui ante irregularitatem beneficium habuit, adueniente irregularitate eo priuatus non est, ergo neque etiam si irregularitas antecedat.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet collationem beneficii factam clerico irregulari quacunque irregularitate non ualere. Et hoc ob eam rationem, quoniam irregularis ad beneficium inhabilis est, ex quo Ecclesiasticas functiones obire nequit, quam obrem beneficium datur. c. fin. de rescrip. lib. 6. not. Felin. in c. inquisitionis. nu. 1. uers. Nos secundò. de accus. atque sic dixit Inn. in c. cum nostris. paulo post princi. de concess. præben. & sequitur Abb. ibi. num. 22. nam ait, si irregularitas præcedat collationem, collationem nõ tenere: & hoc ob id, quoniam facta est indigno, & inhabili ad executionem officii. Idem Nauar. in cons. 97. de sim. nu. 14. uers. Ad decimũ. qui Inn. communiter receptum esse testatur, sicut etiam Feli. in cit. c. inquisitionis. nu. 2. uers. Adde etiam. idem Nau. in Man. cap. 27. num. 251. uers. Septimò dico. & in cons. 13. nu. 2. de homic. lib. 5. & in cons. 42. eod. ubi ait retinere illud nec posse. & Couar. in Reg. peccatum. p. 2. §. 8. nu. 6. uers. Ad idem tendit. Collatio igitur beneficii Ecclesiastici clerico irregulari facta non ualet.

2 Id quod uerum est†non solùm, ubi beneficium animarum curam habens confertur, uerumetiam, ubi simplex beneficiũ,† uel pensio;
3 nam nec horum collationes factę irregulari ualebunt, ita consuluit Nau. in cõs. 44. uer. Sextò. de homic. nam de styllo curię testatur irregularem non posse obtinere pensionem Ecclesiasticam, plusquam beneficium simplex. Idem ait in Man. eod. num.

4 Ex his constat, †ex quo ipsa collatio beneficii, uel pensionis irregulari facta non valet, nec fructus suos ipsum facere, sed ad restituendos eos teneri, aut curare, ut secum dispensetur super irregularitate, ac demũ noua collatio fiat, vel vt dispensetur cum retentione pẽsionis, ita in eod. cons. 44. respondit Naua. & in cons. 16. de rescri. li. 1. & Coua. ibid. Ex his ẽt constat, q̃stionum propositarum solutio quænam sit. Excipitur tamen, ubi irregularis clericus post ordinem susceptum sine sua culpa fieret, ea ratione, quod non põt functiones õés ordinũ exercere, nam potuit ei conferri beneficiũ, quod requirit usum, & functiones ordinũ eas tantum, quas ipse obire potest; ita Nau. eod. in Man.

5 Verum†quis cum hoc dispensabit? & qua rõne peti dispẽsatio debebit, quo retineri beneficiũ ẽt liceat? Planè Romanus Pon. a quo petet, ut dispenset secum super irregularitate cũ retentione beneficii, uel pensionis, idest ut dispẽset secum cum irregularitate, & ut etiã retinere sibi liceat beneficium; si enim solum dispensationem ab irregularitate consequeretur, beneficium vacaret; quod. n. ab initio non ualet, tractu temporis non conualescit. l. quod ab initio. ff. de reg. iur. atque sic dixit Nau. in eo. cõs. 44. uer. Sextò. iunc. cons. 97. uer. Ad decimum. de simon. Requiritur ergo noua collatio, uel tacita, uel expressa à Romano Pont. facta. Sed de quæstione hac satis, ad alteram transeamus.

S V M M A.

1 *Beneficium, quod quis ante irregularitatẽ legitimè habuit, an post irregularitatẽ retinere illud possit.*
2 *Beneficio an priuari possit Irregularis.*

§. II.

1 §. †Quarta qõ ꝓposita explicãda hęc est, an qui ante irregularitatẽ legitimè beneficiũ Eccl. habuit, retinere illud possit, si deinceps irregularis fiat. In qua quæstione uidebatur dicendum retinere illud non posse, quoniã ob irregularitatem ad ipsum inhabilis factus uidebatur.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus. s. retinere beneficiũ hũc posse; antequam per sententiam priuetur. Nam primo sic dixit Inn. cõiter recept. in c. cũ nostris. de concess. p̃ben. & Abb. ibi. nu. 22. & Rebu. in c. postulasti. not. 4. nu. 186. de cler. exc. min. & Nau. in cõsi. 97. nu. 14. uer. Ad decimã. de simon. & in cõsi. 44. in fine. de hom. li. 6. & in cons. 13. nu. 2. eo. communis denique DD. sententia hæc est. Secundò probatur per c. clericis. ne cler. uel monac. nam, si clericus truncationes membrorũ fecerit, aut condemnauerit inferendas, mandatur ibi, ut honore priuetur, & loco. Ecce hic qs est ob truncationem irregularis, & tamen iubetur,

tur, vt loco priuetur, ergo ipso iure priuatus non est, atque sic not. Abb. ibi. num. 2. qui enim vult aliquid fieri, adhuc illud factum non esse significat, vt per se patet. Idē probatur in c. ex literis. de excess. prael. vbi, cū Episcopus auctoritatē pstitisset ad mortē cuipiā inferēdā, mādat Romanus Pont. vt ēpatui cedat, ergo non erat ipso iure priuatus, cum tamen Episcopus ille irregularis esset, vt dixit Gloss. ibi, in verb. Cedat ob auctoritatem interpositā. Postremo facit, quoniam, vt priuetur quis suo beneficio, est poena, vt per se patet, quae non reperitur ipso iure inusta irregulari huic; ergo nec nos inurere eam debemus; nullam enim poenam ipso iure inustam dicendum est, nisi id iure expressum habeatur, vt dixit Gloss. communiter recept. in c. pen. de iur. patron. & sensit Gl. 1. in Cle. 1. de consang. & affinit. Ipso iure igitur irregularis beneficio priuatus non est, quod ante irregularitatem legitimè fuit adeptus. Nec repugnat ratio contraria; nam vbi actus legitimè factus est, quamuis deinceps ad eū casum veniat, quo non fieret, legitimè tamen factus valet. l. patre furioso. ff. de ijs, qui sunt sui vel alien. iur. Quare interim suos faciet fructus, vt sensit Nauar. in cons. 41. in fin. de hom. Et de quaestione hac satis.

2 Atqui,† an priuari saltem poterit? Planè, si irregularitas secuta est ob eius dolum, vt quia homicidium commisit, vel aliud delictum graue, priuari poterit: secus autem, si non sua culpa irregularis factus est, vt habetur in c. 1. & c. 3. cum tribus seq. de cler. aegrot. vel debilit. vbi inhabilis factus ob morbum, & idcirco irregularis beneficio non priuatur, sed illi coadiutor datur; & hoc ob id, quoniam sua culpa id non contigit: secus ergo si ob suum dolum, & culpam. Et de hoc itidem satis.

Verum, an irregularis, qui sine dispensatione ordinibus initiatur, peccat, irregularisque iterum fiat? Item, quid si vbi ante irregularitatē ordines suscepit, irregularis fiat, an functiones ordinum deinceps exercendo idem peccabit, & irregularis fiet? Postremò, an volens ordinibus initiari irregularis detegere debeat suam irregularitatem? Has quaestiones in seq. absoluemus.

SVMMA.

1 *Irregularis absque dispensatione ordines suscipiēs peccat.*
2 *Irregularis ordines suscipiendo, an irregularis iterum fiat ordines suscipiendo.*
3 *Irregularis an iterum irregularis fieri possit.*
4 *Irregularis an detegere debeat suam irregularitatem, vbi vult ordinibus initiari.*
5 *Irregularitatem opponere quis possit.*

§. III.

Tres quaestiones propositę explicandę nobis sunt; quarum prima est, an irregularis peccet, si absque dispensatione ordines

1 suscipiat.† In qua quaestione breuiter concludimus ipsum grauissimè peccare. arg. tot. tit. de eo, qui furt. ordin. suscip. & hoc ob eam rationem, quod suscipit id, quod ei prohibitum est, ne susciperet; & ita inquit Nauar. in cons. 44. de hom. lib. 5. modo probabili ignorantia non laboraret, vt ait Nauar. ibidem. Quare ob eandem rationem & mortifere peccabit, qui post ordines susceptos irregularis factus, ordinum functiones ex officio, & solemniter celebrat, atque sic sensit Abb. in c. fin. num. 4. vers. Suspensus vero propter defectum. de cle. excom. min. & Nauar. in Man. cap. 27. num. 193. vers. Tertiò. & hoc ob hanc rationem, quod in re grauissima non obedit, quo casu peccat mortifere. c. 2. de maior. & obed. & Nauar. in cons. 97. de simon. Non est igitur quod hac de re dubitemus.

2 Quoad secundam quaestionem,† an irregularis fiat is, qui sic affectus ordines suscepit, uel susceptorū functiones exercet. Vt rem hanc generatim agamus, scilicet an is, qui irregularis est, iterum irregularis fieri possit, sic distinguendum est. Aut quaeritur, an is, qui ob vnam causam irregularis factus est, ob aliam specie alia irregularitatis affici possit. Et in hoc casu pro certo habendum est id posse; qui enim ob id, irregularis est, quod illegitimè natus est, irregularis fieri potest, ob bigamiam si plures vxores cognoscat, & ob defectum perfectę lenitatis si quem occidat, vel mutilet. Immò ob eādem causam saepius irregularis fieri potest, vt si plures homines quis occidat; nō enim magis ꝑ primò homicidio, quàm pro secundo irregularis fieri potest.

3 Aut quaeritur,† an qui irregularis est, si contra irregularitatem faciat, vt pote, aut ordines suscipiendo, aut susceptorum functiones exercendo, vt in quaestione proposita, irregularis iterum fiat. Et in hoc casu contrarium tenendum est, hunc iterum irregularem non fieri. Et hoc ob eam rationem, quod id iure cautum non habetur, & nemo irregularis dicendus est, nisi vbi id iure expressum habetur. c. is, qui. de sent. excom. lib. 6. atque sic de illegitimo sine dispensatione ordinibus initiato, & celebrante dixit Rebuff. in Pract. benef. in Tit. de dispensat. super defect. natal. num. 13. qui communem sententiam hanc esse sensit: idem Abb. in c. fin. nu. 4. vers. Suspensus verò propter defectum. de cler. excom. min. vbi non solum de legitimo id ait, verum etiam & de quocunque qui patitur defectum in corpore, quamobrem promoueri nō potest, vt scilicet irregularis iterum non fiat celebrando: idem asserit Inn. ibid. num. 3. vers. Si autem non sunt suspensi à canone propter crimen, sed propter defectum, vt illegitimi, & corpore vitiati, vbi etiam testatur hoc Romanam curiam seruare, ut scilicet dispensando cum his solum dispenset quoad inhabilitatem, & non super irregularitate contracta celebrando. Immò idem ait de ijs, qui ob delictum irregulares

 sunt.

sunt. Et hoc ob hanc rationem,quod iure cautum non est;idem quoque tenuit Diaz.in Pra. crim.canon.cap.14.num.4.& Addit. ad eum in verb.Irregularitate,& Maiol. de Irregular. lib.1.cap.2.num.8.vers. Duodecima. sibi con trarius. lib.4.cap.33.& Naua.in Man.cap.27. num.193.vers. Tertio.& Ioan.Tabien.in verb. Irregularitas.4.num.5.vers.Quartò,ibi. Conclusio,11.qui & de styllo Curiæ testatur, vt id scilicet non curetur. Communis denique DD. sententia hæc est,vt inquit Couar.in Clem.vn. de homicid.p.1.§.1.num.3.Quare generatim dicendum est,quæcunque irregularitas violetur,irregularitatem iterum non contrahi,ex quo id iure cautum non est. Nec verum est id, quod inquit Maiol.in allegatis locis, vbi irregularis diuina celebrauit,si in illa irregularitate Episcopus dispensare poterat,non posse amplius dispensare;ex quo enim nullo iure id probat,sequitur dispositio §.cōsideremus. in Aut. de iur.iur.à mor.pręstit. Quare nec censura irretitus,qui celebrando irregularis fit.cap.1.de re iud.lib.6.& c.1.de sent.excom.eod. lib. quoties diuina facit,toties irregularis fiet;nam neque id iure cautum est,atque sic DD.communiter concludunt. Et de quæstione hac secunda satis.

4 Postrema quęstio est,† an,qui est irregularis, detegere suam irregularitatem debeat,si ordines suscipere vellet. Et videbatur dicendum ad id non teneri;nemo enim se prodere debet. c. quis aliquando.§.his auctoritatibus.de pœnit. d.1.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus,scilicet quem debere suam irregularitatem detegere. Id quod probatur primo per c. pen.de corp.vit.vbi,cum quis mutilatam manum haberet,& ad abbatiam se admoueri passus esset,tacendo mutilationem manus,quamobrem irregularis erat,deponitur,ergo ad irregularitatem detegendam quis cogitur, ex quo punitur,& ita ibi Gloss.not. Secundo facit c.ex pœnitentibus.d.50.vbi qui pęnitentiam solem nem agit, quo casu irregularis quis efficitur,si id non prodat,& permittat se ordinibus initiari,deponitur,& ita ibi etiam Gloss.hoc not. & quæstionem hanc pluribus disputat, ergo hinc apparet ad irregularitatem suam patefaciendā quem teneri. Postremò sic inquiunt DD. communiter; Inn.in c.inquisitionis.num.4.ver. Sed iterum obijcitur. nam ait ordinandum teneri ad patefaciendum delictum,quod impedit ordinis executionem. Idem Abb.qui eum sequitur in c.innotuit.num.6.vers. Item not. qui & Archid.idem sentientem refert,& communem hanc opinionem sensit.de elect. Idem Abb.in eod.c.pen.de corp.vit.& Host.ab eo ibi relat. Non obstat ratio contraria;nam de peccatis illud accipitur, quæ palam quis patefacere non tenetur,sed sacerdoti tantum.c.omnis.de pœn. at hic agitur de pœna irregularitatis,quæ per pœnitentiam non tollitur.arg.cit.c.inquisitionis.de accu. Et quoniam impedit ordinum executionem , ac susceptionem, meritò patefieri debet. Et de quæstione hac itidem satis.

5 Verùm † an de irregularitate quis accusare potest,vel obijcere? contingere enim id potest, vt vel duo ad beneficium concurrant,de beneficio litigent,& alter alteri irregularitatem obijciat,vel populus nolit in parochum recipere quempiam,& idcirco irregularitatem ei opponat,an igitur quisque audietur? Planè concludendum est,quemcumque cuius interest audiri,immò neminē excludi ; cuiusque enim interest Ecclesiæ ministros omni vitio liberos habere. arg.l.1.§.publicum .ff.de iustit.& iur.atque sic sensit Maiol.de irregular.lib.5.cap. 51. nu. 10.vers. Impedimentum quoque. & de Ratiocinijs obligato id dixit Abb.in c.1.§.fin.de oblig.ad ratiocin.& Diaz.in Pract. crim. canon. cap.10.num.1.prope finem. Duo tamen necessariò probanda erunt. Primò factum, vnde irregularitas contracta dicitur,ex facto enim ius oritur.l.si ex plagis.§.in cliuo.ff.ad leg.aquil.alioquin si id pleni ssimè non probetur,reus liberabitur,actore enim non probante reus absoluitur l.qui accusare. & ibi Gloss. Bart. Ias. ac DD. C.de edend. Secundò probare debebit ob illud factum irregularitatem à iure inuri ; ex quo enim nemo irregularis dicendus est,nisi , vbi in iure id expressum habetur.cap.is qui.de sent.excom.lib.6.si id etiam non probet, esto res dubia sit,reus non condemnabitur,nam re dubia irregularem quem non existimari communiter concluditur.ita Maiol.ibid.& nos alibi supra. Id quod & in foro conscientiæ locum habebit,quicquid dixerit Maiol.nam in foro conscientiæ quis se irregularem existimare debet,vbi dubitatio est de facto,constat autē in iure irregularitatē esse,vt alibi probauimus.

At quid,si de facto constet,sed tamen,an irregularis quis sit nec ne,ab animo eius,qui factum illud gessit,pendet, an eius conscientiæ stabitur? Planè,vbi de alterius præiudicio non agitur,quia scilicet nemo ei litem mouet, eius conscieiæ stabitur.arg.c.ex tenore.de tempo. ordin.& c.significasti.2.de homicid.iureiurando eius igitur stabimus. Excipitur tamen, vbi de alterius præiudicio ageretur, vt pote quia ad idem beneficium cum alio hic concurrit, aut litigat,aut contra populum,qui non vult eum pro parocho habere.ita Maiol.eod.& in lib.1.cap. 2.num.10.vers. Decimaoctaua. Quare & supra qui defensionis gratia se quempiam occidisse profitetur,probare id debere asserimus.c.39. §.pen.& seq.

Immò,si infamia orta esset contra aliquem de irregularitate,purgatio indicitur, vt habetur in c.ex literis.1.& ibi Abb ac DD.not. de homicid. Et si scandalum daretur,vbi quis celebraret,vel ordinibus initiaretur, admitti ad hæc non debet,si scandalum purgatione nō tollertur. Quare,dum res agitur,Episcopus suspendere ab administratione hūc poterit,ita Maiol. eod.

eod.cap 51.num. 10.uerfi. Et ex his conftat.

Verùm an fufcipere irregularis alia facramenta poteft? Item,ex quo functiones ordinũ exercere nequit, an canere in choro cum aliis poterit? Poftremò facris ordinibus initiatus, qui eft irregularis factus, an ad feptem horarũ canonicarum præces recitãdas tenebitur? Has quæftiones in feq.abfoluemus.

S V M M A.

1 *Sacramenta alia fufcipere,excepto ordine,irregularis poteft,indulgentiafque.*

2 *Ordinum functiones obire irregularis poteft, quę & à Laicis poffunt.*

3 *Irregularis,qui eft facro ordini initiatus,ad feptem horarum canonicarum praces recitandas tenetur.*

§. IV.

Quæftiones tres explicandæ nobis propo-
1 fitę funt†;quarum prima hæc eft,an irregularis facramenta alia fufcipere poffit, ordine excepto. In qua quęftione breuiter concludimus,ordine excepto, facramenta alia omnia fufcipere ipfum poffe. Quare baptizari,confirmari, Euchariftiam fumere,pœnitentiam facramentum,extremam unctionem poteft, nec non mattimonium contrahere. Et hoc ob eam rationem,quoniam irregularitas folum fufceptionem ordinum impedit,& eorum functiones,quatenus ordinum funt,ut fupra in omni irregularitatis fpecie uidimus,at prædicta fufcipere functiones ordinum non funt, nec ordinẽ fufcipere. Iure meritò igitur ui irregularitatis non prohibentur: quare & indulgentias fufcipere irregularis poterit. Et de hac quæftione fatis.

2 Secunda quæftio eft,†an functiones aliquas ordinum exercere poffit,quas & laici exercere poffunt. In qua quæftione itidem cõcludimus, irregularem functiones omnes obire poffe, quas laici licitè obeunt. Quare in neceffitate fine ceremoniis baptifmum adminiftrare poterit. Item miffæ facrum facienti,ut laicum,inferuire. Cum aliis,ut laicus,canere,& epiftolam etiam,modò fine manipulo id faciat,ficut etiã reliquas omnes partes miffæ canere, ut cãtor, non autem ut ordini initiatus (laicos enim & hæc facere quotidie uidemus) item & Kyrie eleifon,& Gloria in excelfis,ac reliqua miffæ, in hebdomada Sancta lectiones, & etiam paffionem Chrifti Domini; ad fummam omnia poterit,quę laici poffunt,ita Nauar.in conf.43.in fin.de homieid.lib.5.& in conf.14.de refcrip. in fine.uiden.lib.1. Ac planè quis peccate diceret clandum,illegitimumve,in choro canẽtem?

Immò,fi iurifdictionem Ecclefiafticam aliquam habet,exercere illam poteft,modò ordinis functiones non exerceat. Et de quæftione hac itidem fatis.

3 Poftrema quęftio eft,† an irregularis ordinibus facris initiatus,quo cafu ad recitandas feptem horarum canonicarum præces quis tenetur, teneatur eas recitare. In qua quæftione breuiter concludimus ad id obligari,ficut obligatus eft cenfura irretitus, ut probauimus in Tractatu de Cenfuris.cap.13.§.13.num.1.cum feq.Tab.1.ubi & qua ratione id fiat, docetur. Sed laicorum more ob rationes,quas ibi reddidimus,& in §.feq. Sed de effectibus irregularitatis hactenus. iam de materia agamus.

De Materia Communi Irregularitatis. Cap. LXVI.

S V M M A.

1 *Irregularitas eft impedimentum.*

2 *Irregularitas non eft peccatum.*

3 *Poteftas abfoluendi à peccatis non pertinet ad irregularitatem.*

XPLICATIS effectibus irregularitatis; iam eius materiam aggrediamur. Verum, quòd duplex eft, alia communis, alia propria, ideo prius de cõmuni, deinceps de propria agamus.

Communis materia igitur irregularitatis eft
1 hæc†fcilicet. Impedimentum canonicum, feu inhabilitas quędam à iure canonico inuenta, vt ex dictis antea patet,& generis loco ipfi irregularitati eft,ut uidebimus in ei' definitione, nam non folum de irregularitate dicitur, uerũ etiam & de aliis impedimentis,quæ irregulari-
2 tates non funt. Quare † quatenus impedimentum,& inhabilitas quædam eft, peccata irregularitates non funt. An igitur peccatum irregularitas non eft? In hac quæftione uidebatur dicendum peccata quoque irregularitates effe,& hoc ob id, quòd in peccato mortali exiftens, peccat grauiffimè,fi aut ad ordines fufcipiendos accedat,aut fufceptorum functiones exerceat.argum.c.fin.de uit.& honeft. clericor.ergo ex quo peccat,impediri uidetur,quoad prædicta,& idcirco peccata effe irregularitates; nã & ipfæ impediunt,ut uidimus & fi quis contra ipfas quid moliatur,peccat, ut fupra probauimus.

Atqui contrariam opinionem fequi debemus, fcilicet peccatum per fe irregularitatem non effe. Primò,quoniam irregularitas nõ eft culpa,fed impedimentum,ut diximus; at peccatum propriè culpa eft,ergo peccatum nõ eft irregularitas. Deinde,quoniam peccatum non eft pœna,at irregularitas aliquando eft pœna, ut uidebimus,ergo. Tertiò, quoniam peccatũ per pœnitentiam facramentum tollitur,& per iurifdictionem fori confcientię.c.omnis.de pœniten.at irregularitas ea ratione non tollitur.

arg.

arg.c.inquiſitionis.de accuſat & c.fi.de temp.
ordin.ſed tollitur per diſpenſationem vi iuriſ-
dictionis fori exterioris,vt ſuo loco vidimus.
Quartò,quoniam peccatum aliquando eſt cau
ſa irregularitatis,vt videbimus,at,qui eſt cau-
ſa alicuius,non eſt idem cum illo;eſſet enim ef-
fectus idem,quod cauſa,quod abſurdum eſt ,
& idcirco non dicendum .l.nam abſurdum.ff.
de bon.libert. Poſtremò irregularitas inuitè
tolli poteſt,at peccatum non, requiritur enim
contritio,quæ à volũtate peccatoris etiam pro
ficiſci debet.Concludo igitur his omnibus pec
catum irregularitatem non eſſe,etſi ex ipſo cõ
tingat irregularitatem non nunquam oriri, vt
ſuo loco probabimus.]

3 Ex his † apparet facultatem datam abſoluẽ
di à peccatis omnibus & à caſibus reſeruatis in
foro conſcientiæ non pertinere ad irregularita
tis diſpenſationem. Verum,quod diximus ca-
nonicum impedimentum quamobrem ita di-
catur, id explicemus: id quod in ſeq. præſta-
bimus.

S V M M A.

1 *Irregularitas eſt impedimentum canonicum, & quamobrem ſic dicatur.*
2 *Irregularitas omnis à iure poſitiuo eſt.*
3 *Irregularis nemo dicendus eſt,niſi in caſibus à iure expreſſis.*
4 *Irregularis an in dubio quis cenſendus ſit.*
5 *Irregularitas animo tantum non contrahitur.*
6 *Impedimenta naturalia,ac diuina, irregularitates propriè non ſunt.*
7 *Fœmina irregularis propriè non eſt.*
8 *Baptiſmum qui non ſuſcepit,irregularis propriè nõ eſt.*

§. I.

§. Diximus Irregularitatem impedimentũ
canonicum eſſe,& quamobrem ſic nomi-
naretur explicandum nobis proximè pro
1 poſuimus.† Canonicum impedimentum igi-
tur irregularitas dicitur,quoniam à iure cano
nico,id eſt pontificio irregularitas omnis eſt .
2 An igitur† irregularitas omnis à iure Põtificio
eſt? Hanc quæſtionem explicauimus ſupra ca.
1.num.2.vbi generatim,ac ſpeciatim concluſi
mus,irregularitatem omnem eſſe à iure cano-
nico.

3 Quare † & pro regula habebimus neminem
irregularem fieri,niſi in caſibus in iure pontifi
cio expreſſis;vt DD.communiter not.in c.is ,
qui per eum canonem.de ſent.excom.lib.6. &
Couar.in Clem.unic.p.1. in initio.num.2. de
homicid. ibi enim apertiſſimè iuris eſſe ait ir-
regularitatem in nullo caſu cõſtituendam, niſi
in iure pontificio id fuerit expreſſum; ex quo
enim iure pontificio humano tantùm inducta
eſt,conſequitur nuſquam id contingere,niſi ex
preſſè eo iure id definitum ſit,ita Couat.ibid.
qui & opinionem hanc communiter receptam
ſenſit,& Archid.in c.excommunicatos.ver. Et
ita cùm irregularitas. 11.q.3.& Nauar.in Ma.
cap.27.num.194.ver.Quinto,contra ſententiã
4 hanc tamen facere videtur,†quod in dubio iu-
dicandum eſt quem irregularem eſſe.c.ad au-
dientiam.c.ſignificaſti.1.& c.ſignificaſti 2. de
homic.DD.ad hæc iura reſpondentes inquiũt
in foro interiori ea locum habere, propoſitam
autem regulam, & concluſionẽ in foro exterio
ri.Hanc reſponſionem refutat, & optimè Co-
uar ibid.num.3.quandoquidem ea iura in quo
cunque foro loquuntur.Quare opinionem Co-
uar. ſequor, vt ſcilicet , vbi dubitatur de fa-
cto,an.ſ.quis id egerit,pro quo irregularitas in
uritur,ius vero certum eſt in eo caſu irregulari
tatem inurere, tunc pro irregulari quis haben
dus ſit,& ita allegata iura loquantur; ibi enim
certum erat,dubitabatur autem,an ij , qui ibi
habentur,deformationis cauſa fuiſſent.Vbi ve
rò de iure dubitatio eſt,an ſcilicet pro eo facto
irregularitas inuratur, tũc pro irregulari quis
habendus non ſit,& ita concluſio ſupra poſita,
ac regula locum habent;ab ea igitur non diſce
demus.

5 Hinc † quod iure cautum non eſt, vt animo
quis irregularis fiat,vt ait Couar.ibid.num.4.
verſ.Rurſus definitum.ob eam rem, eſto quis
animo conceperit homicidium,vel mutilatio-
nem,irregularis tamen hic non erit,niſi prædi
cta ſequantur.Quare,qui per Apoſtolicas lite-
ras facultatem abſoluendi ab irregularitate
mentali habere inquiunt,de ea neceſſario intel
ligi debet,quæ ita occulta eſt , vt probari ne-
queat,non autem de proximè dicta,quæ nulla
eſt.

Canonicum igitur impedimentum eſt ipſa
6 irregularitas,† non autem aut naturale, aut di
7 uinum.†Quare,quod fœmina iure diuino ordi
num capax non eſt,ob quos ordines irregulari
tas eſt inuenta, in ipſam irregularitas propriè
8 non cadit,† ſicut nec etiam in eum,qui baptiſ-
mo initiatus non eſt.Non igitur de irregulari-
tate propria agendo,agi poteſt de irregularita
tibus mulierum,eſto moniales ſint, quod fecit
Maiol.de Irregularit. lib.1.cap. 28. cum ſeq.
quandoquidem ſexus earum conditio in habi-
les ad ordines ipſas reddidit, non autem Eccle
ſiaſtica,vnde irregularitas omnis eſt,vt proba
uimus.

S V M M A.

1 *Irregularitas directè impedit ordinum ſuſceptionem, & eorum executionem.*
2 *Irregularitas cenſura Eccl.non eſt.*
3 *Irregularis an iterum fiat irregularis.*

§. II.

1 §. † Ex ſupra dictis habuimus etiam irregu
laritatem directò ordinum ſuſceptionem
eorumdemque functiones impedire;nam
immediatè,& directè ad hęc fertur,vt vidimus:
Quare à cenſuris ſeparatur.

Aa

2 An igitur † censura irregularitas non est? scilicet Excommunicatio, interdictum, & suspensio, hæ namque censuræ nomine comprahenduntur, ut traditur, in cap. quærenti. de uerb. sign. Videbatur igitur dicendum censuras irregularitates esse; nam & ipsis quis impeditur, quominus ordines suscipiat, & susceptorũ functiones exerceat. argumen. cap. pen. de senten. excommun. & tot. titu. de cler. excommu. mino. & ut in Tractatu nico de Censuris abunde id egi.

Atqui contrariam opinionem sequi debemus, scilicet censuras ipsas irregularitates non esse: id quod multis rationibus probatur. Nam primò per ipsas censuras non impeditur directò, & immediatè ordinum susceptio, suscepto rumque functio, sed aliud, scilicet excommunicatione communionis Ecclesiæ usus; suspensione officia Ecclesiastica: interdicto diuina, in qua communione Ecclesiæ, & officiis Ecclesiasticis; & diuinis, quod etiam susceptio ordinũ, susceptorumque functiones continentur, ob eam rem per censuras prædicta impediuntur, & idcirco non immediatè, & directè, sed mediatè quodammodo, & per consequens, ut probauimus in eod. Tracta. de Censuris: at irregularitas immediatè, & directè impedit, quo minus ordines quis suscipiat, & susceptorum functiones exerceat, ergo irregularitas non idem est, quod censura, ex quo non eodem modo
3 operatur. † Præterea, qui irregularis est, si ordines suscipiat, functionesue suscepti ordinis exerceat, non iterum fit irregularis, ut dixit Innocen. in capitul. fin. numero 3. uersicu. Si autem non fuit. de cler. excomm. min. quem sequitur Abba. ibi. num. 4. uersi. Suspensus uerò propter defectum. & communiter receptũ esse testatur Nauar. in Man. capitul. 27. numero 194. nam ibi ait, qui est irregularis ob defectũ corporis, ut pote aut illegitimus, aut corpore initiatus; hunc irregularem non fieri celebrando; tum quod id nullo iure cauetur, ergo nec nos id dicere debemus. capitu. is, qui. de sentent. excommun. libr. 6. non enim irregularis quis dicendus est, ubi iure id non cauetur; tum quòd, ubi sedes Apostolica cum his dispensat, qui celebrarunt, solum dispensat super irregularitate ante celebrationem habita; ita Innocent. ibid. At, qui censura irretitus est si celebrat, statim irregularis fit, ut habetur in capit. 1. de except. libr. 6. & in capitul. 1. de sentent. excommun. eodem libr. ergo irregularitas censura non est. Tertio irregularis sacramenta recipere potest (ordine excepto) nec irregularitate impeditur: at censura irretitus, ut excommunicatus, & interdictus nequaquam, ut habetur in capitul. de sentent. excommun. in antiqu. & in cap. fin. eod. libr. 6. ergo hac quoque ratione irregularitas censura non est. Postremò censura, ubi absolutione sublata est, non remanet, at irregularitas, esto dispensetur cum ipsa affecto, non tamen tollitur, sed solum effectus eius impeditur, qui enim illegitimè natus est, uel infamis factus, dispensatione fieri non potest, quin talis sit, argumen. le. in bello. §. infectæ. ff. de capr. & postlim. reuers. Nullo modo igitur irregularitas censura propriè sumpta dici potest. Quare iure reprehendit Nauar. in Man. capitu. 27. numero 191. uersicu. Secundò. Syluest. & Tabien. qui uoluerunt irregularitatem esse suspensionem, & plus aliquid; iure itidem reprehendit Speculat. qui sensit omnem excommunicatum, suspensum, & interdictum, esse irregularem. Concludo igitur id quod & diuersitas nominum id nobis significat. argumen. leg. si idem. C. de testamen. irregularitatem censuram non esse. Sed de hac quæstione hactenus: ad aliam transeamus.

S V M M A.

1 *Irregularitas dispensabilis est sua natura.*
2 *Irregularitas nec depositio, nec degradatio est.*
3 *Irregularitas quid sit.*

§. II.

1 Postremò † irregularitas dispensabilis natura est, ut uidimus, quamobrem separa-
2 tur à depositione, & degradatione. † An igitur depositio degradatioque irregularitas non sunt? Concludendum est irregularitatem non esse, quandoquidem ordinario iure dispensationem non admittunt, ut tradidit Maiol. de Irregular. lib. 3. capitul. 22. numero 4. uersicu. Vnde hæc censura. ubi iuribus, & auctoritati-
3 bus id probat. Ex his omnibus † definitio irregularitatis habetur, quę est: Irregularitas est Impedimentum canonicum, directò impediẽs ordinum susceptionem, & susceptorum executionem, sua natura dispensabilis. Et de materia hac satis; iam de propria agamus.

De Materia propria circa quam Irregularitatis. Cap. LXVII.

S V M M A.

1 *Homo est materia circa quam, seu in qua irregularitatis.*
2 *Homo, ut irregularis sit, uir esse debet.*
3 *Homo, ut irregularis sit, requiritur, ut aliquod ex quatuor uitiis propositis patiatur, scilicet, uel animi, uel corporis, uel famę, uel rei.*
4 *Baptizatus an esse debeat, ut quis irregularis sit.*

MATERIA communis irregularitatis quænam esset uidimus; modo, quæ materia propria sit, uideamus. Verũ, quod duplex est; alia circa quam, seu in qua; alia ex qua; ideo prius de prima, deinceps de alia agamus.

Materia

1 Materia igitur irrregularitatis,ex qua† Homo est:id quod hinc probatur,quod per irregularitatem quis inhabilis fit ad ordines suscipiẽdos,susceptosque exercendos,vt diximus,& idcirco necessariò requiritur,vt natura ad ordines habilis q̃s sit, quo inhabilis fieri possit; vbi enim habilitas non est,habilitas esse nequit.ar. l.decem.& ibi not.ff.de verb.oblig.at homines tantum habiles ad ordines suscipiendos sunt, susceptosque exercendos,vt per se patet,& notissimum est, ergo in ipsos tantum irregularitas cadere potest.

2 Requiritur autem,† vt hic homo vir sit: id quod hinc patet , quod vir tantum ordinis capax est. argument. cap. noua quædam. de pœnit.ergo ipse tantum inhabilis ad eos reddi potest,& idcirco irregularis. Non igitur mulier irregularis propriè est,esto alias ad monachatum inhabilis esse possit. ita Ioann.Tabi.in verb.Irregularitas. 4.num.2. versic. Primò. nam ait,mulierem nõ posse incurrere irregularitatem,quoniam non est capax ordinis clericalis. Quare,& supra conclusimus,mulieres irregulares non esse,& sic dixit Zab.in Clem.vnic. q.16.de homicid. nam ait irregularitatem in fœminam non cadere.

3 Postremò requiritur,† vt hic vir aliquod ex dictis quatuor vitijs patiatur, scilicet vel animi,vel corporis,vel famæ,vel rei; de quibus vitijs,quod antea satis,abundeque egimus,ob eã rem nihil est,quod huc præterea addamus.

4 Atqui† an baptizatus esse debet quis,quo irregularis fiat ? In hac quæstione sic distinguendum est. Aut quæritur,an qui ante baptismum quidpiam fecit, vel quid habet,vnde irregularitas oritur post baptismum , irregularis fiat ante baptismum;& in hoc casu,ex quo tũc ordinis capax non est,irregularis mea sentẽtia hic propriè non dicitur;ex quo enim irregularis nunquam fuit , ergo nec irregularis fieri potest .arg.l.decem .ff.de verb.oblig.Aut quæritur, si ex eisdem post baptismum irregularitas nascatur . Et in hoc casu rursus subdistinguendum censeo. Aut per baptismum tollitur immediata causa irregularitatis; & in hoc casu & ipsa irregularitas tollitur:hoc autem contingit solùm in eo,qui ante baptismum infamia facti laborabat;ex quo enim ob deprauatos mores,actamque male vitam infamis factus erat, statim atque baptismum suscepit,quoniam notorium factum est eum vitam mutasse , infamia tollitur,& idcirco irregularitas, quæ ab ipsa nascitur . Aut per baptismum immediata causa irregularitatis non tollitur, vt illiteratura , & defectus perfectæ lenitatis , & impossibilitas diuina faciendi ob membri defectum,morbumvè,vel ob horrorem & scandalum,& rei defectus;hæc enim baptismo non tolluntur,vt per se patet, & de perfectæ lenitatis defectu supra probauimus,ergo neque irregularitas,ita igitur in hac quæstione concludẽdũ censeo.Sed de materia,circa quam irregularitatis hactenus.

Materia verò ex qua eiusdem irregularitatis,sunt prædicta vitia animi,corporis,famæ,ac rei,vt ex dictis antea bellissimè constat. Et de materia satis;iam de forma agamus.

De forma irregularitatis. C.LXVIII.

SVMMA.

1 *Forma irregularitatis duplex.*
2 *Forma irregularitatis à iure quænam sit.*
3 *Forma irregularitatis quoad se quænam sit.*

CAVSIS tribus irregularitatis iam explicatis, scilicet efficiente,fine,ac materia ,
1 restat vt de forma agamus,† & quoniam hęc duplex est;alia à iure,& extrinseca,sic enim licet eã nobis appellare; alia respectu habito ad se,& sic intrinseca: ideo de singulis,& prius de prima agamus.

2 Quoad primum igitur† quærere quænam sit forma irregularitatis à iure,nil aliud est,quam quærere, quibus verbis irregularitas feratur, vel irregularis quis esse significetur. Qua in re breuiter dicimus ,ius ipsũ varijs formis,& verbis vti,dum aut irregularitatem infert,vel quẽ irregularem esse significare vult . Nã aliquãdo inquit. Sit irregularis,seu irregularitatis vitio se inuoluet,vt in c. 1.§. sciturus.de re iud.lib. 6. Aliquando Irregularitatem non effugiet, vt in c.1.in fine.de sent.excom.eod.lib.& hi modi dilucidiores sunt,ex quo nominatim irregularitatis mentio fit,& tam laicos,quam clericos comprehendit.Aliquando alijs verbis vtitur ad irregularitatem hanc ferendam, vt ad ordines aspirare non audeat,vt in c.pœnitentes. d. 55. Non fiat clericus,vt in c.si quis absciderit. ead. d.ad clerum peruenire nõ possit,vt in c.hi,qui. ead.d.Ad clerum canones non admittunt, vt in c.qui partem.& in c. si quis pro ægritudine. ead.d. Abstineri debet à clero.eod.c.Non permittimus celebrare.vt in c.2.de cler.ægrot.vel debilita.Remouere ab officio,vt in capitul.tua nos. eod. His igitur & alijs huiusmodi verbis vtitur Ecclesia, dum quem irregularem reddere, vel quando irregularem esse significare vult.Nos autem vt regulam in hoc habeamus, & cognoscamus, quando ius irregularitatem inurat, vel irregularem quẽ esse significet, primo videbimus,an remoueat aut à clero,aut ab ordine,aut functione ordinum;vbi enim vnum horum facit,quibuscunque verbis vtatur,irregularitatem inurere interpretabimur:Idem sẽtiemus,vbi significabit quem remotum à clero,vel ab ordinum functionibus,vel ad prædicta non admittendum;nam ab effectu irregularitatem inuri conspicitur; irregularitas enim est,quotiescunque à prędictis quis remouetur, vt passim antea vidimus.Sed de forma externa

na hactenus.

3 Forma intrinseca verò † sunt ipsamet facta perfecta, unde quis irregularis efficitur, exempli gratia, qui ex copula illicita natus est, irregularis est, & qui membrum abscidit omnino, hic quoque irregularis statim efficitur, & sic de singulis tam respectu habito ad irregularitatē animi, & corporis, quam famæ, & rei; Et de forma hactenus.

Hæc igitur sunt, quæ de causis irregularitatis mihi agenda visa sunt, scilicet de causa efficiente, de fine, de materia, & de forma; iam de accidentibus, quæ ab ipsis causis emanant, agamus.

De accidentibus, quæ à causis irregularitatis proficiscuntur. Cap. LXIX.

S V M M A.

1 *Irregularitas cur inuenta.*

ABSOLVIMVS Dei benignitate, quo iure irregularitas inuenta sit, & feratur, qui eius effectus; nec non quæ materia, ac forma eius esset, iam accidētia quædam, quę ab ipsis causis emanant, cōtemplemur. Et qm̃ hæc partim ab efficiēte cā, partim à fine, partim à materia, partim à forma proficiscuntur, ob eam rem omissis accidētibus, quæ ab Efficiente, de quibus nihil est, q̃ hic agamus; de accidētibus, quę ab alijs causis emanant, agamus, & prius de accidente, quod

1 à fine nascitur †. Et quoniam est hoc, scilicet cur Ecclesia irregularitatem instituerit, ob eā rem sciendum est, institutionis huius causam bipartitam esse, quarum altera, & princeps, seu principalis est, vt scilicet sacrosancti Sacramēti ordinis functiones summo decore, ac maiestate, & Christi fidelium fructu exercerentur; ob has rationes ab ordine illegitimi remouentur, neophiti, illiterati, perfecta lenitate carentes, constitutiones Eccl. aspernati, mutilati, deformes, graui morbo laborantes, infames, & in opia oppressi, quandoquidem ab his sacra partim fieri non possunt cum decore, ac maiestate ob eorum conditionem, partim cum Christi fidelium fructu ob scandalum, & huiusmodi abominationē, vt suis locis id explicauimus. Hæc est igitur princeps. causa.

Altera verò causa proxima multiplex est; quarum vna est, respectu habito ad ipsum ordinem, vt pote quia exercere eum quis non potest, nec scit, vel non saltem commodè, & sine periculo. Hæc causa complectitur membris carentes, vel eorum partibus, vel debilitata ea habentes, vel deformia, uel morbis itidem impeditos. Altera verò est, respectu habito ad ipsos, coram quibus functiones ordinum exercētur, vel quibus administrantur, scilicet ne scandalū patiantur, vel stomachentur; in hoc numero habentur irregulares ob infamiam, & etiam ob morbos aliquos, vt ob lepram, & ob aliud etiā vitium, quod risum mouere possit, vt suo loco vidimus. Tertia. respectu habito ad exercētes, quod scilicet Christi personā referre nequeūt, vel quod si ad ordines admitterentur, ne animæ suæ detrimentum paterentur, verendum esset, vel in pœna, vt qui Eccl. sanctiones aspernati sunt, in hoc numero habentur bigami, irregulares ob homicidium, neophiti, quive censuris irretiti diuina celebrare, vel ordines suscipere non dubitarūt, quæ suis locis explicauimus. Hæ igitur rationes sunt, quamobrem Ecclesia patientes prędicta quatuor vitia, vel vnum ex ipsis à clero remouit, & irregulares esse voluit. Sed de accidente, quod enascitur à materia, agamus; id quod in seq. præstabimus.

S V M M A.

1 *Irregularitas quot modis diuidatur.*

§. I.

1 A materia vero diuisio oritur. † Diuiditur autem primò in quatuor species, vt supra vidimus, habito respectu ad quatuor vitia animi, corporis, famæ, & rei. Secundò diuiditur, habito respectu ad qualitates eius: primò in eam, quæ sine peccato est, sicut est ea, quæ nascitur ab impedimētis, & vitijs, quæ culpa nostra non veniunt, vt mutilatio, deformitas corporis, & etiam quæ nascitur ex homicidio licito; item in eam, quæ est cum peccato, cuiusmodi est ea, quæ nascitur ex homicidio, & deformatione illicita, & ex violatione censurarū, & ex inobedientia, vt ex dictis constat, & tradit Couar. in Clem. vnic. p. 1. in initio num. 1. ibi. Constat plane de homicid. Postremò diuiditur in eam, quæ impedit functiones omnes ordinum, & susceptionē, & est ea, quæ adest antequam ordines suscipiantur. Et in eam, quæ aliquas functiones tantum impedit; & est ea, quæ contrahitur post susceptos ordines sine nostra culpa, vt habetur in c. 2. de cler. ægrot. vel debilit. Sed de diuisione hactenus; iam de accidenti, quod à forma oritur, transeamus.

S V M M A.

1 *Irregularitatis nomen vnde dictum.*

§. II.

A forma denique hoc vnum accidens enascitur, scilicet impedimentum hoc, qua ratione nominetur, & vt mittam varia nomina, quæ colligi possunt ex modis ipsam ferēdi relatis supra, vbi de forma eius egimus, q̃d magis vsitatum est nomen hic ponamus, quod est irregularitas; hoc enim nomine vulgo nunc nominantur

1 nominatur,† de qua esset dicendum, vnde dictum sit,& quid significet:sed quoniam hæc ab soluimus in capite.1.§.1.ob eam rem nihil est, quod huc addamus.

Hæc habui,quæ de Irregularitatibus in medium afferem,quę omnia semper sint ad laudẽ, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis,ac Beatissimæ Virginis Mariæ,& omnium Sanctorum, nec non Sancti Stephani gloriosi Protomartyris,cuius parochiæ animarum cura ad me pertinet,in qua hæc omnia commentatus,ac meditatus scripsi.Quare,si quid Christianæ religioni,ac fidei repugnans huc obrepsit,quod quidem,Deum testor,sciens non feci,nec quid tale in mentem vnquam mihi cecidisse Dei benignitate memini,Sacrosanctæ Romanæ Ecclesię,quod & hactenus feci,humiliter,ac piè subijcio;atque à me pro non dicto haberi omnino, ac semper volo.

FINIS.

